VERHANDELINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

DEEL LI.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.

'S HAGE,
H NIJHOFF.

1900.

INHOUD.

BABAD PASIR

VOLGENS EEN

BANJOEMAASCH HANDSCHRIFT

MET VERTALING VAN

J. KNEBEL.
Assistent-resident van Magetan.

VERHANDELINGEN VAN HET BATAVIAASCH GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

DEEL LI.

1e STUK.

BATAVIA
ALBRECHT & Co.

'S HAGE
M. NIJHOFF.

1898.

BABAD PASIR

VOLGENS EEN

BANJOEMAASCH HANDSCHRIFT,

MET VERTALING VAN

J. KNEBEL.

Assistent-resident van Magetan.

De Kamandaka-roman is in Tegal en Banjoemas algemeen bekend.

In laatstgenoemde residentie kwamen mij brokstukken in handen, die alle heenwezen naar een werk van grooter omvang, dat, naar het zeggen van MAS SANTAPRAWIRA, in Poerwakarta moest aanwezig zijn.

Ik wendde mij daarom tot den Regent van Poerwakarta, RADEN MAS TOEMENGGOENG TJAKRAKOESOEMA, met verzoek mij, door koop of leen, in het bezit te willen stellen van den babad, waarin R. KAMANDAKA een hoofdrol vervulde.

Genoemde hoofdambtenaar deed me weten, dat de gewenschte babad werkelijk te Poerwakarta (Pasir) aanwezig was, doch dat de eigenaar daarvan geen afstand wenschte te doen.

Ik verzocht daarom een afschrift, dat me door tusschenkomst van den Regent bezorgd werd in den vorm van een babad in dichtmaat van 30 zangen en eindigende met de woorden:

tamat kang poenang kèntaka
moeng semanten babonja srat kamandaka.

Met dat handschrift dacht ik me in het bezit van de „babad Pasir", doch het zou weldra blijken, dat die gedachte onjuist was.

Nadat het genoegzaam gezuiverd (1) en vertaald was, stelde ik mijn arbeid ter beschikking van Dr. J. L. A. BRANDES, die spoedig daarop deed blijken van zijne belangstelling door het schrijven, dat ik mocht ontvangen van de Directie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Daaruit bleek nu, dat het door mij volkomen gewaande handschrift een vervolg had van nagenoeg elf zangen en dat de slotregels, welke als einde van de Kamandaka-roman aan mijn handschrift waren toegevoegd, de eigenlijke „babad Pasir" hadden losgelaten bij de 4e strofe van het 11e couplet van den 30en zang, terwijl de Pasir-kroniek daaraan had toetevoegen 42 completten van zang XXX en zang XXXI tot en met zang XXXX.

Bovendien werd mij medegedeeld, dat de Directie van het Genootschap door de goede zorgen van Dr. J. L. A. BRANDES in de gelegenheid was gesteld mij een afschrift toetezenden van wat aan mijn handschrift ontbrak, zooals dat voorkwam in het aan Dr. C. SNOUCK HURGRONJE toebehoorend manuscript.

Aangemoedigd door en onder dankzegging voor de belangstelling, door hoogere bekwaamheid aan mijn arbeid bewezen, werd de taak hervat en alsnu de geheele babad Pasir met vertaling ter beschikking gesteld van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen.

---

(1) Lettergreep- en toon-meting werden door mij getoetst aan de zakelijke en duidelijke voorrede van de Tjèkèl-éndrâlâjâ, uitgegeven door wijlen mijn vriend, RADEN MAS ISMANGOEN DANOEWINATA, te Probolinggo bij P. SCHUITEMAKER, 1891.

Maar als van vertaling gesproken wordt, vraag ik de wangsalan te mogen rangschikken onder het onvertaalbare.

Hierover uitteweiden komt me voor het klare te willen ophelderen en bewijs te willen leveren voor eene algemeen erkende waarheid.

Toch is het niet onaardig de wangsalan's medetedeelen; te toonen, dat men het karakteristiek-Javaansch ook Javaansch heeft meêgevoeld en aldus voor de enkele belangstellenden de letter-, woord- en klank-raadsels optelossen, waarmede een Javaansch dichter de aandacht van lezer of toehoorder zoo merkwaardig boeien kan.

Een compleet gamboeh-couplet (1) geeft te lezen:

baloeng pakel tjas ingsoen
katon mĕlok koesoemaningajoe
kang soen tĕda manggis koening wong alindri
adja maletja wong ajoe
sidaha asih maring ngong.

Twee wangsalans dus in één couplet: men neuriet baloeng pakèl en de Javaan verstaat pĕlok, aldus zamenstemmende met mĕlok; men neuriet manggis-koening en de Javaan voelt zich door de oplossing maletja genoopt daaruit te verstaan kaletja.

Als 1e, 2e en 3e strofe van een gamboeh-couplet wordt geneuried:

wedoes bang ing wanagoeng
adoeh koesoema ing pasir loehoer
jen temoewa soen kekoedang dika goesti

dan vindt men in kekoedang de djawab van de wangsalan opgegeven, nadat men den geheelen eersten regel heeft afgeluisterd in hare eenvoudige beteekenis: kidang.

Als 3e, 4e en 5e strofe van een gamboeh-couplet leest men:

paribasan weloelang rineka djalmi
doedoengik ing pasir loehoer
lir wajang solahé tinon.

waar de geheele derde strofe als de omschrijving wordt verstaan van het begrip: wajang.

In een compleet sinom-couplet (2) wordt ons het volgende opgedischt:

agamané bangsa wlanda
kapiran ora akrami
jen ingsoen dèrèng kapanggja
lawan anakké wa patja (3)

---

(1) Dus 5 strofen (tjatjah ing wanda) 7—10—12—8 en 8 lettergrepig met slotklanken (dawah-ipoen) oe—oe—i—oe—o.—

(2) Bevattende 9 strofen van 8, 8, 8, 8, 7, 8, 7, 8 en 12 lettergrepen met a, i, a, i, i, oe, a, i, a als slotklanken.

(3) Waaruit blijkt, dat ꦠꦉ als *ti* of *tih* wordt uitgesproken.

nora atakon malih
patiné sariraningsoen
djirandjir ing larangan
wong bagoes ingsoen sawèni
lampes ireng moegi asihja maring wang.

De eerste wangsalan verliest hier heelemaal het karakter van raadsel, daar „het geloof van de Hollanders" en „heidendom" voor dezen dichter als twee synoniemen klinken.

Saweni geeft aan, dat andjir moet verstaan worden als sawi, dat van gelijke beteekenis is als de djawab.

Met „lampes irĕng" wordt gedoeld op de donkerkleurige bladen van de toelasih (telasih of soelasih, ocimum basilicum) en wordt daarmeê beantwoord aan het volgende asih als djawab.

Als 1e, 2e en 3e strofe van een sinom-couplet lezen we:
anglongkita djron wardaja
wadoeng-pari wong ambenting
aniaja kamandaka.
Wadoeng-pari = ani², welke klank ook voorkomt in de volgende strofe.

Kunstiger en moeilijker optelossen zijn de volgende wangsalan's, die ons in de 7 eerste strofen van een sinom-couplet worden aangeboden:
satria tilar nagara
daät soesahé kang ati
jèn awetta mangkénéja
galepoeng pangoesap raï
sesoeloeng medal éndjing
mangsa lipoera sawindoe
jèn doeroeng liron tresna enz.

De „rijstmeel, waarmeê het gelaat besmeerd wordt", heet poepoer, een klank, die weerklank vindt in de tweede lettergreep van lipoer — terwijl sesoeloeng medal éndjing door den Javaan verstaan wordt als laron, — het woord, dat door de djawab liron gevraagd wordt.

Eveneens een sinom-couplet geeft in zijne 5 en 6e strofe.
ron ing katjang wakmami
jèn ta (1) panggih sira lajoeng

(1) Moet hier niet gelezen worden *tan?*

waarin de ajoeng-klank, die door lajoeng gevraagd wordt, geleverd wordt door ron ing katjang, waarvoor de Javaan de afzonderlijke benaming bezit in het woord lembajoeng.

Nog een sinom-couplet geeft in zijne 7e, 8e en 9e strofe een dubbele wangsalan, waarvan de beide djawabs in een' versregel vereenigd worden:

toja midjil sing wiat
roning pisang lesah ing wit.
edanira tan waras dening oesada.

waarin het toja midjil sing wiat dadelijk verstaan wordt als oedan en aldus zamenklinkt met édan, terwijl roning pisang lesah ing wit verstaan wordt als klaras en dus beantwoordt aan waras.

Om nu een paar van de minst belangrijke voorbeelden overteslaan geven we liever de volgende — te beginnen met de 7e, 8e en 9e strofe van een sinom-couplet:

kalinė wong djakarta
kedoeng boender apesagi
liwoeng ingsoen oemoer mangsa maria

waarin de West-Javaan „kalinė wong djakarta" verstaat als Tjiliwong en aldus de wenk ter oplossing in liwoeng toont begrepen te hebben; terwijl ieder Javaan, na het ingefluisterd oemoer, dadelijk gevoelt, dat de omschreven kedoeng vraagt ingewisseld te worden tegen de benaming soemoer.

Een wangsalan voor eerstbeginnenden wordt geleverd in de 1e en 2e sinom-strofen:

doesoen wétan Pekalongan
soen batang dėnė wong ngriki

waar de oplossing gemakshalve onder het vraagstuk geplaatst is.

In de 5e, 6e, 7e, 8e en 9e sinom-strofen:

kali gĕdé ing pasir
soeka gawanen wak ingsoen
saparan-paran dika
tjangkaroek kang mawa gendis
kamandaka dampjang-dampjangan lan koela.

wordt ter oplossing eenige aardrijkskundige kennis of wel de lezing van de babad gevorderd; ook is het geen overdaad te achten bij het aanzitten aan een feestmaal de namen te hebben aangeteekend van de lekkernijën, welke in zoo

grooten getale en onder zoovele benamingen door den Javaan aan zijne gasten plegen te worden voorgezet.

Alleen op die wijze is het mogelijk in het gawa van de 6e strofe de aanwijzing te verstaan, dat met de rivier, in de 5e strofe omschreven, de Logawa bedoeld wordt; of in de opgedischte, gedroogde rijst met gesmolten, Javaanschen suiker dadelijk het gebak te bevroeden, waarop met het volgende dampjang gedoeld wordt.

De dichter bedoelt de lekkernij, die met één woord ampjang genoemd wordt en waarin geen gedroogde rijst, maar wel katjang of kĕdĕlé als hoofd-bestanddeel voorkomt.

In een compleet daṇḍang-goela-couplet (1), n. l.

kamandaka angloekitèng galih
kali gawé mirah tepoes djenar
soengkan pisah lan déwekké
benda idjoe wong ajoe
liwat loewih rasaning ati
kembang biroe ing tegal
moeng dika wong ajoe
kang dadi tĕlĕng ing dria
jèn temoewa malih mirah soen kaöeli

komen met behulp van de 1e strofe van het volgende couplet:

soen koedang mirah siang latri

niet minder dan 4 wangsalan's voor.

Pisah geeft aan, dat een woord bedoeld wordt, waarin voor het minst een sah-klank voorkomt; en door tepoes djenar te verstaan als wrĕsah (een boschplant) is het raadsel opgelost.

Benda idjo wordt als wangsalan in het woordenboek toegelicht met kloewih (naam van de artocarpus incisa) en vindt aldus een djawab in loewih.

Met de kembang biroe ing tegal kan, blijkens de djawab in de 8e strofe, waar de innig-geliefde „tĕlĕng ing dria" genoemd werdt, geen andere bloem bedoeld zijn als de tĕlĕng (clitoria ternatea).

De laatste wangsalan is de algemeen bekende en vaak gebezigde kidang, door het volgende koedang aangeduid.

Eveneens op de zangwijze dandang-goela vernemen we eene 3e en 4e strofe:

kaliné wong desa katjé
goesti soen ĕloes-eloes.

(1) Bevattende 10 strofen van 10, 10, 8, 7, 9, 7, 6, 8, 12 en 7 lettergrepen met i, a, e, oe, i, a, oe, a, oe en i als slotklanken.

waarin de djawab eloes ons influistert, dat 't riviertje van de desa Katjé peloes genoemd wordt.

In de 6e, 7e, 8e, 9e en 10e strofe van een dandang-goela-couplet treffen we in 2 strofen een dubbele wangsalan aan:

koekoes goenoeng limengan
kapakkena ingsoen
koedoe trĕsna warang sira
pager-wajang toja midjil sangking langit
sakalirre wèh édan.

De „pager-wajang" noemen we beter kĕlir en vinden daarvan den nagalm in kalir, terwijl de „toja midjil sangking langit" (het vroegere toja midjil sing wiat) of oedan, evenals vroeger, door het volgende édan gevraagd wordt.

Ten slotte nog een wangsalan in haar' eenvoudigsten vorm, zooals die wordt voorgezongen in de 1e en 2e strofe van een dandang-goela-couplet:

wĕwilangan sanga langkoeng kalih
nora wĕlas mirah mring poen kakang.

waarin welas u uitnoodigt het optel-sommetje van de 1e strofe uittewerken en daarmeê het sawelas te vinden, dat door haar gevraagd wordt.

K.

Magetan, December 1896.

I.

ASMARANDANA.

In ouden tijd regeerde een vorst in Padjadjaran, genaamd Silihwangi, — een vorst, wiens wederga niet aangetroffen werd: hij was rechtvaardig in den hoogsten zin van het woord; zijn volk was met liefde aan hem gehecht; de desaman was welgesteld; zijn hoofdplaats was doorsneden met rivier en stroom; kleeding en voeding waren goedkoop en alles, wat geplant werd, slaagde.

Zijne vijanden waren voor hem beducht en slechte menschen werden te vergeefs gezocht.

Genoemde Praboe had vier kinderen, drie prinsen en ééne prinses, die tevens de jongste der kinderen was.

De oudste zoon heette Raden Banjaktjatra, de middelste Raden Banjakbelaboer en de daarop volgende Raden Banjakngampar. Het prinsesje heette Retna Pamekas.

Die bestemd was om zijn' vader in de regering optevolgen, was Raden Banjaktjatra, werkelijk een mooi man, groot genoeg, knap van statuur, bevallig slank en glanzend als de volle maan — kortom, daar viel niets op aantemerken; daar was niemand, die hem evenaarde in betooverenden invloed; hij was kundig; had een goed doorzicht; was schrander, onbewimpeld in het spreken en bedreven in alle wetenschappen.

Geen wonder, dat hij groote vermaardheid kreeg onder de vrouwen; dat de meisjes hem roemden en dat er velen waren, die liefdesmart ontwaarden na één blik van verlangen op Raden Banjaktjatra.

Hij zag er geheel uit als Kamadjaja (1).

Maar laten we verhalen van den vorst, die het paleis verlaat ter vergadering.

Alle boepati's hebben zich verzameld; mantri's, loerah's en oeloebalang's zijn mede vergaderd voor het aanschijn van Zijne Majesteit.

De Patih zit ter opwachting op één rij met de prinsen.

Daarop doet de vorst zich hooren: Banjaktjatra, mijn zoon, daar ik het tijdstip gekomen acht om de vorstelijke waardigheid nederteleggen, zoo is mijn verlangen, dat ge eerst in het huwelijk treedt; ik verlang er naar om kleinkinderen te koesteren.

Zoek je daarom een vrouw uit te Padjadjaran, mejongen, een vrouw geheel naar je eigen verlangen.

---

(1) God der liefde.

Banjaktjafra antwoordde eerbiedig: ik onderwerp mij aan uw begeeren, maar mijne bede is te mogen trouwen, wanneer ik een meisje zal hebben aangetroffen, dat het evenbeeld is van moeder en dat in al haar doen en laten met haar overeenstemt. Alsdan moge uw bevel worden opgevolgd. Doch, wanneer ik dat meisje niet ontmoet, verlang ik niet te huwen.

Daarop sprak de vorst minzaam: maar, mejongen, zoo'n meisje, als je me daar opnoemt, zal-je wel niet ligt aantreffen; eenige overeenkomst, dat zou nog gaan, maar ook zelfs bij tweelingen zal-je nog eenig onderscheid aantreffen.

Even zacht hernam daarop de Raden: maar dan verlang ik ook niet te trouwen, als ik niet mocht aantreffen (wat ik verlang), zij het ook, dat ik jaren en jaren lang zou moeten wachten. Ik zou het zelfs verkieslijk vinden zonder kinderen te sterven.

De vorst werd daarop stil en sprak een wijle geen woord.

Na een poos hernam hij: als dat dan eenmaal je verlangen is, welnu, dan moet je 't zelf maar weten; zie dan maar zelf, hoeje in 't bezit komt van een meisje, dat in alles het evenbeeld is van je moeder. Keer nu maar ten spoedigste huiswaarts en geef me kennis, (wanneer ge de verlangde mocht hebben aangetroffen), opdat ik haar aan haren vader voor u ten huwelijk vrage.

De Raden groette eerbiedig, trok zich terug uit de tegenwoordigheid van den vorst en verliet het paleis.

Geheel alleen, zonder eenig geleide, verliet de koningszoon de stad.

Alleen droeg hij bij zich een djimat in den vorm van een zwaard, een erfstuk van zijn overgrootvader, Praboe Anggelarang.

De jeugdige prins was reeds verre, — doch laten we hem niet volgen op zijne reis en alleen melding maken van de desa Argatoengkebban.

Naar het verhaal luidt, woonde daar een kluizenaar, met name Adjar Mirangrong, die met ijver zijn kluizenaars-leven voortzette om dat geheel te voleindigen (1) en een gunsteling was van de goden.

Ziener van de dingen, die komen moesten, sprak hij tot zijn ẹ̀ndang (2): ik moet bezoek ontvangen en wel van een koningszoon, van den zoon van Praboe Silihwangi van Padjadjaran. Van daag nog komt hij; op dit oogenblik is hij op weg hierheen. Breng dus spoedig een en ander in gereedheid en zorg er voor, dat het eten goed is. Tjatriks! (3) helpt een handje en veegt spoedig de madrasah (4) aan.

Op zijn roepstem snelden de tjatriks in menigte toe met bezems en vegers. Eenigen liepen er maar zoo bij en lieten de armen slingeren, doch anderen brachten matjes en spreidden die uit in het schoolgebouw.

---

(1) Gentoer kasoe tapaneki.

(2) Vrouwelijke bediende van een pandita.

(3) Voor tjantrik, mannelijke bediende of leerling van een kluizenaar.

(4) Schoolgebouw.

Keeren we nu terug tot Raden Banjaktjatra.

Hoever hij zijne reis ook had voorgezet, hij trof geen meisje aan, wier gelaat zweemde naar dat van moeder te Padjadjaran. Hij was dan ook buiten zich zelven van teleurgesteld verlangen. Wat moet ik beginnen, zoo klaagde hij, als ik zoo'n meisje niet aantref. Ook dan is sterven gewin.

Hij hield een oogenblik stil en bad der godheid om voldoening van zijn wensch.

Ik vernam bij geruchte — zoo prevelde hij in zich zelven — dat er in de desa Goenoeng Toengkebban een kluizenaar woont, die als ziener voorzeggen kan, wat nog gebeuren moet; misschien, dat die me raad kan geven en bijstaan.

Weg was zijne bedruktheid en (gesterkt door zijn gebed) maakte hij zich op om den kluizenaar te ontmoeten.

Haast-je-rep-je hadden de tjatriks alles in orde gebracht; en daar kwam Raden Banjaktjatra aan.

De kluizenaar ging hem fluks te gemoet, heette hem welkom en verzocht hem plaats te nemen.

Nadat de jeugdige prins gezeten was, sprak de kluizenaar hem op zachten toon aan: wees welkom, mijn zoon! Daar ik u voor het eerst ontmoet, voor de eerste maal zie (zou het me aangenaam zijn te weten), hoe u heet en waar u van daan komt; noch het een, noch het ander is mij bekend.

De Raden antwoordde beleefd: zooals u verlangt, o heer, maar zoudt ge dat alles niet weten?

De kluizenaar hernam op vriendelijken toon en meesmuilend: maar mejongen, mijn kleinzoon, als je niet ronduit met je verlangen voor den dag wenscht te komen, zal ik aanstonds vertellen, wat ge begeert; — waartoe zou 't anders dienen om een pandita te gaan raadplegen. Het woord „pandita" beteekent: „inggil"; het beteekent ook: „akatah" — het „pandiet-zijn", dus zooveel als: „het verheven zijn boven zijn medemenschen" in het bevroeden (van wat nog gebeuren moet) en het zien (van wat nog niet aanwezig is).

Indien dus over hem de geest der openbaring niet vaardig was van alles, wat het begeeren der menschen uitmaakt, dan, mejongen, zou alles nutteloos geweest zijn; zijn afzondering als kluizenaar (1); zijn in gebogen houding nederzitten over dag en bij nacht; zijn verblijf op het gebergte; zijn zelfkastijding, terwijl hij zich jaren lang onverdeeld bezig hield (2) met de loutering des harten.

Uw verlangen nu, ... ik geloof, dat ik het niet zoo geheel mis zal hebben, zij het ook, dat ik in mijn uitspraak met omzichtigheid moet te werk gaan; ja waarschijnlijk, dat de afstand tusschen mijne voorzegging en de werkelijkheid niet zoo heel groot zal zijn . . . .

---

(1) *Denira memoedja brangta,* dat door Mas Santaprawira synoniem wordt verklaard met *tapa.*

(2) *Anjoekoenjoekoewa windoe,* dat ik foutief acht voor *anoengkoenoengkoewa windoe.*

Kleinzoon is de zoon van Koning Silihwangi van Padjadjaran. Uw naam is Raden Banjaktjatra en ge zijt de oudste prins. U ging op reis, omdat de vorst u in overweging gaf om een huwelijk aan te gaan en de medelijdenswaardige toestand, waarin uw hart verkeerde, deed u opgaan naar Arditoengkebban. Met uw reis beoogt ge het opsporen van een meisje, dat het evenbeeld moet zijn van uwe moeder; maar, luidens het gerucht, moet kleinzoon noch in Padjadjaran, noch in Galoeh zoo'n meisje hebben aangetroffen. Ook hier zult ge het evenbeeld Uwer moeder niet aantreffen.

Maar, van hier oostwaarts, naar het binnenland, komt ge aan een rijk, genaamd Pasir-loehoer en dat is de plaats, (waar ge wezen moet).

De Dipati van Pasir heeft vijf-en-twintig dochters en de jongste daarvan gelijkt sprekend op uwe moeder, zonder eenig punt van verschil. Dat princesje heet Dewi Tjiptarasa.

De Raden maakte een sembah en nam eerbiedig afscheid van den kluizenaar.

Ki-Adjar wenschte hem goede reis: doe, zooals ge begeert; ik zal u met mijne gebeden ondersteunen.

Met spoed verliet de jeugdige prins de kluis van Ki-Adjar en zette zijne reis voort naar het Oosten, met geene andere gedachte in het hart dan de voorspelling van Adjar Mirangrong. Werkelijk was het eene reis om deernis meê te hebben.

Nacht en dag schreed hij voort, moederziel alleen en reeds zoo lang, ter erlanging van zijn wensch (koedangdangan).

* * *

II.

DANḌANG GOELA.

Toen de prins in de hofstad Pasir was aangekomen, ging hij rechtstreeks naar het huis van den Patih. Aan het hoofd der dienaren droeg hij op om hem aantedienen. Onmiddelijk na die aandiening werd hij ontboden. Hij had zijn naam van Raden Banjaktjatra veranderd in Kamandaka.

Zoo maakte hij dan de sembah, naderde den Patih Reksanata, die hem op zachten toon toevoegde: het is mij inderdaad niet bekend, waar ge van daan komt, hoe ge heet en wat uwe plannen zijn, want ik ontmoet u heden voor het eerst.

De Raden antwoordde daarop na een sembah: ik ben iemand van Argatoengkeban; mijn naam is Kamandaka en de reden, dat ik mijne opwachting bij u maak, is mijn bewustzijn, dat ik nog jong ben en dom, omwetend in alles en in niets gelijkende op een stedeling, omdat ik zoo lang in de bergen zat, waar niemand werd aangetroffen, die me onderrichten kon; en wanneer u nu bij toeval iemand noodig had, dan zou ik mij wenschen aantebieden om bij u in dienst te komen en alles te doen, wat u me gelast, als u mijn doodarm persoontje maar in dienst naamt.

Toen Ki Patih den jonkman hoorde spreken, was hij erg met hem begaan.

En zoo werd de bede van Kamandaka verhoord en hij werd door den Patih als zoon aangenomen.

Zie, dacht de Patih, 't is werkelijk een knap uiterlijk en daarbij zoo beschaafd in taal en manieren.

Doch laten we deze uitweiding bekorten.

Kamandaka dan bleef in de Kepatihan en werd daar beschouwd als zoon des huizes, zóó zelfs, dat de meeste luî niet bemerkten, dat 't maar een aangenomen zoon was — zóó werd hem zijn zin gegeven in alles, terwijl de genegenheid van den Patih van dag tot dag toenam.

De gebeden hadden gunstige verhooring gevonden bij de godheid en de zegen van den kluizenaar van Argatoengkeban was van invloed geweest.

Groot was de ingenomenheid van den Patih met Raden Kamandaka, getuigen de geschenken aan den jonkman, die getooid werd met een kain, een kris, een gordel, een hoofddoek en een buis; en al die kleedingstukken waren beeldig om aan te zien en deden zijne gestalte heerlijk uitkomen.

Met die kleeding uitgedoscht, zag Kamandaka er volkomen uit als Kamadjaja.

Vele vrouwen werden verliefd op hem.

Doch laten we spreken over den Dipati van Pasir.

Vorst Kaṇḍadaha gaf (op zekeren dag) zijn verlangen te kennen om ter vischvangst te gaan in de kolk ten Zuiden van de hoofdplaats.

Het vorstelijk bevelschrift was reeds alom uitgevaardigd en alle mantri's van Bongas, Tjoekangakar, Bondjok en Kaliradjoet met hunne troepen en de poenggawa's, oemboels, loerahs, demangs en anderen waren in de weer om eene afdamming te maken. De bevolking werd in massa naar het werk opgeroepen en ieder der poenggawa's en mantri's was voor een deel van den arbeid aangewezen. Het groot alarm-sein weerklonk; gongs, keteltrommen en bekkens ruischten en roffelden ten Noorden en ten Zuiden, dat er hooren en zien van vergingen; de bevolking werd gelast en het werk werd uitgevoerd. De troepen, tot het gevolg behoorende, rustten zich uit om den Sang Dipati op zijn tocht te begeleiden. Stampvol en opeengedrongen hadden mannen en vrouwen zich reeds van de drooggeloopen plaatsen meester gemaakt en hielden werp- en kruisnet gereed.

In grooten getale hadden ze zich voorzien van fuiken, scheplepels (1), schep- en sleepnetten en sirib.

Toen de rivier reeds afgeloopen was, kwam de Dipati in gezelschap van de princessen, aan wêerskanten zorgvuldig aaneen gesloten en gevolgd door de dragers der ampilan.

De menigte gaapte hen verbaasd aan bij hun komst: de Dipati en vijf-en-twintig princessen, die haren vader vergezelden naar de rivier, alle gedoscht in prachtige kleedij en de princessen zelve zoo beeldig mooi als de Apsari's des hemels.

Sang Dipati zette zich neer in het paviljoen, dat voor hem bij die gelegenheid gebouwd was — en die hem aanstaarden, verbleekten (van verrassing en bewondering). Op een vlak gedeelte bij de kolk zaten, in opwachting, de Patih met zijne ondergeschikte ambtenaren en vele dipati's en poenggawa's.

Het was er vol van welgekleed manvolk en het krioelde van vrouwen. De visch lag op het drooge, alsof ze aan niemand toekwam. Het was allerwege een gegons van de stemmen der menschen. Op bevel van den Patih werd alsnu het rivierwater vermengd met toeba (2) en daarop begaven zich de princessen naar een drooggeloopen plek in de rivier en namen een scheplepel.

Alle visch was reeds bedwelmd en lag overal ordeloos verspreid: tambra, mangoet, mélem, empaloeng, marasotja en oerang, die bij het drogen rood was opgetrokken (3) — alles lag daar aan den oever, zonder dat men eenige bezorgdheid koesterde, dat 't verloren zou gaan. Bij die gelegenheid kreeg de drooggeloopen plek daar den naam van Branang Siang en behield dien tot den huidigen dag. Hoe stonden de inja's verrukt en verbaasd, toen ze daar die visch, rood geworden, overal zagen aandobberen naar den oever!

Toen stond de Dipati zelf op ter vischvangst.

---

(1) Voor *tjaḍoek* lees ik hier *tjiḍoek* of *tjédok*.

(2) *Toeba* = *djenoe*, pongamia volubilis,

(3) Beranang.

De princessen volgden, zorgvuldig omgeven door hare echtgenooten, die ze gerust stelden omtrent het luid geschreeuw, dat overal weêrklonk en het razen en tieren van het volk; en terwijl ze daar zoo vergenoegd met hare vrouwelijke bedienden den Vorst volgden, was er één princesje, dat vader niet gevolgd was en stil in de pasanggrahan was achtergebleven: princes Boengsoe. Gedoscht als ze was in gebloemde zijden stof; in een borstkleedje, dat beschilderd was met melati-bloemen; daarbij getooid met oorknoppen, die fonkelden en vlamden; en een baadje van donkerblauwe zijde en de haarwrong omvlochten met tjempaka-kantil, glanzende als de zilver-stralende (1), die door ijle wolkjes omsluierd wordt; met half-gesloten oogen van liefde kwijnend, aan alle kanten heerlijke geuren verspreidend — zoo zat ze daar, Déwi Tjiptarasa, in stille verrukking over hetgeen ze zag: die stoet van aanzienlijken, die daar ter vischvangst waren getogen; die opgepakte stoet van dipati's, mantri's, loerahs en die allen, op vlotten, door elkander woelende in de kolk. . . . . . .

Daar was geen visch, die ontsnapte — men had ze voor het opscheppen; wat boven dreef, werd gevangen met werpnet, fuik, schepnet, kruisnet, sleepnet en sirib.

Maar laten we nu verhalen van den zoon van den Patih, Kamandaka, den prins van Padjadjaran.

Deze hield zijn waren rang verholen (door zich als een echt dienaar voor te doen). Reeds zeven jaren lang was hij door den Patih als een eigen kind verpleegd en ten zeerste geliefd.

Waar vader Patih ook ging, Kamandaka ging mêe; en zoo was de jonkman ook nu onder de poenggawa's meegenomen naar het vischpartijtje.

Eene bevallige verschijning, zoo als hij daar alleen op een vlot rond dreef. Gekleed in een korte broek tot iets over de knieën (2) van zijde, was zijn optreden eenigszins zonderling, opvallend; hij droeg een kris in eene schede van gepolijst goud en met een gevest, dat gesneden was als een' uitloopenden boomtronk. Om het hoofd had hij een doek geslagen, die vermiljoen-rood met goud was afgezet en hij droeg een sjerp van paarsche zijde. Nu en dan sloeg hij een dartelen blik op de princes. Met zekere virtuositeit hanteerde hij het werpnet; niemand, die hem dat nadeed, zoo handig. Zijn net-worp was deftig, bevallig en de eene worp na den anderen bemachtigde zóóveel visch, dat die in menigte was heengespreid over het vlot, terwijl de korven vol waren. En hoevelen waren er dan nog met een bamboezen lijn door de kieuwen aan risten geregen.

(1) De maan.

(2) De tjlana pandji-pandji dus.

Dewi Tjiptarasa zag dat met verbazing aan en ze raakte eindelijk in verrukking over dien beeldschoonen en vaardigen Satria. Met bewondering staarde ze naar Raden Kamandaka, terwijl haar borstkleedje los neerhing; ze werd verlegen, verwonnen als ze was door verliefdheid; haar heele hartje was in verwarring; ze voelde zich neêrslachtig . . . . . . in werkelijkheid was ze reeds huwbaar geworden.

Nu en dan blikte ze naar den schoonen, bevalligen Satria en dan was het, of er een sombere wolk kwam over haar hart.

Niet dat hij — zoo fluisterde ze — niet, dat hij nu zoo bizonder mooi is, maar zijn gezicht is zoo lief en zijne manieren zijn zoo hoofsch. Vroeger zette vader me aan om te trouwen en toen heb ik me verzet, omdat dat aanzoek niet het juiste punt van mijn hart trof; maar, als ik iemand ontmoet had, die er zoo uitzag, dan zou ik denkelijk reeds gehuwd zijn.

Een man zooals hij zou de ware echtgenoot voor me zijn.

Wie zou zijn vader toch zijn en waar zou hij van daan komen?

Daarop zei de princes vriendelijk tot haar emban: hé, moedertje, laat eens navraag doen naar dien Satria daar, die boven allen uitsteekt; wie zijn vader is, waar hij van daan komt en of hij reeds getrouwd is.

De emban daalde omzichtig neder naar de plaats, waar Raden Kamandaka stond en zei zachtjes tot hem: Raden, namens mijne Goesti, de bloem van het paleis, kom ik u vragen, waar u van daan komt, hoe uw naam is en of u reeds gehuwd zijt.

Raden Kamandaka antwoordde: Is het werkelijk waar, dat mijn Goesti dat nog niet weet? Ik ben de zoon van den Patih; de naam, waarmeê men me pleegt te noemen, is Kamandaka; ik ben nog niet gehuwd en daar ik van jongs af aan bij den Patih was, is er geen plaats te noemen van herkomst.

Daarop repte zich de njaï-emban terug naar de princes.

Daar aangekomen, sprak ze, na eerbiedige groete: mijn goesti, ik heb den prins ondervraagd; hij heet Raden Kamandaka; zijn vader is oom Patih en hij is nog niet gehuwd, ja leidt zelfs heelemaal een ongehuwd leven.

De bok-tjeti was nog niet uitgesproken, of Sang Dipati keerde huiswaarts en ook de princessen en hare emban's volgden en keerden naar het verblijf der jonge meisjes in den kraton En ook de Patih en de poenggawa's, mantri's, oemboels, loerahs en petinggi's keerden in opgeruimde stemming (gegamboehan) terug.

III.

GAMBOEH.

Zoo ging dan de een voor, de ander na, een ieder zijns weegs: poenggawa's, hoogwaardigheids-bekleeders, mantri's en de Patih, een iegelijk met zijn gevolg, met zijn staatsie.

Kamandaka bleef achter, ten eenenmale besluiteloos, waar te gaan of te staan ([1]). Alleen met zijne verrukking, sloeg hij op niemand acht. Hij zag alleen het koningskind, de lieve Boengsoe; 't was hem, of ze zich naast hem had nedergevleid en hij alle hare lichaamsbewegingen zag. En dan peinsde hij weêr aan Ki Adjar Wirangrong: het kwam toch alles uit, zooals hij gezegd had: in Pasir loehoer zou de gezochte worden aangetroffen en werkelijk haar geheele zijn, het kwam in alles overeen; 't was volkomen het evenbeeld van zijne eerwaarde moeder. Het eenig verschil was de leeftijd en hier was het eene maagd van 8 of 9 jaar. Zoo'n slanke kidang, ([2]) gij, bloeme van Pasir loehoer, waart ge maar hier — wat zou ik u liefhebben, mijne lieveling, mijn goesti. Smoorlijk verliefd en zielsbedroefd dwaalde Kamandaka rusteloos in den tuin. Verzonken in mijmering stelde hij zich haar voor — en dan zag hij die poezele, ronde borsten — — o Bijada ([3]) van Pasir, die zoo onweerstaanbaar mijn hart weet tot zich te trekken. Ja, dan zag hij die blauwe slagaderen, die hier en daar als driesprongen zamentreffen en die zoo de begeerte des harten weten optewekken. Hoe zal ik u kunnen ontmoeten, mijne princes, bloeme van het paleis, innig geliefde, die daar binnen zoo zorgvuldig wordt opgesloten en bewaakt. . . . . . .

---

(1) *Rangoe-rangoe:* hier interpreteert mijn Aristarchus, Mas Santaprawira: *sakeḍap lampah sakeḍap kèndel.*

(2) *Kidang* ter wille van de wangsalan, hier beschreven als *weḍoes-bang-ing-wanagoeng.*

(3) Danseres van de Soeralaja.

IV.

SINOM.

Laten we nu zwijgen van Kamandaka en spreken van haar, die in het paleis bewaakt wordt.

Toen Déwi Tjiptarasa van het vischpartijtje was teruggekeerd, was ze geheel ontdaan van hartstochtelijke liefde; ze sliep niet; ze at niet en in hare neerslachtige mijmering, die haar als een wolk voorbijtrok, zag ze alleen Kamandaka; de gedachte aan hem had zich genesteld in het diepst van haar hart — en het was haar geheel, of hij naast haar lag.

Hij is heengegaan, de Satria, murmelde ze in zich-zelve — en laat mij kwijnend van smart achter. Hoe lang zal het nog duren, alvorens ik met u vereenigd ben. Ik zal verwelken, als ik niet met u mag zamen zijn. Daar is geen troost voor den waanzin mijner liefde dan in u. De zoon van den Patih moet mijn echtgenoot zijn. Ik heb mijn hart gezet op dien beeldigen man, op hem alleen; hij is de uitverkorene (1), hij zal de aanstaande zijn. Hoe zal ik hem loven, als hij me liefhebben wil. De benauwing des harten zal niet verdwijnen, alvorens ik door hem in liefde omhelsd ben. Ik gis, dat hij niet ver van hier is. Hij geeft voor een zoon van den Patih te zijn; maar ik geloof, dat je me misleidt, jou ondeugd — — hij zal wel aangenomen zijn. Ik vernam nog nooit, dat oom Patih een zoon had. Neen, dat zal wel niet waar zijn — al bekrachtigde hij ook zijne verklaring met een eed. Het zal wel een aangenomen kind zijn. . . . .

Hoe het zij, ik geloof, dat je bang zijt om vermoord te worden, dat je 't paleis niet durft binnengaan. Ik laat 't toe; kom me maar schaken, waarheen ook. Gij en ik, o Kamandaka, we zijn twee vruchten aan één stengel.

De vier parĕkan's, die haar gezelschap hielden, en haar ĕmban, Biang Kandeg genaamd, waren innig bewogen over de liefdesmart van de princes. Ze deden niet dan huilen en Ni Emban zocht haar op alle manieren te troosten: maar, mijn kindje, wees nu toch niet zoo bedroefd. Als de Vorst het bemerkt, zal hij je erg beknorren. Zoo dol op iemand van buiten den kraton; 't is immers geen man voor eene princes.

Dat is me om het even (viel de princes opgewonden boos daarop in), of het een mantri is of een boepati of iemand van de laagste klasse — wat doet 't er toe, moeder? Laat 't iemand van buiten zijn, hem heb ik lief. Kamandaka alleen

(1) Aardig dat: *ingsoen sawèni.*

stort me innige liefde in 't hart; wie hij ook zij, hij is de man, wien ik ter wille ben. Je schoonzoon, moedertje, is een prachtstuk van een man; het haantje van de kepatihan; keer het heele rijk van Pasir loehoer onderste boven en je vindt geen man als Kamandaka.

Biang Kandeg antwoordde daarop: dat betwijfel ik geen oogenblik; dat is natuurlijk altijd zoo bij jongeluî, Goesti; een jongen houdt van een meisje en een meisje houdt van een jongen; maar ik wenschte maar te zeggen: u moet 't niet zoo laten blijken; in zoo'n toestand zou men eenige gêne in acht kunnen nemen. Laat 't niet overal ruchtbaar worden.

Het princesje antwoordde: het is waar, wat u zegt, moedertje, maar ik kan het niet uithouden in zoo'n toestand. Ik heb iets bedacht, moedertje, gaat u nu heel stilletjes naar buiten; begeef u rechtstreeks naar de kepatihan en als iemand u onder weg mocht aanspreken en vragen, waar ge naar toe gaat, laat dan niets uitlekken en zeg maar, dat ge naar huis gaat of zoo iets. . . . . ge begrijpt me wel; ge zijt oud en wijs genoeg. En, wanneer ge in de kepatihan aankomt, zorg er dan vooral voor, tante, dat ge niemand anders ontmoet dan Raden Kamandaka.

Toen die opdracht was uitgesproken, spoedde zich de Njaï Emban naar buiten en begaf zich in de richting van de kepatihan op weg. Daar aangekomen, vond ze alles in rust en daar waren juist geene mantri's en poenggawa's op bezoek. Kjaï Patih sliep juist. Een oogenblik wist ze niet wat te doen, . . . toen ze een jongen panakawan in het oog kreeg. Ze ging op hem af en vroeg hem, waar het verblijf was van Raden Kamandaka.

Die plaats werd haar gewezen in den tuin, achter het huis.

Toen Njaï-Emban gevraagd werd, waar ze van daan kwam, antwoordde ze, dat ze iemand van buiten was, die door Kamandaka als zijne moeder erkend werd. . . . , je begrijpt dus, mejongen, dat ik na zoo'n lange afwezigheid hartelijk verlang hem eens weêr te zien en hem het een en ander te brengen.

Daarop liet hij haar ongemoeid verder gaan en repte zij zich naar den achtertuin.

Kamandaka keek weemoedig naar haar om.

Gek van liefde, stond hij daar, neuriënd in zich-zelven, terwijl hij voortdurend, smeekend, den naam uitsprak van de bloeme van het paleis.

Hij schrikte, toen hij de njaï-emban zag aankomen en in haar de vrouw herkende, die tijdens het vischpartijtje op hem was afgezonden. Hij liep haar haastig te gemoet; en, och, wat was hij ontsteld en opgewonden — niet zoo zeer van schrik, als wel van blijdschap.

Op zachten toon vroeg hij dan ook: wat is er, njaï-emban? Daar is toch niets aan de hand, dat ge als een bliksem hier nederschiet?

Het moedertje antwoordde daarop zacht: luister, Raden, ik word gezonden door Goesti, de bloem van den kraton. Ze laat u weten, dat ze na hare thuis-

komst van de rivier plotseling is ziek geworden van liefde en haar hart geen andere gedachte voedt dan aan den jongen prins, den beeldigen man, die zoo vaardig was in de behandeling van het werpnet; die gekleed was met een broek pandji-pandji; die een kris droeg met eene schede van gepolijst goud en met een gevest, dat gesneden was als een' weêr uitloopende boomtronk; die een hoofddoek droeg, die, vermiljoen rood, met goud was afgezet . . . . . en wat we nu ook doen om haar dien man uit het hoofd te praten, 't helpt allemaal niets; daar is niemand, die haar helpen of troosten kan. Alleen van u, Raden, wacht ze genezing van haar smart. Och, genees haar dan toch, ons koningskind. Als ge medelijden gevoelt, lieve Raden, met het lieve princesje, dan wenschte ze u te inviteren om van nacht in het paleis te komen.

Toen Raden Kamandaka de woorden van njaï-emban vernomen had, voelde hij zich herleven en zeî glimlachende: heel goed, njaï-emban, heel goed, ik zal van nacht komen; mijn besluit staat vast.

Daarop verzocht njaï-emban oorlof tot heengaan en verliet ze, zoo vlug als ze kon, den tuin en vóór we een woord kunnen reppen over haren tocht, was ze reeds weêr in het paleis terug, zat weêr bij de princes en deelde die, van het begin tot het einde, alles mede, wat zoo al gezegd en geantwoord was en wat er ten slotte was afgesproken, zonder er iets aan toe te voegen of iets te verzwijgen.

Op het verhaal van bok-emban was de princes opgetogen van blijdschap.

En — zoo keuvelde bok-emban voort — och goesti, u moest hem eens gezien hebben in zijne bewegingen en hoe aandoenlijk en hoe neerslachtig of hij er uitzag, toen ik zoo alleen met hem was. Alles zag er zoo verdrietig uit; zijne oogen, zijne twee briljanten mag ik wel zeggen, je kon het zien, zagen er zoo vermoeid uit en waren gezwollen van het schreien; je kon zien, dat hij nog pas geweend had en het was hem aantezien, dat hij in lang niet gegeten had.

Daarop beval de princes: breng alles in gereedheid; zorg, dat er lekker eten worde klaar gemaakt en wat er niet is, zie dat maar te krijgen [1]. Maak ook welriekende olie klaar, als zalf voor den slanken prins, als de ondeugende schrok bij me komt.

De inja's brachten alles in gereedheid en de princes zelve schikte zich op.

---

(1) Men zegt en schrijft hier *golèt* voor *golèk*.

V.

MIDJIL.

Toen Jang Pratanggapati was ondergegaan en Jang Tjandra in zijne plaats gekomen was (het was juist eerste kwartier), waren alle tjeti's bijeen en druk bezig. Eenigen maalden en wreven boreh met welriekende bloemen; anderen maakten heerlijke gerechten klaar en deden die in metalen kommen. En daar waren manggi's, ḍoekoe, pĕlĕm en doerèn.

De princes nam een bad en werd door een inja geholpen in het wasschen van het haar.

En toen Sang Dewi gebaad was, werd ze getooid in een groen kleedje van gebloemde zijde, met een hoog-rood vergulden kĕmbĕn en met oorkrabben, die fonkelden en straalden en een èr-laoet ([1]) hadden als middelsten steen.

Wat was Sang-Déwi keurig getooid. Hoeveel distinctie in haar toilet!

De gestalte van een Apsari; het gelaat als de volle maan, zachtblikkend door half-gesloten oogjes — evenals de maan, die door een dunnen nevel heenschijnt; haar voorhoofd is met paarsche zalf besmeerd; hare wenkbrauwen zijn als blaadjes van de juba-boom; hare oogen loopen naar den buiten hoek smaller uit dan naar den binnenhoek; ze tintelt van liefde en bevalligheid; het hair golft in donkerblauwe lokken over de heup; de hairwrong wordt met geurige bloemen omzet. Hare tandjes zijn als een snoer van fraai-glanzende paerlen, zoodat hare lippen (half geopend) een gebarsten manggis gelijken; het neusje is fijn-gevormd; de ooren bekoorlijk; de wimpers lustverwekkend naar boven gebogen; de hairlokjes aan de slapen zijn als de bloemen van de gianti-boom; fraaie fijne krulletjes aan het voorhoofd; breed geschouderd, fijn besneden haar boezem, de borstjes gelijk kokosnoten, poezelig en mollig; haar hals een slanke gadoeng-rank; de vingers waren fijn en spits-uitloopend; in de vingerringen waren smaragden, robijnen, dia-

---

(1) *Èr-laoet* en later *èr-boemi* wordt in het H. S. een der steenen genoemd. Ter toelichting zij hier eene plaats ingeruimd aan de opmerking van den Heer A. B. Cohen Stuart, voorkomende in zijne bewerking van de Bråtå Joedå:

„Widoeri, èr-kembang, nilå, èr-gĕni verschillende soorten van edelgesteenten. *Er* beteekent in het Kawi *water* en wordt met verschillende woorden zamengesteld om onderscheidene soorten van edelgesteenten aanteduiden. Zoo heeft men *èr-kembang*, bloemwater, *èr-gĕni* vuurwater, *èr-tjatit*, bliksemwater, *èr-boemi*, aardwater, *èr-tojå* water-water, enz."

manten, saffieren en agaten, zoodat 't was, alsof hare vingers van alle kanten in vlam stonden. Hare paerlen waren als een regenboog [1].

Maar daar zou geen einde komen (aan de beschrijving), wilde ik de schoonheid van de princes naar waarde beschrijven.

Nadat het toilet van Sang Dèwi voltooid was, zette ze zich te midden van hare baboe's en voelde zich opgetogen van geluk.

Nemen we nu afscheid van de princes en verhalen van Raden Kamandaka.

Toen de prins het paleis was binnengegaan, mengde hij zich onder de kemit's — en daar was niemand, die zijn binnenkomen had bespeurd.

Daarop ging hij rechtstreeks naar de poort Pantjaniti en verschool zich daar onder een djamboe-boom, een djamboe-drĕsana, waarvan de takken goed ontwikkeld waren — en geen van de lieden, die daar van beide zijden voorbijkwamen, kon zien, dat zich daar iemand bevond.

Om 9 uur (zoo was de afspraak) zou de prins haar opwachten aan de Pantjaniti en dan zoude zij naar buiten komen.

Laten we nu zwijgen over den verscholene en spreken over de princes.

Juist om 9 uur trad ze, van eene enkele ĕmban vergezeld, uit het vrouwenverblijf naar buiten. Biang-kaṇḍĕg hield zich voortdurend achter haar. Zoo schreed ze voort tot aan de poort Pantjaniti; 't was er juist alles stil; daar was niemand; voortdurend vervuld van hare liefde, schreed ze verder, door het paleis heen, tot in het midden van de poort, maar Kamandaka werd niet gezien. Ze wachtte, wachtte, in het midden van de poort, maar Kamandaka kwam niet.

Toen schreed de princes voort naar de pasèban om dáár Kamandaka te zoeken, maar ze vond hem niet.

Hij evenwel, verscholen als hij was, zag heel goed, dat de princes naar hem zocht, maar met opzet stelde hij het verlangen van de princes op de proef; hij wenschte het doen en laten van de verliefde te bespieden.

Op norschen toon fluisterde ze: ziedaar nu, nu komt hij niet! Zoo'n vervloekte leugenaar! Je mag vertrapt worden, tot er niets van je overblijft, door Setan, Banaspati en Belis, als je je belofte niet nakomt! Maar is ze u heilig uwe overeenkomst met mij, dan is mijne bede, dat 't u goed ga, wáár ge u mocht bevinden; dan zult ge voortdurend mijn geliefde prins zijn.

---

(1) De schoonheid van de princes wordt in de volgende midjil-strofen bezongen:

dasar ajoe karĕngga sang dewi
boesana di kaöt
lir Apsari sang ajoe tjitrané
kang wedana lir poernama sasi
rijĕm-rijĕm kèksi
apepilis woengoe

alis ngroning imba nétra djaït
alindri soemorot
réma pandjang toemebèng djengkoené.
aṇḍan-aṇḍan moejek semoe wilis
oekoel kineteb ing
sekar gandanjaroem.

De verscholene, die op die wijze werd toegesproken, glimlachte in zijn hart. Daarop kuchte hij en 't was vreeselijk, zooals het princesje op zijn hm! hm! verschrok.

Raden Kamandaka spoedde zich daarop uit zijn schuilzoek naar de princes — — en op het oogenblik van de ontmoeting was het haar, alsof haar het hart uiteenspatte; het was haar, of ze door den kliksem getroffen werd, bij het zamentreffen met Kamandaka; jonkman en maagd, beiden even verliefd en hij, brandende van ongeduld, (terwijl hij de schoone bloeme aanstaarde) omhelsde haar, kuste haar op de lippen en zij. . . . ze weerde hem af, nu ja. . . . maar hij was haar te sterk. . . . en ze liet zich kussen en ze liet zich omhelzen. Maar — sprak ze vleiend, met een glimlach — wanneer ben-je dan toch gekomen en waar kwam-je zoo plotseling van daan? Ik zocht je met mijne blikken, maar ik zag je niet; en ik was zoo moê van het wachten.

Ik kwam — antwoordde hij — van de plaats der Setans, Antoe's en Banaspati's.

Nu — vleide ze weêr, terwijl ze hem eventjes in de dij kneep — jij kunt je verstoppen, hoor, mijn slanke jongen, ... me zoo af te luisteren en te begluren, . . . maar kom nu, mijn liefste, en ga meê mijn huis binnen. Ik ben al zoo lang hier en ik ben zoo bang, dat iemand je ziet. De kemit's zijn niet ver af; daar is maar een steenen muur (1) tusschen ons en hen.

Daarop werd Raden Kamandaka meê geleid aan de hand der princes en zoo de pantjaniti binnengebracht.

Biang Kandeg volgde hen voortdurend op den voet.

En zoo kwamen ze aan in het verblijf der princessen en ging de princes onmiddelijk haar slaap-salet binnen.

Hare inja's waren zeer opgetogen, toen ze de princes met den beminden prins zagen aankomen en stonden klaar om haar te bedienen: de een droeg de sirih-doos aan, de ander bracht borèh, met welriekende bloemen gemengd, en heerlijke spijzen in metalen kommen, maar noch de jeudige prins, noch de princes maakte van het eten gebruik, vervuld als ze waren van het verlangen naar mingenot.

En zoo was het middernacht geworden, ... en het gordijn was reeds gesloten (2) . . . .

---

(1) *Kĕlir banon,* de schutsmuur vóór de palataran, in de kraton.

(2) Die klamboe kan gesloten blijven, al blijven we ook luisteren naar den Javaanschen dichter, op welke wijze zijn lied der minne wordt afgeneuried.

(31) Sigra waoe sinamboet sang déwi
djinoendjoeng pinondong
kinoeswa-koeswa anèng djroning langsé
tansah ingarasan kongah-kangih
manggil miwah kapti
njengkah djadja garoet

Laten we nu spreken over hen, die zich bevinden in den grooten dalem.

Daar waren de schoonzoons van Sang Dipati, de nachtwacht [1] en de oemboel's.

Aan de glèdègan [2] stonden pradjoerit's; evenzoo aan de buiten-poort (régol).

Op de paséban bevond zich de wacht van de kadjineman's; alleen bij de kapoetren bevond zich geen wacht, omdat, op Princes Boengsoe na, alle princessen reeds gehuwd waren, zoodat ze haar verblijf in het paleis hadden opgebroken en de kapoetrèn ledig hadden achtergelaten.

Zoo kwam het dan ook, dat het voormalig verblijf der princessen niet geregeld bewaakt werd en men daar slechts nu en dan de ronde deed — en zoo werd het mogelijk, dat de Déwi zonder iemands medeweten gemeenschap kon hebben met den geliefde.

---

(32) Troesta sadalem ing tjas sang déwi
waoe sang lir sinom
dasar sampoen mĕpĕg biraïné
kakoeng baoed djah tjangèk ing rĕsmi
joen ajoenan sami
moenggèng madjèng kasoer

(33) Sang djah ingaras rinĕmih-rĕmih
tjasnja esmoe képon
jata sampoen tjampoek kang karĕsmèn
langkoeng kapranan ingkang karon sih
noetoeg ing sakapti
ing tjas estri djaloe

(34) jata woes loewar ingkang don rĕsmi
sakalian mios
baboe inja atjaos pasoetjèn
toja sangkoe sang djah ararĕsik
kalian sang jang pĕkik
sampoené tĕtoeroeh

(35) apinarak moenggèng djinem wangi
sang djah alĕléntroh
esmoe lesoe waoe sarirané
wantoe nĕmbé kakenan ing kapti
kakoeng wlas ningali
sang retna pinangkoe

Na zoo'n overdadigen blik achter het gordijn klinkt het vrij koddig te vernemen:
ĕnĕngĕna kang mentas karon sih
pan teksih karoron.

(1) Hiermede zullen wel de *kèmit siti* bedoeld zijn, die beschouwd moeten worden als vorstelijke beambten.

(2) Naam van de twee zijpoorten van de aloen-aloen.

Even na middernacht, werden er vele geluiden vernomen in het salet van de princes. Daar hoorde men de tĕkĕk en de bĕngtjé [1], alsof ze de geliefden wenschten indachtig te maken, dat het uur van scheiden was aangebroken; dat ze het niet te erg moesten maken; dat ze op hunne hoede hadden te zijn voor spionnen, ... en, ja wel, daar klonk ook de stem van de kapodang's in vereeniging met de bĕngtjé en ook de perkoetoet's, die in het paleis werden gekweekt, lieten hunne waarschuwing hooren om op te passen op den vijand, die mogelijk in hinderlaag lag.

Het gevolg was, dat de tĕkĕk heen en weêr fladderde en ook de toehoe en méntjo in het vrouwen-verblijf hun geroep aanhieven.

Dat gefluit en gekir werd vernomen door de kemit's, die de beurt hadden van de paleis-wacht; deze gingen daarop de ronde doen en ook de kadjineman's en pradjoerit's verlieten pasében en régol en gingen af op het onraad, eenige gewapend met ponjaards, andere met sabels en semitar's. Alles ging zoo geheim mogelijk in zijn werk. Aangekomen aan de poort van de pantjaniti, zwenkten ze naar het westen, marcheerden toen rechtstreeks naar het park van de pantjaniti en snuffelden rond op alle eenzame plekjes. In den dalem was het doodstil. In het verblijf van Poetri Boengsoe fladderden de toehoe en de méntjo. Op dat oogenblik sliep ze nog niet, de bloem van het paleis, bij den jeugdigen prins, maar ze zaten zamen te keuvelen in bed [2].

Twee kadjineman's waren reeds behoedzaam nader gekomen; hadden aan alle kamers geluisterd en, ja wel, daar vernamen ze duidelijk eenig gemompel, als de stemmen van man en vrouw, in de slaapkamer van de princes. (Dat hoorende), trokken ze zonder hindernissen terug.

* * *

---

(1) Bij het bewerken van het handschrift verneem ik, dat de zoogenaamde vrouwen-emancipatie reeds doordrong tot de wibbel-hoenders: bij de gĕmak-familie, waarvan het mannetje den naam draagt van *bĕngtjé*, is niet het mannetje maar het vrouwtje het „vechthaantje". Het mannetje waarschuwt 's nachts tegen onraad.

(2) Garendeng sami neng sadjroning tilem roem — Mas Santaprawira wil voor *garendeng* gelezen hebben; *galendeng*, waardoor de zaak dan ook wordt opgehelderd.

VI.

DOERMA.

Die kadjineman's dan trokken zich terug en bleven op eenigen afstand staan om zamen te overleggen.

De aanvoerder sprak zijne onderhebbende wachters aan: het is dus uitgemaakt, dat zich hier een schaker bevindt; wat denken jelui er van? Wat moet in dit geval gedaan worden? De woning binnengaan en den indringer oppakken of eerst rapporteeren?

De manschappen antwoordden: als u ons vraagt, dan vinden we, dat er eerst moet gerapporteerd worden aan den loerah agĕng, aan de poenggawa's en aan de bendara's.

Als we binnengaan met geweld, dan moet je dat maar zoo gemakkelijk niet opvatten, omdat 't maar één man is; want gesteld eens, dat 't een dief is met bovenmenschelijke macht, die je allemaal schrik aanjaagt? En als hij dan ontsnapt? Hoe groot zal dan de woede van de heeren zijn, die 't natuurlijk zullen toeschrijven aan je gebrek aan beleid. Gelooft me, rapporteert eerst.

Toen trad er een voor, die hart in zijn lijf had en die zeide norsch: hoe heb ik het nu — om één man op te pakken eerst te gaan rapporteeren; je kunt wel zien, dat jelui bang zijn voor je hachje; als je weten wilt, wat mijn raad is, dan behoeft er heelemaal niet gewikt en gewogen te worden; laat mij dan maar naar binnen gaan en het diefje pakken; jullie posteeren je eenvoudig om te beletten, dat hij doorbreekt en ontsnapt, en verder hou-je je maar klaar om hem te binden.

De wachters voelden zich daarop meer bemoedigd en keerden voorzichtig naar het huis terug. Met een vreeselijke stem eischte de aanvoerder open te doen en schreeuwde: wie ben jij daar binnen, die onze Goesti zoekt te verleiden; kom buiten, dief, die je bent! Of ben-je geen man? Ben-je misschien een booze geest? Welaan, dan ben-je rijk in dapperheid.

De Raden schrok op en wilde naar buiten gaan. Maar de bloem van het paleis hield hem van achteren vast om niet van hem gescheiden te worden; ze hield zich vast aan zijn gordel.

Ga toch niet naar buiten, mannetje, smeekte ze, misschien vermoorden ze je.

Laat onze Goesti los, verleider daar je bent! schreeuwden de wachters.

De emban's, baboe's en inja's, allen woelden dooreen van angst en benauwdheid; het heele dienstpersoneel sprong verschrikt uit den slaap op. De kadjineman's deden daarop eene poging om de deur open te breken: deze werd gerameid

en getrapt, tot hij losprong. Daarop traden ze binnen, met den sabel vooruit, en schreeuwden: volg ons, verleider, als je je leven lief hebt; laat-je binden en volg ons onmiddellijk.

Raden Kamandaka bevond zich nog in bed en zag geene kans om zich uit de voeten te maken.

De vrouwelijke bedienden hieven een algemeen geschreeuw aan en de kadjineman's deden niets dan roepen en gillen: dief! dief!

Door dat rumoer werd ook de wacht in het paleis opgeschrikt. De schoonzoons van den vorst en alle poenggawa's werden wakker op het geschreeuw van: houd-den-dief. Haastig vlogen ze naar buiten en hunne volgelingen wedijverden om de eerste te zijn. Kadjineman's en pradjoerit's liepen tegen elkaar aan. Die zoo pas uit den slaap waren opgestaan, wisten niet, wat er aan de hand was, en stoven naar alle kanten heen (1); men wist niet, waarheen men te gaan had, en verstrooide zich oostwaarts, westwaarts, naar alle kanten. Op dat vreeselijk geraas kwam ook het volk buiten in opstand en drong de poeri binnen. De geheele pantjaniti flikkerde weldra van de obor's; overal rammelde het van wapens en de gewapende wacht was weldra genaderd tot de kapoetren.

Maar laten we spreken over den schaker.

Van zijne slaapplaats opgestaan, viel hij op het viertal wachters aan, die uiteen stoven, nadat ze verwond waren.

De Raden was reeds buiten het gebouw.

Daarna kwamen er vele troepen om het gebouw te belegeren en omgaven de kapoetren. De princes bleef bestendig binnenshuis bij hare vrouwelijke bedienden en zat, verslagen, ter neder, met 't oog op haar Kamandaka. Als hij den dood mocht vinden, dan zou ze met hem sterven: dát was ondenkbaar, achter te blijven zonder hem!

Kamandaka was van alle kanten in het nauw gebracht, ingesloten zoowel door de pradjoerit's als door de poenggawa's en de schoonzoons van den Vorst; vier onkwetsbaren waren de aanvoerders van de troepen. De namen dier helden zijn: Ki-Dipati Wiranata van Tjoekang-akar, de oudste; de daaropvolgende in ouderdom Djigjajoeda, Dipati van Bongas; de derde was Mertanegara, Dipati van Bondjok, en de vierde de Adipati groote Rĕsi, Endrapati. De gelederen stonden in een kring achter elkander om het gebouw heen. Het opperhoofd Sindoesari commandeerde zijne manschappen: mannen, weest onversaagd; laten we met spoed een aanval doen; onder een hagelbui van kogels zal Kamandaka wel niet ontsnappen.

Maar juist had de godheid er voor gezorgd, dat zijn lichaam gelijk was aan een schotel van fijn porselein (2), zoodat, wanneer zij naar hem staken, de wapenen

(1) Het handschrift geeft: *pating bresasat.*

Bresasat beteekent niets; men leze: *pating braresat* en men krijgt, zooals het doerma-metrum vereischt, eveneens 5 lettergrepen. Volgens Mas Santaprawira is *pating* bresasat, zoowel in Tegal als in Banjoemas, gebruikelijk.

2) Pandjang poetra.

op hem afgleden en hem geen wond toebrachten [1]. Met groote gramschap rustte zich de Raden ten strijde. Als eenig wapen had hij den stok met ijzeren punt, de zegen-aanbrengende reliquie van Padjadjaran, welke hem overal vergezelde. Dien stok hief hij op, liet hem trillen in de hand en sloeg er rap en onversaagd meê op los, zoodat de vereenigde pradjoerit's en kadjineman's ontzet waren over dien stormenden aanval. Hij was als de Woede in persoon, wien het hongert naar menschenvleesch [2].

Hij sloeg zich heen door pradjoerit en kadjineman en velen er van werden gedood; zelfs waren er, wier zijde gekloofd werd, zoodat er het darmnet uithing, en wier buik werd opgescheurd, zoodat er de ingewanden bij neêr hingen. Twee loerah's kwamen te hulp, met name Sindoepati en Prawirajoeda, die op het gezicht van zoovele krijgsmakkers, die links en rechts gesneuveld nederlagen, in woede ontstoken, de lans ter hand namen. Deze twee vochten als Boeta's, die belust zijn op menschenvleesch, terwijl ze links en rechts een woest geschreeuw aanhieven en herhaaldelijk met de lans op den schaker aanvielen.

Raden Kamandaka weerde eenvoudig de speerworpen af en week niet van de plaats. Daarop hieuw hij weêr met zijn stok op hen in en de lansen van de beide strijders werden afgehouwen als patjing en vielen in stukken ter aarde.

Daarop trokken ze de tjoeriga, gingen daarmeê rechtstreeks op den Raden los, doch Kamandaka greep de beide hoofden en bonsde die tegen elkaâr, tot ze verbrijzeld werden en de hersenen er uitspatteden. Beiden stierven. Het volk maakte zich uit de voeten en er bleef geen kadjineman over. Het was vreeselijk om aan te zien, die krijgswoede van den schaker. In vliegende vaart rende hij de gelederen te gemoet, sloeg ze uiteen en deed ze het veld ruimen.

De fakkels waren uitgegaan. De vluchtelingen liepen tegen elkander in; alle mantri's en boepati's liepen door elkaar en de schoonzoons van den Vorst zaten in benauwdheid. Het was stikdonker; men wist niet, waarheen zich te wenden, en zoo rende de een tegen den ander.

Raden Kamandaka was reeds buiten; het ruischen van het water volgende, moest hij reeds buiten den kraton zijn en daar was niemand, die hem had opgemerkt. Binnen de bèntèng liep men, zonder ophouden, door elkaâr, evenals rijst, die op een wan wordt rondgeschud. Velen waren gewond; 't was een gevecht van vriend tegen vriend; men beukte elkaar met de vuist; men schopte elkaâr en die tegen den grond lag, kreeg een man op zich, die hem bond, omdat deze hem voor den schaker (dief) hield, en werd zoo voortgesleurd en naar buiten gebracht, naar de buiten-pasèban. De poenggawa's lieten aan de huizen obor's opvragen, die hun werden verschaft. In een oogwenk waren ze aangestoken en

---

(1) Nadat dit geconstateerd is, voegt de dichter er met epische breedheid aan toe: *tanana miatani.*

(2) Aldus vertaal ik de beide strofen:

lir sangngalodra
galak amongsa djalmi.

de gebondenen daarmeê bijgelicht, die niets deden als roepen: o moeder, o moeder, ik ben de dief niet! en het op een huilen zetten.

Daarop werd hij ondervraagd: waar kom-je van daan? hoe heet je? wat ben-je voor een landsman? en antwoordde: ik woon te Langgong-sari; ik heet Lenatroena; ik ben sirih-doos-drager bij een ambtenaar; ik ben de zoon van Sabdanaja, de kleinzoon van kaki Darpa, de achter-kleinzoon van kaki Sobagati, ik kom van de reis, van Koesambi-manis — och god, ik ben al oud, laat me toch; bind me niet. Zijn geleider antwoordde: (dat is goed), maar als ik je losgelaten heb, ga dan naar huis om amfioen te kooken, dan kom ik wat bij je plakken om er een pijpje van meê te rooken.

Daarop togen de Poenggawa's en Dipati's het huis binnen. Vele obor's werden aangebracht op de pelataran om naar den dief te zoeken; de heele tuin werd doorsnuffeld. Toen daar niets werd aangetroffen, begaf men zich naar het paleis en ondervroeg Déwi Tjiptarasa, waar de dief was.

De Déwi antwoordde: ik heb hem niet gezien; dat weet ik niet; zoo even heeft hij het gebouw verlaten; hij is niet teruggekeerd; ik weet niet, waar hij heengegaan is. Daarmede waren ze geenszins tevreden gesteld en ze hielden daarop een overleg in de slaapkamer, die door fakkels verlicht was. Daarna werd alles doorzocht buiten het slaapvertrek, maar meneer de dief werd niet gevonden. De schoonzoons en de Dipati's waren ten einde raad, verwijderden zich uit de kapoetren en gingen het hoofdgebouw binnen om te rapporteren aan den Vorst.

Toen Sang Dipati ontwaakte, schrikte hij van het geroep van: een dief! een dief! — een geschreeuw als een oordeel — en maakte zich klaar om uittegaan naar het voorplein, gewapend met een tjoeriga.

In een oogwenk was hij door dienst-personeel omgeven, vergezeld door een stoet van selir's met hare sirih-doos-dragers, alle welgewapend, voorzien van sabels en tamsir's.

Juist wilde Sang Dipati uitgaan, toen de Dipati's en schoonzoons den dalem binnenkwamen ter audientie. Ze rapporteerden den Vorst, wat er voorgevallen was, van het begin tot het einde. Daarover werd de Vorst zoo woedend, dat zijn borst vuurrood werd, de tranen van woede hem in de oogen stonden, zijne lippen trilden en zijne oogen bloedrood waren opgeloopen. En in dien toestand trok de vorst zich terug in de achter-dalem.

* * *

VII.

PANGKOER.

Den volgenden ochtend ging de Vorst uit ter vergadering op de siti-inggil. In rijën geschaard zaten daar de mantri's, oemboels, loerah's en de schoonzoons van den Vorst.

Daar waren juist bezigheden van aanbelang.

De schoonzoons van den vorst, vier-en-twintig in getal, den titel voerende van Adipati, waren daar alle bijeen.

De oudste was de Adipati Tjoekang-akar; op dezen volgde in leeftijd de Adipati van Bongas; daarop volgden de Adipati van Bondjok en de Adipati Marĕsi.

Deze vier, die hier het eerst vermeld worden, waren de Adipati's van Oostelijk-Pasir.

Daar waren voorts de Adipati's van Lewih-boeaja, de Adipati Selamanik, de Adipati van Botjor, de Adipati van Pitoeroeh, de Adipati van Wĕdi, de Adipati van Ambal; voorts de Adipati van Petanahan, de Adipati van Kawis-inggil, Kjaï Dipati van Daha en de Adipati van Ajah. Daarmede zijn de Adipati's opgesomd van het Westen. Ook waren er Ki Dipati van Kewangsoel, de Dipati van Losekar, de Adipati van Soemedang en de Adipati van Mĕroejoeng; Ki-Dipati van Kerawang, de Adipati van Koeningan, de Adipati van Imbanegara, Ki-Dipati van Limbangan, de Adipati van Timbang-banten en de Adipati van Ngoekoer.

Dat waren ze, ten volle vier-en-twintig, de schoonzoons van Sang Dipati.

Ook de Dipati's van de nabuurschap waren alle opgekomen ter vorstelijke zitting, de Dipati van Teroentoeng en de Dipati van Panjarang.

Ook waren opgekomen de oemboels, de loerah-desa en de niaka's van Pasir: daar waren Ki-Toemenggoeng Djagasatroe, de Ngabéï's Wirapradja en Reksaprana, de Kjaï Demang Oedan-aroen, de Kjaï Oemboel Séladjaja en de Ki Loerah Andaka-westi.

Kjaï Patih Reksanata zat geheel vooraan.

De vergaderplaats was overvol.

Nadat hij ontboden was, schoof Reksanata eerbiedig naar voren tot in de tegenwoordigheid van den vorst en maakte de sembah.

Sang Dipati sprak: Patih, zoo even sliep er een sluwe bantèng in het paleis, dartelend van jeugd, die de eerbaarheid schond van mijn vorstelijk verblijf. Wanneer hij er nog mocht zijn, grijp hem dan, en wanneer hij er niet meer is, zoek hem dan te pakken. Dit is mijn volstrekt bevel! met spoed! onmiddellijk!

ik stel u aansprakelijk. Als die dartele bantèng niet door u gepakt wordt, dan ontsla ik u uit uwe waardigheid!

Hevig aangedaan, boog Kjaï Patih het hoofd ter aarde en bevroedde wel, dat er gezinspeeld werd op zijn zoon, op Kamandaka. Angst en twijfel vervulden zijn hart. Vaderliefde en ambtelijk aanzien werden tegen elkander opgewogen: hij weifelde en weifelde en peinsde op het middel, om zijn zoon te ontmoeten. 't Is waar, hij hield veel van zijn zoon, maar wanneer hij die genegenheid plaatste naast zijne maatschappelijke positie, dan kreeg de liefde voor zich-zelven de overhand. Bovendien, het was een aangenomen zoon, die de eene ondeugd stapelde op de andere . . . . Maar, al was het ook zijn eigen kind, die een slecht gedrag leidde, toch zou hij hem niet onttrekken aan zijn verdiende straf . . . . . . — Ten slotte begon de liefde van den Patih te verminderen en hij sprak eerbiedig: het zij zoo, ik zal uwe bevelen uitvoeren; ik vraag dus verlof om te vertrekken en naar de kepatihan terug te keeren.

Het werd hem toegestaan; hij maakte de sembah en vertrok.

Daarop keerde ook Sang Dipati terug naar den dalem.

De zitting werd opgeheven en de niaka's, dipati's, mantri's en oemboel's vertrokken, een ieder zijns weegs.

Laten we nu weêr verhalen van den Patih.

Niet zoodra was deze in zijne woning teruggekeerd, of hij ontbood zijn bediende, Ki Wiragoesta, die vroeger reeds meermalen geheime zaken voor hem beredderd had.

Toen deze verschenen was, zeî de Patih: Wiragoesta, ik zend je bij deze er op uit om Kamandaka optesporen en in handen te krijgen, wáár hij zich ook mocht verschuilen. Zoolang je hem niet hebt, kom je niet terug. Of... fe... mocht je bepaalde zekerheid hebben ingewonnen omtrent de plaats, waar Kamandaka zich bevindt, keer dan onverwijld terug om me te rapporteeren.

Wiragoesta maakte de sembah, vroeg verlof om te gaan en vertrok.

Onderweg berekende hij, dat het juist vrijdag-legi was, de neptoe-seblas, en dus, wanneer er gesnapten moesten worden opgespoord, hij zijne schreden had te richten naar het Oosten.

Zoo toog dan Wiragoesta naar de ooster-grens.

Zwijgen we nu over hem en keeren we terug tot Kamandaka.

Nadat deze de waterleiding was gevolgd, sloeg hij noord-oostelijk af, klom van het waterbekken naar beneden, volgde den oever van de rivier Logawa en verschool zich daar onder een trenggoeli-boom. Door het dichte lommer was de plek donker en werd door hare afgelegenheid weinig bezocht, zoodat hij wel door niemand zou gezien worden. Hij voelde zich dus gerust. Tusschen elf en

twaalf uur vóór den middag verlangde de Raden naar een bad en wasemend daalde hij af naar de kali, aan de bovenzijde van de kolk. Hij trok zijn kleeren uit, legde ze neêr aan den oever en dompelde in het water; toen zette hij er zich in neêr en wreef zich het lichaam schoon.

Laten we nu zwijgen over den bader en spreken we van den man, die in 't geheim op reis was.

Wiragoesta, die aan den oostkant van de rivier was aangekomen, stak over naar den westkant en bespeurde bij het doorwaden van de rivier juist iemand, die aan 't baden was aan den zuid-oostkant, op het oogenblik, dat deze zich in het water liet neêrzakken. Zijne kleeren lagen in wanorde aan den oever. Wiragoesta keerde onmiddellijk op zijn schreden terug naar den oostelijken oever en verschool zich daar in de struiken en in het gras, terwijl hij zoo den bader nauwkeurig kon gadeslaan. Wiragoesta herkende hem: ja, ja, jij bent Kamandaka, ... lekkertjes hè, om zoo je lichaam te boenen in het meer? Het was klaar, dat Wiragoesta alles duidelijk zien kon, zonder dat hij door den vluchteling gezien werd. Zoo sloeg hij een heelen tijd lang een zijdelingschen blik naar den bader en, nadat hij hem nauwkeurig had opgenomen, kroop hij op handen en voeten terug naar het oosten, bevreesd, als hij was, om ontdekt te worden. Toen hij, op die wijze een eind weegs had afgelegd, kwam hij aan het gebergte, wendde zich toen naar het zuiden en stak beneden Banakĕling de rivier over.

Fluks keerde hij huiswaarts om aan Kjaï Patih kennis te geven.

Laten we nu niet spreken over zijn terugtocht, maar dadelijk melden, dat hij ter hoofdplaats is teruggekeerd.

Onverwijld maakte hij zijn opwachting bij Kjaï Patih om hem van het begin tot het einde alles mede te deelen, wat hem op zijn geheimen tocht wedervaren was.

Kjaï Patih begaf zich naar het paleis en werd aanstonds binnen gelaten. Binnen gekomen, maakte hij de sembah en sprak: De dartele bantèng, die ronddwaalde in het paleis, werd na heimelijke bespieding door me aangetroffen. Hij houdt zich schuil aan den oever van de rivier. Ik snapte hem op het oogenblik, dat hij aan het baden was. Ik wacht uw verdere bevelen. Maar . . . . als we er niet vlug bij zijn en we wachten, tot hij zich vervolgd acht, zoodat hij zich al verder en verder uit de voeten maakt, zullen we zijn spoor bijster worden.

Sang Dipati antwoordde zacht: laat dadelijk mijne bevelen overbrengen aan de u ondergeschikte ambtenaren, aan de poenggawa's en aan mijne schoonzoons, om op staanden voet hunne troepen op te stellen en aan den dief de pas aftesnijden, aan het noorden, aan het zuiden en aan het oosten [1].

---

1) *Het westen* wordt in het handschrift eenvoudig weggelaten om het metrum. De voorlaatste strofe van een pangkoer-couplet heeft 8 lettergrepen en eindigt op den gerekten a-klank.

Lor kidoel kelawan wetan (8) had moeten heeten: *lor kidoel koelon lan wétan* (ook 8).

Al hunne troepen moeten verdekt worden opgesteld.

Kjaï-Patih maakte de sembah en vertrok met hurkenden gang en gebogen houding uit Zijner Majesteits tegenwoordigheid. Fluks begaf hij zich naar de pasêban en gaf daar zijne bevelen. Poenggawa's, loerah's, de lijfwacht en de kadjineman's, allen waren in een oogwenk in rijen geschaard bij den Patih.

Daarop spak Kjaï-Patih aldus:

Poenggawa's en bevelhebbers over de troepen, maakt je onmiddellijk gereed en rust je troepen uit tot den strijd. Aan alle kanten moeten de groote wegen worden afgezet, ten noorden, ten zuiden, ten westen en ten oosten. Stelt al uwe troepen in hinderlaag. Voor het geval men Kamandaka voorbijgaat, laat men dan oppassen, dat hij niet met geweld doorbreekt; grijpr hem, als hij zich mak houdt, maar maakt hem af, als hij weêrstand biedt. Welaan, rust je met spoed uit.

Daarop gingen ze uit een, loerah's en vorstelijke schoonzoons, om zich gereed te maken voor den strijd. Daarna werden door Kjaï-Patih ter vergadering uitgenoodigd de schoonzoons van den vorst, de boepati's en de nijaka's.

Alle verschenen op die uitnoodiging. De pasêban was overvald. Daarop sprak Rekjana-Patih: mij ondergeschikte ambtenaren en bendara's, zorgt er voor, dat onmiddellijk alles tot den strijd worde toegerust. Het is de wensch van Sang Dipati, dat er jacht worde gemaakt op den dartelen bantèng, die ronddwaalde in het paleis en zich thans schuil houdt aan den oever van de rivier. Het is de wil van Sang Dipati, dat hij rondom worde ingesloten.

(Na deze mededeeling) ging men onmiddellijk uiteen en Kjaï Patih keerde huiswaarts.

Daar aangekomen, trok hij zijne krijgsrusting aan en toog met zijne goed uitgeruste troepen terug naar de poeri, begeleid door de aanzienlijken. De poenggawa's waren eveneens met al het noodige toegerust. Op de aloen-aloen was het vol. De poenggawa's van de pantjaniti, de lijfwacht en de kadjineman's gingen vooruit om al vast de wegen af te zetten; ten noorden, ten zuiden, ten oosten en ten westen had men zich reeds geposteerd. De gelederen der pradjoerit's lagen reeds in hinderlaag. Ki-Rekjana-Patih was reeds aangekomen aan de pantjaniti. Alles was gereed.

Toen sprak Sang Adipati op de pasêban: welaan, vertrekt alsnu onmiddelijk, gij allen, die het bevel hebt over de troepen, maar denkt aan mijn stellig gebod: laat het niet zoo ver komen, dat hij met geweld doorbreekt, want dan beschouw ik u als medeplichtigen aan al zijne euveldaden. Ik zelf ga niet meê; en wel, omdat ik bang ben, Patih, dat uwe dochter Boengsoe op den loop gaat; dat ze, waar ze zoo opgaat in haar smart, het paleis verlaten zal, terwijl, wanneer ik van huis ben, er niemand zou zijn, die 't haar beletten zou.

Ki-Patih maakte een sembah en ging naar buiten. Toen hij aan de pantjaniti gekomen was, gingen alle wapenbenden op marsch, naar het noorden en naar het oosten.

Wiragoesta deed dienst als gids.

Uit de verte gezien vormden al die wapenen een berg van vuur, in allerlei kleur, Spaansche ruiters, rood verguld, op hoogen voet, in menigte en op elkaâr gepakt als de wolken bij een betrokken lucht. De poenggawa's voerden de troepen aan, van achteren uit — terwijl zich geheel achteraan de patih bevond. De hoofdtroep trok vooruit tot in het midden van de rivier en omtrok toen in gebogen rijën, evenwijdig aan elkander, de plek, waar Kamandaka vroeger gebaad had — en zoo werd hij door de troepen ingesloten aan het noorden en aan het zuiden, aan het oosten en aan het westen. Die hoofdmacht werd door de poenggawa's aangevoerd.

Verhalen we nu weêr van Raden Kamandaka.

Toen hij gebaad had en weêr naar zijne vroegere schuilplaats was teruggekeerd, kwam de begeerte bij hem op om, als de avond gevallen was, naar de princessen-tuin terug te keeren — misschien, dat de princes naar buiten kwam om een bad te nemen in dien tuin en hij haar dan ontmoeten zou.

Zoo hevig was het verliefd verlangen van den jeugdigen prins naar de bloem der schoonheid.

Zoo zat hij daar te peinzen onder den trenggoeli-boom, toen hij naar het westen keek en daar eene groote troepenmacht ontwaarde, die op hem afkwam uit het noorden, uit het oosten en uit het westen. Naderende in een kring, omsingelden hem de troepen van alle kanten, van het noorden en van het zuiden, van het oosten en van het westen. Ze breidden zich uit over de vlakten en over de heuvelen, alles was door hen bezet en ze hieven een onstuimig geloei aan.

* * *

VIII.

DOERMA.

Raden Kamandaka was op zijne hoede. De tjis was reeds ter hand genomen, werd opgeheven en rondgedraaid en vlamde en flikkerde onder het zwaaien. Hij stond daar als een telg van Parta (1) op het oogenblik, dat die door de Koerawa's overweldigd wordt in den strijd.

Wat geeft hij om het flonkeren en flikkeren van al die wapenen, ... het eenige, wat hij ziet in zijn hart, dat zijn de lonken van de vorstelijke bloeme, van Déwi Tjiptarasa, toen hij met haar gezeten was in het midden van de slaapkamer. Dat zijn de wapenen, die hem bijstand bieden. Raden Kamandaka stond dus niet in vergelegenheid om zich te verdedigen. In trillende beweging sloeg hij met zijn tjis links en rechts en velen werden gewond. Overal klonk het tikkend geluid van de tjis en overal kraakte het en hoorde men de kling-klang van brekende sabels. Kamandaka vocht als een woedende leeuw, die bij een aanval zijne slagtanden laat zien.

Vele poenggawa's waren reeds door hunne troepen verlaten.

Ngabeï Wirapradja en Reksaprana werden door hunne soldaten omver geloopen. Ki-Toemenggoeng Djagasatroe zag men openlijk op den loop gaan; de dipati's zochten een schuilplaats; de oemboel Seladjaja met zijne collega's en Ki Loerah Andakawesti zochten een veilig heenkomen achter de dipati's. De boepati's dreven woedend hunne troepen voort om de voorhoede te ondersteunen. Met hevig geraas rukten ze aan.

Raden Kamandaka was als met een dijk van gesneuvelden omgeven; door de menigte van vijandelijke troepen overstelpt, voelde hij, dat hij niet bij machte was om zich tegen allen te weer te stellen. Eenklaps ploft hij neêr in de kolk en dook onder water. Even snel werd hij door de troepen omsloten, ter linker-, ter rechter-, aan de boven- en aan de benedenzijde van de kolk, om te wachten, tot hij weêr te voorschijn kwam. Men wachtte, ... men wachtte, ... daar kwam niets boven water. De dipati's werden ongeduldig en de troepen werden door hen gelast steenen bij massa's in de kolk te smijten — steenen zoo groot als een klapper of als een wrijf-cylinder; zoo groot als een ei, als een kepel — alles viel als een stortregen neêr in het water. En altijd weêr werd de eene laag gestort op de andere, zoodat de kolk heelemaal gevuld raakte.

Daarmede stelden zich de dipati's tevreden, van meening als ze waren, dat Kamandaka was omgekomen.

---

(1) Ardjoenå.

In de kolk nu bevond zich een boomstam, die, gedeeltelijk onder water geraakt, daar vast zat — een stuk hout zoo groot als een karbouw; en deze oude boomstam nu werd zonder ophouden met steenen gegooid. Daar het hout reeds rot was, vlogen er door het beuken der steenen telkens splinters en spaanders af, die naar alle kanten heendreven. De dipati's meenden daarom, dat Kamandaka reeds dood was en dat zijn lijk, geheel in flarden, op het water dreef. Daarbij kwam nog, dat er kippedarmen van boven aandreven en ook deze werden aangemerkt als de ingewanden van Raden Kamandaka. (Nu moet ge weten), dat er juist iemand bovenstrooms een kip had geslacht en schoongemaakt en de niet-eetbare ingewanden had weggegooid in de rivier.

Hoe het zij, de poenggawa's waren zoo overtuigd, dat ze aan Ki-Patih gingen rapporteeren, dat Kamandaka dood was; dat zijne beenderen en zijn vleesch in stukken en brokken waren bovengekomen en dat zijne darmen op het water dreven.

Na die mededeeling werd het doel van de tocht als bereikt aangemerkt en ging men, de een na den ander, in verschillende richtingen uiteen: de nyaka's, mantri's, de vorstelijke schoonzoons en Ki-Patih.

Toen ze in de hoofdplaats aankwamen, dienden ze zich onmiddellijk aan in het paleis en toen ze door den Vorst in audiëntie waren ontvangen, sprak de Patih, na de sembah, aldus:

Uwe Majesteit verneme, dat Kamandaka reeds dood is.

In de rivier, door de troepen ingesloten, werd hij gesteenigd. Vergruizeld, in flarden en tot poeder gebeukt, werd zijn lijk door de rivier meêgevoerd. Hij werd afgemaakt ongeveer beneden den tuin van de princes.

Toen Sang Dipati dat vernam, was hij buiten zich-zelven van vreugde en zijne ergernis verdwenen.

* * *

IX.

KINANṬI.

Kjaï-Patih was reeds huiswaarts gekeerd.

Laten we nu over hem zwijgen en in het verhaal terugkeeren tot Déwi Tjiptarasa.

Het algemeene gerucht van den dood van Kamandaka was ook tot haar doorgedrongen en ze had ook vernomen, dat hij zijn dood gevonden had in de kolk en dat zijn lijk geheel verdwenen was, nadat 't door de soldaten gesteenigd was. Op het oogenblik, dat de tijding haar bereikte, was 't haar, of haar hart in stukken werd gescheurd; of haar denkvermogen belemmerd was en, kreunende, zei ze tot haar ĕmban: laat ons naar buiten gaan. Ik zit al zoo lang hier te turen. Laat me gaan baden in den tuin, terwijl vader nog slaapt. Kom laat ons naar 't park gaan.

De princes trad daarop uit het vrouwen-verblijf naar buiten; alle parĕkan's volgden haar. In den tuin gekomen, daalde ze neêr naar den oever en ging de badplaats voorbij en altijd door langs den hellenden oever. 't Was haar, of haar hart verscheurd was. Ze zag niets als het beeld van Kamandaka. Haar ĕmban sprak haar toe om haar tegentehouden, maar daar was niets met haar aantevangen. Ze zocht naar het lijk van Kamandaka, dat ze moest aantreffen, drijvende op de rivier.

Haar aanhoudend stenen toonde, dat ze door liefde verteerd werd.

Van innerlijke kwelling half gek, liep ze daar heen als eene slaapwandelaarster; — — verbijsterd liep ze rond met waggelenden gang en redeneerde in zich-zelve.

Tot afleiding dwaalde ze den tuin rond en zag naar de bloemen, die daar waren in alle kleuren en geuren: overal verspreid, tierden ze, kregen nieuwe blaadjes en wiegelden op den adem van den wind, alsof ze der verliefde wenkten. Daar waren er in vollen wasdom en die pas ontloken waren; daar waren de padma en de kanigara, door djangga omslingerd. Daar waren soka en nagasari, die van verre reeds haren geur verspreidden (1). De poedak had zich geopend en zag er uit als een vrouwendij, waarvan de kain is weggerukt door het geweld van mannelijke begeerte (2), aangeblazen als die wordt door de macht der liefde.

---

(1) In het H. S. *mekar gandané amirit,* hetgeen geen zin heeft. Mas Santaprawira leest: *amĕrit* = *mrik.*

(2) In het H. S. staat: *pinrih pinarwasèng* DRIA, wat geen zin geeft en dan ook door Mas Santaprawira wordt veranderd in: *pria.*

Maar die afleiding gaf geen troost — ze trachtte hem te vergeten, maar ze vergat hem niet; ze droomde van Kamandaka alleen.

En ten slotte bewerkte dat mijmeren over de scheiding alleen, dat ze verliefd-neerslachtig hem aanriep en altijd en altijd weêr zijn naam noemde: maar, waarom dan toch, mijn man, ... zoo heen te gaan uit het paleis; . . . . zoo stilletjes weg te gaan en me niet te laten meêgaan; . . . . je weet toch, als je dood gaat, dat ik niet in het slaapsalet alleen wil achtergelaten worden, ook al ware het, dat ik met u in den dood ging. Och, mijn man, laat 't toch geene scheiding zijn voor altijd. Laat één kuil zijn voor ons beiden. Laat ons één zijn, onafscheidelijk, als het wier één is met den golfslag, die 't voortzweept, opslingert en meêvoert. Mocht ik een bloem zijn en hij een bij, dan zou hij honig zuigen uit mijn kelk! Ware ik een ooft en hij een vogel, dan zou hij me pikken! Mocht ik een weg zijn en hij de eenige, die mij beging, hij alleen, de slanke, die fijne leest! Mijn lichaam is als de bintaro-vrucht, die afgevallen is en door de rivier wordt meêgevoerd. Wie zal me te hulp komen, nu gij dood zijt, mijn Kamandaka! Mocht ik met u meêgaan in den dood! En dan weêr herleven in nieuwe menschwording, zeven malen met u! Laat me u dienen, mijn man, en met u gefolterd worden in de hel; laat me, als slavin, alle ongemakken met u deelen; met u den hemel binnengaan om daar uwe dienares te zijn.

Malende van verliefdheid, bleef ze in bedenking staan, tuurde naar de bloemperken, naar de vruchtboomen, die in rijen geplant waren, links en rechts, ... denta en mandalika, ... overal apen op de takken, ... worstelende met de loetoengs, terwijl de een den ander iets eetbaars zocht te ontgrissen. De vogeltjes lieten zich overal luid en levendig hooren en fladderden, met elkander vereenigd, rond; de tortels lieten hun lang en helder geluid hooren; ze floten en kirden; het gezang van den een werd afgewisseld door dat van den ander.

Schoon hingen daar de vruchten, tierig en mollig: kapoendoeng, doerèn en langsĕp, djamboe-dersana en manggis, de gewone doekoe en doekoe-kokossan, gandaria en kwèni.

De baboe's waren luidruchtig in de weer met het plukken van doerèn, nangka en mangga-bawang, djeroek en koewèni, djamboe-aër, rood en wit, mangga-dodol en mangga-wangi.

De wilde béo wiegelde op de takken, mannetje en wijfje, en lieten een geluid hooren, alsof ze meêtreurden met het verliefde princesje. De djangkoeng zat met vooruitgestoken kop te turen in het water, alsof hij reverentie aanbood aan de treurende verliefde.

De princes ijlde zonder ophouden door (over het voorwerp harer liefde): alleen tot hem voel ik me aangetrokken, tot hem alleen. O, al ware het, dat er een zee van vuur borrelde tusschen u en mij, ik zou tot u gaan, tot u, den eenigen innig-geliefde. Hoe vreeselijk die voorstelling, eenzaam en verborgen te blijven voortleven, terwijl hij niet meer leeft!

Ni-emban sprak de princes telkens en aanhoudend toe om haar tot kalmte te stemmen: gedenk toch, Goesti, dat 't halstarrig vasthouden van het gemoed aan het verlangen naar de vervulling zijner wenschen een mensch onvermijdelijk in het verderf stort.

Ge toeft hier nu al zoo lang, ga nu toch baden. Jang Arka is bijna ondergegaan.

De princes ging daarop baden in het bekken en, nadat ze gebaad had, ging ze terug naar het paleis, gevolgd door hare vrouwelijke bedienden, en zoo naar het vrouwenverblijf.

Laten we nu zwijgen van de princes en het verhaal afwisselen door de mededeeling, dat Sri Boepati Padjadjaran in zak en asch zat, moede van het langdurig wachten op de terugkomst van zijn zoon Raden Banjaktjatra. Doch deze kwam maar niet. De geheele hofstad geraakte daarover in opschudding. Ten einde raad, zond Sang Praboe een bode af om zijn zoon, den kluizenaar, Gagahngampar, te ontbieden, die in afzondering leefde op den berg Megasoemini en daar reeds geruimen tijd dat kluizenaars-leven leidde.

Van het oogenblik af aan, dat hij tot de jaren des onderscheids gekomen was, was hij van huis gegaan; had zich in eene hermitage op Soemini gevestigd en wist daardoor niets af van de reis van Raden Banjaktjatra. Raden Gagahngampar droeg op dit oogenblik den naam van Raden Silihwarna.

Toen hij te Padjadjaran was aangekomen, werd hem door zijn vader opgedragen om zijn ouderen broeder te gaan opsporen en hem te overreden naar huis te komen.

Raden Silihwarna was reeds geruimen tijd op reis; had overal rondgereisd en rondgezocht; was elke hoofdstad binnengegaan, doch mocht Raden Banjaktjatra niet aantreffen. Daarop zette hij zijn reis in oostelijke richting voort, tot hij de hoofdplaats Pasir-loehoer bereikte. Daar trad hij in dienst bij den Vorst, werd aangesteld tot kommandant van de lijfwacht ter vervanging van den overleden titularis, aldus zijn wensch erlangende om deel te nemen aan den strijd.

*
* *

X.

DANḌANG-GOELA.

Laten we nu zwijgen van Raden Silihwarna, die reeds in dienst getreden is; laten we verder geene uitweidingen of opsieringen maken, maar in ons verhaal terugkeeren tot Raden Kamandaka.

Deze werd voortdurend door God beschermd en ontkwam daardoor aan een wissen dood op het oogenblik, dat men hem met steenen wierp. In de rivier was namelijk een grot en deze ging hij binnen. Toen hij dus door de poenggawa's werd geacht door de steenen in flarden te zijn geslingerd, bevond hij zich in werkelijkheid behouden en wel in de grot . . . — hetgeen aan de barmhartigheid Gods moet worden toegeschreven. Door die grot heen werd hij naar het zuiden meêgevoerd naar eene uitmonding in de rivier Logawa, welke uitmonding de Soeroep-lawang genoemd werd. De Raden volgde de richting van de grot; ging er door heen als over den grooten weg en kwam zoo op zijn gemak aan de Soeroep-lawang, aan den oever van de uitmonding.

Vervolgens ging hij, langs den oever, de rivier Serajoe opwaards.

Hij werd omgeven door een glans als van de volle maan, als van helderstralend goud. Hij at niet en hij sliep niet.

Gemoedsbeweging maakte hem sprakeloos. Alleen dacht hij met bezorgdheid, met bekoring tevens, aan Déwi Tjiptarasa; met het oog zijner ziel zag hij al hare bewegingen en hij murmelde in zijn hart: hoe vreeslijk van haar gescheiden te zijn!

Gij zijt de éénige, die schoon zijt boven allen. Gij zijt de eenige, die plaats neemt in de diepste nis van mijn hart.

Ik zal een kidang offeren, als ik u weêr mag ontmoeten, liefste-mijn! Ik zal u in mijne armen nemen als een pop; u vleiend toespreken; u mooie beloften toefluisteren, dag en nacht, en dat alles kussende, voortdurend kussende. Wat moet ik doen? Ik kan niet anders dan u lief hebben. Maar gij hebt geen medelijden met het mannetje — anders zoudt ge wel tot me komen. Mocht ik maar één oogenblik met u zamen zijn. Het is verkieslijk te sterven, als 't nog lang moet duren van u gescheiden te zijn.

Vijf-en-twintig gèdèng padi zullen worden geofferd, als ik, behouden en wel, uw bedgenoot zal mogen zijn, om dan niet meer te scheiden. Gij zijt 't alleen, die uw slaaf vernietigt; hem in 't verderf stort. Ik kan niet naar mijn land, Padjadjaran, teruggaan, als het niet mag zijn in gezelschap van u. Mag

dat niet, dan is te leven geen plicht meer. Het juweel van Pasir heb ik de mijne verkoren — die me waanzinnig van liefde gemaakt heeft, moet de mijne zijn.

Maar, als ik doorging over de liefde van Raden Kamandaka, dan zou er geen einde komen aan het verhaal; laten we dus meer rechtstreeks voortzetten en mededeelen, dat Kamandaka op reis ging naar Pasir, waar hij zich vestigde in een huisje ten noorden van de hoofdplaats. Dat tijdelijk verblijf was het huis eener weduwe, genaamd Njaï Kertasara.

Deze was zeer behoeftig, had nauwelijks te eten vóór den tijd, dat de prins bij haar zijn intrek nam; had niets aan haar lijf als een paar lompen en hield te Pasir-loehoer een waroeng van kruiderijen. Als ze dat niet gedaan had, was ze zeker al van honger omgekomen. Haar man was reeds lang overleden en had haar zonder kinderen achtergelaten — 't was, o zoo treurig. Raden Kamandaka had diep medelijden met de arme weduwe en daarom nam de Raden daar zijn intrek. Aldaar hield de prins zich onledig met hanengevechten. Waar en wanneer maar ergens een wedstrijd was, daar ging de Raden op af, vergezeld van een bediende, — een man, die afkomstig was van Losari en bij den Raden in dienst was gekomen. Deze jongen ging overal met zijn meester meê. Wat zijn leeftijd betreft, was het een goede zeventiger, die Ki Rekadjaja, — een leelijke oude-heer met een bochel, een ronden dikken buik en naar boven uitstekende billen, met kromme beenen en binnenwaartsche knieën; hinkend van gang en met ontblooten buik, waardoor het te zien was, dat hij veel van eten hield. Hij maakte zijn buikband los onder het eten.

Dat buikje was nog ronder dan een semangka.

De weduwe was erg in haar schik, dat Raden Kamandaka bij haar inwoonde; ze staakte het verkoopen van kruiderijen en droeg ongeschonden kleeren, die ze van den koningszoon gekregen had; had elken dag te eten tot verzadigens toe, wat haar ook door den Raden verschaft werd.

Hij zelf won altijd, als hij zijn haan liet vechten, die de weduwe hem geschonken had. Zij maakte zijn eten klaar en zette 't hem voor. Meermalen ging hij er op uit, naar eene plaats, waar een hanen-gevecht gehouden werd, aan de grens van de hoofdplaats; en zoo wisten langzamerhand de meeste menschen van Pasir, dat Kamandaka niet dood was. Dat werd overgebracht aan de poenggawa's en deze rapporteerden weêr aan den Patih, dat Kamandaka werkelijk nog in leven was.

Daar stond men algemeen versteld van. Hij was verbrijzeld en in flarden gesteenigd en zoo omgekomen in de rivier — en op stuk van zaken, was de man toch nog in leven.

Hierop spoedde zich Kjaï-Patih naar het paleis; kwam nader tot in de tegenwoordigheid van den vorst; maakte de sembah en gaf kennis, dat Kamandaka weêr levend was.

Toen de vorst dat vernam, ontstelde hij en riep luid: maar hoe heb ik het nu, Patih! Jaren geleden kom je me rapporteeren, dat Kamandaka dood is en nu leeft hij weêr!

De Patih maakte de sembah en antwoordde: Uw toorn kome over mij .... (en dat is nu de oorsprong, dat de kolk tot den huidigen dag kedoeng petaoenan genoemd wordt).

Toen de Patih dit gezegd had, ontbood de vorst Silih-warna.

Toen deze verschenen was, zei de vorst: Silih-warna, ik draag u als taak op om me dien doorn uit 't oog te verwijderen, dien dartelen bantèng, die rondzwierf in het paleis, dien Kamandaka, dien verleider! Na hetgeen is voorgevallen, vertrouw ik geen enkelen van mijne poenggawa's meer. Nadat Kamandaka vroeger het paleis was binnengeslopen, verbonden zich de gezamenlijke poenggawa's om hem te vangen — maar dat mislukte. Daarbij kwamen nog alle pradjoerits, waarvan velen werden doodgeslagen en velen gewond. Toen hij uit het paleis en uit de stad ontsnapt was, werd de kali Logawa door troepen afgezet; vele poenggawa's werden gewond en .... plom! daar sprong de dief in de kolk ..... Hij werd van alle kanten bewaakt om zijn bovenkomen te bespieden. Men smeet met steenen naar hem, doch den heelen dag kwam hij niet boven, zoodat alle poenggawa's in de meening verkeerden, dat hij was omgekomen, ... en bij slot van rekening leeft hij nog. Alleen gij, Silih-wangi, zijt de aangewezen persoon om die zaak tot een einde te brengen; Kamandaka af te maken. Ik verlang zijn hart en zijn bloed. Zoodra ge dus Kamandaka hebt afgemaakt, snijdt ge hem dadelijk open. Ik eisch zijn hart; ik verlang zijn bloed te slurpen.

Silih-warna maakte de sembah en zei eerbiedig: alles geschiede, zooals u bevolen hebt; ik vraag vorlof en uw zegen; ik gevoel mij niet bij machte om lichtvaardig de goede uitvoering van mijne taak te beloven, doch ik bid, dat uw zegen op mij moge nederdruppen en dat alles moge worde volvoerd, wat door Uwe Majesteit verlangd wordt.

Daarop maakte Silih-wangi weder de sembah, vroeg zijn congé en ging heen. Buiten gekomen, ontbood hij zijne onderhebbende beambten en sprak:

Makkers en gezellen, mij gewerd de opdracht van den vorst jacht te gaan maken op den banteng, die rond gedarteld heeft in de kraton; een iegelijk dus, die weet, waar Kamandaka zich ophoudt, (die spreke).

Nitipraja sprak daarop: ik weet, waar hij is; hij komt bij elke vereeniging voor een hanengevecht in de desa Panjebatan. Hanen laten vechten is zijne (gewone) bezigheid.

Raden Silih-warna antwoordde: als dat zoo is, dan neem ik je meê om me de plaats aantewijzen, waar de banteng zich bevindt.

Maak je klaar, ik vertrek dadelijk. Alleen u neem ik meê; de anderen kunnen zich met hunne troepen in hinderlaag leggen aan den weg. Ingeval Kamandaka daar passeren mocht, houdt je dan eenvoudig stil en ziet scherp toe, waar hij heen gaat, en komt me maar te hulp, als me iets mocht overkomen.

De Raden vertrok met spoed, alleen vergezeld door Nitipraja, die een vechthaan bij zich had om dien in de desa Panjebatan bij te brengen als kampioen.

Men was reeds een heel eind op weg — doch laten we zwijgen over de reis en spreken over Kamandaka.

Deze zat juist in zijn pondok. Het was nacht. Dag en nacht deed hij niets anders als zijne vechthanen verzorgen. Zijn haan, genaamd Mertjoe, was een fraai beest met veêren in drie verschillende kleuren. Daar deze telkens won, waren de inkomsten van Kamandaka vrij belangrijk en was hij dol op zijn haantje. Nacht en dag was het beest in zijne nabijheid. Als Kamandaka ging slapen, zette hij de kooi vlak naast zich.

Dat is de oorzaak, dat, toen daar ter plaatse later een doekoeh ontstond, deze den naam kreeg van Koeroeng-ajam en wel als gevolg hiervan, dat de kooi van Raden Kamandaka begon te ontluiken tot een bamboeboschje met breed uitstaande takken.

Het trof nu juist, dat hij uitging naar eene plaats, waar een wedstrijd gehouden werd. Rèkadjaja was bij hem met den haan op de armen.

Laten we nu zwijgen van de reis.

Toen ze waren aangekomen op de plaats van bestemming, troffen ze een groot gezelschap aan; en ook Raden Silihwangi en Nitipraja zaten er sinds lang onder de vele spelers, die tegenwoordig waren.

Daar kwam ook Kamandaka aan de noord-westzijde binnen, gevolgd door Rèkadjaja met den haan op zijne armen. Nitipraja merkte hem dadelijk op, schoof nader bij Silih-warna en fluisterde: daar heeft u Kamandaka. Daarop keek Silih-warna op en zag de gestalte van Kamandaka. Doch het was de wil van de godheid, dat Silih-warna hem volstrekt niet herkennen zou; dat hij niet weten zou, dat 't zijn broeder was — en ook voor Kamandaka bleef het geheim, dat hij Silih-warna, zijn jongere broeder, was.

Dat kwam door de langdurige scheiding en de verandering der namen.

Dadelijk nam Silih-warna zijn haan ter hand en zei hardop tot zijn reisgezel: Ki-Nitipraja, tegenover dien haan daar met drie verschillende kleuren worde mijn haan gesteld om te zien, wie het wint, ... maar ik verlang, dat niemand mijn haan in handen neemt; hij worde eenvoudig aan den anderen haan voorgeworpen en dan moge verder het lot beslissen, wie het onderspit delft.

Nitipraja merkte zacht op: maar als uw tegenpartij geen genoegen neemt (met de voorwaarde) om uw haan niet in handen te nemen, wat dan?

Welnu — antwoordde Silih-warna — dan laat hij het maar.

De meeste spelers stemden daarmeê in en riepen Kamandaka toe: kom, Dèn Bagoes, vooruit maar, wij nemen aandeel in uw partij; wij houden op uw haan. Zóó, als we hier zijn, ... als we zoo het voorkomen zien van uwen haan, . . . houden wij het er voor, dat hij 't in alles (van den andere) wint: hij is mooier; hij wint 't in breedte en hoogte; en in spierkracht zal hij ook wel niet onderdoen; daarbij komt nog, dat Mertjoe vroeger al zoo vaak overwinnaar geweest is en nu een klein haantje als tegenpartij krijgt. Waar is u dan nu nog bang voor?

Raden Kamandaka liet zich bepraten, volgde den raad van de meerderheid der spelers en zei: nu, dat is goed, kameraden, ik geef toe, maar ik houd mijn haan zelf in handen; ik behandel hem zelf.

Toen Silih-warna dit hoorde, was hij zeer in zijn schik en zei:

In orde, laten we dan maar inzetten; elken inzet, hoe groot die ook zij, zet ik tegen. Kamandaka zette klein in, *f* 250.— en dat werd ook ingezet door een ieder, die op zijn haan hield. Raden Silih-warna antwoordde: top! daar zijn mijne *f* 250.—.

Daarop werden de hanen gewasschen en met rijst gevoerd. Voor Silih-warna werd de waschlap gehanteerd door Nitipraja en de wassching en wrijving van Kamandaka's haan werden uitgevoerd door Rékadjaja.

Toen de hanen gebaad waren, zei Raden Silih-warna: laten we ze nu op elkaâr los laten.

Op dat gezegde liet Kamandaka zijn haan ook werkelijk los, doch Silih-warna trok zijn haan met een ruk terug en smeet hem Kamandaka eensklaps op het lijf. Het was bedoeld op zijn borst, maar daar hield de haan geen vat; viel zoo af naar zijn linkerzijde en trof den Raden in de zijde met het mesje, dat onder de vleugels was vastgebonden. Kamandaka ontwaarde pijn en bemerkte, dat er aanhoudend bloed sijpelde uit zijne linkerzijde. Hij was woedend van schaamte: nog nooit van zijn leven had men zijn bloed vergoten en nu zag hij het vloeien.

Fluks greep hij den haan; gaf hem een slag en smakte Kilat tegen den grond, die daar, geheel uit elkaâr, dood bleef liggen.

Raden Silihwarna ontstak wederkeerig in toorn, vloog met getrokken kris op Kamandaka toe en stak daarmeê verscheidene malen naar hem. Maar Kamandaka was er op berekend en pareerde tot drie malen toe den steek van Raden Silihwarna, zoodat hem zelfs de opperhuid niet gedeerd werd. Daarop stak Kamandaka op zijn beurt Silih-warna naar de zijde, waar ook deze bleef pal staan en werd in 't minst niet gedeerd.

Eensklaps greep Kamandaka zijn tjis en zwiepte hem in de lendenen van Raden Silihwarna, die ter aarde tuimelde en daar geruimen tijd bezwijmd bleef

liggen. De spelers stoven uiteen en dropen af op het gezicht van de twee Radèns, die elkander daar hakten en hieuwen met ontzettend getier.

Ki-Rékadjaja greep fluks zijn haan en nam hem op de armen.

Toen Nitipraja zijn heer ter aarde zag liggen, voelde hij zich genoodzaakt toetesnellen, ... en ving daarbij in zijn lende een slag op van de tjis van Kamandaka, — zoodat hij ter aarde zeeg en stierf.

Toen kwam Raden Kamandaka tot bezinning; vondt (bij rijper nadenken), dat de beleediging, hem aangedaan, toch zoo erg niet was; . . . . en kwam tot het bewustzijn, dat die Silih-warna een gezant was van den vorst. Hij ging daarop met Rékadjaja huiswaarts en liet de desa Panjebatan achter zich (kawoental).

* * *

XI.

PANGKOER.

Laten we nu terugkeeren tot de troepen, die ten getale van 300 man in hinderlaag waren gelegd aan den weg. De kameraden van Silihwarna schrikten, toen ze het geraas van menschen vernamen en bevroedden reeds, dat er iets aan de hand was.

Ze namen dus hunne voorzorgen. Er werd een man afgestuurd om aan een voorbijganger, die zich mocht opdoen, te vragen, (wat er gaande was). Het wijlde niet lang, of daar kwam een der vluchtende spelers aanzetten. Deze werd aangehouden en hem gevraagd, wat daar ginds voor een opstand was. De gevraagde antwoordde, dat er Satria's waren, die met elkaar vochten op de plaats, waar ze voor een hanen-wedstrijd waren bijeengekomen. De soldaat keerde ijlings terug en rapporteerde, wat de voetganger hem had meegedeeld.

Daarop werden de gelederen opgesteld; de wegen in allerijl, zonder eenige tusschenruimte, afgezet, ... — vol angst en schrik op het gerucht, dat Kamandaka reeds buiten de desa op den weg gekomen en den grooten weg reeds dichtbij genaderd was. Men bespiedde het midden van den weg en de troepen bleven daar bevende staan.

De Raden was reeds op het gevaar voorbereid en sloeg met Rekadjaja onmiddellijk noordwaarts af. De troepen zagen met huivering, dat 't werkelijk Kamandaka was. Ze trokken voorwaarts en sloten hem van alle kanten in. Maar onze Radèn was niet vervaard. Stormend viel hij aan, rechts en links. De troepen hieven een vreeselijk krijgsgeschreeuw aan. De Raden sloeg er met woede op in en een massa pradjoerit's beten in het zand. De tjis was zijn eenig wapen, maar die tjis werd rondgezwiept als een windmolentje; die tjis flikkerde, flonkerde en vonkte. Van schrik bevangen, stond men te kijken en durfde niet naderen. Van alle kanten, doch op vrij verren afstand ingesloten, zwenkte Kamandaka naar het noorden en ging, gedekt door het water, opwaarts langs den oever van de rivier Logawa tot oostelijk van de desa Langgong-sari.

Laten we nu in ons verhaal teruggaan tot hem, dien we bezwijmd hebben achtergelaten.

Raden Silihwarna was weêr bijgekomen en, ontwakende, was hij, sprakeloos van schrik, blijven staren en zag, dat Nitipraja dood was en een wond had

aan de borst [1]. Kamandaka was niet te zien. Woedend ging Silihwarna hem achterna, het spoor volgende van Kamandaka's bloed. Spoedig haalde hij hem in ten oosten van de desa Langgongsari, doch, door de duisternis overvallen, voegde hij zich bij de troepen.

Raden Kamandaka, die zich achtervolgd zag, stak ten westen van Langgongsari de rivier over en hield, door den nacht overvallen, ten oosten van die desa stil. De pradjoerit's, 400 man [2] sterk, die niet wisten, waar hij gestoven was, werden door Kamandaka echter zich opgemerkt. Ze omsingelden de plaats.

De nacht kan met stilzwijgen worden voorbijgegaan — maar den volgenden morgen, toen Sang Jang Soerja reeds was opgegaan, sprak Silih-warna zijne troepen aldus aan: luistert gij allen naar mijne bevelen. Laat niemand mij volgen in den strijd! Ik alleen zal me als kampioen stellen tegenover Kamandaka. Het zal een gevecht zijn van man tegen man — behalve, wanneer ik mocht overwonnen worden, doet dan, wat ge wilt; maar zoolang dat niet het geval is, verlang ik alleen uwe toejuiching.

Zijne krijgsmakkers lieten daarop een sendika hooren. Raden Silih-warna liep daarop fluks op Kamandaka toe en riep: kom op, gij Kamandaka! Deze antwoordde: wat is er van je begeeren? — trad een eind weegs terug, schortte zijn kleed op, stak dat vast in den gordel en deed den aanval.

Silih-warna weerde hem af. Bonzend was de aanval van man tegen man. Men drong tegen elkander aan; greep elkander aan en smakte elkander tegen den grond. Door en over elkander slingerend, sloeg de een den ander op het gezicht en men schopte elkaâr; en dat ging zoo geruimen tijd door. Dan weêr grepen ze elkaâr in de handen [3] en trokken elkander zoo heen en weêr. Dat is de oorsprong van den naam Padjogol, die gegeven werd aan de doekoeh, die in later tijd op deze worstelplaats verrees en dezen naam behield tot den huidigen dag. Toen de strijd reeds lang geduurd had en de strijders afgemat waren, rustten ze uit. Toen ze waren uitgerust, begonnen ze weêr te vechten. Daarop sprak Kamandaka: laten we den strijd overbrengen op eene andere plaats, die verder van de hoofdplaats ligt, dan kan je je hart ophalen aan het gevecht.

Silih-warna antwoordde: mij goed, ik volg u.

Daarop ging Raden Kamandaka westwaarts en doorwaadde weêr de rivier Logawa. Waar hij ging, werd hij op den voet gevolgd.

---

(1) *Tatoe djadja* staat er, maar de dichter vergeet, dat hij den slag heeft laten neêrkomen in de lende: *tinadahan tjis lamboengé.*

(2) Waar die 100 man van daan komen, blijkt niet. Voor het metrum, dat 2 lettergrepen eischt, behoefde *tiga* niet met *kawan* te worden verwisseld.

(3) *Adjogol* komt niet in het Wdb. voor.

Toen stak hij de rivier Apa over; vervolgens naar het oosten en, toen hij de rivieren Djengok en Bodas achter den rug had, ging hij verder in noord-oostelijke richting. Ook Ki-Rékadjaja volgde hem met Mertjoe op den arm Plotseling maakte hij halt ten westen van de rivier Bandjaran. Silih-warna met zijn 400 man troepen volgde den vijand overal.

Hierover nu gezwegen; en spreken we over de hulptroepen, die door den vorst van de hoofdplaats waren afgezonden, onder bevel van den Adipati Marĕsi, om Silih-warna tot spoed aantezetten.

Toen de Adipati bij de troepen kwam, sprak hij tot Silih-warna: Silih-warna, mij is door den vorst opgedragen u te bevelen uwen marsch te bespoedigen.

Raden Silih-warna antwoordde: uw wil geschiede.

Raden Kamandaka had maar al te goed gezien, dat er hulptroepen waren aangekomen, en nam zijn tjis ter hand.

Raden Silih-warna gaf zijne bevelen aan de 400 man en aan de hulptroepen; en met dat ze aanvielen, stormde Kamandaka, onvervaard als hij was, naar het centrum, even als een gewonde banteng. De hulptroepen stoven meerendeels uiteen en die pal bleven staan, werden voor een deel gewond en voor een ander deel gedood — en de 400 man andere troepen werden eveneens ten deele gewond, ten deele afgemaakt.

Silih-warna deed een woedenden aanval, doch werd teruggeslagen.

Een dag lang duurde de strijd en zonder ophouden werd de aanval voortgezet (1). Dat is de oorsprong van den naam, die aan de desa gegeven werd, toen het bosch daar na verloop van tijd werd ontgonnen en bewoond, n. l. Kobĕr. Toen men allengs door de duisternis werd overvallen, ging Kamandaka, al vechtende, langzaam terug en verlangde den strijd verder te ontwijken; hij voelde, dat hij gewond was; en was van plan zich ten oosten van de rivier te verbergen.

Op het punt om de rivier over te steken ontmoette hij dáar eene versperring van den vijand en zwenkte daarom naar het noorden; zette zijne reis voort langs den oever van de Bandjar en ontmoette een dam, die hem geschikt voorkwam als overgang; hij wilde er over heen gaan, maar de weg was moeielijk te begaan.

Toch stak Kamandaka voorspoedig de rivier over aan den oostkant; ging een groot bosch in en verschool zich daar ongehinderd. Hij was van zins om daar uit te rusten van de vermoeienissen van den strijd en van zijne wonden te herstellen. Zoodra hij in het bosch gekomen was, gelastte hij Rékadjaja zoo gauw mogelijk tepoes-bladeren te halen en daarvan een slaapmatje te vlechten. Het

---

(1) *Tan ngoberi.*

duurde niet lang, of het matje lag kant en klaar voor hem uitgespreid. De prins ging er op liggen met een steen als hoofdkussen en liet zich door Rekadjaja pidjĕten.

Spreken we nu van Silih-warna.

Nadat deze en Dipati Maharĕsi reeds geruimen tijd met hunne troepen hadden uitgerust en niets van den vijand ontwaarden, begrepen ze, dat deze zich uit de voeten had gemaakt.

Daarop werd bevel gegeven om hem met allen spoed optesporen — hetgeen geschiedde. Er werd gerapporteerd, dat zijn spoor ontdekt was, gaande noordwaarts en zoo langs den oever stroomopwaarts.

Daarop rukte een groote troepenmacht uit, die het spoor volgde langs den oever en zoo de bendoengan bereikte. Men zwenkte oostwaarts de rivier over en kwam zoo aan den rand van het bosch.

De aanvoerder bleef bedenkelijk staan, ... ja wel, ... het spoor gaat verder het bosch in . . . . . — hij wilde verder doorgaan, maar was uiterst beangst: het bosch was erg begroeid met onkruid en dan een vijand, die geacht werd bovenmenschelijke kracht te bezitten; en dan nog een nacht, die zoo helsch donker was, dat er moest worden geageerd bij fakkellicht.

Zoo kon het dan ook niet anders, of alle soldaten verkeerden in voortdurende ongerustheid. Ze maakten halt en overlegden met elkaar.

Hoe in deze een middel uittevinden — zeî Raden Silih-warna zacht. — Wat mij betreft, antwoordde Adipati Maharĕsi, vind ik in deze het beste, dat het bosch door de troepen worde omgetrokken, totdat de gelederen met de einden aan elkaâr sluiten — voor de zekerheid vlak aan de plaats, waar het spoor ten einde loopt.

Toen Silih-warna het gevoelen van Dipati Maharĕsi vernomen had, vond dit gereeden ingang en hij gaf daarom dadelijk last aan zijne troepen om het bosch te omsluiten op de wijze, als door Dipati Maharĕsi was aangegeven. De troepen rukten op en de insluiting werd uitgevoerd. Silih-warna gaf last de gelederen vast aan een te sluiten aan de noord-, zuid-, en oostzijde en alleen de westzijde onbezet te laten.

Raden Kamandaka bevroedde wel, dat, al mocht hij ook weêr vrij zijn, hij zich toch niet al te ver bewegen kon: — als hij westelijk naar buiten ging, was hij vlak bij de hoofdplaats.

Raden Silih-warna liet daarop een hond halen om dien het bosch in te sturen en den verscholene te doen opsporen.

In een oogwenk had men een hond bij de hand. Deze werd in het bosch gelaten om er verder in door te dringen. Het beest ging ook werkelijk vooruit en zette zijn tocht, overal snuffelende, voort.

Raden Kamandaka bespeurde al heel gauw, dat hij door een hond werd opgespoord, en dadelijk sprak hij een tooverspreuk uit om den hond het blaffen te

beletten. Toen de hond dan ook tot aan (de schuilplaats van) Raden Kamandaka genaderd was, durfde hij geen kik geven. 't Was, of hij door vrees en afkeer bevangen was. Daarop werd Rèkadjaja gelast om het dier te pakken.

Deze deed dat en stopte den hond in een koeroengan.

Hieruit nu is voortgesproten, dat toen dit bosch later een doekoeh werd, daaraan de naam gegeven werd van Karang-andjing.

Maar laten we verder gaan.

Den volgenden morgen wenschte Raden Kamandaka het bosch te verlaten. Hij nam de vier windstreken op om te weten, aan welke zijde het bosch niet door troepen bezet was, en, ja wel, . . . het westen was onbezet gebleven.

De troepen, die het bosch hadden omsloten, luisterden aandachtig, of ze ook hondgeblaf vernamen, maar daar werd niets gehoord. Angst vervulde hun hart, ... maar, waar zou die hond dan toch gestoven zijn? Misschien wel door een tijger opgevreten; . . . . 't is toch wonderlijk! daar is geen geluid te vernemen. . . .

Daarop verliet Raden Kamandaka, vergezeld van Ki-Rèkadjaja, het bosch aan de westzijde, waar geene troepen waren opgesteld, en stak de rivier over, zonder dat de omsingelaars er iets van bemerkten.

Toen hij aan de westzijde van de rivier gekomen was, begon Raden Kamandaka te snoeven en riep: Silih-warna! kom me nu achterop, als je een held bent! Maar kom alleen, tot een gevecht van man tegen man!

De troepen verschrikten en dadelijk rukten ze op om Kamandaka te vervolgen aan de westzijde van de rivier. Raden Silihwarna was woedend. Vol moed zette hij zijne troepen aan tot den marsch en toen hij aan de westzijde van de rivier gekomen was, was Raden Kamandaka reeds ver weg. De troepen versnelden de pas, doch bleven steeds op denzelfden afstand van Raden Kamandaka verwijderd.

Toen ze waren voortgemarcheerd tot aan de rivier Djengok, maakten ze halt tot een overleg.

Met luider stem sprak nu Silih-warna: officieren en soldaten! Blijft gijallen hier achter; ik zal hem alleen achteropgaan, omdat ik, met vele menschen bij me, zeker belemmerd word en hem niet gauw genoeg achtervolgen kan. Daarenboven is het toch zijne bedoeling en is hij er erg op gesteld om man tegen man met mij te vechten en als ik nu vele manschappen bij me heb, ontsnapt hij me weêr. Marcheert nu achter me op; ik zal zelf voorgaan.

Zoo ging Raden Silihwarna vol moed (den vijand) achterop, zonder troepen. Onder die bedrijven was Raden Kamandaka reeds aan de rivier Apa, waarvan hij, stroomopwaarts, den oever volgde. Zijn wond bloedde nog en de bloeddruppels drupten langs den weg. Toch zette hij zijn reis voort, tot hij, aan den bovenkant van de rivier gekomen, een steenblok aantrof, zoo groot als een berg. Dit beklom hij aan de zuidzijde. Het bloed stroomde zonder ophouden, als vroeger. Reka-

djaja sprak: laten we ons weêr verstoppen: ze komen ons waarschijnlijk achterop. Raden Kamandaka antwoordde: neem gij maar de wijk, oom, maar zeg hem, dat ik niet voornemens ben me aan hem te onttrekken, — aan den man, die me inhaalt op de sporen van mijn bloed.

Toen Silih-warna aan het steenblok was aangekomen, riep hij op snoevenden toon: Zoo ben je daar? Ontloop me nu niet, Kamandaka, nu ik je ingehaald heb; toon nu, dat je een held bent en kom naar beneden om te zien, wie het meeste bloed heeft. Daarop trok Silih-warna zijn kris en snoefde verder: kom nu maar vechten, hier op den grond, en maak nu maar geen panggoeng van een steenblok.

Raden Kamandaka antwoordde: kom hier boven, Silih-warna, en laten we 't met de wapenen beslechten, hier boven op den steen; laten we vechten kris tegen kris. Als ik wijken mocht, dan ben ik waarschijnlijk niet de zoon van den grooten vorst Silihwangi, die heerscht over Padjadjaran. Betwist me dat! Zie hem machtig te worden, dien Banjaktjatra — want die ben ik! De kroonprins van Padjadjaran zou bang zijn om te sterven?

Raden Silihwangi beefde van schrik, toen hij dat hoorde; hij stak de kris in de scheede; boog het hoofd neder op den steen; huilde hardop en riep klagend uit: mijn broeder, mijn broeder! Zoolang reeds naar u gezocht! Ik heb u niet herkend! Hoe wreed, om me dat niet eerder te zeggen! Hoe kon ik ook zoo vergeetachtig zijn! Ik bid u om vergiffenis, mijn broeder.

Raden Kamandaka schrikte: zijn vijand, die hem toeschreide. . . .

Wat is dat? — zoo sprak hij, — wie zijt ge? Dat huilt me daar en bidt me op smeekende wijze. . . .

Silihwangi antwoordde: ik ben uw jongere broeder! ik ben Banjakngampar, mijn broeder, ik-zelf!

Onthutst daalde Raden Kamandaka neêr van het steenblok en omhelsde zijn broeder. En zoo zaten ze daar beiden te huilen en elkaâr smeekende en dan weêr elkaar omhelzende en elkaâr alles herinerende. Daarna lieten ze elkander los en gingen zitten, een ieder naar zijn rang. De jongere broeder maakte de sembah, kuste de voeten van zijn ouderen broeder en kuste de aarde.

Nadat hij weêr gezeten was, sprak hij zacht: broeder, ik werd op reis gezonden door vader Praboe om u te ontbieden. Wat ik u dus bidden mag, mijn broeder, ga nú meê terug. Vader Praboe is al oud en u moet hem opvolgen in de regering.

De oudere broeder antwoordde: het zal mij gemakkelijker vallen, broeder, om hem na u te ontmoeten. Ga gij dus terug — maar zeg me nu, broeder, gij, die op me afgezonden zijt door Kjaï Adipati van Pasir loehoer, wat uw opdracht is en wat er door hem verlangd wordt.

De jongere broeder antwoordde zacht: de opdracht van Adipati van Pasir is deze: wanneer u mocht omgekomen zijn, gesneuveld in den strijd, dan moet uw

hart worden meêgenomen. Uw bloed zal worden geslurpt en uw hart zal worden gegeten door den vorst.

De oudere broeder antwoordde: wel kom! nu, daar heb ik geen bezwaar tegen.

Toen Rekadjaja bemerkte, dat de beide vijanden koek en ei waren, kwam hij haastig nader en stond versteld over wat hij zag.

Raden Kamandaka sprak hem toe: oom Rèkadjaja, hier is je heer, mijn jongere broeder, die in de hoofdplaats achterbleef en in dienst trad bij Adipati van Pasirloehoer. Hij werd door Sang Adipati uitgezonden om me optesporen. Wat ik je zeggen woû, oom, ga vlug terug naar de plaats, waar de hond door u in de kooi werd gestopt ([1]). Daar aangekomen, moet je den hond afmaken en dan zijn bloed en hart hier brengen, — maar hou je goed, als je soms menschen van Pasir mocht tegenkomen.

Ki-Rèkadjaja liet zijn sendika hooren en vertrok onmiddellijk oostwaarts om te voorkomen, dat hij bij het heengaan of terugkeeren menschen van Pasir tegenkwam. Maar laten we daarover niet spreken.

Toen hij ter plaatse van den hond kwam, werd deze door hem afgemaakt, het hart er uitgenomen en het bloed opgevangen. Dadelijk keerde hij daarop terug en niet lang daarna was hij bij de Radèn's terug.

Na de aanbieding van hart en bloed zeî Raden Kamandaka tot zijn jongeren broeder: hier, broertje, bied dat nu aan Sang Adipati van Pasir aan. Zeg hem, dat dit mijn hart is en dat ook dit bloed het mijne is. Dat het een pijnstillend middel zij voor het hart van den vorst. Je begrijpt me genoegzaam.

De jongere broeder nam eerbiedig afscheid. Met spoed aanvaardde hij den terugtocht met bloed en hart in de hand. In een oogwenk had hij den grooten afstand afgelegd en was weldra bij zijne kameraden, 400 man troepen, en bij den Dipati Maharĕsi terug.

Raden Silihwarna sprak: oudere broeder Adipati Maharĕsi heeft mij gelast mijne terugkomst naar de hoofdplaats te bespoedigen en het hart en het bloed van den bewuste medetebrengen. Hier is het hart en het bloed van dien Kamandaka. Maar ik moet dadelijk terug, want ik wensch ook den reisgenoot van Kamandaka optesporen; deze is nog niet gepakt, omdat hij op dat oogenblik juist niet met zijn heer zamen was. Ik zal hem wel aantreffen in het bosch, dat ik ga afdwalen. Keert gij dus, mijne makkers, naar de hoofdplaats en verzoekt om te worden afgelost door degene, die achterbleven.

Raden Silihwarna vertrok daarop met spoed.

Hart en bloed waren reeds ontvangen door Adipati Maharĕsi.

Deze marcheerde met zijn 400 man af en, zoodra hij in de hoofdplaats

(1) Het H. S. heeft hier als 2de persoons vorm van het trans. pass. *moe-koeroengi*.

was aangekomen, begaf hij zich ter audiëntie bij den vorst. Onder aanbieding van bloed en hart deelde hij alles meê, wat er was voorgevallen, van het begin tot het einde.

Sang Dipati was opgetogen; zijn ergernis was verdwenen.

Dadelijk nam hij het hart en het bloed en at 't zoo maar rauw op: hij kauwde het en smakte onder het eten en riep hardop: zoo, is dat nu het hart van Kamandaka! het smaakt als het hart van een hond! Juist, zooals het behoort: toen hij nog leefde, had hij het doen en laten van een hond, maar nog ondeugender, ... zoo telkens het paleis binnen, jawel. . . . . . Als Silihwarna later terugkomt, zal ik hem beschenken met een vorstendom, want hij is de man, die den pas heeft afgesneden aan dien hond.

* * *

XIII.

MEGATROEH.

Laten we nu zwijgen over Sang Dipati van Pasir-loehoer en weêr het verhaal opvatten van zoo even over Raden Gagakngampar.

Deze had zijn broeder reeds ontmoet op het steenblok. Hij had hem alles van het begin tot het einde meêgedeeld, wat hem zoo al wedervaren was. Raden Banjaktjatra gevoelde zich vergenoegd onder het luisteren naar zijn jongeren broeder, die zoo behendig eene andere richting wist te geven aan den loop zijner gedachten (1); van het scheppen van bezwaren was al geen sprake meer: ze waren reeds eenstemming in het voornemen om zamen huiswaarts te keeren.

Daarop klommen de Radèn's voorzichtig naar beneden: Banjaktjatra voorop, zijn jongere broeder in het midden en Ki-Rékadjaja achteraan. Zonder ongemak had de afdaling plaats.

Laten we nu niet uitweiden over de reis van de beide Radèn's en laten we spreken over de hofstad Padjadjaran.

Zijne Majesteit Silih-wangi reikhalsde van verlangen naar de terugkomst van zijn oudsten zoon, Banjaktjatra; hij was al zoolang van huis om naar eene aanstaande gemalin te zoeken. Bovendien had hij hem zijn jongeren broeder achterna gezonden; . . . ook dat was reeds zoo lang geleden; . . . — en nu kwamen ze geen van beiden, zoodat de vorst in vreeslijke spanning verkeerde.

Die voortdurend zijn opwachting kwam maken, zoowel 's morgens als 's avonds, dat was zijn te huis overgebleven zoon, Raden Banjakbelaboer. De reden daarvan was, dat Banjakbelaboer het er op aanlegde om zijn vader in de regering optevolgen. Immers vader was al oud. Toch voelde hij zich nog angstig in zijn gemoed, dat zijn broeder zou terugkeeren. Dus hield hij zich stil en wachtte.

Toen was zijn broeder Banjak ngampar uitgezonden om Banjaktjatra op te sporen. Eens op een tijd was Banjakbelaboer 's morgens de poeri binnengegaan en had zich nedergezet in 't gezicht van den vorst. Door dezen gewenkt, kwam hij nader, maakte de sembah en kuste de voeten van den vorst. Praboe Silihwangi zeî vriendelijk: Banjakbelaboer, mijn jongen, hoe zal dat toch afloopen, als je beide broeders niet spoedig terugkomen? — Zacht antwoordde Raden

---

(1) Wignja angénggok wiraös.

Banjakbelaboer: eerst maar geduldig afwachten, Hoogheid; wanneer het eenmaal door de godheid beschikt mocht zijn, dat ze niet spoedig terugkeeren, dan zal ik ze gaan opzoeken.

Doch, vóór dat hij uitgesproken had, werd er buiten geraas vernomen en daarbij een geschreeuw, dat de beide Radèn's waren teruggekomen, die zonder dralen hunne opwachting gingen maken bij den vorst.

Bij vader Praboe aangekomen, maakten ze de sembah, bogen zich, ieder om de beurt, met het hoofd ter aarde en vatten de vorstelijke voeten met de handpalmen en kusten ze. Daarop schoven de Radèn's terug en zetten zich. Toen naderde, al schuifelend, de jongste broeder, Raden Banjakbelaboer, zijn oudsten broeder en bracht hem de gebruikelijke hulde. Banjaktjatra omhelsde hem. Evenzoo bracht Belaboer de sembah aan Gagahngampar en werd ook door dezen omhelsd. (Bovendien bracht Gagahngampar de sembah aan Raden Banjaktjatra). De beide (teruggekeerde) broeders waren opgeruimd van hart.

Vader Praboe sprak op vriendelijken toon: welkom thuis, mejongen! geluk met je behouden thuiskomst!

De beide prinsen antwoordden, na de sembah: dank uwen zegen, Majesteit!

En — hernam de vorst — hoe staat 't er nu meê, Banjaktjatra, heb je nu een vrouw gevonden, die in alles met je moeder overeenkomt?

De zoon antwoordde eerbiedig: dank uwen zegen, heer, ja, ze gelijkt als een tweeling op moeder: het is, of het een en dezelfde persoon is; het eenige verschil is de leeftijd. Maar hare woonplaats is verre van hier, in den oostelijken hoek en heet Pasir-loehoer. Sri Kaṇḍadaha, die er de Dipati van is, heeft 25 dochters. Vier-en-twintig zijn er reeds van getrouwd en wel alle oudere zusters — de eenige, die ongetrouwd overbleef, is de jongste, de poetri-boengsoe, genaamd Tjiptarasa, die mijne lieveling nu is.

Toen hij dit gezegd had, voelde vader Praboe zich tevreden en zeî: gelukkig, mejongen, dat 't zoo is. Maar nu is mijn verlangen, dat je, alvorens de ontmoeting plaats heeft, eerst wordt geïnstalleerd als vorst en dat je trouwt, als je het koningschap reeds in handen hebt.

De prins liet zijn soemangga [1] hooren en gaf toe aan den wensch van zijn vader.

Na eene vrij lange opwachting, zeî de vorst weêr op vriendelijken toon: ga nu maar heen. Op aanstaanden maandag zal ik u, mijn oudsten zoon, verheffen tot en installeren als Narpaṭi in tegenwoordigheid van de rijksgrooten.

Daarop schoven de drie prinsen terug uit de tegenwoordigheid van den vorst. Een ieder ging zijns weegs, naar zijn eigen dalem.

---

(1) Niet soemonggå — we zijn in de Soendalanden.

Laten we nu spreken van Raden Banjaktjatra. Toen hij in zijn dalem aankwam, traden hem zijne moeder met alle bedienden te gemoet — hun goesti was immers terug. Hoevele jaren was hij afwezig geweest. En men had al gedacht, dat hij dood was. Daarop naderden hem zijn ĕmban, Ki-gĕdé kollot, en zijn lijfknecht, Ki Gelanṭoengmaoeng. En toen ze nu bij hun prins kwamen, huilden ze van overkropt verlangen: och god! och god! onze Goesti! onze lieve Bendara! We hielden het er voor, dat u reeds overleden waart! We hadden niet gedacht, dat we u ooit terug zouden zien. Neen, dat u ooit terug zoudt komen, neen! neen! dat nooit! Och god, onze lieve Goesti!

Raden Banjaktjatra zeide vriendelijk: hoû jelui nu maar stil; berust nu maar; het was de wil van de godheid, dat de reis nu eerst afloopen zou.

Ki-Gelantoeng-maoeng bleef stuipachtig snikken: och god, neen, ik wil me niet stilhouden, als ik niet een mandje rijst krijg met een kliekje rijst en gedroogd karbouwen-vleesch er in.

De prins glimlachte en allen, die het hoorden, hieven een luid gelach aan. Toen hield het gehuil op. De prins toog naar het paleis (en zie) daar kwamen hem te gemoet de selir's en de meisjes van hooge geboorte.

Daarop zette de prins zich neder, te midden van de parĕkan's, selir's, tjeṭi's en de meisjes van hooge geboorte.

Doch laten we nu weêr het verhaal opvatten bij Raden Banjakbelaboer.

Deze ging naar den dalem, naar zijne moeder en deelde haar meê, dat Banjaktjatra aanstaanden maandag zou worden verheven tot Majesteit.

De moeder zeî zacht: je moet 't er niet bij laten: ben-jij niet even goed? Even goed een vorstenkind? En ook van het mannelijk geslacht, even schoon en even jong?

De zoon antwoordde: dat ben ik niet van plan (me te verzetten), want kang is de oudste zoon en geschikt om vader op te volgen en bovendien verlangt vader het zelf. Als ik me nu verzet tegen den wensch des konings, zal ik door de menschen bespot worden, omdat ik niet besef, dat ik de jongste zoon ben. De vorstelijke verbolgenheid zal me treffen en de straf zal niet voor me uitblijven, omdat ik de heilige geboden der ouden overtrad; ik zou me bezondigen tegen den Allerhoogste. . . .

Maar zijne moeder viel hem in de reden op vriendelijken toon: ik zal u iets meedeelen, mijn kind. Toen uw vader vroeger begeerte kreeg om me te huwen, kwam ik in het bezit van eene toezegging op mijne bede, dat, wanneer ik een zoon zou krijgen, deze hem in het koningschap zou opvolgen. Omdat uw vader me dat vroeger beloofde, zoo ben ik van plan uw vader te gaan aanmanen om de vervulling zijner beloften en hem tot de getrouwe naleving daarvan overtehalen. 't Is zeker, dat hij niet ongenegen zal zijn — omdat hij 't nu eenmaal vroeger heeft toegezegd.

Toen de jeudige, onbedorven Radèn dat hoorde, voelde hij zijn hart aan 't wankelen gebracht door de ophitsing zijner moeder en hij kreeg den zoeten smaak beet van iemand, die honig in den mond heeft. Daarom antwoordde hij eerbiedig: uw wil geschiede, moeder, ik zal mijn plicht betrachten.

Zijn moeder zeî daarop zacht: ik zal een brief klaar maken voor je vader. Zoodra je je opwachting maakt, biedt je mijn schrijven aan vader Narpaṭi aan.

De jeudige prins zeî eerbiedig: uw bevel zal worden volbracht.

* * *

XIV.

SINOM.

Toen de Radèn den volgenden morgen den brief ontvangen had, maakte hij zich klaar voor de audiëntie. Daarop vertrok hij en ging de kedaton binnen.

Raden Banjaktjatra was evenzoo dien morgen het paleis binnengegaan om zijne opwachting te maken bij Sang Narpati.

En zoo waren dan de broeders gezamenlijk ter opwachting bij den vorst.

Op de pagĕlaran was het reeds vol van poenggawa's, die voor de vorstelijke zitting waren opgekomen.

Spreken we nu (over de zaken, die voorvallen) binnen het paleis.

Sang Praboe Silih-wangi had reeds plaats genomen op de dampar. Zijne drie zoons zaten vóór hem, met het aangezicht bijna tegen den grond. Toen schoof Raden Banjakbelaboer nader en bood den brief aan. Op 's vorsten vraag antwoordde hij, dat 't een brief was van moeder. Toen werd hij aangenomen, met aandacht gelezen en scheen de vorst zeer getroffen over den inhoud. De brief bevatte namelijk eene aanmaning om zijne vroegere belofte natekomen. De vorst hield zich stil; voelde zich verlegen; wist niet, wat te doen. Doch (eindelijk) wendde hij zich tot Banjaktjatra en zeî vriendelijk: dat moet wel een werk van de godheid zijn, — een woord, dat me aanhoudend kwelling brengt en verdriet. Daar heb je je jongere broeder, die me daar afgezonden wordt door zijne moeder met dezen brief, dien ik je hierbij overgeef.

Banjaktjatra nam den brief aan en nam nauwkeurig kennis van den inhoud. Na lezing maakte de prins de sembah en zeî eerbiedig: wat dat betreft, zoo geschiede naar uw verlangen.

Ja, mijn zoon — antwoordde de vorst — aan den wil Gods is niets te veranderen en ik onderwerp me daaraan. Wanneer ik vroeger zoo'n overeenkomst met uwe moeder gesloten heb, dan is dat verkeerd van me en zal de rang u geen zegen aanbrengen. Doch, indien er algeheele reinheid is (wanneer geene lichamelijke gebreken bij u worden aangetroffen), dan heb ik het u te maken en niemand anders — want gij zijt mijn oudste zoon. Maar nu stel ik u, mijn jongen, een eisch en die daaraan voldoen kan, dien verhef ik tot vorst: — ik eisch 40 prinsessen.

De beide zoons lieten het sendika hooren: we zullen ze zien te bezorgen.

De vader sprak daarop vriendelijk: als ge me dat belooft, maakt u dan dadelijk op om er naar te zoeken.

De beide prinsen trokken zich terug uit de tegenwoordigheid van den vorst.

Zonder terug te keeren naar hun eigen dalem ging de oudste er op uit met de bedoeling om naar Pasir loehoer terug te keeren, terwijl de jongste het plan had gevormd om naar Banten te gaan.

Raden Banjaktjatra werd gevolgd door zijn emban, Ki-gede Kollot, en zijn kameraad, Ki kelanṭoeng moentjang maoeng, doch op weg werden deze door Banjaktjatra tegen gehouden.

Ki-gĕdé Kollot zeî daarop droevig: wij volgen u, omdat we uw lot wenschen te deelen, in ziekte en dood.

De Raden zei daarop zacht: volgt me niet; ik voor mij heb reeds het vaste plan opgevat om den dood te zoeken, want er is weinig kans op, dat ik in leven blijf.

Ki Kollot hernam daarop, huilende: in leven en dood volgen we u.

Heb er geen hartzeer over, (dat ik u dit verzoek); maar ook gij, Kalanṭoeng, ga naar huis terug — (zei de prins vriendelijk).

Maar Ki Kalanṭoeng antwoordde: Goesti, we zijn vast besloten niet achter te blijven, maar u in leven en dood te volgen.

De Raden antwoordde: hetzij dan zoo, als ge er zoo vast op aandringt.

Daarop vervolgden ze hun weg.

Laten we over de reis zelve zwijgen. Padjadjaran was reeds achter den rug. Aan de grens-desa gekomen, werd de reis door den koningszoon hardnekkig voortgezet, ... terwijl geene andere gedachte leefde in zijn hart, dan dat hij in deze den dood te gemoet ging.

De drie reizigers dwaalden al meer en meer van den rechten weg af. Reeds bevonden ze zich dicht bij eene andere hofstad, doch onwankelbaar zette de jonge prins den tocht door naar het oosten, zoo bij nacht, als overdag, ofschoon ze (zooals ik reeds zei) afweken van den rechten weg. Vele menschen liepen meê, lieden van de desa's en pedoekoehan's, zonder dat ze wisten, dat dit hun Goesti was.

De prins raakte al verder en verder van den weg af.

Doch melden we verder geene bijzonderheden van de reis.

Ze waren reeds op het grondgebied van Pasir aangekomen. Langzamerhand werden ze besluiteloos omtrent de richting, (die ze te nemen hadden): ze wilden de hoofdplaats niet al te zeer naderen.

Aan de noordzijde kwamen ze uit aan den voet van een grooten berg. De Raden vatte het plan op om zich als kluizenaar aan zelfkastijding overtegeven en zag uit naar eene geschikte plek voor eene hermitage. Hij trof een bosch aan, dat zeer fraai en aangenaam gelegen was ten westen van den water-

val Logawa, die er zeer indrukwekkend uitzag. De plek werd opengekapt en voor een aanstaande doekoeh gereed gemaakt. Daarvoor waren Ki Gĕdé Kollot en Ki Kelantoeng moentjang maoeng elken dag aan het werk. En zoo was er fluks een huisje gebouwd, dat geschikt was voor een kluizenaar. Er werden allerlei bloemen geplant in bedden en aan de plaats werd de naam gegeven van Batoer-agoeng, welke naam is blijven voortleven tot nu toe.

Toen zette Raden Banjaktjatra met ijver zijn kluizenaars-leven voort.

Het werk van Ki Gĕdé Kollot was padi-planten, terwijl Kelantoeng moentjang maoeng zich toelegde op het kweeken van tales, obi, gembili, kimpoel-bang en kimpoel-wangi, kentang, ketela en teboe; ook djagoeng, timoen en semangka, katjang, kara en katjipir, lombok, terong en allerlei bladgroenten. De heele moestuin stond er vol van. Zoodra de verschillende aanplantingen haar vollen wasdom bereikt hadden, werd alles, op verlangen van den kluizenaar, ten geschenke gegeven; hij stond niet toe, dat 't gekocht werd.

Zoo ging het ook met de vruchten: als de manggis, doerèn en nangka, bawang, pĕlĕm en koewèni, kepoendoeng, doekoe, langsep, en kokossan, pĕté en djengkol rijp waren, dan werd alles in giften rondgedeeld. De meeste bergbewoners waren er erg meê in hun schik.

De lieden van de desa Baseh bleven met hun padi zitten. De luî van Tegal en Pemalang kwamen ook vaak. Als men eetwaren had intekoopen, behoefde men geen geld meê te nemen; men had zich eenvoudig rechtstreeks te wenden tot de hermitage van Batoer-agoeng. Daar vroeg men, wat men noodig had, en dat werd dan, zooverre de voorraad strekte, gegeven om niet — (H. S.: zonder dat men daarvoor één sigar in ruil gaf).

Aldus zette Raden Banjaktjatra geruimen tijd zijn kluizenaars leven voort, zonder ophouden biddende en verzonken in diep bovenzinnelijk gepeins. Overdag zat hij in de brandende zon, 's nachts in het water. En zoo geviel het, dat juist op een Vrijdagnacht, in het holst van den nacht, een stem vernomen werd, die zeide: Banjaktjatra, wanneer ge er naar haakt om spoedig uw doel te bereiken, breng dan de hermitage van Batoer-agoeng over naar eene plaats ten noorden van de hoofdplaats Pasir loehoer, nog al dicht bij de monding van de Logawa. Daar zal u de hulp geworden van de godheid.

* * *

XV.

DAṆḌANG-GOELA.

De Raden schrikte hevig op 't vernemen van die stem, terwijl niemand te zien was. Hij was zoo getroffen, dat hij sprakeloos bleef staan, terwijl tevens een opgeruimd gevoel zich van hem meester maakte.

Doch zwijgen we daar over en spreken we van den volgenden morgen.

Toen deelde de Raden zijn' ĕmban en zijn' anderen bediende meê, wat er door eene duidelijk hoorbare stem tot hem gezegd was.

Beide bedienden waren opgetogen en zeiden: dat aan die stem worde gehoorzaamd, opdat u spoedig de hulp van de godheid deelachtig worde. Laten we dadelijk opbreken van Batoer-agoeng, Goesti.

De Raden antwoordde: goed, laten we dadelijk afdalen naar de vlakte.

Batoer-agoeng was reeds verlaten en de Raden rechtuit naar het zuiden met zijne beide bedienden op weg. De reis was voorspoedig en men passeerde vele doekoeh's. Als men vermoeid was, rustte men een oogenblik — en als men uitgerust was, ging men weêr met nieuwen moed op marsch. Eensklaps was de Raden besluiteloos, want, zie, kota Pasir was vlak bij. Een heel weinigje verliefdheid sloop zijn hart binnen: al hare bewegingen stonden hem weêr voor den geest, — het beeld van haar, die hij had achtergelaten in het slaapvertrek. Zoolang reeds geleden! Mijn juweel, mijn ziel! Haar van me te scheiden! . . . . och god, ik sta er niet voor in, dat mijn hart niet breken zal! Het is vreeselijk het niet te kunnen bedwingen, het niet kunnen volhouden, hoe men zich ook inspant om het te verduren! Hoe langer hoe meer worden hare gebaren weêr voor me zichtbaar! Wat ik u bidden mag, mijn robijn, wacht toch op uwen slaaf, o mijne meesteresse!

Wanneer het me niet te beurt valt de slaaf te zijn van de bloeme van Pasir, zal ik zeker sterven. Beloof me, mijn liefste, dat mijn lijk zal worden bewerkt met gaḍoeng, ketjoeboeng en gendjé; dat 't zal worden gewreven en gebalsemd met muskus en kastoeri en dat 't gereinigd zal worden met een toovergebed. Die me eene liefde heeft ingeboezemd tot gekwordens toe, ... moge die liefde van duur zijn voor uwen dienaar, juweel van het paleis (1)!

De ĕmban Gĕdé Kollot begon hardop te huilen en ook Kelantoeng moentjang maoeng deelde in die smart. Och god nog toe, zoo aan alles weêr herinnerd te

---

(1) Hierna kunnen gerustelijk een paar coupletten, die alleen het aanroepen van de beminde onder verschillende benamingen bedoelen, onvertaald blijven.

worden! Trek u dat toch zoo sterk niet aan, Goesti. Mogelijk, dat later hulp komt van den Déwa-agoeng; maak liever, dat de wenk van de godheid worde uitgevoerd.

Eensklaps kwam de Radèn tot bezinning. Dadelijk maakte hij zich op en, door zijne bedienden gevolgd, zette hij de reis voort.

Laten we over die reis zwijgen.

Hij kwam aan op de plaats, die de geheimzinnige stem hem ter vestiging had aangewezen. Al dadelijk werd eene plaats der afzondering in gereedheid gebracht en deze door een steenen muur omgeven.

Ook werd op nieuw een bloementuin aangelegd, zonder dat er evenwel ergens schaduw werd aangebracht. Banjaktjatra zette zijne boete met ijver voort en wijdde zich door zelfkastijding met vuur aan het bovenzinnelijke. Dag en nacht zat hij, met het hoofd diep ter aarde gebukt, in gepeins verzonken — overdag in de zon, 's nachts in de dauw (kaboenan). Daarom werd het bosch aldaar Wana Kaboenan genoemd; en dien naam heeft 't behouden tot op den huidigen dag. Laten we nu over dat kluizenaars-leven niet verder uitweiden, maar het verhaal bekorten, dat anders te lang zou worden.

Nadat hij dan al geruimen tijd in gebogen houding had zitten bidden, daalde de gunst van den Déwa op hem neder. — Want op zekeren nacht, toen zijne bedienden reeds sliepen, kwam er eene verzoeking van den Déwa: (daar verscheen) een Banaspati, die onderste boven stond, met verward, loshangend hair; daar kwamen ook Gandarwa's, die een grijnzend gezicht trokken en hem nu en dan met de vingers op zijn been tikten; al tikkende en kloppende, hielden ze de wacht.

De koningszoon bleef rustig zitten: hij begreep, dat 't een verzoeking van den Déwa was. Kebokalénang (de duivel) wenkte hem; wierp een menschen romp naar boven en ving dien weêr op; het hoofd viel er af; de ingewanden hingen er gescheurd bij. De setan zelf ging voor hem staan met wijd uitgestrekte beenen; bekkeneelen rolden overal rond; handen klapperden op den grond, spartelden naar den prins toe en knipten met de vingers; daar kwamen ook twee ooren aan, die aanhoudend heen en weêr klapperden; de groote bek (van den setan) hapte voortdurend of grijnsde met ontbloote tanden; zijn neus snoof en blies aanhoudend; zijne oogen waren wijd opengespalkt en staarden den prins brutaal aan. Dat duurde zoo geruimen tijd, maar bij al, wat hij zag, bleef de prins onvervaard.

Toen verdween op eenmaal alles, wat den Raden schrik had willen aanjagen, en ruischte hem een zacht koeltje te gemoet, waarbij zich een glans voor hem plaatste, die duidelijk zichtbaar was en door hem werd herkend als de Dewa-agoeng zelf. Raden Banjaktjatra schrikte hevig, wierp zich eerbiedig voorover en maakte de sembah.

De Dewa sprak hem vriendelijk aan: spreek op, mijn kleinzoon, wat is uw begeeren? Met een ziel vol toewijding hebt ge steeds gebeden en het vleesch gekastijd. Welnu, ge zijt bevoorrecht boven velen: uwe gestalte is schoon; bovendien zijt ge een koningszoon; uw naam en faam is alom verbreid; ge zijt zeer doorluchtig.

Raden Banjaktjatra antwoordde: dat viel me door uwe genade te beurt, grootvader! De reden, dat ik zoo vurig mijne gebeden tot U opzond, is, omdat door vader Vorst is opgedragen hem 40 princessen te brengen; ten tweede, Goesti, word ik door groote droefheid gepijnigd en die de oorzaak is van mijn minnepijn, dat is de princes van Pasir loehoer. Op welke wijze moet mijn doel worden bereikt?

Sang Djoewata antwoordde: laat dit geen reden van bezorgdheid voor u zijn; weet, mijn kleinzoon, dat het reeds bij de Godheid besloten is, dat niemand anders de gemaal wordt van het princesje van Pasir loehoer dan gij; dat zal stellig geschieden, mijn kleinzoon. Doch hierbij wordt u door Sang Jang Oetipaṭi dit buis geschonken. Door dat aan te trekken kunt-ge van gedaante verwisselen; u veranderen in elk dier van het woud en ook in een loetoeng, maar niet in een werkelijken loetoeng — ge zoudt 't kunnen noemen kĕtèk en toch is 't geen kĕtèk; 't is werkelijk moeielijk er een naam aan te geven. Ki Dipati zal hem u laten noemen. En wanneer ge het buis weêr uittrekt, verandert ge weêr in een mensch. Ik deel u bovendien mede, kleinzoon, dat uw princesje, zoolang ze van u gescheiden is, eene innige liefde voor u gevoed heeft en als eene waanzinnige over u ijlt, altijd mijmerende aan u. Als ze niet zorgvuldig opgesloten en bewaakt ware, zou ze reeds uit het paleis zijn weggevlucht. Geheel zoo als gij, mijn kleinzoon. Het zal werkelijk geschieden, dat ge vereenigd wordt met de koningsdochter van Pasir loehoer en het tijdstip is niet verre meer af.

Daarop boog de Radèn het hoofd ter aarde.

Sang Djawata gaf hem het buis over en gretig werd het aangenomen.

Toen verwijderde zich Sang Djawata.

Het buis werd dadelijk aangetrokken en daarmede Raden Banjaktjatra veranderd in een wouddier, ... geen kĕtèk en geen loetoeng.

De beide bedienden sliepen. Ze werden gewekt, ontwaakten en schrikten vreeselijk, zoo eensklaps een wouddier voor zich te zien en wilden op den loop gaan.

Maar de Raden sprak: herkent ge me niet meer? Ik ben je heer! Als je me niet vertrouwt, zal 't zoo aanstonds blijken.

Daarop deed Raden Banjaktjatra het buisje uit en nam daarmeê zijne vorige gedaante aan, — van den jeugdigen koningszoon. Toen de ĕmbans dat zagen, waren ze sprakeloos van verbazing en waren opgetogen op 't terugzien van hun Goesti. Hun werd daarop alles uitgelegd en de beide luidjes waren daarover zeer opgeruimd.

Daarop zeî Raden Banjaktjatra vriendelijk: nu draag ik jelui-beiden op om naar den bloemhof te gaan. Misschien, dat 't toeval wil, dat de princes zich daar baadt; en als dat zoo is, let dan goed op; sla nauwkeurig al hare bewegingen gade: hoe ze is in haar manier van zijn; of het oog van haar geest nog voortdurend gevestigd is op mij en of ze nog innig naar mij verlangt, ja dan neen. Het kan niet anders, of dat moet ge uit haar doen en laten kunnen opmaken, uit haar rondzien, uit haar praten. Het zal wel uit alles merkbaar zijn.

De beide ĕmbans vertrokken na eerbiedige groete. De hermitage was reeds achter den rug. Toen ze bij den bloemhof waren aangekomen, namen ze beiden de gedaante aan van kakĕblĕg en verscholen zich in den tuin. Laten we nu over hen zwijgen en spreken over dat juweel van het paleis, dat zich bevond in het vrouwen-verblijf.

De princes kreeg juist trek in een bad in den bloemhof: ze trad het paleis uit, vergezeld van hare baboe's, alle tjeti's en parekan's, en daaronder was ook haar ĕmban, Biang Kandeg, die nimmer van hare zijde week.

* * *

XVI.

KINAṆṬI.

De prinses was in den bloemhof aangekomen. Ze was met weemoedige gedachten vervuld bij het terugdenken aan het verleden.

Maar hoe is het nu eigenlijk, mijn mannetje? 't Is alles zoo verward, wat er verhaald wordt. Eerst wordt er verteld, dat ge in het water zijt omgekomen, dood gesteenigd door de soldaten; — daarna komt er een bericht, dat hij nog in leven is; dat hij 't bedrijf uitoefent van hanenvechter; ten noorden van de hoofdplaats woont; dat hij zich begaf naar de desa Panjebatan om er een hanengevecht bij te wonen; dat vele spelers hem daar gezien hebben en dat er twist ontstond met den hoofdman der pradjoerit's, Silih-warna, en dat hij daarmeê woedend gevochten heeft, te midden van het gezelschap; dat Kamandaka, toen de troepen hun aanvoerder te hulp kwamen, uit Panjebatan ontsnapt is; dat hij toen overal achtervolgd en in het midden van het bosch gepakt is; dat hij door Silih-warna is afgemaakt en zijn bloed en hart aan Sang Dipati zijn aangeboden.

De gezanten van den koningszoon, Emban Gĕdé Kollot en Ki Kelanṭoeng maoeng, die vermomd waren, waren vast overtuigd, dat dit de prinses van Pasir loehoer was en niemand anders.

Eene bediende van de prinses sprak haar toe: och god, lieve, voer dan toch strijd tegen uwen hartstocht; kwel u toch zoo niet; dat moet onvermijdelijk uitloopen op uw verderf; ga toch liever baden, lieve meesteres; we zijn al zoo lang in den tuin.

Daarop zocht Biang Kanḍeq haar te troosten: ga nu toch baden, Sang Déwi, dompel onder in het water.

Toen baadde ze zich; en daarna trok ze schoone kleeren aan, welke voor haar gereed lagen.

Daarop kwamen de beide verscholenen te voorschijn en klapwiekten, in de gedaante van twee vleermuizen, rondom de prinses.

De parehan's en tjeṭi's schrikten op het gezicht van die dieren, terwijl de ĕmban ze vriendelijk toesprak: zegt, vleermuizen, zijn jelui soms de boden van den Goesti, die het slaapvertrek zoo eenzaam heeft achtergelaten?

De vleermuizen schudden den kop, ten teeken van toestemming. De inja begon daarop te schateren en bij herhaling te roepen: dat zijn de gezanten van Goesti! dat zijn de gezanten van Goesti!

Vleermuizen — vroeg Sang Déwi nu — als ge werkelijk de boden zijt van mijn man, fladdert dan om me heen.

Daarop fladderden ze, al knikkende, om haar heen.

Ja — riep de prinses — ge zijt werkelijk de boden van mijn man; zegt me dan nu: is mijn man nog in leven of heeft hij den dood gevonden? Als hij mocht overleden zijn, houdt u dan stil, maar, mocht hij nog in leven zijn, schudt dan weêr met den kop.

De twee vleermuizen schuddebolden zonder ophouden; en 't was of 't hart van de prinses eensklaps was opgelucht. Toen zeide ze weêr: vleermuizen, gaat nu dadelijk terug en zegt aan uwen Goesti, dat ik verteer van smart over zijn afwezen.

De vleermuizen schudden den kop toestemmend en verwijderden zich uit de tegenwoordigheid van Sang Déwi.

(Bitter schreiende), keerde de prinses terug naar het vrouwenverblijf en, daar aangekomen, drukte ze het hoofd in de kussens.

De twee vleermuizen waren met grooten spoed teruggekeerd en aangekomen in de hermitage; ze verschenen voor hun heer en deelden hem, van het begin tot het einde, zonder iets te verzwijgen of er iets aan toetevoegen, mede, wat hun wedervaren was, benevens de boodschap, welke de Déwi hun meêgegeven had.

Een gevoel van troost mengde zich bij de weemoedige gedachten aan het verleden in het hart van den prins. Hij boog het hoofd diep neder op een steen en schreide — en kwam toen weêr overeind onder het kreunen van: ach, ik sterf! . . . . Wacht toch op hem, o bloeme, uw echtgenoot is niet dood.

* * *

XVII.

MAS KOEMAMBANG.

Toen de jonge prins eenigszins tot bedaren gekomen was, bedacht hij zich of er niet iets te boodschappen viel, ... en zei daarop zacht: grootvader Kelantoeng moentjang maoeng en vader Gĕdé Kollot, thans in mijn verlangen, dat ge terugkeert naar den tuin en daar in dienst treedt bij den opziener van het park en u dus van mij afscheidt. Ge begrijpt, grootvader, dat mijn oogmerk geheim moet blijven en (dat ge dus zorgen moet), dat ge niet ontdekt wordt. Afgezonderd zal ik me bezinnen op een middel, dat dient uitgevoerd te worden. Goede reis dus!

De beide bedienden verzett'en zich niet tegen het verlangen van den Raden, namen afscheid en verlieten de hermitage. Ze keerden zuidwaart terug naar den bloemhof en schreden een heel eind weegs voort. De prins bleef nog in de hermitage. Maar spoedig daarop trok de Radèn het buis aan, dat hem door den Déwa geschonken was, en veranderde in een boschdier. Daarop verliet hij de hermitage, liep naar het zuidwesten en ging daar een bosch van kreupelhout in.

Verhalen we nu van den opziener van het park, die belast was met het onderhoud der tuinen. Op dat oogenblik was hij juist thuis, maar woû er juist op uitgaan voor de reiniging van den tuin. Hij droeg mand en schoffel aan de nederhangende hand en had een kapmes in den band van zijn broek; bovendien droeg hij een bezem en mand op de heup. Zoo toegerust, ging hij van huis, ... toen hij twee mannen tegenkwam, wien hij vroeg, wie ze waren. Ki Kollot antwoordde: we zijn gewezen gamel's van den Maharĕsi. De reden, dat we zijn weggegaan, is deze: onze loerah woû ons vermoorden, omdat we verdacht werden, dat we ons wilden meester maken van zijne betrekking, en zoo woû hij misbruik maken van zijn macht, wel begrijpende, dat we niets beteekenden en bang voor hem waren, en ons onschuldig martelen. Daarom zoeken we nu een toevlucht bij u.

De tuinman zag ze medelijdend aan en zeî tot Ki-Kollot: maak-je nu maar niet verder ongerust: we zullen wel eens zien. Ik kan best wat assistentie bij het park-opzicht gebruiken. Ik ben al oud, heb geen enkelen knecht en daar valt heel wat nategaan. En die daar achter je, is dat je broêr?

Ki-Kollot antwoordde: dat is mijn broer, die me in dood en leven wenscht te volgen.

De tuinman zeî weêr zacht: dat treft meteen, twee broers; maar hoe heeten jeluî?

Ki Kollot noemde zijn eigen naam en dien van zijn broêr.

De tuinman was in zijn schik, dat hij knechts gekregen had, en dadelijk gelastte hij de mand ter hand te nemen en de bezems te dragen. En zoo gingen ze gezamenlijk naar het park en togen daar aan het werk. De tuinman schoffelde; Ki Kollot veegde den boel bij, terwijl Ki Kelantoeng water haalde en de badkuipen en tobben vulde.

Spreken we nu over Sang Adipati van Pasir loehoer, Kaṇḍadaha.

Deze dwaalde al vier dagen lang in het bosch ter jacht op herten en kidang's, maar 't was of de duivel er meê speelde. Herten, kidang's, kantjil's, egels, miereneters, niets van dat alles; hij kwam niets tegen. Groote en kleine eekhorens? — Ook dat niet! De vorst bevond zich ten westen van de hoofdplaats. Hij zag er barsch uit en uitte geen woord. Waar — zoo peinsde hij — moet ik dan toch heen? . . . — 't is waarachtig, of er een vloek rust op mijn tocht. Ontmoette ik nu maar iets — al was 't dan ook geen kidang of kantjil, dat zou me ten minste tevreden stemmen. Maar nu, niets! niets! niets ter waereld te zien! En al zeven nachten in het bosch en nog geen enkele vogel gesnapt! — In één woord: de prins was geheel ter neder geslagen. . . . . . Maar zie, daar was een vogel, één maar, maar een fraaie met schitterende pluimaadje en wel op een open plek in het bosch aanhoudend heen en weêr springend en krekels oppikkend.

De Adipati schrikte er werkelijk eerst van, doch was er daarna over in verrukking. Dadelijk greep hij naar pijl en boog en verliet zijne zitplaats. Hij legde op den vogel aan, ... maar deze bemerkte het, vloog weg en ging zitten op een tjangkring-boom. De vorst verliet daarop de pasanggrahan; ging den vogel achterna en plaatste zich onder den tjangkring-boom. Hij legde weêr aan; de vogel bemerkte het weêr, vloog weg en zette zich neêr in een anderen boom. De Adipati stond een oogenblik onthutst, doch ging den vogel weêr achterna.

Slechts vier panakawan's volgden hem en eerst nadat ze een heel eind weegs van de pasanggrahan verwijderd waren, bereikten ze de plaats, waar de vogel zat. Toen werd weêr op den vogel aangelegd; deze vloog weêr weg en zocht, heel ver, een schuilplaats in het kreupelhout, bij een mandéra-boom. Hij keek en keek, maar zag geen vogel, ... alleen zag hij een zonderling dier. Op het zien daarvan, schrikte de Adipati en riep verbaasd uit: wat is dat voor een dier! met een lange, horizontale staart!

* * *

XVIII.

POETJOENG.

Als ik hem zoo bekijk, is 't geen kĕtèk; en een loetoeng is het ook niet; ze noemen dat een wĕnara en toch gelijkt hij op een loetoeng; men beweert, dat 't een witte loetoeng is en toch heeft hij het voorkomen van een wĕnara.

De prins bleef, vermomd als hij was, rustig zitten op een dikken tak.

De Adipati zeî daarop deftig tot zijn vier panekawan's: hé jongens, hoe noem-je zoo'n beest?

De gevraagden antwoordden: dat weten we niet, Goesti; uwe dienaren hebben zoo'n beest werkelijk nog nooit gezien.

Sang Dipati haalde den pijl op de pees van zijn boog aan en riep; hé, beest, kom dadelijk naar beneden; als je niet wilt, schiet ik op je.

De vermomde snelde oogenblikkelijk naar beneden, zat weldra op den grond en naderde Sang Dipati.

Deze was uitermate verheugd en zeî: wat ben-je voor een beest? hoe is je naam?

De toegesprokene deed gedurig zijne oogen open en toe.

Weêr sprak luide Sang Adipati Kaṇḍadaha: dan zal ik je maar meênemen naar mijn pondok en je laten zien aan mijne poenggawa's.

Sang Dipati vertrok en het beest volgde met de panakawan's. De poenggawa's, die den vorst te gemoet kwamen, ontwaarden het beest met verrassing. Dadelijk belegde Sang Dipati eene vergadering in de pasanggrahan en sprak: poenggawa's, ik heb hier een beest gevangen; zeg me toch, hoe noem-je zoo'n beest. Het is geen kĕtèk en een loeṭoeng is het ook niet.

De poenggawa's verklaarden het beest niet te kennen en niet in staat te zijn er een naam aan te geven. De patih Reksanata wist 't ook niet. De Dipati's evenmin.

Toen zeî weêr Sang Dipati Kaṇḍadaha: Als gij allen het niet weet, zal ik hem een naam geven en wel: Loetoeng kesaroeng. Hoe denkt ge daarover? Stemt ge in met dien naam?

Alle poenggawa's verklaarden: het geschiede naar het begeeren uwer majesteit.

En zoo bleef hij heeten Loetoeng kesaroeng en hij was voortdurend bij den vorst.

Toen maakte de vorst zich op en toog met zijn heele gevolg terug naar de hoofdplaats. Ook Loetoeng kesaroeng trok meê en diende voortdurend als speelpop. In het paleis was het een heele opstand, toen ze Loetoeng in het oog kregen.

Men had alleen oog voor Loetoeng kesaroeng. Zijn voorkomen was zoo geheel anders als dat van andere dieren.

Ook kwamen er vele lieden van buiten om hem te zien.

Al de prinsesjes en pepingitan (1) kwamen hem bekijken — en wat meer is, ook poetri Boengsoe was hare opwachting komen maken bij haren vader om te zien, hoe Loetoeng kesaroeng er uit zag.

Deze zat met voorovergebogen kop en zag er treurend uit. Allen hadden medelijden met hem, en . . . . wat zoo wonderlijk was, zijn heele manier van doen was precies als van een mensch.

Daarop zeî de Adipati vriendelijk tot de prinsesjes: kindertjes, alle vijf-en-twintig, haal-jelui nu ieder een pisang. Dat verlang ik zoo, omdat Loetoeng, zoo lang als hij bij me is, geen eten heeft willen aannemen.

Dadelijk haalden de 25 prinsesjes ieder een pisang en reikten die aan Loetoeng toe — maar te vergeefs. Alleen de pisang van poetri Boengsoe werd aangenomen, besnoven (2) en opgegeten.

Toen zei de Adipati: wel, dat is aardig, Boengsoe mijn kind; jij schijnt de eenige te zijn, waarmeê hij bevriend is. Welaan, neem hem dan maar meê naar huis voor de gezelligheid als speelpop. Ik hoop, dat hij eene opbeuring voor je zij in je verdriet.

De prinses maakte de sembah.

Toen Loetoeng de beschikking van den vorst gehoord had, was hij verrukt.

De schoone bloeme, poetri Boengsoe, vertrok haastig uit 's vorsten tegenwoordigheid en hield Loetoeng vlak bij zich. Ze was opgetogen van blijdschap, zoo eensklaps in het bezit te komen van eene opbeuring in haar leed. Nacht en dag, altijd was Loetoeng om of bij haar.

Het dienend personeel zag het met blijdschap aan en had deernis met den armen Loetoeng. Hij bleef halstarrig weigeren te eten, als hem dat niet door de prinses gegeven werd — en ook sliep hij in ééne slaapkamer met de prinses.

Toen dat zoo zeven nachten geduurd had en hem in alles werd toegegeven, veranderde de prins in het vrouwen-vertrek van gedaante.

Toen het nachtelijk uur aanbrak, waarop de menschen plegen ter ruste te gaan en ook de prinses zich reeds te slapen gelegd had, verscheen Loetoeng kesaroeng aan het voeten-einde en zag haar uitgestrekt liggen. Fluks trok hij zijn buis uit en nam weêr de gedaante aan van Raden Kamandaka. Het buis werd weggestopt in het kussen en Kamandaka naderde haar; legde zich naast haar; keek haar bestendig aan en kuste haar bij herhaling.

En langzamerhand werd de prinses door kussen gewekt en toen ze omhelsd werd, ontwaakte ze, ... schrikte, toen ze een satria ontwaarde, die haar omhelsde; . . . . gilde het bijna uit, maar aarzelde nog; . . . . keek nogmaals, toen

(1) Meisjes, die bestemd zijn tot bijzitten van den vorst.

(2) Op Javaansche adat, synoniem met: *kussen*.

ze op eenmaal zag, dat 't de innig geliefde was — toen kuste ze zijne voeten; snikte het uit en murmelde niets dan zijn naam. Mijn liefste man, wie had gedacht, dat ge terugkeeren zoudt! Vroeger zeî men, dat ge waart omgekomen in de rivier! Gesteenigd door de troepen! Daarna liep er een praatje, dat ge waart afgemaakt door Silih-warna; dat uw hart u ontnomen was en dit met uw bloed aan Vader was aangeboden. En nu ben-je bij me, mijn man, ... duizend maal God dank! Wanneer ben-je gekomen?

De prins glimlachte en zeî: reeds zeven dagen geleden: zoolang uw vader is teruggekeerd. Neen, het mannetje is niet dood, mijn kindje. Voortdurend werd hij door den Déwa-agoeng beschermd. Weet-je wel, dat je me niet herkend hebt?

* * *

XIX.

(GAMBOEH).

Ik heb de gedaante aangenomen van Loetoeng kesaroeng en dat heb ik gedaan om het paleis te kunnen binnenkomen en met u zamen te zijn.

Wat stond de prinses verbaasd, toen ze dat vernam, maar ten slotte was ze erg in haar schik over zijne buitengewone scherpzinnigheid. Ze voelde geen bezorgdheid meer; glimlachend kneep ze hem in de dij: nu, nu, jij kunt een dekmanteltje vervaardigen, hoor! Ik heb er niets van gemerkt, dat je je zoo vermomd hadt.

Toen ze geruimen tijd hadden gekeuveld en zich al meer en meer hadden verlustigd in het weêrzien van elkander, werd de Raden ongeduldig; hij omvatte hare heupen met beide handen en overstelpte haar met liefkozingen ten einde zich met haar te vereenigen. Het prinsesje kneep hem en sloeg hem kwanswijs om zich aan zijn verlangen te ontworstelen.

Maar hij was bedreven in de liefde en zij was spoedig afgemat.

Haar kleedje was reeds losgewoeld en de prinses bood al geen weêrstand meer aan zijn hartstocht. De Raden erlangde daarop de voldoening van zijn wensch en het prinsesje leed de nederlaag in de liefde.

Nadat ze zich hadden vereenigd, verliet de Raden de rustbank, nam het geliefde lichaam in de armen en ging naar buiten, waar ze zich beiden reinigden. Daarna keerden ze naar de rustbank terug, zett'en zich neder op het midden van het bed en keuvelden en fluisterden; en hij vertelde haar al zijne wederwaardigheden en ze luisterde naar hem, hoe lang zijn verhaal ook wezen mocht. Nu en dan werd ze treurig en stortte tranen over zijn lijden en voelde ze, dat haar hart gejaagd was, en dan omvatte ze zijne beide voeten en kuste die.

Toen maakte de Raden een einde aan haar twijfel en hij ontsloeg zich van zijn vroeger komedie-spel als dienaar: hij bekende, dat hij de zoon was van koning Silihwangi, die Padjadjaran bezat als hofstad.

Ik, ik ben zijn lieveling, Banjaktjatra! . . . . . .

Toen de prinses dat vernam, schrikte ze, sprak hem eerbiedig toe en maakte de sembah. Ze was in de wolken: immers, nu zou ze trouwen met een koningszoon; . . . . en al hare zusters waren getrouwd en geen enkele met een vorstenzoon.

Maar — hernam de prins — voorloopig wensch ik mijne vermomming voorttezetten; de tijd, voor het hernemen der menschelijke gedaante vastgesteld, is nog niet aangebroken. Als ik het buis aantrek, krijg ik de gedaante van Loetoeng, —

maar 's nachts trek ik het uit. De prinses glimlachte en kneep hem: geheel naar uw begeeren, prins, ik volg maar.

Toen ze den volgenden morgen ontwaakten, nadat ze beiden geslapen hadden onder één dodot, bleef de bedwelming der liefde aanhouden en stonden ze eerst tegen den middag op. De prinses ging het eerst naar buiten. De koningszoon trok zijn buis aan; veranderde weêr in de gedaante van Loetoeng kesaroeng en volgde toen de prinses naar buiten.

De ĕmban's schrikten, toen ze het puikjuweel der schoonen zagen; ze deed zich zoo vreemd voor, alsof ze ze niet meer herkende en niet aan ze verkleefd was, ... met zwakken en langzamen gang en hangend hoofd en daarbij zoo flets van gelaatskleur . . . . De prinses zond om eten en onmiddellijk werd haar dat gebracht.

Ze at zamen met Loetoeng en toen het eten was afgeloopen, werden de wachthebbende bedienden onmiddellijk weggezonden. Op die wijze hadden de dienaren er nooit iets van gemerkt, dat Loetoeng 's nachts de gedaante aannam van een mensch en over dag weêr veranderde in Loetoeng kesaroeng. En daardoor konden beiden met gerustheid aan hun begeeren voldoen. Allen dachten, dat 't een werkelijk dier was; niemand, die bevroedde, dat 't een mensch was.

Toen sprak de prinses tot haar ĕmban: moeder, ga dadelijk uwe opwachting maken bij vader en zeg aan Zijne Majesteit, dat ik vroeger eene gelofte heb gedaan, dat, wanneer mijn minnesmart zou worden gelenigd, ik mij tijdelijk in het park zou vestigen. Op dit oogenblik ben ik genezen van mijn leed, — zeg dus, dat ik verlang om mijne gelofte na te komen.

Ni-ĕmban maakte een eerbiedig compliment en vertrok. In de kedaton aangekomen, begaf ze zich onmiddellijk in 's vorsten tegenwoordigheid en zeide eerbiedig, na een sembah: Goesti, ik ben afgevaardigd door uwe dochter, de prinses, die Uwe Majesteit eerbiedig laat weten, dat ze vroeger eene gelofte heeft afgelegd om, zoodra ze verlichting bekwam van hare minnepijn, tijdelijk ter woon te gaan in het park. Thans in haar smart schuil gegaan en wenscht ze hare gelofte na te komen.

Sang Dipati antwoordde: inja, laat uwen meesteresse dadelijk weten, dat het mijn goedvinden wegdraagt, dat ze hare gelofte nakomt in eene tijdelijk vestiging te Tamansari, en wel van dit oogenblik af aan.

Ni-ĕmban keerde huiswaarts, na eerbiedige sembah. Bij de princes gekomen, bood ze de sembah aan en zeî eerbiedig: 't is goed, de vorst heeft zijne toestemming gegeven, prinses!

* * *

XX.

SINOM.

De prinses gaf daarop bevel om al haar beddegoed en al wat ze bezat, overtebrengen naar Tamansari. In een oogenblik was alles weg en stond de kapoetren leeg. Baboe's en inja's bleven belast met het toezicht. In Tamansari was alles in beroering. Die haar ter zijde stond en hare bevelen uitdeelde, was de opzichter van Tamansari, die dadelijk zijne opwachting maakte om zich ter beschikking te stellen van de prinses.

Ki-Kollot en Ki-Kelantoeng werden onophoudelijk met een zijdelingschen blik bekeken door het dienend personeel. Inwendig glimlachten ze, want ze hadden bemerkt, dat de beide oudjes in voorkomen geleken op de vleermuizen, die vroeger bij de prinses waren gekomen.

Ook de prinses kon hare oogen niet van die twee afhouden en glimlachende, (want ook zij had de gelijkenis opgemerkt) vroeg ze: hé, ooms, wie ben jelui? ik zie je nu immers voor het eerst?

De twee oudjes bogen het hoofd ter aarde, maakten de sembah en zeiden: wij zijn eenigen tijd geleden in dienst geweest bij Maharĕsi.

De opzichter voegde er eerbiedig aan toe: uwe beide dienaren hebben hun leven zoeken te redden, want anders zouden ze gedood zijn door het hoofd der gamel's van uwen ouderen broeder, Adipati Maharĕsi. Ze werden namelijk verdacht, dat ze den opper-stalmeester uit zijn ambt wilden verdringen om hem te vervangen, en daarom hebben zij zich uit de voeten gemaakt en hier een toevlucht gezocht.

Loetoeng kesaroeng glimlachte, toen hij dat verhaal vernam.

De prinses hernam vriendelijk: nu, ooms, stel-je dan nu maar gerust. Ik neem je-beiden voor mijn plezier; van dit oogenblik af aan ben-jelui als zoodanig geïnstalleerd. Doe dus je best en neemt geene airs aan tegenover Loetoeng kesaroeng.

Beiden maakten de sembah en riepen: sendika.

Zoo was het al vrij lang, dat de prinses verblijf hield te Tamansari en volop aan haar begeeren voldeed; en ook de vermomde baadde in verrukking.

Laten we dit verhaal nu afbreken en over iets anders spreken: over het rijk van Noesa kambangan.

Dit ligt in het zuiden, het uiterste zuiden van het rijk van Pasir.

Het wordt geheel door de zee omringd en wordt daarom aldus genoemd. Ten noorden van dat rijk bevindt zich een kleine zee, Kinderzee genaamd, waarvan de oever een bocht vormt en de zuidoostelijke kustlijn zich aansluit aan de groote zee, die ook het zuiden van Noesa-kambangan bespoelt.

De vorst van dat rijk was groot en machtig en heette Narpaṭi Poelébaäs.

Hij was onkwetsbaar en in het bezit van groote rijkdommen en van eene groote familie en werd door het geheele rijk geëerd.

Praboe Poelébaäs was tot nog toe ongehuwd en het was hem aan te zien, dat hij daarover leed gevoelde in zijn hart. En zoo was het juist op een Donderdagmorgen, dat er door den vorst een rijksraad belegd was en alle poenggawa's en de patih opgekomen in rijen geschaard waren voor het aangezicht van den Vorst. Daàr waren ook de Toemenggoeng Soeradjeladri, de Rangga Singalaoet en de poenggawa's en mantri's in menigte. Toen ze allen bijeen waren, werd de patih gewenkt om te naderen. Deze voldeed aan dien wenk en maakte de sembah.

Koning Poelebaäs sprak toen: Patih van Poelétembini, ik heb vernomen, dat ten noorden van mijn rijk, op den vasten wal, een rijk bestaat, dat Pasir loehoer heet en dat daarover regeert Dipaṭi Kandadaha, die vader is van 25 prinsessen. Ik vernam verder, dat er reeds 24 van getrouwd zijn en dat de eenig overgeblevene, prinses Boengsoe, de allerschoonste van alle, — in schoonheid hare 24 getrouwde zusters verre overtreffende, nog niet in het bezit is van een gemaal. Verneem dus mijn last, patih. Ik verlang op dit zelfde oogenblik aanzoek om haar te doen: — maak dus een brief in gereedheid voor den Adipati van Pasir loehoer, waarin zijn jongste dochter door mij ten huwelijk gevraagd wordt. Al vraagt ze me ook de zeldzaamste en kostbaarste zaken, — dat zal me genoegen doen; al zou ze 20 prinsessen aan iedere zijde als parĕkan's van me vragen, 't zal me geen oogenblik zorg baren, ze zal ze hebben en wel 40 prinsessen, die aan me verwant zijn. Maar, als ze niet wil, de dochter van Kandadaha, — dan zal ik haar schaken. Breng dan kruid en lood in gereedheid — en laten ze dan de wanden hunner bèntèng dik en sterk maken met hooge borang's en laten ze dan de grachten zoo diep maken, als ze willen, het is zeker en gewis, dat ik de hoofdplaats Pasir-loehoer zal overrompelen. Welaan, ki-patih, je schrijft maar een brief van dergelijken inhoud.

Ki-Patih deed, wat hem gelast was, en in een oogwenk was de brief klaar en den vorst aangeboden. Ze werd gewikkeld in geel satijn en omwonden met groene zijde.

De vorst sprak daarop: die ik aanwijs als gezanten zijn Toemenggoeng Soeradjeladri en Rangga Singalaoet. Maakt u dus reisvaardig, begeeft u naar de hofstad Pasir loehoer en stelt dit mijn schrijven ter hand aan Adipati Pasir.

De beide poenggawa's uitten hun sendika, boden de sembah aan en trokken zich eerbiedig terug uit de tegenwoordigheid van den Vorst.

Daarna keerde de vorst terug naar het paleis.

De vergadering ging uiteen; de patih keerde huiswaarts en alle poenggawa's en mantri's gingen ieder zijns weegs.

De gezanten nu met hun gevolg waren reeds, ieder met zijne troepen, aan de moeara aangekomen. Daarop besteeg men met de troepen en de noodige stuurlieden de prauwen; de masten werden overeind gezet; de zeilen er aan uitgespannen en zonder tusschenpoozen viel een sterke bries uit het zuiden op de zeilen aan. Snel werden de schepen door den wind voortgestuwd en het duurde niet lang, of men had het noorder-strand bereikt.

Men ging aan wal; de ankers werden uitgebracht; masten en zeilen neêrgelaten en een mantri aangewezen, wien de bewaking der schepen werd opgedragen. De twee gezanten gingen met de troepen op marsch en hielden noordelijk aan. Ze gingen rechtstreeks af op hun doel en met versnelden pas ging men noordwaarts en, toen de nacht inviel, maakte men in het bosch halt. Den volgenden morgen werd de reis voortgezet. Doch zwijgen we verder over deze reis en keeren we in ons verhaal terug naar Pasir loehoer.

Den volgenden morgen hield Adipati Kandadaha rijksraad met de rijksgrooten en poenggawa's en ook Kjaï-patih Reksanata zat voor het aangezicht des konings. Ook waren ter vergadering opgekomen de schoonzoons van den vorst en de verwanten van den oostkant, Adipati Ki Pagoewanda, Boeaja Piloenggoeh, de Adipati van Ngajah en Adipati Sélamanik — allen waren op de paséban bijeen. Alle namen te noemen van de schoonzoons zou het verhaal noodeloos verlengen. Laten we die dus maar verzwijgen en trachten het verhaal sneller voortgang te doen hebben.

De vorst dan wendde zich tot den patih en sprak: maar, patih, wat zou er toch gebeurd zijn: 't is al zoo lang en nóg is Silih-warna niet teruggekeerd. Wat denkt ge er van?

De Patih antwoordde: Goesti, daar loopt een praatje onder de soldaten, die hem hebben nagezet, dat hij gevlucht is; waarheen hij gevlucht is — en dat hij overleden is.

De vorst hernam: ja, bij god, als dat eens waar was! en toch al zoo lang weg en hij komt niet. Ik zou zoo graag willen, dat Silih-warna kwam om hem zijne toewijding te kunnen beantwoorden; want ik gevoel, dat ik verplichting aan hem heb en . . . . — wat ik u ook zeggen wou, patih, vind-je 't niet wonderlijk, dat, zoodra Loetoeng was aangekomen, de prinses genezen was van haar minnepijn? 't Is, of ze een geneesmiddel heeft ingenomen: ze taalt niet meer naar Kandadaka. Dag en nacht zijn Loetoeng en de prinses bij elkaâr, — ik sta er heelemaal verbaasd over!

Ki-patih maakte de sembah en antwoordde: het is de wil Gods, die Loetoeng maakte tot een geneesmiddel voor mijne meesteresse, de princes.

Zoo werd zonder tusschenpoozen en aangenaam het gesprek voortgezet, . . . toen een pengalasan aankwam, hurkend voortschrijdde tot in de tegenwoordigheid van den vorst, de sembah maakte en aldus sprak: Heer, daar buiten zijn twee gezanten van Noesatembini met een brief van Praboe Poelébäas, vorst van Noesatembini.

De vorst antwoordde: ontbied ze.

De pengalasan maakte de sembah, trok zich eerbiedig terug en voerde de de gezanten achter zich meê.

De beide gezanten fluisterden bij zich-zelven: wat 'n massa vorsten zijn hier: naar mijne gedachte is het een vorst van beteekenis en groote macht.

De gezanten naderden den vorst en boden de sembah aan.

Sang Dipati sprak: wel, gezanten van Noesa Tembini, wat is de reden van uw komst?

De gezanten maakten een sembah en zeiden: Majesteit, we zijn gezonden door uwen zoon, vorst Poelébaäs, die gezeteld is in de hofstad Noesakambangan, om u dezen brief aantebieden.

Sang Adipati sprak: laat de brief, de koning, in ontvangst genomen worden.

De brief werd den patih overhandigd en hem opgedragen dien te lezen.

De patih stond op en nam kennis van den brief, (wiens inhoud) zoet was als gesmolten suiker.

*
* *

XXI.

DAṆḌANG-GOELA.

De inhoud van den brief was aldus: dit is een schrijven van mij, Sang Sri Poelèbaäs, die als vorst de hofplaats van het rijk van Tembini opluistert, gericht aan oom Adipaṭi Kaṇḍadaha, die gezeteld is te Pasir loehoer. Het doel van mijn schrijven is om, als oom het goed vindt, uwe dochter, die nog niet gehuwd is, ten huwelijk te vragen. Op alles, wat ter zake mocht worden geëischt, zij het ook eene scheeps- en pedati-lading aan zeldzame en kostbare zaken, zeg ik soemangga en ik zal recht voldaan zijn daaraan te mogen voldoen. Doch, in geval oom niet genegen mocht zijn aan mijn verzoek te voldoen en het afwijst — dan mogen kruid en lood door u worden in gereedheid gebracht en dan moge uw bèntèng hoog zijn en er grachten en borang's om worden aangelegd, de muren versterkt en de grachten diep gemaakt — toch zal ik de hofplaats van oom overrompelen.

De Adipati schrikte, toen hij den inhoud van den brief vernomen had, en was er een oogenblik stil van.

Toen sprak hij: blijft gij wachten, gezanten, en betrekt voorloopig de buitenverblijven; ik moet eerst over de zaak nadenken.

De gezanten verwijderden zich (en begaven zich) naar het gebouw, dat hun als tijdelijke verblijfplaats werd aangewezen.

De Adipaṭi ging zonder verwijl het paleis binnen en alle, die ter audiëntie waren, gingen uiteen, verlieten de aloen-aloen en keerden naar hunne woning terug. Ook de Patih zocht zijn dalem op.

Toen de Adipati in het binnenste van het paleis was aangekomen, ontbood hij dadelijk zijne gemalin en, toen deze bij hem gekomen was, zeî de vorst tot haar: vrouwtje, ik deel je meê, dat er zoo even gezanten zijn aangekomen van den vorst van Tembini met een brief, waarin aanzoek wordt gedaan om de hand van ons kind, Boengsoe, en waarin hij me verder dreigt om, wanneer ik zijn verzoek mocht afwijzen, Pasir loehoer te veroveren, — — en . . . . wanneer ge nu met me instemt, ... dan denk ik zijn aanzoek maar aantenemen. Want ze is reeds meer dan volwassen en ik zie, dat ze van haar minnepijn genezen is; ze denkt heelemaal niet meer aan Kamandaka, van het oogenblik af, dat Loetoeng gekomen is — — — he, meisjes, ontbiedt uwe meesteres, prinses Boengsoe, die nu tijdelijk in Tamansari logeert.

Dadelijk maakten de meisjes een sembah en spoedden zich naar Tamansari,

kwamen bij de prinses en zeiden: uwe hoogheid wordt door Majesteit vader ontboden.

De prinses ging dadelijk in gezelschap van Loetoeng kesaroeng.

In een oogenblik was ze in het paleis en wachtte in het gezicht van den vorst.

Door dezen gewenkt, kwam ze hurkend nader en maakte de sembah.

De vorst sprak: mijne dochter, ge zijt reeds huwbaar en je moet nu gaan trouwen, mijn kind. Daar wordt om je geworven door een machtig vorst, den koning van Noesakambangan, genaamd Narpaṭi Poelébaäs; en, wanneer ge onwillig zijt, dan is hij van plan de hoofdplaats Pasir te veroveren; dus is mijn verlangen, mijn kind, dat ge met hem trouwt. Bedenk toch, dat ik reeds oud ben, lieve, en dat ik zoo gaarne zou zien, dat je, bij mijn leven, nog trouwdet en kindertjes kreegt, — — en dat ik dus weldra kleinkindertjes zal hebben te vertroetelen.

Toen de prinses het voorstel haars vaders vernomen had, boog ze het hoofd diep ter aarde, schreide en zeî pruilende: vader, ik wil niet trouwen; . . . . uwe verbolgenheid kome over mij — maar liever sterf ik.

Toen de vorst het gezegde van zijn kind vernam, was hij radeloos.

De prinses verzocht verlof, maakte de sembah en keerde terug uit de tegenwoordigheid haars vaders en, vergezeld van hare vrouwelijke bedienden, ging ze naar Tamansari terug.

Ook Loetoeng kesaroeng ging met haar terug en zoo innig en onafscheidelijk, alsof ze minnekoosden met elkaâr. Maar men bedenke dan ook, dat ze in de wittebroodsweken zoolang gescheiden geweest waren.

Laten we nu niet verder spreken over den terugtocht, doch alleen melden, dat ze reeds te Tamansari waren aangekomen, ... de prinses gebukt onder hare smart.

Toen het nacht geworden was, ging ze haar slaapkamer binnen, liet het voorhangsel vallen en viel, zoolang als ze was, neêr (op het bed) en zeî tot den vermomde: lieve, leg spoedig dat buis af en laat ons wat keuvelen.

Hij voldeed aan haar verlangen, trok het buis uit en zette zich bij haar neêr op het midden van het bed.

Toen zaten ze daar zoo rampzalig bijeen en klagend sprak ze tot hem:

Wat is thans uw verlangen, Pangeran — ik ben er zoo innig bedroefd over; als ge 't goedvindt, laten we dan in de duistenis ontvluchten en een schuilplaats zoeken in Padjadjaran.

De prins glimlachte en zeî vriendelijk: mijn wensch is deze, melieve, dat ge voorgeeft in alles den wensch van uw vader optevolgen — maar dat ge als voorwaarde uwer toestemming eischt 40 prinsessen en 20000 stuks lijnwaad; dat ge u bereid verklaart uwen bruidegom te gemoet te gaan op den weg,

doch (vergezeld van een) volle krijgsuitrusting. Later, bij de ontmoeting op den weg, moet koning Poelebaäs u dadelijk met beide handen om de heupen vatten en wat er dan gebeuren moet, zal wel door mij worden volvoerd.

De prinses voelde zich opgetogen over de raadgevingen van den prins, begon weêr te glimlachen en kneep hem zachtjes: ik stem toe in alles, wat ge maar verlangen mocht; ik zal mijn plicht doen in alles, wat me opgelegd wordt (1).

Bij het aanbreken van den dag ontwaakten ze en stond de prinses het eerst op.

De prins deed het huis aan en, nadat hij van gedaante gewisseld had, ging hij met de prinses meê naar buiten en zette zich bij haar neêr.

Maar zie, daar op de pelataran, kwam de koningin aan; de prinses ging hare moeder te gemoet en bood de sembah aan. Deze leidde haar bij de hand, deed haar plaats nemen, omringd door baboe's en inja's, en sprak op vriendelijken toon: maar mijn kind, mijn liefste kindje, je bent nu al zoo groot — en zoo geschikt voor het huwelijk, — mijn kindje-lief, ik ben naar je toegezonden door je vader om je met raad bij te staan. Wat ik je bidden mag, kind, stel vader toch niet te leur; voldoe aan zijn verlangen en trouw met den vorst van Noesa Tembini; en wel eerstens, omdat je den leeftijd hebt; ten tweede om het rijk (van uwen vader) te redden en ten derde om, als kind, je ouders te sparen.

De prinses boog zich eerbiedig voorover en, nadat ze zoo geruimen tijd gezeten had, zeî ze zacht en eerbiedig tot hare moeder: ik heb éène voorwaarde, moeder: ik vraag, als dienend personeel, veertig prinsessen, die geheel aan elkander gelijk zijn. Bovendien verlang ik (mijn' bruidegom) te mogen te gemoet gaan, begeleid door soldaten in volle krijgsuitrusting; — en wanneer koning Poelebaäs me ontmoet, dan moet hij dadelijk op me afgaan en mijne heupen met beide handen omvatten. Dan vraag ik nog 1000 kodi's lijnwaad, die vóór Koning Poelebaäs moeten worden vooruitgedragen, en hem-zelven is verboden troepen, wapenen of geschut met zich meêtevoeren.

Daarmeê hield de prinses op te spreken.

Toen de vorstin de woorden van haar kind vernomen had, was zij geheel gerustgesteld: mijn kind, mijne lieveling — zoo riep ze — wat heb-je moeders hart nu toch tevreden gesteld! En het rijk blijft gespaard! En je ouders ontzien! Wat je eisch betreft, vind ik, dat 't zoo heel veel niet is en geheel niets buitengewoons, dat een mooi princesje eene voorwaarde stelt. Nu, vaarwel, kind. Ik ga het dadelijk meêdeelen aan je vader; — je kunt je denken, hoe hij er meê in zijn schik zal zijn!

---

(1) Sampoen daloe wajahé kang lastri
agoeng dènja anoetoeggen kersa
dènira among karĕsmèn
risampoené poelangjoen
apan ladjeng saré sarimbit.

De vorstin keerde van Tamansari terug, door hare tjeti's gevolgd.

In een ommezien was ze in de kraton en bij haren man.

En . . . heb je succes gehad? — vroeg de vorst dadelijk.

Ja zeker, ja zeker heb ik succes gehad! — antwoordde zijne vrouw — je dochter stemt in alles toe.

Ze vertelde hem nu alles, wat er besproken was, van het begin tot het einde, zonder iets te verzwijgen of er iets aan toe te voegen.

Toen de Adipati dat alles vernomen had, was hij in de wolken van blijdschap en begaf zich dadelijk naar de pendapa om een brief te schrijven. Deze was in een oogenblik gereed, als antwoord aan Noesa Tembini. Ze werd gewikkeld in gele zijde en met groene banden omwonden. Daarop werd de patih ontboden en gelast de gezanten af te halen en bij den vorst te brengen.

Niet lang daarna kwam de patih, met de beide gezanten achter zich aan, in het paleis terug.

Alle drie boden den vorst de sembah aan.

Sang Adipati sprak daarop: gezanten, keert nu terug. Deze brief is gericht aan uwen Meester en de inhoud bevat het antwoord op het schrijven van uwen Heer — alles, wat hem moet worden medegedeeld, is daarin opgenomen.

De beide gezanten boden de sembah aan, namen den brief in ontvangst en vertrokken met den patih, die hen tot aan de pagelaran uitgeleide deed. Van daar ondernamen ze de reis en ging de patih naar zijn eigen dalem terug.

De gezanten, die terugkeerden naar Noesa Tembini, reisden met spoed, maakten halt bij nacht en vervolgden hun reis met het aanbreken van den dag, omdat hun terugkomst wel reikhalzend door hun Heer zou worden te gemoet gezien.

Laten we verder over deze reis zwijgen en het verhaal afwisselen door weêr iets te vertellen van de hofstad Noesakambangan.

Koning Poelé Baäs zat met ongeduld te wachten op de terugkomst zijner gezanten en het geviel, dat op een Maandag de vorst het paleis verliet om raadsvergadering te houden op de pagelaran.

*
* *

XXII.

ASMARADANA.

Het was eene volle vergadering. Alle edelen, familie-leden van den vorst, mantri's en satria's van Noesakambangan waren in vollen getale verschenen voor het aangezicht van den vorst. Ook de patih was aanwezig.

Toen sprak de vorst: kom wat nader, patih.

Toen deze naderbij geschoven was, vroeg de vorst hem: Ki-patih, hoe lang zijn nu toch de gezanten al op reis naar Pasirloehoer om mijn brief over te brengen?

De Patih maakte een sembah en zeî: naar mijne berekening, Majesteit, al zeven dagen; misschien is er iets tusschen beiden gekomen, dat vertraging veroorzaakt.

De vorst hernam: och, patih, ik verlang er zoo vurig naar zekerheid te bekomen over het al of niet aannemen van mijn aanzoek; ik zal zoo gelukkig zijn, als het aangenomen wordt. Laat er maar van me geëischt worden, wat men wil, ik zal het opbrengen. En, als alles in orde is, moet ik noodzakelijk dadelijk op reis naar Pasir-loehoer om haar te ontmoeten. Ge kunt u denken, hoe gelukkig ik zal zijn; — maar, ingeval ik word afgewezen, zal ik stellig en zeker met 't geheele leger oprukken naar Pasir-loehoer en het gewapenderhand aantasten; — dan zal ik de Pasirezen van mijne wapenen laten proeven.

De patih bood de sembah aan en zeide: dat is eenvoudig, zooals 't behoort! Als nu maar eerst uwe gezanten terugkomen, 't zij ze met goede of kwade tijding terugkomen!

Nog waren vorst en patih in gesprek, — toen ze werden onderbroken door de komst der gezanten.

Twee poenggawa's gingen hen afhalen.

Toen ze voor het aangezicht van den vorst waren verschenen, werden ze gewenkt nader te komen.

Ze schoven vooruit en maakten de sembah.

Daarop sprak Koning Poelébaäs hen aan: gelukgewenscht met uw behouden thuiskomst! Is de reis voorspoedig geweest?

De gezanten maakten de sembah en antwoordden: ja, Heer, dank uwen zegen! De brief, dien Uwe Majesteit ons meêgaf voor den vorst van Pasir, werd ontvangen (en met aandacht gelezen) en het antwoord op uw schrijven werd in dezen brief nedergelegd — en meteen werd de brief aan vorst Poelébaäs aangeboden.

Deze ontving hem, opende hem en verdiepte zich weldra in den inhoud: dit is een brief van Adipati Kaṇḍadaha van Pasir-loehoer aan zijn zoon, vorst

Poelébaäs, die in hoogheid gezeteld is in de hofstad Noesakambangan. Hierna het begin:

Zoon heeft me een brief geschreven, die door mij ontvangen en met aandacht gelezen werd. Zoon vorst doet aanzoek om mijne dochter en ik heb er niets tegen, doch uwe jongere zuster, de prinses, stelt een eisch en wel van veertig princessen, die geheel aan elkander gelijk zijn, en duizend kodi lijnwaad, die vóór u moet uitgedragen worden op uwen tocht hierheen; ook verlangt ze, dat geene troepen of oorlogs-materiaal u vergezelle, doch dat uw komst op eenvoudige wijze plaats hebbe. Bovendien belooft uwe jongere zuster u op den weg te gemoet te komen en ze draagt u op om, zoodra ge haar tegenkomt, dadelijk haar draagstoel te naderen en hare heupen met beide handen te omvatten. Ook draagt ze u op, wanneer zoon dat goedvindt, haar het gevraagde te gemoet te zenden en uw reis met spoed te doen plaats hebben.

Toen vorst Poelébaäs den inhoud van den brief had vernomen, was hij hoogst vergenoegd en schaterde het dierwijze uit van plezier, dat zijne dijën op en neêr gingen. Het is me door Gods beschikking beschoren om de prinses van Pasir mijn huis binnen te dragen, ... en zoo'n beauté nog wel. De faam loopt, dat ze in schoonheid al hare vier-en-twintig zusters overtreft. Gauw, patih! vaardig de noodige bevelen uit aan uwe onderhebbende ambtenaren; ik wil dadelijk vertrekken. Breng dadelijk 1000 kodi lijnwaad in gereedheid en alles, wat tot de sasrahan (1) behoort, opdat ik het dadelijk in staatsie kan begeleiden. Maar gauw wat, patih!

De patih liet een eerbiedig sendika hooren.

De vorst zelf, omstuwd door de biada's (2), ging de kraton binnen. Daar aangekomen, ontbood hij veertig zijner nichten, princessen, die volkomen aan elkander gelijk waren.

Toen dezen zich voor hem verzameld hadden, zeî hij vriendelijk: ik deel u mede, lieve nichtjes, dat ik ga trouwen en daarom is mij een eisch gesteld door de prinses van Pasir. Ik heb n. l. al geschreven en de brief is al ontvangen. Alles, wat ik er als mijn verlangen in meldde, heeft instemming gevonden, maar de prinses stelt eene voorwaarde: ze vraagt veertig prinsessen, geheel aan elkander gelijk, om haar aftehalen.

De prinsessen riepen: uw wil geschiede, Heer — aan uw verlangen zal worden voldaan.

Koning Poelébäas gevoelde zich vergenoegd, toen hij de bereidwilligheid van de 40 princessen vernam.

(1) *Sasrahan:* bruidsgeschenken.

(2) *Biada:* vrouwelijke bediende van den eersten rang in de kraton.

Breken we nu dit verhaal af en vervangen het door de vertelling over de hoofdplaats Pasir loehoer.

Den volgenden morgen verliet Adipati Kandadaha het paleis ter vergadering met de mantri's, de poenggawa's en Patih Reksanata. Ook de schoonzoons van den vorst waren ter vergadering aanwezig.

Toen een ieder naar zijnen rang gezeten was voor het aangezicht van den vorst, sprak de Adipati langzaam aldus: patih Reksanata, 't is al lang geleden, dat de gezanten van Noesa Kambangan zijn teruggekeerd; het wordt dus tijd om alles in gereedheid te brengen, de versieringen aan te brengen en de wegen, die men van het zuiden uit langs moet komen, in goeden staat te brengen. Zorg er voor, dat alles met zorg worde uitgevoerd.

De Patih sprak zijn sendika en verliet het paleis.

Hij gaf overal de noodige bevelen voor de herstelling der straten, de optooiing van aloen-aloen en erven, van de paleis-pendapa af aan, zoo verder naar de srimenganti en de pagelaran; voor de bespanning van de straten met guirlandes van waringin-loof, teboe-, klapper- en pïsangbladeren.

De geheele hoofdplaats was reeds feestelijk uitgedoscht; — alles, wat tot onthaal diende, was klaar gezet.

Maar laten we nu weêr iets vertellen van Noesa kambangan.

Alles, wat door de aanstaande bruid gevraagd was en meêgedragen moest worden, was reeds in gereedheid gebracht.

De patih met alle hem ondergeschikte ambtenaren, poenggawa's van Noesakambangan, waren reeds reisvaardig, in hunne mooiste kleêren gedoscht en verzameld op de pagelaran; alle bagage stond klaar.

De Boepati, gevolgd door de biada's, kwam daarop naar buiten; en de veertig prinsessen, die bestemd waren om den tocht meê te maken, waren, in allerlei costumes gedoscht, in rijen geschaard voor den Praboe.

Daarop liet de vorst zich hooren: wel, patih, is alles klaar voor de reis? Zijn allen in hunne schoonste kleeding uitgedoscht?

De Patih bood de sembah aan en antwoordde: Alles is gereed, Majesteit, naar uw begeeren. Alles, wat meêgedragen moet worden, en alle uwe onderdanen, die meêgaan, staan reeds uitgerust, vooruit op den weg.

Vorst Poelébaäs zeî daarop: welnu, laat ons dan vertrekken.

De patih antwoordde: sendika.

Op een gegeven wenk klonk alsnu de zware galm van de tengara en bĕndé; werden de titir's geslagen en was het een gejoel van menschen.

Men stroomde snel voorwaarts in geregelden trein.

Daar kwam de Boepati aan op een prachtig getooid paard, gevolgd door ruiters en de leden van zijn huis, terwijl veertig prinsessen, die geheel aan elkander gelijk waren, hem vóórgingen.

Niet lang duurde de reis, of men was den oever der zee reeds genaderd.

Groote schepen lagen daar klaar.

In een oogenblik waren de troepen ingescheept; de vorst met zijn patih op een afzonderlijke prauw.

De masten werden opgezet, de zeilen ontrold en snel schoten de prauwen vooruit. De zeilen waren in allerlei kleuren beschilderd: blauw, geel, groen, rozerood, wit, zwart, paarsch en rood.

Een kleine prauw ging (als wegwijzer) vooruit en het duurde niet lang, of men had de overzijde bereikt.

Dadelijk verliet men de prauwen en stapte aan wal.

Ook de vorst en de prinsessen waren reeds aan wal gestapt en verlieten in vastgestelde orde de landingsplaats.

Vooruit gingen, in tweemans-vrachten, de lijnwaden; dan volgden de veertig prinsessen, gerangschikt door twee poenggawa's, Soeradjaladri en Rangga Singalaoet, als geleiders. Deze heeren waren reeds bekend met het grondgebied en wisten de ligging van de hoofdplaats.

Sri Poelébaäs was den geheelen weg langs gek van verliefdheid en raaskalde voortdurend over datgene, wat zijn hart vervulde, en loofde en prees onophoudelijk de bloem van Pasir loehoer, die genageld was in het binnenste van zijn hart. En zoo prevelde hij binnensmonds: och, mijn liefste! mijne meesteresse! spoedig zal ik u ontmoeten, juweel, bloem van Pasir loehoer! Hoe zal het zijn daar binnen in het slaapsalet!

(Toen de vorst zoo eenigen tijd was voortgegaan zijne liefde in beeldspraak te openbaren), kwam hij eensklaps tot bewustzijn en riep: maak wat voort, patih! laat de reis wat bespoedigd worden. Zend iemand vooruit naar Pasir loehoer om kennis te geven, dat ik in aantocht ben, opdat ze daar niet schrikken.

De patih zei: sandika en wees daarop Rangga Singaloet aan om vooruit te gaan.

Singalaoet voldeed met spoed aan die opdracht.

Laten we verder zwijgen over zijn tocht en alleen melden, dat Sri Poelébaäs bijna op het grondgebied van Pasir was aangekomen.

Keeren we terug naar Pasir loehoer, waar de hoofdplaats, aloen-aloen en straten op zijn fraaist waren uitgedoscht en waar spijzen en dranken voor het onthaal waren in gereedheid gebracht en aan beide zijden van den weg waren uitgestald.

De gezant was reeds ter hoofdplaats aangekomen en begaf zich rechtstreeks

naar den patih, dien hij in zijne pendapa aantrof. Op zijn verzoek als gezant ging de patih dadelijk naar het paleis en geleidde den gezant achter zich meê. Beiden gingen het paleis binnen en bevonden zich reeds voor het aangezicht van den vorst.

Na de sembah, zeî de patih eerbiedig: ik geef Uwer Majesteit kennis, dat er een gezant is aangekomen van uw zoon van Noesakambangan.

De vorst sprak vriendelijk: wel, gezant, wat is de reden van uw komst.

De gezant bood de sembah aan en antwoordde: ik ben afgezonden, Majesteit, door Z. H. mijn Heer, om Uwe Majesteit kennis te geven, dat hij door eene streelende aandoening van zijn hart gedreven wordt.

* * *

XXIII.

MIDJIL.

Ja, uw zoon de vorst is reeds vertrokken met zijn gevolg van zijne hoofdplaats Noesakambangan; naar gedachte, is hij reeds dichtbij.

De Adipati antwoordde: geloofd zij God, dat hij reeds nabij is! Thans verlang ik, gezant, dat gij onmiddellijk terugkeert om zoon Praboe uittenoodigen met spoed hier te komen.

De gezant bood de sembah en verwijderde zich uit de tegenwoordigheid van den vorst.

De Adipati gaf daarop zijn patih bevel om alle poenggawa's, mantri's en priaji's opteroepen met hunne manschappen, alle uitgedost in volle wapenrusting.

De patih bood de sembah aan, zeî sendika en vertrok.

Reeds waren de troepen, de poenggawa's, priaji's en hooge adel geheel toegerust en ook waren uitgekomen de mantri's, petinggi's en oemboel's, ieder met zijne weerbare manschappen in vollen krijgsdos, die zich als een muur van menschen uitbreidden om de geheele aloen-aloen en die, uit de verte gezien, geleken op een zee met onstuimigen golfslag.

Daarop ontbood Sang Dipati zijne gemalin, die dadelijk aankwam.

Gauw wat, moeder, zeî de vorst; laat ons kind spoedig haar toilet maken.

De vorstin groette eerbiedig en spoedde zich naar het verblijf van de bloem van het paleis in Tamansari en, toen ze die ontmoette, zeî ze: mijn kindje, ik word er op afgezonden door je vader om je kennis te geven, dat je aanstaande gemaal in aantocht is: maak je gauw klaar, mijn popje; zalf-je mijn kind, 't is hoog tijd.

De prinses lispte; sandika en volgde in alles den wensch van hare moeder. Ze reinigde zich; wiesch zich het hoofdhaar met behulp van hare oude inja en, nadat ze zich gebaad had, werd ze geblanket. . . . . (1).

* * *

(1) *Kanti gèdongipoen* is onverstaanbaar. Dat 't woord *kanti* dient als aankondiging van de volgende kinanti-dichtmaat is duidelijk, maar dan rest: *gèdongipoen,* dat door de door mij geraadpleegde Javanen niet kon verklaard worden.

XXIV.

K I N A Ṇ Ṭ I.

Haar lichaam was kunstig met figuren beschilderd. Haar kleedje was van vermiljoen-roode, gebloemde zijde. Het borstkleed was hoog-rood met goud passement afgezet; haar oeḍet was van gele zijde; hare oorknoppen schitterden en flikkerden — — 't was alles fraai, wat er aan was.

Loetoeng kasaroeng bekeek haar van alle zijden, van top tot teen; en toen ze zoo geheel was uitgedost, wekte ze liefdesmart op bij die haar aanzag.

Hare gedaante was als de gestalte van Baoewarna (1).

Het was hartroerend te zien, hoe eerbiedig en netjes Loetoeng kesaroeng daar neder zat vóór de prinses; hoe hij zich vernederde.

De prinses glimlachte, toen ze hem zag.

De moeder sprak in zich-zelve, terwijl ze hare dochter bekeek: 't is toch werkelijk mijn dochter; ze is werkelijk zonder gelijke; kom meê, mijn kindje, naar het paleis.

De prinses maakte de sembah en voldeed aan het verlangen der vorstin.

Hare 24 zusters volgden haar naar het paleis tot in de tegenwoordigheid van den vorst.

Sang Dipati vroeg daarop vriendelijk aan den patih: is alles daar buiten gereed?

De patih antwoordde eerbiedig: majesteit, alles is gereed.

Sang Dipati vroeg daarop weder: Reksanata, zijn de 24 princessen klaar?

De patih antwoordde weêr eerbiedig: alle zijn gereed.

Daarop werd de gamelan geslagen en het gonste van de *koḍok ngorèk* (2).

Ook de pélog speelde een wijsje. De trompetten werden gestoken; tamboers en pijpers lieten zich hooren en in een oogenblik stelden de troepen zich, met de geheele krijgstoerasting, overal in beweging.

De prinses was gezeten in een draagstoel met Loetoeng Kesaroeng, terwijl Ki-gĕḍé Kollot en Kelantoeng maoeng in hare nabijheid bleven. De dalem van het paleis werd verlaten.

* * *

---

(1) Déwi Tjondråkirånå, gemalin van Pandji.

(2) Naam van een wijs op de gamelan saléndro.

XXV.

PANGKOER.

Kjai patih en de hem ondergeschikte ambtenaren, alle poenggawa's, mantri's en de schoonzoons van den vorst, alle met hunne troepen. . . . . (1)

Het geschetter der trompetten mengde zich met den klank der fluiten; de trommen werden geroffeld; de gamelan liet zich zacht en aangenaam op een afstand hooren; helder klonk de kodok-ngorèk; de klarinetten voegden daarbij hun aangenaam geluid; aan alle kanten bulderde de tjara-balen (2).

Verhalen we nu, dat de vorst van Noesakambangan met zijne poenggawa's ontmoet werden door den gezant. Singalaoet bood de sembah aan en zeî eerbiedig: mij is opgedragen u kennis te geven, dat vader van Pasir loehoer zeer verheugd is en u verzoekt uwe reis te bespoedigen, (terwijl mij is opgedragen) nog denzelfden dag terugtekeeren en ik dadelijk zal moeten vertrekken. Bij mijn vertrek van Pasir is uwe jongere zuster mede vertrokken om u te gemoet te gaan, begeleid door hare zusters, de 24 prinsessen, door hare zwagers en door Ki Patih met de hem ondergeschikte ambtenaren. Bovendien volgen haar de poenggawa's en nijaka's.

Toen Koning Poelébaäs de woorden van den gezant vernomen had, barstte hij in schaterlachen uit, zoodat zijne dijen er van schudden, en sprak: patih, laat uwe poenggawa's, mantri's en mijne jongere zusters, de 40 prinsessen, wat haast maken en vooruitgaan ter aflevering van de 1000 koḍi lijnwaden, den eisch van mijn vrouwtje.

Zoodra ge, meisjes, haar op den weg tegenkomt, biedt ge 't haar dadelijk aan — en wanneer er nog iets van haar verlangen mocht zijn, wat ook, dat willigt ge in.

Alle prinsessen riepen: sandika; boden de sembah aan; vereenigden zich weêr en gingen aan het hoofd van den stoet. Toen de trein aldus een afstand van drie ondjotan had afgelegd, kwam de vorst.

De gamelan ruischte zacht onder het geraas van den stoet van grooten, die hun gang versnelden.

Die van Pasir loehoer kwamen, waren langzaam en omzichtig in hun gang.

---

(1) Aldus het handschrift — het verbum bleef achterwege.

(2) Marsch-muziek, die uitgevoerd wordt door de bonang, keṭoek, kenong, gong, panonṭong en keṇdang.

Op het midden eener helling maakte men halt. Het voorste gedeelte van den stoet van Noesa Tembini was er aangekomen. De vrachten aan lijnwaden, 1000 kodi's, werden achter elkander geplaatst en daarachter, een voor een, de draagstoelen van de 40 prinsessen, zoodra de hoofdplaats in zicht was. Alstoen verdeelde zich de stoet van Pasir loehoer en plaatste zich links en rechts van den weg. Daarop werden de lijnwaden verder gedragen en ook de 40 prinsessen bestegen in hare draagstoelen de helling met het doel om de prinses-bruid te ontmoeten en haar van 's vorsten opdracht mededeeling te doen. Nog weinige oogenblikken en de ontmoeting zou plaats hebben. De 40 prinsessen kregen (dan ook) spoedig bericht, dat de bruids-tandoe van Tamansari in zicht was. Op dit bericht stegen de veertig prinsessen uit hare draagstoelen. Ze naderden daarop de prinses, terwijl prinses Poelèwati, die de voorste en tevens de oudste was, na aanbieding van de sembah het woord deed: we zijn afgevaardigd door den vorst van Noesa Tembini om Uwer Hoogheid hierbij aantebieden, wat door Haar geëischt werd: 1000 kodi's lijnwaad.

De prinses van Pasir antwoordde daarop: ik zeg u hartelijk dank.

Daarop hernam prinses Poelèwati: op last van uwen ouderen broeder, Sri Boepati, stellen we ons onder de bevelen Uwer Hoogheid en vragen te vernemen, wat door Haar verlangd wordt.

Prinses Boengsoe antwoordde. Mijn wensch is, dat gij met uwe 39 zusters rechtstreeks doorgaat naar Tamansari. Laat de lijnwaden uit de kisten nemen en op stapels plaatsen; ik wensch eerst te zien, welke mooi en welke minder mooi zijn.

Tante Poelèwati maakte de sembah en zette dadelijk de koeli's aan om alle kisten te openen. In een oogenblik was dat geschied; de lijnwaden werden er uit genomen en bij stapels op den grond gelegd en geschikt volgens de vouw. Toen de 1000 kodi aldus ontpakt waren, zeî prinses Boengsoe: goed zoo, laat nu alles doorgaan naar Tamansari. Vader Kollot, gij kunt teruggaan om de prinsessen eveneens naar Tamansari te geleiden.

Daarop trokken Ki Kollot en de veertig prinsessen zich terug uit de tegenwoordigheid van de prinses van Pasir loehoer.

Toen Ki-Gĕdé reeds te Tamansari was aangekomen, was prinses Boengsoe nog altijd wachtende op de helling. Toen gaf ze last om alle stukken lijnwaad te ontvouwen en ze over den geheelen bergrug uittespreiden. Prinses Tjiptarasa was innig gebelgd, toen ze al die lijnwaden zag.

(Die lijnwaden-historie is de oorsprong van den naam Gĕgĕr bohé, die aan dien bergrug gegeven werd. *Boweh* is namelijk het Soendaneesche woord voor het Javaansche *lawon*).

Terwijl de prinses daar zoo voortdurend op het midden van de helling in haar tandoe bleef zitten, kwam een adjudant haar aanzeggen, dat de vorst van Noesakambangan nabij was.

Daarop trad de patih haastiglijk nader en verzocht aan de prinses zoo goed te zijn om voorwaarts te gaan en aldus den prins op eene vlakke plaats te ontmoeten.

Daarop toog de prinses voorwaarts met de Dipati's, de 24 prinsessen en de troepen, die in eene lange rij achter elkander gingen.

Zoo ging dat ongeveer 4 palen onder het ruischen van de gamelan verder. De voorste van den stoet ontmoette reeds den voorste van den stoet van Tembini, zoodat de beide treinen bij het voortgaan voor elkander uitweken.

De prinses, die in hare tandoe met snellen gang achteraan kwam, zat zich te verkneuteren met Loetoeng-kasaroeng, die voortdurend op zijne hoede was en reeds zijn patrĕm getrokken had.

De stoet van Noesakambangan kwam ruischend en jubelend nader. De beide treinen ontmoetten elkaâr juist bij het overtrekken van eene kleine rivier (de desa, die daaraan lag, kreeg en behield voortaan den naam van Kalipapag) en dadelijk werd den vorst gerapporteerd, dat de prinses daar ginds in dien prachtigen draagstoel werkelijk in aantocht was. De 24 prinsessen gingen ter zijde en maakten plaats voor den prins, opdat deze de tandoe van zijne bruid zou kunnen naderen.

Sri Poelébaäs was opgetogen; steeg fluks van zijn paard; drukte zijn koeloek wat vaster op het hoofd; schortte zijn kain op; wikkelde den sleep los van zijn kris; liet dien, op den grond slepend, neerhangen en zeî tot zijn gevolg: gaat allen ter zijde en komt niet nader — laat mij de prinses alleen naderen, want misschien is uwe meesteresse beschaamd.

De verliefde vorst naderde den draagstoel met deftigen tred, de armen voor- en achteruit slingerend (1); toen, als het ware, op de vingertoppen kruipend voortgaande, al neurieënde en kirrende . . . . . . en zoodra hij de gordijn van de palankijn opende, viel Loetoeng-kesaroeng hem eenklaps aan en stootte den vorst de patrĕm in de borst, door en door, tot aan de schouderbladen toe.

Onthutst plofte de vorst ter aarde, ... het bloed spoot uit de wond en Poelébaäs stierf, zonder dat hem een tweede stoot behoefde toegebracht te worden.

Dadelijk keerde de draagstoel om en werd met spoed teruggedragen naar de stad.

Het volk van Pasir loehoer en dat van Noesakambangan stonden als aan den grond genageld, toen ze ontwaarden, dat de prins dood was — — en bovendien waren de volgelingen van Noesakambangan ziedende van woede.

Op hetzelfde oogenblik dachten ze geweld te gaan plegen, maar ze stonden in verlegenheid, omdat ze de benoodigde lansen en krissen niet bij zich hadden en dus machteloos waren.

Het lijk werd opgenomen en stapvoets teruggedragen naar de pasanggrahan, van waar de stoet zich opstelde en terugtrok naar Noesa kambangan.

---

(1) Het handschrift heeft: *atjĕtjingkigan*, men leze: adjedjinjdjitan.

De zwagers van de prinses waren hevig ontsteld over den dood van Poelébaäs en weken op hunne terugtocht terug achter de tandoe. Toen ze in de hoofdstad waren aangekomen, keerde de prinses rechtstreeks terug naar Tamansari, terwijl de zwagers het paleis binnengingen en den vorst den dood berichtten van Poelébaäs; hoe zich alles had toegedragen, van het begin tot het einde.

Toen Sang Dipati Kandadaha dat vernam, schrikte hij geweldig; zijn borst gloeide van inwendige woede; zijne oogen waterden van toorn en 't was, of er plotseling vuurstralen uit te voorschijn kwamen, terwijl zijne lippen zich trillend en krampachtig bewogen. Hij gaf bevel om Déwi Boengsoe te ontbieden.

De adjudant van dienst, wien dit bevolen werd, maakte de sembah en vertrok; hij verliet de stad en liep, zoo hard hij loopen kon, naar Tamansari en bevond zich kort daarop bij de prinses.

Daarop sprak hij: Uwe Hoogheid wordt bij den koning ontboden.

De prinses antwoordde: sandika en spoedde zich onmiddellijk naar de kraton.

Toen ze daar was aangekomen, sprak de vorst: maar, Boengsoe, hoe is dat nu toch mogelijk! Narpati Poelébaäs dood! Wie heeft hem verslagen.

De prinses antwoordde: het was Loetoeng kesaroeng, die hem nedervelde — Loetoeng Kesaroeng, die niemand anders is dan Kamandaka, ... Raden Kamandaka, die de zoon is van Narpati van Padjadjaran, de zoon van koning Silihwangi. Zijn ware naam is Raden Banjaktjatra, de kroonprins van Padjadjaran.

Sang Dipati kon van schrik en ontsteltenis geen woord uitbrengen. Eindelijk zeî hij vriendelijk: breng hem dadelijk hier.

De prinses bood de sembah aan en was in een oogwenk uit de nabijheid van haren vader verdwenen.

Te Tamansari aangekomen, zocht ze Loetoeng kasaroeng op en deelde hem meê, dat ze, daarnaar gevraagd, alles aan haren vader ontdekt had, van het begin tot het einde.

Daarop trok hij het buis uit en veranderde in een mensch.

Allen stonden daar staroogend van verbazing. Daar hadden ze nu nooit aan gedacht, dat die Loetoeng kasaroeng Kamandaka kon zijn.

Met verbazing en bewondering bekeken de tjeti's en parĕkan's Raden Kamandaka, die omstraald werd door een helderen glans.

* * *

XXVI.

DANḌANG-GOELA.

Raden Kamandaka werd opgebracht door de prinses om te verschijnen voor den vorst in de kedaton.

Niet lang daarna zette hij zich reeds neder voor het aanschijn van den vorst. Door dezen gewenkt, naderde hij, bood de sembah aan, ging zitten met het hoofd laag bij den grond, in diepe vernedering.

De prinses zat achter hem.

Sang Dipati herkende hem niet en voelde zich verlegen, toen hij den prins zag. Plotseling liet hij zich neder en omhelsde den koningszoon herhaalde malen.

De Raden bood de sembah aan en kuste de voeten van den vorst.

Praboe Dipati sprak daarop: maar, waarom hebt ge niet vroeger gesproken, toen ge voor het eerst hier kwaamt — — dan had ik kunnen bedenken, dat Padjadjaran en Pasir loehoer van ééne afstamming, van één bloed zijn.

De koningszoon antwoordde vriendelijk: de reden, dat ik niet sprak, is, omdat aldus de wensch was van den Dewa-agoeng.

De vorst merkte daar tegen op: dat is goed en wel, maar waarom hieldt ge dan toch uwe afkomst verborgen en zwierft rond?

De prins maakte de sembah en antwoordde: omdat men mij woû laten trouwen en ik mij met kracht daartegen verzette, zoolang ik niet eene vrouw aantrof, die in alles gelijkenis toonde met moeder en ook in haar doen en laten met haar overeenkwam. Daarop werd mij gelast er eene te gaan zoeken. Ik ging rond in het rijk van Padjadjaran, doch vond er geene. Toen trok ik verder, kwam hier en zag uwe dochter, die in gedaante geheel overeenkomt met moeder — alleen in leeftijd verschillende.

Sang Dipati zeî daarop vriendelijk: voorwaar, dat was de beschikking van den Déwa; en nu, mijn jongen, neem uwe jongere zuster in ontvangst; wees haar tot een leidsman en behandel haar goed. . . .

De Raden bood de sembah aan.

De vorst vervolgde: maar ik heb een ding, dat me bezwaart:

In geval de verwanten van Poelébaäs ons aanvallen ter wraakneming, kan ik u niet beloven uw vrouwtje te beschermen.

De Raden bood de sembah aan en antwoordde: maak u daarover niet ongerust; daar sta ik voor in, dat ik de troepen van Noesa kambangan zal weten afteweren met alles, wat in mijn vermogen is.

Sang Dipati hernam daarop: en gij, Boengsoe, mijn kind, zorg er voor, dat ge uw man naar behooren dient. Ge zijt werkelijk bevoorrecht boven alle uwe zusters, die ouder zijn dan gij. Daar is er geen, die een koningszoon getrouwd heeft als gij alleen. U openbaar ik het nu, dat Padjadjaran en Pasir loehoer van één bloed afstammen: beiden hebben den vorst van het rijk van Galoeh als stamvader, n. l. Praboe Sioengwinara, die als afstammeling heeft Raden Banjaktjatra, terwijl gij eene afstammelinge zijt van Aria Banjak.

De prinses bood eerbiedig de sembah aan. . . .

En nu was het zonder tusschenpoozing éëne omhelzing van den prins van Padjadjaran en de prinses van Pasir — eene omhelzing, die thans geoorloofd was. Ze keerden van de kraton terug naar Tamansari.

Gĕdé Kollot en Kelantoeng moentjang maoeng waren opgetogen van blijdschap, dat de ware afkomst aan het licht was gekomen en de prins zich thans zonder hindernis met de geliefde vereenigen kon.

Zwijgen we nu over het rijk van Pasir en keeren we in ons verhaal terug naar Noesa kambangan.

Zoodra de patih te Poelé tembini was aangekomen, maakte hij zijne opwachting bij de beide Aria's, Djoerangbaäs en Baroengbaäs, en rapporteerde hun den dood van hun ouderen broeder, die vermoord was op den weg; omgebracht door sluipmoord. Alles werd medegedeeld, van het begin tot het einde.

Toen de beide Satria's dat vernomen hadden, ontstaken ze in woede en riepen de troepen zamen om een aanval te gaan doen op Pasir en wraak te nemen over den moord van hun broeder.

De Patih had zijn volk reeds opgeroepen om bijstand te verleenen, Djoerangbaäs en Paroengbaäs voorzagen de soldaten van eten, broeken, baadjes en andere kleedingstukken, lansen, geweren, sabels en ponjaarden. Dagelijks werd er geëxerceerd en schietoefening gehouden, 's morgens en 's avonds op de aloen-aloen, ten aanzien van een menigte toeschouwers. 's Morgens en 's avonds werd er gefourageerd, terwijl het eten geleverd werd door Djoerangbaäs, Paroengbaäs en Kjai Patih.

De troepen van Noesakambangan telden ongeveer 9000 man, alle bovenmate dapper. Toen ze genoegzaam waren geoefend, gingen ze op marsch. Het gaan der marcheerende massa was als het ruischen der zee. Ingescheept, voeren ze drie dagen lang en waren nog niet over; nog een halve dag er bij en de overtocht was volbracht. Toen de troepen alle aan wal waren, werden er drie saluutschoten uit groot geschut gelost en daarna rukten ze verder, voorafgegaan door tamboers, trompetters en pijpers, die hun muziek vereenigden met die van de gamelan's, hobo's en het bulderen van de tjarabalèn. Voeg daar nu bij het kletteren van lansen en spiezen en het geluid van de langwerpige trommen, gong's en oorlogsbekkens. . . .

De tocht ging recht-noordwaarts, onder aanvoering van de poenggawa's en sentana's.

Maar gezwegen nu van dien marsch en teruggekeerd naar Pasir.

Raden Banjaktjatra en prinses Boengsoe haalden zonder hindernis en onbezorgd hun hart op aan het spel der liefde te Tamansari.

Groot was de cijns, die de Raden aan het huwelijk opbracht, en onophoudelijk werd hij door de liefste geprezen.

Den volgenden morgen ging hij, vergezeld door zijne gemalin, die links en rechts begeleid werd door de veertig prinsessen, de poeri binnen om zijne opwachting te maken bij Vader Adipati.

Op een wenk van den vorst, sleepte zich de Raden hurkend nader, bood de sembah aan en kuste de voeten van vader Dipati. Toen hij door den vorst omhelsd was, maakte hij nogmaals de sembah en schoof terug. Daarop werd hij vervangen door zijne jonge gemalin. Deze naderde, bood sembah en voetkus aan en werd door den vorst gekust op het voorhoofd. Daarna schoof ze eerbiedig achterwaarts en zette zich naast haren gemaal.

Toen de vader ze daar zoo zag, was hij in de wolken van geluk. Lang zat hij ze aantestaren: . . . . wat een mooi man was hij en hoe bekoorlijk en bevallig was zij; . . . . . hij was als Kamadjaja zelf en zij als Rati, als ge ze zoo bijeen zaagt.

Toen sprak de vorst vriendelijk: en wat mag het zijn, dat u ter opwachting dreef?

De koningszoon antwoordde zacht: in alles geschiede uw verlangen — doch, als het Uwer Hoogheid mocht behagen, zou ik afscheid wenschen te nemen om na zoo ruim gemeten tijd naar Padjadjaran terug te keeren en om uwen jongeren broeder, den vorst, de veertig prinsessen aantebieden, die hij gevraagd heeft.

Praboe Dipati antwoordde zacht: doe gerust, zooals je verlangt, mejongen, ik laat je in alles vrij; ga maar gauw terug naar huis, maar neem je vrouw meê, want ik kan niet instaan voor hare bewaking.

De prins bood de sembah aan; nam afscheid en keerde met zijn vrouwtje terug naar Tamansari.

Toen de Adipati in de kraton was alleen gelaten, ontbood hij dadelijk zijn patih, Reksanata. Deze verscheen onmiddellijk en bood de sembah aan.

Zacht zeide de vorst: patih, geef de noodige bevelen aan de u ondergeschikte ambtenaren om uwen meester als geleide te dienen naar Padjadjaran — aanstaanden maandag wil hij vertrekken.

Ki-patih sprak zijn sendika, vroeg eerbiedig congé en vertrok.

In de kepatihan teruggekeerd, ontbood hij dadelijk zijne ambtenaren, Ngabeï Reksaprana en Ki Wirapradja.

In een ommezien waren de beide poenggawa's verschenen.

Toen sprak de patih: Ngabeï Reksaprana en Wirapradja, gij beiden zijt aangewezen om uwen heer, Banjaktjatra, en zijne gemalin op hunne reis te vergezellen. Aanstaanden maandag wenschen zij naar Padjadjaran terugtekeeren.

Ngabeï Reksaprana en Ki-Wirapradja betuigden hun sendika, vroegen eerbiedig congé, verlieten de kepatihan en keerden terug, een ieder naar zijne woning.

Te Tamansari hadden Raden Banjaktjatra en gemalin zich reeds reisvaardig gemaakt; de ĕmban's, inja's, tjeti's en de veertig prinsessen brachten alle bagage in gereedheid. En wat waren ze verheugd, die twee ĕmban's van den koningszoon, Ki Gĕdé Kollot en Kelantoeng, dat hun heer eindelijk zou terugkeeren naar Padjadjaran!

Wij behoeven verder niets te vertellen van den tijd, die nog te verloopen had tot aan den dag, die voor het vertrek bepaald was.

Op dien dag dan zat de patih reeds in opwachting bij den vorst met het gevolg voor de reis en de schoonzoons van den vorst, behalve de poenggawa's, die als reisgenooten van prins en prinses waren aangewezen en die eveneens op de pagelaran verschenen waren.

Draagstoelen, lastdragers en paarden, alles was gesteld onder afzonderlijk beheer. Elk mantri had zijn aandeel in 't beheer; ter begeleiding van één draagstoel en twee paarden was een mantri aangesteld.

Maar laten we verhalen van Tamansari.

Raden Banjaktjatra en zijn gemalin vertrokken dan met hun bediendenpersoneel en de veertig prinsessen van Tamansari naar de kraton om afscheid te nemen van den vorst en de vier-en-twintig zusters, die alle in het paleis verzameld waren om hare jongere zuster vóór haar vertrek naar Padjadjaran vaarwel te zeggen.

De geheele hoofdplaats was in opschudding.

Toen de prins in het paleis was aangekomen, ging hij rechtstreeks naar den vorst, bood de sembah aan en kuste 's vorsten voeten. Praboe Dipati omhelsde zijn schoonzoon en kuste zijn voorhoofd.

Nadat hij de gebruikelijke hulde aan den vorst bewezen had, maakte hij de sembah, en schoof achterwaarts om plaats te maken voor de prinses, die haren vader eveneens sembah en voetkus bracht en door dezen op het voorhoofd gekust werd. Toen maakte ze andermaal de sembah, schoof achterwaarts en schreed

alstoen hurkend naar hare moeder, aan wie eveneens de voetkus gebracht werd en door wie ze herhaaldelijk op het voorhoofd gekust werd.

Het afscheid sneed de vorstin door de ziel: ze snikte en stortte tranen, zonder ophouden.

Toen de prinses de gebruikelijke hulde aan hare moeder bewezen had, maakte ze de sembah en schoof terug. Daarna naderde ze de 24 zusters en bracht aan ieder, één voor één, de eerbiedige groete. Allen barstten in tranen los.

Na het huldebetoon trokken man en vrouw dadelijk weg en verlieten het paleis, gevolgd door alle bedienden, ĕmban's, inja's, tjéti's, en voorafgegaan door de 40 prinsessen. Op de pagelaran gekomen wenschten de 24 zwagers en de patih hun goede reis, waarna de koningszoon hen bedankte. Toen vervolgden ze statig hun weg naar de aloen-aloen en daar bestegen de 40 prinsessen de draagstoelen, die achter elkander gedragen werden; daar achter besteeg de prinses een grooten palankijn; daar achter volgde de koningszoon te paard; daar achter de panekawan's, ĕmban's, inja's, te paard of in een tandoe.

De rijks-sieraden en staatsie-stukken werden vooruit gedragen, met Ki Ngabéï Reksaprana, die ze als ceremonie-meester met zijne troepen bewaakte, terwijl Ngabeï Reksapradja met zijne troepen was aangewezen om den trein van achteren te beschermen.

Over de aloen-aloen bereikten ze den grooten weg.

Deze was propvol van toeschouwers, die, aan beide zijden in rijen geschaard, den stoet stonden aan te gapen — oud en jong, groot en klein, vrouw en man, één onafgebroken massa.

Het was dan ook, van den weg gezien, prachtig!

Voor en achter werden de trommen geroerd, de trompetten gestoken en het snerpend geluid der pijpers mengde zich daardoor heen. 't Was heerlijk om aan te hooren! Daarbij het brieschen en hinneken der paarden; het doffe geluid van elkander opvolgende voetstappen en het gejubel der toeschouwers. De stoet ging al verder en verder, ... de stad uit, ... al verder en verder, ... de landerijen langs en dwaalde ook al verder en verder den rechten weg af. Maar zwijgen we verder over de reizigers en vertellen we van de troepen van Noesa Brangbang.

Deze hadden reeds Pasir loehoer bereikt en sloegen aan het plunderen, zoodat de desalieden in algemeene ontsteltenis de wijk namen naar het gebergte en een gedeelte daarvan heenvlood naar de hoofdplaats. Vreeselijk gingen de soldaten van Tembini te keer en sleepten de vrouwen meê als hun buit.

* * *

XXVII.

KINANṬI.

Als ze eene mooie vrouw tegenkwamen, 't zij groot of klein, dan werd die verkracht; karbouwen, koeien, eenden, kippen, have en goed, alles, wat ze maar in het oog kregen, werd, zonder acht te geven op den bezitter, door hen prijs verklaard. Vreeselijk was de verwoesting, die overal in Pasir loehoer werd aangericht, wáár de troepen van Noesa kambangan maar gingen. Daarop maakten Djoerangbaäs en Paroengbaäs met den patih en zijne poenggawa's halt om de troepen te laten rusten en bovendien om een krijgsraad te beleggen.

De patih sprak de beide Satria's aan: zegt me, mijne kinderen, wat is uw verlangen? Moet er halt gehouden of verder worden opgerukt naar de hoofdplaats Pasirloehoer?

De beide Satria's antwoordden: wij, Patih, volgen eenvoudig den raad, die de beste is.

De Patih hernam: wat mij betreft, geloof ik, als de poenggawa's daarmeê instemmen, dat het 't beste zou zijn onze troepen hier te laten halt houden en een bèntèng opwerpen.

Allen stemden daarmeê in.

De Patih zeî verder: de reden, dat ik het 't beste acht om een bèntèng optewerpen, is deze: als de troepen in verlegenheid mochten komen en zich uit de stad mochten hebben terug te trekken, dan zullen ze een toevlucht kunnen vinden in de bèntèng.

Toen de beraadslaging was afgeloopen, werd bevel gegeven om eene plaats te gaan zoeken, welke voor het doel geschikt was. Die daarvoor waren aangewezen, gingen onmiddellijk op marsch en het duurde niet lang, of ze hadden een plek gevonden op eene plaats, welke geheel begroeid was met bamboe ori. Dadelijk werd last gegeven om te beginnen en sloegen de soldaten de handen aan het werk en groeven een gracht.

Eenigen kapten klapperstammen, anderen velden bamboe.

De klaar gemaakte stammen werden zorgvuldig in den grond geplaatst en daarvóór een tweede rij met eene palisade van bamboe-ori en dááromheen nog eene ruwe omheining van allerlei kreupelhout met bamboe-ori. Daarmeê was de bèntèng voltooid. Die bèntèng behield tot den huidigen dag den naam van Kandanghaoer, daar het werkelijk een bamboe-ori-versterking was. *Haoer* namelijk bezigt men in het Soendaneesch voor wat in het Javaansch *ori* genoemd wordt.

Verhalen we nu weêr van Pasir loehoer.

Sang Adipati Kandadaha begaf zich op een Zondag-morgen ter rijksvergadering. Alle poenggawa's, de patih en de 24 schoonzoons waren aanwezig. De Patih ging haastig naar voren, bood de sembah aan en zeî: ik geef u kennis, dat vele grens-mantri's van hunne wachtposten zijn op de vlucht geslagen en mij rapporteerden, dat een zeer groot leger was aangekomen van Noesakambangan, onder aanvoering van de broeders van Poelébaäs en den patih, om wraak te nemen over den moord van hun bloedverwant; dat er op het oogenblik reeds een ori-versterking is opgeworpen, die buitengewoon sterk is; dat hij, patih, mitsdien in eerbiedige afwachting was van 's vorsten bevelen.

Sang Adipati antwoordde: dan draag ik u op, patih, uwe ondergeschikte ambtenaren en mijne 24 zoons te gelasten de troepen op te roepen en te verzamelen op de aloen-aloen. Laat vervolgens langs de grens van de hoofdplaats eene gracht graven en zend een bode af naar Padjadjaran om mijn zoon Banjaktjatra in te halen; hem kennis te geven, dat de vijand Noesa-kambangan in aantocht is, en hem aftevragen, wat in deze zijn voornemen is.

De patih bood de sembah aan en beloofde eerbiedig de volvoering van alle vorstelijke bevelen. Nadat hij congé verzocht had, sloot de vorst de vergadering en keerde terug naar de dalem.

Alle aanwezigen gingen uiteen en de patih Reksanata en zijne ondergeschikte ambtenaren, hoogere en lagere poenggawa's en mantri's keerden terug, een ieder naar zijne woning. Ook de 24 schoonzoons van den vorst keerden huiswaarts.

Zoodra de patih in zijn dalem was aangekomen, werd een zijner ambtenaren door hem aangewezen om als gezant den prins van Padjadjaran achterop te gaan. Deze gezant was Ngabeï Séladjaja.

Nadat hem een brief was overhandigd, vroeg hij verlof om te vertrekken en ging op marsch.

Laten we nu spreken over de hoofdplaats Padjadjaran.

Het was juist Donderdag-morgen, toen koning Silihwangi het paleis verliet ter rijks-vergadering.

Alle poenggawa's zaten, in rijën geschaard, voor het aangezicht van den vorst. Ook de jongste prins, Raden Gagakngampar was aanwezig en zat, met het gelaat bijna tegen den grond, dicht bij den vorst.

Silihwangi reikhalsde naar de terugkomst zijner beide zoons, die beiden aan het opsporen waren van 40 prinsessen, die alle aan elkander gelijk moesten zijn, en reeds zoolang weg waren. Raden Banjaktjatra was teruggekeerd naar Pasir loehoer en Banjak belaboer naar Banten, gelegen in het westen.

Toen sprak Praboe Silihwangi tot zijn achtergebleven zoon: mijn jongen,

wat zoudt ge verlangen ten opzichte uwer oudere broeders, die reeds zoolang op zich laten wachten?

Gagakngampar antwoordde: nog een halve maand hun terugkomst te gemoet zien en, als ze er dan nog niet zijn, dan zou naar mijne meening het best zijn om ze achterop te gaan en ze op te zoeken. . . . .

Hij had nog niet uitgesproken, of daar kwam de tijding, dat de prinsen waren aangekomen.

En, ja wel, ze waren aangekomen ook en vroegen hunne opwachting te mogen maken bij vader, ieder met 40 prinsessen, die alle als een droppel water op elkander geleken.

Banjakbelaboer had ze uit Banten gehaald en Banjaktjatra uit Pasir.

De prinses Boengsoe kreeg last om met haar gevolg vooruit te gaan naar de dalem. Ze vervolgde dus haar weg, door twee ĕmban's begeleid. De beide Raden's begaven zich naar de pagelaran, brachten hunne eerbiedige groeten aan den vorst en kusten, ieder om de beurt, doch Banjaktjatra het eerst, de voeten des konings.

De vorst omhelsde hem en kuste hem op het voorhoofd.

De prins maakte de sembah, schoof terug en werd vervangen door zijn broeder Banjakbelaboer, die alsnu hulde bracht aan den vorst en diens voeten kuste. Ook hij werd door den vorst omhelsd en op het voorhoofd gekust. Daarop bood de prins de sembah aan en schoof terug.

Toen naderde prins Banjakbelaboer zijne beide broeders en bewees hun de gebruikelijke hulde, waarop hij door dezen omhelsd en op het hoofd gekust werd.

Daarop bood de jongste broeder zijnen broeders de sembah aan en schoof terug.

Toen ze nu in orde hadden plaats genomen, boden de teruggekeerde prinsen ieder 40 princessen aan, die ze van de reis hadden meegebracht.

Hun vader voelde zich werkelijk verlegen: stel-je voor, twee zoons, die ieder 40 princessen als geschenk hebben meegebracht! Een oogenblik kon hij geen woord uitbrengen en toen zeî hij op vriendelijken toon: ik neem uwe geschenken in dank aan; 't is waar, dat ik vroeger een eisch stelde van 40 prinsessen, maar daar nu ieder uwer aan dien eisch heeft kunnen voldoen, verlang ik alsnu de heilige gelofte afteleggen, dat ik mij verbind, om hem, die een dans kan uitvoeren op een gespannen koord, uitteroepen als Narpaṭi van Padjadjaran. Op heden is de tijd ontoereikend; de wedstrijd wordt dus bepaald op morgenochtend. Gaat nu maar heen.

De beide prinsen spraken hun sendika; de vorst ging terug naar de kraton en de vergaderden keerden huiswaarts. Ook de drie prinsen gingen, een iegelijk naar zijne woning. Raden Banjaktjatra keerde terug naar zijne gemalin.

Daar zaten de vrouwelijke dienaren en de prinsessen zich te amuseren met hare Goesti.

Tegen den avond verscheen er een bode van den vorst om Raden Banjak-

tjatra en zijne gemalin te ontbieden. Dadelijk maakten ze hun toilet en begaven zich naar de dalem, door een stoet van vrouwelijk personeel en de 40 prinsessen begeleid en gevolgd.

Toen ze het paleis waren binnengegaan, begaven ze zich rechtstreeks naar vorst en vorstin. De Raden bracht daarop de gebruikelijke hulde aan zijn vader en vervolgens aan zijne moeder.

Na hem kwam de prinses nader, bood de sembah aan en kuste de voeten van den vorst; daarop bood ze weder de sembah aan, schoof terug van den vorst en naderde de vorstin, aan wie eveneens de gebruikelijke hulde gebracht werd.

Vorst en vorstin waren zeer opgetogen, toen ze de vrouw zagen van hun zoon: zoo'n beeldige schoondochter! En wat een gelijkenis met de vorstin-moeder! 't eenige onderscheid was de leeftijd.

Werkelijk, als ze even oud waren geweest, zouden het tweelingen gelijken.

Sri Narapaṭi sprak: Nu, mejongen, ik moet je bekennen, dat je slag hebt om eene aanstaande te zoeken; je hebt je doel bereikt! Hoe is 't mogelijk! Daar is geen enkel verschil tusschen haar en je moeder, dan alleen, dat je vrouwtje jonger is.

Toen hij reeds geruimen tijd in het paleis had vertoefd en daar op allerlei keurige spijzen was onthaald, werd hij weggestuurd en verliet het paleis.

* * *

XXVIII.

MIDJIL.

Ook zijne gemalin, Sang Déwi, verliet de dalem van haren schoonvader, begeleid en gevolgd door haar vrouwelijk personeel.

Een oogenblik daarna had zich het jonge echtpaar te rusten begeven en alle bedienden hadden zich te slapen gelegd.

Ze waren pas aangekomen van de reis, waren dus erg moê en daardoor erg slaperig. Alleen de opgezetenen, zoowel vrouwelijke als mannelijke, waakten en bewaakten de gasten. Ze waren nog altijd in feestelijke stemming over de terugkomst van hun heer, die zoo lang afwezig was geweest; alle oude bedienden vierden feest, zonder zich aan eenige vermaning te storen.

Den volgenden morgen, toen het echtpaar uit de omhelzing der liefde opstond, zetten ze zich neder te midden hunner parekan's en tjéti's, baboe's en inja's en niet lang daarna tooide zich de koningszoon in feestkleedij om naar de pagelaran te gaan ter uitvoering van de vorstelijke sajembara.

Met spoed verliet hij zijn dalem met zijn jongeren broeder, Banjakbelaboer, die zich eveneens gehuld had in vorstelijken tooi om deel te nemen aan den wedstrijd, die door den vorst gelast was.

De prinsen schreden daar heen door een stoet van bedienend personeel begeleid.

Daarop trad de vorst uit het paleis en begaf zich naar de siti-inggil om de sajembara bijtewonen. Hij zette zich daar neder en alle poenggawa's verzamelden zich bij hem. Ook de jongste zoon, Raden Gagakngampar was verschenen en zette zich in voorover gebogen houding neder.

Toen werd een touw, van doek vervaardigd, gespannen op de pagelaran, 5 asta hoog van den grond — en toen zich nu de gamelan op een afstand liet hooren, werden de Raden's gelast onmiddellijk een begin te maken en een krijgsdans uittevoeren op het gespannen koord.

De beide Radens lieten hun sendika hooren en nadat Raden Banjaktjatra de sembah had aangeboden, besteeg hij 't koord; ook Raden Banjakbelaboer trad halfgeknield voorwaarts, bood de sembah aan, besteeg het koord en voerde (met zijn broeder) de beksa ngrangin uit. Wat waren ze bedreven, die twee, in de uitvoering daarvan; de een gaf den ander niets toe. Daar ging een gejuich op onder de Dipati's, — het was aangenaam om te hooren.

Daarop voerden ze een rondedans uit en allen die het zagen, waren verbaasd over zooveel bedrevenheid. Ook de Boepati was sprakeloos van verbazing: de een doet niet onder voor den ander! . . . . in behendigheid staan ze gelijk! . . . .

Het was wel een geval voor den vorst om er verlegen onder te worden.

Daarop voerde Banjaktjatra een dans uit met het aangezicht naar den vorst en juist, dat hij met een draai den arm naar boven bracht en de slendang van zich afwierp, werd zijne linkerzijde zichtbaar en . . . . . in die zijde een lidteeken.

Praboe Silihwangi schrikte en zeide: genoeg, Banjaktjatra, kom dadelijk naar beneden. Het is reeds door de godheid beslist, dat ge geen koning worden kunt, — omdat ge niet ongeschonden zijt. Daar is een lidteeken zichtbaar op uwe linkerzijde en ge moogt dus niet tot Narpati worden verheven, mijn jongen. Uwe verheffing zou een onheil zijn voor het rijk en de ondergang der dynastie ten gevolge hebben.

Raden Banjaktjatra liet zich onmiddellijk van het koord neder, bood den vorst de sembah aan en zeide: de wil Uwer Majesteit geschiede!

Ook Raden Banjakbelaboer kwam naar beneden en bood de sembah aan.

Toen ze volgens de étiquette hadden plaats genomen, werd de wedstrijd voor afgeloopen verklaard en keerde de vorst met de drie prinsen naar de kedaton terug.

Alle aanwezigen gingen uiteen en keerden huiswaarts.

Ook Banjaktjatra was naar zijn verblijf teruggekeerd en kwam bij zijne vrouw aan. Deze had reeds alles vernomen.

Toen nu ongeveer drie maanden verloopen waren, dat de prins naar Padjadjaran was teruggekeerd, had eene ontmoeting plaats tusschen den gezant van Pasir, Ki-ngabeï Séladjaja, en Raden Banjaktjatra. Toen de brief overhandigd was en de prins met den inhoud had kennis gemaakt en dien met aandacht overwogen had, werd het hart van Raden Banjaktjatra allengs met schrik bevangen over het gelezene. Hij kleedde zich en ging naar het paleis om zijne opwachting te maken bij den vorst. Hij gaf dezen kennis, dat er een gezant van zijn schoonvader van Pasir was aangekomen met een brief, dien hij den vorst bij deze aanbood.

Deze nam hem aan, las hem, dacht met ernst over den inhoud na en zeî toen: hoe wil je nu, mijn jongen?

De prins antwoordde eerbiedig: als het Uwe Majesteit behaagt, moge mij oorlof verleend worden om zonder verwijl naar Pasir terugtekeeren ter afwering van den vijand van Noesa Tembini.

De vorst antwoordde: dat verlof is je toegestaan, mijn jongen, maar ik verlang, dat je op je terugkeer naar Pasir troepen meêneemt van Padjadjaran om deel te nemen aan den strijd.

De prins antwoordde: alles, wat uwe hoogheid beveelt, geschiede!

De vorst liet daarop zijn zoon Gagakngampar roepen en twee poenggawa's.

Het drietal verscheen. De poenggawa's waren Toemenggoeng Gelapnjawang en Ki-ngabeï Kebogoemoeloeng.

De vorst wendde zich tot zijn jongsten zoon en zeî: Gagakngampar, mijn zoon, voorzie je broêr van manschappen, waarop staat te maken is. Je broêr wenscht naar Pasir terug te keeren. Daar is juist iets aan de hand. Daar is namelijk een aanval te duchten van de troepen van Noesa Tembini. Ik verlang, mejongen, dat je meê gaat deelnemen aan den strijd en dat je met je broêr meê op reis gaat. Ook geef ik hem meê Gelapnjawang en Kebogoemoeloeng. Maakt gij beiden u gereed en voorziet de troepen van het noodige.

Het drietal liet het sendika hooren — verkreeg daarop congé en verliet het paleis.

Toen Raden Banjaktjatra in zijn verblijf was aangekomen liet hij al zijne lieden, zoowel van Pasir als van Padjadjaran, bevelen zich reisvaardig te maken en de bagage in te pakken — want (voegde hij er bij) ik moet dadelijk op reis naar Pasir.

Allen, groot en klein, maakten zich reisvaardig, ook Déwi Tjiptarasa met hare ĕmban's, inja's, parekan's en tjeti's, die alle reisbenoodigdheden hadden in orde gebracht.

Ook de troepen van de kadipaten, alle beproefde mannen, die dag en nacht gedrild en in alles geoefend waren en volkomen berekend voor het gevecht, werden van kleeding en wapenen voorzien en waren verlangend om aan het gevecht deel te nemen. Ook Raden Gagakngampar was reeds uitgerust tot den strijd.

Bovendien lieten Ngabeï Kebogoemoeloeng en Gelapnjawang elken dag exerceeren.

Toen de dag van het vertrek was aangebroken, namen Raden Banjaktjatra en zijne gemalin afscheid: brachten, een voor een, de voetkus aan vader en moeder en nadat dit ook geschied was door Raden Gagakngampar kregen ze verlof om heen te gaan en verlieten de beide Radens het paleis met de prinses-gemalin.

* * *

XXIX.

DOERMA.

Alle troepen waren aangetreden op de aloen-aloen en daarbij Gelap njawang en Kebogoemoeloeng. Onder hevig geschreeuw marcheerden ze af. Keteltrommen en bekkens werden geslagen; tamboers en pijpers roffelden en floten daardoor heen, bij en met het getoeter der trompetten, het brieschen en hinneken der paarden en het gejoel van de volksmenigte. Het leger zag er uit als een berg, die in vlam staat. Het marcheerde de stad uit, de grens over, alles in gestrekte pas en maakte tegen den avond halt. Bij het krieken van den dag rukten ze weêr op en hadden ze dan heel eind weegs afgelegd. Spoedig hadden ze dan ook het grondgebied van Pasir bereikt.

De marsch ging recht door naar Tamansari en daar schoot men zich op in de pasanggrahans. Ook de beide Radens kwamen daar aan en overlegden daar met elkaâr.

Raden Banjaktjatra zeî tot zijn broeder: als je met mijn wensch instemt, zou ik wel willen, dat mijne vrouw naar de hoofdplaats ging en haren vader kennis gaf, dat ik reeds aangekomen ben; ik zelf ga dan niet met de troepen de hoofdplaats binnen, maar ga onmiddellijk af op den vijand en trek van Tamansari westelijk op.

De jongere broeder betuigde instemming met het verlangen van zijn broeder en 't overleg was daarmeê ten einde.

Toen de troepen genoegzaam hadden gerust, kreeg de prinses de opdracht om stadwaarts te gaan.

Dadelijk maakte ze zich op met haar personeel van emban's, parĕkan's en tjeti's — terwijl haar man zijne dapperen liet opmarcheren naar het zuid-westen.

Dof-dreunend stapten ze voorwaarts, zeer op hunne hoede en links en rechts uitziende.

Doch laten we verhalen van de tocht der prinses.

Deze was reeds binnen de stad en welhaast in de poeri met de vrouwelijke bedienden en de 40 prinsessen. Daar aangekomen, zette ze zich neder in het gezicht van vader Dipaṭi. Deze was vervaard op de verschijning zijner dochter en wenkte haar om spoedig nader te komen.

De prinses trad nader, bood de sembah aan en kuste de voeten van den vorst, die haar omhelsde. Daarna naderde ze de vorstin en bood deze de sembah aan.

De vorstin kuste haar op het hoofd.

Toen dit was afgeloopen, zette ze zich, zooals het voegde, en vroeg de vorst haar: zeg eens, waar is je man? is die niet met je meêgekomen?

Uw zoon — antwoordde de prinses eerbiedig — heeft het plan opgevat om den vijand met zijne troepen te overweldigen. Hij is reeds van Tamansari opgerukt naar het zuid-westen aan het hoofd van de troepen van Padjadjaran, ongeveer 9000 man, stoere kerels, die den dood in de oogen durven zien. Daarbij heeft hij als mede-aanvoerder uwen zoon, Gagakngampar, die vroeger bij u in dienst was als kapitein van de pradjoerits en wiens eigenlijke naam is Raden Silihwarni.

De vorst schrikte hevig, toen hij de woorden zijner dochter vernam; de ontstentenis was zoo groot, dat 't hem was, alsof hij door den bliksem getroffen was. Langzamerhand kwam hij tot bedaren en liet zijne dochter voortgaan.

Behalve deze — ging de prinses verder — zijn er nog twee poenggawa's als aanvoerders, dappere mannen, bedreven in het vak en van plan om moorddadig te vechten.

Toen werd de vorst opgetogen van blijdschap: zijn zoon zoo rechtstreeks naar het vlagveld, ... die gedachte deed zijn hart tintelen van geluk, ... en hij spoedde zich dan ook naar de pendapa en ontbood den patih, die een oogenblik daarna, na eerbiedige groete, voor hem zat.

Patih — zeî de vorst luide — alle troepen, die zich in de kotta bevinden, moeten dadelijk oprukken tegen den vijand van Noesa Tembini. Uw meester van Padjadjaran is rechtstreeks ten strijde opgerukt; gauw dus, patih, snel hem te hulp met alle u ondergeschikte ambtenaren.

De patih sprak het sendika; bood de sembah aan; trok zich hurkend terug; verliet het paleis; spoedde zich naar de palataran en, nadat hij het bevel tot uitrukken gegeven had, verliet hij met versnelden pas de hoofdplaats.

Het geruisch van de troepen was als van een regen in den drogen moeson. Het geluid der voetstappen vermengde zich met het brieschen en hinneken der paarden. Wapenrustingen en wapens flikkerden en vlamden onder het gaan en de troepen bewogen zich als een stormwind voorwaarts. Alle schoonzoons van den vorst waren als bevelhebbers aanwezig, een ieder over zijne eigen troepen en de een afgescheiden van den ander. Dezen gingen voorop met de drie broeders, Loewih boeaja, Ajah en Sélamanik, ieder aan het hoofd van zijn eigen troepen. Achter de Dipati's volgde de patih.

De marsch ging zoo snel mogelijk en in een oogenblik waren ze uit 't gezicht van de hoofdplaats.

Spreken we nu weêr van Raden Banjaktjatra. Deze bevond zich reeds tegenover de troepen van Noesa Tembini in een pasanggrahan en in overleg met zijn broeder.

Ik ben — zeî hij tot Raden Gagakngampar — van plan om den vijand

kennis te laten geven, dat ik hier aangekomen ben; doch, opdat hij later niet bewere, dat hij me niet kende, moet er worden gebruik gemaakt van een brief, waarin de goede vormen in acht zijn genomen.

De jongere broeder antwoordde: ik onderwerp mij aan uw verlangen — en zette zich tot het opstellen van een brief, die weldra gereed was.

Daarop vroeg Raden Banjaktjatra weêr: wien acht ge de geschikte persoon om den brief naar het hoofdkwartier van den vijand over te brengen?

De jongere broeder antwoordde vriendelijk: de geschikte persoon is m. i. Gelapnjawang.

Deze werd dan ook met de opdracht belast; hij ontving den brief, maakte de sembah en verwijderde zich snel.

De helden van Noesa Tembiri waren in gesprek met den patih in tegenwoordigheid van Arja Djoerangbaäs en Daroengbaäs. Juist waren ze op hun gemak aan het overleggen, toen ze werden verrast door de komst van Gelapnjawang, die met een brief boven het hoofd eerbiedig naar hen toekwam. Nadat hij had medegedeeld, dat hij kwam als gezant, werd de brief door den patih in ontvangst genomen en op last van de prinsen geopend en voorgelezen:

Brief van mij, Raden Banjaktjatra aan U, Arja Djoerangbaäs en Paroengbaäs. Wat den moord betreft, uitgevoerd op Poelébaäs, deel ik U mede, dat ik de moordenaar ben. Wanneer ge dus van plan zijt om wraak te nemen, zal ik u ontvangen, op welke wijze ge maar wilt. Kom dus maar op.

Niet zoodra hadden de beide prinsen met den inhoud van den schrijven kennis gemaakt, of ze werden woedend: hun gezicht gloeide van drift; hun borst was rood, alsof het vuur er uitkwam; hunne oogen werden bloedrood en de hoeken van hun mond waren in trillende en krampachtige beweging. Luid riep hij den patih toe: oom patih, gauw wat, laat alarm slaan.

De patih ging daarop onmiddelijk naar buiten.

Zich nu wendende tot de gezanten, zeiden de Aria's: het is goed! zegt uwen meester, dat we niet antwoorden op zijn brief, maar dat we hem zullen te gemoet trekken. Gijlieden kunt gaan.

Gelapnjawang ging zonder verwijl terug; kwam bij den Raden en deelde hem den uitslag mede van zijne zending, van het begin tot het einde.

De koningszoon liet dadelijk alarm slaan.

Op het alarm en den helderen klank der keteltrommen kwamen alle troepen uit hunne kwartieren en traden aan. In gelederen opgesteld, breidden linkeren rechtervleugel zich uit over de vlakte. Raden Gagakngampar had het bevel over den rechter-, Gelapnjawang over den linker-vleugel en Raden Banjaktjatra over het centrum.

Negen duizend man waren onmiddellijk in drieën gedeeld: 3000 man waren

ingedeeld bij het centrum, terwijl linker- en rechtervleugel waren geformeerd uit 3000 man ieder.

Alle troepen van Pasir mochten niet aan het gevecht deelnemen; alleen de troepen van Padjadjaran werden tegenover den vijand geplaatst.

Aan de manschappen van Pasir werd gelast om op grooten afstand achter de colonne krijgsgeschreeuw aanteheffen. Aan de beide ĕmbans, Ki Kelantoeng en Gĕdé Kollot werd opgedragen om zich met hunne troepen bij de hoofdmacht aantesluiten.

Op het geluid van het alarmsein kwamen ook de troepen van Noesa Tembini uit de kota-ori te voorschijn en verspreidden zich over de vlakte.

De gelederen waren aldus opgesteld: het centrum stond onder de beide Aria's; de linker vleugel werd gecommandeerd door den patih en voor den rechtervleugel waren als bevelhebbers aangewezen twee poenggawa's, Soeradjeladri en Djajasamoedra, en als derde Singalaoet.

Toen de indeelingen hadden plaats gehad, werd het signaal gegeven en het commando om opterukken.

Met groote gramschap vielen de troepen van Noesakambangan aan.

De troepen van Padjadjaran ontvingen hen. Toen de vijand aanstormde, bleef Padjadjaran, centrum en vleugels tot een troep vereenigd en dicht aaneengesloten, pal staan, zonder te wankelen. Noesa Tembini stormde in hollende vaart over alles heen, evenals een gewonde bantèng, maar Padjadjaran stond pal. Het gedonder van het geschut was als het rollen van de steenblokken van een ineenstortenden berg; vermengd met het krijgsgeschreeuw, klonk het als een orkaan. De troepen waren bloeddronken. Padjadjaran wierp in zijn aanval alles overhoop. De troepen van Noesakambangan waren onbeschrijflijk dapper, doch eene massa sneuvelde of werd gewond en overal hoorde men gekerm en gejammer en het aanroepen van vader, moeder, grootvader, grootmoeder, oom of tante — en de gewonden, die geene bloedverwanten hadden, riepen anderen te hulp. Doch zwijgen we daar verder over.

Het krijgsgewoel was vreeslijk. Beurtelings ging men elkander te lijf; stak elkaâr met de lans; viel elkaâr aan met de kris.

Op andere plaatsen kruiste men den sabel. Van vuurwapenen hoorde men niets meer: de opsluiting was te dicht; maar men ramde elkaâr met de kolf van het geweer en waar de kolven er afvlogen, greep men elkaâr om het lijf en ranselde elkaâr met de vuist.

De troepen van Padjadjaran kwamen in menigte opzetten en zwaaiden links en rechts om zich heen, zoodat de rechtervleugel van Noesakambangan blijkbaar gevaar liep, want ontelbaar waren daarvan de gewonden en gesneuvelden.

Toen Singalaoet zag, dat de krijgswoede toenam, schoot hij te hulp, liep onverschrokken het volk vooruit en sloeg er zich doorheen naar het midden; de troepen van Padjadjaran stoven uiteen, doch Gagakngampar drong woedend voor-

uit naar het midden en hield Singalaoet tegen. Toen was het een aanvallen en afweren, over en weêr. Singaloet viel aan met de lans, Gagakngampar pareerde en zoo tot drie malen toe, zonder een duim breed uittewijken. Gagakngampar viel nu op zijn beurt aan met de lans en trof Singalaoet in de borst, door en door tot aan het schouderblad.

De gewonde stortte neêr en stierf.

Daarop geraakte de rechtervleugel van Noesakambangan uit zijn verband en begon het veld te ruimen.

De patih was de eerste, tegen wien men aanliep. Velen werden gedood. Door de duisternis overvallen, werd de strijd gestaakt en trok men langzaam terug — zoowel vrienden als vijanden zochten hunne kwartieren op. Den geheelen nacht vierde men feest met eten en drinken in de kota-ori en de dapperen converseerden druk.

De beide Aria's riepen luide tot de verzamelden: krijgsmakkers, morgen moet de strijd met kracht worden doorgezet en wraak worden genomen — staat dus pal!

* * *

XXX.

PANGKOER.

Laten we niet bloot vertrouwen stellen op de troepen, nadat zoovelen gesneuveld zijn, maar laten we zelve ten strijde gaan en een deel van den vijand voor onze rekening nemen.

Bànjaktjatra neem ik voor mijne rekening; als mijn aandeel worde mij toegedacht wraak te nemen op den moordenaar des konings. Oom kjaï-patih mete zich met Gagakngampar; Soeradjaladri binde den strijd aan met Gelapnjawang en, zoodra de mannen van Padjadjaran het onderspit hebben gedolven, rukken we verder op, om de hoofdplaats Pasir te verwoesten en koning Kaṇḍadaha gevangen te nemen. Daarna treed ik op als vorst van Pasir. Paroengbaäs worde als vorst geïnstalleerd over Noesa Tembini en de veertig prinsessen nemen we met ons meê naar huis.

Alle toegesprokenen betuigden eenstemmig hunne ingenomenheid met de regeling, die door Sang Aria Djoerangbaäs was voorgesteld: den volgenden morgen zou men ten strijde gaan en er zoodanig op ranselen, dat 't wel niet zou behoeven herhaald te worden (1).

Den volgenden morgen rukten ze uit in lang-gestrekte gelederen, zoowel de troepen van Noesa Tembini als die van Padjadjaran.

De troepen van Pasir werden aangevoerd door patih Reksanata en de schoonzoons des konings en gebracht voor den koningszoon, die door Kjaï patih aldus werd toegesproken: mijn zoon, deze mijne komst geschiedt op last van uwen vader, die mij opdroeg u met hulptroepen bij te staan in den krijg.

Raden Banjaktjatra antwoordde: ik dank u zeer, oom patih, maar ik voel me gedrongen, oom, medetedeelen, dat ik geen bijstand verlang en me alleen met de troepen van Padjadjaran tegenpartij wensch te stellen. Van de aanvoerders en de troepen van Pasir loehoer wensch ik alleen het krijgsgeschreeuw en wel in de achterhoede, voor het geval ik overwonnen en de troepen van Padjadjaran verdelgd mochten worden. Vind oom patih dat goed?

Kjaï-patih antwoordde: het geschiede, zooals u beveelt, prins.

Daarop werden de troepen van Pasir-loehoer met hunne aanvoerders gelast plaats te nemen aan de achterhoede (en daar) alleen deel te nemen aan het krijgsgeschreeuw.

---

(1) *Sampoen kantos pindo kardi.*

De troepen van Noesa Tembini zagen scherp toe en toen ze bespeurden, dat de hulptroepen van den vijand reeds waren aangekomen, ontstelden ze zeer. De troepen werden inderhaast opgesteld, rukten met versnelden pas voorwaarts en vielen aan; de troepen van Padjadjaran vingen ze op; een hevig krijgsgewoel ontstond en het vuren van beide zijden klonk als de donder van een krater. Partij en tegenpartij vochten met doodsverachting en maakten van wederzijden jacht op elkaâr. De troepen van Padjadjaran, in kruitdamp gehuld, kwamen het krijgsgewoel vermeerderen.

De troepen van Noesa Tembini liepen er op in, doch Padjadjaran stond pal en deed een aanval met gesloten gelederen, zoodat er een woedend en onstuimig gevecht ontstond. De woede van Soeradjeladri was ontzettend. De troepen van Tembini drongen, de lansen drillend, naar het midden, onder een vreeswekkend krijgsgehuil als het gebrul van gewonde bantèngs.

Woest van wraakgevoel drong nu Gelapnjawang naar het midden en kwam daar te staan tegenover Soeradjeladri, die hem toesnauwde: Jij, man van Padjadjaran, wie ben jij? Jou verwaande, opgeblazen vlegel, die het waagt zich te meten met mij!..... vlug wat, noem je naam vóór je dood!

Maar Gelapnjawang diende hem even woest: jou kreng van Noesa Tembini!.... als je mijn naam nog niet weten mocht, (weet dan), dat ik Toemenggoeng Gelapnjawang heet!..... maar, wie ben jij dan toch?

Ik, — zoo antwoordde deze — ik ben Soeradjeladri, de held, die reeds zoo vaak aan zijn' vijand het hoofd voor de voeten heeft nedergelegd......

Gelapnjawang riep daarop: steek dan toe, aap van Noesa Tembini!

Ki Soeradjeladri nam woedend de speer ter hand en slingerde haar recht op de tegenpartij aan, maar Gelapnjawang stond pal en pareerde den speer-worp keer op keer vloog een lans op hem af, doch telkenreize week hij op zijn gemak ter zijde uit.

Daarop keerde Gelapnjawang zich om en zie, daar werd hij van achteren getroffen door een speer. Maar, zonder dat zij een wond toebracht, brak de lans bij den stok af.

Soeradjeladri schreeuwde daarop: welaan, Gelap, kom nu op, als je durft!

Daarop greep Gelapnjawang zijne speer, hief haar op, slingerde haar weg en trof Soeradjeladri in de borst, zoodat de speer er aan den rug uitkwam. Soeradjeladri stortte ter aarde en gaf den geest. Den troepen van Noesakambangan sloeg daarop de angst om het hart, terwijl de troepen van Pasir-loehoer een krijgsgehuil aanhieven (over het behaalde succes). Bloeddronken holde Gelapnjawang voort naar het centrum en zijne troepen stormden er meê op los. In een oogenblik waren de troepen van Noesakambangan uiteengestoven en de linkervleugel vernield of in verwarring afgezakt naar de hoofdtroep.

Djoerangbaäs en Paroengbaäs dreven de troepen tot spoed aan, maar de

vijand stormde er even woedend op los, zoodat de tegenpartij door de overmacht werd weggevaagd.

Spreken we nu over den rechtervleugel.

Kjaï-patih Poelé Tembini, die den vleugel aanvoerde, deed een hevigen aanval, die door Banjakngampar werd opgevangen. De troepen van Padjadjaran waren niet van de plaats te krijgen; — haar aanval geschiedde als met de woede van een gewonden bantèng. De troepen van Noesa kambangan leden de nederlaag: velen werden doodelijk gewond; vele gelederen waren gedund. Kjaï-patih was geheel in den steek gelaten door zijne dienaren, die afgedropen waren en een veilig heenkomen hadden gezocht. Arja Djoerangbaäs en Paroengbaäs zagen met verbeten spijt, dat hunne troepen waren uiteengeslagen.

Arja Djoerangbaäs deed daarop een aanval, drong met drillenden speer voort naar het midden, — maar de troepen van Padjadjaran hielden eerst stand, vielen vervolgens in menigte aan en vloegen Djoerangbaäs terug.

Toen Banjaktjatra, die scherp toezag, ontwaarde, dat Paroengbaäs op hem afkwam, wenkte hij zijne troepen en zeide: maakt-je nu maar klaar, mannen van Padjadjaran, 't is nu het juiste tijdstip, om den aanval te keeren.

Daarop greep hij zijn lans; begaf zich naar het midden en kwam daar te staan tegenover Arja Djoerangbaäs, die hem vroeg: Satria, hoe heet je? — waarop de toegesprokene antwoordde: doe nu maar niet, of je Banjaktjatra niet kent, die Poelebaäs verslagen heeft; dat ben ik!

Djoerangbaäs schrikte eerst, toen hij hem zag, en brak daarna uit in een schaterlach, die hem de dijen deed schudden.

Daarop sprak Banjaktjatra: maar wie ben jij dan? — waarop de gevraagde antwoordde: ik ben Arja Djoerangbaäs, de jongere broeder van Poelébaäs, dien ik op dit oogenblik zal wreken met jou dood.

Raden Banjaktjatra hernam: dat is kostelijk; voer je wensch maar dadelijk uit; ik doe meê.

Dadelijk nam Djoerangbaäs daarop zijn speer ter hand en liep daarmeê op Banjaktjatra toe. Deze bleef pal staan; ging geen pas ter zijde en pareerde.

Ten tweeden male, ten derden male aangevallen, week Banjaktjatra niet van de plaats.

Arja Djoerangbaäs riep hem daarop toe: welaan, doe nu wat terug, Banjaktjatra!

De toegesprokene greep daarop eene lans en slingerde haar naar Djoerangbaäs; ten tweeden male, ten derden male, maar ook deze week niet ter zijde.

Van beide zijden stond men in onverzettelijkheid gelijk. Daarop werden de lansen weggeworpen en trokken beiden de kris: de een stak den ander en de een gaf den ander niets toe. Arja Paroengbaäs kwam zijn' broeder te hulp, maar onmiddellijk trad hem Gagakngampar in den weg en belette hem nader te komen. Aldus bleef er een gevecht over van twee mannen, die elkander volkomen stonden.

Nu en dan drong men tegen elkander aan. De mindere soldaten hadden niets te doen als nu en dan het krijgsgeschreeuw aanteheffen met de troepen van Pasir, die brulden met het geluid van een donder. Een ieder genoot in zijn hart. De partijen waren tegen elkander opgewassen.

Zoo ging de strijd met woede voort. Beurtelings stak men en werd gestoken — de kris had geene uitwerking meer. Plotseling viel aan Banjaktjatra iets in: hij greep zijn tjis; zwaaide die rond; stak toe en trof Djoerangbaäs in de borst, recht door naar het schouderblad. Deze stortte neer, wentelde over den grond en stierf.

De troepen van Pasir-loehoer jubelden.

Raden Gagakngampar zette het gevecht voort met Paroengbaäs. Toen ook hunne lansen gebroken waren, trokken ze de kris: over en weêr stak men; de een deed voor den ander niet onder; beiden waren onkwetsbaar.

Elk wapen, dat men gebruikte, bleef zonder uitwerking.

Daarop dacht Gagakngampar een oogenblik na, trok zijn patrem, draaide die, opgeheven in de hand, rond en stak hem Paroengbaäs, die op hem inliep, in de borst, door en door.

Sang Paroengbaäs stortte neêr en stierf — terwijl het volk van Pasir een gejuich aanhief als van bezetenen.

Toen de troepen van Noesakambangan Paroengbaäs hadden zien sneuvelen, stoven ze onder een hevig krijgsgeschreeuw uiteen (en zochten in eene overhaaste vlucht met hun patih het leven er aftebrengen in de bènteng) — doch de patih had zich reeds uit de voeten gemaakt, een toevlucht gezocht in de bènteng en de poort er van gesloten.

Door de duisternis overvallen, verlieten Banjaktjatra en zijn broeder Gagakngampar met gevolg en troepen het slagveld.

Kjai-patih Reksanata en de schoonzoons van den Dipati kwamen hun te gemoet en begeleidden hen verder naar de pasanggrahan.

Daar aangekomen, werd hun hulde gebracht door de Dipati's en den patih.

Maar laten we nu spreken over den man, die met de hem ondergeschikte bevelhebbers en met alles, wat er was overgebleven van het leger van Noesa Tembini, een toevlucht had gezocht in de bènteng.

Zegt me — aldus sprak de patih, — zegt me, o poenggawa's, uw gevoelen: wat in deze omstandigheden moet worden gedaan.

De poenggawa's antwoordden: er geschiede, patih, wat door u begeerd wordt; wij volgen; in leven en dood zal er onzerzijds geen verzet zijn tegen uwe bevelen.

Kjai patih hernam: welnu, dan is mijn raad, ons aan Raden Banjaktjatra te onderworpen; — want, doen we dat niet, dan zal een aanval zijnerzijds zeker

niet uitblijven; als we weêrspannig zijn, dan zal het overschot onzer zeker niet worden gespaard; en wie zal er dan optreden als beschermer onzer kinderen en kleinkinderen? Laten we berusten in de beschikking van den Dewa-agoeng. Daarom raad ik u-lieden: laten we ons dadelijk onderwerpen.

Geene der poenggawa's verzette zich tegen dit voorstel en de zaak was dus beklonken.

Den volgenden morgen brachten de troepen van Noesa-kambangan alles voor de overgave in gereedheid: de lansen en geweren werden in bundels zamengebonden. Daarop verlieten de patih en zijne hem ondergeschikte ambtenaren de bèntèng, terwijl de saamgebonden wapenen werden vooruitgedragen.

Juist had de koningszoon, Banjaktjatra, audiëntie en maakten hem de rijksgrooten van Pasir lŏehoer en Padjadjaran hunne opwachting en daarbij was ook de jongere Raden (raden *taroeni*) tegenwoordig.

* * *

XXXI.

SINOM.

Daar waren ze, in rijen geschaard, gezeten; Raden Gagakngampar naast den patih met de schoonzoons van den vorst, Gelapnjawang, Ngabeï Kebo goemoeloeng, Gĕdé-kollot en Gelantoeng moentjang maoeng — zoo waren ze in staatsie gezeten vóór Banjaktjatra, den koningszoon, ... toen op eenmaal een adjudant aankondigde, dat er troepen van Noesa Tembini waren aangekomen met den patih Poelé tembini, die de wapens, in bossen gebonden, en hun leven en dood kwamen aanbieden aan den vorst.

Banjaktjatra sprak daarop zacht: ontbied ze met spoed en breng ze vóór me.

De adjudant spoedde zich naar buiten en bracht aan den patih van Noesa Tembini het vorstelijk bevel over.

De patih volgde den last op en spoedde zich met zijn gevolg van ambtenaren naar binnen om zijne opwachting te maken.

't Was werkelijk medelijdenswaardig, den patih daar zijne eerbiedige groete te hooren uiten, met zachte en vleiende stem en zich te zien aanbevelen in de vorstelijke genade, deernis afbiddende voor zich en het volk van Tembini.

Raden Banjaktjatra antwoordde daarop vriendelijk en zacht: Oom Patih Poelé tembini, ik neem de onderwerping aan van u en uw volk en het is op heden mijn vorstelijke wil, dat het rijk van Noesa Tembini door u en uwe ambtenaren worde beheerd.

Daarop werd een eerbiedig sendika uitgesproken door Kjai-patih en bovendien schoof Poelétembini langzaam nader, boog zich en kuste de voeten van den vorst. Daarop schoven de leden van het gevolg nader en werden mede, één voor één, tot den voetkus toegelaten.

Toen dit was afgeloopen, gaf Raden Banjaktjatra een wenk — en toen werden er spijzen en dranken klaar gezet en allen gelijkelijk onthaald: het volk van Padjadjaran, van Pasir en van Tembini.

Er werd feest gevierd en een ieder nam er gretig deel aan.

En toen dat zoo zeven dagen geduurd had, ging het volk rustig uiteen en maakte de koningszoon zich op van zijn tijdelijk verblijf en keerde, omstuwd door de hooge poenggawa's, naar de rijksstad terug.

Over de reis zelve behoeft niets naders te worden vermeld — — de vorst kwam in de hoofdplaats aan.

Voorttrekkende naar het voorplein bespeurde hij, dat de koning juist audiëntie gaf. Hij begaf zich daarop naar binnen en wierp zich voor de voeten van den vorst.

Sang-Adipati was buiten zich zelven van vreugde, ontbood Gagakngampar (ten rechte Silih-warni) en liet hem plaats nemen achter zijn ouderen broeder. Daarna kwam Banjaktjatra nader, maakte de sembah en kuste de voeten van den vorst; hetzelfde deed Gagakngampar, gevolgd door de schoonzoons, den patih en de hem ondergeschikte ambtenaren, die, één voor één, de gebruikelijke hulde brachten aan Sang-Dipati.

Daarop sprak de vorst het welkom uit over zijn zoon en wenschte hem geluk met zijn behouden aankomst en zijn voorspoed in den door hem gevoerden krijg.

Na eene eerbiedige groete antwoordde de Raden: dank Uwen zegen, werd stand gehouden tegen de vijanden van Noesa kambangan. In grooten getale werden ze verdelgd, de poenggawa's getroffen en ook de beide Aria's, Paroengbaäs en Djoerangbaäs, nedergelegd.

De vorst luisterde met welbehagen naar de mededeeling van zijn' zoon en vraagde toen: (maar zeg me toch), aan welke zijde werd het meest verloren aan gesneuvelden en gewonden, in het leger van Padjadjaran of onder de troepen van Pasir?

De Raden antwoordde eerbiedig: dank Uwen zegen, zijn we voltallig gebleven, o Heer, en werd niemand door verwonding of den dood aan onze gelederen ontrukt.

Kjai-Patih voegde met bescheiden stem daaraan toe:

Uwe Hoogheid (wete), dat op het oogenblik, dat we den vijand zouden aanvallen, door Uwen zoon de wensch werd te kennen gegeven om aan geen enkelen soldaat van Pasir toetestaan aan het gevecht deel te nemen. Ze werden daarom heel achteraan geplaatst en er werd alleen van hen geëischt om de troepen van Padjadjaran, die met den vijand handgemeen waren, met hun krijgsgeschreeuw aantemoedigen.

Onbeschrijfelijk was de moed van de troepen van Padjadjaran.

Djoerangbaäs sneuvelde door de hand van den prins, Uw' zoon.

Ook Paroengbaäs sneuvelde en ook Singalaoet — en die ze overwon, dat was weêr de zoon Uwer Hoogheid, Raden Gagakngampar.

Djaladri viel door de hand van Gelapnjawang.

Sang Dipati Kandadaha glimlachte van genot, toen hij het verslag van den patih vernam (en zeide:) God zij geloofd, mijn zoon! uwe bloedverwanten, het leger, geheel Padjadjaran, groot en klein, mogen hun behoud danken aan de bescherming van den Déwa-agoeng.

Raden Banjaktjatra bood de sembah aan en sprak: ik geef Uwer Hoogheid kennis, dat de patih van Noesa Tembini, Poelé-tembini genaamd, zichzelven en het overschot zijner troepen op leven en dood aan Uw welgevallen aanbiedt.

Sang Dipaṭi antwoordde: ik laat de vrije beschikking aan U, mejongen, en, wat meer is, mijn zoon — ik verlang op heden mijne waardigheid nederteleggen ten behoeve van u; de tijd is aangebroken, dat ik mij, als oud van dagen, heb terugtetrekken, even als de zon, die ten ondergang nijgt; bovendien stel ik een vol vertrouwen in u en kan ik gerustelijk de zaken aan u overlaten.

Maar laten we dat morgen (bedisselen), nu ontbreekt de tijd.

Keer nu maar huiswaarts.

De Raden antwoordde zacht: ik dank U; zonder verzet geschiede alles, wat vader Adipati begeert.

Daarop wendde zich de vorst tot den patih en zeide: Patih, ik draag u op alle poenggawa's, boepati's, en de dipati's, mijne schoonzoons, te gelasten om morgen ten paleize te komen en hunne goedkeuring te hechten aan de overname door Raden Banjaktjatra van het bestuur, dat ik zal nederleggen.

Oogenblikkelijk trok zich de patih op eerbiedige wijze terug uit de tegenwoordigheid van den vorst; keerde terug naar de kepatihan en bracht het vorstelijk bevel over aan alle boepati's, aan de schoonzoons van den vorst, aan de poenggawa's, mantri's, wedana's, oemboel's en loerah's om den volgenden morgen, te zeven ure, optekomen ter paséban.

Bovendien waren alle niaga's reeds opgeroepen en om 6 uur 's morgens zaten ze reeds klaar voor het slaan van de gamelan-sléndro, het bespelen van de klarinetten, het slaan van de gamelan-pélog en de tjara-balèn; ze waren gedost in verschillende kleuren: groen, geel, paars, zwart en rood en met de koeloek op, een troep met witte, een andere troep met zwarte koeloeks.

Maar genoeg hiervan; vertellen we nu, dat alle boepati's reeds waren uitgedost en dat ze met hunne ondergeschikten eene groote menigte vormden, die opgeruimd van zin (daar) heen schreed.

Kjai Patih Reksanata, de poenggawa's, geheel toegerust en in allerlei tenue, de ngabeï's, mantri's, loerah's en oemboels, allen bevonden zich op de pelataran.

Verhalen we vervolgens, dat op den morgen van dien dag de koningszoon zich doste in feestkleedij: een zijden staatsiekleed, gebloemd op de wijze limar respati, en een fraai lakensch buis met gouden knoopen, waarin èr-tatit-steenen boven het goud uitstaken ..... en toen hij zoo gekleed was, werd een glans duidelijk zichtbaar, die een licht verspreidde om hem heen — zoo heerlijk opgeluisterd was hij door zijn kleedij.

Het personeel, dat den schoonen prins zou begeleiden, had zich reeds in vollen getale voor zijn aangezicht verzameld.

Zijne beide lijfknechten, Ki-gĕdé Kollot en Kelantoeng-maoeng, bevonden zich, getooid, in de onmiddellijke nabijheid van hun heer.

Kjai Patih en zijne ambtenaren waren reeds op de buiten-paséban: Kjai-patih Reksanata met de boepati's, wedana's en mantri's waren gezeten op de bovenvloer, de oemboel's en loerah's op de palataran.

De troepen waren in gelederen geschaard op de aloen-aloen; de niaga's zaten gereed (om elk oogenblik bevelen te ontvangen).

Hierover verder gezwegen.

Melden we nu, dat Sang Dipati het paleis verliet voor het verleenen van audiëntie in de groote pendapa, omgeven door een stoet van dienende vrouwen en gevolgd door manggoeng's en selir's.

Emban Perdapa werd afgezonden om ten spoedigste den vorstenzoon te ontbieden.

Ni-emban spoedde zich daarop weg naar Tamansari en sprak: heer, Sang Dipati, uw vader, gelast u bij hem te komen.

De Raden antwoordde: het bevel van den vorst zal worden opgevolgd.

Zonder nu verder te spreken over den optocht (worde gemeld), dat de vorstenzoon in aantocht was.

Op de aloen-aloen werd gedefileerd; de soldaten brachten het salut en presenteerden het geweer, rechtopstaande.

De vorstenzoon is reeds aangekomen.

Op de paséban en palataran brachten de patih, alle boepati's, poenggawa's wedana's, mantri's, oemboel's en loerah's hem de gebruikelijke hulde.

De patih en alle boepati's togen met den koningszoon mede.

Toen Banjaktjatra de palataran was binnengegaan, hield hij een oogenblik stil en daarop kwam vader Dipati hem uit de groote pendapa te gemoet; geleidde hem bij de hand en deed hem naast zich plaats nemen op een ivoren zetel.

Nadat ook de patih, de dipati's, poenggawa's, satria's, mantri's, oemboel's en loerah's zich hadden nedergezet, in orde van ieders rang, riep Sang Dipati den patih tot zich.

Op dat bevel schoof de patih nader (en sprak de vorst hem aldus aan:)

Patih, breng mijne proclamatie ter kennisse van alle boepati's, poenggawa's en satria's, dat 't van heden af mijn begeeren is om, aangezien ik reeds een hoogen leeftijd bereikt heb, van de vorstelijke waardigheid afstand te doen ten behoeve van uw heer, mijn zoon Banjaktjatra; ik vertrouw hem ten volle het beheer van het rijk van Pasir toe.

Kjaï-patih antwoordde: ik onderwerp mij aan uwe opdracht; — richtte zich toen op vóór den Dipati; zette zich met de handen op de dijen en met het gelaat naar het zuiden en sprak: aan u allen, mijne mede-ambtenaren, wordt op last van onzen heer, den huidigen vorst van Pasir-loehoer, Sang Dipati Kandadaha, bij deze kondschap gedaan, dat 't zijn begeeren is om nog op dezen dag

van zijne waardigheid afstand te doen en die overtedragen aan zijn zoon, Raden Banjaktjatra.

Ik noodig u allen uit uwe goedkeuring te hechten aan de opvolging in het rijksbeheer door Raden Banjaktjatra met den titel van Sang Dipati Banjaktjatra, den Doorluchtige.

Daarop werd door den patih last gegeven aan de niaga's om de gamelan's te slaan.

Het gedonder van kanon- en geweervuur vermengde zich met het geroffel der trommen.

De gamelan weergalmde.

Op de aloen-aloen was het een en al luister.

De toeschouwers, mannen en vrouwen, jong en oud, verlustigden zich in wat ze, beurtelings binnen en buiten, te zien kregen.

In de pendapa, binnen het paleis, werd de bedaja-dans uitgevoerd, terwijl alle dipati's daarbij zaten te genieten.

Verhalen we nu, dat de oude Adipati zich naar zijn dalem begaf, in het achter-paleis, terwijl Adipati Banjaktjatra nog voortdurend bleef zitten in de pendapa met Ki-patih en alle dipati's en poenggawa's — — tot (eindelijk ook) de jonge Adipati naar binnen ging en daarop de patih, alle dipati's, wedana's en mantri's, ieder zijns weegs, huiswaarts keerden.

Verder wordt verhaald, dat Sang Dipati Banjaktjatra den volgenden morgen het paleis verliet en heentoog naar den rijksraad, omstuwd door hofbedienden en links en rechts geflankeerd door selir's en manggoeng's, veertig in getal.

Kjai Patih zette zich vóór hem.

Opgekomen ter vergadering waren de poenggawa's, de hooge adel, Raden Gagakngampar niet ver van Sang Dipati gezeten, Gĕdé Kollot en Klantoeng moentjang maoèng.

Sang Dipati richtte het woord tot zijn jongeren broeder Gagakngampar:

U, mijn jongeren broeder, worde den titel gegeven van Dipati Gagakngampar van Dajaloehoer.

Gĕdĕ Kollot en Moentjang maoeng, u beiden verhef ik tot hoogeren rang en titel: Gĕdé Kollot schenk ik rang en titel van Kjai Ngabeï; Klantoeng maoeng schenk ik eveneens den titel van Ki-Ngabeï; — vestigt u in het paleis; laat 't niet verre uit mijne nabijheid zijn.

Gĕdé Kollot schoof naar voren om de voetkus aantebieden; doch hurkendgaan kon hij niet en daarom kroop hij op handen en voeten tot op een afstand van twee vadem van Sang Dipati; toen schoof hij verder, tuimelde voorover op den grond en keerde, op handen en voeten kruipend, terug.

Allen, die het zagen, schaterden 't uit van de pret.

Vervolgens bracht Dipati Gagakngampar zijn ouderen broeder het teeken van hulde en daarna aan Ki-patih, wien hij vergiffenis vroeg voor al zijne tekortkomingen (1).

Nog worde vermeld, dat aan patih Poelétembini gelast werd naar Noesakambangan terugtekeeren.

Sang Dipati verliet de vergadering en de vergaderden gingen daarop uiteen en keerden huiswaarts.

Ook de patih ging naar zijn eigen dalem, terwijl de poenggawa's en mantri's, ieder zijns weegs, gingen.

Dipati Gagakngampar keerde terug naar het logeergebouw en Ki Ngabeï Gĕdé Kollot en Moentjang maoeng deden evenzoo.

Daarover verder gezwegen.

De naam van Sang Adipati van Pasir loehoer was reeds wijd en zijd bekend: hij was streng in zijne bevelen; rijk en arm waren hem onderdanig; groot was zijne lankmoedigheid tegenover naaste en verre bloedverwanten; goeden en slechten werden, zonder onderscheid, door hem onderhouden.

Ter bekorting van het verhaal (worde meegedeeld), dat Sang Adipati een zoon had, die zeer mooi was en in alles zijn evenbeeld, wat grootte en lichaamsbouw betreft; in voorkomen en de uitdrukking van het gelaat geleek hij op zijne moeder: bevallig, ingetogen en vriendelijk.

Hem was de naam gegeven van Raden Banjakwirata.

Vader en moeder waren dol op hem.

Ter bekorting van het verhaal, melden we, dat Sang Adipati bij zijn overlijden werd opgevolgd door Raden Banjakwirata onder den naam van Adipati Banjakwirata.

Dipati Banjakwirata kreeg een zoon, genaamd Raden Banjakroma (2), die hem opvolgde in het bestuur van Pasir loehoer onder den naam van Adipati Banjakroma.

Dipati Banjakroma kreeg een zoon, genaamd Raden Banjakkesoemba, die hem met den titel van Adipati opvolgde in het beheer van Pasir-loehoer.

Laatstgenoemde kreeg twee zoons, waarvan de oudste den naam kreeg van Raden Banjak Belanak en de jongste van Raden Banjak Gĕlĕeh. Raden Banjak belanak werd opvolger onder den naam van Adipati Banjakbelanak en zijn broeder werd patih van Pasir loehoer onder den naam van Patih Wirakantjana.

---

(1) Dit wordt in het H. S. genoemd: *alalbaälal* — een term, nog algemeen in gebruik.

(2) Het handschrift heeft R*a*ma en R*o*ma.

Zwijgen we verder hierover en melden we, dat de vorst van Madjapahit reeds gevallen was; dat het Boedha-geloof reeds had plaats gemaakt (voor den Islam) en dat Raden Patah sultan was van Demak.

* * *

XXXII.

ASMARANDANA.

Er wordt verhaald, dat Z. H. de Sultan van Demak op een Maandag-morgen ter rijksraad toog.

Het geheele leger was bijeen en het was er stampvol van voornamen en geringen.

Vóór den Vorst zaten de beide patih's, Ki-patih Edin [1] en Ki-patih Oesèn, en ook een wali, de gunsteling van den vorst, met name Pangéran Makedoem.

De vorst sprak: ik heb u beiden, mijne patih's, medetedeelen, dat ik vernomen heb, dat het land ten Westen, genaamd Pasir loehoer, op dit oogenblik nog het Boedhisme belijdt en dat Medangsakori tot op den huidigen dag nog niet aan het rijk onderworpen is; — en thans is mijn verlangen, mijne patih's, dat gijlieden naar het rijk van Pasir-loehoer vertrekt en het overhaalt tot de leer van den Islam.

Daarbij draag ik mijn zoon, den wali Makedoem, op om het volk te bekeeren, terwijl gijlieden u in de achterhoede houdt.

Voor het geval ze niet goedschiks toetreden, hebt gij ze te verdelgen.

De beide patih's boden den sembah aan en spraken het sendika uit; en ook Pangeran Makedoem verzette zich niet tegen het begeeren van den vorst.

Dadelijk verzamelden de beide patih's de troepen, zoowel van de pasisir, als van de mantjanagara, met hunne bewapening en toegerust met alle benoodigdheden voor den krijg.

Kjai-patih Edin nam de mantjanegara en Ki-patih Oesèn de pasisir onder zijne bevelen.

Manschappen en wapenen waren kompleet en vervulden vlakten en heuvelen.

Nadat de troepen bijeen waren, ging men op marsch: leger en bewapening der dapperen deden zich wijd en zijd voor als eene flikkering, als een berg van vuur.

De wali Pangeran Makedoem, marcheerde in de achterhoede.

Voorop marcheerde Ki-pati Oesèn aan het hoofd der pasisirtroepen en daarop volgde Ki-patih Edin aan het hoofd der strijdbare mannen van de mantjanegara.

---

(1) Het handschrift heeft Ed*a*n en Ed*i*n.

Zonder verder over de marsch uitteweiden worde aangeteekend, dat de tocht zonder ongeval plaats had.

Toen ze aan het gebied van Pasir-loehoer gekomen waren, sloeg het leger van Demak zich tot tijdelijk vertoef op buiten de hoofdplaats.

In de pasanggrahan had een overleg plaats tusschen de beide patih's, den wali Pangeran Makedoem en alle Boepati's.

Pangeran Makedoem zeide langzaam tot de beide patih's: ik zou u raden, patih's, om dadelijk een bode aftezenden binnen de hoofdplaats en wel met een brief, waarin het vaste en laatste besluit van den Dipati van Pasir-loehoer worde afgevraagd: of hij zich aan ons onderwerpt, dan wel tegen ons in verzet komt; dat, wanneer hij zich onderwerpt, hij voor ons verschijne; doch, wanneer hij onwillig is, het onherroepelijk zal moeten worden uitgevochten; en dat hij dan zijn kruid en lood gereed houde; zijn bènteng versterke; zijne bolwerken hoog optrekke en zijn vesting-gracht uitdiepe!

De beide patih's stemden daarmeê in: dadelijk stelden ze een brief en in een ommezien was een bode daarmeê dravend op weg.

Zwijgen we verder over den bode en melden we, dat Dipati Banjak-belanak zich ter hoofdplaats bevond en juist in debat was met zijn jongeren broeder, Raden patih en alle poenggawa's en mantri's: zeg me, zoo sprak de Dipati, zeg me, mijn jongere broeder, of ge daarmeê instemt — en gij, mantri's en hooge poenggawa's, zegt me, of ge 't daarmeê eens zijt.

Zoowel de patih, als de poenggawa's betuigden instemming met hooger gevoelen.

Sang Dipati hernam: mijn broeder, ik wensch mij te onderwerpen aan den grooten heer van Demak en wel, omdat volgens de beschikking, die door de ouden is overgeleverd, het oogenblik gekomen is, waarop het Boedha-geloof te verdwijnen en plaats te maken heeft voor het verheven geloof, dat Islam genoemd wordt: — de instellingen van den profeet van Allah.

Laten we dus ophouden den naam aanteroepen van Déwa Baṭara en van heden af aan belijden: Allah en Adam is Allah's profeet (1).

De jongere broeder prees het vorstelijk begeeren en de mantri's en hooge poenggawa's hadden daar niets tegen intebrengen.

En juist, dat men met dat debat bezig was, kwam daar de bode van den grooten heer van Demak met een brief.

Hij werd dadelijk voor den Vorst gebracht; de brief werd in ontvangst genomen, door Sang Dipaṭi van Pasir-loehoer geopend en de geheele inhoud er van met opmerkzaamheid gelezen en overwogen in zijn hart.

---

(1) Aldus in het handschrift.

Daarna sprak Sang Dipaṭi Banjakbelanak: keer maar terug, bode, en zeg uwen heer, dat ik niet voornemens ben mij te verzetten; dat ik mij aan hem wensch te onderwerpen.

De brief werd beantwoord en de bode spoedde er zich meê weg.

Melden we nu maar, zonder meer, dat de bode in de pasanggrahan aankwam; zijne opwachting maakte bij de beide patih's, die daar juist gezeten waren met den wali, Pangeran Makedoem, en eerbiedig den brief aanbood, die hem in antwoord was medegegeven.

Nadat die ontvangen, geopend en de inhoud er van de gemoederen getroffen had, voelden zich de drie voorname heeren zeer opgeruimd.

Doch laten we hierover niet uitweiden, maar vertellen, dat Dipaṭi Banjakbelanak na het vertrek van den bode zich met het volk van Pasir-loehoer gereed maakte ten einde dadelijk te vertrekken en optegaan naar de pasanggrahan.

Weldra was hij op marsch met al zijn volk en met zijn broeder, Raden Patih.

Zonder verder iets van dien tocht te melden zij het genoeg medetedeelen, dat men reeds aangekomen was in de pasanggrahan en daar de drie hooge personages aantrof.

Toen ze nu volgens de gebruikelijke étiquette gezeten waren, sprak de wali, Pangeran Makedoem, deftig:

Zeg me, Ki Dipati Banjakbelanak van Pasir-loehoer, of ge tot den Islam wenscht toetetreden? Ik ben door den Sultan van Demak afgezonden om u optedragen u en uw volk in de gemeenschap van den Islam te laten opnemen.

Adipaṭi Pasir-loehoer antwoordde daarop zacht: ja, ik onderwerp mij aan al uwe bevelen.

Daarop werd Dipati Banjakbelanak door Pangeran Makedoem bij de hand gevat met de woorden: ik wensch u een rein hart toe; en nu, volg dezen leer.

Daarop werd hij onderricht in de beide volzinnen van de geloofs-belijdenis en al de instellingen van den profeet.

Toen dit onderricht was afgeloopen, bracht Dipati Banjakbelanak eerbiedige hulde aan Pangeran Makedoem en aan de beide patih's.

Nadat nu groete en heilwensch gewisseld waren, kwam Raden Patih Wirakantjana nader, die op zijn beurt onderricht ontving in de geloofs-belijdenis en al de instellingen van den Islam.

Na hem kwam de beurt aan de mantri's en poenggawa's en nadat het onderricht van deze allen was afgeloopen, bracht Raden Patih dadelijk hulde aan Pangeran Makedoem en aan de beide patih's.

Groeten en gelukwenschen werden weder gewisseld.

Op hun beurt liepen nu de mantri's, poenggawa's en sentana's, allen te gelijk, toe op Pangeran Makedoem en brachten hem, een voor een, de voetkus en daarna ook aan de patih's op zeer eerbiedige wijze.

Nadat dit was afgeloopen, wendde zich Sang Dipati Banjakbelanak tot Pangeran Makedoem en de beide patih's en zeide: wanneer het u mocht behagen, zou ik u wenschen uittenoodigen om thans mijne hoofdplaats Pasir-loehoer binnen te gaan.

Daar het drietal niet het minste bezwaar had tegen de invitatie, maakte men zich op en al de lieden van Demak, groot en klein, gingen de stad binnen.

In stad gekomen, namen de beide patih's en Pangeran Makedoem hun intrek in een logeer-gebouw op de siti-inggil, terwijl den boepati's van de mantjanagara en pasisir logeerkamers werden aangeboden op de aloen-aloen.

Binnen en buiten werden de gasten zonder ophouden onthaald, het een na het ander: er was overvloed aan rijst en vleesch en allerlei versnapering.

Men verhaalt, dat, gedurende al den tijd, dat Ki Patih Edin en Ki patih Oesèn in Pasir vertoefden, Sang Dipati Banjakbelanak niet afweek van het Islamitisch geloof en dat ook Raden Patih Wirakantjana de instellingen van den profeet van Allah getrouw nakwam — en dat alstoen de beide patih's hun verlangen te kennen gaven om met alle troepen naar Demak terugtekeeren.

Pangeran Makedoem zou (te Pasir) achterblijven.

Ze namen daarom afscheid en gingen op marsch met al hun volk en de boepati's: — niemand, voornaam of gering, van montjanagara of pasisir bleef achter.

(Eenmaal) opgerukt van Pasir-loehoer, werd de verre reis zonder ongemak volbracht.

Zwijgen we nu van de vertrokkenen en spreken we van den man, die te Pasir-loehoer achterbleef, van Pangeran Makedoem, den wali.

Daar hij voorspoedig was in zijn onderwijs, kwam de begeerte bij hem op om een kluizenaars-verblijf te stichten ten noorden van de paséban.

Die vestiging kreeg den naam van Ambawang-goela-goemantoeng en er werd een masdjid gebouwd om daarin godsdienst-onderwijs te geven.

* * *

XXXIII.

POETJOENG.

Met den besten uitslag ging Pangeran Makedoem voort den Islam te prediken in alle streken van Pasir-loehoer.

De nederzettingen buiten de kota en op het gebergte, overal traden ze tot de leer toe en kwamen de voorschriften van het geloof en de instellingen van den profeet getrouwelijk na.

In dien tijd sloot de wali eene overeenkomst met Raden Patih Gĕlĕh (dezelfde als Wirakantjana): — wanneer ge me met een trouw en oprecht gemoed goeroe noemt, zult ge zeker en gewis na uw dood in één graf met mij worden bijgezet.

Raden Banjakgĕlĕh antwoordde: ik stel een onwankelbaar vertrouwen in u.

Laten we nu Pasir-loehoer laten rusten en spreken we over hen, die op de terugtocht waren naar Demak.

Zonder uitweiding over de reis zelve worde gemeld, dat patih Oesèn en patih Edin te Demak waren aangekomen.

De Sultan hield juist rijksraad.

Toen nu de patih's met hun gevolg van de pasisir en montjanagara verschenen waren, zeî de Sultan vriendelijk: en hoe was uw tocht naar Pasir-loehoer?

De beide patih's boden de sembah aan en deelden al hun wedervaren en hunne verrichtingen mede, van het begin tot het einde.

Toen de Sultan van Demak een en ander vernam, voelde hij zich opgeruimd in zijn hart en vriendelijk zeî hij: als dat zoo is, Patih, laat de bode dan terugkeeren naar Pasir en mijn bevel overbrengen aan Dipati Pasir-loehoer en aan mijn zoon Makedoem om den Islam te gaan invoeren in de landen ten westen van Pasir-loehoer.

De beide patih's spraken hun sendika en wezen onmiddellijk twee vorstelijke gandèk's aan ter overbrenging van de brieven naar Pasir-loehoer.

De beide gandèk's trokken zich met de brieven eerbiedig terug uit de tegenwoordigheid van den Vorst.

Laten we nu zwijgen over de afgevaardigden en spreken van Pasir-loehoer.

Men verhaalt, dat Ki-Dipati Banjakbelanak juist in gesprek was met Pangeran Makedoem, den wali, en met zijn jongeren broeder, Raden Patih, en dat, terwijl ze daar zoo genoegelijk zaten te redeneren, het gesprek onderbroken werd door de komst van de beide afgezanten, die de brieven kwamen brengen van Demak.

De brieven werden aan Pangeran Makedoem en aan Dipati Banjakbelanak eerbiedig aangeboden; ze werden in ontvangst genomen en geopend; de inhoud er van werd met opmerkzaamheid gelezen en er werd een sendika op geuit, zoowel door Pangeran Makedoem, als door Dipati Banjakbelanak.

Vervolgens werden de brieven beantwoord en namen de boden van Demak, nadat zij uitgerust waren, met spoed de terugreis aan van Pasir-loehoer naar Demak.

Maar zwijgen we verder over de boden en vermelden we, dat Dipati Banjakbelanak en Pangeran Makedoem zich gereed maakten.

Nadat eene proclamatie was uitgevaardigd, was het volk van Pasir dadelijk gereed om verder voorttetrekken naar de landen van Prajangan.

Voorts werd er iemand belast met 't beheer van het kluizenaars-verblijf van den Pangeran-wali, de desa Bawang goela goemantoeng, en wel Pangeran Praboeara.

Toen al het volk van Pasir in gereedheid was, toog het met den Dipati en den Pangeran op reis.

Het was een vreeselijk geraas en eene schittering van uniformen.

Het geroffel der trommen mengde zich met 't gehinnik der paarden.

Het was vermakelijk om te zien, die lange stoet van gamelan's en pradongga's, evenals een *wardoe-angga* — wardoe beteekent *bloedzuiger*, angga *water*; — het gedruisch van het volk was als *warsa kentaki* — warsa beteekent *regen*, kentaki *groot djatibosch* — het was dus een gedruisch als van een regen, (neervallende) op een djatibosch; — de gang van de menschenmassa was als *séla blĕkiṭi* — séla beteekent *steen* en blĕkiṭi *mier* — de massa geleek dus op mieren, die onophoudelijk en in een lange rij over een steen gaan.

Er wordt niet verhaald, hoelang de marsch duurde, maar men kwam in het land van Keloenṭoeng bentar of wel Pegadingan.

De Dipati van Keloenṭoeng bentar ging ze te gemoet, ontmoette hen, onderwierp zich en werd in den Islam opgenomen.

Van Keloenṭoeng bentar zette men vervolgens de reis voort naar Endralaja.

Toen de Dipati van Endralaja vernam, dat het leger in aantocht was, ging hij het onmiddellijk te gemoet en toen hij Sang Dipati Banjakbelanak en Pangeran Makedoem ontmoette, inviteerde hij de heeren om de stad binnentegaan.

Men ging kota Endralaja binnen en daar traden de Dipati en al het volk van Endralaja tot den Islam toe.

Van daar zette Sang Dipati Banjakbelanak en Pangeran Makedoem hun tocht voort naar Batoelaja.

De Dipati van Batoelaja ging hen onmiddellijk te gemoet.

Toen men elkander ontmoette, werden Sang Dipati Pasir en Pangeran Makedoem uitgenoodigd om doortegaan naar stad.

Ze gaven aan die uitnoodiging gehoor en niet lang daarna kwam men in stad.

Sang Dipati Batoelaja en zijne geheele bevolking werden in den Islam opgenomen.

Sang Dipati Pasir en Pangeran Makedoem namen spoedig daarop afscheid om verder te trekken naar Timbanganten.

Onder een hevig gedruisch brak men op van Batoelaja en (om maar te zwijgen van den tocht zelf) kwam men in Timbanganten.

De Dipati van Timbanganten onderwierp zich en werd met zijne geheele bevolking in den Islam opgenomen.

Sang Dipati Pasir en Pangeran Makedoem trokken met hunne troepen verder naar Oekoer.

De Adipati van dat land onderwierp zich en trad met zijne geheele bevolking toe tot de leer van den Islam.

Daarop wenschten Dipati Pasir en Pangeran Makedoem hun tocht voorttezetten naar Tjibaloenggoeng.

Toen ze daar waren aangekomen, onderwierp zich de Dipati en trad met zijne geheele bevolking toe tot den Islam.

Terwijl Sang Dipati Pasir en Pangeran Makedoem geruimen tijd te Tjibaloenggoeng vertoefden, kwamen tot hen boden van den Sultan van Banten met een brief van dien vorst.

Als boden waren afgezonden twee jonge (1) mantri's.

* * *

(1) Een jeugd, die de heeren natuurlijk danken aan de *Sinom*-zang, die volgen moet.

XXXIV.

(S I N O M).

Eerbiedig boden de gezanten van Banten den brief aan Dipati Pasir aan.

Deze werd ontvangen, geopend, met aandacht gelezen en van den volgenden inhoud bevonden:

„Het begin. Dipati Banjakbelanak, laat uw arbied om de Preanger landen tot den Islam te beheeren zich bepalen tot wat oostelijk ligt van de rivier Tjitaroem; de landen aan de westzijde zijn reeds door mijn toedoen tot den Islam toegetreden. Einde van den brief".

Sang Dipati Pasir-loehoer gevoelde zich zeer voldaan; de brief werd dadelijk beantwoord en de bode van Banten was weldra weg en op de terugreis.

Zwijgen we over den bode en verhalen we, dat Dipati Pasir met Pangeran Makedoem in overleg trad, of het niet goed zou zijn om kennis te geven aan den Vorst van Demak.

Toen men het daarover eens was, ging er zonder verder verwijl een bode op uit om den brief overtebrengen aan den Sultan van Demak.

Met bekwamen spoed werd de reis gedaan en kwam de bode te Demak aan.

De Sultan presideerde juist de zitting van den rijksraad, waar de boepati's in vollen getale waren opgekomen.

Tot den vorst toegelaten, werden de beide brieven, één van Dipati Pasir zelven en één van den Sultan van Banten, eerbiedig aangeboden, aangenomen en geopend en toen ze met opmerkzaamheid waren gelezen, gevoelde de Sultan van Demak zich zeer ingenomen (met den inhoud).

De brief van Dipati Pasir werd per omgaande beantwoord, — die daarbij ontboden en gelast werd een grens vasttestellen.

De bode spoedde zich, na de sembah, in eerbiedige houding weg uit de tegenwoordigheid van den Vorst.

De Sultan verwijderde zich uit de vergadering en keerde terug naar het paleis.

Daarop gingen ook de vergaderden uiteen en een ieder zijns weegs.

Zwijgen we nu over Demak en verhalen we weêr van Dipati Pasir, die zich bevindt in de kota Tjibaloenggoeng.

Deze was nog voortdurend in gesprek met Pangeran Makedoem en alle boepati's van de Prajangan.

Zij zagen voortdurend, reikhalzend, uit naar den bode, die naar Demak was; en werkelijk kwam deze na vrij geruimen tijd; met het antwoord aan.

Toegelaten tot Dipati Pasir, bood hij den brief aan, welke dadelijk werd aangenomen, geopend en met aandacht gelezen.

De inhoud was deze: Dipati Pasir, bepaal een grens en laat de (kali) Tjitaroem worden vastgesteld als de grens tusschen de ooster- en wester-bevolking.

Dipati Pasir bepaalde daarop een grens, overeenkomstig de van Demak bekomen bevelen.

Er wordt verder verhaald, dat, toen Adipati Pasir gedurende drie jaren verbleven was onder de bevolking van het westen, hij met Pangeran Makedoem van Tjibaloenggoeng wenschte terugtekeeren.

Spoedig daarop werd dan ook de terugtocht aanvaard en wel onder een hevig gedruisch, dat van de menigte uitging.

De reis werd genomen over Tjirebon, tot men uitkwam op Kaloentoeng bentar; zoo verder naar Meroejoeng en van daar langs den weg, die uitkomt op Pasir-loehoer.

Te Pasir-loehoer aangekomen, bleef men daar eenigen tijd (er wordt niet verhaald hoe lang); en nadat het volk genoegzame rust genomen had, werd de reis hervat en trok de Dipati, vergezeld van zijne mantri's en sentana's, naar Demak.

Van de reis zelve wordt niets vermeld; men kwam te Demak en had eene audiëntie bij den Sultan — en daarop werd door Dipati Pasir den Sultan eerbiedig medegedeeld, dat de taak, welke hem was opgedragen, volbracht was en de landen van Prajangan overeenkomstig hoogeren last in welgeregelde orde waren gebracht.

De Sultan was hierover zeer verheugd (en betuigde) zijn vol vertrouwen in den arbeid van Adipati Pasir.

Geruimen tijd daarna, nadat Sang Dipati Pasir en zijn volk waren uitgerust, wenschte de Sultan den Adipati weêr te belasten met de regeling van moeielijke aangelegenheden en droeg hem op om orde en regel te stellen in het land ten oosten, genaamd Gĕlang.

Dadelijk trok de Dipati op met zijn leger, gonzend en ruischend door de stemmen der menigte.

Zonder iets te zeggen van den tocht zelven zij vermeld, dat men te Gĕgĕlang aankwam, waar de Dipati van het land zich aan Dipati Pasir kwam onderwerpen en hem in geen enkel opzicht tegenstand bood.

Toen de Dipati Banjakbelanak eenigen tijd te Gĕgĕlang had vertoefd, maakte hij zich op en trok verder naar Pranaraga, waar de Adipati zich eveneens aan Banjakbelanak onderwierp en zonder tegenstribbelen alles deed naar den zin van Adipati Pasir.

Nadat ook het leger van Pranaraga zich had onderworpen en de Adipati zich aldaar geruimen tijd had opgehouden, zette hij met spoed zijn tocht voort naar Kadjongan.

Een gegons ging op uit de menschen-massa.

Zonder te spreken van den tocht zelven zij vermeld, dat Kadjongan reeds bereikt was.

Sang Dipati Kadjongan onderwierp zich met al zijn volk zonder verzet aan Adipati Pasir, (voorzag hem van alles, wat hij begeerde) en stond hem in alles ten dienste.

Ook het leger van Kadjongan onderwierp zich.

Daarop trok Adipati Pasir van Kadjongan onder een hevig geruisch van menschen-stemmen verder naar Pasoeroehan.

Zonder nu te spreken van den tocht zelven zij vermeld, dat de Adipati van Pasoeroehan zich bij aankomst van het leger met zijn volk zonder eenig verzet schikte naar het begeeren van Dipati Banjakbelanak en zich onderwierp.

Na geruimen tijd toevens te Pasoeroehan zette Sang Dipati, gevolgd door zijn leger, met spoed zijn tocht voort naar Embatembat.

Daar aangekomen, onderwierpen zich de Dipati en zijn volk en daar was niemand, die eenig verzet pleegde tegen de regelingen van Dipati Pasir; zij maakten 't hem in alles naar den zin.

Na eenigen tijd vertrok Adipati Pasir van Embatembat en marcheerde met zijn geheele leger verder naar Soelambatan.

Onder een hevig gedruisch van de troepen kwam men te Soelambatan aan, waar de Adipati en zijn volk Banjakbelanak te gemoet trokken, in geen enkel opzicht in verzet kwamen en in alles Pasir ten dienste stonden, terwijl de bevolking van Soelambatan zich onderwierp.

Toen Adipati Pasir-loehoer zich geruimen tijd te Soelambatan had opgehouden, wenschte hij verder te gaan en trok onder een hevig gedruisch der troepen, door naar Pati (1).

Daar kwam hem de Adipati met zijn gevolg te gemoet; men volgde alle voorschriften van beheer, door Banjakbelanak uitgevaardigd, en onderwierp zich, — ja, wat meer is, de Adipati van Pati bood aan Dipati Pasir zijne dochter aan.

Nadat Dipati Pasir zich geruimen tijd te Santenan had opgehouden, verlangde hij met zijn leger naar Demak terugtekeeren.

Men rukte dus op en zonder hindernis werd de reis volbracht.

Te Demak aangekomen, ging men zijne opwachting maken bij den Sultan, die juist voorzat in den raad.

De Adipati Pasir verscheen, kuste de voeten van den vorst en deed verslag

---

(1) Het district Pati wordt hier *Santenan* genoemd.

van zijn tocht, van het begin tot het einde, zonder er iets bijtevoegen of iets te verzwijgen.

Sang Narapati was zeer voldaan, stelde een groot vertrouwen in Dipati Pasir en betuigde zijne tevredenheid over alles, wat door den Adipati verricht was.

Men verhaalt, dat gedurende het lange oponthoud van Dipati Pasir te Demak hij behulpzaam was bij de oprichting van den toenmaligen masdjid te Demak.

Daarop werd de Adipati bij den Sultan ontboden en sprak deze hem aldus aan:

Mijn zoon van Pasir, thans draag ik u op om het beheer te voeren over eene uitgestrektheid van 8000 ḍoma's grond, vlakten en berggrond en al wat daarop is; ik geef u de meest uitgestrekte macht en, wat onaangenaamheden en lasten betreft, laat ik me met niets in: ik laat u in alles de vrije hand.

Als grens van het westwaarts-gelegene moet worden vastgesteld Oedoeg-Oedoeg-Krawang en als grens van het oostwaarts-gelegene de *toegoe mengangkang* of wel de berg Soembing.

Bovendien schenk ik u thans den titel van Pangeran Senapati Mangkoeboemi: — dien van Pangeran, omdat ik u aanstel als chef van de wali's, en dien van Senapati Mangkoeboemi als opper-boepati, die het beheer heeft over alle nagari's.

Adipati Pasir bracht vóór den Sultan het voorhoofd op den grond en werd door de wali's bevestigd in den titel van Pangeran Senapati Mangkoeboemi.

Nadat dit geschied was, werd den Pangeran toegestaan naar Pasir terugtekeeren; hem werd medegegeven duizend pikols djĕboeg wangi en door den Sultan gelast om bij zijne jaarlijksche verschijning te Demak in de maand Moeloed optekomen zonder de verplichte offers.

De Pangeran Adipati en zijn volk verlieten daarop Demak en zetten met spoed hunnen tocht voort.

Zonder te spreken van de reis melden we, dat hij te Pasir aankwam, bevestigd in den titel van Pangeran Mangkoeboemi en zacht van inborst als halfgesmolten suiker.

* * *

XXXV.

DANḌANG-GOELA.

Pangeran Senapati Mangkoeboemi had het beheer over 8000 ḍoma's met de toegoe mengangkang of wel de bergen Soembing en Sendoro als ooster- en Oedeg-Oedeg-Krawang als westergrens.

De landen ten oosten van Krawang en ten westen van Soembing en Sendoro huldigden hem en vreesden hem met genegenheid.

Wordt verhaald, dat Pangeran Senapati een zoon had, genaamd Raden Tolé.

Laten we zwijgen van Pasir-loehoer en verhalen van Demak.

De Sultan overleed en werd opgevolgd door zijn zoon, Pangeran Trĕnggana.

De poenggawa's brachten hem hulde; daar was niemand, die tegen den Heer in verzet kwam, noch van de zijde der pasisir, noch van de montjanagara; allen, groot en klein, onderwierpen zich aan den (nieuwen) vorst, onveranderd als ten tijde van den Sultan zaliger.

Om van Demak te zwijgen worde verhaald, dat Pangeran Pasir afstand deed van zijne waardigheid ten behoeve van zijn zoon.

Raden Tolé voerde, met de waardigheid van boepati, het beheer over 8000 ḍoma's met den titel van Adipati Tolé.

De waardigheid van patih werd voortgezet door zijn oom op verlangen van diens ouderen broeder, den afgetreden Dipati, Raden Banjakgĕlĕh — voortdurend onder den naam van Patih Wirakantjana.

Maar er wordt verhaald, dat Dipati Tolé na zijne verhèffing weêr overging tot het Boedhistisch geloof.

Zijne ouders waren zeer ter neder geslagen: al hun onderricht en godsdienstige leiding werden versmaad — en ook alle zijne bloedverwanten waren daarover zeer verdrietig.

Ten langen laatsten werd de oude Dipati ziek, erg ziek, wegteerende van verdriet, omdat zijne vermaningen aan zijn zoon doelloos bleken te zijn.

Daardoor kwijnde hij dan ook weg.

De ziekte nam hand over hand toe: herhaalde malen viel de Dipati in

zwijm en was den dood nabij, ... op het punt om den laatsten adem uitteblazen (1). . . .

Dadelijk werd last gegeven om het lichaam te reinigen; daarna werd 't in een lijkwa gewikkeld en nedergelegd in het graf, aan het voeteneinde van de Kedong-welajar.

Zwijgen we verder over den doode en over Pasir-loehoer en spreken we van Demak.

Toen de Sultan van Demak vernomen had, dat Pangeran Senapati van Pasir ziek was, liet hij vier kaoem's komen en zeide: kaoems, ik zend u-vieren af naar Pasir om mijne deelneming te betuigen. Ik heb vernomen, dat Pangeran Pasir op dit oogenblik ziek is; ik heb daar erg meê te doen, omdat mijn vader zaliger hem zeer genegen was en hij mijn' vader vele diensten bewezen heeft. Gaat dus en wanneer gijlieden hem dood aantreft, leest dan gebeden voor hem — en als gij hem levend ontmoet, past hem dan op.

De vier kaoem's spraken hun sandika onder het aanbieden van de sembah en trokken zich hurkend terug uit de tegenwoordigheid van de vorst.

Zonder ongemak volbrachten ze de reis en, te Pasir aangekomen, verschenen ze voor den Adipati en deelden hem mede, dat ze als gezanten kwamen van den Sultan en al de bevelen, die ze van den vorst hadden gekregen.

De jonge Dipati was daarmede zeer ingenomen en antwoordde vriendelijk: kaoems, voert de bevelen van Zijne Majesteit uit en begeeft u daartoe naar het graf om de gebeden te lezen voor mijn vader.

Dadelijk begaven zich de vier kaoem's naar de begraafplaats, zetten zich neder aan het voeteneinde en lazen daar aanhoudend en zonder tusschenpoozen de koran.

Toen ze ieder (2) ongeveer eene afdeeling hadden afgelezen, werd er een stem vernomen in het graf, die zeide: kaoem's van Demak, weet, dat mijn dood nog niet volkomen is: zet u dadelijk aan het werk om mij optegraven.

Toen ze dat hadden vernomen, repten zich de vier kaoem's naar de kota en rapporteerden aan Adipati Tolé, wat een stem uit het graf hun gezegd had.

De Adipati schrikte hevig op de mededeeling van de kaoem's, begaf zich naar het graf en gelastte het onmiddellijk te openen.

De grond werd ontgraven; het lichaam werd onderzocht, doch het werd werkelijk dood bevonden.

De Dipati ontstak daarop in woede tegen de kaoem's, maakte veel beweging met armen en handen en zei: gij schaamtelooze kaoem's van Demak, die me daar met zulke leugenachtige praatjes aankomt; ge hebt zwaar tegen mij misdreven.

Daarop werden op zijn last de vier kaoem's gevangen genomen, twee

---

(1) Zie de eigenaardige uitdrukking: dèrèng lampoes sawĕg sanginggilling tĕnggak.

(2) Hier wordt Banjoemaasch *éḍing* gebruikt voor *éḍang* of *éwang*.

afgemaakt en twee in het leven gelaten, doch hun de ooren afgesneden, een kruis uit hun hoofdhaar geschoren (1) en aldus teruggebracht naar de hoofdplaats.

Daar aangekomen, werden ze, met een brief om hun nek gebonden, weggejaagd met last om naar Demak terugtekeeren en met de boodschap: zegt aan je heer, dat ik hem niet ondergeschikt wensch te zijn; dat ik bovendien niets met den Islam wensch te maken te hebben, doch tot mijn voormalig geloof terugkeer.

De twee kaoem's vertrokken met spoed en reisden nacht en dag door.

Toen ze te Demak aankwamen, was er juist zitting van den rijksraad.

Toegelaten in de tegenwoordigheid van den Vorst, schrikte de Sultan op het zien van de beide kaoem's, ... zonder ooren en een brief om den nek gebonden! . . . .

De kaoem's deden verslag van hunne zending en vertelden al, wat hun wedervaren was, van het begin tot het einde, — precies, zooals zich alles had toegedragen.

De brief werd aangeboden, in ontvangst genomen en met aandacht gelezen.

Toen de Sultan den inhoud overwogen had, was hij uitermate boos; en, zich tot den patih wendende, zeî hij: Patih, maak u met spoed reisvaardig en ruk op tegen het rijk Pasir; stel u aan het hoofd van eene flinke troepenmassa, zoowel van de montjanagara, als van de pasisir.

De patih uitte zijn sandika, bracht een groot leger in gereedheid, alle pradjoerit's van Demak en vele manschappen uit de vlakte en van het gebergte.

De patih rukte uit en nam zijn weg langs het noorderstrand tot aan Brebes en van daar naar Moentjang; en met dat hij te Brebes was aangekomen, zond de Adipati van die plaats met spoed een bode af naar Pasir met een brief, waarvan de inhoud luidde: Dipati Pasir, houd uw kruid en lood gereed; laat uwe grachten diepen; versterk uwe koeta en laat uwe bolwerken optrekken.

De bode maakte spoed, kwam te Pasir-loehoer aan, doch vond de Adipati niet thuis.

Deze was juist voor zijn plezier met de poenggawa's en mantri's naar Daha, naar eene bedaja-partij en een laran-laran (waarbij de meisjes in reien tegenover elkander dansen) ter afdoening eener gelofte.

Deze gelofte bestond daarin, dat hij, wanneer zijn vader kwam te overlijden, een partij zou geven bedajan en laran-laran.

Aangezien de bode van Brebes den Adipati niet aantrof, bood hij den patih, Arja Wirakantjana, den brief aan, doch deze verlangde, dat de brief verder gebracht en den Dipati achterop gebracht te Daha zoude worden.

---

(1) Aldus herstel ik het onverstaanbare tjinoekoer mrĕpat in het H. S.

Zonder te spreken over de reis zelve zij vermeld, dat de bode te Daha kwam en dat de Dipati toen juist aan het feestmaal zat.

De bode diende zich aan en bood den brief aan.

Deze werd dadelijk in ontvangst genomen, geopend en met aandacht gelezen.

De Dipati was hevig ontsteld over den inhoud.

Nadat de brief beantwoord was, verliet hij het feest en keerde met zijn gevolg naar Pasir-loehoer terug.

Zoodra hij de koeta was binnengekomen, liet hij alles in de stad en rondom de bèntêng in orde en in staat van tegenweer brengen en de weerbare manschappen in massa oproepend, zoowel uit de koeta, als uit de buitendesa's.

De troepen van Demak haastten zich; eensklaps waren zij aangekomen en belegerden de stad.

Dat duurde ongeveer een maand en vijftien dagen, maar Pasir gaf zich niet over.

Daarop werd de dam, die het water afleidde uit de Sitoe-sekar naar de badplaats van den kraton, door den vijand doorgebroken, zoodat die badplaats droog liep.

Toen de bewaker van de Sitoe-sekar, genaamd Kjaï Tambak, zag, dat de badplaats droog was, ging hij dadelijk naar boven om het water optesporen en daar ontwaarde hij tot zijn schrik, dat er iemand bezig was den dam doortebreken.

Ki Tambak vloog op hem toe, greep hem aan en zoo raakten zij met elkander aan het worstelen.

Men verhaalt, dat later de desa, die op de plaats van het bosch ontstond, den naam kreeg van Pedjogol.

Daar Ki Tambak in kracht voor zijn tegenpartij onderdeed, zette hij het op een loopen naar de stad en gaf daar zijn heer kennis, dat de dam door een man van Demak doorgebroken en de badplaats droog geloopen was, zoodat de menschen in de stad niet te drinken hadden.

Verhalen we vervolgens, dat Raden Patih Wirakantjana in zijne bedruktheid gebeden opzond tot Jang Soekma — hij deed een gebed met slechts éene buiging en hield toen op [1]; — daarop zijn stok in den grond stak, op de plaats van het gebed, en dat er, toen hij dien weêr uittrok, helder water uitborrelde, zoo groot als een waterval.

De patih was zeer verheugd, dat zijn gebed verhoord was en de geheele negri, zoo binnen als buiten, dronk van dat water.

---

(1) Het handschrift drukt dit uit door: *salat sarakangat salam* — gebed, éene buiging en (toen salam d. w. z. „het slot".

Dipati Tolé was erg in zijn nopjes, dat oom Patih de bovenmenschelijke kracht bezat om zoo maar water te voorschijn te brengen.

Doch, toen nu mettertijd dat water gebezigd werd om er varkensvleesch in aftewasschen, verdween tot aller verbazing eensklaps het water — en wat men ook peuterde in den grond (om het water natesporen, het hielp niets).

Toen dat gerapporteerd was aan Patih Wirakantjana, ontstelde hij zeer; hij toog dadelijk naar het paleis, had daar een onderhoud met Dipati Tolé en zeide tot dezen: maar, wat ik u bidden mag, onderwerp u toch dadelijk aan Demak en gedraag u overeenkomstig de voorschriften van den Islam. Ik geef u dezen raad, mijn zoon, omdat ge u toch wel nimmer krachtig zult kunnen achten, wanneer ge in verzet zijt tegen Demak.

Verder trachtte oom hem te overreden en het sap van suikerriet deed in zoetheid onder voor zijne toespraak.

Dipati Tolé antwoordde: gij zijt bevangen, oom, door de vrees voor Demak! Is u zoo bang voor den dood? Ge hebt een hart als eene vrouw! Hebt ge dan geen manbaarheid?

Op die woorden maakte de patih zich weg en verliet het paleis.

Innig gegriefd, kwam hij thuis en (schreef dadelijk een brief op een bamboe-lat).

De inhoud van den brief was deze: „Wirakantjana, patih van Pasir, geeft kennis aan den grooten Heer van Demak, dat hij heelemaal niet meêgaat met de grillen van Dipati Tolé. Daar hij niet luisteren wil naar mijne vermaningen, wensch ik mijn eigen persoon, met uw goedvinden, aan u te onderwerpen. Ik verbind me U de noodige inlichtingen te geven om uwe troepen binnentebrengen”.

Toen die brief geschreven was, (het was juist lichte maan), wierp hij hem buiten de bènténg.

Juist kwam Ki Adipati Soerwah van Brebes, die de ronde deed, daar voorbij en zag de bamboelat neerkomen; hij raapte haar op en zag, dat ze beschreven was.

Het schrift werd met aandacht gelezen — en kort daarop gingen de Adipati en alle troepen met vlag en wimpel de poort van de kepatihan binnen.

Dat werd van den koepel uit gezien.

Ki Dipati zat juist 's morgens-vroeg in zijn koepel, zag de troepen van buiten de kepatihan binnengaan en zeî toen (tot een zijner bedienden): hé, jongen, ga eens kijken, daar zijn troepen, die van buiten komen en de kepatihan binnengaan!

Er werd een onderzoek ingesteld en de jongen kwam rapporteeren, dat 't werkelijk de troepen van buiten waren (want 't waren vreemde vlaggen), die de kepatihan waren binnengegaan.

Dipati Tolé zeî daarop: dan draagt oom Patih mij een valsch hart toe en heeft hij me verzaakt. Ik draag u bij deze op, Pasireezen, zorg te dragen, dat

geen mijner afstammelingen tot in het zevende geslacht verwantschap aanknoope (met het nageslacht van dien patih).

Laten we nu spreken over Adipati Brebes en Ki Patih van Demak.

Toen ze Patih Wirakantjana ontmoetten, zeide de patih van Demak zacht: ik vraag u naar waarheid, hoe bestaat ge eigenlijk den Dipati Tolé? Zeg het me ronduit.

Patih Wirakantjana antwoordde: Dipati Tolé is mijn neef: zijn vader, de voormalige Adipati, Banjakbelanak, was mijn broeder; (ge weet wel) die Adipati, die van den vroegeren Sultan den titel ontving van Pangeran Senapati Mangkoeboemi met het beheer over 8000 doma's gronds.

De Patih van Demak antwoordde: Ik stelde je eigenlijk op de proef, of je werkelijk afstand hebt gedaan van je neef, ja of neen. Als dat werkelijk het geval is, dan wensch ik hem intesluiten. Patih Wirakantjana antwoordde: het geschiede naar uw begeeren: daar bestaat mijnerzijds geen enkel bezwaar tegen, want mijn hart brak, omdat hij mijne raadgevingen in den wind sloeg.

De Patih van Demak gaf daarop dadelijk bevelen aan zijne bevelhebbers: welaan, mannen van Demak, mijne krijgsmakkers, maakt u op, hoogere en lagere boepati's van de pasisir en van de montjanagara; laten we den kraton van Pasir insluiten — voorwaarts! en zonder ommezien naar iemand of iets.

* * *

XXXVI.

PANGKOER.

Zonder verwijl rukten de boepati's van Demak en die van de pasisir en de nontjanagara aan het hoofd hunner troepen voorwaarts en sloten de poeri aan le noord-, west- en oostzijde geheel en al in en lieten alleen de zuidzijde onbezet.

Toen Dipati Tolé zag, dat de troepen van Demak zijn paleis aan drie ijden insloten, zette hij zijne soldaten en tachtig paleis-wachters tot den strijd aan.

Toen ze slaags raakten, bevonden ze zich, als een bal opeengepakt, in eene mheinde plaats.

De troepen van Demak aan het noorden, westen en oosten wisten van geen wijken; de troepen van Pasir, pradjoerit's en kadjineman's, waren weldra loor vijanden overstelpt en velen sneuvelden.

De hoofdman der pradjoerit's, Tjarangandoel, viel met zijne krijgsmakkers verwoed aan en gooide alles overhoop en door elkander; de hoofdman der paeiswachters, genaamd Ki Sombra, met zijne manschappen, die alle geharnast waren, en Ki Binatangkarja deden eveneens bloeddronken een aanval als van waanzinnigen; doch het aantal der vijanden was te groot en zoo werden ze tot een dijk van lijken omgezet, gestuit als ze werden in hun aanval door de vijandelijke lansen.

Vele Pasireezen sneuvelden: van de pradjoerit's bleef geen enkele over.

Ook Ki Tjarangandoel sneuvelde met hen.

De tachtig paleiswachters wreekten zich danig, doch werden alle met hun hoofdman, Binatangkarja, vernietigd in het midden van het krijgsgewoel.

Ki Sombra nam daarop de vlucht en gaf zijn Goesti kennis, dat alle pradjoerit's en kadjineman's met de beide aanvoerders Tjarangandoel en Binatang gevallen waren in het gevecht.

Ki Dipati Tolé baande zich een weg en trok met gemalin, kinderen en gevolg door de zuiderpoort naar buiten.

Ze gingen langs den oever van de Logawa, tot ze uitkwamen beneden Gandoelèkor.

Men verhaalt, dat Ki Patih van Demak, die zoo even overwinnaar was gebleven in den strijd, aldus sprak tot Raden Wirakantjana: mijn zoon, zet hem nu hals over kop achterna en, als ge hem onderweg tegenkomt, arresteer hem dan en breng hem hier vóór mij.

Raden Wirakantjana sprak zijn sandika en trok dadelijk met al de lieden van de kepatihan uit en kwam na een snellen marsch te Gandoelèkor, waar hij bespeurde, dat zijn neef en gevolg nog niet waren overgestoken.

Raden Wirakantjana verminderde zijne snelheid en toen zijn neef en gevolg de rivier waren overgestoken, werd door Raden Wirakantjana een gandoeboom omgekapt, liet dien naar de zuidzijde over vallen, zoodat hij in zijne volle lengte daar neerlag.

Dat is de oorzaak, dat die plaats tot den huidigen dag Gandoe-lèkor genoemd wordt.

Zijne volgelingen hielden stil aan de noordzijde, omdat er geen brug aanwezig was.

Verhalen we nu, dat Adipati Tolé verder trok en uitkwam op Kepoenglakang, oostelijk opging naar Rangkah, overstak naar Tjingtjinggoeling, weêr oostelijk naar Karangdoemoer, verder door naar Petanahan en weêr verder, oostelijk op, naar Botjor, waar verbleven werd.

Raden Wirakantjana, die zich te Gandoelèkor bevond, keerde, toen zijn neef was doorgegaan, van daar terug, van plan om de stad binnentegaan.

Vele inwoners van Pasir-loehoer onderwierpen zich aan hem en daaronder alle poenggawa's en mantri's.

Toen hij de stad was binnengekomen, ontmoette hij Ki Patih van Demak en deed verslag van zijn reis.

Kjai Patih Demak was opgetogen en zeide langzaam tot Raden Wirakantjana: ik geef bij deze het rijk van Pasir-loehoer aan u over, geheel zooals het is nagelaten door uw ouderen broeder en wel (tot eene uitgestrektheid) van 8000 doma's, met zijne bergen en dalen, met al zijne moeielijkheden en lasten; ge hebt de meest uitgebreide macht en ik meng me in niets; ik neem van niets kennis en bovendien geef ik u onveranderd den titel van uw ouderen broeder, namelijk: Pangeran Senapati Mangkoeboemi.

Wirakantjana diende op die woorden eerbiedig met sandika.

Bovendien werd hij in titel en beheer tot de beschreven uitgestrektheid bevestigd door alle boepati's van de pasisir en de mantjanagara.

Het werd vastgesteld, dat hij zetelen zou te Pasir-loehoer.

Daarop maakte de Patih zich op en trok met zijn groot leger terug naar Demak.

Daar aangekomen, maakte hij dadelijk zijne opwachting bij den Sultan en werden alle handelingen en bedrijven gerapporteerd.

De Sultan was opgetogen, toen hij het verslag van den patih vernam en, toen dit ten einde was, zoo ongeveer tegen twaalf uur, hief de vorst de zitting op en keerde terug naar het paleis.

De patih en alle zijne ondergeschikte ambtenaren gingen toen eveneens uiteen en ieder zijns weegs.

Zwijgen we nu over Demak en geven we in ons verhaal weêr de beurt aan Senapati Mangkoeboemi van Pasir-loehoer.

Verhalen we, dat in verloop van tijd de kota verplaatst werd naar de overzijde (van de rivier), ten noord-oosten van de oude kota, op een daartoe ontgonnen stuk woesten grond, en dat, toen de nieuwe kota voltooid was, daaraan de naam gegeven werd van *Pasir-batang* (asmara).

* * *

XXXVII.

ASMARANDANA.

Aanzienlijken en geringen van Pasir huldigden (den nieuwen Dipati); daar was niemand, die (tegen den nieuwen gang van zaken) in verzet kwam.

Daarop liet Pangeran Senapati plantjes halen, klapa-wangi en djambé-aroem, uit (de districten) Maroejoeng, Goenoeng-wangi en Medang-agoeng en toen hij die gekregen had, liet hij ze planten in de kota Pasir-batang.

De Pangeran werd met vele kinderen gezegend: twintig zoons en dochters, reeds alle gehuwd.

De zetel nu van Pangeran Senapati was Pasir-kidoel, dat Kadipaten genoemd werd, en niet ver van daar bevond zich het verblijf van den wali, Pangeran Makedoem.

Bij zijn overlijden werd hij ook in de hermitage bijgezet en kreeg die plaats den naam van *Pasir-astana* en wel als perdikan van den Sultan van Demak.

Als hoofd van die perdikan werd aangesteld Pangeran Trenggana en als bewaker van het graf Panembahan Pagoet, de zoon van Pangeran Praboeara.

Er wordt verhaald, dat Senapati zich voortplantte tot eene uitgebreide familie.

De tweede dochter, genaamd Déwi Sakĕṭi, gehuwd te Medang, kreeg een zoon Raden Djakasoelé.

Njai Déwi Loenggé, gehuwd te Meroejoeng, had twee zoons, genaamd Djaka goemingsir en Djaka bodjong.

Déwi Sabara, gehuwd te Goenoeng-wangi, had een zoon, Raden Djaka beloeng.

Déwi Sangkoeni, gehuwd te Darma-wangi, had een zoon, genaamd Raden Djaka gamboeh.

Njai Déwi Sajoeta was gehuwd te Wirasaba; Nji Déwi Paloembangan te Ajah; Nji Woelandjar koening te Penjarang en haar oudste zoon Pangeran Pelangon; dan was er nog een zoon te Koewali, genaamd Mas Djoengdjoeng, en een zoon te Imba, genaamd Mas Tengiri.

Er wordt verder verhaald, dat bij het overlijden van vader, Pangeran Senapati, de vroeger gedane toezegging van den wali werd in vervulling gebracht: de Senapati werd namelijk in één graf bijgezet met Pangeran Makedoem, — in het graf van de hermitage Ambawang goela goemantoeng.

Die in de waardigheid van Boepati opvolgde, was de oudste zoon, Pangeran Pelangon.

Jong en oud te Pasir bewezen hem hulde en niemand kwam tegen de nieuwe regeling in verzet.

Er wordt verhaald, dat in dien tijd (het was het tijdperk van de regering van Sultan Padjang) Pangeran Pelangon vier kinderen had, van welke de drie oudste meisjes waren.

De oudste heette Nji Dewi Karangsekar, de tweede Sekarsoesi en die daarop volgde Nji Wandan tĕpas.

Het jongste kind, een zoon, heette Pangeran Langkap, voor wien van jongs af een ascetisch leven een lust was en die zich afzonderde op de Goenoeng Djaja.

Er wordt verhaald, dat deze Pangeran Langkap later als schoonzoon werd aangenomen door Panembahan.

Om tot Pangeran Pelangon terugtekeeren (worde meegedeeld), dat onder de regering van Sultan Padjang van den grond (van dien Pangeran) tot eene uitgestrektheid van 8000 ḍoma's zooveel werd afgenomen, dat er acht nambang overbleef.

Daarover gevoelde de Pangeran zich zeer beschaamd en mismoedig en daarom was hij onwillig om op Moeloed zijne opwachting te maken aan het hof van Padjang om den cijns aantebieden en zond toen als zijn plaatsvervanger, zijn patih Angloengbajang.

Toen deze te Padjang kwam en aan den Sultan werd voorgesteld, vroeg deze den Patih: hoe is dat? komt Pangéran Pasir niet zelf zijne opwachting maken? en waarom geschiedt dat niet?

Angloengbajang bood de sembah aan en antwoordde: de reden, dat oom Pangeran Pasir niet zelf zijne opwachting maakt, is, dat hij juist ongesteld is — en daarom werd mij opgedragen Uwe Majesteit eerbiedig te verzoeken om, wanneer het Uwer Majesteit mocht behagen, aan mij toetevertrouwen, wat Uwe Majesteit aan den Pangeran mocht hebben optedragen.

De Sultan van Padjang vroeg: maar wat ben je van den Pangeran van Pasir-Batang?

Angloengbajang antwoordde eerbiedig: ik ben eenvoudig een zijner ondergeschikten.

Toen hernam de Sultan: in dat geval neem ik geen genoegen met je komst — keer dus terug, Angloengbajang, en zeg aan oom Pangeran van Pasirbatang, dat ik een zoon van hem als wakil verlang.

Dadelijk bood Angloengbajang de sembah aan, trok zich eerbiedig terug en keerde, nacht en dag doorreizende, naar Pasir-batang terug.

Te Pasir aangekomen, maakte hij zijne opwachting bij den Pangeran en zeî eerbiedig: Hoogheid, ik heb reeds mijne opwachting gemaakt ten hove van Padjang om den cijns aantebieden, maar de Sultan neemt geen genoegen met mijne komst. Voor het geval u werkelijk ziek is, verlangt de Sultan, dat uw eigen zoon als uw plaatsvervanger den cijns kome aanbieden.

De Pangeran zeî daarop: maar hoe zullen we aan dat verlangen voldoen, Angloengbajang? Mijn eigen zoon, die Langkap, is nog te jong en werkelijk nog niet sterk genoeg om een lans te drillen. Ik beveel je dus, Angloengbajang, om maar mijne neven te ontbieden: mijn neef van Medang, den zoon van Nji Sakĕṭi, genaamd Djaka Sesoelé; mijn neef van Meroejoeng, den zoon van Njai Loenggé, genaamd Djaka Goemingsir; mijn neef van Goenoeng-wangi, den zoon van Nji Sabara, genaamd Ki Djaka Beloeng en mijn neef van Darmawangi, den zoon van Déwi Sangkoeni, genaamd Ki Djaka Gamboeh.

Ki Angloengbajang trok zich eerbiedig terug en ging de vier neven ontbieden.

Laten we nu niet spreken over de reis van Ki Angloengbajang en (melden we in 't kort), dat de neven reeds op audiëntie zijn bij Pangeran Pelangon.

De Pangeran sprak hun aldus aan: U, neven, met u-vieren te gelijk wensch ik tot mijne plaatsvervangers te benoemen en den cijns te laten aanbieden aan den Sultan van Padjang, omdat uw neef Langkap nog te jong en te klein is en zich op dit oogenblik juist in de hermitage ophoudt; maar ik verlang, dat ge later, als uw neefje meerderjarig is, dat aan hem zult overlaten en daarin eenstemmig zult zijn.

Daarop wendde de Pangeran zich weêr tot Angloengbajang en zeide: ga gij nu mijne plaatsvervangers aan Zijne Hoogheid, den Sultan van Padjang voorstellen.

Dadelijk trok Angloengbajang zich eerbiedig terug en ging met de vier neven op reis.

Om nu niet te spreken van de reis melden we alleen, dat ze te Padjang aankwamen en dat Kjai Angloengbajang wet de vier neven zijne opwachting maakte bij den vorst en eerstgenoemde de neven aan Sultan Padjang voorstelde als de wakil's van Pangeran Pasir-batang.

De Sultan nam genoegen met de aanbieding van Pangeran Pasir.

Daarna keerden de vier neven naar Pasir terug en gingen dadelijk aan bij hunnen oom.

In voorovergebogen houding en met zachte stem deelde Angloengbajang mede, dat met de wakil's genoegen was genomen.

Pangeran Pelangon was in zijn schik.

Voortaan nu werd Pasir-batang door de vier neven bestuurd; de belastingen en diensten werden door hen geheven en geregeld — en toen dat zoo, al geruimen tijd; zijn gang was gegaan, kwam op een zekeren Vrijdag na afloop van de godsdienstoefening Ki-agoeng Sesoelé bij zijn oom Pangeran en zeî na eerbiedige aanbieding van de sembah: mijn leven en dood zijn in uwe handen, doch ik wensch u medetedeelen, dat uwe neven thans een verzoek tot u wenschen te richten. Aangezien ze hunne post waarnemen op last van den Vorst en de belastingen in geld en arbeid aan hen worden opgebracht, wenschen ze eene (vaste) regeling.

De Pangeran antwoordde: welnu, dat is goed, verdeelt het gebied.

In den beginne, onder het vroegere opperbeheer van Demak, was het gebied van Pasir groot 8000 ḍoma's, maar onder de regering van Padjang werd er eene uitgestrektheid en wel het midden-gedeelte van afgenomen; alleen het oostelijke en westelijke deel werd mij gelaten, ter uitgestrektheid van 1300 (?); maar 500 (?) stond ik daarvan af aan Angloengbajang en 800 (?) behield ik voor mijn eigen vruchtgebruik.

Die grond, gelegen in het midden, heeft ten zuiden de rivier Serajoe, meer naar boven, waar men uitkomt aan de uitmonding van de kali Klawing.

Van de kali Klawing gaat de grens stroomopwaarts tot aan de kali Soesoekan; van de kali Soesoekan verder, tot men uitkomt aan een grooten arènboom; dan wendt de grens zich naar het zuiden, tot ze uitkomt aan Djawana; verder opwaarts tot aan Andong-kebon; dan weêr naar het westen, tot men uitkomt aan de Kali Wangkon.

Het westelijke deel, van de kali Wangkon naar boven, tot men uitkomt aan de Tjoeroek Sengon; van daar westelijk tot aan de Tjiadjoem en het geheele beneden-gedeelte tot aan de uitmonding.

Het gedeelte stroomopwaarts loopt uit op Tjiboengoer.

Aldus omsloten, heeft die grond eene oppervlakte van 800 (?) of 103 deelen: verdeelt die nu in vieren: 25 deelen worden daarvan gegeven aan Gĕdé Goemingsir en zijn gelegen in het midden van Tjoekangakar; aan Gĕdé Beloeng worden gegeven 25 pakoewon in het midden van Goenoeng-wangi; aan Ki Gĕdé Gamboeh 25 pakoewon in het midden van het gebied van Kali Radjoet; 28 deelen aan Gĕdé Sesoelé, als den oudsten behalve nog de pakoewon van Ki Gĕde Bodjong, n. l. Goenoengsari en Sarongga, Djoekang en Kranggan.

Het gedeelte, dat Pangeran Pelangon voor zich eischte, was alleen de mantja-lima, gedeeltelijk als pagodongan en pameniran en ook als bidplaats.

Pangeran Pelangon sprak: mijn uitdrukkelijk gebod aan u-allen is, dat gij, wanneer uw neef Langkap zijne meerderjarigheid zal hebben bereikt, al uwe gronden aan hem overgeeft en dat geschiede in minnelijk overleg met uwen neef.

Alle vier spraken eerbiedig hun sandika.

Verder wordt verhaald, dat in dien tijd de vier priaji's hun zetel hadden in het midden van Pasir-batang en dat hunne titels waren: Ngabeï-lor, Ngabeï-kidoel, Ngabeï-koelon en Ngabeï-wétan.

Pangeran Pelangon vestigde zich, te zamen met Panembahan Pagoet, te Pakoentjèn.

De gronden nu van de montja-lima werden verdeeld in 108 deelen en honderd-en-drie daarvan werden in vieren gedeeld, in ḍoma's, — doch de grond van de montja-lima werd van die ḍomas-verdeeling uitgesloten en ook het aandeel, toebehoorende aan Gĕdé Bodjong.

De opgave nu van de gronden, die vallen in de ḍomas-verdeeling, is, als volgt:

Tjoekangakar, ter uitgestrektheid van 25 pakoewon, verdeeld in 100 deelen — en dat werd Singasari;

Goenoengwangi, met 25 pakoewon, verdeeld in 100 deelen — en dat werd Katji;

Kaliradjoet, met 25 pakoewon, verdeeld in 100 deelen — en dat werd Bondjok.

Ki-Gĕdé Sesoeloé, de oudste, had 28 pakoewon; deze werden verdeeld in 500 deelen, waarvan 100 voor Pasir Tamansari, 100 voor Kedoengwoeloeh tjanggih en 100 voor Plikèn sidabowa, 200 voor Grengseng en Kedoeng Randoepĕtir —— en hiermeê zijn de ḍoma's voltallig.

Dit nu was ontgonnen door Pangeran Pasir-batang.

Angloengbajang werd aangesteld tot Kliwon-besar met 500 (?) aan ambtsvelden, aldus te specificeeren: 100 in Nagaradjaja, 100 der ontginning, genaamd Djamboetinggardjaja, 100, genaamd Sindangbarang en Pegadingan, 100, genaamd Lopasir, en 100, genaamd Kedoeng-wringin.

Te Bantar, Goenoengsari, Renggeng, Djoekang en Kranggan werden door Pangeran Pasir huizen gebouwd, toen het nog het tijdvak was van de 8000 ḍoma's.

Zwijgen we hier verder over en spreken we van Ki Dipati Meroejoeng.

Deze verliet zijne woning en volgde zijn bloedverwant naar Pasir.

Pangeran Pelangon wees hem eene geschikte verblijfplaats aan in de desa Bodjongsekar, waar hij zijn naam veranderde in dien van Ki Boeloemkinoekoes.

Ki-Gĕdé Bodjong veranderde zijn naam in dien van Kalongpengrawit; toen hij nog woonachtig was te Bodjong, was zijn naam Ki-Gĕdé Bodjong.

Ki-Gĕdé Goemingsir, Kjai Tjoekangakar en Kjai Langgong bestonden hem als jongere broeders (taroena).

* * *

XXXVIII.

S I N O M.

Men verhaalt, dat in dien tijd Ki Kalongpengrawit woeste gronden ontgon; zich daar met vrouw en kinderen nederzette en dat die nederzetting eene desa werd, welke Adjibarang genoemd en langzamerhand zeer groot werd.

Want de menschen van de matjapat werden er door bekoord en trokken er ook heen om te wonen.

Er wordt ook verhaald, dat Ki Kalongpengrawit eene dochter had, die schoon was zonder wederga en prinses genoemd werd, de prinses van Adjibarang, en dat Pangeran Pasir zich als bésan met Adjibarang wenschte te vermaagschappen.

Daarom werden boden afgezonden om bij Adjibarang aanzoek te doen.

Toen deze te Gĕgĕbéjan kwamen, werden ze door strijders te gemoet getrokken — ze keerden daarom terug en gingen 't vertellen aan den Pangeran.

De Pangeran wees daarop den patih aan als gezant om de poetri van Adjibarang opteëischen.

De poetri was niet thuis: ze had zich uit de voeten gemaakt, het gebergte op.

Dat is de oorzaak, dat die berg tot nu toe de prinsesse-berg genoemd wordt.

Kjai Kalongpengrawit was zeer gebelgd op Pangeran Pasir-batang en begaf zich naar Padjang om daar het grondbezit aftesmeeken van 650 (?).

De bede van Kalongpengrawit vond bij den Sultan een gunstig onthaal — om namelijk van de gronden van Pasir het leenbezit van Angloengbajang voor hem aftezonderen.

Van die 650 (?) volgt hier de opgave:

100 van Adjibarang; 100 van Djajanagara; van Windoenagara evenveel als van Djajanagara; 100 van Penjarang; van Babakan 100; van Sindangbarang 50; van Djamboe eveneens 50 en 50 van Gadjaja, Tjoekang en Kranggan.

De beide desa's Lopasir en Kedoengwringin kregen 100 (?).

Hierna wordt verhaald, dat, nadat Pangeran Pasir het gebied in vieren had gedeeld, de domas Pasir vast aandeel werd voor den afgetredene; alleen de mantjalima zou pameniran zijn.

Deze mantjalima bestond uit Lemadjang, Karanganjar, Kober, Ketajas en Gĕgĕrlangoe.

Doch het geviel, dat Pangeran Pelangon ziek werd en zijne ziekte een ernstigen keer nam.

Toen Pangeran Langkap vernam, dat zijn vader ziek was, spoedde hij zich uit zijne hermitage terug naar Kartanagara.

Daar huwde hij met de dochter van den Demang van Kartanagara en, nadat hij gemeenschap gehad had, ging hij door naar Pasir-batang.

Toen hij te Pasir was aangekomen, stierf zijn vader kort daarop en werd begraven aan het voeteneinde van Panembahan Senapati.

Toen kwam Pangeran Langkap in het bezit van de nalatenschap zijns vaders, met alle levende have; Pasir-astana en de gronden van de mantjanagara bleven voortdurend de zijne en de bewaking der graven werd eveneens door hem voortgezet.

Men verhaalt, dat Pangeran Langkap na verloop van tijd nogmaals huwde en wel met de dochter van Kjai Koentji van Pasir, genaamd Panembahan Sapoe.

Mettertijd herinnerde zich Pangeran Langkap, dat de lampir van Pasir zijn eigendom was.

't Werd daarom onmiddellijk van Ki-Gĕdé Sesoelé teruggevorderd, maar deze weigerde halstarrig het aftegeven.

Daardoor ontstond een twist, over en weêr, op de pasében te Pasir; Pangeran Langkap bleef aandringen op de teruggave en Kjai-Gĕdé Sesoelé wilde 't niet afgeven, zoodat ze zeker handgemeen zouden geworden zijn, als niet de pinitoewa van Pasir-batang, genaamd penghoeloe Tjompjot, tusschen beiden gekomen ware en op kalmen toon gezegd had: een oogenblikje! ik heb een voorstel. Op die manier hier buiten met elkaar te harrewarren leidt tot geen uitkomst; dan is het maar beter, welke de beslissing ook moge zijn, ten goede of ten kwade, om naar Padjang te gaan (en de zaak voortebrengen bij den Sultan).

Op die woorden verlieten ze de paseban van Pasir en ging ieder zijn weegs.

Thuis teruggekeerd, maakte Pangeran Langkap zich dadelijk reisvaardig ten einde optegaan naar Padjang.

Toen alles gereed was, vertrok hij onmiddellijk

Zonder nu te spreken van de reis zelve, ... — de Pangeran kwam te Padjang en zette zich onder de ommuurde waringin's.

De Sultan hield juist audiëntie op de siti-inggil.

Hij keek vreemd op, toen hij daar iemand in de zon zag zitten onder de tweeling-waringin's, en een oogenblik daarna zond Z. H. een gandèk op hem af om te vragen, wie hij was.

Pangeran Langkap gaf den gandèk ten antwoord: ik ben Pasirees en

heet Pangeran Langkap; mijn vader is de voor malige, thans reeds overledene Pangeran Pasir-batang.

De gandèk keerde met spoed naar de siti-inggil terug en rapporteerde alles, wat hem was meegedeeld door den persoon, die onder de waringin's in opwachting zat.

Daarop werd gelast hem te ontbieden: de gandèk ging terug en deelde den Pangeran meê, dat de Vorst hem ontbood.

De Pangeran werd daarna de siti-inggil opgeleid en, aangekomen voor den vorst, bood hij eerbiedig de sembah aan en boog zich diep ter aarde, tot zijn aangezicht bijnà den grond raakte.

Sultan Padjang vroeg: wat is uw verlangen om daar zoo in de zon onder de waringin's te gaan zitten?

Pangeran Langkap bood de sembah aan en antwoordde: mijne opwachting bedoelt om, wanneer het Uwer Hoogheid mocht behagen, eerbiedig te verzoeken om de gronden van Pasir-batang, die door vader, den voormaligen Pangeran Pelangan, zijn nagelaten.

De Sultan gevoelde zich in verlegenheid en sprak zacht tot een gandèk, die door hem gelast werd om zich onmiddellijk naar Pasir-batang te spoeden.

Na de sembah trok de gandèk zich hurkend terug en ging zonder verwijl op reis.

De Sultan hief de audiëntie op en Pangeran Langkap keerde terug naar zijn verblijf.

Zonder de reis zelve te behandelen melden we, dat de gandèk te Pasir aankwam, zijne opwachting maakte bij Ki-ageng Sesoelé en zijne collega's, Ki Gamboeh, Beloeng en Goemingsir, en aan de vier heeren het vorstelijk bevel overbracht om voor den Sultan te verschijnen.

Alle-vier deden hun sandika hooren en gingen toen gezamelijk op reis.

De reis leverde niets bizonders op — en toen ze te Padjang aankwamen, hield de Sultan juist audiëntie.

De vier heeren werden tot den Vorst toegelaten en daarna werd ook Pangeran Langkap ontboden.

De Sultan sprak de vier heeren op deftigen toon aan: de reden, dat ik u gelast heb tot mij te komen, is deze: daar is iemand tot mij gekomen met een verzoek. Die persoon is, volgens zijn zeggen, de zoon van Pangeran Pasir en zijn verzoek is het bezit van Pasir-batang.

Daarop zeiden de vier priaji's eerbiedig: het is waar, Majesteit, dat hij de zoon is van Pangeran Pelangon en dus Pangeran Langkap is, maar de gronden van Pasir zijn reeds bij het leven van oom Pelangon vermaakt. Ze werden in vieren gedeeld en als erfporties toegewezen; en wij-vieren werden met het beheer

der zaken belast. Oom zaliger eischte als zijn pameniran de mantjalima te gelijk met het bewaken van de vorstelijke djimats en de begraafplaatsen. Oudere broeder, Pangeran Langkap, kreeg daarbij geen aandeel.

De Sultan hernam daarop: maar dat mag zoo niet; aangezien gij-vieren de neven zijt en deze de zoon is, verlang ik, dat uw oudere broeder aan geene vaste werkzaamheden gebonden worde, doch, ook in weerwil daarvan, den grond ontvange, (die hem toekomt), en daarom eisch ik nu van u 100 karja's, die ik bij deze schenk aan uwen ouderen broeder, zonder dat hij eenige werkzaamheid verricht.

De vier heeren bekenden hunne onderwerping aan hooger last, met dien verstande, dat Singasari, dat 100 karja's groot was, aan den Vorst werd aangeboden.

De Sultan was daarmeê tevreden en Singasari werd geschonken aan Pangeran Langkap en door dezen aanvaard.

Daarna zeî Pangeran Langkap eerbiedig tot den Sultan: ik onderwerp mij aan Uwen wensch om geen arbeid te verrichten en dank u eerbiedig voor de mij geschonken 100 karja's van Singasari, maar ik bid u, dat 't leenbezit van de mantjalima in mij moge worden voortgezet en dat de bewaking der begraafplaatsen onveranderd door mij moge plaats hebben.

De Sultan stond het geheele verzoek van Pangeran Langkap toe en zeide tot de vier heeren: waagt 't niet in eenig opzicht verandering te brengen in de regeling van den voormaligen Sultan van Demak. Mijn bevel aan u-vieren is, dat ge 't niet waagt (zooals ik-zelf het niet waag) iets te veranderen in de bevelen, die de voormalige Sultan heeft uitgevaardigd in zijne overeenkomst met wali Pangeran Makedoem en Pangeran Senapati van Pasir-batang, dat de grond ten noorden van de kali Pantjoer zal zijn kepoetian en de grond ten zuiden van die kali zoogenaamde panéwon.

De Sultan van Demak heeft de heilige plaatsen vastgesteld, zoo ook die van den wali, Pangeran Makedoem.

Voorts is de grond ten westen van de kali Kenas en ten zuiden van de kali Pantjoer tot perdikan verheven onder de regering van den Sultan van Demak.

Verhalen we nogmaals, dat de voormalige Pangeran Praboeära sawah's ontgon en als kluizenaar, gevestigd was aan den oever van de kali Kréjo — en dat hij een zoon had, genaamd Panembahan Pagoet.

Nu wordt verder verhaald, dat Pangeran Langkap met zijne vier neven naar Pasir terugkeerde en dat hem in commissie werden meêgegeven twee vorstelijke gandèks, genaamd Kertigendéjo en Kjai Bangsa, om de bepalingen van den voormaligen Sultan van Demak tot uitvoering te brengen.

Zoodra ze te Pasir aankwamen, maakten ze zich op tot het vastleggen van de grens, ten Westen de kali Logawa, ten noorden Séla-bangkong, ten oosten de kali Kenas en ten zuiden de kali Pantjoer.

Als punt van uitgang werd genomen de groote waringin-boom en zoo (trok men) westelijk voort tot aan de kali Loeawa en Kedoeng-nambo als uiteinde.

Vervolgens de rivier opwaarts tot aan Kedoeng sawangan; verder opwaarts tot aan Kedoengbongar; al verder de rivier opwaarts, naar het noorden, tot aan Kedoenggroegoek en, altijd verder de rivier opwaarts, tot men uitkomt op het midden van Kedoengtembalang.

Vervolgens zwenkende naar het oosten en den grooten weg volgende tot aan Séla-bangkong, verder oostelijk op naar Tjoeroegbandoeng, tot men uitkwam aan de kali Djengok; toen, meer verder oostelijk op, tot men uitkwam op Rantja-djedjawar; nog altijd oostelijk door, de rivier over, namelijk de Panasalan, en zoo door, tot men uitkwam op Aloer.

Dat Aloer is de oorsprong van de kali Kenas.

Nu de rivier Kenas gevolgd, naar beneden, tot de uitmonding daarin van de kali Djengok.

Van die Djengok weêr naar boven tot aan de uitmonding daarin van de kali Krép en van die Krép lineā rectā naar boven, tot men uitkwam aan de bron te Songsom-dampit.

Van Songsom-dampit trokken ze rechtuit, westelijk op tot aan de kali Pantjoer.

Nadat deze grens was vastgelegd, werden door de twee vorstelijke commissarissen de desa's en hare gronden vastgesteld, van de mantjanagara, welke pagodongan werden, met alles, wat daarop gestald en gehooid was, van Pangeran Langkap, die tevens belast werd met de bewaring van de vorstelijke djimat's, — een en ander, zooals dat door den voormaligen Sultan van Demak gelast was.

Nadat die regeling was vastgesteld, keerden de beide gandèks naar Padjang terug.

Daarover nu verder gezwegen en teruggekeerd naar hen, die te Pasir achterbleven.

Pangeran Langkap sprak tot zijne bloedverwanten Ki Aris en Ki Kambangan: ik heb hier niets te verrichten, maar vestigt gij u hier.

Ki Aris vestigde zich daarop te Karang samboeng, waaruit Karang tandjoeng ontstond en Ki Kambangan vestigde zich te Karanggoedé, waaruit Karang taloen ontstond.

Hierna wordt verhaald, dat na verloop van tijd Pangeran Langkap zijn volk van de mantjalima liet oproepen en dat, toen daarop alle weerbare mannen waren bijeengebracht van Lemadjang, Karang-anjar, Kober, Ketajan en Gĕgĕr-langoe, hij last gaf om de begraafplaats te ommuren — maar met gehouwen steen.

Ze togen dadelijk aan het werk, aan de noord- en de zuiderzijde, aan de

west- en de oostzijde, en weldra was alles voltooid, op één tjengkal na, ...
toen daar onverwacht de vier neven van Padjang terugkeerden naar Pasir en aan Pangeran Langkap kennis gaven, dat het rijk van Padjang was ondergegaan en vervangen was door de heerschappij van Mataram.

(Toen ze dat vernamen), gingen steenhouwers en metselaars uiteen en keerden huiswaarts, zoodat tot nu toe een stuk muur ter lengte van één tjengkal onvoltooid bleef.

Het was op dat tijdstip (naar het verhaal luidt), dat de vorst van Mataram een bevel uitvaardigde aan zijn Patih om alle koentji's opteroepen.

Spoedig daarop kwamen alle koentji's op, behalve die van Pasir-astana.

Dadelijk werd er een gezantschap op hem afgezonden, bestaande uit Ki Ngabeï Radjanata en Kjaï Djabasa.

Ze kwamen te Pasir-astana, ontmoetten daar Pangeran Langkap en de woorden van de gezanten tot hem waren als half-gesmolten suiker.

* * *

XXXIX.

(DAṆḌANG-GOELA).

Wij komen tot u, daartoe aangewezen door Sang Praboe van Mataram, die ook uw Heer is, om ons nedertebuigen en te bidden op het heilige graf, dat gij hier in bewaring hebt.

Pangeran Langkap antwoordde: er geschiede naar uw begeeren.

De gezanten zeiden daarop: nadat we eerbied zullen bewezen hebben aan de heilige graven, wordt u gelast bij den Vorst van Mataram te verschijnen.

Pangeran Langkap antwoordde: het geschiede, zooals u gezegd hebt.

Vervolgens gingen de gezanten naar de heilige graven en baden daar met het gezicht ter aarde.

Toen dit afgeloopen was, keerden ze naar hun verblijf terug.

De Pangeran maakte zich met spoed reisvaardig om op te gaan naar het hof van Mataram, besteeg zijn paard, Djoli genaamd, en vertrok.

Alle zijne sentana's gingen mee, vijftien in getal.

De namen dier sentana's zijn: Kjaï Dalem, Kjaï Djorap, Kjaï Djok, Ki Tajim alias Ki Tokol, Ki Aras, Ki Kambangan, Ki Bendoengan, Ki Gidjaja, Ki Ngabdoelsoekner, Ki Goeloedawa, Ki Glĕdĕg, Ki Leboeh, Ki Nadar, Ki Semoe en Ki Toewan Raga.

Er wordt verhaald, dat ze hun weg namen over Oeroet-séwoe en dat de beide gezanten met hen meêgingen.

Gezwegen over de reis; er wordt verhaald, dat ze te Mataram aankwamen en onmiddellijk aan den Patih, Ki Toemenggoeng Narapaksa ([1]), werden voorgesteld, die hen de groote masdjid als verblijf aanwees.

Daar werden ze ontvangen door twee poenggawa's, Ki Arja Manèngpati en Ki Toemenggoeng Mangoenonĕng, die hen met hoffelijke woorden te gemoet traden, terwijl Pangeran Langkep vriendelijke woorden teruggaf.

Laten we vervolgens verhalen, dat Pangeran Langkap den volgenden morgen in de kepatihan ontboden werd; dat hij kort daarop voor Ki Toemenggoeng Narapaksa verscheen en vervolgens gebracht werd voor Pangeran Mertalaja, aan wien hij door den patih werd voorgesteld.

Pangeran Mertalaja vroeg op zachten toon aan Pangeran Langkap: is U de koentji van Pasir-astana?

(1) Het handschrift heeft Narapaksa en Ranapaksa.

Pangeran Langkap antwoordde zacht; ja, die ben ik.

Toen vroeg weêr Pangeran Mertalaja: hoe heet de overledene, dien u te bewaken hebt?

Pangeran Langkap antwoordde: hij heet wali Pangeran Makedoem, afkomstig van Demak; en dan is er nog een, een telg uit het vorstenhuis van Padjadjaran, afstammeling van Banjaktjatra, wien de Sultan van Demak den titel schonk van Pangeran Senapati Mangkoeboemi, die een zelfden leermeester heeft gehad als wali Pangeran Makedoem en Soenan Kalidjaga en de Sultan van Demak. Bovendien assisteerde hij vroeger bij den bouw van de masdjid van Demak.

Pangeran Mertalaja glimlachte en zeî: waarlijk een Wali van Allah! — spoedde zich daarop de poeri binnen en verscheen voor den vorst van Mataram.

Men verhaalt, dat op dat tijdstip Panembahan Krapjak de vorstelijke waardigheid bekleedde.

Pangeran Mertalaja deelde den Vorst mede, dat de koentji van Pasir er was, — en alles, wat Pangeran Langkap hem had medegedeeld, niets meer en niets minder, werd aan den Vorst naverteld.

De Vorst van Mataram zeide daarop: in dat geval worde hij bevestigd en blijve de grond met alles, wat daarop is, voortdurend perdikan. Ik waag het niet iets te veranderen aan de nalatenschap van den Sultan van Demak: dat alles blijve, zooals het is. Breng ter kennisse van den koentji van Pasir, dat ik zijne voorbeden en dikir's verlang en de zegen van hen, die door hem bewaakt worden, en dat hij zorg drage, dat de perdikan Pasir-astana niet vermengd worde met de panéwon.

Pangeran Mertalaja bood de sembah aan en verwijderde zich op eerbiedige wijze uit het paleis; en, toen hij buiten kwam, deelde hij de vorstelijke opdracht volgender wijze aan den koentji Pangeran Langkap mede: U wordt in alles bevestigd en bestendigd, overeenkomstig de door den voormaligen Sultan van Demak vastgestelde regeling, als bewaker van de graven van Pasir-astana, dat haar perdikanschap behoudt; maar de Vorst vraagt uwe voorbeden en dikir's en wenscht, dat de zegenende invloed van uwe voorbede en de invloed van hen, die door u bewaakt worden, voorspoed en luister brengen aan den Vorst; dat zijne bevelen worden gehoorzaamd; dat hij geëerd worde door de Dipati's en dat Java zich moge voegen en schikken naar zijne heerschappij.

Daarop sprak Pangeran Langkap: het zal geschieden, zooals Z. M. beveelt: uw dienaar zal zijne gebeden voor den Vorst opzenden tot Allah en zijn profeet, opdat hij door de boepati's worde gehoorzaamd in alles, wat hij begeert.

Daarop gaf Pangeran Mertalaja last aan Toemenggoeng Narapaksa om dadelijk aan de groot-poenggawa's medetedeelen, dat van heden af aan de koentji van Pasir vast en ongehinderd zijn gang kon gaan, overeenkomstig de bevelen van den voormaligen Sultan van Demak; en dat hij en al zijne afstammelingen perdikan waren verklaard; en dat niemand het wagen mocht daarin eenige verandering te brengen.

Toen Pangeran Mertalaja het vorstelijk bevel overbracht aan Pangeran Langkap, bevond deze zich op de pagelaran, in gezelschap van Toemenggoeng Mengoenoneng.

Daar kwam de zoon van den vorst en vroeg aan Pangeran Mertalaja; zeg, oom, wie is dat?

De gevraagde antwoordde: dat is de koentji van Pasir, mejongen, die door uw vader ontboden werd.

Maar — vroeg de prins weêr — wie is het, die door hem bewaakt wordt en wien te Pasir goddelijke eer bewezen wordt?

Pangeran Mertalaja vertelde den prins alles, wat hij van Pangeran Langkap vernomen had en zoo even reeds aan den Vorst was overgebracht, zonder er iets bij of af te doen.

Toen de Vorst hem niets meer te gelasten had, nam Pangeran Langkap afscheid en vertrok, met zich nemende twee gandèk's, genaamd Ki Ketib Rahman en Ki Ketib Soelah.

Toen ze te Pasir-astana waren aangekomen, ontboden de gandèk's de ambtenaren van de matjapat: Kjaï Pasir-batang, Katjé, Bondjok en Singasari.

Toen allen bijeen waren en de ambtenaren van het midden gedeelte ook aanwezig waren, deden hun de beide gandèk's mededeeling van de vorstelijke bevelen: ambtenaren van de matjapat, wij zijn hier tot u gekomen op last van den Vorst om uitvoering te geven aan alle verordeningen van den voormaligen Sultan van Demak en evenzoo alles vasttestellen, wat door den Sultan van Padjang is bepaald ten opzichte van de gronden der mantjalima. Uw Heer durft niets te wijzigen aan de regeling van voorheen.

Dadelijk werden door de vier priaji's de kaoem's aangewezen om deeltenemen aan de reis en de beide gandèk's te vergezellen: door Kjaï Pasir werd aangewezen Kjaï Ngabas; Ki Ngabdoeldjapar door Kjaï Singasari; Ki Sarap door Kjaï Katjé; Kjaï Ngabdoeldjamal door Bondjok.

Nadat ze voor hunne taak waren aangewezen, volgden ze de vorstelijke commissarissen voor de vaststelling van de grenzen naar het groote bosch, van het zuiden beginnende aan de waringin; van daar westelijk op, tot men uitkwam aan de kali Logawa en Kedoeng-nambo als uiteinde; de rivier opwaarts tot aan Kedoeng sawangan en verder opwaarts tot aan Kedoeng-geroegak.

Van Kedoeng-geroegak de rivier verder opwaarts tot aan Kedoeng-granti.

Vervolgens verder opwaarts tot aan het begin van Kedoeng-tabĕla.

Daarop wendde men zich oostwaarts en volgde den grooten weg naar Selabangkong tot aan de kali Apa; daar langs, weêr verder oostelijk op, naar Tjoeroegbandong tot aan de rivier Djengok.

Daar langs weêr oostelijk op, tot men uitkwam op Rântjah-djedjawar.

Verder oostelijk op, tot de grenslijn uitliep op de kali Panasalan.

De kali Panasalan werd overgetrokken en men marcheerde naar het zuiden tot aan de Aloer.

De Aloer is de zijtak van de kali Kenas.

Daarop volgden ze de kali Kenas stroomafwaarts tot men uitkwam ten oosten van de kali Kréjo.

De kali Kréjo volgde men niet, maar men ging langzaam voort, tot men uitkwam aan den zijtak van de kali Kréjo.

Vervolgens trok men verder tot Songgom-dampit; daar langs westelijk op, tot men weêr uitkwam op den grooten weg en zoo verder tot aan de kali Pantjoer.

Toen die grens was vastgelegd en daarmeê de duur verzekerd was van de sporen, die van voorheen waren overgebleven, ging de commissie voor de grens-opname uiteen en keerde ieder naar zijn woonplaats terug.

De beide gandèk's keerden terug naar Mataram.

Zonder te spreken over hunne reis, zij gemeld, dat ze te Mataram aankwamen.

Daarover nu gezwegen en teruggekeerd tot Pangeran Pelangon.

Deze had zeven kinderen, onder welke één zoon en zes meisjes, die jonger waren.

De zoon was Pangeran Langkap en de dochters, één voor één vermeld, waren de volgende: de oudste Njai Déwi Karangsari; dan volgde Njai Wandankoening; dan Njai Wandantepas; vervolgens Njai Wandansari, dan Nji Sekarwoelan en Njai Sekarsoeli.

Van Karangsari wordt verhaald, dat ze twee malen getrouwd was; dat ze uit haar eerste huwelijk een zoon had, Windoehadji; dat ze uit haar tweede huwelijk met een wetgeleerde van Padjang, genaamd Kjaï Mertawetjana, twee huwelijks-panden had, beide zoons, van welke de oudste Prajawangsa en de jongste Ki Mertanaja heette.

Mertanaja had een zoon, genaamd Kjai Talaboedin.

Kjai Talaboedin had een dochter, Njai Noerrahman.

Kjai Noerrahman kreeg een zoon, Kjai Noerrakim.

Kjai Noerrakim kreeg een zoon, die den naam overnam van zijn grootvader en dus Kjai Noerrahman heette, en twee dochters, van welke de eene Njai Koernapi en de andere Njai Sampiah heette.

Maar om in ons verhaal terugtekeeren tot Ki Prajawangsa: deze had eene dochter, Nji Satiroedin.

Nji Satiroedin had eene zoon, genaamd Kjai Soetawigata.

Kjai Soetawigata kreeg een zoon, genaamd Kjai Najandaka.

Kjai Najandaka had een zoon, genaamd Kjai Pramoesiti.

Laten we nu weêr terugkomen op Pangeran Langkap.

Deze had een zoon, genaamd Poerwakoesoema.

Poerwakoesoema kreeg een zoon, genaamd Panembahan Kaloran.

Panembahan Kaloran kreeg twee kinderen, waarvan de oudste Kjai Poerwadita en de jongste Njai Prenadita.

Van Kjai Poerwadita wordt verhaald, dat hij een zoon had, genaamd Kjai Poerwanangga, en Kjai Poerwanangga een zoon kreeg, Ki Poerwadiwangsa.

Kjai Poerwadiwangsa kreeg een zoon, Kjaï Marjam.

Kjai Marjam kreeg een zoon, die zijn vader in den naam opvolgde: Ki Demang Marjam.

Van Nji Prĕnadita wordt verhaald, dat haar zoon trouwde te Sidabowa met Njai Prajagoena.

Njai Prajagoena nu kreeg zeven kinderen: de oudste, Nji Wisadria; daarop volgde Njai Prajadria, de middelsten waren Ki Priamenggala en zeer jonge broeder Ki Prajademerta; daarop volgden Nji Tjadipraja en hare jongere zuster Njai Ditaleksana, terwijl de jongste was Njai Wangsawedana.

De genoemde Nji Wisadria kreeg eene dochter, genaamd Njai Pramoesita.

Njai Prajadria kreeg twee kinderen: Njai Joedakria en Kjai Soeratjandra.

Kjai Priamenggala had drie kinderen, van welke de oudste heette Wiramenggala; verder Njai Prajadipa en Kjai Prajawetjana.

Laten we hierover nu zwijgen en in het verhaal terugkeeren tot Kjaï-ageng Sesoelé, die in de panéwon van Pasir-batang kwam.

Men verhaalt, dat deze bij zijn overlijden begraven werd te Tamansari, westelijk van de plek, waar het graf is van Kertalangoe, die later bekend was onder den naam van Kjai-ageng Kertalangoe.

Verder wordt verhaald, dat Kjai Kertalangoe een zoon had, Ngabeï Kambangan.

Kjai Kembangan had de volgende kinderen: het oudste, verwekt bij een selir van Tamansari, heette Kjai Wangsatjitra; daarop volgde een zoon, geboren uit een padmi, Ki Ngabeï Djanah, en het jongste, ook geboren uit een padmi, werd als minderjarige genoemd Bagoes Ragil en, toen hij meerderjarig was, Demang Najapatra.

De opvolger nu in de waardigheid van Boepati was Ki Ngabeï Djanah, terwijl als patih werd aangesteld zijn jongere broeder Ki Demang Najapatra, die

tevens beheerder werd van Kjaï Wangsatjitra, met Tamansari als zijn vruchtgebruik.

Verder wordt verhaald, dat genoemde Ngabeï Djanah bij zijn overlijden werd vervangen door zijn zoon Kjaï Ngabeï Natanagara en ook als patih had zijn oom, Kjaï Demang Najapatra.

Van dien Kjai Demang Najapatra wordt verhaald, dat hij twee zoons had: de oudste, die zijn vader in zijn naam opvolgde, Demang Najapatra, en zijn jongere broeder, genaamd Kentol Soetanaja.

Bij het overlijden van vader Ki Najapatra werd hij, als patih van Pasir opgevolgd door zijn oudsten zoon, met behoud van den naam Demang Najapatra.

Kjai Natanagara werd bij zijn overlijden opgevolgd door zijn zoon Najadita en werd later bekend onder den naam van Ki Ngabeï Kidoel.

Kjaï Kidoel had eene dochter, genaamd Njai Kertabangsa;

Njai Kertabangsa kreeg een zoon, Ki Demang Najabangsa;

Najabangsa kreeg een zoon, Demang Bangsawidjaja;

Ki Bangsawidjaja kreeg een zoon, die den naam voortzette van zijn grootvader en aldus Ki Demang Najabangsa heette.

Laten we hierover nu zwijgen en in het verhaal terugkeeren tot Kjai Kidoel.

Tijdens Kjai Kidoel Ngabeï werd en zijn oom Ki Demang Najapatra patih, gevoelde de jongere broeder, over wien we vroeger reeds spraken, Kjaï Kĕntol Soetanaja, zich gegriefd en vertrok naar Batavia, alwaar hij eene ontmoeting had met zijn aangehuwden zwager, genaamd Kjai Wirakrĕti.

Beiden gingen in dienst bij Mas Rongga Semawis, toen deze werd afgevaardigd door Pangeran Adipati Poeger — en alle onderhandelingen met den Heer Gouverneur voor zijne rekening nam, welke dan ook dankbaar werden aangenomen.

Spoedig keerde Mas Rongga naar Samarang terug en deelde Pangeran Adipati Poeger mede, dat hij in zijne onderhandelingen geslaagd was.

Kort daarop werd Pangeran Adipati Poeger verheven tot Vorst te Samarang en als zoodanig gehuldigd door de Dipati's met den titel van Soenan Mangkoeboewana Senapati ngalaga Ngabdoerrahman Saïdin Panatagama.

De genoemde Soetanaja en Wirakrĕti traden bij den Vorst als magang in dienst en werden als zoodanig door den Vorst aangenomen.

Nadat de Vorst naar Kartasoera was teruggekeerd, de kraton betrokken had en het land reeds tot rust gekomen was, werden Wirakĕrti en Soetanaja begiftigd met landbezit en ambtelijken rang: Ki Wirakrĕti werd genoemd Ki Toemenggoeng Wirabangsa en kreeg te beheeren 500 karja's, gelegen in de helft van Banjoemas, die gelegen was aan de noordzijde van de rivier met Blater kali manah als hoofdplaats.

Slechts drie jaren lang behield hij dat en toen werden de deelen van Banjoemas weêr vereenigd tot één door Joedanagara.

Kentol Soetanaja nu kreeg den naam van Singaperbangsa en kreeg na het ontslag van Ki Doel 700 karja's in het Pasirbatangsche.

De inwoners van Pasir batang onderwierpen zich aan hem: daar was niemand, die zich verzette tegen den wil van Demang Singaperbangsa.

Zijn oudere broeder, Ki Demang Najapatra, bleef voortdurend pati.

Ki Demang Singaperbangsa bleef vast in het bezit van 700 karja's, maar voerde den blauwen pajong.

Ngabeï Soeradipa, die de waardigheid bekleedde van Boepati van Singasari, kreeg slechts 600 karja's wegens de opheffing van Kali Radjoet en Katjé als kaboepaten.

Er wordt vermeld, dat te dien tijde Kjai Soeradipoera Toemenggoeng van Banjoemas was.

Deze was afkomstig van Kartasoera en een afstammeling van Joedanegara.

Zwijgen we nu van Joedanagara.

Over Singasari wordt vermeld, dat Ki Ngabeï Soeradipa er kliwon was en dat 't eene uitgestrektheid had van 600 (?); daar werden bijgevoegd gronden, die van Ajah ter uitgestrektheid van één *biting* werden afgenomen; ook werd Sindangbarang aan Singasarė toegevoegd, zoodat 't met eene gezamenlijke uitgestrektheid van 400 (?) opwoog tegen Pasir.

Laten we nu zwijgen over Kjaï Demang Singaperbangsa en verhalen van zijne afstammelingen.

Kjaï Demang Singaperbangsa had kinderen, van welke de oudste, een zoon, genaamd Ngabeï Najawidjaja, hem opvolgde in zijne waardigheid te Pasir.

Najawidjaja kreeg ook kinderen, van welke de oudste zoon, naar men zegt, hem verving als Boepati van Pasir.

Deze heette Ngabeï Singaperbangsa.

Aan de hoofdplaats werd door hem den naam gegeven van Pasir Kertawibawa.

Toen Ngabeï Singaperbangsa reeds gebrekkig was geworden door ouderdom en men hem pleegde te noemen Kjaï Manten, werd hij opgevolgd door zijn zoon, genaamd Kjaï Ngabeï Natawidjaja, als beheerder van Kertawibawa; — maar Kjaï Ngabeï was niet lang in het bezit van zijne waardigheid — slechts 7 jaar — toen hij zich schuldig maakte aan eene ongeoorloofde handeling tegenover den Vorst, — namelijk door een zijner poenggawa's, Wobogis, te ontslaan — en vervangen werd door Raden Tjakrawedana, een bloedverwant van den Vorst, van Ratoe's zijde.

Dat geschiedde in het jaar (A. S.) 1708 (1).

Hij zetelde te Kertawibawa slechts 6 jaar lang en verplaatste toen zijne residentie ten oosten van Pantjoerawis en, toen dat laatste reeds hoofdplaats geworden was, werd daaraan de naam gegeven van Poerwakarta.

Dat geschiedde in het jaar (A. S.) 1714 (2).

Daarna werd de nagari Pasir in tweeën gedeeld: de eene helft ontving Mas Rangga Mertadirdja, die van moederszijde van Singasari en van vaderszijde van Banjoemasche afkomst was.

Die verdeeling had plaats in het jaar (A. S.) 1711 (3).

Er wordt verder verhaald, dat die Mas Rangga Mertadjaja de hoofdplaats verliet en zijn hoofdzetel vestigde te Soekaradja.

Voor de andere helft bleef Raden Ngabeï Tjakrawedana voortdurend zetelen te Poerwakarta.

Men verhaalt, dat die Raden Ngabeï Tjakrawedana toentertijd vele gemalinnen had, maar daaronder slechts twee padmi's, van welke de oudste Mas-adjeng Banjoemas en de jongere Mas-adjeng Pasir.

Bij laatstgenoemde had hij een zoon, Kjaï Ngabeï Natawidjaja — terwijl Mas-adjeng Banjoemas hem een jongeren zoon schonk, genaamd Toemenggoeng Joedanegara.

* * *

(1) Het handschrift geeft als tjondrasengkala: naga-sirna-soewara-boemi.
(2) „ „ „ „ : karti-tjandra-swara-nabi.
(3) „ „ „ „ : dipa-tjandra-noenggang-djalmi.
Wanneer ik voor *dipa* lees *dwipa*, 1718, wat me waarschijnlijker voorkomt, omdat gesproken wordt van eene handeling, die na 1714 zou hebben plaats gehad.

XL.

POETJOENG.

Men verhaalt, dat Raden Ngabeï Tjakrawedana vele kinderen had, zoowel zoons als dochters, zoowel van padmi's als van selir's.

Raden Toemenggoeng Joedanegara werd door den Vorst schuldig bevonden aan een vergrijp en daarom ontslagen en vervangen — voor de helft door Raden, Tjakrawedana en voor de helft door Mas Rangga Mertadirdja, beiden met den titel van Toemenggoeng van Banjoemas; Raden Toemenggoeng Tjakrawedana als de oudste en Raden Toemenggoeng Mertadirdja als de jongste.

De verdeeling van Banjoemas in tweeën had plaats in de maand Moeloed van het jaar Dal (A. S.) 1741 (1).

De Ngabeï van Poerwakarta werd opgevolgd door den zoon van Ngabeï Tjakrawedana, echten zoon bij de jongste echtgenoot, genaamd Mas-adjeng Pasir, aan wien de naam verleend werd van Raden Ngabeï Tjakradirdja.

Soekaradja nu werd opgevolgd door zijn middelsten zoon, Raden Soemadirdja, aan wien de naam geschonken werd van Raden Ngabeï Soemadirdja.

Banjoemas bleef voortdurend verdeeld in tweeën en wel in een *kasepoehan* en een *kanoman.*

Wat de jaarlijksche receptie betreft, verscheen de helft in de kasepoehan op Moeloed en de helft in de kanoman op Siam.

Te dien tijd was er juist receptie bij den Toemenggoeng van de kanoman: aan den Boepati werd de naam verleend van Toemenggoeng Bratadiningrat en aan zijn zoon Raden Soemadirdja werd de naam geschonken van Ngabeï Bratadimedja en aan al de ambtenaren van de kanoman werd eene praedicaats-verwisseling verleend: Toemenggoeng Bratasoedira van Poerbolinggo, Mangoenbrata van Bandjar en voor Pandjer twee ngabeï's, n.l. Raden Ngabeï Wangsabrata en Reksabrata.

Daarop brak de tijd aan van den opstand van een prins van Ngajogja, Pangeran Dipanagara, die zich opwierp tegen het gevestigd gezag onder den naam van *Eroetjakra.*

In het begin van dezen oorlog werd de stad overmeesterd, hetgeen voorviel in het jaar A. S. 1751. (2)

De opstandelingen werden vernietigd; de Compagnie bleef overwinnaar en

---

(1) Het handschrift geeft als tjondrasĕngkala: mantri-papat-rĕsi-nabi.

(2) Het handschrift geeft als tjondra-sangkala: mantri-lima-ardi-boemi.

de onderwerping van Dipanagara had plaats in de maand Djimawal van het jaar A. S. 1757. (1)

Heel Java kwam onder het bestuur der Hollanders.

Bij beschikking van den Grooten Heer werd Raden Tjakradirdja verheven tot Dipati met den naam van Raden Adipati Tjakranagara en kreeg de kaboepaten Banjoemas te besturen, terwijl *Poerwakarta* kwam onder Raden Bratadimedja, die den naam kreeg van Raden Adipati Mertadirdja.

Dat had plaats in het jaar Djé (A. S.) 1711 (?) (2).

Daarna werden alle landen van Java onder ééne regeling gebracht in het jaar Dal (A. S.) 1759 (3).

Pamalang, 1894.
Magetan, 1896.

* * *

(1) Het handschrift geeft als tjondra-sangkala: giri-jeksa-sapta-nabi.
(2) „ „ „ „ „ : dipa-gati-wikoe-soenoe.
(3) „ „ „ „ „ : lèng-boeta-ardi-toenggal.

꧋ꦧꦧꦢ꧀ꦱꦶꦁ꧈

[illegible]

ꦢꦱꦶꦥꦤꦏꦾꦏꦾꦭꦾ꧈ ꦏꦕꦁꦲꦏꦥꦶꦭꦩꦼꦔꦼꦩ ꧋ꦱꦶꦤ꧀ꦢꦸꦩꦶꦲꦭꦼꦔꦼꦢꦥꦶꦱꦶ
ꦏꦾ꧈ ꦱꦸꦩꦶꦥꦶꦱꦾꦫꦏꦩꦶꦲꦃ꧈ ꦲꦏꦾꦸꦫꦢꦤꦏ꧀ꦭꦸꦥꦗꦁꦫꦲ꧈ ꦤꦏ꧀ꦭꦶꦭꦱꦶꦫꦏ꧀ꦭꦸꦲꦼ
ꦭ꧈ ꦲꦼꦗꦸꦥꦶꦤꦶꦲꦁꦲꦶꦮ꧈ ꦲꦃꦗꦶꦮꦸꦫꦮꦸ꧇ꦩꦚꦲꦾ꧈ ꦭꦥꦗꦁꦫꦲꦏꦥꦶꦭꦩꦼꦔꦼ
ꦩ ꧋ ꦥꦏꦼꦱꦶꦭꦭꦾꦭꦾꦥꦮꦶꦩꦾ꧈ ꦭꦥꦗꦁꦫꦲꦮꦲꦫꦭꦏꦗꦸꦤ꧀ꦢꦸ꧈ ꦤꦏꦾ
ꦥꦶꦫꦮꦏ꧀ꦩꦥꦶꦫꦭ꧇ꦩꦾ꧈ ꦱꦸꦏꦾꦫꦭꦏꦾꦏꦏ꧀ꦭꦩꦼꦔꦼꦩ꧈ ꦥꦏꦼꦠꦶꦭꦧꦩꦼꦠꦭꦥ꧈
ꦮꦲꦫꦭꦏꦼꦠꦫꦱꦸꦢꦶꦱꦸꦱꦾ꧈ ꦭꦥꦗꦁꦫꦲꦲꦏꦾꦱꦸꦱꦸꦢꦏꦾ ꧋ ꦗꦔ꧇ ꧋
ꦭꦤꦥꦲꦾꦭꦥꦗꦁꦫꦲꦱꦸꦥꦶꦱꦶꦏꦾ꧈ ꦩꦥꦗꦏꦸꦧꦶꦥꦶꦱꦶꦏꦏꦮ꧈ ꦗꦶꦏꦥ
ꦥꦶꦭꦏ꧀ꦭꦸꦫꦏꦏ꧈ ꦥꦏꦼꦥꦗꦏ꧀ꦫꦏꦭꦠꦾ꧈ ꦗꦶꦫꦭꦮꦁꦱꦸꦥꦮꦲꦠꦶ꧈ ꦱꦶꦫ
ꦫꦏꦠꦏ꧀ꦭꦮꦥꦠꦶꦏ꧈ ꦲꦶꦢꦾꦱꦶꦏꦼꦥꦗꦏꦾ꧈ ꦏꦾꦥꦶꦱꦶꦏ꧀ꦭꦏꦠꦶꦩ꧈ ꦮ
ꦲꦫꦭꦏ꧀ꦭꦤꦏ꧀ꦭꦸꦏꦥꦗꦤꦧꦩꦼꦱꦶꦏꦾ꧈ ꦱꦏꦾꦮꦏ꧀ꦭꦥꦏꦏ ꧋ ꦲꦾꦱꦶꦏ꧀ꦭ
ꦮꦫꦭꦏꦫꦏꦸꦢꦾꦱꦶ꧈ ꦫꦭ꧇ꦏ꧀ꦭꦱꦶꦏꦼꦢꦶꦁꦥꦸꦏꦼꦠꦢ꧈ ꦱꦶꦤꦏ꧀ꦭꦲꦫꦏ꧀ꦭ꧇ꦥꦶꦏ꧀ꦭꦶꦫ
ꦫꦏ꧈ ꦲꦶꦢꦶꦭꦶꦥꦶꦱꦏꦾ꧈ ꦭꦥꦏꦼꦥꦲꦶꦱꦸꦥꦶꦥꦢꦶ꧈ ꦲꦶꦩꦾꦏ꧀ꦭꦶꦠꦏ꧀ꦭꦾꦭꦏꦾ꧈
ꦭꦏꦠꦥꦱꦶꦏꦾꦥꦾ꧈ ꦮꦲꦫꦭꦏꦾꦥꦾꦱꦶꦏ꧀ꦭꦁ꧈ ꦲꦏ꧀ꦭꦶꦱꦸꦲꦶꦢꦶꦏꦾꦱꦶꦏ꧀ꦭꦏꦾꦮꦏꦾ
ꦥꦶ꧈ ꦲꦶꦲꦶꦁꦥꦏ꧀ꦭꦥꦏꦾꦏ ꧋ ꦪꦥꦲꦾꦭꦾꦏꦾꦥꦸꦱꦶꦩꦶꦢꦶꦁ꧈ ꦥꦶꦏ꧀ꦭꦥꦫꦲ꧇ꦩꦼ
ꦢꦶꦭꦶꦥꦶꦭꦾꦏꦾ꧈ ꦥꦭꦥꦾꦱꦾꦩꦲꦶꦭꦶꦫꦏ꧈ ꦲꦶꦱꦶꦩꦶꦮꦶꦏꦾꦁ꧈ ꦭꦤꦫꦏꦾ꧇ꦏꦾꦫ
ꦫꦥ꧇ꦫꦏꦾꦥꦃꦲꦶ꧈ ꦭꦥꦶꦫꦏꦲꦫꦱꦢꦏ꧈ ꦥꦶꦱꦶꦱꦾꦏ꧀ꦭꦱꦶꦏꦾꦭꦾ꧈ ꦲꦤꦫꦏꦾ꧇ꦭꦶꦏꦼ
ꦥꦶꦤꦶꦲꦁ꧈ ꦫꦭꦏꦾꦥꦸꦢꦶꦏꦲꦥꦥꦏꦲꦶꦪꦶꦏꦾ꧈ ꦲꦏ꧀ꦭꦤꦫꦲꦱꦥꦶꦤ ꧋ ꦩ
ꦥꦶꦤꦶꦲꦁꦥꦥꦏꦭꦥꦗꦁꦫꦲꦶ꧈ ꦲꦩꦭꦗꦶꦏꦼꦲꦢꦫꦏ꧀ꦭꦶꦏꦾ꧈ ꦲꦶꦕꦩꦥꦲꦏ꧀ꦭ
ꦢꦶꦫꦥꦗ꧈ ꦱꦶꦲꦶꦁꦥꦏꦗꦸꦢꦾ꧈ ꦩꦏꦱꦸꦏꦾꦥꦶꦭꦱꦶꦢꦭꦶ꧈ ꦩꦥꦏꦥꦾꦱꦶꦏꦥꦗ
ꦏꦾ꧈ ꦥꦱꦾꦥꦶꦤꦱꦶꦥꦾꦏꦾ꧈ ꦲꦶꦢꦏꦶꦭꦗꦸꦕꦥꦶꦩꦏꦾ꧈ ꦫꦲꦫꦏꦤꦭꦾꦩꦠꦶꦥꦱꦸꦲꦸ
ꦲꦶꦤꦢꦱꦶꦤꦾ꧈ ꦥꦾꦫꦏꦾꦁꦥꦮꦶꦲꦸꦥ ꧋ ꦥꦏ꧀ꦭꦶꦱꦶꦤꦏꦠꦶꦫꦏ꧇ꦏꦮꦥꦾꦭꦶ꧈
ꦏꦥꦏꦲꦫꦱꦏꦥꦲꦶꦭꦏꦾ꧈ ꦲꦶꦢꦏꦾꦥꦸꦤ꧀ꦢꦸꦫꦏꦫꦫꦥ꧈ ꦏꦕꦁꦱꦏꦫꦏ꧇

ꦠꦸꦩꦼꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦏ꧈ ꦱꦩꦕꦿꦤ꧀ꦲꦶꦁꦥꦥꦒꦮꦺꦲꦺꦮꦼ꧈ ꦗꦸꦮꦶꦩ꧀ꦧꦒꦥꦸꦫ꧀ꦤꦥ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦥꦤꦮꦺꦛ

ꦪꦸꦏ꧀ꦠꦶ꧈ ꦱꦸꦢꦶꦥ꧀ꦠꦤ꧀ꦤꦥꦪꦸꦏ꧀ꦠꦸꦱ꧀ꦠ꧈ ꦥꦩꦧꦒꦲꦶꦁꦧꦲꦶꦁꦥꦸꦤ꧀ꦥꦲꦶꦁꦲꦼꦁꦲꦼꦤ꧀ꦤꦲꦶꦁꦭꦲꦶꦁꦕꦿꦩꦤꦾ꧈

ꦧꦸꦭꦧꦒꦸꦤ꧀ꦤꦩꦱꦢꦸꦏ꧀ꦠꦶ ꧋ ꦧꦸꦠ꧀ꦪꦸꦮꦸꦤ꧀ꦤꦱꦸꦒꦤꦸꦱꦸꦲꦺꦢꦶ꧈ ꦏꦾꦲꦺꦮꦼꦤ꧀ꦱꦧꦒ꧀

ꦩꦒꦥꦲꦶꦁꦒꦢꦸꦤ꧀ ꦗꦸꦫꦤꦶꦁꦩꦸꦏ꧀ꦠꦶꦱꦸꦏ꧀ꦠꦶꦲꦶꦁꦩ꧈ ꦗꦸꦮꦶꦤꦶꦱꦸꦏ꧀ꦠꦶꦩꦚꦧꦒ꧀ꦏꦾ꧈ ꦱꦩ

ꦕꦿꦤ꧀ꦲꦶꦁꦤꦥꦒꦥꦸꦤꦸꦒꦸ꧈ ꦱꦧꦒ꧀ꦏꦸꦥꦸꦤꦶꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦱꦧꦶꦛꦤꦶꦤꦢꦶꦏꦾ꧈ ꦥꦸꦱꦸꦒꦱꦲꦶꦁ

ꦲꦶꦁꦩꦤ꧀ꦮꦶꦧꦶꦩ꧈ ꦤꦶꦲꦺꦛꦧꦿꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦩꦼꦩ꧀ꦧꦼꦛꦲꦶꦁꦲꦺꦢꦶꦒꦸꦤ꧀꧈ ꦤꦶꦧꦒꦪꦸꦧꦒꦲꦶꦁꦱꦼꦱ꧀

ꦱ ꧋ ꦲꦢꦶꦒꦤ꧀ꦧꦸꦒ꧀ꦲꦶꦁꦤꦼꦱ꧀ꦱꦶꦲꦤꦶ꧈ ꦪꦸꦲꦶꦤ꧀ꦤꦶꦒꦤ꧀ꦲꦼꦁꦩꦠꦶꦩꦥꦢꦸꦏ꧀ꦠꦶ꧈ ꦱꦸ

ꦧꦶꦪꦱꦸꦒ꧀ꦲꦺꦮꦸꦲꦶꦁꦩꦤ꧀꧈ ꦥꦸꦏꦶꦩꦸꦫ꧀ꦥꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦏ꧈ ꦥꦤ꧀ꦢꦤꦶꦭꦤ꧀ꦲꦼꦭꦤ꧀ꦱꦪꦸꦏ꧀ꦠꦶ꧈ ꦥ

ꦒꦤ꧀ꦢꦸꦏ꧀ꦱꦶꦪ꧈ ꦲꦒꦲꦶꦁꦱꦸꦤꦸꦏ꧀ꦮꦸ꧈ ꦩꦪꦸꦭꦤ꧀ꦢꦸꦥꦒꦲꦶꦁꦲꦤꦠ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦲꦒꦧꦸꦭꦤ꧀ꦢꦸꦩ

ꦲꦢꦶꦒꦤ꧀ꦱꦧꦶ꧈ ꦲꦶꦤꦤꦶꦒꦤ꧀ꦮꦺꦧꦒꦤ꧀ ꧋ ꦏꦺꦲꦺꦮꦸꦲꦸꦧꦶꦏꦶꦏꦶꦲꦢꦸ꧈ ꦧꦶ

ꦥꦧꦸꦏꦸꦤ꧀ꦲꦼꦛꦧꦶꦢꦸꦩ꧈ ꦥꦸꦗꦸꦱꦭꦲꦶꦁꦥꦲꦲꦶꦁꦤꦸꦁꦲꦶꦁꦒꦏꦾ꧈ ꦩꦭꦥꦢꦸꦥꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦏ꧈

ꦮꦶꦮꦶꦛꦶꦢꦸꦩꦚꦧꦒꦸꦛꦶꦮꦶ꧈ ꦩꦸꦧꦶꦠꦶꦲꦥꦸꦒꦤ꧀ꦲꦏꦾ꧈ ꦲꦥꦸꦗꦸꦠꦶꦏꦶꦗꦸꦗꦸ꧈ ꦥ

ꦤꦱꦭꦒꦶꦤꦫꦥꦪꦸ꧈ ꦥꦒꦥꦸꦗꦸꦱꦲꦼꦲꦼꦗꦸꦗꦸꦤꦸꦩꦸꦤꦶ꧈ ꦱꦪꦸꦲꦶꦁꦲꦒꦤꦸꦒ

ꦧ ꧋ ꦧꦸꦭꦧꦒꦸꦲꦶꦁꦧꦕꦥꦸꦢꦸꦢꦸꦛꦶꦮꦶ꧈ ꦧꦒ꧀ꦗꦸꦢꦸꦏꦶꦒꦥꦸꦗꦸꦏꦶꦪꦸ꧈ ꦤꦶꦪ

ꦏꦶꦥꦪꦸꦏ꧀ꦲꦩꦸ꧈ ꦲꦶꦥꦲꦼꦢꦸꦩꦒ꧀ꦗꦸꦤꦩꦢꦸꦏ꧀ꦠꦶ꧈ ꦲꦼꦛꦢꦸꦪꦸꦲꦶꦁꦗꦸꦲꦶꦁꦒꦩꦚꦲꦼꦧꦶ꧈

ꦲꦶꦁꦲꦱꦲꦶꦁꦤꦥꦱ꧀ꦗꦸꦤꦥꦏꦾ꧈ ꦏꦶꦮꦶꦥꦸꦗꦸꦤꦸ꧈ ꦲꦱꦶꦕꦸꦭꦶꦧꦼꦧꦸꦗꦸꦕ꧈ ꦩꦱꦶ

ꦧꦶꦢꦸꦤꦸꦧꦭꦕꦶꦱꦶꦤꦸꦮꦶ꧈ ꦱꦶꦤꦠꦸꦒꦢꦶꦲꦼꦧ꧀ ꧋ ꦲꦸꦪꦸꦤꦒꦸꦢꦸꦩꦚꦗꦸ

ꦮꦶꦭꦶꦱꦾ꧈ ꦧꦸꦏꦶꦭꦶꦒꦛꦶꦩꦗꦸꦥꦮꦶꦱꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦥꦩꦩꦗꦶꦭꦸꦲꦶꦁꦤꦸꦲꦶꦁꦲꦸ꧈ ꦱꦤ꧀ꦲ

ꦩꦮꦶꦱꦸꦲꦶꦁꦤꦸ꧈ ꦮꦶꦏꦶꦮꦶꦢꦸꦮꦶꦧꦲꦧꦏꦶꦱꦾ꧈ ꦮꦶꦭꦶꦢꦸꦭꦶꦧꦚꦲꦶꦁꦗꦸꦤ꧀ꦛ꧈ ꦲꦶꦁꦤꦼꦁꦲ

ꦧꦗꦸꦩꦒꦸꦧꦾ꧈ ꦥꦸꦗꦸꦲꦼꦮꦶꦱꦶꦥꦸꦒꦱ꧈ ꦱꦩꦤꦸꦤ꧀ꦩꦤꦤꦲꦶꦁꦲꦾꦏꦶꦛꦭꦶ꧈

ꦲꦶꦁꦩꦏꦾꦤꦸꦏ꧀ꦠꦶ ꧋ ꦏꦶꦏꦶꦲꦶꦁꦲꦼꦢꦸꦥꦒꦮꦺꦲꦺꦮꦼ꧈ ꦧꦗꦸꦏꦾꦧꦒ꧀ꦭꦒ

ꦭꦸꦒꦭꦸꦒ꧈ ꦥꦸꦱꦢꦸꦲꦏꦶꦛꦶꦲꦶꦁꦲꦶꦁꦕꦿꦏꦾ꧈ ꦗꦸꦱꦶꦢꦸꦲꦶꦁꦤꦶꦤꦸ꧈ ꦮꦶꦒꦸꦮꦶꦲꦶꦁ

ꦥꦏ꧇꧒꧇ꦩꦏ꧀ꦭꦶꦏ꧀ꦏꦺꦕꦕ꧀ꦏ꧀ꦭꦶꦏ꧈ ꦪꦶꦲꦠꦥꦧ꧇꧒꧇ꦤꦶꦭ꧀ꦩꦏ꧀ꦏꦭꦾ꧈ ꦲꦗꦸꦁꦕꦱꦶꦲꦪꦾ꧈ ꦲꦶꦃꦲꦺꦴꦲꦶ

ꦕꦪꦶꦭꦶꦥꦲꦺꦴꦺꦭ꧈ ꦧꦧꦥꦱꦥꦱ꧀ꦲꦥꦕꦭ꧇꧒꧇ꦲꦭꦕꦭꦢꦲꦱꦶꦮꦶꦕꦾ꧈ ꦲꦶꦃꦥꦭꦥꦢꦲꦱꦶꦲꦶ

ꦕꦪꦲꦾ ꧋ ꦪꦾꦂ ꦏꦲꦶꦲꦗꦼꦕꦥꦲꦶꦪꦶ꧉ ꦲꦪꦲꦸꦲꦧꦼꦕꦢꦺꦺꦮꦲꦾ

ꦲꦪꦶꦏ꧀ꦭꦶꦪꦸꦭꦺꦠꦶꦥꦲ꧈ ꦭꦪꦶꦲꦶꦮꦧꦶꦲꦧꦾ꧈ ꦗꦶꦲꦶꦪꦶꦪꦶ꧉ꦧꦱꦗꦭꦸꦂꦢꦲꦶ꧈ ꦭꦶꦂꦧ

ꦕꦥꦏꦲꦾꦥꦭ꧇꧒꧇ꦏ꧈ ꦲꦭꦺꦴꦱꦶ꧉ꦲꦶꦧꦲꦾ꧈ ꦱꦢꦮꦭꦸꦲꦗ꧉ꦲꦶꦲꦢ꧈ ꦪꦲꦗ

ꦪꦲꦕꦪꦕꦭꦗꦶꦲꦶꦪꦶꦪꦶ꧉ ꦲꦥꦪꦼ꧇꧒꧇ꦢꦮꦧꦂꦏꦢ ꧋ ꦥꦸꦱꦗꦲꦶꦲꦶꦲꦶ꧉ꦥꦏ

ꦥꦕꦲꦕꦶꦠꦲꦶ꧈ ꦠꦏꦶꦪꦭꦸꦲꦢꦕꦶꦢꦕꦶꦧꦕ꧈ ꦱꦥꦱ꧇꧒꧇ꦭ꧉ꦥꦲꦠꦶꦥꦭꦥꦪ

ꦥꦢ꧈ ꦧꦧꦶꦥꦏ꧇꧒꧇ꦲꦭꦸꦮ꧈ ꦲꦲꦶꦮꦲꦾꦲꦶꦏꦲꦱꦶꦪꦶ꧈ ꦲꦠꦶꦗꦶꦏꦧꦶꦕꦪ꧈

ꦥꦱ꧇꧒꧇ꦥꦏꦶꦧꦕꦧꦕ꧈ ꦏꦭꦶꦮꦪꦸꦗꦶꦗꦥꦸꦕ꧈ ꦕꦧꦧꦶꦏꦾꦢꦕꦭꦲꦶꦮꦂꦢ

ꦱꦶꦧꦾ꧈ ꦠꦲꦲꦲꦺꦴꦕꦪꦶꦗꦸꦂ ꧋ ꦢꦕꦭꦥꦲꦠꦶꦧꦭꦸꦱꦗꦥꦠꦶꦗ꧈ ꦠꦲꦗꦥꦸꦭꦶ

ꦲꦺꦴꦱꦭꦶꦮꦲꦕ꧉ ꦪꦶꦲꦥꦲꦺꦴ꧇꧒꧇ꦱꦶꦭꦸꦂꦥꦏꦥꦕꦲꦾ꧈ ꦲꦶꦠꦶꦭꦶꦠꦶꦭꦸꦲꦶꦪꦸ꧈ ꦪꦭ꧉

ꦥꦠ꧇꧒꧇ꦥꦪꦸ꧇꧒꧇ꦤꦶꦭ꧀ꦏꦭꦸꦲꦱꦶꦗꦶ꧈ ꦠꦗꦸꦥꦲꦧꦶꦮꦧꦶꦮ꧈ ꦥꦲꦺꦴꦲꦶꦏꦭꦸꦗꦶꦧꦾ꧈ ꦢ

ꦲꦥꦸꦕꦱꦶꦭꦸꦮꦱ꧈ ꦥꦲꦮꦪꦸꦭꦠꦗꦕꦶꦪꦧꦶꦲꦶꦕꦸꦢꦱꦶꦧꦾ꧈ ꦲꦱꦪꦲꦗꦾ꧉

ꦪꦭꦕꦾ ꧋ ꦲꦺꦴꦕꦸꦱꦶꦠꦶꦗꦪꦾ꧉ꦲꦲꦶꦠꦭꦶ꧈ ꦪꦮꦱꦶꦮꦮꦥꦪꦭꦸꦪꦲꦸꦲ꧈ ꦲ

ꦱꦶꦪꦶꦭꦸꦭꦶꦲꦾꦥꦕꦢ꧈ ꦲꦾꦧꦮꦶꦕꦸꦱꦗꦲꦪ꧈ ꦲꦏ꧉ꦲꦸꦲꦶꦲꦺꦴꦥꦕ꧇꧒꧇ꦠꦲꦶꦲꦶꦲꦾ

ꦠꦥꦮ꧇꧒꧇ꦠ꧉ꦲꦺꦴꦢꦪꦪ꧈ ꦲꦺꦴꦏꦏꦠꦪꦲꦶꦪ꧉ ꦪꦱꦪꦶꦧꦶꦏ꧀ꦭꦶꦮꦲꦶ ꦠꦏ꧈ ꦪꦼꦥꦲꦪ

ꦭꦠꦗꦕꦶꦪꦥꦢꦭꦏꦸꦱꦗꦲꦶ꧈ ꦧꦸꦥꦸꦪꦸꦥꦱꦗꦗꦥꦸꦕ ꧋ ꦲꦢꦶꦲꦶꦲ

ꦗꦥꦸꦕꦲꦶꦏꦲꦶ꧉ ꦥꦲ꧇꧒꧇ꦮꦢꦲꦶꦥꦢ꧇꧒꧇ꦲꦶꦲꦶꦠꦏꦱꦗ꧈ ꦲꦠꦶꦪꦲꦶꦱꦶꦪꦲꦥꦲ꧈

ꦱꦥꦱ꧇꧒꧇ꦭ꧉ꦥꦲꦲꦢꦕꦕꦾ꧈ ꦲꦶꦧꦶꦭꦶꦠꦶꦭꦶꦲꦮꦶꦕꦪꦶ꧈ ꦪꦮꦠꦶꦲꦺꦴꦲꦶꦮꦪ꧈ ꦕꦶꦏ

ꦲꦲꦥꦲꦺꦴꦧꦲꦾ꧈ ꦥꦲ꧇꧒꧇ꦮꦢꦲꦸꦕꦲꦶꦪꦲ꧉ ꦥꦪꦲꦶꦪꦢꦥꦢ꧇꧒꧇ꦪꦼꦥꦲ꧇꧒꧇ꦥꦲ꧇꧒꧇ꦢꦏꦥ

ꦥꦲꦲꦶ꧈ ꦠꦪꦲꦶꦧꦲꦸꦕꦪ ꧋ ꦥꦢ꧇꧒꧇ꦲꦶꦲꦶꦠꦢꦭꦶꦧꦪꦭꦲꦶ꧈ ꦠꦪꦱꦢ

ꦲꦶꦲꦺꦴꦪꦥꦢꦥꦪ꧇꧒꧇ꦏ꧈ ꦱꦲꦠꦶꦲꦶꦥꦶꦲꦺꦴꦲꦥꦲ꧈ ꦠꦲꦶꦲꦗꦥꦪꦢꦪ꧈ ꦪꦮꦠꦶꦪꦸꦲꦶ

[illegible]

ꦲꦶꦁꦩꦔ꧀ꦒꦺ꧈ ꦏꦠꦏꦲꦶꦠꦲꦺꦫꦶꦱꦤ꧀ꦥꦱꦤ꧀꧒ ꧋ ꦱꦏꦥꦲꦥꦲ꧒ꦮꦭꦸꦧꦸꦏꦸ꧈ ꦭꦢꦸꦲꦼ
ꦲꦪꦲꦶꦁꦮꦱꦶꦭꦸꦲꦸ꧈ ꦲꦤ꧀ꦱꦸꦏꦸꦥꦿꦶ꧊ꦏꦪꦲꦶꦲꦶꦧꦸꦱ꧀ꦭꦶꦮꦲꦶ꧊꧈ ꦥꦲ꧒ꦮꦥꦠꦕꦮꦠ
ꦲꦶꦧꦸꦏꦸ꧈ ꦭꦱ꧀ꦭꦺꦲꦶꦏꦮꦤꦥꦠ꧒ꦏꦸ ꧋ ꦭꦶꦲꦶꦢ꧀ꦭꦲ꧀ꦭꦲꦶꦏ꧈ ꦢꦩꦥꦠ꧒ꦥ
ꦥꦣ꧀ꦭꦲꦥꦲꦢ꧀ꦭꦮꦲꦱꦶꦧꦸ꧊꧈ ꦮꦲꦗꦶꦥꦩꦥꦲꦮꦮꦮꦲ꧀ꦭꦩꦱꦶ꧊ꦏꦢꦺꦲꦶꦁ꧈ ꦲꦺꦠꦮꦠꦥ
ꦥꦲꦕ꧀ꦕꦲꦪꦸ꧈ ꦏꦺꦲꦶꦲꦶꦲꦺꦫꦶꦱꦤ꧀ꦥꦱꦤ꧀꧒ ꧋ ꦧꦶꦪꦸꦱ꧀ꦭꦲꦶꦮꦲꦕꦸ꧈ ꦪꦸ꧊ꦏꦸꦱꦸꦢ
ꦧꦸꦿꦲꦶꦮꦱꦶꦭꦸꦲꦸ꧈ ꦥꦪꦱ꧀ꦭꦢꦮꦱꦸꦱ꧀ꦭꦏꦸꦲꦲꦶꦩꦏꦸꦱ꧀ꦭ꧈ ꦩꦕꦲꦸꦥꦿꦲꦸ꧒ꦏꦕ꧀ꦕꦏ
ꦠꦸꦱꦸ꧈ ꦢꦶꦢꦶꦢꦶꦢꦶꦢꦸꦥꦕꦲꦶꦥꦏ꧒ꦏꦸ ꧋ ꦩꦢꦭꦩꦢꦏꦸꦱ꧀ꦭ꧈ ꦕꦲꦸꦠꦧꦶꦕꦥ
ꦥꦠ꧒ꦕꦏꦸꦱꦱꦶꦧꦸꦏꦸ꧈ ꦩꦢꦭꦩꦕꦲꦶꦩꦱꦥꦿꦺ꧒ꦲꦶꦠꦭꦶ꧊꧈ ꦩꦥꦠ꧒ꦱ꧀ꦭꦢꦸ꧊ꦲꦶ
ꦧꦸꦢ꧀ꦭꦪꦸꦏꦸ꧈ ꦲꦶꦪꦮꦲꦶꦮꦱꦶꦩꦥꦠ꧒ꦏꦸ ꧋ ꦲꦶꦩꦲꦸꦥꦠꦥꦲꦸꦩꦔ꧀ꦒꦺ꧈ ꦲꦶꦪ
ꦮꦥꦲꦥꦲ꧒ꦲꦶꦮꦱꦶꦭꦸꦲꦸ꧈ ꦭꦸꦤ꧀ꦭꦸꦤ꧀ꦠꦢꦲꦶꦠꦥꦠ꧒ꦥꦠ꧒ꦲꦶꦭꦶꦱꦸ꧈ ꦲꦶꦱꦥ
ꦥꦲ꧊ꦮꦱꦲꦶꦩꦔ꧀ꦒꦺ꧈ ꦱꦸꦲ꧀ꦭꦸꦧꦸꦱ꧀ꦲꦪꦩꦮꦥꦠ꧒ꦱꦸ ꧋ ꦥꦮꦧꦸꦿꦲꦶꦥꦲ꧒ꦠ
ꦕꦸ꧈ ꦮꦮꦏꦸꦠꦥꦲꦲꦶꦱꦩꦲꦶꦢꦸ꧈ ꦠꦮꦱ꧀ꦭꦲꦸꦭ꧊ꦥꦮꦮꦱꦶꦲꦸꦮꦶꦧꦸꦮꦶ꧈ ꦧꦶꦧꦶꦢ꧀ꦭꦥ
ꦥꦗꦸꦥꦿꦺ꧒ꦏ꧀ꦭꦮꦠꦸꦏꦸ꧈ ꦕꦸꦧꦸꦿꦲꦶꦩꦱꦶꦪꦏ꧀ꦭꦥꦠ꧒ꦠꦸ ꧋ ꦏꦕꦸꦮꦥꦩꦔ꧀ꦒꦸꦱꦲꦶ
ꦱꦸꦏꦸ꧈ ꦩꦥꦠ꧒ꦏꦶꦥꦭ꧒ꦏꦸꦱꦸꦢꦲꦶꦏꦪꦸ꧈ ꦲꦤ꧀ꦱꦸꦏ꧀ꦭꦮꦢꦲꦶꦏꦸꦲꦶꦥꦕ꧒ꦮꦭꦶꦥꦿꦶ꧈
ꦮꦺꦢꦥꦭꦱꦥꦕ꧒ꦏꦪꦸ꧈ ꦱꦶꦮꦠꦠꦱꦶ꧊ꦢꦮꦶꦥꦕ꧒ ꧋ ꦪꦸ꧊ꦢꦶꦮ꧊ꦧꦶꦪꦸꦺꦏꦸ꧈
ꦏꦸꦱꦸꦢꦲꦶꦲꦥꦿꦶꦮꦱꦶꦭꦸꦲꦸ꧈ ꦮꦮꦶꦏꦱꦲꦸꦭꦸꦕꦮꦶꦥꦲꦩꦺꦭꦶ꧈ ꦪꦸꦪꦸꦧꦶꦢ꧀ꦭꦮꦱꦶ
ꦭꦸꦲꦸ꧈ ꦭꦶꦮꦕꦥꦱ꧒ꦭ꧊ꦥꦠꦲꦶꦥꦲ꧒ꦏꦸ ꧋ ꦥꦢꦲꦸ꧊ꦥꦿꦺ꧒ꦲꦶꦲꦶꦭꦢ꧀ꦭꦢꦸ꧈
ꦮꦱ꧀ꦭꦱꦲꦶꦮꦏꦸꦱꦸꦢꦲꦶꦏꦪꦸ꧈ ꦱꦸꦲꦺꦮꦮꦲꦶꦏꦸꦱꦸꦱ꧀ꦭꦕꦸꦭꦏ꧀ꦭꦕꦲꦶ꧈ ꦭꦭꦶꦠꦥꦮ
ꦢꦺꦮꦲꦶꦱꦸꦏꦸ꧈ ꦥꦪꦿꦏꦸꦠꦥꦸꦱꦮꦠꦸꦥꦮ꧒ꦏꦸ꧈ ꧋꧇ ꦿꦠ꧇ ꧋ ꦱꦶꦥꦲ꧒ꦢꦸ
꧋ ꦲꦶꦧꦶꦲꦠꦸꦏ꧀ꦭꦢꦲꦸꦩ꧈ ꦕꦠꦲꦶꦏ꧀ꦭꦥꦏꦸꦥꦿꦺ꧒ꦧꦸꦮꦶ꧈ ꦧꦸꦠꦸꦥꦮꦧꦶꦱꦶꦥ꧀ꦭꦮꦱ꧈
ꦱꦥꦩ꧒ꦏ꧀ꦭꦠꦱꦲꦶꦩꦭꦶ꧈ ꦱꦸꦥꦮꦮꦲꦸꦭꦏ꧀ꦭꦭꦶ꧈ ꦠꦸꦥꦱꦕꦸꦕꦸꦮꦠꦶꦕ꧀ꦕꦏꦸ꧈ ꦮ
ꦢꦸꦠꦸꦏ꧀ꦭꦢꦲꦸꦩ꧈ ꦲꦸꦢꦥꦕ꧀ꦕꦭꦸꦪꦸꦕꦲꦶꦮꦠꦲꦶ꧈ ꦱꦮꦥꦲꦩꦪꦮꦲꦱꦸꦢꦕꦶꦕ

[illegible]

[illegible]

ꦏꦁꦗꦼꦁꦱꦸꦱꦸꦲꦸꦤꦤ꧀ꦲꦶꦁꦩꦠꦫꦩ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦮꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦤꦸꦮꦸꦤ꧀꧈ ꦩꦔꦺꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦏꦺꦴꦮꦺꦱꦶꦲꦶꦁ꧈ ꦱꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦒꦫꦶꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦥꦸꦤ꧀ꦥꦸꦤꦺꦏꦤ꧀ꦥꦶꦤꦸꦗꦸ꧉ ꦕꦿꦶꦠꦤꦶꦁꦏꦁꦮꦸꦱ꧀ꦏꦱꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦤꦒꦫꦶ꧈ ꦏꦁꦗꦼꦁ ꦏꦁꦫꦶꦏꦺꦴꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦝꦸꦭꦸꦤꦏꦁꦗꦼꦁꦱꦸꦱꦸꦲꦸꦤꦤ꧀꧈ ꦧꦱ꧀ꦏꦼꦱꦏꦁꦩꦁꦱꦸꦏꦸꦁꦗꦁꦏꦁꦗꦼꦁꦱꦸꦥꦺꦴꦤꦿꦥꦿꦺꦴꦥ꧈ ꦱꦶꦗꦶꦤꦶꦁꦏꦁꦥꦺꦴꦤꦸꦮꦸꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦁꦱꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤ꧀ꦝꦸꦲꦸꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦥꦸꦤ꧀ꦥꦸꦤꦺ꧉ ꦏꦁꦗꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦒꦫꦶꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤ꧀ꦝꦺꦴꦠꦤꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦱꦸꦥꦺꦴꦤꦶꦁꦢꦢꦶ꧈ ꦱꦶꦁꦏꦶꦱꦸꦏꦶꦱꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴ꧈ ꦩꦸꦒꦶꦤꦶꦥꦸꦤ꧀ꦱꦸꦤ꧀ꦢꦸꦏꦏꦶꦤ꧀ꦝꦸꦥꦸꦤ꧀ꦱꦶꦤꦶꦁꦥꦥꦺꦴꦤꦤ꧀ꦢꦶꦁꦏꦁꦱꦸꦥꦸ ꦏꦁꦗꦼꦁ ꦱꦸꦢꦮꦸꦤꦤ꧀ꦢꦢꦺꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦢꦸꦥꦸꦤꦶꦁꦱꦶꦁꦥꦿꦏꦤ꧀꧈ ꦏꦁꦗꦼꦁꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦩꦶꦁꦱꦶꦁꦏꦤ꧀ꦝꦸꦤꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸ꧈ ꦱꦶꦏꦶꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴ ꦏꦸꦥꦸꦤꦸꦥꦸꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦥꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦮꦺ꧈ ꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦤ꧀ꦢꦸꦥꦸꦤꦶꦁꦏꦁꦮꦸꦱ꧀ꦏꦱꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦺꦴꦮꦺ꧈ ꦏꦁꦗꦼꦁ ꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦁꦤꦒꦫꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦁꦮꦸꦱ꧀ꦏꦱꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦤꦒꦫꦶ꧈ ꦱꦸꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦥꦸꦤ꧀ꦱꦶꦁꦱꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤ꧀ꦝꦺꦴꦠꦤꦶꦁꦏꦁꦗꦼꦁ꧈ ꦏꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦁꦱꦶꦁꦏꦤ꧀ꦝꦸ꧉ ꦏꦁꦗꦼꦁ ꦱꦸꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦥꦸꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺ꧈ ꦢꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺꦤꦶꦥꦸꦤ꧀ꦝꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦺꦴꦮꦺ꧈ ꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺ ꦏꦁꦗꦼꦁ ꦱꦶꦁꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦺꦴꦮꦺ꧈ ꦏꦸꦱꦶꦁꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦱꦶꦁꦏꦤ꧀ꦝꦸ꧈ ꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦁꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺꦱꦶꦁꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦸꦱꦶꦁ꧈ ꦱꦸꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦁꦱꦶꦁꦏꦤ꧀ꦝꦸ꧈ ꦏꦁꦗꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦁꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺ ꦏꦁꦗꦼꦁ ꦱꦶꦁꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦸꦱꦶꦁ꧈ ꦱꦶꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦁ꧈ ꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦺꦴꦤꦶꦁꦱꦶꦁꦏꦤ꧀ꦝꦸ꧈ ꦏꦺꦴꦮꦺꦢꦸꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦮꦺ

[illegible]

[illegible]

ꦲꦗ꧀ꦗꦼꦤꦼꦁꦔꦸꦭꦶ꧈ ꦏꦼꦥꦶꦤꦸꦤ꧀ꦝꦸꦩꦸꦧꦶꦭꦶ꧈ ꦲꦤꦸꦱꦸꦏ꧀ꦱꦶꦏꦃꦝꦸꦱꦸꦤ꧀꧉ ꦩꦼꦧꦼꦠꦏ꧀ꦱꦧꦶ
ꦥꦶꦤꦫꦲꦤꦶꦤꦒꦶ꧈ ꦏꦼꦪꦸꦤ꧀ꦲꦤꦪꦺꦤ꧀ꦢꦿꦼꦤ꧀ꦤꦼꦝ꧀ꦱꦸꦤ꧀꧈ ꦥꦶꦩꦼꦠꦩꦼꦠꦺꦏ꧀ꦲꦠꦶꦧꦺꦤ꧀ꦤꦼꦝ꧈ ꦏꦼ
ꦛꦥꦶꦠꦤꦼꦧꦶꦩꦼꦢꦿꦼꦤ꧀ꦲꦶꦩꦼꦠꦶꦱꦸꦤ꧀꧈ ꦭꦤꦲꦏ꧀ꦥꦿꦶ꧈ ꦤꦼꦤꦼꦩꦼꦲꦏꦤ꧀꧉ ꦤꦼꦒꦺ꧇
ꦩꦭꦶꦲꦤ꧀ꦧꦼꦢꦿꦼꦤ꧀ꦥꦶꦠꦶ꧈ ꦧꦭꦩꦭꦝꦼꦏ꧀ꦢꦿꦼꦱꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦤꦼꦢꦿꦼꦧꦼꦭꦤꦶꦭ꧇ꦲꦁ
ꦥꦤꦲ꧈ ꦪꦤꦶꦤꦩꦠꦲꦤꦶꦠꦤꦩꦸꦤꦶ꧈ ꦲꦧꦭꦥꦸꦠꦺꦏꦶ꧈ ꦏꦼꦥꦸꦤ꧀ꦥꦤꦤ꧀
ꦲꦤ꧀꧉ ꦠꦩꦠꦧꦼꦲꦱꦶꦠꦤꦶꦁꦠꦶꦤ꧀ꦤꦶ꧈ ꦠꦶꦤꦼꦲꦁꦭꦤ꧀ꦥꦶꦤꦼꦒꦺ꧇ ꦲꦤ
ꦥꦲꦁꦥꦶꦲꦤꦶꦠꦶꦭꦗꦸꦤ꧀ꦲ꧈ ꦏꦼꦥꦸꦤ꧀ꦪꦥꦧꦸꦩꦁꦲꦤꦶꦱꦸꦤ꧀꧈ ꦭꦤꦲꦼꦧꦩꦁ
ꦥꦠꦶ꧈ ꦧꦒꦼꦤꦶꦥꦶꦤꦸꦱꦸꦏ꧀꧉ ꦩꦧꦗꦲꦒꦤꦒꦼꦥ꧇ꦢꦿꦼꦠꦶꦤꦶ꧈ ꦲꦼꦧꦲꦤ꧀
ꦥꦤꦠ꧇ꦱꦸꦤ꧀꧈ ꦧꦲꦥꦶꦤꦥ꧇ꦢꦿꦼꦲꦗꦼꦝꦤꦼꦲꦏ꧀꧈ ꦥꦶꦢꦿꦼꦢꦿꦼꦠꦶꦤꦤꦤꦶꦥꦼ꧇ꦠꦶ
ꦧꦶꦏꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦧꦒꦠꦲꦁꦠꦶꦭꦶ꧈ ꦠꦤꦲ꧇ꦤꦸꦥꦸꦲꦶꦏ꧀꧉ ꦲꦼꦤꦼꦝꦢꦿꦼꦧꦤꦲꦸꦤ꧀
ꦤꦲꦶ꧈ ꦧꦏꦼꦭꦶꦩꦶꦤꦲ꧇ꦧꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦛꦥꦸꦠꦺꦏꦶꦤꦶꦠꦶꦲꦝꦼꦤꦲ꧈ ꦏꦼꦥꦸꦤ꧀ꦪꦸꦠꦶ
ꦏꦼꦝꦼꦤꦶꦲꦶꦲꦶ꧈ ꦥꦿꦼꦤꦼꦝꦼꦥ꧇ꦢꦿꦼꦠꦶ꧈ ꦠꦶꦠꦶꦤꦼꦝꦧꦒꦼꦒ꧉ ꦠꦶꦪꦠꦶꦤꦶ
ꦝꦲꦁꦲꦤꦼꦥꦸꦲꦶ꧈ ꦥꦏꦼꦭꦶꦩꦶꦤꦲ꧇ꦧꦸꦤ꧀꧈ ꦩꦧꦗꦲꦥꦿꦼꦢꦿꦼꦪꦤꦒꦼꦢꦿꦼꦥꦸꦤꦺꦤ꧀
ꦲꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦥꦢꦿꦼꦝꦶꦧꦶꦤꦼꦝꦶꦠꦶꦧꦸꦤ꧀꧈ ꦤꦲꦤꦲꦢꦿꦼꦤꦥ꧇ꦩꦶ꧈ ꦪꦼꦏ꧀ꦠꦼꦱꦸꦤꦶ
ꦥꦸꦤ꧀꧉ ꦤꦤꦤꦲꦭꦢꦿꦼꦠꦶꦲꦏꦼꦪꦸꦤ꧀ꦥꦿꦶ꧈ ꦲꦭꦥꦲꦁꦲꦤꦲ꧇ꦧꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦤꦲ
ꦲꦼꦢꦿꦼꦤꦥꦏꦸꦥꦤ꧇ꦲꦤꦼꦤ꧈ ꦥꦶꦤꦲ꧈ ꦲꦤꦼꦥꦶꦤꦠꦲꦠꦶ꧈ ꦧꦸꦤ꧀ꦤꦼꦠꦲꦲꦁꦠꦶ꧈
ꦩꦧꦸꦤ꧀ꦤꦼꦏꦼꦧꦶꦪ꧉ ꦲꦠꦶꦠꦢꦿꦼꦲꦠ꧀ꦏꦼꦥꦿꦶꦠꦶꦲꦤ꧀꧈ ꦠꦥꦶꦏꦼꦥꦶꦲꦤꦲ꧇ꦧꦸꦤ꧀꧈
ꦲꦼꦏꦩꦶꦢꦿꦼꦪꦲꦤꦲꦤꦥꦸꦤꦸꦤ꧀꧈ ꦩꦧꦲꦥꦸꦤꦪꦧꦸꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧈ ꦥꦸꦢꦿꦼꦠꦶꦢꦿꦼꦩꦧꦶ꧈
ꦲꦤꦤꦲꦁꦏꦤꦤꦤ꧀꧉ ꦩꦶꦠꦼꦥꦲꦠꦶꦲꦢꦿꦼꦤꦁꦤꦲꦥꦶ꧈ ꦧꦶꦲꦼꦢꦿꦼꦥꦶꦤꦲ꧇
ꦤꦢꦿꦼ꧇꧈ ꦲꦶꦏꦸꦏꦸꦤꦲꦼꦤꦼꦛ꧇ꦲꦶꦪꦤꦩ꧈ ꦠꦤꦲꦁꦥꦶꦠꦤꦩꦁꦤꦢꦿꦼ꧇ꦠꦲꦠꦶ꧈
ꦲꦶꦠꦶꦭꦶꦥꦢꦿꦼꦭꦶ꧈ ꦠꦶꦲꦛꦛꦤꦤ꧀꧈ ꦩꦼꦤꦲꦧꦶꦢꦤꦩꦁꦥꦶꦤꦥꦶ꧈
ꦥꦤ꧀ꦏꦼꦭꦶꦩꦶꦤꦲ꧇ꦧꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦩꦧꦗꦲꦭꦶꦥꦶꦢꦿꦼꦤꦥꦶꦤꦲ꧈ ꦲꦲꦠꦤꦥꦪꦸꦤ꧀ꦲꦼꦤꦤ꧀

[illegible]

ꦲꦒꦸꦥ꧀ꦥꦿꦼꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦤꦸꦮꦸꦤ꧀ꦱꦶꦱꦶꦤꦶꦫꦶꦤ꧀ꦠꦿꦶ꧈ ꦏꦁꦱꦤꦭꦤ꧀ꦤ꧀ꦤꦺꦩ꧀ꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶ꧈
ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦱꦶꦫ꧉ ꧋ ꦩꦁꦒꦺꦴꦏ꧀ꦤ꧀ꦠꦼꦒ꧀ꦒꦸꦩꦶꦁꦱꦼꦱ꧀ꦠꦿꦶ꧈ ꦩꦿꦶꦲꦤ꧀ꦢꦺꦤꦶꦁ
ꦤꦒꦫꦶ꧈ ꦭꦩꦶꦤ꧀ꦲꦶꦁꦥꦿꦥꦸꦤ꧀ꦤꦮꦶꦤꦤꦺꦩꦸꦁꦱꦼꦩ꧀ꦧꦲꦶ꧈ ꦧꦿꦺꦤ꧀ꦩ꧀ꦲꦤ꧀ꦩ꧀ꦧꦿꦺꦤ꧀ꦤꦸꦫ
ꦩꦿꦶ꧈ ꦥꦶꦤꦶꦏꦶꦥꦶꦤ꧀ꦢꦶꦫꦶ꧈ ꦥꦶꦱꦶꦒꦺꦴꦫꦺꦃꦥꦶꦤꦸꦩꦿꦶ꧉ ꧋ ꦱꦫꦺꦴꦤꦼꦁꦒꦸꦤꦤ꧀
ꦲꦶꦤꦤ꧀ꦠꦸꦱꦶꦏꦶ꧈ ꦱꦶꦫꦶꦫꦶꦁꦒꦼꦤꦺꦴꦤ꧀ꦩꦿꦶ꧈ ꦲꦤꦠꦼꦤ꧀ꦠꦸꦏꦶꦲꦶꦏꦶꦤꦠꦤ꧀ꦠꦸꦥ꧀ꦥꦿꦼꦩ
ꦩꦿꦶ꧈ ꦥꦸꦤꦶꦏꦸꦮꦸꦤ꧀ꦱꦶꦭꦶꦭꦲꦤꦶꦥꦶ꧈ ꦭꦸꦩꦏꦸꦫꦺꦴꦤ꧀ꦤꦏꦶ꧈ ꦏꦺꦏꦺꦥꦸꦒꦼꦂꦥꦸꦂꦩꦿꦶ꧈
꧋ ꦲꦒꦸꦫꦺꦴꦠꦶꦪꦸꦩ꧀ꦥꦸꦤꦤꦼꦩ꧀ꦧꦶꦲꦶ꧈ ꦠꦸꦮꦸꦤ꧀ꦥꦤꦸꦒꦼꦂꦤꦼꦤ꧀ꦤ꧈ ꦥꦤꦫꦼꦩ꧀ꦧꦤꦫ
ꦩ꧀ꦥꦿꦭꦸꦥꦲꦶꦤꦼꦩ꧀꧈ ꦥꦸꦤ꧀ꦩꦤꦭꦸꦩꦼꦩ꧀ꦧꦩꦥꦶꦏꦶꦫꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦒꦺꦴꦩꦶ꧈ ꦤꦸꦁꦱꦤ
ꦤꦺꦩ꧀ꦩꦺꦴꦭꦫꦺꦫꦺ꧉ ꧋ ꦩꦁꦒꦺꦴꦏ꧀ꦤ꧀ꦠꦼꦒ꧀ꦒꦸꦤꦲꦶꦥꦸꦱꦤ꧀ꦤꦿꦺꦫꦶꦫꦶ꧈ ꦱꦏꦶꦂꦫꦥꦤꦺꦴꦤ꧀
ꦩꦿꦶ꧈ ꦱꦲꦼꦭꦼꦥ꧀ꦥꦿꦸꦤꦼꦤ꧀ꦩꦸꦤꦤꦺꦴ꧈ ꦲꦸꦁꦩꦸꦤꦺꦴꦏꦸꦁꦭꦥꦤꦺꦴꦩꦿꦶ꧈ ꦤꦸꦁꦤ
ꦤꦺꦩ꧀ꦩꦺꦴꦭꦫꦶꦠꦶ꧈ ꦠꦫꦶꦁꦒꦼꦂꦏꦸꦫꦸꦁ ꧋꧅꧋ ꧋ ꦤꦸꦱꦤ꧀ꦠꦥꦫꦺꦁ
ꦠꦶꦥꦫꦥꦤ꧀ꦠꦿꦶ꧈ ꦲꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦤꦺꦴꦩꦿꦶ꧈ ꦒꦸꦤꦮꦤꦲꦼꦤꦤ꧀ꦫꦺ꧈ ꦫꦮꦶꦏꦠꦏꦶ
ꦮ꧈ ꦲꦶꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦩꦼꦤꦼꦭꦫꦶ꧈ ꦠꦶꦤ꧀ꦤꦼꦮꦸꦠꦸꦫꦮ꧈ ꦥꦶꦤꦲꦸꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦱꦶ ꧋
ꦥꦸꦤꦼꦤ꧀ꦏꦤꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤ꧀ꦠꦿꦶꦤꦩꦼꦤ꧀ꦤꦼꦂꦩꦿꦶ꧈ ꦲꦥꦠꦤꦤ꧀ꦠꦿꦶꦤꦼꦤ꧀ꦧꦶ꧈ ꦫꦮꦶꦤꦼꦫ
ꦏꦶꦥꦶꦱꦸ꧈ ꦱꦶꦏꦶꦏꦶꦭꦮꦸꦏꦁꦥꦸꦂ꧈ ꦲꦥꦲꦸꦤ꧀ꦥꦶꦤꦶꦏꦶꦩꦿꦶ꧈ ꦩꦠꦸꦂꦏꦠꦤꦶꦥꦸ꧈
ꦤꦩꦸꦤ꧀ꦠꦸꦁꦥꦸꦱꦸꦤ꧀ꦠꦶ ꧋ ꦲꦶꦲꦶꦱꦤꦤꦶꦏꦶꦥꦿꦼꦤꦸꦮꦶꦥꦸꦏꦶꦠ꧈ ꦧꦿꦶꦤꦸꦮꦲꦶꦏ
ꦱꦶꦫꦶ꧈ ꦠꦸꦥꦮꦥꦸꦤ꧀ꦠꦥ꧈ ꦠꦸꦠꦶꦏꦮꦠꦼꦂꦮ꧈ ꦲꦸꦥꦫꦶꦥꦸꦤ꧀ꦠꦿꦶꦤꦼꦤ꧀ꦩꦿꦶ꧈ ꦲꦶꦤꦏ
ꦮꦤꦤ꧀ꦤꦼ꧈ ꦱꦫꦺꦴꦒꦼꦂꦫꦤꦼꦤ꧀ꦱꦶꦏꦶ ꧋ ꦲꦥꦤꦏꦸꦥꦸꦱꦠꦮꦱꦫꦺꦴꦒ꧀ꦒꦿꦫ
ꦫꦤ꧀꧈ ꦫꦏꦥꦫꦶꦁꦱꦶꦠꦿꦶ꧈ ꦲꦶꦏꦮꦥꦱꦼꦩ꧈ ꦲꦸꦠꦥꦤꦤꦤ꧀ꦠꦸ꧈ ꦤꦫꦏꦿꦸ
ꦩꦤꦏꦿꦸꦤꦠꦿꦶ꧈ ꦩꦒꦸꦒꦸꦲꦶꦏ꧈ ꦤꦤꦏꦲꦶꦏꦶꦩꦿꦶꦩꦠꦿꦶ ꧋ ꦲꦶꦁꦏꦁꦩꦸꦩꦺꦴꦫ
ꦲꦏꦥꦸꦮꦶꦥꦭꦶ꧈ ꦤꦸꦤꦺꦤ꧀ꦏꦶꦏꦶꦥꦸꦲꦶꦁꦱꦶꦏꦶ꧈ ꦠꦶꦤꦭꦤ꧀ꦥꦸꦲꦶꦏ꧈ ꦩꦤꦤꦼꦤ꧀ꦤꦼ
ꦥꦶꦲꦶꦤꦫꦺꦤ꧀꧈ ꦫꦩ꧀ꦩꦏꦭꦶꦱꦶꦩꦿꦶꦱꦶꦩꦿꦶ꧈ ꦤꦲꦏꦸꦂꦒꦸꦤ꧀ꦠꦸꦤ꧈ ꦱꦫꦺꦴꦏꦿꦸꦩꦏꦭꦩꦿꦶ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦥ꧀ꦱꦶꦤꦧꦤ꧀ꦢꦤ꧈ ꦲꦥꦏꦧꦠꦶꦠꦶꦤ꧀ꦠꦿꦲꦤ꧀ꦠꦿꦶꦠꦶ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦱꦠꦶꦲꦤꦏꦲꦤ꧀ꦢꦤꦱꦶꦠꦶꦤ꧀ꦢ꧈

ꦭꦧꦤ꧀ꦢꦤꦠꦶꦧꦤꦢꦺꦧꦭꦶ꧈ ꦲꦪꦤ꧀ꦠꦧꦤ꧀ꦢꦤꦤꦠꦶꦧ꧈ ꦤꦥ꧀ꦪ꧈ꦤꦏꦲꦤꦤꦭ꧈

ꦠꦶꦥꦏ꧈ꦲꦤꦤ꧀ꦭꦶꦧꦭꦶ꧈ꦤꦲꦪꦤ꧀ꦢꦥ꧈ ꦤꦥꦿꦲꦤꦭꦧꦤ꧀ꦠꦺꦥ꧈ ꦠꦶꦫꦪ꧀ꦱꦤꦲ

ꦲꦥꦏꦤꦲꦸꦮꦶ꧉ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦤꦪꦤ꧀ꦢꦏꦧꦶꦠꦸꦭꦸꦧꦤꦠꦸ꧈ ꦭꦢꦺꦱꦠꦶꦕꦩꦲꦏꦠꦸꦏ

ꦪꦶ꧈ ꦤꦲꦕꦠꦱꦲꦥꦿꦤ꧀ꦢꦧꦤ꧀ꦢ꧈ ꦤꦢꦠꦶꦏꦢꦺꦧꦕ꧈ ꦥꦠꦶꦤꦥꦏꦲꦸꦠꦶꦭꦱꦠꦶ

ꦢꦺꦢꦺꦧꦶꦥꦤ꧀ꦢ꧈ ꦠꦶꦭꦠꦶꦭꦕꦠꦿꦺꦢꦸ꧈ ꦧꦲꦕꦠꦤ꧀ꦢꦥꦲꦥꦠꦶꦠꦶ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦭꦤꦲ

ꦲꦏꦠꦶꦠꦶꦫꦪꦱ꧈ ꦠꦶꦥꦶꦱꦶꦮꦶꦲꦕꦠꦲꦤꦤ꧀ꦢꦥꦭꦠꦿ꧈ ꦠꦶꦢꦺꦏꦤꦠꦿꦶꦠꦶꦤꦪꦤ꧀ꦢ꧈ ꦫ

ꦤꦲꦪꦤ꧀ꦠꦧꦤ꧀ꦢꦤ꧈ ꦱꦥꦶꦪꦲꦠꦭꦶꦠꦶꦤꦮꦥꦮꦠꦠ꧈ ꦭꦧꦸꦠꦶꦫꦕꦲꦭꦕ

ꦠꦤ꧀ꦢ꧈ ꦧꦪꦏꦸꦠꦶꦕꦤꦲꦤ꧀ꦢꦺ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦠꦶꦠꦶꦫ꧈ꦲꦭꦲꦥꦲꦤ꧀ꦠꦤꦥ꧈ ꦤꦱꦶꦠꦶ

ꦪꦤ꧀ꦠꦤꦤ꧀ꦢꦺꦠꦸꦤꦭꦶ꧈ ꦤꦱꦶꦕꦤꦏ꧈ꦲꦤꦱꦶꦤ꧀ꦢ꧈ ꦱꦧꦸꦠꦿꦲꦤ꧀ꦢꦠꦿꦶꦠꦿꦧ꧈ ꦥ

ꦠꦏꦲꦏꦲꦧꦱꦤꦏꦤꦲꦥꦠꦶꦤ꧈ ꦥꦲꦱꦸꦲꦫꦠꦤ꧀ꦢꦱꦸꦫꦫꦪꦤ꧀ꦢ꧈ ꦥꦤ꧀ꦢꦠꦿꦶ

ꦠꦶꦕꦲꦕꦧꦠꦶꦤ꧀ꦢ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦫꦤꦲꦪꦏꦠꦱꦤꦱꦶꦫꦧ꧈ ꦤꦥꦧꦠꦿꦶꦤ꧀ꦢꦧꦤ꧀ꦢꦮꦶꦤ

ꦭꦶ꧈ ꦧꦲꦠꦱꦭꦠꦮꦶꦠꦶꦠ꧈ ꦥꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦢꦱꦏ꧈ ꦱꦶꦲꦏꦲꦭ꧈ꦠꦶꦏꦠꦶꦠꦶꦥꦶꦤꦭꦸ

ꦱꦭꦸꦭꦸꦥ꧈ ꦤꦕꦧꦸꦕꦠꦶꦠꦿꦶꦲꦤꦪ꧈ ꦱꦮꦶꦫꦲꦏꦲꦪꦤ꧀ꦢꦠꦮꦶ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦠꦶꦢꦺꦏ

ꦠꦭꦤ꧀ꦢꦱꦶꦫꦧ꧈ ꦤꦠꦤꦤꦥꦤꦠꦭꦧꦸ꧈ꦢꦺꦧꦶꦤ꧀ꦢ꧈ ꦠꦶꦫꦪ꧀ꦱꦭꦧꦸ꧈ꦠꦶ

ꦥꦤ꧀ꦢ꧈ ꦱꦠꦶꦠꦶꦱꦠꦲꦕꦠꦤ꧀ꦢ꧈ ꦭꦤ꧀ꦢꦏꦠꦧꦕꦲꦭꦤꦭꦸꦤꦤ꧀ꦢꦭ꧈ ꦲꦥꦤ꧀ꦠꦿꦶ

ꦏꦕꦢꦺꦤꦱꦶꦫꦧ꧈ ꦱꦠꦶꦠꦲꦭꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦢꦭꦶ꧉ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦭꦤ꧀ꦢꦤꦕꦲꦥꦿꦠꦶꦲ

ꦲꦤꦪ꧈ ꦕꦱꦏꦲꦏꦕꦭꦧꦥꦠꦲꦠꦠꦶꦥꦶ꧈ ꦥꦶꦫꦪ꧀ꦱꦤꦭꦸꦥꦭꦸ꧈ ꦧꦮ

ꦠꦶꦱꦠꦲꦥꦠꦤ꧀ꦢ꧈ ꦤꦱꦶꦠꦶꦪꦏꦤꦠꦶꦥꦤꦲꦥꦪꦭꦤ꧀ꦢꦧꦤ꧀ꦢ꧈ ꦧꦱꦤꦪꦤ꧀ꦢ

ꦠꦶꦤ꧀ꦢꦱꦶꦫꦧ꧈ ꦠꦶꦫꦪ꧀ꦱꦲꦏꦫꦥꦠꦿꦶ ꧅ꦥꦸꦂ꧅ ꦱꦶꦫꦫꦲꦪꦤ꧀ꦠꦧꦤ꧀ꦢꦤ꧈ ꦲꦤꦱꦲꦪ

ꦤ꧀ꦢꦭꦸꦭꦱꦮꦶꦫꦲꦏꦠꦶ꧈ ꦤꦲꦠꦱꦕꦠꦶꦠꦿꦶꦫꦤ꧈ ꦠꦶꦫꦪ꧀ꦱꦥꦱꦤꦪ꧈ ꦥꦤ꧀ꦠꦲ

ꦲꦠꦭꦥꦏꦶꦕꦲꦤ꧀ꦠꦲꦏꦫꦥꦠꦸ꧈ ꦪꦕꦤ꧀ꦢꦠꦶꦠꦶꦫꦪ꧀ꦱ꧈ ꦲꦪꦱꦶꦫꦤꦧꦤ꧀ꦠꦿꦶꦭꦶꦮꦶ꧈

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦲꦁꦏꦤ꧀ꦠꦺꦱꦶꦥꦶ꧈ ꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴꦂꦥꦶꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦢꦼꦏ꧀ꦏꦺ꧈ ꦱꦼꦢꦶꦩꦶꦫꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴ꧈ ꦱꦶꦩ꧀ꦥꦼꦤ꧀ꦠꦸꦫꦸꦔꦂꦏꦼꦤ꧀ꦲ
ꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴ꧈ ꦱꦼꦢꦶꦤ꧀ꦱꦼꦢꦶꦩꦸꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦢꦼꦱ꧀ꦥꦸꦤꦶꦫꦶ꧉ ꦱꦶꦩ꧀ꦥꦸꦤꦶꦫ꧀ꦩꦥꦶꦁ꧇꧒꧇ꦏꦭꦃ ꦯꦺꦃ ꦥꦶꦤ꧀
ꦩꦸꦁꦒꦃꦭꦠ꧀꧈ ꦲꦏ꧀ꦲꦤ꧀ꦲꦁꦒꦺꦴꦠ꧀ꦲꦤꦁꦩꦺꦴꦢꦫꦶꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴ꧈ ꦱꦶꦔꦼꦂꦲꦶꦁꦏꦭꦃꦩꦶꦂꦲꦶꦱꦶꦁ꧈ ꦱꦶꦩꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥ
ꦥꦺꦴꦔꦤ꧀ꦥꦶꦁꦔꦤ꧀ꦢꦺꦴ꧈ ꦲꦤ꧀ꦲꦤꦺꦴꦁꦱꦶꦲꦤ꧀ꦤꦸꦂꦤꦤ꧀ꦢꦺꦴ꧈ ꦧꦼꦤ꧀ꦢꦶꦥꦶꦱꦶꦔꦶꦤꦤꦔꦶ꧈ ꦏꦶꦫꦶ꧈ ꦥꦶꦤ꧀
ꦥꦼꦢꦺꦴꦤ꧀ꦢꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴ꧈ ꦥꦱꦼꦧꦥꦤꦺꦴꦤꦂꦢꦺꦴ꧈ ꦲꦺꦧꦺꦴꦏꦼꦧꦺꦴꦥꦶꦲꦠ꧀ꦥꦺꦴꦏꦺꦤ꧀ꦠꦺ꧈ ꦠꦼꦩ꧀ꦥꦺꦴꦱꦶꦭꦼꦧꦸꦭꦸ
ꦧꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦺꦴꦔꦶꦥꦸ꧈ ꦏꦤꦺꦴꦧꦼꦤ꧀ꦠꦺꦴꦏꦼꦤꦶ꧇ꦯꦺꦃ꧇ ꦭꦼꦏꦶꦤꦤ꧀ꦢꦺꦴꦩꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦲꦤꦪꦺꦴꦒꦶ꧈ ꦥꦺꦴ
ꦩꦸꦤꦧꦼꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦢꦤꦏ꧀ꦱꦶꦔꦺ꧈ ꦱꦼꦧꦸꦭꦤꦸꦭꦱ꧀ꦢꦺꦴꦥꦸꦁ꧈ ꦥꦸꦭꦸꦲꦤꦶꦫꦺꦧꦺꦴꦧꦺꦴ꧈ ꦧ
ꦠꦶꦤꦥꦸꦱꦺꦴꦥꦸꦂꦩꦼꦩ꧀ꦥꦺꦴꦔꦶ꧉ ꦧꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦺꦴꦤꦤꦱꦼꦤ꧀ꦤꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴ꧈ ꦤꦶꦤꦪꦺꦴꦒꦶ꧉ ꦢꦺꦴꦥꦸ꧉ ꦭꦼꦥꦶꦥꦸꦠ꧀
ꦧꦏ꧀ꦥꦸꦂꦩꦥꦺꦴꦔ꧈ ꦥꦸꦥꦸꦭꦸꦁꦢꦺꦴꦤꦺꦴꦲꦶꦱꦶꦔꦺꦴꦏꦺꦴꦪꦺꦴꦒꦶ꧈ ꦧꦼꦤꦶꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦸꦔꦶꦤꦺ ꦯꦺꦃ
ꦲꦤ꧀ꦧꦸꦭꦸꦧꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶꦤꦸꦤ꧀ꦧꦼꦭꦶ꧉ ꦱꦤꦺꦴꦩ꧀ꦥꦸꦩ꧀ꦏꦺꦴꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦒꦶꦪꦸ꧈ ꦧꦸꦩꦸꦤꦶꦪꦺꦴꦒꦶ꧉ ꦲꦤ꧀
ꦢꦺꦴꦥꦁ꧈ ꦥꦼꦤꦼꦩꦤꦶꦁ꧈ ꦭꦸ꧉ ꦩꦥꦸꦥꦶꦤ꧀ꦤꦶꦭꦸꦤꦺꦴꦪꦺꦴꦒꦶ꧉ ꦥꦸꦥꦸꦩ꧀ꦥꦱꦒꦼ
ꦥꦺꦴꦥꦸꦭꦸ꧈ ꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴꦧꦼꦧꦼꦤꦶꦥꦸꦭꦸ꧈ ꦥꦸꦭꦸꦧꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦺꦴꦱꦤꦺꦴꦏ꧉ ꦧꦼꦥꦸꦩꦺꦴ꧇꧒꧇ꦥꦺꦴꦔꦶꦭꦸꦪꦺꦴꦒꦶ꧉
ꦧꦼꦢꦺꦴꦥꦸꦥꦸꦠ꧇꧒꧇ꦠꦼꦔꦶ꧈ ꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦭꦸꦭꦸꦁꦥꦺꦴ ꦯꦺꦃ ꦥꦤ꧀ꦤꦶꦤꦺꦴꦥꦺꦴꦥꦸꦤꦶꦥꦶꦠꦺ꧈
ꦥꦶꦩꦸꦭꦸꦭꦸꦥꦺꦴꦠꦤꦺꦴꦔꦺꦴꦔ꧈ ꦲꦤ꧀ꦥꦤꦶꦤꦺꦴꦥꦺꦴꦥꦸꦤ꧈ ꦥꦸꦩꦸꦤꦶꦪꦺꦴꦒꦶ꧉ ꦧꦼꦢꦺꦴ꧈
ꦲꦤ꧀ꦥꦺꦴꦥꦺꦴꦠꦺꦤ꧀ꦪꦺꦴꦒꦶ꧈ ꦤꦶꦭꦸꦭꦸꦱꦶꦭꦶ꧉ ꦥꦺꦴꦩ꧈ ꦥꦸꦱꦼꦭꦸꦲꦶꦤ꧀ꦠꦼꦲꦤꦺꦴ꧈ ꦲꦁꦲꦤ꧀
ꦪꦺꦴꦒꦶꦠꦼꦤꦶꦤ꧈ ꦱꦶꦭꦶ꧉ ꦥꦺꦴꦩꦶꦤꦶꦤꦤ꧀ꦲꦤꦭꦶꦭꦶꦥꦸꦤꦶ꧈ ꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦴꦏꦭꦃꦭꦸꦲꦤꦶꦠ
ꦯꦺꦃ ꦲꦤ꧀ꦧꦼꦭꦶꦏꦺꦭꦶꦩ꧀ꦠꦼꦥꦸꦔꦶ꧈ ꦤꦧꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦲꦤ꧀ꦥꦸꦩꦸꦥꦺꦴ꧈ ꦥꦺꦴꦏꦭꦃꦥꦺꦤꦶ
ꦥꦸꦭꦸꦠꦤ꧀ꦥꦺꦴꦤ꧈ ꦥꦤ꧇꧒꧇ꦠꦥꦸꦱꦲꦤꦶꦥꦸꦥꦸ꧈ ꦥꦶꦤꦼꦤ꧀ꦥꦸꦥꦶꦭꦸꦭꦸꦥꦤ꧇꧒꧇ꦭꦸꦤꦶ꧈ ꦤꦭꦧ
ꦥꦸꦥꦸꦠꦤ꧀ꦥꦸꦠ꧈ ꦤꦧꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦥꦸ꧈ ꦤꦶꦤꦶꦭꦸꦭꦸꦲꦤ꧀ꦥꦺꦴꦏꦭꦃꦥ꧈ ꦥꦤ꧇꧒꧇ꦠꦤꦶꦤꦧꦭ꧉ꦱ
ꦥꦶꦠꦶꦥꦸꦏꦼꦥꦶꦠꦸ꧈ ꦥꦸꦤ꧉ꦥꦶꦏꦼ꧉ꦥꦸꦤ꧉ꦤꦥꦸꦤꦶꦤ꧀ ꦯꦺꦃ ꦱꦧꦼꦠꦸꦥꦸꦤꦱꦶꦤꦶꦥꦸꦏꦼ꧇꧒꧇ꦤꦶ
ꦥꦶ꧈ ꦤꦶꦤꦶꦥꦺꦴꦥꦶꦤꦶꦤꦭꦶꦥꦸꦭ꧇꧒꧇ꦏꦭꦃꦥ꧈ ꦥꦺꦴꦏꦭꦃꦥꦥꦸꦤꦭꦶꦥꦺꦴꦥꦸꦤ꧈ ꦲꦤ꧀ꦥꦸꦭꦸꦧꦼꦤꦶꦥ
ꦥꦸꦠꦤꦶꦥꦺꦴ꧈ ꦱꦤꦶꦠꦼꦏꦭꦃꦥꦸꦥꦺꦴꦭꦶꦤꦶꦤꦶ꧈ ꦲꦶꦠꦼꦤꦺꦴꦥꦶꦠꦸꦤꦶꦠ꧈ ꦤꦶꦥꦸꦠꦸꦏꦭꦃꦤꦶꦥꦠꦸ꧈

[illegible]

ꦲꦤꦸꦁꦥꦤꦶꦒꦭ꧀ꦏꦸꦩꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦲꦤ꧀ꦝꦺꦴꦤ꧀ꦱꦸꦩꦺꦴꦤ꧀ꦱꦶꦒꦭꦶꦁ꧈ ꧅ ꦱꦶꦝꦺꦴꦤ꧀ꦮꦸꦭꦪꦺꦴꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦠꦿꦶꦱꦶꦤ꧀
ꦠꦺꦴꦁ꧈ ꦏꦺꦴꦒꦭ꧀ꦏꦭꦥꦏꦺꦮꦮꦺꦏꦺꦴꦤ꧀ꦠꦿꦢꦺꦴꦤ꧀ꦲꦤꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦥꦭꦱꦶꦁꦒꦺꦭ꧀ꦏꦸꦱ꧀ꦠꦾꦏꦸꦁ꧈ ꦏꦸꦩꦶꦩꦸꦁꦤꦺꦭ
ꦲꦶꦏꦸꦒꦶꦁ꧈ ꦥꦭꦠꦶꦏꦺꦴꦱꦿꦶꦏꦸꦭꦸꦲꦸꦁꦲꦶꦁ꧈ ꦮꦭꦸꦲꦸꦁꦲꦸꦱ꧀ꦠꦪꦒꦢꦸꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦲꦶꦁꦭꦺꦴꦤ꧀
ꦠꦿꦶꦏꦸꦒꦶꦁ꧈ ꦲꦸꦱ꧀ꦠꦾꦏꦸꦁꦩꦢꦶꦤꦶꦁ꧈ ꦒꦸꦁꦢꦶꦁꦲꦸꦱ꧀ꦠꦾꦏꦸꦁꦏꦸꦁꦒꦸꦁꦲꦿꦺꦴꦁ꧈ ꦱꦒꦸꦁ
ꦤꦸꦢꦶꦱꦲꦶꦁ ꧅ ꦏꦸꦩꦺꦴꦱꦢꦶꦭꦮꦤꦺꦴꦤ꧀ꦢꦶꦮꦸꦲꦶꦁ꧈ ꦤꦺꦴꦤ꧀ꦏꦸꦭꦸꦮꦿꦸꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀
ꦤꦭꦸꦲꦶꦁ꧈ ꦭꦏꦸꦩꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦮꦏꦸꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦤꦺꦴꦤ꧀ꦠꦿꦶꦏꦏꦸꦁ꧈ ꦤꦸꦏꦸꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦢꦶꦤ꧀
ꦏꦸꦱꦿꦸꦠꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦲꦶꦁꦤꦺꦴꦤ꧀ꦤꦭꦸꦲꦶꦁ꧈ ꦥꦱꦢꦥꦸꦁ꧈ ꦥꦒꦸꦮꦏꦺꦴꦏꦱꦶꦁꦭꦶꦁꦤ꧀
ꦤꦤ꧀꧈ ꦱꦢꦒꦸꦫꦸꦭꦺꦴꦁꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦭꦶꦁꦲꦶꦁ꧈ ꦤꦺꦢꦺꦴꦤ꧀꧒ꦭꦏꦿꦸ꧒ꦏꦤ꧀꧒ꦲꦤꦸꦁ ꧅
ꦲꦸꦭꦸꦁꦮꦏꦺꦴꦏꦱ꧀ꦠꦿꦢꦺꦴꦤ꧀ꦥꦸꦠꦿꦶ꧈ ꦠꦶꦮꦶꦁꦤꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦠꦶꦏꦭꦏꦭꦱꦢꦥꦸꦁ꧈ ꦭꦏꦸꦩꦺꦴꦤ꧀
ꦤꦏꦮꦺꦴꦤ꧀ꦏꦺ꧈ ꦠꦿꦶꦏꦏꦸꦁꦏꦺꦴꦤ꧀ꦏꦸꦁ꧈ ꦤꦤꦶꦠꦶꦥꦸꦤꦺꦴꦤ꧀ꦠꦿꦶ꧈ ꦢꦥꦸꦁꦱꦶꦭꦶꦁ
ꦤ꧀ꦤꦤ꧀꧈ ꦠꦶꦠꦶꦱꦶꦠꦿꦸꦮꦶꦒꦸꦁ꧈ ꦭꦁꦒꦶꦤꦤꦢꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦱꦢꦒꦸꦤꦸꦠꦿꦸꦁꦏꦱꦶꦭꦶꦁ
ꦤ꧀ꦤꦤꦶꦠꦿꦶ꧈ ꦤ꧀ꦤꦤꦏꦤꦤꦢꦺꦴꦤ꧀ ꧅ ꦤꦤꦸꦱ꧀ꦠꦸꦭꦶꦏꦥꦸꦠꦶꦁ꧈ ꦲ
ꦤꦤꦿꦶꦮꦏꦱꦶꦭꦶꦁꦤ꧀ꦤꦤ꧀꧈ ꦤꦏꦿꦶꦠꦺꦴꦤ꧀ꦏꦺ꧈ ꦢꦶꦥꦸꦁꦏꦺꦴꦤ꧀ꦮꦤꦥ
ꦲꦸ꧈ ꦲꦢꦺꦴꦤ꧀ꦥꦏꦱꦢꦶꦲꦸꦠꦶ꧈ ꦤꦸꦁꦒꦭꦏꦮꦶꦠꦶꦮ꧈ ꦱꦠꦶꦭꦢꦶꦠꦶꦒꦶꦁ꧈
ꦏꦺꦴꦤꦿꦶꦮꦤꦶꦠꦶꦱꦸꦁꦤꦤꦶꦁ꧈ ꦱꦤꦱꦭꦶꦲꦸꦢꦱꦶꦤꦸꦱꦶꦭꦶꦁꦤ꧀ꦠꦶ꧈ ꦤꦤꦤ꧀ꦤꦤꦏ
ꦤ꧀ꦠꦶꦮ ꧅ ꦮꦏꦺꦴꦏꦱꦶꦭꦶꦁꦤ꧀ꦤꦤꦤꦤꦸꦤꦿꦶ꧈ ꦢꦮꦏꦮꦤ꧀ꦏꦺꦴꦤꦶꦠꦶꦠꦶꦥꦸꦁꦒꦸꦁ꧈
ꦤꦒꦸꦠꦶꦏꦺꦴ꧒ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦏꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦥꦏꦺꦴ꧒ꦠꦶꦏꦱꦶꦁꦤꦸꦒ꧈ ꦠꦶꦤꦤꦥꦏꦭꦤꦱꦿꦸꦠꦶ
ꦲꦶ꧈ ꦤꦮꦏꦢꦠꦶꦒꦸꦏꦏꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦏꦶꦠꦸꦤꦸꦥꦶꦒꦸꦁ꧈ ꦤꦏꦏꦺꦴꦤ꧀꧒ꦤꦮꦥꦭꦤ
ꦢꦸꦁ꧈ ꦤꦢꦸꦁꦏꦶꦤꦥꦠꦶꦏꦺꦏꦿꦶꦤꦠꦶ꧈ ꦱꦶꦠꦶꦠꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦏꦱꦿꦸ ꧅ ꦲꦶꦠꦶꦥꦸ
ꦤꦤꦏꦤ꧀ꦮꦶꦤꦮꦶꦒꦸꦁ꧈ ꦠꦶꦠꦶꦁꦠꦶꦤ꧀ꦤꦏꦏꦺꦴ꧒ꦠꦶꦏꦱꦤ꧀꧈ ꦠꦸꦩꦸꦤꦸꦮꦸꦏꦺꦴ
ꦏꦤ꧀꧒ꦏꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦭꦶꦁꦤ꧀ꦤꦤꦤꦢꦸꦒꦸꦁ꧈ ꦭꦢꦸꦏꦸꦁ꧒ꦮꦤꦏꦥꦏꦤꦥꦸꦒꦸꦁ꧈ ꦲꦸꦭꦸ
ꦠꦶꦏꦺꦴ꧒ꦏꦺꦴ꧒ꦲꦤꦸꦁ꧈ ꦱꦢꦶꦱꦸꦢꦲꦸꦁ꧈ ꦤꦏꦺꦴꦢꦺꦴꦤ꧀ꦲꦤꦢꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦠꦶꦠꦶꦁꦭ

[illegible]

[illegible]

ꦧꦿꦶꦁꦥꦱ꧀ꦪꦠꦭꦩꦕꦸꦂ꧈ ꦲꦶꦤꦲꦶꦤꦤꦸꦒꦏ꧀ꦏꦩꦲꦶꦤꦩꦥꦪꦒꦥꦿꦚꦸꦂ꧈ ꦲꦶꦤꦱꦸꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦥꦤꦶꦏꦩꦲꦶꦤ
ꦧꦶꦭꦸꦮꦸꦏ꧀꧈ ꦲꦶꦤ꧀ꦱꦸꦒꦼꦒꦥꦲꦶꦤꦕꦧꦼꦤꦶ ꧋ ꦥꦧꦸꦱꦸꦂꦲꦶꦩꦧꦒꦼꦩ꧈ ꦲꦶꦤꦮꦲꦶꦤ꧀ꦱꦸ
ꦩꦤꦸꦔꦒꦩꦥꦪꦲꦶꦔꦶ꧈ ꦩꦔꦠꦲꦶꦤ꧀ꦒꦕ꧀ꦕꦩꦸꦸ꧈ ꦥꦥꦱꦩꦸꦥꦤꦶꦫ꧈ ꦒꦮꦩꦤ꧀
ꦒꦫꦱ꧀ꦱꦸꦫꦒꦒ꧀ꦲꦶꦤꦱꦸꦒꦸꦭꦸꦩꦸ꧈ ꦩꦠꦸꦒꦩꦧꦲꦶꦱꦩꦸ꧈ ꦱꦶꦏꦿꦫꦒꦮꦩꦤꦶꦮꦶ꧈
ꦥꦲꦶꦤ ꧋ ꦗꦸꦧꦶꦱꦼꦧꦿꦶꦩꦧꦒꦼꦩ꧈ ꦥꦒꦮ꧇꧒꧇ꦩꦧꦒꦼꦩꦥꦪꦥꦔꦫꦶꦠꦸ꧈ ꦗꦸꦒꦼ
ꦧꦒꦼꦩꦱꦸꦧꦲꦸ꧈ ꦮꦥꦥꦩꦸꦥꦤꦶꦫ꧈ ꦮꦠꦫꦒꦮꦒꦼꦧꦒꦼꦩꦧꦸꦱꦠꦸꦠꦸ꧈
ꦏꦶꦠꦮꦶꦒꦠ꧇꧒꧇ꦒꦸꦥꦸꦧꦱꦸ꧈ ꦗꦸꦩꦤꦶꦮꦶꦥꦤꦤꦩꦪꦲꦶꦤ ꧋ ꦫꦒꦧꦒꦫ꧇꧒꧇ꦏꦶꦧꦔꦸ꧈
ꦲꦶꦤꦮꦸꦏ꧀꧈ ꦱꦶꦮꦶꦥꦸꦲꦶꦤꦱꦤꦤꦒꦶꦏꦶꦩꦒꦶ꧈ ꦥꦩꦸꦧꦶꦒꦸꦒꦶꦩꦸꦸ꧈ ꦤꦒꦶ
ꦗꦸꦲꦶꦤꦢꦶꦩꦸꦲꦶꦤ꧈ ꦮꦠꦫꦒꦧꦩꦲꦶꦤꦒꦲꦶꦤ꧇꧒꧇ꦥꦮꦒꦠ꧇꧒꧇ꦱꦶꦸꦸ꧈ ꦥꦒꦔ꧇꧒꧇ꦒꦤ꧇꧒꧇ꦭꦔꦸ
ꦗꦤꦔꦸꦗꦤꦸꦸ꧈ ꦥꦸꦥꦒꦩꦸꦏꦶꦩꦕꦏꦶ꧉ ꧋ ꦥꦒꦤꦒꦶꦸꦩꦔꦸꦮꦸꦏ꧀꧈
ꦥꦩꦔꦶꦏꦶꦒꦒꦥꦥꦏꦶꦸꦒꦸꦸꦲꦶꦤ꧈ ꦥꦒꦔ꧇꧒꧇ꦒꦤ꧇꧒꧇ꦭꦔꦫꦒꦶꦸꦸ꧈ ꦮꦭꦧꦒ
ꦒꦩꦩꦏꦶꦭ꧈ ꦩꦥꦤꦤꦥꦲꦶꦤꦥꦥꦸꦱꦧꦔꦒꦸ꧈ ꦒꦮꦩꦲꦮꦕꦒꦱ꧇꧒꧇ꦩ
ꦮꦶꦠ꧈ ꦒꦮꦒꦒꦒꦱ꧇꧒꧇ꦥꦥꦸꦧꦮꦶ ꧋ ꦥꦒꦶꦫꦒꦮꦒꦧꦒꦼꦩ꧈ ꦥꦒꦮ꧇꧒꧇ꦕ
ꦮꦶꦥꦒꦤ꧇꧒꧇ꦒꦶꦕꦔꦫꦶꦠꦸ꧈ ꦲꦶꦤꦥꦒꦏ꧇꧒꧇ꦱꦲꦶꦤꦥꦔꦸ꧈ ꦒꦠꦤꦲꦩꦮꦶꦫ꧈
ꦒꦩ꧇꧒꧇ꦫꦒꦸꦥꦫꦒꦮꦩꦲꦶꦮꦶꦥꦤꦧꦸꦱꦸ꧈ ꦲꦶꦤꦮꦥꦥꦩꦸꦥꦤꦶꦫ꧈ ꦲꦶꦤꦱꦸꦒꦶꦲꦶ
ꦥꦒꦫꦒꦶ꧉ ꧋ ꦱꦶꦏꦿꦒꦕꦠꦒꦶꦧꦲꦶꦤꦫ꧈ ꦩꦏꦿꦮꦲꦶꦤꦒꦭꦒꦥꦒꦒꦶ꧇꧒꧇ꦤꦥ
ꦧꦮꦶ꧈ ꦱꦥꦫꦒꦒꦲꦶꦒꦠꦸ꧈ ꦠꦏꦿꦲꦶꦤꦒꦭꦒꦥꦩꦤꦥ꧈ ꦭꦲꦶꦕꦠꦩꦲꦶ
ꦒꦭꦒꦥꦒꦶꦒꦕ꧇꧒꧇ꦒꦶꦸ꧈ ꦲꦶꦤꦒꦭꦒꦥꦒꦒ꧇꧒꧇ꦮꦒꦸꦒꦶꦠꦸ꧈ ꦭꦲꦶꦕꦒꦭꦒꦕꦠꦒ
ꦮꦶ ꧋ ꦠꦒꦒꦶꦒꦫꦩꦔꦮ꧈ ꦕꦧꦒꦩꦲꦸꦥꦒꦶꦒꦮꦠꦒꦶ꧈ ꦱꦶꦏꦿꦒꦩ
ꦏꦶꦒꦧꦲꦶꦤꦥꦸꦸ꧈ ꦏꦶꦒꦭꦒꦒꦥꦒꦠꦫꦒꦸ꧈ ꦱꦶꦮꦶꦥꦤꦭꦩꦲꦥꦗꦸꦩ
ꦥꦒꦠꦱꦸ꧈ ꦥꦒꦠꦲꦥꦫꦒꦶꦧꦶꦱ꧈ ꦒꦏꦶꦩꦸꦥꦸꦱꦲꦧꦮꦶ꧉ ꧋ ꦏꦶꦠꦒ
ꦱꦲꦶꦤꦩꦤꦫ꧈ ꦲꦶꦤꦏꦶꦒꦸꦗꦸꦥꦏꦶꦏꦶꦧꦸꦱꦶ꧈ ꦏꦶꦒꦩꦒꦤꦒꦏꦶꦒꦸ꧈ ꦥꦗꦸ

ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦥꦸꦱ꧀ꦠꦶꦏꦤꦺꦴꦤ꧀ꦩꦶꦏꦿꦺꦴꦩ ꦤꦤꦸꦥꦏ ꦲꦗꦮꦶꦤꦸꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦢꦮꦶꦏꦮꦠꦶꦠꦮꦶꦤ꧀ꦤꦱꦭ꧈

ꦏꦶꦤꦤꦏꦮꦺꦴꦊꦮꦢꦶꦏꦶꦏꦿꦶ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ꦠꦼ ꦮꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦱꦏꦿꦸꦤ꧀ꦠꦸꦭꦸꦲ꧀ꦮꦤ꧀ꦤ꧈ ꦱꦤꦤꦮꦤꦼꦤ꧀ꦠꦸꦮꦶꦏꦶ

ꦊꦏꦶꦢꦸꦩꦶ꧈ ꦤꦮꦏꦶꦤꦼꦤꦱ꧇ ꦥꦸꦩ꧀ꦥꦼꦤ꧀꧈ ꦢꦾꦸꦩ꧀ꦲ꧀ꦤꦮꦤꦠꦏꦿꦸꦏꦶꦠꦼꦭꦸꦥ꧀꧈ ꦮꦱꦿꦸꦮꦶꦤꦠꦭ

ꦢꦸꦤꦸꦩ꧀꧇ꦤꦤ꧇ꦲꦶꦁꦱꦲ꧀ꦮꦶꦏꦸꦩ꧀꧈ ꦥꦸꦱ꧀ꦠꦶꦏꦤꦏꦤꦏꦶꦏꦶꦤꦏꦤꦭꦸꦥ꧀꧈ ꦱꦶꦁꦮꦶꦤꦮꦏꦶꦤ

ꦠꦏꦶꦏꦶꦩꦸꦥ꧀ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ ꦏꦢꦾꦤꦮꦏꦿꦤꦮꦭꦭꦏꦸꦩ꧀꧈ ꦲꦸꦤꦠꦤꦶꦱꦏꦶꦤ꧀ꦤꦮꦭꦤꦮꦲꦸꦠꦶ

ꦲꦶꦭꦸꦥ꧀꧈ ꦏꦸꦥ꧀ꦏꦺꦴꦤꦮ꧇ꦱ꧀ꦠꦸꦠꦤꦶꦱꦏꦏꦾ꧈ ꦲꦸꦤꦠꦤꦶꦱꦏ꧀ꦱꦭꦭꦱ꧀꧈ ꦏꦶꦤ꧀ꦤ꧀ꦮꦭꦮꦮ

ꦏꦿꦸꦲꦶꦏꦺꦴꦏ꧀ꦠꦼꦏꦲꦢꦸꦩ꧀ꦩꦸꦥ꧀꧈ ꦏꦸꦢꦶꦠꦺꦏꦿꦺꦢꦮꦠꦤꦩꦸꦥ꧀꧈ ꦥꦿꦸꦤ꧀ꦠꦸꦏꦺꦴꦮꦶꦏꦶꦮ

ꦏꦥꦿꦶ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ ꦢꦤꦸꦏꦮꦠꦸꦮꦠꦺꦩ꧈ ꦮꦤꦮꦤꦭꦤꦶꦏꦶꦤꦢꦤꦸꦠꦮꦏꦥꦿꦶ꧈ ꦮꦩꦲꦸ

ꦲꦸꦠ꧀ꦏꦾꦠꦲꦸꦠꦸ꧈ ꦤꦲꦸꦠ꧀ꦤꦮ꧇ꦏꦮꦏ꧈ ꦭꦠꦸꦤꦮꦠꦮꦶꦠꦮꦏꦶꦤꦏꦾꦢꦾꦸ꧈

ꦏꦾꦮꦭꦸꦮꦏꦾꦥꦶꦏꦶꦠ꧈ ꦏꦸꦥꦸꦮꦶꦤꦮ꧇ꦤꦺꦴ꧇ꦱꦢꦶ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ ꦲꦶꦤ꧀ꦤꦸꦱ꧀ꦠꦶꦮ꧇ꦢꦶꦮꦢꦶ

ꦮ꧈ ꦮꦸꦮꦶꦥꦿꦶꦏꦲꦏꦾꦮꦤꦥꦿꦸꦢꦿꦶꦠꦸ꧈ ꦲꦸꦭꦸꦤꦏꦺꦴꦏ꧀ꦠꦼꦢꦤ꧇ꦲꦶꦁꦥꦸꦩ꧀꧈ ꦱꦢꦶ

ꦠꦮꦏꦸꦏꦶꦢꦸꦩ꧀꧈ ꦤꦤꦮꦏꦲꦶꦁꦭꦶ꧇ꦮ ꦠꦠꦤꦭ꧇ꦲꦸꦥꦱꦲꦶꦥꦸꦩ꧀꧈ ꦭ꧇ꦮꦤꦲꦸꦠꦶꦤ

ꦤꦏꦠꦮ꧈ ꦠꦏꦿꦶꦲꦶꦊꦢꦶꦢꦸꦥꦸꦱꦶ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ ꦤꦮꦲꦸꦠꦏꦸ꧇ꦥꦸꦢꦸꦏꦏꦶꦤ꧈ ꦲꦶꦏꦮꦏꦤꦮ

ꦏꦤꦶꦠꦶꦤꦏꦠꦤꦶꦩꦸꦥ꧀꧈ ꦢꦶꦮꦤꦥꦿꦸꦢꦿꦶꦠꦤꦶꦏꦾ꧈ ꦮꦮꦤꦸꦠ꧀ꦏ꧇ꦱꦶꦏꦶꦢꦸꦲꦶꦮ꧈ ꦏꦤꦸ꧇

ꦠꦤꦸꦠꦠꦲꦸꦤꦸꦠꦏꦺꦲꦶꦏꦿꦭꦲꦸꦥ꧀꧈ ꦤꦢ꧇ꦱꦤꦮꦠ꧇ꦤꦏꦏꦶꦠꦶꦤ꧈ ꦱꦶꦭꦶ꧇ꦮꦤꦤꦸ

ꦲꦸꦩ꧀ꦮꦶ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ ꦲꦶꦊꦢꦶꦢꦸꦱꦶꦥꦸꦢꦸꦏꦸ꧈ ꦏꦮꦲꦸꦤꦊ꧇ꦱ꧀ꦥꦿꦶꦤꦤꦮꦏꦲꦶꦁꦭꦶ꧇ꦮꦶꦤ꧈

ꦱꦶꦁꦢꦠ꧇ꦮꦏꦸꦏꦶꦥꦸꦩ꧀꧈ ꦏꦶꦤꦏꦏꦿꦶꦠꦶꦤꦮꦏ꧈ ꦏꦸꦭꦸꦢꦢ꧇ꦮꦤꦥꦿꦸꦢꦿꦶꦏꦿꦶ

ꦲꦸꦥꦸ꧇꧈ ꦠꦮꦏꦲꦢꦸꦩ꧀ꦏꦿꦶꦢꦸꦲꦶꦮ꧈ ꦏꦢꦾꦤꦮꦏꦿꦶꦠꦶꦏꦭꦤꦶ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ ꦱꦶꦁꦤꦮ

ꦏꦲꦶꦁꦭꦶ꧇ꦮꦤ꧈ ꦢꦠ꧇ꦮꦏꦸꦏꦶꦤꦏꦏꦸꦮꦏꦶꦏꦿꦤꦶꦩꦸꦥ꧀꧈ ꦏꦠꦶꦮꦢꦶꦠꦠꦠꦤꦶꦏꦸ꧈

ꦤꦮꦏꦶꦥꦸꦭꦸꦮꦤꦸꦠꦏꦸ꧈ ꦠꦢꦾꦸꦏꦸꦤꦭ꧇ꦏꦿꦸꦮꦶꦤꦏ꧇ꦮꦮ꧇ꦠꦏꦶꦏꦤꦶꦏꦸ꧈ ꦮꦏꦲ

ꦢꦧꦿꦶꦥꦠꦤꦶꦩꦸꦥ꧀꧈ ꦩꦸꦏꦤꦮꦲꦏꦲꦶꦁꦭꦶ꧇ꦮꦤꦶ ꦱꦩꦺꦴꦮ꧀ ꦮꦱꦿꦸꦮꦶꦠꦤꦏꦤꦠ

ꦢꦸꦏꦸ꧈ ꦏꦢꦸꦏꦠꦸꦮꦸꦭꦶ꧇ꦠꦏꦲꦏꦶꦏꦿꦶꦠꦶ꧇꧈ ꦤꦮꦏꦿꦸꦠꦢꦢꦸꦤꦭ꧇ꦏꦤꦶꦏꦸ꧈

[illegible]

[illegible]

ꦲꦶꦁꦏꦁꦲꦶꦠꦶꦤꦢꦺꦴ꧈ ꦭꦩꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁꦏꦁꦥꦔꦤ꧀ꦠꦸꦭꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦤꦶꦩ꧀ꦩ꧀ꦧꦠ꧀ꦠꦶꦥꦶꦢꦸꦢꦸꦮꦺ꧈ ꦲꦶꦁꦭꦩꦼꦂ
ꦏꦢꦸꦩꦏꦶ꧈ ꦱꦶꦱꦶꦭꦶꦤ꧀ꦥꦠꦶꦤ꧀ꦠꦤꦺꦥꦤ꧀꧉ ꧋ ꦱꦤꦺꦭꦤ꧀ꦤꦼꦁꦥꦔꦲꦶꦁꦏꦁꦏꦠꦮꦸꦢꦸꦮꦸ
ꦢꦺ꧈ ꦲꦶꦁꦭꦩꦤ꧀ꦥꦏꦧꦺꦴꦥꦤꦲꦶ꧈ ꦠꦠꦧ꧀ꦧꦺꦴꦧꦺꦴꦱꦶꦧꦸ꧈ ꦥꦤꦱ꧀ꦲꦶꦁꦏꦱ
ꦩꦸꦢ꧀ꦢꦶ꧈ ꦏꦠꦮꦭꦮꦠꦤꦥꦲꦼꦭ꧀ꦥꦭ꧉ ꧋ ꦩꦭ꧀ꦱꦩꦸꦢ꧀ꦢꦶꦥꦤꦢꦸꦮꦭꦩꦏꦶ
ꦲꦶꦧꦸꦢꦺ꧈ ꦏꦥꦔ꧀ꦏꦏ꧀ꦩꦸꦤꦢꦶ꧈ ꦧꦸꦝꦩꦭꦢꦸꦮꦸꦭ꧀ꦭꦶꦧꦸꦢꦺ꧈ ꦤꦠꦶꦭꦢꦶꦥꦔꦥꦺꦴ
ꦧꦸꦢ꧀ꦝꦶ꧈ ꦢꦶꦭꦏꦩꦱꦠꦶꦠ꧀ꦠꦼꦥꦼꦢ꧀ꦢꦸꦮꦺ꧉ ꧋ ꦲꦶꦁꦤꦺꦴꦠꦤꦤ꧀ꦥꦱꦭꦤꦼꦁꦥꦔꦺꦴꦲꦶꦁꦠ
ꦮꦸꦢꦺ꧈ ꦲꦶꦲꦶꦁꦧꦺꦴꦲꦶꦁꦤꦺꦴꦥꦤꦏꦶ꧈ ꦏꦭꦥꦔꦠꦠ꧀ꦠꦶꦭꦸꦢꦺ꧈ ꦭꦥꦱ꧀ꦭꦥꦢꦸꦱꦶꦭ
ꦭꦺꦴꦢꦺ꧈ ꦢꦺꦩꦏꦭꦥꦔꦺꦴꦥꦤ꧀ꦥꦤ꧀꧉ ꧋ ꦱꦶꦧꦸꦠꦶꦏꦏꦭꦥꦔꦠꦠ꧀ꦠꦶꦭꦸꦢꦺ꧈
ꦢꦸꦢꦶꦢꦸꦩꦶꦥꦸꦠ꧀ꦱꦤꦶꦭꦢꦶ꧈ ꦥꦔꦥꦤꦏꦩꦱꦩꦤ꧀ꦤꦶꦧꦸ꧈ ꦤꦠꦶꦠꦤꦏꦼꦱꦶꦠꦶ꧈
ꦲꦶꦁꦠꦸꦱꦤꦶꦏꦠꦤꦶ꧈ ꦤꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦭꦸ꧉ ꧋ ꦥꦔꦥꦤꦤꦺꦴꦱꦶꦧꦸ꧈ ꦥꦔꦥꦺꦴꦥꦠ꧀ꦠꦶꦠ
ꦧꦸ꧈ ꦭꦸꦥꦤꦠꦶꦥꦸꦩꦤ꧀ꦠꦢꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦧꦸꦥꦭꦤꦺꦴꦱꦶꦧꦸ꧈ ꦭꦸꦱꦶꦢꦸꦮꦸꦭꦲꦶ
ꦠꦶ꧈ ꦠꦠꦧ꧀ꦩꦤ꧀ꦤꦼꦏꦸꦭꦥꦔꦤ꧀ꦱꦸ꧉ ꧋ ꦧꦸꦝꦤꦩꦤꦏꦭꦥꦔꦠꦠ꧀ꦠꦶꦭ
ꦢꦺ꧈ ꦥꦭꦺꦠ꧀ꦭꦸꦢꦶꦥꦺꦠ꧀ꦥꦺꦧꦼꦠꦶ꧈ ꦠꦩꦥꦺꦠꦸꦥꦏꦺꦢꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦠꦥꦤꦺꦠ꧀ꦥꦤ꧀
ꦠꦤꦶ꧈ ꦩꦼꦢꦸꦮꦸꦭꦤꦠꦤꦺꦥꦤ꧀꧉ ꧋ ꦧꦺꦢꦱꦶꦭꦶꦤ꧀ꦥꦠꦶꦭꦠꦶꦤꦭꦏꦸ꧈
ꦠꦠꦶꦭꦢꦺꦴꦩꦧꦸꦢꦶ꧈ ꦭꦏꦥꦔꦠꦶꦤꦱ꧀ꦤꦶꦧꦸꦢꦸ꧈ ꦥꦭꦥꦢꦸꦏꦧꦸꦢ꧀ꦠꦸꦢꦸꦭꦶꦤ꧀꧈
ꦲꦶꦁꦭꦩꦤꦠꦶꦏꦩꦤ꧉ ꧋ ꦭꦥꦭ꧀ꦢꦸꦢꦺꦴꦏꦭꦥꦔꦠꦠ꧀ꦠꦶꦭꦢꦺ꧈ ꦧꦸꦩꦸ
ꦩꦲꦶꦤꦏꦏꦮꦶ꧈ ꦱꦶꦩꦏꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦢꦸꦢꦸꦧꦸꦩꦸ꧈ ꦥꦭꦩꦤꦼꦁꦢꦸꦢ꧀ꦝꦶꦠꦠꦩꦧꦸꦢ꧀ꦝꦶ꧈
ꦩꦧꦸꦭꦠꦥꦭꦥꦭ꧀ꦢꦸ꧉ ꧋ ꦥꦤꦥꦺꦴꦭꦶꦭꦥꦢꦸꦲꦶꦁꦏꦭꦸꦢꦸꦢꦺ꧈ ꦩꦩ
ꦏꦸꦥꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦠꦶ꧈ ꦥꦭꦥꦏꦸꦥꦭꦩꦭꦶꦤ꧀ꦏꦧꦸ꧈ ꦠꦏꦸꦠꦶꦥꦩꦠꦶꦭꦲꦶꦁꦏꦠꦶ꧈ ꦭꦏꦺ
ꦠꦺꦥꦺꦩꦭꦥꦠ꧀ꦠꦸ꧉ ꧋ ꦧꦸꦥꦸꦢ꧀ꦢꦶꦠꦸꦢꦸꦲꦶꦏꦥꦺꦴꦏꦢꦸꦢꦸꦮꦸ꧈ ꦏꦭꦥꦔꦠ
ꦭꦶꦤ꧀ꦥꦥꦠꦏꦶ꧈ ꦭꦤꦶꦢꦸꦧꦸꦱꦶꦢꦸꦢꦺ꧈ ꦢꦺꦴꦧꦸꦭꦶꦠꦏꦭꦶꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦠꦠꦏꦱꦲꦶ
ꦢꦸꦢꦸꦩꦏꦏ꧉ ꧋ ꦢꦸꦢꦸꦢꦺꦴꦢꦸꦏꦭꦸꦭꦶꦤ꧀ꦱꦢꦸꦢꦸꦠꦸ꧈ ꦭꦢꦸꦢꦸꦢꦸꦧꦸꦲꦶꦁꦏ

[illegible]

ꦏꦢꦶꦲꦶꦁꦱꦤꦺꦴꦭꦶ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦥꦿꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦩ꧀ꦧꦤ꧀ꦢꦺꦴꦫꦺꦴꦁꦏꦺꦴꦁꦭꦩ꧀ꦧꦩꦲꦭꦲꦶꦁꦱꦸ꧀ꦪ꧉ ꧅ ꦲꦤꦶꦁꦏꦸꦤꦩꦼꦤ꧀ꦠꦲꦶꦱꦤꦲ
ꦏꦫꦺꦴꦏꦼꦤꦺꦴꦱꦸꦫꦤꦫꦺꦴ꧈ ꦲꦶꦏꦭꦲꦶꦏꦭꦩꦺꦴꦲꦶꦩꦺꦴꦏꦶꦁ꧈ ꦲꦸꦫꦺꦴꦩꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦥꦤꦺꦴꦲꦤꦺ꧈ ꦩꦺꦴꦲꦶꦥꦸꦤ꧀ꦥꦸꦤꦶ
ꦩꦤꦺꦴꦫꦶꦱꦶꦩ꧀ꦥꦼꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦱꦶꦁꦏꦼꦥ꧀ꦫꦶꦩꦺꦴꦱꦸꦭꦺꦴ꧀꧈ ꧅ ꦩꦤꦭꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦩꦶꦤꦺꦴꦥꦸꦱꦶꦤ꧀ꦥꦸꦤꦤꦶꦁꦲꦸꦮꦺꦴꦤ꧀꧈
ꦲꦸꦩꦤꦺꦴꦏꦸꦧꦺꦴꦤꦼꦩꦺꦴꦫꦭꦮꦸꦫꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦶꦁꦤꦺꦴꦥꦤꦤꦶꦁꦥꦫꦲꦸꦥꦩꦺꦴꦫꦺ꧈ ꦥꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦤꦺꦴꦤ꧀ꦭꦩꦺꦴꦫꦺꦴꦫꦶ꧈
ꦏꦺꦴꦫꦺꦴꦥꦸꦩꦶꦲꦶꦁꦤꦺꦴꦥꦸꦤ꧀ꦤꦺꦴꦤ꧀꧈ ꧅ ꦲꦸꦩꦏꦺꦴꦤꦶꦩꦺꦴꦩꦶꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦩꦶꦤꦺꦴꦩꦺꦴꦏꦶꦁ꧈ ꦥꦤ꧀ꦥꦩ
ꦫꦶꦥꦩꦺꦴꦏꦼꦩꦺꦴꦏꦥꦫꦶ꧈ ꦥꦤꦺꦴꦏꦼꦩꦶꦁ꧈ ꦥꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦱꦸꦫꦺꦴ꧈ ꦫꦺꦴꦏꦤ꧀ꦥꦤꦺꦴꦠꦶꦱꦸꦂꦢꦺꦤ꧀ꦢꦶ꧈ ꦥꦤ꧀ꦩꦶ
ꦠꦶꦤꦺꦴꦥꦶꦢꦶꦢꦶꦩꦺꦴꦥꦸꦤ꧀꧈ ꧅ ꦲꦤꦶꦁꦏꦼꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦩꦼꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦏꦺꦴꦥꦸꦤꦶꦲꦸꦩꦺꦴꦤꦺꦴꦏꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦥ
ꦥꦤ꧀ꦱꦺꦴꦏꦺꦴꦫꦶꦤ꧀ꦤꦶ꧈ ꦲꦤ꧀ꦢꦼꦏꦺꦴꦩꦶ꧈ ꦏꦺꦴꦭꦶ꧈ ꦠꦶꦫꦺꦴ꧈ ꦏꦶꦩꦶ꧈ ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦩꦶꦤ꧀꧈ ꦮ
ꦪꦏꦺꦴꦭꦶ꧈ ꦲꦶꦤꦺꦴꦥꦤ꧀ꧏꦥꦤ꧀ꧏ ꧅ ꦭꦤ꧀ꦢꦶꦏꦩꦶꦏꦶꦥꦩꦥꦸꦤ꧀ꧏꦢꦺꦫꦺꦴꦫꦺꦴ꧈ ꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦥꦤ
ꦥꦤ꧀ꧏꦩꦏꦫꦺꦴꦥꦩꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦺꦴꦥꦼꦤ꧀ꧏꦏꦺꦴꦩꦺꦴꦭꦺꦢꦶꦲꦶꦢꦺꦴ꧈ ꦩꦸꦭꦤ꧀ꦫꦶꦭꦶꦫꦏꦶ꧈ ꦲꦶꦏꦶ꧈ ꦩꦺꦴ
ꦲꦶꦢꦼꦢꦶꦩꦤꦺꦴꦥꦭ꧀ꧏꦩꦺꦴ꧅ ꧅ ꦱꦏꦫꦺꦴꦥꦸꦤ꧀ꦫꦶꦭꦤ꧀ꦢꦼꦥꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦫꦸꦫꦺꦴ꧈ ꦲꦶꦁꦥꦼꦤ꧀
ꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦏꦼꦱꦶꦤꦺꦴꦩꦶꦭꦺꦴ꧈ ꦮꦼꦢꦺꦴꦥꦸꦏꦱꦤꦺꦴꦫꦶꦱꦺꦴ꧈ ꦫꦶꦤꦺꦴꦩꦶꦤꦺꦴꦏꦺꦴꦮꦺꦴꦠꦶ꧈ ꦫꦺꦴꦢꦺꦴ
ꦱꦩꦶꦩꦺꦴꦗꦼꦤ꧀ꦥꦤꦺꦴꦫꦺꦴ꧈ ꧅꧇ ꧅ ꧅ ꦱꦫꦺꦴꦏꦼꦭꦺꦴꦭꦸꦏꦺꦩꦶꦫꦶꦤꦺꦴ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀
ꦩꦸꦥꦸꦱꦶꦤꦺꦴꦥꦤꦺꦢꦶ꧈ ꦤꦺꦴꦥꦤꦱꦤ꧀ꦫꦶꦱꦸꦫꦺꦴꦩ꧀ꦧꦤꦺꦴ꧈ ꦱꦶꦮꦺꦴꦤ꧀ꦗꦼꦤꦺꦴꦩꦺꦴꦩꦶꦭꦸ꧈
ꦲꦸꦭꦸꦥꦸꦩꦺꦴꦠꦶꦥꦶꦩꦶꦩꦸ꧈ ꦤꦺꦴꦥꦤꦱꦸꦫꦶꦥꦺꦴꦩꦺꦴꦮꦺꦴꦩꦸ꧈ ꦩꦸꦩꦶꦥꦸꦤ꧀ꦩꦺꦴꦤꦺꦴꦩ꧈
ꦤꦺꦴꦥꦤꦱꦸꦫꦺꦴꦩꦶꦏꦺꦴꦩꦶꦏꦶ꧈ ꦥꦸꦱꦶꦢꦸꦮꦺꦴꦥꦤꦺꦴꦢꦺꦫꦺꦴꦥꦸꦤꦺꦴꦥꦼꦫꦸꦱꦸꦤꦺꦴ ꧅ ꦥꦸꦱ
ꦫꦶꦩꦸꦫꦺꦴꦥꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦫ꧈ ꦲꦶꦤꦺꦴꦫꦺꦴꦩꦶꦮꦺꦴꦮꦤꦺꦴꦮꦺꦢꦶ꧈ ꦏꦶꦏꦶ꧈ ꦤꦺꦴꦥꦤꦱꦸꦫꦺꦴꦩꦸꦫꦺꦴ꧈ ꦩꦸꦥꦶꦏꦏꦶ
ꦩꦺꦴꦤꦺꦴꦲꦶꦩꦶꦭꦶ꧈ ꦱꦫꦺꦴꦏꦼꦢꦶꦫꦶꦩꦺꦴꦩꦶꦭꦸ꧈ ꦤꦺꦴꦥꦤꦱꦸꦫꦺꦴꦱꦸꦭꦺꦴ꧈ ꦭꦱꦸꦥ
ꦥꦤꦱꦸꦩꦱꦸꦫꦺꦴ꧈ ꦲꦶꦥꦸꦱꦸꦤꦱꦸꦥꦼꦏꦏꦼꦫꦸ꧈ ꦱꦫꦺꦴꦏꦼꦢꦶꦥꦶꦩꦸꦫꦸꦥꦸꦩꦥꦸꦩꦺꦴꦥ
ꦥꦱꦺꦴ ꧅ ꦩꦥꦩꦤꦺꦴꦲꦶꦥꦼꦫꦸꧏꦏꦼꦫꦺꦴ꧈ ꦮꦼꦢꦺꦴꦏꦸꦫꦸꦩꦶꦭꦶ꧈ ꦥꦢꦶ꧈ ꦥꦸꦱꦢꦶꦏ
ꦥꦸꦩꦏꦶꦤꦶꦮꦫꦺꦴ꧈ ꦥꦸꦫꦸꦩꦺꦴꦫꦸꦫꦶꦥꦤ꧀ꦢꦺꦴꦩꦶ꧈ ꦱꦫꦶꦥꦩꦺꦴꧏꦢꦺꦴꦫꦶꦩꦶꦠꦶ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦭꦸ
ꦱꦸꦫꦺꦴꦱꦸꦫꦺꦴꦭꦺꦴ꧈ ꦫꦺꦢꦶꦱꦮꦺꦴꦥꦸꧏꦢꦺꦴꦢꦶꦩꦺꦴ꧈ ꦮꦼꦢꦺꦴꦫꦶꦩꦶꦱꦸꦥꦸꦱꦸꦩꦶ꧈ ꦥꦱꦶꦏꦼ

[illegible]

ꦥꦶꦱꦶꦗꦶꦏꦤꦠꦗꦶ꧈ ꦥꦶꦤ꧀ꦢꦸꦏ꧀ꦏꦶꦤꦥꦸꦤ꧀ꦲꦏꦺꦤꦲꦏꦭꦺꦤ꧀ꦢꦼꦲꦸꦢꦤ꧀ꦢꦼꦏ꧀ꦏꦼꦢꦏ꧃ ꦏꦣꦭꦤꦥꦸꦤ꧀
ꦤꦮꦏ꧀ꦢꦢꦼꦩ꧀ꦢ꧈ ꦥꦢꦼꦢꦺꦴꦥꦶꦭꦮꦥꦺꦠꦶ꧈ ꦮꦥꦤꦥꦏ꧀ꦤꦭꦶꦤ꧀ꦢꦼꦏ꧈ ꦥꦗ
ꦱꦶꦮꦤꦢꦭꦢꦢꦶ꧈ ꦥꦲꦤꦥꦠ꧀ꦱ꧀ꦱꦶꦏꦶ꧈ ꦤꦥ꧀ꦥꦸꦩꦱꦺꦗꦥꦼꦢꦶꦴꦭꦢꦤ꧀ꦩ꧀ꦢ꧈ ꦥꦶꦮ꧀
ꦢꦮꦤꦥ꧀ꦏꦶꦩ꧀꧈ ꦏꦶꦤꦏꦤ꧀ꦤꦭꦤ꧀ꦢꦼꦢꦸꦥꦲꦠꦶꦩ꧀꧈ ꦥꦗꦺꦴꦏꦶꦩ꧀ꦏꦥꦭꦤꦥꦤꦮꦢꦼ
ꦢꦼꦩ꧀ꦢ꧃ ꦮꦥꦤꦥꦏ꧀ꦤꦭꦶꦤ꧀ꦢꦼꦏ꧈ ꦥꦶꦭꦢꦥꦥꦢꦶꦏꦶ꧈ ꦲꦠꦶꦤꦥ
ꦢꦼꦥꦗꦺꦴꦥꦶꦢꦩ꧀꧈ ꦏꦭ ꦭꦺꦴꦢꦥꦸꦱꦶꦤꦮꦏꦶ꧈ ꦢꦸꦭꦶꦴꦥꦥꦶꦲꦠꦗꦶ꧈ ꦏꦶꦏꦶꦭ ꦭꦺꦴ
ꦥꦢꦮꦶꦥꦩ꧀꧈ ꦠꦱ꧀ꦥꦶꦗꦺꦴꦏꦶꦩ꧀ꦠ꧈ ꦏꦺꦴꦥꦠꦶꦢꦏꦶꦢꦺꦴꦏꦗꦶ꧈ ꦮꦤꦥꦲꦤ꧀ꦠꦶꦥꦶ
ꦭꦤꦥꦢꦶꦤ꧀ꦢꦥꦭ꧃ ꦭꦢꦸꦱ꧀ꦏꦺꦭꦢꦤ꧀ꦢ꧈ ꦥꦢꦢ꧀ꦏꦠꦥꦺꦢꦶꦏꦶ꧈
ꦏꦥ꧀ꦮꦶꦥꦶꦥꦗꦺꦗꦺꦮꦩ꧀꧈ ꦥꦸꦤ꧀ꦢꦸꦤꦥꦩꦢꦶꦥꦶꦱꦶꦗꦶ꧈ ꦥꦸꦏ꧀ꦮꦗꦺꦱꦶꦥꦶ꧈ ꦭꦢꦤ꧀
ꦢꦩꦭꦥꦩ꧀ꦮ꧀꧈ ꦢꦩ꧀ꦏꦏꦱꦶꦤꦸꦢꦼꦩ꧀꧈ ꦥꦢꦶꦥꦏꦩꦱꦶꦥꦼꦠꦶ꧈ ꦤꦥ꧀ꦏꦶꦏꦶ
ꦠꦭꦢꦤ꧀ꦤꦥꦏꦏꦶꦥꦏꦶꦥ꧃ ꦥꦸꦩꦤꦸꦏꦥꦸꦗꦺꦭꦶꦭꦩ꧀꧈ ꦭꦢꦤ꧀
ꦥꦶꦮꦏꦼꦥꦶꦏꦶꦩ꧀꧈ ꦥꦩ꧀ꦮ꧀ꦭꦺꦢꦤꦢꦩ꧀꧈ ꦥꦶꦱꦶꦥꦭꦭꦢꦮꦩ꧀꧈ ꦭ
ꦢꦤ꧀ꦤꦥꦢꦮꦺꦏꦶ꧈ ꦥꦏꦢꦼꦤꦥ꧀ꦏꦥꦶꦥꦸꦥ꧀꧈ ꦤꦥ꧀ꦤꦥꦩꦥꦸꦩ꧀ꦥꦩ꧀꧈ ꦢ
ꦗꦼꦴꦤꦥꦲꦤ꧀ꦏꦶꦏꦏꦱꦶ꧈ ꦭꦢꦤ꧀ꦥꦶꦮꦩꦩꦥꦏꦭꦢꦭꦢ꧃ ꦥꦢꦸꦥ꧀
ꦠꦥꦶꦏ꧈ ꦥꦸꦩꦗꦸꦥꦶꦢꦏꦥꦱꦶ꧈ ꦮꦥꦮꦥꦭꦢꦤ꧀ꦥꦶꦮ꧈ ꦢꦥ꧀ꦥꦸꦥ
ꦩ꧀ꦠꦗꦶ꧈ ꦢꦤꦭꦶꦥꦶꦏ꧀ꦤꦥꦤꦱ꧀ꦠꦶ꧈ ꦥꦶꦱꦶꦩ꧀ꦩꦥꦠꦥꦮ꧀꧈ ꦮꦥꦤꦥꦲꦱꦺꦩ꧀
ꦏꦶꦮ꧈ ꦢꦢꦥꦥꦢꦏꦶꦮꦠꦶ꧈ ꦥꦥꦥꦥꦏ꧀ꦢꦤꦠꦶꦤꦲꦤꦥ꧀ꦱ꧀ꦩ꧀꧃ ꦥ
ꦩ꧀ꦩ꧀ꦢꦶꦏꦶ꧈ ꦮꦥꦩ꧀꧈ ꦥꦲꦥꦤꦭꦠꦸꦩꦏꦶ꧈ ꦩꦏꦶꦤꦭꦱ꧀ꦮꦤꦠ꧀ꦠ
ꦥ꧈ ꦏꦶꦤꦲꦱ꧀ꦭꦥꦶꦥꦢꦥꦶꦢ꧈ ꦩ꧀ꦩꦶꦥꦱ꧀ꦢꦶ꧈ ꦥꦱ꧀ꦤꦏꦶꦏꦭꦥꦩ꧀꧈
ꦏꦶꦠꦶꦤꦥꦤꦲꦤꦭꦠꦶꦲ꧈ ꦱꦠꦶꦏꦶꦲꦲꦢꦸꦭꦶ꧈ ꦏꦶꦏꦶꦭ ꦭꦺꦴꦢꦭꦺꦴꦢꦥꦸꦤ
ꦤꦮꦥꦶꦠꦶꦮ ꧃ ꦥꦸꦩꦗꦸꦏꦥꦤꦤꦥꦤꦥꦸꦩꦩ꧀꧈ ꦥꦲꦢꦤꦢꦤꦥꦸꦱ꧀ꦱꦶ꧈ ꦠꦶ
ꦲꦺꦴꦮꦏꦶꦢꦸꦏꦶꦢꦸ꧈ ꦥꦥꦶꦤꦺꦢꦲꦠꦶꦠꦶꦏꦶ꧈ ꦥꦲꦱꦢꦤꦲꦺꦢꦸꦩꦶ꧈ ꦏꦥꦸꦢ

[illegible]

[illegible]

ꦲꦤ꧀ꦢꦺꦱ꧀꧈ ꦥꦕ꧀ꦚꦤꦏ꧀ꦠꦤꦱꦿꦲꦭꦩꦒ꧀ꦪꦤꦥ꧈ ꦥꦠꦼꦤ꧀ꦤꦥ꧒ꦲꦶꦭꦸꦲꦶꦭꦸ꧈ ꦧꦶꦥꦶꦲꦶꦥꦶꦲ
ꦧ꧀ꦭꦥꦶꦭꦶꦱꦶꦏꦶꦭꦸꦁꦗꦲꦤꦠꦤꦠꦩ꧀ꦭꦭꦠꦏꦸꦁꦧꦠ꧀ꦪꦤꦥꦤꦥꦏꦶꦧꦶꦱꦿꦸꦩ꧀ꦭꦏꦶꦥꦮꦶꦧꦶ
ꦱꦸꦁꦤꦠꦤꦠꦩ꧀ꦭꦩ꧀ꦭꦶꦏꦸꦭꦠꦏꦸꦁ꧋ꦧꦸꦁ꧋ ꦥꦗꦥꦿꦧꦸꦤꦲꦱꦤꦪꦱꦸꦁꦭꦶꦲꦶ꧈ ꦥꦸꦱꦤ꧀ꦢꦶ
ꦧꦤꦪꦤꦩ꧀ꦩ꧒ꦪꦩꦶꦤꦪꦥ꧈ ꦩꦶꦤꦧ꧒ꦩꦤꦭꦏꦲꦧꦤꦪꦥ꧈ ꦲꦧꦤ꧀ꦠꦸꦤ꧀ꦠꦏꦶꦱ꧀ꦠ꧈
ꦲꦶꦤ꧀ꦠꦩ꧀ꦭꦲꦸꦱ꧀ꦱꦸꦧꦶ꧈ ꦧꦶꦤ꧀ꦠꦧꦶꦤ꧀ꦠꦏꦧꦪ꧈ ꦱꦸꦧꦤ꧀ꦠꦶꦤꦸꦤ꧀ꦠ꧈ ꦤꦲꦤ
ꦤꦥꦤꦩꦤꦥꦩ꧀ꦭꦏꦸꦤꦭꦥꦿꦸꦏꦸꦁꦏꦶꦏꦸꦤꦭꦤꦥꦩꦤꦶꦢꦩꦶꦢꦶꦥꦏ꧀ꦥꦶꦩꦶꦏꦸꦁꦱꦧꦶ
ꦲꦱꦧ꧀ꦭꦩꦏꦸꦁ꧋ꦧꦸꦁ꧋ ꦏꦸꦥꦶꦩꦭꦶꦥꦿꦸꦩ꧀ꦭꦩꦶꦥꦶꦩ꧀ꦭꦶꦥꦶꦧꦸꦁꦏꦩꦶꦗꦶꦥꦿꦸꦩ꧀ꦭꦗꦧꦥꦸꦧ
ꦥꦸꦁꦥꦏꦶꦥꦮꦶꦧꦶꦱꦤ꧀ꦢꦸꦏ꧈ ꦲꦶꦤ꧀ꦤꦧꦧꦶꦥꦸꦱꦶꦥꦸꦱꦸꦁꦗꦧꦩꦭꦶꦥꦏꦶꦥꦸꦱꦶꦱꦶ
ꦭꦸꦁꦱꦗꦢꦸꦏꦸꦱꦗꦩ꧈ ꦱꦤꦩ꧈ꦏꦩꦥꦸꦭꦸ꧈ ꦧꦤ꧀ꦢꦿꦸꦏ꧈ꦧꦸꦁꦗꦸꦁꦗꦸꦁꦧꦿꦸ꧈ ꦱꦗꦸ
ꦩꦱꦶꦲꦱꦤꦩ꧈ꦤꦲꦲꦶꦏꦗꦗꦶꦲꦶ꧈ ꦱꦏꦶꦢꦩꦤꦤꦥꦸꦁꦏꦸꦁ꧋ꦧꦸꦁ꧋ ꦏꦸꦁꦗꦸꦁꦥꦿꦸꦩ꧀ꦭꦲ
ꦧꦶꦩꦱꦶꦭꦶꦱꦶꦭꦶ꧈ ꦱ꧀ꦧꦤꦧꦗꦧꦲꦶꦤ꧀ꦠꦩꦶꦥ꧈ ꦧꦩꦤ꧀ꦢꦥꦩꦤꦧ꧒ꦲꦸꦤꦩ꧈ ꦥ
ꦲꦸꦧꦱ꧀ꦤꦪꦥꦏꦸ꧈ ꦗꦸꦤꦏꦢꦩꦶꦥꦱ꧀ꦥꦶꦏꦶꦩꦸꦁꦩꦸꦁꦧꦸꦁꦏꦸꦁꦧꦿꦸ꧈ ꦏꦶꦭꦶꦏꦸ
ꦲꦶꦤ꧀ꦠꦩꦸ꧈ ꦥꦗꦸꦁꦗꦸꦁꦩꦤꦤꦸꦥ꧈ ꦲꦧꦸꦏꦶꦏꦸꦱ꧀ꦗꦥꦧꦧꦧꦶꦩꦥꦶꦱꦸꦁꦧꦧ꧒
ꦗꦱꦏꦸꦧꦏꦶꦢ꧀ꦪ꧋ꦧꦸꦁ꧋ ꦲꦥꦲꦶꦏꦏꦶꦱ꧀ꦩꦸꦩꦤꦶ꧈ ꦏꦶꦥꦏꦶꦥꦏꦶꦲꦗꦸꦗꦧꦿꦸꦩ꧈
ꦲꦗꦤꦧꦩꦏꦶꦤꦤꦩ꧈ ꦤꦪꦤꦩꦧꦧꦸꦱꦶꦏꦸꦧꦸꦭꦸꦁꦥ꧀ꦤꦤꦢꦶꦥꦩꦭꦶꦏꦸꦥꦶ
ꦏꦶꦩꦸꦁꦧꦸꦥꦸꦧꦿꦸꦏꦶꦤꦤꦤꦥ꧈ ꦩꦱꦸꦧꦸꦱꦶꦧꦸꦁꦏꦸ꧈ ꦲꦗꦧꦸꦁꦗꦸꦁꦩꦸꦁꦧꦿꦸ꧈
ꦧꦸꦧꦤꦪꦭꦗꦗꦶꦥꦸꦩꦢ꧀ꦗꦏꦶꦩꦸꦁꦏꦶꦥꦏꦶꦗꦗꦧꦿꦸꦧ꧋ꦧꦸꦁ꧋ ꦤꦪꦤꦩꦥꦶꦏꦸ
ꦤꦿꦶꦥꦗꦧꦲꦶꦏ꧈ ꦲꦶꦏꦶꦥꦸꦿꦶꦧꦥꦏꦸꦱꦤꦩꦧꦧ꧈ ꦥꦸꦏꦸꦭꦸꦥꦶꦩꦭꦶꦤꦪ꧈
ꦤꦥꦏꦶꦏꦸꦭꦥꦸꦏꦸꦭꦸꦏꦸꦱꦏꦶꦭꦶꦏꦸꦭꦏꦸꦤ꧒ꦧꦶꦧꦶꦧꦸꦏꦲꦲꦏꦸꦥꦶꦗ꧈ ꦥꦸ
ꦧꦿꦶꦥꦱꦶꦭꦸꦲꦸ꧈ ꦥꦸꦱꦶꦩꦥꦥꦏꦸꦤꦸꦁ꧈ ꦱꦸꦥꦤꦪ꧒ꦱꦱꦩꦭꦪꦗ꧈ ꦲꦩꦲꦶꦩꦱꦶ꧈
ꦧꦱꦶꦩꦱ꧀ꦗꦥꦧ꧋ꦧꦸꦁ꧋ ꦲꦗꦪꦧꦶꦱꦸꦩꦧꦸꦁꦱꦱꦶꦤꦥꦶ꧈ ꦥꦸꦲꦱꦶꦥꦲꦤꦲꦸꦥ
ꦧꦸꦏꦶꦲꦸ꧈ ꦥꦸꦧꦿꦶꦥꦱꦶꦭꦸꦲꦸꦏꦸꦤꦥ꧈ ꦥꦸꦱꦏꦶꦩꦶꦤꦪꦥꦲꦸ꧈ ꦲꦗꦸꦱꦶꦥꦤꦗ꧒ꦤꦪ꧒ꦤꦩ

[illegible]

ꦥꦤꦶꦏꦶ꧈ ꦱꦮꦶꦥ꧀ꦭꦸꦥꦸꦥꦤꦔꦥꦸꦥꦸꦱꦶ꧉ ꦲꦸꦠꦥꦭꦱꦸꦒꦒꦔꦁꦮ ꧅ ꦥꦔꦶꦒꦠꦮꦩ

ꦒꦩꦁꦭ꧈ ꦒꦒꦲꦶ꧉ ꦱꦶꦥ꧈ ꦲꦸꦭꦶꦤ꧀ꦢꦸꦮꦶꦱꦾꦥꦩꦒ꧉ ꦠꦶꦱ꧀ꦮꦒꦥꦶꦱ꧀ꦭꦮꦠꦒꦲ꧉ ꦲꦶꦱ꧀ꦭꦺꦴꦒ꧀ꦭ

ꦭꦶ꧈ ꦤꦾꦸꦱꦾꦏꦸ꧉ ꦒꦺꦪꦒꦺꦩꦩꦲꦶꦺꦕꦉꦤꦥꦶꦲꦶꦒꦾꦠꦒ꧀ꦭꦺꦥ ꦤꦤꦲꦶꦺꦱ ꦤ꧉ ꦒꦠꦾꦸꦒꦭ꧀ꦭ

ꦺꦪꦸꦺꦲꦸ꧉ ꦲꦸꦩꦿꦸꦭ꧀ꦭꦲꦶꦠꦱꦒꦏꦶꦺꦲ꧉ ꦩꦶꦲꦾꦸꦱꦶ ꦤ꧀ꦢꦒꦠꦶꦤ꧀ꦭꦶꦤ꧀ꦭꦶꦪꦒꦒꦭꦶ꧈ ꦩꦶꦠꦶ

ꦲꦸꦒꦔꦒꦺꦲꦠꦱꦒꦾ ꧅ ꦩꦶꦤꦶꦤ꧀ꦤꦶꦒꦔꦶꦲꦩꦶꦠꦶꦲꦸꦒꦏꦱꦶ꧉ ꦒꦺꦥ ꦤꦤꦲꦉꦤꦥꦸꦠꦾ

ꦲꦶꦲꦸꦮ꧉ ꦲꦤꦲꦒꦲꦪꦠꦾꦸꦭ꧀ꦭꦸꦒꦠꦾꦸꦒꦾꦉꦤꦮꦕꦸꦠ꧀ꦪꦾꦸ꧉ ꦺꦲꦩꦩꦶꦮꦱꦶꦠꦱꦒ꧀ꦭ

ꦮꦶ꧉ ꦱꦶꦒꦪꦁꦩꦏꦶꦪꦠꦾꦱꦔꦮ꧉ ꦲꦶꦠꦶꦮꦶꦭꦸꦠꦠꦾ꧉ ꦭꦒꦏꦺꦲꦸꦒꦩꦠꦶꦥꦥꦸꦒ꧀ꦭꦒꦾꦱꦶ

ꦥ꧈ ꦲꦶꦱ꧀ꦭꦶꦭꦪꦒ ꦤꦶꦤ꧀ꦢꦲꦸꦠꦭ꧀ꦭꦮꦶ꧉ ꦲꦶꦒ ꦤꦶꦤ꧀ꦢꦩꦭꦱꦶꦠ꧉ ꧅ ꧇ ꦤ꧇ ꧅

ꦠꦲꦶꦺꦲ ꦤꦭꦱꦔ꧈ ꦲꦶꦥꦾꦸꦩꦿꦸꦭ꧀ꦭꦲꦶꦠꦱꦒꦏꦮꦶ꧉ ꦺꦲꦾ꧈ ꦠꦾꦩꦏꦶꦮꦒꦮ

ꦭ꧀ꦭꦒꦾꦒꦤꦤꦭ꧀ꦭꦸꦲꦪꦥꦶꦠꦶꦠꦾꦸꦲꦸ꧈ ꦺꦲꦱꦩꦔꦮꦭ꧀ꦭꦶꦤ꧀ꦢꦠ꧉ ꦒꦪꦒꦒꦠꦺꦪꦸꦺꦲꦥꦺꦪ

ꦲꦶ ꧅ ꦲꦸꦭꦶꦤ꧀ꦢꦲꦶꦺꦥꦠꦲꦶꦥꦸꦒꦾꦥꦭꦿꦸꦲꦒꦲꦒꦉꦁꦥꦮꦶ꧈ ꦲꦶꦿꦸꦠꦾꦤꦔꦶꦒ

ꦒꦩꦭꦒꦕ꧈ ꦱꦶꦩꦕꦥꦮꦿꦸꦉꦮꦶꦠꦾꦒꦭꦶꦲꦒꦱꦲꦶꦺꦥꦠ꧉ ꦭꦱꦭ꧀ꦭꦱꦲꦸꦒꦲꦸ

ꦮꦶꦥꦾ ꧅ ꦥꦲꦪꦒꦒꦕꦠꦶꦒꦏꦸ꧉ ꦒꦱꦁꦒꦤꦁꦒꦏꦒꦺꦪꦮꦶꦒꦤꦮꦶ꧉ ꦲꦸꦭꦾꦸ

ꦤꦔꦶꦥꦠꦶꦠꦭ꧀ꦭꦾꦲꦒꦒ꧈ ꦠꦶꦒꦠꦁꦒꦠꦁ꧈ ꦲꦸꦲꦶ꧉ ꦲꦒꦾꦸꦲꦒꦥꦁꦠꦾꦒꦮ꧉

ꦒꦭꦥꦭ꧀ꦭꦮ꧈ ꦿꦸꦉꦮꦶꦠꦾ ꧅ ꦩꦶꦲꦶ꧈ ꦺꦥ ꦤꦒꦒꦱꦶꦲꦶꦥꦾꦲꦮꦒꦱꦒꦤꦲꦶꦮꦉ

ꦮꦶꦠꦾꦒꦺꦲꦱꦲꦸꦲꦶꦥꦩꦱꦥꦾꦒꦱꦲꦸꦒꦒꦪꦭ꧀ꦭꦶꦱ꧀ꦭꦶ꧉ ꦱꦶꦥꦮꦿꦸꦉꦮꦶꦭ꧀ꦭꦕ꧈ ꦩꦶ

ꦺꦥꦠꦶꦠꦭ꧀ꦭꦒꦭ꧀ꦭꦁꦠꦭꦶ ꧅ ꦩꦥꦮꦒꦾꦸꦒꦪꦭ꧀ꦭꦠꦾꦸ꧉ ꦒꦩꦤꦒꦾꦸꦒꦾꦸꦥꦒꦿꦸ꧉

ꦒꦩꦪꦒꦲꦸꦭ꧀ꦭꦱꦲꦸꦒ꧉ ꦩꦶꦭꦶ꧈ ꦺꦥ ꦤꦲꦱꦶꦉ꧈ ꦲꦶ꧉ ꦱꦭ꧈ ꦮ꧈ ꦭꦶꦤ꧀ꦢꦶ꧈ ꦲꦶꦮ꧉

ꦒꦠꦾꦸꦱꦶꦮꦱꦭꦶꦪꦠꦶ ꧅ ꦒꦾꦲꦶꦲꦩꦶꦠꦶꦲꦸꦒꦾꦸꦲꦸ꧉ ꦲꦸꦠꦒꦩꦩꦮꦉꦩꦶꦥꦶ꧉ ꦲꦶ

ꦱꦶꦤ꧀ꦢꦒꦪꦒꦁꦒꦭꦁꦭ꧀ꦭꦥꦒꦾꦲꦶꦲꦶꦭ ꦤꦶꦱꦺꦪꦸꦲꦶꦲꦶ꧈ ꦠꦒꦏꦺꦱꦥꦲꦶꦭ꧀ꦭꦲꦶꦮ꧉

ꦥꦶꦔꦶꦲꦶꦲꦶꦥꦸꦠꦾꦸꦥꦩꦶ ꧅ ꦒꦾꦲꦶꦲꦠꦶꦲꦲꦸꦱꦺꦠꦾ꧉ ꦱꦶꦲꦠꦶꦕꦮꦉꦥꦸꦠꦾ꧉ ꦲꦸ꧈

ꦲꦒꦺꦲꦒꦪꦒꦏꦠꦶꦭꦶꦠꦾꦸꦒꦾꦩꦱꦔꦒꦔꦠꦾꦮꦪ꧈ ꦤꦭꦶ꧈ ꦲꦠꦶꦱ꧈ ꦲꦸꦮꦾꦉꦭꦸ꧉

[illegible]

[illegible]

ꦧꦸꦭꦸꦏꦂꦤ꧀ꦭ꧈ ꦲꦤꦤ꧀ꦢꦿꦺꦱ꧀ꦱꦤ꧀ꦠꦸꦮꦶ꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦁꦧꦸꦮꦸꦤꦿꦺꦴꦤ꧀ꦤꦸꦂꦲꦤ꧀ꦤꦾ꧅ ꦲꦤꦤ꧀

ꦱꦼꦲꦶꦁꦮꦺꦴꦱꦱꦺꦴꦥꦤ꧀ꦲꦶꦁꦤꦶꦁ꧈ ꦧꦸꦮꦲꦤ꧀ꦤꦸ ꦱꦼꦤꦼꦩ꧀ꦧꦸꦁꦭ꧈ ꦱꦁꦏꦶꦁꦲꦶꦁꦱꦶꦤꦸꦩꦤ꧀ꦲꦶꦁꦲꦤ꧀ꦢꦿꦶ꧈

ꦮꦲꦶꦱꦼꦱꦶꦤ꧀ꦤꦫꦤ꧀ꦱꦼꦮꦲꦶꦤꦸ꧅ ꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤ꧀ꦤꦶꦤ꧀ꦤ꧀ꦠꦤ꧀ꦧꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦤꦾꦸꦮꦸꦩꦸꦧꦸꦮꦶꦧꦸꦮꦲꦤ꧀

ꦮꦺꦴꦥꦿꦶꦤ꧀ꦤ꧈ ꦮꦲꦤ꧀ꦤꦸꦤ꧀ꦤꦶꦁꦱꦶꦮꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦁ꧈ ꦲꦺꦴꦱꦤꦸꦤꦿꦶꦮꦤꦿꦶꦤ꧀ꦤꦶꦤ꧀ꦤ꧅ ꦲꦤꦿꦶꦲꦺꦴꦤ꧀

ꦠꦼꦢꦸꦮꦼꦤꦸꦩ꧀ꦩꦶꦤꦶꦤ꧈ ꦲꦺꦴꦩꦶꦤ꧀ꦤꦸꦮ꧀ꦮꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦤꦶꦤ꧈ ꦭꦼꦏ꧀ꦩꦶꦤꦩꦢꦸꦤꦸꦁꦥꦶꦤ꧈

ꦤꦸꦭꦤꦸꦁꦲꦺꦴꦤꦶꦤꦼꦭ꧀ꦭꦸ꧅ ꦭꦤꦸꦭꦸꦮꦤꦤ꧀ꦲꦶꦁꦲꦶꦤꦺꦴꦤ꧀ꦤꦺꦴꦢꦸꦤ꧀ꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧈ ꦤꦸꦭꦸꦮ

ꦮꦸꦁꦮꦶꦭꦸꦤ꧈ ꦮꦺꦴꦤꦶꦁꦮꦺꦴꦤꦺꦴꦤꦸꦱꦶꦲꦶꦤ꧈ ꦫꦸꦧꦸꦤꦸꦭꦸꦲꦤꦤꦶꦁ꧅ ꦭꦤ

ꦩꦶꦤꦤꦸꦫꦶꦤꦶꦤꦸꦮꦸꦱꦤꦸꦩꦺꦴꦤꦶ꧈ ꦩꦶꦤꦸꦮꦸꦤꦸꦢꦺꦴꦤ꧀ꦤ꧈ ꦧꦸꦩꦶꦩꦶꦤ꧀ꦮꦲꦮꦫ

ꦧꦸꦲꦺꦴ꧈ ꦩꦶꦲꦤꦸꦢꦺꦴꦤ꧀ꦤꦶꦲꦤ꧀ꦩꦶꦤ꧀ꦤꦺ꧅ ꦲꦿꦸꦠꦼꦢꦸꦧꦸꦮꦶꦤꦸꦮꦸꦤꦶꦁꦫꦶꦤ꧈ ꦮꦶ

ꦩꦶꦤ꧀ꦤꦸꦤꦸꦧꦶꦱꦤꦸꦭꦸꦤꦶꦤꦶꦮꦶꦤ꧀ꦧꦸꦩꦶꦩꦶꦤ꧈ ꦱꦶꦭꦸꦮꦶꦤꦶꦱꦶꦤꦸꦢꦸ꧅ ꦩꦶꦤ

ꦮꦮꦸꦩꦺꦴꦮꦸꦭꦸꦤꦶꦤ꧀ꦮꦸꦭꦸꦮꦸꦲꦶꦤ꧀ꦤꦸꦩꦶꦤ꧈ ꦩꦶꦤꦸꦩꦺꦴꦮꦸꦭꦸꦤꦸꦭ꧈ ꦮꦲꦭꦸꦱꦶꦁ

ꦮꦮꦫꦤꦺꦴꦩꦶꦤꦶꦤ꧈ ꦧꦸꦭꦸꦤꦲꦶꦤꦧꦸꦲꦶꦤ꧅ ꦲꦤꦶꦤꦸꦩꦸꦤꦸꦮꦶꦤ꧀ꦢꦸꦮꦢꦸꦮ

ꦫꦶ꧈ ꦮꦸꦮꦸꦲꦤꦸꦮꦸꦭꦸꦤ꧈ ꦩꦺꦴꦫꦠꦸꦧꦸꦭꦸꦩꦸꦤꦸꦩꦶꦤ꧈ ꦱꦧꦸꦲꦤꦩꦶꦤꦸꦭꦸ꧅

ꦤꦸꦭꦸꦤꦶꦤꦸꦭꦸꦢꦸꦲꦶꦤꦧꦸꦢꦸ꧈ ꦢꦮꦶꦤꦢꦸꦩꦸꦤꦸꦱꦧꦸꦢꦸꦤꦸꦢꦸꦮꦲꦶꦤ꧈

ꦮꦸꦩꦶꦤꦭꦸꦲꦤꦢꦸꦭ꧅ ꦤꦸꦲꦶꦤꦼꦢꦸꦢꦸꦲꦶꦤꦲꦤꦤꦸꦱꦶ꧈ ꦩꦶꦤꦸꦩꦺꦴ

ꦮꦭꦸꦫꦧꦤꦸꦮꦸꦮꦸꦩꦶꦤꦶꦤꦭꦸꦲꦶꦤꦶꦤ꧈ ꦧꦸꦱꦶꦮꦸꦱꦶꦮꦶꦤꦸꦠꦸꦤꦸ꧅

ꦧꦱꦶꦤꦶꦤꦶꦤꦸꦧꦸꦲꦸꦭꦸꦲꦶꦤꦶꦤ꧈ ꦢꦸꦮꦸꦩꦺꦴꦩꦸꦧꦸꦧꦸꦱꦲꦶꦤꦶꦤ꧀ꦫꦶꦤꦤꦶ꧈

ꦧꦶꦤ꧀ꦭꦸꦤꦸꦠꦶꦤꦸꦲꦤꦶꦤ꧅ ꦲꦤꦧꦸꦤꦸꦤꦶꦤꦧꦸꦲꦤꦮꦸꦫꦲꦶꦤꦧꦸꦲꦶꦁ

ꦲꦶꦤ꧈ ꦱꦢꦸꦲꦤꦺꦴꦲꦶꦤꦸꦩꦶꦤꦶꦱꦸꦠꦤꦸ꧈ ꦤꦸꦮꦶꦤꦶꦤꦭꦸꦤꦸꦲꦶꦤ꧈ ꦩꦶꦮꦶꦤ

ꦲꦶꦤꦶꦤꦸꦤꦸꦤꦸ꧅ ꦧꦤꦸꦤꦸꦮꦸꦭꦸꦤꦲꦶꦤꦶꦤꦧꦸꦤꦸꦲꦶꦤꦫꦶꦤ꧈ ꦧꦸꦤꦸꦲꦶꦤ

ꦲꦶꦤ꧈ ꦱꦶꦢꦸꦮꦸꦤꦸꦤꦸꦥꦶꦤꦶꦤꦸꦭꦸꦲꦤꦸꦲꦸꦤꦲꦤ꧅ ꦭꦤꦸꦩꦶꦤꦸꦮꦶꦤꦮꦶꦤ

ꦭꦶꦂꦥꦤꦏꦤ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦢꦶꦤ꧈ ꦥꦤꦺꦴ꧒ꦏꦺꦴꦩꦶꦮꦼꦏꦺꦴꦪꦥ꧈ ꦮꦤ꧀ꦩꦸꦁꦒꦸꦏꦺꦴꦩꦸꦤꦺꦴꦗꦺꦴꦫ꧀ꦲꦶꦁ ꧋ ꦮꦤ꧀ꦏꦸꦤꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦢꦶꦱ꧀ꦮꦸꦤ꧀ꦥꦏꦺꦴꦮꦤꦺꦴ꧈ ꦱꦮꦺꦴꦏꦺꦴꦮꦥꦥꦸꦁ꧒ꦫ꧈ ꦮꦶꦱꦏꦺꦴꦮꦶꦱꦏꦺꦴꦩꦏꦥꦏꦺꦴ ꦏꦺꦴꦤꦶ꧈ ꦧꦸꦱꦮꦶꦚꦸꦭꦸꦱꦿꦶꦥꦼꦤ꧀ꦩꦏ ꧋ ꦮꦺꦴꦮꦸꦥꦏ꧒ꦫꦥꦤ꧒ꦭꦶꦂꦮꦶꦱꦒꦸꦁꦏꦺꦴꦤꦶꦤꦶ꧈ ꦮꦤ꧀ꦢꦸꦮꦶꦥꦚꦸꦢꦸꦱꦸ ꦢꦸꦱ꧀ꦠꦫꦥꦤ꧒ꦱ꧀ꦠꦶꦥꦱ꧀ꦠꦏꦺꦴꦤꦶ꧈ ꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦱꦚꦸꦤꦭꦩꦥꦤꦭ ꦤꦸ ꧋ ꦮꦶꦧꦸꦥꦭ꧒ꦥꦸꦁꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦮꦥꦪ꧒ꦗꦸꦂꦤꦶ꧈ ꦪꦸꦥꦤꦭꦤꦺꦴꦫꦸ ꦭꦶꦗꦸꦱ꧀ꦠꦶꦗꦸꦩꦸꦤ꧀ꦏꦺꦴꦿꦤꦸꦏꦏꦸꦭꦢꦤꦸꦥꦸꦤꦸ ꧋ ꦱꦏꦺꦴꦭꦺꦴꦏꦺꦴꦚꦸꦏꦺꦴꦂ ꦮꦥꦸꦩꦸꦏꦶꦢꦶꦱ꧀ꦠꦶ꧈ ꦱꦶꦤꦸꦤꦤ꧀ꦢꦶꦤꦸ꧈ ꦮꦤ꧀ꦩꦸꦭꦸꦢꦸꦢꦸꦏꦶꦪꦩꦫꦶ꧈ ꦏꦶꦤꦏꦺꦴꦤꦤ꧀ ꦭꦚꦸꦤ꧀ꦮꦤꦸ ꧋ ꦧꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦭꦤꦸꦢꦮꦸꦤ꧀ꦢꦶꦪꦩꦫꦶ꧈ ꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦮꦸꦏꦶꦢ꧈ ꦪꦶꦢꦶꦪꦫꦏꦺꦴꦤꦶꦤꦸꦂ꧈ ꦱꦶꦤꦸꦪꦶꦮꦭꦤ꧀ꦢꦶꦤꦸ ꧋ ꦱꦏꦶꦧꦶꦤꦸ꧈ ꦮꦸꦱ꧀ꦠꦸꦢꦸ ꦮꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶ꧈ ꦏꦶꦢꦢꦤ꧀ꦪꦩꦏꦿꦸꦱ꧀ꦠꦸ꧈ ꦱꦢꦸꦤꦥꦫꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦤꦸꦂ ꦩꦸꦭꦸꦮꦶꦢꦮ ꦱ꧀ꦠꦏꦩꦏ꧈ ꧋ ꦧꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦏꦶꦢꦢꦸꦭꦸꦪꦶꦢꦶꦪꦭꦶ꧈ ꦢꦭꦶ꧈ꦏꦺꦴꦮꦸꦱ꧀ꦠꦶꦮꦩꦸꦏꦺꦴ ꦩꦸꦢꦸꦥꦱꦤ꧀ꦢꦶꦤꦸꦢꦶ꧈ ꦩꦸꦭꦸꦪꦭꦶ꧈ꦢꦶꦩꦸꦢꦸꦱ꧀ꦠꦸ ꧋ ꦮꦪꦸꦥꦏꦏꦺꦴꦥꦏꦤ꧀ ꦏꦺꦴꦥꦱ꧀ꦠꦸꦢꦶꦫꦶ꧈ ꦥꦏꦤ꧀ꦮꦮꦏꦶꦢ꧈ ꦭꦥꦏꦤꦸ꧈ꦮꦥꦸꦏꦶ꧈ ꦮꦶꦥꦏꦩꦸꦏꦫꦶ ꦏꦺꦴꦤꦶꦧꦸꦱ꧀ꦠꦸ ꧋ ꦧꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦢꦮꦱ꧀ꦠꦸꦢꦶꦪꦩꦫꦶꦪꦭꦶ꧈ ꦩꦸꦭꦸꦪꦶꦢꦶꦏꦶꦢ꧈ ꦥꦏ ꦢꦸꦢꦸꦱ꧀ꦠꦸꦥꦸꦏꦩꦸꦭꦶ꧈ ꦥꦪꦥꦸꦤ꧀꧒ꦏꦺꦴꦩꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦪꦥꦸꦔꦫ ꧋ ꦤꦸꦢꦶꦤꦸꦏꦶꦢ ꦥꦸꦢꦶꦫꦩꦸꦢꦸꦱ꧀ꦠꦶ꧈ ꦪꦸꦭꦏꦩꦏꦏꦭꦩꦸꦥꦸꦢꦶꦫꦩꦸꦢꦸꦱ꧀ꦠꦶꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶ꧈ ꦧꦸꦥꦸꦱ꧀ꦠꦸꦥꦏꦏꦶ ꦫꦢꦸꦱ꧀ꦠꦸ ꧋ ꦮꦢꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦪꦥꦔꦫꦥꦫꦢꦶꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶ꧈ ꦩꦸꦭꦸꦮꦶꦢꦸꦭꦸꦱ꧀ꦠꦸꦧꦸ ꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦤꦶꦢꦸꦥꦸꦭꦶ꧈ ꦪꦸꦏꦶꦪꦱꦥꦤꦺꦴ꧒ꦢꦸꦭꦸꦪꦸ꧈ ꧋ ꦱꦸꦏꦩꦏꦤꦸꦥꦤꦏꦫꦪꦸ ꦭꦢꦸꦤꦶꦢꦶ꧈ ꦮꦥꦭ꧒ꦏꦏꦢꦸꦏ꧈ ꦢꦮꦱꦥꦤꦺꦴ꧒ꦮꦥꦮꦶꦏꦶ꧈ ꦢꦸꦩꦸꦥꦸ ꦢꦩꦸꦱꦥꦢꦸ ꧋꧉ ꧋ ꦥꦮꦏꦸꦏꦏꦺꦴꦤꦶꦥꦢꦸꦒꦸꦪꦸꦪꦸꦪꦸ꧈ ꦮꦶꦢꦫꦢꦶꦏꦫ꧈ ꦥꦤꦥꦏꦭꦶꦭꦸꦪꦸꦥꦤꦤꦏꦶ꧈ ꦮꦶꦢꦫꦩꦸꦱ꧀ꦠꦸꦪꦸꦪꦸꦏꦶ꧈ ꦭꦶꦥꦏꦫ ꧋ ꦫꦶꦱꦏꦪꦭꦶ꧈ ꦤꦤꦥꦮꦱꦥꦮꦩꦸꦱꦸꦤꦸ꧈ ꦪꦸꦥꦏꦮꦶꦧꦶꦥꦏ꧈ ꦥꦭ꧒ꦱ꧀ꦠꦸꦢꦶꦏ

[illegible]

ꦱꦶꦏꦛꦶꦁꦮꦤ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶꦫ꧈ ꦥꦤꦺꦴꦤ꧀ꦤꦺꦴꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦤꦶꦔ꧀ꦱꦼꦭꦶ꧈ ꦤꦝꦤꦏꦼꦥꦸꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦩꦠꦸꦂꦮꦶꦤꦶꦠ
ꦩꦂꦢꦶꦏ ꧋ ꦏꦢꦺꦴꦥꦺꦴꦥꦸꦥꦸꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦩꦠꦸꦂꦮꦺꦴꦠꦼꦤ꧀ ꦝꦠꦤ꧀ꦢꦩꦼꦭꦶꦔꦶꦤ꧀ꦤꦝꦼꦏ꧀ꦱꦶ
ꦥꦸꦤ꧀ꦥꦿꦶꦪꦪꦶꦥꦿꦶꦪꦪꦶ꧈ ꦤꦥꦸꦭꦸꦫꦸꦒꦼꦭꦼꦁꦢꦺꦴꦤꦺꦴꦤꦼꦥꦸꦩꦤꦫꦝꦼꦏ꧀ ꧋ ꦱꦶꦏꦫꦶꦠ
ꦩꦶꦔꦺꦴꦂꦩꦤꦸꦫꦶꦥꦸꦤ꧀ꦤꦭꦸꦂ꧈ ꦫꦶꦤ꧀ꦩꦮꦶꦂꦥꦤ꧀ꦠꦺꦤ꧀꧈ ꦤꦼꦕꦏꦿꦏꦿꦩꦤꦺꦴꦩꦶꦔꦿꦺꦴꦱꦫꦶꦱꦶ꧈ ꦩ
ꦠꦼꦥꦸꦤ꧀ꦤꦸꦮꦶꦂꦤꦸꦢꦸꦩꦤꦩꦼꦤ꧀ꦢꦼꦮꦶꦭꦤ꧀ ꧋ ꦏꦠꦼꦥꦸꦭꦼꦏꦶꦕꦫꦤꦼꦮꦶꦱꦶꦠꦸꦂ꧈ ꦱꦶ
ꦥꦸꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦏꦶꦥꦸꦥꦸꦥꦶꦫꦩꦸꦂꦮꦤ꧀ꦠꦸꦮꦶ꧈ ꦱꦶꦫꦥꦸꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦩꦠꦸꦂꦢꦤꦶꦤꦺꦴꦤꦺꦴꦤ꧀
ꦏꦶ ꧋ ꦢꦤꦶꦫꦏꦤꦶꦔ꧀ꦱꦼꦭꦶꦥꦿꦶꦪꦪꦶꦏꦺꦤꦺꦴꦤꦼ꧈ ꦢꦢꦼꦔꦿꦢꦤꦼꦏꦶꦱꦶꦢꦸꦏꦤ꧀ꦢꦸꦏ
ꦢꦸꦮꦼꦭꦶꦁ꧈ ꦩꦼꦩꦼꦁꦏꦸꦤ꧀ꦧꦸꦮꦠ꧀ꦠꦶꦫꦤꦺꦴꦤꦼꦏꦼꦏꦸ ꧋ ꦫꦏꦼꦤꦼꦏꦱꦶꦤꦶꦩꦸꦁꦏꦼ
ꦤꦕꦼꦠꦶꦩꦂ꧈ ꦏꦶꦥꦶꦥꦶꦤꦶꦥꦶꦤꦼꦏꦼꦏꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦸꦥꦸꦭꦸꦩꦱꦏꦛꦶꦁ꧈ ꦤꦸꦱꦶꦏꦥꦥꦏꦂ
ꦭꦸꦮꦶꦠꦢꦫꦩꦤꦫꦏꦼ ꧋ ꦤꦸꦩꦤꦶꦢꦫꦩꦸꦥꦸꦤ꧀ꦤꦤꦤ꧀ꦢꦼꦮꦺꦴꦏꦸ꧈ ꦫꦶꦤ꧀ꦏꦸꦥꦸꦁ
ꦠꦏꦸ꧈ ꦏꦶꦥꦸꦢꦸꦏꦸꦭꦸꦮꦤꦶꦭꦶ꧈ ꦠꦏꦸꦧꦸꦮꦤꦢꦸꦩꦢꦶꦤꦢꦼꦏꦸꦤꦸꦤꦠ ꧋
ꦤꦢꦺꦮꦤꦶꦭꦶꦢꦢꦼꦮꦤꦥꦩꦤꦏꦸꦭꦸ꧈ ꦤꦤꦼꦤꦼꦤꦼꦩꦼꦢꦤꦼꦠ꧈ ꦤꦼꦕꦼꦏꦸꦕꦶꦠꦶꦤ
ꦤꦶꦩ꧀ꦧꦁꦧꦸꦫꦏꦶꦱꦶꦠꦶꦱꦶꦠꦤꦱꦶꦩꦼꦢꦼꦤ꧀ ꧋ ꦮꦸꦏꦼꦢꦼꦫꦩꦼꦤꦼꦩꦸꦏꦼꦮꦸꦩ
ꦫꦸ꧈ ꦢꦸꦏꦥꦢꦏꦶꦫ꧈ ꦤꦸꦩꦤꦮꦤꦼꦏꦼꦤꦼꦕꦼꦠꦶꦩꦭꦶ꧈ ꦏꦶꦏꦫꦸꦢꦸꦤꦼꦤꦼꦢꦂ
ꦥꦼꦢꦼꦠꦶ ꧋ ꦏꦶꦥꦶꦮꦏꦥꦢꦼꦭꦶꦤꦸꦩꦼꦏꦶꦥꦸꦏꦸꦤꦏꦶꦱꦶꦭꦶꦥꦤꦠꦼꦤ꧀꧈ ꦢ
ꦭꦶꦠꦶꦭꦶꦤꦸꦮꦶꦠꦢꦸꦭꦸꦮꦸꦭꦺꦴꦫꦶꦫꦸꦤꦸꦠꦼꦏꦼꦢꦂꦏꦼꦕꦫꦢ ꧋ ꦢꦏꦼꦩ
ꦢꦸꦢꦸꦩꦼꦏꦼꦢꦤꦸꦩꦼꦏꦸꦤꦸꦩꦸꦢꦸ꧈ ꦤꦼꦏꦸꦥꦫꦢꦸꦠꦼꦤ꧀꧈ ꦤꦸꦢꦸꦏꦸꦥꦸꦭꦶꦢꦸꦫꦶ꧈
ꦢꦸꦩꦫꦭꦥꦸꦮꦶꦥꦸꦭꦶꦥꦶꦢꦸꦮꦶꦏ ꧋ ꦥꦏꦼꦏꦸꦏꦼꦏꦸꦤꦸꦤꦼꦏꦼꦠꦤꦼꦏꦫꦭ
ꦢꦸꦩꦸꦥꦸꦏꦼꦱꦶꦫꦶꦏꦼꦕ꧈ ꦢꦸꦢꦶꦤꦼꦥꦏꦸꦭꦸꦠꦶ꧈ ꦢꦸꦏꦶꦤꦼꦤꦼꦭꦱꦶꦤ
ꦢꦸꦢꦸꦢꦫꦶꦥ꧀ ꧋꧈ ꧋꧈ ꧋ ꦮꦶꦤꦸꦏꦸꦢꦭꦶꦥꦸꦤꦏꦸ꧈ ꦥꦸꦤꦸꦤꦸꦤꦸꦩ
ꦩꦂ꧈ ꦢꦢꦭꦶꦤꦢꦤꦏꦼꦤꦏꦸꦮꦶꦤꦸꦩꦸꦩꦫꦶ꧈ ꦤꦸꦥꦤꦶꦩꦢꦸꦏꦸ꧈ ꦭꦶꦭꦶꦭꦶ
ꦭꦥꦩꦸꦩꦫꦶꦤꦸꦥꦸ ꧋ ꦥꦸꦢꦸꦤꦸꦥꦤꦶꦫꦢꦸꦢꦶꦏꦼꦏꦸꦏꦶꦤꦶꦥꦸꦏꦸꦠꦶ

ꦲꦩꦼꦏꦼꦭꦏ꧀ꦏꦸꦧꦼꦢꦤꦲꦠꦲꦸꦤꦶꦥꦶ꧈ ꦥꦤꦼꦏ꧀ꦏꦶꦮꦠꦤꦶꦏ꧀ꦏꦼꦥꦸꦧꦸꦮꦺꦴꦭꦺꦴꦤ꧀ ꦥꦶꦒꦤꦤꦶꦠꦺꦴꦢꦺꦏ꧀ꦱ

ꦱꦶꦥꦲ꧒ꦗꦶ ꧅ ꦠꦧꦸꦥꦶꦩꦗꦶꦫꦲꦢꦶ꧈ ꦱꦸꦢꦺꦴꦥꦗꦶꦤꦶꦗꦶꦥꦶꦠꦺꦴꦧꦸ꧈ ꦥꦤꦥꦲꦠꦶ

ꦤꦠꦶꦗꦶꦲꦺꦴꦫꦤꦠꦶꦠꦶꦤꦠꦶ꧈ ꦠꦗꦶꦲꦠꦶꦗꦶꦏꦸꦩꦗꦶꦥꦤꦏꦸꦩꦮꦶꦮꦗꦶꦥꦲ꧒ꦥ

ꦥꦲ꧒ ꧅ ꦧꦸꦩꦺꦴꦫꦤꦒꦠꦼꦗꦸꦧꦸꦩꦮꦠꦥꦤꦏꦸꦲꦺꦴꦥꦤꦠꦪꦸ꧈ ꦠꦏꦸꦤꦠꦠꦿꦸ

ꦩꦗꦶꦥꦠ꧒ꦏꦼꦥꦢꦶꦤꦶ꧈ ꦮꦥꦤꦏꦸꦏꦼꦮꦥꦺꦴꦢꦶ꧈ ꦱꦶꦁꦲꦶꦁꦠꦪꦸꦥꦶꦥꦲ꧒ꦥꦠ꧒

꧅ ꦠꦶꦏꦸꦮꦲꦺꦴꦠꦮꦒꦗꦶꦥꦶꦏꦶꦤꦶꦗꦸꦥꦠꦶꦭꦗꦸꦗꦶꦲꦶꦁꦏꦸꦢꦸꦠꦱꦥꦠ꧈ꦠ

ꦗꦶꦠꦏꦸꦥꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦲꦼꦢꦼꦠꦏꦶꦭꦸꦭꦸꦢꦸꦲꦶꦁꦏꦸꦢꦸꦩꦗꦺꦴꦏꦸꦒꦸꦥꦩ꧒ꦗꦶ ꧅ ꦧꦸ

ꦲꦺꦴꦠꦶꦥꦶꦏꦼꦥꦶꦢꦼ꧈ ꦲꦶꦁꦧꦸꦠꦲꦺꦴꦠꦥꦢꦪꦸꦗꦶꦱꦶꦁꦠꦪꦸꦮꦠꦥꦤꦏꦶꦏꦿꦶ

ꦏꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦧꦸꦥꦶꦲꦺꦴꦥꦢꦭꦸꦭꦸꦢꦸꦧꦸꦗꦺꦴꦧꦸꦗꦥꦺꦴꦠꦢꦸꦥꦮ꧒ꦗꦶ ꧅ ꦱꦶꦁꦮ

ꦠꦥꦤꦏꦸꦗꦶꦒꦗꦶꦥꦶꦥꦺꦴ꧒ꦥꦠ꧒ꦲꦶꦁꦗꦶꦏꦶꦒꦗꦶꦧꦸꦥꦸꦏꦼꦥꦶꦠꦶ꧈ꦩꦗꦺꦴꦲꦺꦴꦤꦶ

ꦩꦱꦶ꧈ ꦮꦶꦧꦸꦩꦤꦶꦩꦱꦶꦠꦪꦸ꧈ ꦪꦩꦸꦠꦠ꧈ꦠꦶꦠꦢꦸꦥꦮ꧒ꦗꦶ ꧅ ꦥꦶꦲꦏꦸꦢꦸꦒꦸꦏꦼ

ꦲꦩ꧈ ꦲꦠꦶ꧈ꦲꦶꦁꦏꦸꦢꦸꦏꦼꦠꦪꦸ꧈ ꦠꦶꦠꦏꦸꦠꦶꦠꦶꦗꦸꦭꦺꦴꦫꦥꦶꦩꦲꦮꦶꦮꦶ꧈ ꦢꦸꦢꦸꦧꦸ

ꦏꦸꦥꦶꦭꦩꦼꦏꦼꦪꦸꦗꦶꦩꦠꦢꦸꦥꦠꦥꦶꦏꦶꦮꦥꦠ꧒ꦗꦶ ꧅ ꦠꦢꦸꦲꦶꦁꦏꦸꦢꦸꦏꦼꦠꦪꦸ꧈

ꦧꦸꦏꦸꦭꦗꦶꦪꦼꦢꦸꦢꦸ꧈ ꦠꦧꦸꦏꦸꦠꦶꦏꦿꦶꦏꦼꦠꦗꦸꦩꦺꦴꦗꦶꦗꦶꦗꦶꦭꦸꦪꦲꦢꦸꦲꦮꦗꦶ

ꦩꦲꦶꦧꦸꦗꦶꦩꦶꦥꦶꦕꦸꦗꦸꦭꦺꦴꦤꦲꦥꦮ꧒ ꧅ ꦮꦠꦥꦤꦲꦺꦴꦫꦤꦢꦸꦢꦸꦧꦸꦠꦶꦤꦶ

ꦏꦶꦥꦏꦸꦲꦶꦁꦏꦸ꧈ꦠꦪꦸ꧈ ꦠꦏꦿꦶꦗꦸꦥꦤꦶꦮꦠꦠꦏꦶꦗꦸꦱꦶ꧈ ꦧꦸꦏꦸꦏꦶꦲꦺꦴꦫꦗꦺꦴꦥꦼꦮ

ꦢꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦶꦭꦶ꧈ꦠꦠꦶꦲꦶꦁꦲꦥꦺꦴ꧒ ꧅ ꦠꦼꦼꦮꦏꦸꦠꦏꦶꦧꦸꦗꦶꦏꦶꦲꦱꦶ꧈ꦠꦶꦩꦲꦼ

ꦢꦸꦠꦸ꧈ ꦠꦗꦶꦏꦸꦢꦸꦲꦶꦁꦏꦸꦢꦸꦧꦸꦲꦺꦴꦫꦗꦶꦪꦶ꧈ ꦩꦤꦢꦿꦶ꧈ꦠꦶꦮꦗꦶꦲꦢꦸ꧈ ꦗꦼꦠ

ꦲꦶꦥꦶꦥꦠ꧒ꦠꦲꦶꦥꦲ꧒ꦗꦶ ꧅ ꦲꦢꦸꦩꦲꦶꦁꦠꦪꦸ꧈ ꦥꦤꦥꦲꦢꦸꦗꦲꦺꦴꦩꦭꦺꦴꦥꦢꦸ

ꦮꦢꦸ꧈ ꦠꦮꦲꦺꦴꦥꦤꦏꦶꦮꦠꦠꦭꦢꦸꦗꦶ꧈ ꦠꦲꦺꦴꦩꦭꦺꦴꦫꦢꦸꦥꦼꦮꦢꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦗꦸ꧈

ꦕꦸꦩꦠꦭꦶ꧈ ꦠꦶ ꦥꦠ꧒ꦗꦶ ꧅ ꦠꦏꦶꦲꦗꦭꦶ꧈ꦲꦶꦁꦠꦢꦸꦩꦲꦠꦶꦪꦥꦶꦲꦺꦴꦩꦼꦏꦶꦩ

ꦗꦶꦠꦶꦩꦠꦶꦏꦶꦩꦏꦸꦲꦲꦶ꧈ꦠꦼꦥꦠ꧒ꦭꦶꦠꦭꦶ꧈ ꦧꦸꦤꦶꦥꦗꦶ꧒ꦩꦠꦠꦮꦶꦧꦸꦗꦶꦠꦠꦶꦠ

ꦕꦿꦫꦠꦧꦏꦤ꧀ꦠꦸꦤ꧀ꦤꦏꦼꦤ꧀꧈ ꦤꦧꦱꦶꦧꦭꦸꦒꦼꦠꦶꦣꦸꦂꦒꦼꦫꦶꦪꦤ꧀꧈ ꦮꦸꦁꦏꦸꦧꦸꦒꦢꦺꦏꦺꦴꦤ꧀ꦠꦿꦶꦱꦸ
ꦭꦶꦥꦧꦱꦸꦏꦸꦥꦼꦤ꧀꧈ ꦝꦸꦂꦗꦶꦥꦶꦏꦫꦏꦼꦤ꧀ꦠꦼꦴꦏꦸ꧈ ꦭꦶꦝꦸꦂꦤꦏꦸꦤ꧀ꦮꦏꦼꦥ꧀ꦥꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦤ꧀ꦱꦸꦏꦸ
ꦤꦸꦁꦏꦸꦤ꧀ꦝꦱꦏꦤ꧀ꦭꦶꦥ꧈ ꦥꦪꦏꦸꦤꦸꦁꦒꦢꦼꦪꦼꦢꦼꦪꦼꦢꦶꦏꦼꦥ꧀ ꧋ ꦥꦪꦪꦗꦏꦱꦶꦩ꧀ꦧꦏ꧈
ꦪꦗꦧꦸꦤꦥꦶꦱꦸꦤꦠ꧀ꦠꦶꦤ꧀ꦤꦶꦤ꧀꧈ ꦏꦭꦶꦥꦸꦧꦺꦴꦱꦏꦶꦏꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦏꦫꦶꦠꦱꦧꦸꦩ꧀ꦧꦼꦪꦶ꧈ ꦥ
ꦲꦸꦮꦸꦁꦏꦸꦒꦸꦤꦥꦼ꧈ ꦧꦏꦸꦤꦥꦶꦣꦼꦠꦧꦏꦸꦩ꧀ꦧꦸꦏꦸ ꦏꦸꦒꦸꦤꦸꦏꦼꦴꦥꦼꦏꦸꦫ꧈ ꦪꦶꦥꦶꦫꦶ
ꦮꦸꦁꦧꦭꦶꦥꦶꦤ꧀ꦤ꧀꧈ ꦱꦏꦭꦼꦴꦒꦸꦣꦸꦤꦸꦁꦱꦤꦼꦕꦶꦠ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦤ꧀ ꧋ ꦱꦶꦤꦶꦤ꧀ꦠꦿꦶꦏꦼꦴ
ꦤꦏꦤ꧀ꦱꦥꦠ꧈ ꦤꦥꦶꦣꦼꦫꦶꦏꦫꦶꦠꦧꦭꦶꦥ꧈ ꦏꦤꦫꦶꦤꦸꦱꦏꦒꦺꦢꦏꦸ ꦥꦶꦠꦶꦤ꧀ꦠꦶꦥꦼꦴ
ꦥꦼꦴꦤ꧀ꦤꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦏꦼꦤꦤꦫꦶꦥꦱꦼ꧈ ꦥꦣꦼꦪꦤꦮꦸꦏꦶꦏꦼꦴꦒꦸꦭꦸ ꦥꦶꦏꦤ꧀ꦱꦧꦸꦣꦼꦒꦸꦭꦶꦱ
ꦏꦸ ꦧꦭꦶꦏꦼꦤꦼꦫꦣꦼꦭꦸꦂꦒꦶ꧈ ꦪꦶꦭꦥꦫꦏꦸꦤꦫꦶꦤꦸꦱꦏꦒꦺꦢꦏꦸ ꧋ ꦏꦼꦴꦝꦸꦂꦤꦼꦴ
ꦱꦤꦼꦪꦫꦶꦥꦸꦕ꧈ ꦧꦸꦏꦶꦏꦱꦧꦸꦥꦸꦠꦭꦶꦒꦸ ꦥꦫꦏꦧꦸꦥꦸꦠꦏꦒꦸꦏꦸ ꦠꦶꦫꦶꦱ
ꦧꦸꦥꦸꦒꦼꦠꦶꦥꦶ꧈ ꦤꦪꦤꦏꦼꦴꦒꦸꦭꦸꦤꦫꦶ꧈ ꦠꦶꦏꦸꦥꦏꦧꦸꦥꦸꦠꦼꦴ꧈ ꦏꦼꦴꦱꦧꦸꦥꦸꦠ
ꦏꦒꦸꦏꦸꦠꦶꦫꦶꦤꦥꦠꦢꦼꦤꦪꦏꦤꦶꦤ꧀ꦠꦶꦥꦸꦭꦥꦏꦤꦶꦏꦼꦴꦱꦧꦸꦥꦸꦠꦼꦴꦠꦶꦏ ꧋
ꦤꦪꦤꦏꦼꦴꦕꦼꦪꦼꦏꦠ꧈ ꦠꦼꦤꦸꦱꦏꦢꦼꦒꦸꦏꦸꦂꦒꦶ꧈ ꦫꦒꦸꦠꦼꦴꦠꦥꦸꦤꦏꦤ꧀ꦱ꧈ ꦤꦪ
ꦤꦏꦠꦶꦱꦶꦏꦸꦢꦶꦠꦢꦺ꧈ ꦧꦸꦤꦭꦤꦠꦼꦪꦼꦏꦶ꧈ ꦒꦸꦲꦸꦫꦒꦸꦠꦶꦤꦸꦠꦶꦒꦸꦭꦸꦤꦤ꧀ꦤꦸꦁ
ꦤꦸꦁꦱꦶꦏꦏꦼ꧈ ꦝꦸꦤꦏꦫꦶꦢꦼꦏꦶꦱꦒꦼꦪꦶ꧈ ꦱꦶꦏꦫꦶꦠꦠꦥꦏꦸꦧꦏꦱꦼꦢꦼꦕꦠ꧈ ꧋
ꦱꦶꦫꦥꦸꦒꦸꦧꦸꦤꦭꦤꦠꦱꦸ ꦥꦤꦸꦤꦼꦴꦠꦧꦥꦒꦸꦪꦶ꧈ ꦝꦧꦼꦴꦒꦸꦪꦠꦶꦏꦶꦒꦸꦱꦸꦠ
ꦥꦏꦸꦤꦏꦤꦏꦧꦸꦠꦶ꧈ ꦤꦠꦏꦸꦠꦶꦏꦧꦸꦱꦶꦠꦶ꧈ ꦪꦶꦤꦪꦱꦶꦤꦏꦤꦮꦸꦥꦿ꧈
ꦥꦶꦥꦏꦸꦥꦸꦥꦸꦤ꧀ꦥ꧈ ꦝꦸꦤꦼꦴꦠꦼꦢꦼꦮꦼꦴꦪꦼꦢꦶ꧈ ꦏꦸꦏꦪꦼꦢꦶꦧꦸꦤꦭꦠꦼꦴꦒꦶꦏꦶꦤꦼꦴꦢ꧀
ꦮ꧈ ꧋ ꦠꦤꦼꦴꦤꦸꦭꦏꦏꦒꦸꦱꦶꦫ꧈ ꦒꦼꦪꦼꦴꦒꦸꦫꦢꦼꦭꦒꦶ꧈ ꦤꦼꦴꦤꦸꦱꦶꦢꦭ
ꦲꦸꦤꦏꦢ꧈ ꦥꦶꦥꦶꦏꦸꦥꦸꦤꦥꦧꦒꦶ꧈ ꦝꦸꦤꦼꦴꦢ꧀ꦮꦼꦴꦪꦼꦢꦶ꧈ ꦱꦧꦸꦤꦸꦒꦸꦥꦶꦥꦶꦏꦏ
ꦤꦏꦸ ꦥꦲꦸꦏꦸꦏꦪꦼꦢꦸ꧈ ꦢꦏꦶꦏꦧꦼꦢꦶꦢꦼꦮꦶ꧈ ꦏꦸꦏꦪꦼꦢꦶꦧꦼꦢꦶꦱꦠꦠꦼꦴ
ꦱꦶꦒꦸ꧈ ꧋ ꦢꦏꦶꦏꦢꦶꦧꦸꦤꦭꦤꦠꦱꦸꦤꦠꦪꦼꦢꦶꦧꦸꦤꦭꦠꦼꦴꦒꦶꦏꦶ꧈ ꦧꦏꦶꦫꦪ

ꦧꦼꦧꦼꦂꦤꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦤꦺꦴꦤ꧀ꦤ꧈ ꦠꦺꦴꦠꦺ꧈ ꦲꦤ꧀ꦢꦸꦂꦏꦸ꧈ꦲꦶꦁꦱꦶꦤ꧀꧈ ꦲꦮꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤ꧀ꦱꦠꦶ꧈ ꦲꦥꦭꦶꦃꦲꦥꦱꦶꦂ

ꦭꦸꦩꦸꦂ꧈ ꦲꦶꦪꦲꦶꦱ ꦧꦸꦮꦤ꧈ꦲ꧈ ꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦏꦸꦭꦢꦥꦢꦲꦸꦠꦸꦭꦸꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦏꦥꦭꦶꦃꦱꦸꦂꦲꦥ

ꦲꦸꦥꦫꦧꦸꦠ꧀ꦗꦿꦼꦱ ꦏꦚ꧀ꦗꦼꦁ ꦲꦏꦠꦺꦃꦱꦮꦺꦫꦱꦸꦫꦤꦼꦭꦤ꧀ꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦏꦱꦸꦩꦸꦁꦭꦩꦶ꧈ ꦪꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴ

ꦲꦶꦁꦱꦥꦏꦼꦤꦤ꧀ꦥꦸꦤꦶꦏꦸꦫꦸꦩꦤꦮꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦩꦶ꧈ ꦥꦂꦠꦢꦏꦪꦭꦶꦃꦲꦶ꧈ ꦱꦸꦩꦸꦁꦲꦥꦸꦩꦢ

ꦩꦸꦁ꧈ ꦢꦪꦢꦏꦂꦠꦢꦏꦁꦚꦤꦤ꧀꧈ ꦧꦸꦥꦶꦲꦼꦤꦸꦠꦺꦴꦥꦠꦶ꧈ ꦲꦺꦴꦠꦶ꧈ꦲꦶꦁꦥꦩ

ꦲꦸꦱꦱꦭꦢꦥꦥꦺꦴꦁ꧈ ꦏꦚ꧀ꦗꦼꦁ ꦲꦶꦁꦲꦗꦶꦁꦱꦶꦁꦱ꧈ ꦥꦂꦩꦸꦁꦱꦸꦏꦸꦂꦲꦺꦴꦲꦺꦴꦩꦶꦤ꧀ꦱꦸꦩꦸ

ꦢꦸꦏꦸ꧈ꦢꦸꦏꦸ꧈ꦢꦸꦏꦸꦭꦼꦱ꧈ ꦩꦶꦁ꧈ꦲꦶꦪꦲꦶꦱ ꦲꦶꦁꦥꦱꦶꦂ꧈ ꦲꦠꦸꦏꦢꦏꦥꦮꦤꦶꦁꦭꦸꦁꦱꦸꦩꦸꦁꦧꦸꦠ꧀

ꦗꦱꦸꦏꦸ ꦤꦺꦴꦠꦸꦏꦲꦸꦏꦼꦤꦶꦫꦸꦢꦸ꧈ ꦱꦏꦸꦧꦼꦠꦺꦴꦗꦮꦶꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦏꦢꦏ꧈ꦮ

ꦏꦏꦩꦶꦁꦢꦏꦸꦢꦏ꧈ꦢꦸꦏꦸ ꦏꦚ꧀ꦗꦼꦁ ꦱꦏꦤꦏꦥꦶꦠꦸꦏꦸ꧈ꦤꦏ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦸꦠꦸꦤꦢꦏꦱꦤ

ꦠꦶ꧈ ꦱꦏꦸꦩꦸ ꦤꦸꦠꦺꦴꦥꦸꦢꦸꦏꦸꦥꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦩꦶꦤ꧀꧈ꦪꦱꦱꦶꦱꦶ꧈ ꦢꦺꦴ꧈ꦱꦸꦱ꧈ꦤꦗꦶ꧈

ꦪꦂꦤꦏꦏꦲꦺꦴꦠꦺꦱꦸꦩꦸ ꦥꦺꦴꦥꦸꦭꦸ꧈ꦥꦏꦸꦭꦸ꧈ ꦢꦪꦢꦸ꧈ꦮꦠꦸꦤꦸꦥꦗꦶ꧈ ꦤꦧꦸꦏ

ꦢꦏꦤ ꦚꦪ꧈ꦤꦲꦶꦁꦱꦸꦩꦸꦭꦥꦸ ꦏꦚ꧀ꦗꦼꦁ ꦤꦱꦠꦶꦱꦲꦗꦶꦗꦶꦢꦸꦱ꧈ꦠꦤꦠꦸ ꦢꦤꦢꦺꦴ

ꦥꦮꦠꦺꦴꦏꦶꦁꦲꦶꦁꦭꦸꦢꦪꦩꦏꦢꦸꦢꦸꦢꦸꦢꦸ꧈ꦢꦸꦮ꧈ ꦱꦏꦺꦢꦮ꧈ꦠꦸꦭꦢꦮꦢꦸꦩꦶꦤ꧀꧈ ꦤ

ꦩꦸꦂꦱꦸꦏꦼꦩꦤ꧀꧈ꦲꦶꦁ꧈ ꦏꦤꦮꦲꦶꦁꦥꦱꦶꦂꦭꦸꦩꦸꦂ꧈ ꦢꦪ꧈ꦤꦥꦸꦏꦸꦏꦪꦤꦸ꧈ ꦱꦏꦪꦲꦸꦩꦸ

ꦥꦭꦲꦢꦸꦱꦸ ꦢꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦲꦸꦥꦶꦢꦏꦢꦺꦴꦢꦏ꧈ꦢꦏ꧈ꦲꦸꦤ ꦏꦚ꧀ꦗꦼꦁ ꦩꦶꦪꦲꦶ꧈ꦗꦤꦸꦱꦏꦶ

ꦏꦤ꧈ ꦤꦏꦸꦧꦸꦱꦶꦮꦧꦸꦱꦸꦲꦶ꧈ ꦏꦤꦸꦧꦿꦶꦏꦿꦶꦤꦢꦮ꧈ ꦲꦶꦁꦧꦸꦧꦸꦱꦏꦸꦏꦸꦩꦶꦤ꧀

ꦏꦸꦩꦶ꧈ ꦩꦶꦁꦏꦢꦭꦏꦏꦼꦧꦸꦠꦶꦭꦶꦱꦸ ꦲꦢꦭ꧈ꦢꦸꦏꦶꦤꦚꦼꦧꦸꦫꦸ꧈ ꦱꦭꦥꦢꦸꦢꦸ꧈ꦢꦸ

ꦤ꧈ ꦤꦸꦗꦶꦱꦸꦩꦸꦮꦏꦶꦭꦧꦿꦶ꧈ ꦭꦏꦱꦶꦱꦤꦱꦶꦠꦭꦲꦸꦤꦏꦲꦪꦲꦸ ꦏꦚ꧀ꦗꦼꦁ ꦱꦶꦮꦏ

ꦢꦮ꧈ꦲꦶꦁꦱꦸꦲꦸꦤ꧈ ꦧꦿꦶꦥꦱꦶꦂꦭꦸꦩꦸꦂꦏꦤꦺꦮꦶ꧈ ꦲꦸꦠꦸꦥꦸꦲꦸꦭꦲꦺꦠꦶꦲꦺ꧈ ꦧꦿꦶꦚꦤꦲꦶꦪꦲꦶ

ꦲꦶꦁꦪꦱꦶ꧈ ꦱꦏꦶꦤꦠꦸꦤꦏꦭꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦸꦮꦏꦶꦏꦗ꧈ꦏꦗꦸꦤꦸ ꦥꦸꦤꦥꦏꦭꦶ꧈ꦏꦶ

ꦢꦸ꧈ ꦢꦲꦺꦴꦢꦱꦶꦂꦠꦺꦲꦤꦪꦶ꧈ ꦧꦿꦶꦤꦤꦢꦮ꧈ꦤꦤꦸꦢꦸꦢꦸ꧈ꦲꦸꦭꦸꦗꦶꦢꦲꦸꦮ ꦏꦚ꧀ꦗꦼꦁ

ꦥꦸꦱꦸꦠꦺꦲꦶꦁꦲꦶꦁꦢꦱꦥꦏ꧈ ꦗꦶꦥ꧈ꦥꦸꦤꦸꦏꦲꦪꦶ꧈ ꦥꦱꦼꦱꦸꦲꦶꦁꦏꦥꦠꦶꦪꦤꦸꦱ

[illegible]

ꦲꦤꦶꦁ ꦏꦺꦴꦤꦺꦁ ꦱꦸꦁ ꦱꦥꦸ ꦤꦒꦫꦥꦿꦧꦸ ꦏꦿꦩꦤ꧈ ꦤꦒꦫꦩꦢꦺꦒꦩꦁ ꦒꦶꦪ꧈ ꦩꦥꦤꦒꦩꦁ
ꦏꦼꦩ꧀ꦧꦁ ꦱꦸꦏꦸꦏꦧ꧀ꦭꦶꦂꦲꦭꦼꦏ꧀ ꦥꦤ꧀ꦠꦗ꧀ꦒꦶ꧈ ꦏꦸꦥꦸꦏꦺꦏꦤ꧀ꦩꦼꦏꦭꦶꦥꦤꦥꦸꦫꦩꦺꦏꦤ꧈ ꧅
ꦢꦸꦭꦸꦂꦥꦸꦫꦲꦶꦥꦶꦤꦺꦁꦏꦼ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦲꦶꦤꦶꦁꦏꦮꦶꦃ ꦥꦸꦭꦶꦃ꧈ ꦥꦸꦏꦸꦢꦸꦗꦼꦁꦫꦢꦶꦪꦩꦺꦴꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁ
ꦥꦤ꧀ꦢꦶꦥ꧀ꦠꦥꦤ꧀ꦢꦺꦂꦩꦶꦁ꧈ ꦩꦠꦼꦏ꧀ ꦧꦼꦫꦩꦶꦪ ꦲꦶꦁꦏꦁꦩꦫꦥꦤꦶꦫꦏꦶꦁ꧈ ꦱꦿꦶꦩꦤ꧀
ꦩꦸꦁꦠꦺꦏꦤ꧈ ꦲꦶꦤꦸꦁꦤꦭ ꦲꦶꦁꦏꦸꦪꦩꦸꦁ꧈ ꦥꦸꦤꦥꦤ꧀ꦲꦶꦁꦠꦼꦩꦭꦥꦤ꧀ꦱꦶꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦢꦼꦏ ꦥꦿꦧꦸ꧈
꧅ ꦥꦸꦫꦏꦼꦩꦶꦏꦶꦁ ꦲꦤ ꦥꦿꦧꦸꦩꦠ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦶꦱꦮꦤꦠꦺꦴꦩꦶꦁ꧈ ꦥꦿꦸꦩꦶꦱꦤꦥꦸꦤ꧀
ꦩꦼꦠꦸꦂꦭꦥꦤꦶꦥꦤ꧀ꦝꦥꦏꦸꦩꦶꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦸꦢꦸꦭꦶꦂꦏꦶꦥꦫꦏꦶ꧈ ꦱꦶꦩꦺꦴꦁ ꦥꦿꦧꦸꦫꦶꦥꦸ
ꦏꦸꦢꦸꦩꦺꦴꦁꦏꦱꦶꦂ ꦲꦶꦁꦏꦁ꧈ ꦏꦶꦏꦶꦥꦸꦧꦼꦕꦶꦫꦶꦁꦏꦼꦕ꧈ ꦭꦶꦤꦏꦺꦢꦢꦼꦁꦱꦁꦥꦸꦤꦸꦫꦏꦺ
ꦏꦤ꧈ ꧅ ꦫꦲꦶꦁꦩꦼꦠꦺꦴꦤ꧀ꦩꦼꦠꦸꦱꦶꦁ꧈ ꦠꦼꦠꦼꦏꦺꦏꦸꦢꦸꦥ꧀ꦠꦸꦭꦸꦁ꧈ ꦩꦸꦧꦸꦩꦶꦪꦏꦶꦁꦫꦼꦏꦶ
ꦢꦼꦁ꧈ ꦱꦫꦤ꧀ꦠꦸꦩꦸꦏꦺꦤꦥꦤ꧈ ꦥꦸꦧꦼꦭꦥꦸꦏꦤ꧀ꦝꦸꦥꦸꦂꦲꦤ꧀ꦠꦼꦏꦸꦥꦸꦩꦸ
ꦩꦸꦠꦼꦠꦼꦩꦤ꧀ꦠꦺꦫ꧈ ꦥꦸꦤꦱꦭꦺꦏꦸꦏꦶꦢꦶꦤ꧀ꦠꦸ ꦥꦢꦸꦱꦫꦩꦠꦭꦱꦤ꧀ꦠꦼꦏꦿꦧꦸ
ꦏꦶꦫ ꧅ ꦫꦗꦶꦧꦼꦕꦶꦏꦸꦏꦶꦢꦼꦁ꧈ ꦥꦸꦢꦸꦭꦸꦩꦢꦸꦏꦸꦥꦸꦤꦏꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦢꦼꦠꦥꦸꦤꦥꦿꦧꦸ
ꦫꦩꦤ꧈ ꦱꦏꦶꦁ ꦲꦶꦁ ꦏꦸꦱꦠꦶꦢꦼꦏꦶ꧈ ꦩꦸꦱꦫꦩꦤꦏꦶꦩꦤꦭꦶ꧈ ꦩꦁꦏꦿꦩꦠꦭꦥꦿꦸꦥꦸ꧈ ꦠꦸ
ꦫꦢꦸꦥꦸꦤꦭꦠꦩꦸ ꦲꦤꦲꦶꦁ ꦏꦸꦱꦠꦶ ꦢꦶꦏꦶ꧈ ꦠꦸꦤꦶꦪꦭꦸ ꦠꦼꦏꦶꦩꦤꦭ꧈ ꦠꦶꦢꦼꦥꦸꦭ
꧅ ꦥꦠꦼꦭꦱꦤ꧀ꦠꦼꦏꦸꦢꦼꦁꦏꦸ꧈ ꦢꦸꦥꦸꦥꦶꦥꦸꦫꦶꦥꦸꦕꦶꦫꦶꦢꦼꦠꦶ꧈ ꦩꦠꦶꦫꦶꦥꦸꦩꦸꦏꦱꦫ
ꦩꦤ꧈ ꦩꦤꦭꦶ꧈ ꦢꦸꦠꦼꦥꦼꦥꦸꦫꦥꦶꦂꦠꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦠꦼꦫꦶꦱꦥꦸꦫꦠꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦥꦸꦩꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦩꦤ꧈ ꦫꦢꦸ꧈
ꦠꦤꦥꦏꦩꦤꦶꦠꦶ꧈ ꦤꦫꦢꦸꦫꦶꦏꦱꦥꦸꦩꦤ꧀ꦫꦶ꧈ ꦥꦸꦏꦸꦥꦠꦼꦥꦿꦧꦸꦥꦸꦠꦼꦏꦤ꧀ꦠꦼꦏꦸꦢꦼꦁ꧈
꧅ ꦱꦤ꧀ꦤꦶꦪꦩꦶꦠꦼꦩꦸꦏꦤ꧈ ꦥꦸꦤ꧈ ꦥꦠꦼꦏꦸꦱꦠꦶꦢꦼꦏꦶ꧈ ꦥꦸꦤ꧈ ꦱꦶꦫꦲꦶꦁꦠꦼꦢꦸꦱꦭ
ꦥ꧈ ꦫꦮꦠꦶꦏꦸꦢꦸꦏꦶꦥꦸꦫꦏꦶ꧈ ꦥꦠꦼꦫꦠꦸꦥꦸꦤꦶꦫꦶ꧈ ꦥꦸꦏꦸꦢꦸꦩꦸꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦠꦼꦢꦸꦱꦸ
ꦥꦏꦶꦥꦸꦧꦼꦕꦶꦥꦸꦥꦏ꧈ ꦱꦶꦥꦸꦥꦸꦤꦠꦼꦥꦸꦤꦶꦪꦩꦶ꧈ ꦩꦸꦠꦶꦥꦸꦥꦠꦼꦩꦶꦫꦱꦶꦏꦸꦱꦩꦏꦼ
ꦠꦼꦏꦸ ꧅ ꦠꦸꦢꦸꦩꦼꦠꦸꦫꦏꦶꦥꦸꦥꦩꦤ꧈ ꦥꦏꦶꦱꦤ꧀ꦫꦥꦤꦶꦪꦩꦶ꧈ ꦱꦤ꧀ꦤꦶꦪꦩꦶꦠꦼꦏꦶꦩꦤ꧈
ꦥꦩꦶꦁꦠꦼꦫꦤ꧀ꦏꦸꦩꦺꦴꦁ ꦏꦸꦥꦸꦱꦶꦩꦤꦏꦏꦩꦼꦫꦶ꧈ ꦱꦁꦏꦁ ꦧꦼꦫꦶꦪꦩꦶꦁꦱꦫꦤ꧀ꦏꦸ

ꦭꦼꦤ꧀ꦏꦶꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦥꦤ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦧꦼꦏꦭꦶꦏꦤ꧀ꦢꦶꦭꦶꦩꦲ꧀ꦢꦼꦏꦶꦒꦺꦴꦤ꧀ꦝꦺꦴꦥꦸꦧꦸꦭꦶꦢꦭꦺꦴ
ꦧ꧉ ꧋ ꦧꦶꦤ꧀ꦠꦫ꧈ ꦥꦸꦤꦶꦏꦤ꧀ꦏꦤ꧀ꦢꦼꦏꦶꦒꦢꦶꦭꦶꦩꦲ꧀ꦥꦸꦧꦼꦏꦶꦕꦸꦩꦶꦏꦤꦶ
ꦫꦢꦺꦤ꧀ꦩꦶꦫ꧈ ꦱꦩ꧀ꦥꦸꦤꦶꦏꦥꦸꦭꦠꦶꦏꦤ꧀ꦥꦸꦤꦶꦁ꧈ ꦱꦏꦁꦔꦠꦶꦤ꧀ꦢꦶꦏꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦶꦫꦲꦶꦁꦏꦢꦺ
ꦢꦶꦩꦶ꧈ ꦤꦶꦏꦠꦺꦂꦲꦶꦁꦧꦼꦏꦤ꧀ꦲꦶꦁꦱꦏꦤꦶꦥꦸꦒꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦧꦱꦸꦏꦸꦧꦸꦏꦤꦶꦫ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦏ
ꦏꦼꦤꦼꦒꦸꦫꦸꦠꦸꦒꦸꦧꦸꦮꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦤꦥꦸꦏꦸꦥꦸꦫꦱꦏꦶꦫꦢꦺ ꧋ ꦧꦼꦤꦺꦒꦸꦫꦸ
ꦠꦸꦒꦸꦧꦸꦮꦶꦁ꧈ ꦏꦢꦶꦠꦸꦤ꧀ꦠꦺꦴꦢꦸꦩꦶꦢꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦸꦠ꧀ꦤ꧈ ꦥꦸꦤꦏꦼꦤꦼꦏꦥꦸꦤ꧀ꦱꦏꦼꦤ꧀ꦥꦸꦠ꧈ ꦥꦸ
ꦢꦺꦤ꧀ꦥꦸꦤꦶꦏꦱꦏꦧꦸꦫꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦲꦶꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦏꦥꦸꦤꦥꦸꦫꦶꦤ꧀ꦢꦺꦤ꧀ꦮꦶ꧈ ꦥꦸꦤꦏꦼꦤꦼꦏꦼꦤꦼꦮꦶꦁꦢꦼ
ꦥꦸꦠꦤꦶꦁꦲꦶꦁꦏꦤꦺꦴꦒꦸꦥꦸꦏꦧꦱꦏꦧꦶꦢꦸꦒꦸꦫꦸ꧈ ꦠꦸꦱꦺꦴꦤꦶꦢꦺꦤ꧀ꦏꦤꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦤꦧꦶꦪꦲꦶ꧈
ꦲꦶꦁꦲꦶꦁ꧈ ꦧꦼꦤꦼꦏꦼꦥꦸꦪ꧈ ꧋ ꦲꦶꦁꦱꦏꦥꦸꦠ꧈ ꦢꦶꦥꦸꦠꦸꦫꦶꦠꦸꦫꦶꦥꦸꦏꦼꦩ꧀ꦥꦸꦭꦶꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦏꦥꦸꦠ꧈
ꦠꦸꦫꦶꦥꦸꦒꦏꦮꦶꦢꦺꦤ꧀ꦠꦸꦏꦤ꧈ ꦥꦸꦏꦶꦏꦤ꧀ꦠꦸꦏꦢꦺꦤ꧀ꦤꦱꦶꦥꦸꦠ꧈ ꦥꦸꦤꦏꦼꦤꦼꦏꦢꦺꦤꦒꦸꦒꦼ
ꦧꦏꦼꦤꦼꦏꦼꦮꦶꦏꦼꦩ꧀ꦠꦧꦸꦒꦸꦮꦶ꧈ ꦤꦲꦶꦤꦺꦴꦮꦶꦮꦶꦥꦸꦤꦼꦩ꧈ ꦢꦺꦤ꧀ꦥꦸꦠ꧀ꦠꦸꦏꦠꦱꦏꦒꦸ
ꦒꦸ꧈ ꦱꦏꦭꦸꦢꦱꦏꦏꦒꦸꦫꦒꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦏꦤꦢꦺꦤ꧀ꦥꦸꦠꦸꦫꦶꦥꦸꦫꦒꦸꦭꦥꦸꦫꦥꦸꦏꦶꦤ꧈ ꦥꦸꦤꦒꦸ
ꦠꦸꦫꦶꦥꦸꦩꦸꦥꦸꦩꦸꦏ ꧋ ꦥꦸꦏꦫꦒꦸꦥꦸꦲꦶꦁꦤꦶꦏ꧈ ꦏꦤꦶꦥꦸꦏꦧꦼꦏꦼꦩ
ꦲꦶꦁꦏꦢꦸ꧈ ꦒꦸꦩꦶꦲꦶꦁꦫꦠꦸꦫꦶꦥꦸꦠ꧈ ꦱꦩ꧀ꦏꦲꦶꦁꦏꦩꦶꦠꦸꦒꦸ꧈ ꦤꦶꦧꦏꦢꦸꦒꦸꦏꦼꦩꦼꦮꦶꦱꦸ
ꦩꦶ꧈ ꦲꦸꦥꦸꦱꦏꦠꦶꦭꦤꦏꦭ꧈ ꦧꦤꦏꦏꦧꦸꦒꦸ ꦥꦸꦏ꧈ꦒꦸꦢꦺꦤ꧀ꦤꦶꦫꦏꦠꦶꦭ꧈ ꦲꦶꦭ
ꦧꦲꦥꦸꦧ꧈ ꦥꦸꦒꦸ꧈ ꦩꦸꦲꦶꦁꦠꦏꦮꦶꦲꦶꦁꦢꦸꦒꦸ ꦒꦸꦮꦶꦧꦶꦤꦶꦫꦒꦸ ꧋ ꦤꦶꦢꦸꦥꦸꦱꦥꦸꦤ꧀
ꦱꦏꦤꦫꦏꦏꦭꦶ꧈ ꦤꦏꦶꦠꦺꦥꦸꦏꦱꦏꦲꦶꦁꦢꦸ꧈ ꦒꦸꦤꦩꦶꦏꦶꦏꦶꦥꦸꦏ꧈ꦥꦸꦒꦸ
ꦥꦸꦏꦸ꧈ ꦱꦏꦲꦶꦁꦧꦲꦶꦁꦧꦒꦸ꧈ ꦤꦶꦢꦸꦥꦸꦤꦺꦱꦏꦥꦸꦏꦶꦒꦸꦮꦶꦒꦸꦫꦶ꧈ ꦢꦸꦠꦲꦶꦁꦱꦏꦥꦸꦤꦧꦏ꧈
ꦤꦏꦶꦠꦒꦸꦒꦸꦒꦸ ꦤꦒꦸꦒꦸꦥꦸꦤ꧀ꦠꦸꦠꦸꦤ꧈ ꦮꦶꦧꦸꦤꦶꦫꦧꦒꦸꦏꦲꦶꦁꦩꦶ꧈
ꦒꦸꦤꦒꦸꦥꦸꦠꦸꦥꦸꦢꦶꦫ ꧋ ꦏꦠ꧀ꦠꦠꦧꦧꦒꦸꦱꦏꦲꦶꦁꦩꦶ꧈ ꦤꦫꦒꦸꦥꦸꦠꦧꦥꦸꦱꦏꦧ
ꦢꦸꦒꦸꦫ꧈ ꦤꦶꦢꦸꦏꦶꦒꦸꦒꦸꦤꦧꦥꦸꦏ꧈ ꦒꦸꦥꦸꦒꦸꦫꦶꦒꦸꦒꦸꦒꦸ ꦲꦶꦁꦠꦸꦥꦸꦏꦫꦒꦲꦶꦁ
ꦩꦶ꧈ ꦱꦏꦲꦶꦁꦩꦶꦠꦢꦶꦏ꧈ ꦭꦲꦶꦒꦸꦒꦸꦒꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦤꦲꦶꦏꦶꦭꦲꦶꦠꦏ꧈ ꦤꦫꦏꦥꦸꦏ

ꦭꦏꦼꦠꦼꦏꦶ ꦤꦶꦫꦶ ꦱꦸꦩꦸꦤꦸꦫꦸꦁ ꦲꦏꦶꦥꦥꦿꦤꦶꦩꦶꦁ꧈ ꦱꦶꦤꦶꦠꦼꦁꦏꦼ ꦥꦁꦲꦺꦴꦂꦕꦶ꧈ ꦥꦁ

ꦲꦶꦁꦥꦸꦤ꧀ꦥꦭꦤ꧀ꦏꦼꦂꦤꦺꦴ ꦱꦸꦩꦸꦠꦼꦁꦭꦤ꧀ꦠꦶꦏꦼꦤ꧀ꦱꦶꦠꦶꦠꦼꦁꦱꦸꦩꦸꦁꦏꦺꦴꦂꦠꦶꦤ꧀ꦠꦼ꧈ ꦱꦶꦤꦶꦭꦁꦏꦶ

ꦏ ꦮꦶꦠꦶꦏꦶꦁꦱꦶꦮꦶꦁ꧈ ꦱꦶꦕꦼꦭꦁꦠꦼꦁꦱꦶꦤꦺꦴ ꦥꦸꦤꦶꦁ ꦱꦶꦤꦶꦱꦶꦠꦼꦁꦭꦕꦼꦏꦭꦥꦶꦁ

ꦭꦁꦱꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦠꦺꦴꦲꦶꦤꦺꦴ꧇ꦥꦸꦠꦼꦏꦶꦱ꧈ ꦱꦶꦮꦶꦱꦶꦏꦼꦁꦥꦸꦱꦤꦶꦏꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦱꦤꦶꦁꦱꦶꦏ

ꦏꦼꦁ꧈ ꦭꦁꦥꦸꦠꦼꦏꦶꦩꦸꦁꦱꦶꦁ꧈ ꦱꦶꦩꦶꦏꦶꦠꦶꦩꦶꦤꦺꦴ꧈ ꦠꦮꦩꦸꦠꦶꦁ꧈ ꦏꦶꦲꦶꦏꦥꦶ

ꦠꦼꦁꦠꦶꦁ ꦥꦶꦱꦶꦮ꧈ ꦲꦶꦤꦺꦴ꧇ꦏꦤꦶꦭꦭꦱꦶꦮꦲꦕꦩꦸꦁꦏꦼꦁꦱꦶꦁ꧈ ꦏꦸꦲꦶꦏꦮꦠꦶꦁꦮ ꦥꦸꦤꦶꦁ

ꦥꦸꦤꦶꦁꦠꦮꦱꦶꦩꦸꦏꦶꦏꦶꦠꦶ꧈ ꦱꦶꦏꦼꦠꦶꦠꦶꦏꦱꦶꦮꦥꦸꦱꦶꦥꦸꦱ꧈ ꦱꦶꦏꦼꦠꦶꦠꦶꦏꦥꦶꦲꦶꦤꦺꦴ꧇

ꦲꦶꦏ꧈ ꦲꦸꦠꦼꦁꦩꦸꦤꦮꦠꦶꦁ꧈ ꦥꦶꦠꦶꦭꦲꦶꦏꦱꦶꦮꦏꦶꦠꦶ꧈ ꦲꦶꦥꦲꦶꦠꦶꦲꦶꦁ꧇ꦠꦼꦁꦥ꧈ ꦱꦸꦩꦸ

ꦠꦼꦁꦭ ꦏꦶꦁꦏꦼꦁ꧈ ꦥꦠꦼꦥꦠꦼꦲꦶꦭ꧇ꦏꦤꦶꦠꦼꦏ꧈ ꦥꦶꦏꦶꦠꦼꦁꦥꦸꦠꦶꦠꦼꦏꦭꦲꦶꦥ꧇ꦏꦤꦶ

ꦮꦶ꧈ ꦲꦶꦥ꧇ꦱꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦼꦁꦥꦸꦏꦼꦭ ꦥꦸꦁ ꦏꦭꦥꦸꦭꦏꦼꦁꦏꦶꦤꦶꦥꦸꦏꦼꦁꦱꦶꦁ꧈ ꦱꦶꦮꦶꦏꦥꦸꦩ

ꦥꦸꦠꦶꦏꦶꦠꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦏꦸꦭꦸꦠꦶꦏꦮꦶꦲꦶꦥ꧈ ꦏꦥꦸꦭꦠꦶꦭꦠꦶꦏꦼꦁꦲꦶꦥꦏꦤꦶꦮꦶꦠꦱꦶ

ꦥꦸꦕꦮꦶꦏꦼꦁ ꦱꦏꦥꦸꦲꦶꦤꦺꦴ꧇ꦱꦶꦁꦥ꧈ ꦲꦶꦭꦏꦼꦁꦭꦏꦶꦠꦼꦁꦏꦼꦁ ꦭꦏꦤꦸꦲꦶꦭꦏꦭꦲꦶꦁ

ꦠꦶꦏ꧈ ꦏꦶꦏꦶꦠꦼꦏꦶꦥꦸꦏꦼꦁꦲꦶꦠꦶ꧇ꦲꦶꦏꦶꦁ꧇ꦱꦶꦠꦶꦠꦶ꧈ ꦠꦶꦠꦶꦥꦏꦶꦏꦏꦼꦭ ꦥꦸꦁ ꦱꦶꦮꦶ

ꦱꦶꦠꦼꦁꦭꦲꦶꦥ꧇ꦲꦶꦏꦏꦥꦸꦲꦶꦏ꧇ꦮꦶ꧈ ꦥꦸꦠꦶꦠꦶꦕ꧈ꦭꦠꦶꦁꦲꦶꦁꦠꦼꦏꦶꦮ꧈ ꦱꦸꦮꦕꦥꦸꦲꦶꦭ

ꦏꦭꦲꦶꦱꦏ꧈ ꦕꦠꦼꦱꦮꦶꦏꦶꦥꦸꦁ ꦥꦸꦁꦏꦭꦱꦶꦏꦸꦱꦠꦶꦏꦶꦠꦶ꧈ ꦱꦠꦶꦏꦸꦥꦶꦭ

ꦠꦶꦏꦼꦁ꧈ ꦏꦶꦏꦠꦶꦏꦥꦸꦥꦸꦥꦸꦁ꧈ ꦥꦸꦏꦼꦭꦏꦠꦼꦁꦲꦶꦮꦱꦸꦁ꧈ ꦥꦸꦁꦲꦶꦠꦶꦱꦮꦶꦥꦸꦁꦩ

ꦭꦠꦼꦁꦲꦶꦮꦱꦶꦮꦶ꧈ ꦱꦸꦁꦥꦸꦁꦲꦶꦏꦭꦭ ꦥꦸꦁ ꦭꦁꦱꦶꦁꦲꦶꦏꦶꦏꦶꦥꦸꦠꦶꦠꦶ꧈ ꦠ

ꦏꦶꦠꦶꦠꦶꦏꦏꦶꦲꦶꦏꦱꦶꦠꦶꦱꦸ꧈ ꦏꦠꦶꦲꦶꦠꦶꦠꦶꦏꦏꦮꦲꦶꦏ꧈ ꦭꦥꦸꦠꦶꦲꦶꦁ꧇ꦠꦼꦁꦥꦠꦶ꧈

ꦭꦏꦲꦶꦲꦶꦏꦥꦸꦏꦼꦁꦱꦶꦮꦶꦏꦶ꧈ ꦥꦸꦏꦼꦏꦏꦶꦏꦶꦲꦶꦭꦏꦼꦁ꧈ ꦭꦁꦲꦶꦥꦠꦏꦼꦁꦏꦼꦁ

ꦭꦥꦏꦏꦶꦏꦶꦥꦸꦏꦼꦁꦮ꧈ ꦕꦏꦮꦭꦲꦶꦲꦶꦲꦶꦏ꧇ꦮꦭꦠꦶꦭꦠꦶ꧈ ꦭꦁꦠꦶꦱꦶꦠꦶ

ꦏꦮꦶꦭ ꦥꦸꦁ ꦱꦶꦩꦸꦠꦼꦁꦱꦶꦮꦏꦶꦲꦶꦮꦏꦶ꧈ ꦲꦶꦏꦼꦁꦭꦲꦶꦩꦸꦏꦲꦶꦏꦱꦶꦱꦶꦭ꧈

ꦥꦸꦁꦲꦶꦏꦩꦸꦮꦶꦲꦶꦏ꧇ꦏꦼꦭꦲꦶꦏ꧈ ꦱꦏꦶꦱꦶꦕꦏꦏꦼꦁꦏꦼꦁꦏꦶꦏꦮꦶꦠꦶꦏꦭꦲꦶꦥ꧇ꦠꦲꦶꦏꦼꦁ

ꦝꦶꦁ꧈ ꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤ꧀ꦩꦭꦧꦼꦤ꧀ꦠꦺꦤ꧀꧈ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦥꦿꦶꦪꦪꦶꦏꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦺ ꦏꦁꦒꦺ ꦏꦁꦗꦺꦁꦒꦶꦭꦤ꧀ꦝꦸꦭꦸꦂꦤꦺꦴ꧈ ꦲꦤ

ꦏꦶꦥꦏꦺꦴꦱꦶꦗꦤ꧀ꦝꦭꦮꦶ꧈ ꦲꦤ꧀ꦩꦸꦥꦸꦤ꧀ꦥꦠꦶꦤ꧀ꦠꦤꦤ꧀ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꧋ꦩꦩ꧋ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦩꦸꦭꦶꦏ꧀꧈ꦱꦏꦤꦸꦪ꧀

ꦱꦏ꧀ꦏꦶꦭꦸꦤ꧀ꦤꦏꦸꦱꦏꦭꦤꦺꦥꦸꦥꦶꦤ꧈ ꦗꦸꦥꦶꦏ꧀ꦠꦤꦱꦶꦠ꧀ꦭꦏꦥꦏ꧈ ꦢꦪꦸꦲꦶꦏ꧀ꦥꦸꦩꦏꦚ꧀ꦗꦢ

ꦏꦸ ꦱꦏꦺꦥꦸꦧꦺꦏ꧀ꦏꦶꦤꦺꦏꦶꦪꦤ꧈ ꦩꦸꦭꦶꦏ꧀꧈ꦢꦺꦴꦭꦸꦤ꧀ꦏꦺꦥꦸꦗ꧈ ꦗꦸꦒꦸꦥꦶꦥꦸꦏꦸꦏꦭꦗꦸ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦲ

ꦢꦏꦶꦏꦺꦱꦶꦗꦤ꧀ꦝꦭꦮꦶ꧈ ꦭꦮꦶ꧈ꦥꦲꦤ꧀ꦭꦥꦠꦺꦴꦢꦭꦤ꧈ ꦏꦶꦭꦮꦶ꧈ꦧꦼꦗꦶꦥꦢ꧒ꦗꦲꦶꦥꦏ꧒ꦧꦸ ꦏꦺꦴꦤ꧀

ꦩꦩꦲꦧꦭꦶ꧈ꦢꦏꦶꦏ꧈ ꦥꦲ꧈ꦥꦸꦏꦸꦏꦥꦗꦸ꧈ ꦥꦤꦗꦭꦥꦥꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸ꧈ ꦭꦏꦸꦥꦏ

ꦱꦤꦏꦏꦶꦪ꧀ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꧋ꦗꦼꦥꦶꦭꦸꦥ꧀ꦏꦤꦤꦶ꧈ ꦲꦧꦶꦏꦺꦏꦥꦭꦶꦪ꧀꧈ ꦏꦶꦭꦮꦶ꧈ꦏꦺꦏ꧀ꦠ꧀꧈

ꦲꦤꦸꦥꦤ꧈ ꦥꦸꦏꦸꦭꦸꦥꦏꦤ꧀ꦏꦩꦥꦭ꧈ ꦥꦸꦱꦲꦤ꧀ꦠꦶꦥꦸꦏꦶꦱ꧈ ꦢꦶꦭꦶ꧈ꦥꦢ꧒ꦠꦶ

ꦥꦏꦤ꧀ꦢꦶꦢꦶꦥꦸꦏꦸꦭꦧꦤ꧀꧈ꦥꦲꦤ꧀ꦏꦤꦱꦤꦏ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦢꦏꦶꦏꦧꦭꦶ꧈ ꦏꦭꦮꦶ꧈ ꦲꦶꦏ꧀ꦱꦸ

ꦠꦸꦢꦼꦠ꧀ꦠꦸꦥꦤ꧈ ꦲꦶꦭꦭꦮꦶ꧈ꦏꦤꦶ꧈ꦲꦥꦸꦗꦸ꧈ ꦏꦶꦢꦧꦤ꧀ꦥꦸꦗꦸꦭꦢꦥꦏꦤ꧀꧒ꦤꦶ꧈ ꦭꦧꦸ

ꦏꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦩꦧꦧꦤ꧀ꦏꦸꦱꦏꦶꦗꦲꦥꦏꦢꦸꦱꦗꦶꦏꦸꦏꦸꦲꦥꦥꦸꦩꦠꦸꦥꦸꦢꦭ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋

ꦲꦗꦸꦭꦶꦲꦶꦏ꧀ꦱꦸꦠꦶꦥꦢ꧒ꦠꦶ꧈ ꦥꦭꦏꦤ꧀ꦗꦸꦢꦶꦱꦗꦥꦏꦢꦏꦸꦗꦸ ꦥꦸꦲꦶꦏ꧀ꦱꦸꦠꦶꦏꦢꦏꦤ꧀

ꦥꦩ꧈ ꧋ꦗꦼꦥꦶꦭꦸꦥ꧀ꦏꦩꦤ꧈ ꦲꦥꦩꦲꦶꦏ꧀ꦱꦸꦠꦶꦧꦥ꧈ ꦭꦏꦸꦱꦸꦧꦥꦭꦸꦥ꧀꧈ ꦥꦧ

ꦠꦶꦱꦸꦏꦥꦏꦗꦸꦱꦗꦶꦥ꧀ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦗꦸꦥꦧꦗꦸꦭꦶꦢꦶꦏꦧꦗꦸꦏꦸ ꦲꦶꦭꦗꦸꦥꦭꦧꦠꦶꦤ꧈

ꦭꦮꦶ꧈ꦏꦤꦥꦗꦸꦢꦥꦲ꧈ ꦲꦗꦸꦭꦶꦲꦶꦏ꧀ꦱꦸꦏꦗꦶꦭ꧈ ꦱꦏꦼꦥꦸꦥꦢ꧒ꦠꦶꦪꦸꦲ꧈ ꦲ

ꦥꦩꦱꦸꦏꦤꦏꦤꦢꦸꦠꦸꦏ꧀ ꧋ꦗꦼꦥꦶꦭꦸꦥ꧀ꦏꦩꦤ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦲꦶꦏ꧀ꦱꦸꦠꦶꦢꦶꦏꦤꦶꦏꦢꦏ꧀

ꦠꦶꦏꦸ ꦲꦶꦏ꧀ꦱꦸꦗꦸꦭꦶꦢꦶꦱꦶꦥꦤꦏ꧈ ꦥꦥ꧒ꦥꦭꦶꦭꦸꦥ꧀ꦱꦸꦥꦸꦥꦠ꧈ ꦏꦸꦏꦭꦮꦶ꧈ꦧꦏ꧀ꦠꦶ

ꦠꦸ꧈ ꦢꦸꦏꦶꦠꦭꦠꦸꦥꦏꦸꦥꦲꦏꦸꦠꦤꦏꦠꦤ꧀꧈ ꦲꦥꦢ꧒ꦏꦗꦲꦥꦏꦥꦏꦥꦶꦥꦢ

ꦭ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦭꦏꦸꦥꦲꦱꦏꦸꦏꦶꦠꦸꦠꦶꦱꦸ ꦢꦗꦸꦏꦺꦱꦶꦩꦩꦤ꧀ꦩꦩꦥ꧈ ꦭꦢꦏꦸꦏꦸ

ꦏꦲꦥꦥꦢꦸ꧈ ꦥꦠꦸꦱꦸꦧꦸꦠꦸꦏꦶꦤ꧈ ꦥꦗꦸꦥꦸꦏꦱꦤꦏ꧈ ꦥꦸꦩꦥꦏꦭꦶ꧈ꦢꦧꦸ

ꦏꦸ ꦥꦸꦱꦸꦥꦠꦸꦏꦸꦠꦤꦩꦥ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦲꦶꦢꦥꦥꦧꦼꦗꦶꦥꦢ꧒ꦢꦗꦶ꧈ ꦢꦏꦶꦏꦱꦶ

ꦥꦥꦭꦢꦲꦱꦸ ꦥꦢꦢꦱꦸꦏꦶꦭꦏꦸꦥꦏ꧈ ꦏꦢꦏꦶꦏꦱꦸꦠꦸꦏꦶꦠꦸ꧈ ꦲꦶꦏꦶ꧈ꦥꦥꦢꦱꦸ

ꦢꦥꦏꦸ ꦥꦸꦏꦸꦱꦸꦢꦢꦶꦱꦧꦏꦸ ꦏꦶꦥꦏꦗꦸꦱꦸꦏꦗꦸꦥꦭ ꧋ꦢ꧀ꦢ꧋ ꦗꦸꦧꦏꦶꦢꦶꦭꦮꦶ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦥꦸꦱꦗꦏ꧈ ꦭꦧꦼꦠ꧀ꦏꦶꦤꦼꦏ꧀ꦮꦺꦴꦔꦶꦤ꧀ꦢꦼꦔꦸꦩ꧀ꦧꦸꦃ꧈ ꦭꦩꦗꦤꦸꦮꦸꦁꦥꦺꦴꦤꦤꦸꦩ꧀ꦧꦸ꧈ ꦱꦤꦶ
ꦧꦸꦩ꧀ꦧꦸꦏꦱꦤ꧀ꦲꦶꦔꦶꦭ꧀ꦲꦶ ꦧꦏꦸ ꦱꦶꦁꦧꦭꦧꦸꦩ꧀ꦧꦺꦴꦤ꧀ꦏꦶꦢꦸꦭ꧀꧈ ꦩꦼꦭꦠꦺꦴꦧꦸꦩ꧀ꦧꦸꦩ꧀ꦧꦶꦪꦸ
ꦲꦶꦁ꧈ ꦏꦺꦴꦮꦸꦠꦶꦤꦶꦥꦺꦴꦩ꧀ꦧꦸ꧈ ꦱꦤꦶꦁꦩꦼꦁꦏꦺꦴꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦤꦸꦭꦸꦒꦸꦱ꧀ꦭꦸꦩꦸꦥꦸꦮꦸꦱꦼꦁꦏꦺꦴꦱ
ꦭꦸꦏꦧꦸ꧈ ꦭꦧꦼꦠ꧀ꦱꦧꦭꦶꦩꦼꦭꦩꦸ ꦩꦸꦤ꧀ꦢꦶꦥꦤꦼꦒꦸꦧꦼꦭꦤꦶꦁꦩꦸ ꦧꦏꦸ ꦲꦶ
ꦲꦶꦁꦲꦶꦤꦶꦠꦶꦱꦧꦭ꧈ ꦲꦶꦤꦸꦁꦮꦺꦴꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦱꦸꦒꦶꦠꦤꦼꦒꦶꦤꦶꦁꦩꦸ ꦭꦸꦧꦸꦂꦱꦥꦸꦱ
ꦏꦸꦩ꧀ꦧꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦥꦶꦤꦶꦠꦸꦱꦶꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦲꦶꦁꦲꦶꦁꦱꦺꦴꦤꦸꦥꦸꦥꦿꦶꦪꦱꦤ꧀ꦢꦶꦁ꧈ ꦒꦸꦤꦤꦸꦲꦶꦁꦥꦸꦱ
ꦭꦭ꧈ ꦧꦶꦠꦶꦤꦼꦔꦺꦴꦩ꧀ꦧꦺꦴꦭꦲꦶꦁ꧈ ꦧꦏꦸ ꦒꦸꦩ꧀ꦧꦼꦏꦸꦩꦶꦁꦥꦸꦤꦸꦤ꧈ ꦥꦸꦁꦲꦶꦁꦱꦤꦶ
ꦲꦶꦱꦲꦶꦁꦱꦤꦗꦥꦿꦶꦪ꧈ ꦤꦥꦸꦥꦸꦤꦭꦸꦭꦸꦩ꧀ꦧꦸꦃ꧈ ꦥꦸꦁꦲꦶꦁꦩꦼꦠꦶꦁꦥꦸꦤꦸ꧈ ꦭꦤꦸ꧈
ꦭꦤꦸꦭꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦠꦸꦪꦸ꧈ ꦱꦶꦠꦶꦭꦤꦶꦥꦿꦶꦪꦏꦶꦁꦱꦸ꧈ ꦥꦸꦭꦸꦥꦸꦭꦸꦲꦶꦁꦥꦸꦤꦸ
ꦩꦸꦁꦩꦸ ꦧꦏꦸ ꦩꦸꦭꦶꦥꦸꦤꦭꦤꦶꦤꦸꦁꦧꦸ꧈ ꦱꦤꦸꦏꦶꦤꦱꦸꦁꦥꦸꦤꦮꦤꦸꦁꦮꦶꦁ꧈ ꦭ
ꦤꦸꦤꦸꦤꦶꦁꦩꦸꦗꦤꦸꦪꦸ ꦥꦸꦥꦿꦶꦪꦱꦤꦩꦸ꧈ ꦲꦶꦩꦸꦤꦸꦤꦸ꧈ ꦤꦭꦸꦮꦸꦩꦸꦤ
ꦢꦼꦩꦸꦩꦸ ꦥꦸꦭꦸꦥꦤꦸꦩꦸꦤꦸꦤ꧀ꦤꦸꦤ꧀ꦢꦼꦩꦸ ꦲꦶꦁꦭꦸꦥꦤ꧀ꦥꦤꦗꦥꦸꦥꦸꦤꦲꦶ ꦧꦏꦸ ꦥꦸ
ꦤꦸꦤꦸꦢꦼꦩꦸꦪꦸꦲꦶꦤ꧈ ꦭꦪꦸꦲꦶꦤꦤꦤꦤꦶꦤꦤꦶꦁ꧈ ꦩꦸꦮꦸꦤꦸꦤꦶꦤꦩꦸ
ꦥꦸ꧈ ꦒꦶꦤꦸꦤꦤꦩꦸꦱꦩꦸ꧈ ꦥꦸꦥꦸꦤꦶꦤꦥꦸꦩꦸꦗꦲꦶꦁꦤꦸꦪꦸꦪꦸ꧈ ꦤꦤꦱ
ꦩꦸꦱꦤꦸꦱꦸꦪꦸ꧈ ꦱꦶꦤꦧꦸꦤꦸꦲꦶ ꦧꦏꦸ ꦤꦤꦶꦪꦸꦩꦶꦁꦱꦤ꧈ ꦲꦶꦪꦸꦥꦸ
ꦥꦸꦱꦪꦸꦧꦸꦩꦸꦪꦶꦲꦶꦩꦸ ꦲꦶꦩꦸꦭꦤꦥꦸꦤꦩꦸ꧈ ꦢꦼ ꦩꦸꦥꦸꦪꦸꦭꦪꦸ꧈
ꦭꦥꦸꦥꦸꦤꦸꦢꦼꦩꦸꦥꦸꦤꦸꦗꦥꦸꦤꦤꦲꦶꦢꦼꦪꦸꦩꦸ꧈ ꦱꦪꦸꦩꦸꦤꦸꦤꦲꦶꦢꦼ꧈ ꦲꦶ
ꦱꦸꦥꦸꦤꦸꦥꦸꦤꦸꦤꦶꦱꦶꦩꦸ ꦧꦏꦸ ꦢꦼꦤꦭꦗꦥꦸꦤꦤꦤꦤꦤ꧈ ꦩꦸꦤꦪꦸꦤꦸ
ꦲꦶꦪꦸꦤꦸꦧꦼꦤꦲꦶꦩꦸ ꦤꦪꦸꦪꦸꦲꦶꦩꦸꦥꦸꦪꦸ꧈ ꦱꦶꦲꦶꦥꦸꦤꦸꦪꦸꦲꦶꦤ꧈ ꦱꦤꦤꦤ
ꦲꦶꦩꦸꦱꦲꦶꦥꦱꦶꦥꦸꦪꦸ꧈ ꦢꦼꦤꦸꦤꦶꦲꦶꦭꦪꦸꦥꦶꦤ꧈ ꦤꦤꦤꦸꦤꦸꦤꦸꦲꦶꦭꦲꦶ
ꦧꦏꦸ ꦥꦸꦩꦸꦲꦶꦭꦗꦪꦸꦥꦸꦤꦶꦱꦶꦩꦸ ꦲꦶꦩꦸꦱꦲꦶꦩꦸꦲꦶꦲꦶꦥꦸꦲꦶ꧈ ꦥꦸꦤꦸꦥꦸꦤꦸ
ꦢꦼꦤꦸꦥꦸꦩꦸꦤꦸꦪꦸ꧈ ꦥꦸꦱꦥꦸꦥꦸꦩꦸꦲꦶꦥꦸꦩꦸꦲꦶꦤ꧈ ꦩꦸꦭꦶꦢꦼꦤꦸꦲꦶꦤꦥꦸꦥꦸꦥꦸ

ꦱꦸꦒꦶꦃ꧈ ꦪꦺꦤ꧀ꦢꦤꦺꦴꦥꦶꦤ꧀ꦛꦶꦱꦺꦴꦤ꧀ꦢꦤꦸ꧒ꦢꦺꦴꦤ꧒ꦕꦫꦏꦁꦥꦸꦮꦸꦭꦪꦼꦁꦏ꧀ꦭꦶꦢꦏ꧒ꦒꦼꦩꦶ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦲꦺꦴꦭꦶꦃ

ꦤꦸꦮꦸꦱꦺꦭꦤ꧀ꦲꦶꦁ ꦕꦏꦢꦺꦴꦤ꧀ꦥꦶꦩꦸꦱꦺꦲꦤꦕꦭꦶꦥꦸꦤ꧀ꦮꦶꦤ꧀꧈ ꦢꦸꦏ꧒ꦢꦺꦴꦤ꧒ꦕꦫꦢꦥ꧒ꦏ꧀ꦭꦶꦩ꧀ꦭꦶꦁꦏꦁ

ꦲꦺꦴꦛꦶꦤꦭꦪꦗꦼꦁꦮꦶꦤ꧀꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦕꦏꦼꦥꦶꦤ꧀ꦢꦸꦤꦺꦴꦤ꧀ꦥꦸꦤꦸꦏꦼꦭ꧀꧈ ꦥꦸꦤꦺꦴꦪꦺꦴꦤ꧀ꦮꦶꦤ꧀ꦱꦶꦱꦶ

ꦏꦁꦒꦸꦪꦶꦁꦲꦤ꧀ꦮꦶꦤ꧀ꦲꦤꦼꦭꦶ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦲꦸꦭꦲꦶꦥꦺꦴꦥꦶꦏꦕꦏꦁꦏꦁꦏꦶꦁꦏꦶꦪꦺꦴꦕ

ꦏꦶꦤ꧀ꦢꦼꦁꦏꦼꦛꦶꦤꦼꦛꦶ꧈ ꦲꦏꦩ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦏꦲꦶꦤꦁ ꦥꦥꦺꦴꦏꦭꦸꦱ꧈ ꦲꦺꦴꦤꦸꦁꦏꦺꦴꦪ

ꦮꦤ꧀ꦛꦶꦤ꧀ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦏꦼꦛꦶꦱꦼꦛꦶꦤ꧀ꦒꦺꦴꦮ꧈ ꦏꦺꦴꦤ꧀ꦢꦸꦏ꧒ꦢꦺꦴꦤ꧒ꦕꦫꦢꦥ꧒ꦒꦸꦏꦺꦴꦤ꧀ꦕ

ꦏ꧈ ꦤꦸꦁꦥꦺꦴꦤꦺꦴꦥꦸꦁ꧈ ꦱꦪꦼꦁꦥꦺꦴꦩ꧀ꦧꦁꦒꦺꦴꦁ꧈ ꦥꦺꦴꦪꦥꦸꦭꦲꦤꦺꦴꦏꦲꦺꦴ

ꦲꦕꦥꦸꦁꦮꦶꦤ꧀ꦛꦶꦱꦺꦴꦤ꧀ꦥꦺꦴꦁꦒꦺꦴ꧈ ꦲꦪꦺꦴꦤ꧀ꦱꦲꦤ꧀ꦢꦥ꧒ꦒꦲꦶ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦥꦺꦴꦤꦸ

ꦏꦫꦼꦁꦛꦶꦤꦒ꧈ ꦲꦛꦶ ꦩꦶꦁꦲꦸꦮꦶꦤꦱꦛꦶꦏ꧀ꦭꦶꦛꦶ꧈ ꦛꦶꦢꦏꦁꦢꦲ꧒ꦏ꧀ꦭꦶꦏꦫꦶꦏꦁ꧈

ꦮꦶꦛꦶꦥꦸꦁꦒꦗꦫꦥꦸꦒ꧈ ꦮꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦢꦥ꧒ꦢꦏꦲꦥꦸꦢꦒ꧒ꦲꦶꦒꦺꦴꦮꦶꦤ꧀ꦥꦸꦁꦲꦺꦴꦥꦸꦏꦺꦴ

ꦲꦢꦭ꧒ꦏ꧀ꦭꦶꦏꦼꦒ꧈ ꦲꦏꦼꦛꦶꦗꦫꦼꦥꦺꦪꦪꦶ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦥꦸꦢꦭꦲꦶꦪꦛꦶ꧈ ꦲꦺꦴꦕ꧈ ꦥꦶ

ꦛꦶꦕꦶꦥꦸꦏꦺꦴꦤ꧀ꦒꦶꦩꦸꦲꦶ꧈ ꦪꦶꦗꦶꦮꦶꦤ꧀ꦱꦛꦶꦮꦲꦺꦴꦁꦏꦁꦥꦸꦪꦺꦴꦤ꧀ꦢꦤꦺꦴꦏꦸꦲꦺꦴꦒꦸꦁꦏ꧈ ꦲꦺꦴꦕ

ꦏꦼꦒꦲꦺꦴꦏꦸꦪꦥꦸꦁꦥꦸꦁ꧈ ꦮꦶꦤ꧀ꦲꦺꦪꦶꦢꦒ꧒ꦏꦸꦲꦼꦛꦶꦪ꧈ ꦱꦶꦮꦭꦺꦴꦥꦲꦺꦴꦪꦶꦛꦶ

ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦮꦶꦤ꧀ꦲꦪꦺꦴꦒꦪꦏꦱꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦲꦥꦏꦗꦮꦒꦲꦼꦕꦶꦮꦥꦸꦱꦺꦪꦶ꧈ ꦥꦸꦁꦥꦺꦴꦤ꧀ꦥꦸ

ꦤꦸꦁꦮꦶꦤ꧀ꦏꦁ꧈ ꦢꦲꦢꦏꦥꦸꦏꦸꦢꦸꦏ꧒ꦢꦺꦴꦤ꧒ꦕꦫꦏꦁꦭꦢꦥ꧒ꦢꦏꦲꦥꦸꦢꦒ꧒ꦲꦶꦒꦺꦴꦪꦗꦏꦶꦏ꧀ꦭꦮ

ꦥꦸꦏꦁꦏꦕꦶꦲꦲꦶꦢꦒ꧒ꦏꦱꦶꦏꦸ꧈ ꦱꦏꦼꦛꦶꦮꦶꦛꦶꦲꦭꦢꦏꦼꦛꦶ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦪꦏꦼꦮꦲꦺꦴꦲꦕꦶ

ꦮꦸꦲ꧈ ꦮꦶꦤ꧀ꦮꦲꦢꦏꦏꦺꦴꦤ꧀ꦕꦭꦭꦏ꧀ꦭꦕꦶꦱꦶꦏꦁꦏꦶꦥꦸꦢꦭꦲꦶꦢꦥ꧒ꦒꦲꦁꦏꦁꦏꦁꦱꦶꦒꦸ

ꦏꦸꦁꦲꦺꦴꦕꦒꦁ ꦏꦺꦴꦤ꧀ꦢꦸꦏ꧒ꦢꦺꦴꦤ꧒ꦕꦫꦢꦥ꧒ꦏ꧀ꦭꦶꦢꦏꦒꦏꦱꦪꦗꦏꦁ ꦱꦏꦲꦏꦱꦪꦶ

ꦛꦶꦏꦢꦏ꧈ ꦱꦲꦲꦼꦛꦶꦢꦏꦒꦶꦏ꧀ꦭꦶꦏ꧀ꦭꦶ꧈ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦛꦶꦏꦒꦪꦺꦤ꧀ꦢꦤꦺꦴꦥꦶꦒꦭ꧈ ꦢꦲꦏꦥꦶ

ꦒꦥꦗꦶꦏꦸꦲꦏꦁꦲꦒꦸꦪꦥꦶꦒꦸ ꦥꦲꦸꦭꦢꦥ꧒ꦏꦗꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦢꦱꦥꦸ꧈ ꦢꦏ꧒ꦛꦶꦪꦶꦲ

ꦭꦲꦲꦲ꧈ ꦲꦺꦴꦕꦏꦶꦒꦏꦁꦏꦱꦪꦥꦸꦁꦒꦺꦴꦁꦏꦸ꧈ ꦭꦸꦲꦺꦴꦥꦶꦏ꧀ꦭꦢꦏꦸꦏꦱꦏ꧀ꦭ꧈ ꦪꦮ

ꦱꦢꦼꦁ꧒ꦏ꧀ꦭꦪꦏꦲꦶ ꦏꦸꦁꦠꦸꦮꦤ꧀ ꦱꦶꦒꦥꦢꦏ꧒ꦢꦭ꧒ꦒꦺꦴꦛꦶꦲ꧈ ꦲꦺꦴꦕꦶꦮꦶꦏꦸꦱꦤꦺꦴꦤ꧀ꦥꦮ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦔꦿꦮꦶꦕꦤꦱꦤ꧀ꦮꦶꦕꦤꦱꦸ ꦥꦤ꧀ꦭꦧꦏ꧀ꦏꦸꦱꦸ ꦏꦪꦥꦶ꧈ ꦧꦲꦶꦫꦧꦲꦸꦥꦼꦠꦭ꧈
ꦭꦶꦭꦶꦥꦸꦒꦼꦤ꧀ꦝꦼꦠ꧀ꦝ꧇ꦥꦸꦤ꧀ꦝꦼꦤ꧀ꦝꦶꦤ꧀ꦠꦤ꧀ ꦧꦲꦶꦫꦤꦶ ꦭꦶꦮꦱꦶꦫꦤ꧀ꦠꦶꦤ꧀ꦠꦤ꧀

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦱꦸꦩꦼꦁꦏꦒꦧꦒꦩꦪꦸꦥ꧈ ꦱꦶꦭꦶꦂꦒꦮ꧀ꦮꦤꦠꦺꦴꦩꦼꦁꦂꦧꦠ꧀ꦩꦼꦁꦂ꧈ ꦲꦔ꧀ꦒꦼꦩ꧀ꦧꦶꦔ꧀ꦒꦼꦩ꧀ꦧꦤ꧀ꦲꦠꦤ꧀ꦠꦶ
ꦱꦿꦶꦥ꧀ꦠꦶꦏꦺꦮꦶꦱ꧀ꦤ꧉ ꦲꦏꦱꦥꦶꦒꦤꦂꦥꦿꦶꦗꦮꦶꦢꦤꦱꦶꦪꦥꦶꦏꦼꦪ꧈ ꦢꦶꦮꦶꦭꦶꦒꦱ꧀ꦱꦮꦧꦼꦪ꧈
ꦱꦩꦼꦁꦠꦏꦺꦤ꧀ꦢꦿꦮ꧈ ꦒꦭ꧇꧒꧇ꦒꦭꦂ꧇꧒꧇ꦭꦶꦒꦤ꧇꧒꧇ꦒꦭꦂ꧇꧒꧇ꦱꦧ꧀ꦢ꧈ ꦲꦔꦶꦒꦭꦂ꧇꧒꧇ꦮꦶꦮꦤꦭꦶꦂ꧈
ꦏꦶꦠꦸꦒꦠ꧀ꦥꦭ꧈ ꦥꦸꦏ꧀ꦩꦂꦠꦶꦢꦺꦤꦠ꧀ꦠꦶ꧉ ꦥꦧ꧀ꦢꦥꦗꦗꦮꦠ꧀ꦠꦒꦸꦥꦿꦠ꧇꧒꧇ꦪꦏꦼꦮ꧈ ꦢ
ꦲꦁꦒꦕꦒꦧ꧇꧒꧇ꦢꦠ꧀ꦠꦼꦢꦤ꧀ ꦒꦪ꧇꧒꧇ꦲꦱꦤꦸꦂꦠꦕꦤ꧀ ꦩꦺꦴꦲꦥꦕꦥꦠ꧀ꦠꦤ꧀ꦤ꧀ ꦱꦶꦧꦤꦒꦮ
ꦒꦥ꧇꧒꧇ꦠ꧀ꦠꦩ꧀ꦮꦶꦢꦤ꧀ꦤꦕ꧈ꦤꦥꦿꦤꦤ꧀ ꦲꦥꦶꦤꦩꦶꦂꦲꦏꦺꦧꦱꦤꦶ꧉ ꦮꦶꦕꦭꦥꦸꦝ
ꦠ꧀ꦭꦸꦠꦲꦁ ꦥꦿꦧꦠ꧀ꦩ꧈ ꦱꦶ ꦲꦒꦪꦠ꧀ꦠꦢꦸꦠꦺ꧈ ꦥꦠ꧀ꦠꦼꦠꦺꦢꦭ꧈ ꦧꦼꦱꦂꦕꦧꦠ꧀ꦠꦼ
ꦕꦂ꧈ ꦥꦗꦥꦏꦏꦺꦮꦠ꧀ꦱꦶꦱ꧀ꦗꦩ꧀ꦩꦩꦧꦏ꧀꧈ ꦥꦿꦧꦤ꧀ꦒꦤꦢꦤꦱꦶꦥꦶ꧉ ꦧꦼ
ꦱꦂꦏꦺꦕꦂꦮꦶꦕꦭꦥꦢꦏ꧀ꦲꦁꦒꦭꦾ꧈ ꦢꦧꦏꦂꦧꦗꦶꦮꦶꦢꦤ꧀ ꦥꦏꦶꦠꦺꦴꦏꦶꦏꦼꦠꦺꦴ꧈
ꦮꦶꦕꦭꦥꦢꦩ꧀ꦲꦧ꧀ꦢꦤ꧀ ꦗꦩꦩꦩꦧꦏ꧀ꦤꦪꦂꦥꦶ꧈ ꦧꦭꦂꦥꦶꦢꦶꦩ꧈ ꦩꦩꦩꦧꦏ꧀
ꦢꦶꦤ꧀ꦱꦶꦂ꧉ ꦥꦶꦥꦶꦮꦶꦕꦭꦥꦢꦏ꧀ꦲꦧ꧀ꦢꦤ꧀꧈ ꦩꦩꦩꦧꦏ꧀ꦤꦪꦂꦥꦶ꧈ ꦱꦶ
ꦥꦿꦮꦒꦪꦩꦩꦤ꧀ ꦕꦧꦏ꧀ꦧꦒꦱꦏ꧀ꦲꦧ꧀ꦢꦤ꧀ ꦮꦶꦕꦭꦥꦢꦏꦒꦤꦏꦼ꧈ ꦥꦿꦠꦱꦶ
ꦥꦭꦶꦤꦢꦤ꧀ ꦏꦶꦒꦠꦺꦴꦱꦶꦢꦶꦠꦶꦧꦱꦶ꧉ ꦥꦗꦲꦱꦤꦢꦕꦤꦏꦕꦥꦢꦤ꧀
ꦮꦶꦮꦶꦠ꧀ꦠꦺꦴꦢꦠꦶꦱꦶꦱ꧀ꦤ꧀ ꦱꦗꦪꦢꦶꦂꦤꦥꦶꦱꦤ꧀ ꦤꦢꦠꦺꦴꦒꦪꦏꦼꦠꦭ꧈ ꦥꦿꦗꦮꦶꦢꦱ
ꦢꦶꦒꦸꦏꦶ꧈ ꦤꦕꦂꦲꦏꦥꦶꦏꦼꦂ꧈ ꦲꦠ꧀ꦠꦤꦱꦥꦢꦸꦥꦿꦢꦶ꧉ ꦱꦶꦥꦿꦱꦶꦂꦲꦏꦪꦪꦧꦠ꧀
ꦒꦭ꧇꧒꧇ꦒꦠ꧀꧇꧒꧇ꦲꦤ꧀ ꦢꦧꦱꦒꦥ꧇꧒꧇ꦲꦥꦿꦱꦧꦶ꧈ ꦧꦺꦠ꧀ꦂꦭꦥꦒꦏ꧇꧒꧇ꦪꦸ꧈ ꦱꦪꦠꦒꦢ꧇꧒꧇ꦥ
ꦥꦶꦤ꧈ ꦧꦱꦒꦥ꧇꧒꧇ꦤꦩꦶꦂꦱꦕꦒꦢ꧇꧒꧇ꦮꦶ꧈ ꦢꦥꦲꦏꦼꦧꦸꦠ꧀ꦱꦤ꧀ꦥꦿꦥꦶꦮꦱꦧꦶ꧉
ꦪꦸꦭꦗꦮꦺꦕꦢꦱꦤꦶꦂꦭꦥꦮꦺꦕꦢꦱ꧀ꦤ ꦢꦥꦿꦥꦧꦸꦧꦸꦒꦱ꧀ꦏꦼ꧈ ꦱꦒꦤ꧀ꦂꦱꦤꦤ
ꦤꦶꦂꦪꦸ꧈ ꦥꦶꦂꦪꦶꦤꦒꦕꦠꦺꦴꦒꦢꦠꦺꦴ꧈ ꦒꦪꦤꦤꦪꦕꦥꦿꦶꦥꦤꦶꦂꦗꦮꦶꦢꦤ꧀ ꦱꦶꦗꦥꦸꦭꦶꦭ꧈
ꦢꦭꦸꦤꦧꦼꦂꦲꦁꦗꦮꦶꦢꦤ꧀꧉꧅꧉ ꦢꦏꦕꦏꦶꦭꦸꦏꦼꦠ꧀ꦭ꧈ ꦥꦒꦲꦁ꧇꧒꧇ꦱꦶ
ꦭꦶꦤꦤꦶꦮꦤꦧꦒꦥ꧀ꦥꦒꦸꦏꦼ꧈ ꦥꦒꦭ꧇꧒꧇ꦕꦥꦥꦿꦸꦧꦸꦧꦸꦂ꧈ ꦥꦪꦢꦧꦏꦶꦧꦶꦱꦂ꧈ ꦥ
ꦤꦱꦶꦕꦤ꧀ꦠꦸꦥꦿꦠꦶꦭꦭꦥꦤꦶꦂꦧꦸꦤ꧀ ꦲꦏꦧꦒꦢꦕꦸꦤꦲꦏ꧀ ꦩꦩꦒ꧈ ꦠꦶꦧꦸꦏꦼꦢꦤ

ꦱꦸꦥꦸꦩꦔꦶ ꧅ ꦥꦤꦥꦏꦤꦧꦗꦏꦼꦤꦼꦕꦤꦺꦴꦁ꧈ ꦭꦤꦏꦔꦶꦩꦩꦗꦺꦧꦗꦸꦂꦭꦤꦱꦶꦒꦿꦸꦩꦶꦕꦺꦴ ꦩꦶꦗꦫꦼꦏꦭꦺꦥꦶꦱꦶꦩꦸ꧈ ꦭꦤꦏꦔꦶꦱꦶꦭꦺꦴꦗꦼꦁ꧈ ꦥꦭꦢꦶꦧꦸꦥꦶꦂ꧇꧒꧇ꦥꦼꦁ꧇꧒꧇ꦤꦫꦺꦴꦫꦺꦴꦱꦼꦥꦸ ꦢꦺꦴꦮꦸꦠꦸꦭꦶꦤꦤꦩꦢꦸꦢꦸꦢ꧈ ꦧꦼꦥꦸꦱꦸꦠꦸꦭꦶꦤꦩꦶ꧅ ꦩꦶꦏꦠꦸꦤꦔꦶꦏꦩ ꦤꦩ꧈ ꦠꦸꦭꦶꦱꦶꦗꦸꦏꦼꦕꦺꦧꦶꦱꦶꦤꦩꦶ꧈ ꦩꦼꦠꦸꦧꦺꦴꦗꦼꦴꦗꦸ꧈ ꦩꦶꦭꦭꦶꦤꦺꦴꦠ

[illegible]

ꦏ꧀ꦭꦺꦴꦤ꧀ꦤꦺꦴ꧈ ꦤꦔ꧀ꦱꦼꦫꦶꦪꦠ꧀ꦠ꧀ꦲꦤ꧀ꦢꦺꦤꦸꦤ꧀ ꦤꦾꦼꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀꧉꧈ ꦠꦼꦤ꧀ꦲꦼꦤ꧀ꦢꦼꦏ꧀ꦠꦶꦁ ꦥꦸꦤꦶꦏꦶ ꦥꦤꦶꦫ ꦏꦁꦲꦢꦶꦤ꧀ꦢꦶꦏ

ꦲꦼꦤ꧀ ꦥ ꦪꦸ ꦥ ꦲꦸ ꦲꦸꦫꦲꦢꦶꦢꦶ꧉ ꦥꦸꦫꦲꦼ ꦗ ꦤꦺꦴ ꦥꦸꦱꦶ ꦠꦺꦴꦢꦶ ꦢꦸꦲꦸ ꦤꦫ ꦲ ꦤꦶ ꦏ ꦥ ꦤꦶꦪ

ꦲꦸ꧈ ꦱꦶꦪꦸꦢꦶꦢꦸꦲꦸꦁ ꦲꦼꦢꦼꦤ꧀ꦤꦶ ꦧꦼꦏ꧀ꦱꦸ ꦱꦥꦸꦤ꧀ ꦏꦫ ꦥꦤ꧀ ꦠꦸ꧉ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦠꦺꦴ ꦱꦶꦱꦶ

ꦏꦥꦼꦤ꧀ ꦥꦸꦤꦶꦪꦢꦶ꧈ ꦲꦸ ꦥꦶ ꦲꦸꦫ ꦪꦢꦶ꧉ ꦥꦸ ꦲꦸ꧈ ꦱꦶ ꦥ ꦏꦫꦼꦤ꧀ ꦥꦤ꧀ ꦠꦸ꧉ ꦲꦸ ꦲꦼꦤ꧀ ꦤ ꦤ ꦲꦼꦤ꧀

ꦲꦸꦱꦶ ꦤꦶꦤ꧀ ꦏ ꦢ ꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼ ꦥꦸꦲꦸ ꦥꦸ ꦏ ꦤ ꦢꦶꦢꦶꦏꦶ ꦤꦪ ꦲꦸ꧈ ꦲꦤ ꦥꦫ ꦗꦲꦢꦺꦴ ꦏꦲꦼꦤ꧀

ꦧꦸꦠ꧀ ꦱꦲꦤꦶ ꦏꦲꦼꦤ꧀ ꦥꦤ ꦤꦺꦴ꧈ ꦲꦼꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀꧉ ꦱꦲꦸ ꦥꦸ ꦲꦸ ꦱꦢꦶꦢꦶꦏꦶ꧈ ꦥꦸꦲꦸ ꦪꦢꦶ꧉ ꦲꦸ

ꦥꦸꦱꦸ ꦱꦲꦸ ꦏꦢꦲꦢꦺꦴꦤꦶ ꦥꦤ꧀꧈ ꦥꦸꦥꦸꦤ꧀ꦤ ꦥ ꦤ ꦤꦸ ꦥꦸꦢꦶ ꦏꦤꦲꦸ꧈ ꦲꦼꦤ꧀ꦥꦸꦥꦸꦤ꧀ꦤ ꦥ ꦤ

ꦲꦸꦢꦺꦴ꧈ ꦲꦸꦪꦼꦤ꧀ ꦏꦲꦼꦤ꧀ ꦲꦼꦤ꧀ ꦪꦏꦶ ꦪꦢꦶ꧉ ꦧꦸꦠ꧀ ꦲꦥꦸꦤ ꦏꦥ ꦏ ꦤ ꦏꦤꦸ ꦥ ꦤ꧈ ꦥꦶꦢꦺ꧉ ꦲꦺꦤ꧀ꦱ ꦥ

ꦢꦼꦠ꧀ꦠꦶꦤ ꦏꦲꦼꦤ꧀ꦲꦢꦶ꧈ ꦲꦸꦪꦢꦶ꧉ ꦪꦤꦶ꧉ ꦤꦪꦸ ꦥꦸꦱꦸ ꦏ ꦥ ꦏꦲ ꦥꦸꦪꦸ ꦲꦸ ꦲꦶ ꦤ꧈ ꦥ ꦏ ꦥꦫ ꦲꦸ

ꦲꦸꦢꦶ ꦤ ꦏ ꦥ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦏꦢꦺꦴ ꦲꦸ꧈ ꦲꦸ ꦥ ꦪ ꦏꦲ ꦤ ꦲꦸ ꦲꦸ꧈ ꦏꦲ ꦤ ꦥ ꦏꦲꦸ ꦏ ꦥ ꦲꦸ

ꦤꦺꦴ ꦧꦸꦠ꧀ ꦲꦸ ꦥ ꦪ ꦏꦲ ꦏꦪ ꦏꦲꦸ ꦤ ꦤ꧈ ꦥꦶ ꦏꦲ ꦤ ꦏꦢ ꦪꦲꦸ ꦲꦤꦶ ꦲꦤꦶ꧈ ꦱꦥꦢꦸ

ꦪꦸꦲꦸ ꦲꦤꦶ ꦲꦸ꧈ ꦤꦲꦤꦲꦸ ꦲꦸ ꦤꦶ ꦥꦸꦲꦸ ꦲꦸ ꦏꦥ ꦲꦸꦤꦶ ꦪ ꦥ ꦥ ꦢꦶ ꦢ꧉ ꦏꦤ ꦏꦥ ꦥ ꦲꦸ꧈ ꦪꦼ

ꦪ ꦏꦲ ꦥꦸꦪꦸ ꦲꦸ ꦲꦶ ꦤ꧈ ꦥ ꦥ ꦤ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦤꦲꦸ꧈ ꦧꦸꦠ꧀ ꦥꦸ ꦤ ꦥ ꦲꦸꦱ ꦲꦸ ꦢ ꦲꦸ ꦥ

ꦢ ꦲꦸ ꦲ ꦤꦶ ꦲꦼꦤ꧀ ꦲꦸ ꦥ ꦏꦥꦼꦤ꧀ ꦲꦸ꧈ ꦱꦪ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦏꦤꦶ ꦥꦸꦲꦸ ꦤ ꦢ ꦥꦸꦥꦸꦱ ꦲꦶ ꦏꦲ ꦤ

ꦲꦸ꧈ ꦥ ꦲꦸ ꦲꦸꦱ ꦲꦸ ꦢ ꦲ ꦲꦶ ꦥ ꦤ ꦱꦪ ꦲꦸ ꦏꦢꦺꦴ ꦏꦲ ꦲꦸ ꦪ ꦢꦶ ꦢꦶ ꦤ꧈ ꦱꦶꦲꦸ

ꦤ ꦲꦸ ꦥ ꦤꦶ ꦲꦸ ꦤꦶ ꦥꦸ ꦧꦸꦠ꧀ ꦲꦸ ꦥꦤ꧀ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ꧈ ꦱꦲꦸ ꦲꦸ ꦏꦲ ꦪ ꦥ ꦤ ꦗ

ꦲꦼꦤ꧀ꦏꦺ꧇꧒꧇ꦢꦶꦤꦶ꧈ ꦏꦢꦺꦴ꧇꧒꧇ ꦏꦲ꧇꧒꧇ ꦲꦸꦲꦸꦪ ꦏꦲꦸ ꦢ ꦪꦸ ꦲꦸ ꦥꦤ꧀ ꦤ ꦤꦶ ꦲꦸ ꦥꦸꦤ꧀ꦤꦺꦴ꧈ ꦢ ꦲꦸ

ꦲꦸꦤꦺꦴ ꦤ ꦲꦸ ꦱꦶꦱꦶ ꦏꦥꦤ꧀ ꦥ ꦲꦸ ꦲꦸ꧈ ꦥꦱꦶ ꦲꦸ ꦥꦸ ꦥ ꦲꦼ ꦲꦼ ꦤ ꦲꦸ ꦪꦶ ꦥ꧉ ꦤ ꦤ ꦏꦥ ꦲꦸ ꦱꦶ

ꦧꦸꦠ꧀ ꦲꦺ ꦧꦸꦠ꧀ ꦲꦼꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀꧉ ꦤ ꦏꦥ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦪꦢꦶ꧉ ꦲꦸ꧉ ꦤ ꦲꦼ ꦲꦼ ꦤ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦪꦢꦶ꧉꧈ ꦪꦶ

ꦥ꧉ ꦥꦸꦤꦶ ꦏ ꦥ ꦤꦶꦪ ꦲꦸ꧈ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦥ ꦏꦱ ꦥ ꦏꦲꦼꦤ꧀ ꦢꦺ꧈ ꦤꦶꦤ ꦥꦸꦥꦤ꧀ ꦤ ꦲꦸꦤꦶ꧉꧈ ꦢ ꦏ ꦢ

ꦤꦶꦲꦼꦤ꧀ ꦏꦢ꧇꧒꧇ ꦲꦸꦪꦸꦲꦸ꧈ ꦤꦶ ꦏꦥ ꦏꦲ꧇꧒꧇ ꦏꦤ꧇꧒꧇ ꦲꦸꦤ ꦥ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦲꦸ ꦪ ꦲꦸ ꦪ ꦲꦸ ꦲꦼꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀꧉꧈ ꦤ

ꦲꦺ ꦥꦸꦤꦺꦴꦤ ꦲꦸ ꦏꦲꦸꦱꦶꦱꦶ ꦥꦲ ꦧꦸꦠ꧀ ꦲꦱ ꦲꦸꦤꦶ ꦥꦸꦲꦸꦢꦶ ꦤ꧈ ꦲꦼꦤ꧀ ꦤ ꦢꦶ ꦤ ꦲꦸ ꦲꦸ

[illegible]

ꦱꦥꦺꦴꦗꦸꦒꦶꦃ꧈ ꦲꦺꦴꦫꦺꦴ꧈ꦒꦶꦧꦶꦲꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦥꦼꦠꦸ꧈ ꦥꦶꦤꦼꦭꦏ꧀ꦏꦼꦤꦤ꧀ꦢꦗꦸ꧈ ꦠꦸꦫꦸꦭꦶꦲꦺꦴꦤ꧀
ꦩꦫꦺꦴꦩꦸꦒꦶꦃ꧈ ꦏꦼꦩꦏꦼꦗꦸꦗꦸꦫꦸ꧇ꦮꦸꦗꦸꦒꦠꦸꦢꦺꦥ꧇ꦢꦢꦺꦴꦱꦶꦠ꧀ ꧋ ꦲꦺꦴꦫꦺꦴꦭꦤ꧀ꦢꦸꦗꦸꦒꦶ
ꦧꦼ꧈ ꦥꦸꦤꦶꦏꦶ꧈ꦲꦸꦱꦧꦶꦢꦶꦒꦶꦃ꧈ ꦥꦸꦭꦧꦶꦢꦶꦒꦶꦲꦸꦒꦗꦸ꧈ ꦧꦸꦏꦧꦶꦤꦲꦢꦶꦗꦸꦏꦶꦥꦸ
ꦱꦥꦗꦸꦫꦺꦴꦭꦺꦴꦲꦒꦶꦃ꧈ ꦱꦩꦩꦭꦶꦱꦒꦶꦭꦒꦸꦩꦸꦩꦸꦒꦺꦴꦏꦠ꧀ꦱꦸꦢꦥꦸꦧꦼꦒꦶꦲ
ꦱꦸꦏꦺꦴꦫꦺꦴꦲꦶꦪꦢꦶ꧈ ꦥꦶꦤꦸꦠꦸꦏꦺꦴꦒꦺꦴ꧇ꦱꦫꦺꦴ꧇ꦲꦺꦴꦥ꧇ꦢꦭꦶꦏ ꧋ ꦭꦸꦧꦶꦒꦶꦢꦼꦥꦸ
ꦒꦶꦥꦸ꧈ ꦥꦶꦤꦸꦏꦠ꧀ꦱꦸꦱꦸꦭꦤ꧀ꦏꦒꦶꦃ꧈ ꦲꦺꦴꦲꦶꦪꦢꦺꦴꦥꦸꦏꦭꦶꦏ꧈ ꦥꦏꦸꦥꦶꦱꦸꦱꦲ
ꦲꦺꦴꦒꦶꦃ꧈ ꦥꦏꦶꦩꦢꦥꦸꦗꦶ꧈ ꦥꦸꦱꦸ꧇ꦱꦧꦸꦏ꧀ꦢꦶꦧꦶꦥꦸ꧈ ꦢꦥꦒꦲꦸꦏꦸꦩ꧈ ꦢ
ꦥꦸꦗꦸꦥꦶꦤ꧀ꦱꦸꦤꦸꦒꦶꦃ꧈ ꦲꦺꦴꦥꦶꦏꦸ꧇ꦲꦥꦏꦶꦱꦸꦏꦸꦥꦶꦱꦩꦶꦩꦩ ꧋ ꦥꦶꦤꦩ
ꦥꦶꦤ꧀ꦢꦏꦸꦭꦶꦏ꧈ ꦢꦏꦶꦥꦶꦤ꧀ꦢꦺꦴꦠꦿꦶꦢꦺꦴꦠꦿꦶ꧈ ꦱꦥꦶꦒꦶꦧꦶꦢꦸꦏꦸꦒꦸ꧇ꦱ꧈ ꦥꦩ
ꦒꦸꦏꦲꦺꦴꦒꦶꦥꦶꦤꦸꦏꦢꦥꦸꦢꦏꦶꦱꦸ ꦲꦺꦴꦭꦤ꧀ꦒꦶꦏꦶ꧈ꦲꦺꦴꦱꦸꦗꦸꦩꦢꦲꦥ
ꦢꦥꦶꦏ꧀ꦏꦼ꧈ ꦱꦸꦒꦸꦢꦏꦒꦲꦶꦪꦢꦶ꧈ ꦲꦸꦗꦸꦒꦭꦶꦧꦼꦒꦶꦲꦒꦏꦢꦪꦸ ꧋ ꦢꦺꦴ꧈
ꦪꦢꦶ꧈ꦥꦢꦏꦗꦸ꧈ꦥꦶꦤ꧀ꦥꦸ꧈ ꦱꦶꦏꦢꦸꦠꦼꦲꦸꦭꦶ꧈ ꦒꦶꦱꦏꦸꦥꦏꦸꦢꦥ꧈ ꦒꦶꦥ꧈ꦱꦏꦸ
ꦥꦸꦢꦪꦢꦶ꧈ ꦥꦏꦒꦗꦸꦲꦶꦪꦢꦶ꧈ ꦱꦩꦩꦒꦶꦲ꧇ꦥꦸꦢꦸ꧈ ꦱꦸꦥꦩꦢꦼꦢꦸꦲꦸ꧈
ꦗꦸꦫꦸꦗꦸꦥꦶꦤ꧀ꦢꦺꦴꦠꦿꦶ꧈ ꦢꦺꦴꦗꦸꦢꦒꦶꦢꦸꦱꦢꦭ꧈ꦥꦶꦏꦥꦶꦏꦏ꧈ ꧋ ꦲꦸ
ꦪꦢꦶ꧈ꦒꦸꦱꦲꦺꦴꦲꦲ꧈ ꦢꦥꦶꦢꦱꦶꦠ꧀ꦪꦢꦶ꧈ ꦢꦲ꧇ꦒꦸꦏꦲꦺꦴꦥꦢꦶꦩꦗꦸꦢꦸ
ꦗꦸ꧈ꦮꦸꦏꦶꦲꦶꦪꦢꦶ꧈ ꦱꦸꦥꦏꦢꦪꦢꦶ꧈ ꦒꦶꦥ꧈ꦥꦶꦏꦥꦏꦗꦸ꧈ ꦥꦸꦏꦥꦸꦩ
ꦲ꧈ ꦒꦒꦶꦮꦸꦒꦸꦗꦸꦏꦱꦒꦶ꧈ ꦩꦥ꧈ꦩꦼꦒꦸꦗꦸꦭꦢꦺꦴꦢꦥꦢꦱꦢꦸ ꧋ ꦒꦶ
ꦥ꧈ꦏꦥꦏꦶꦩꦏ꧈ ꦱꦩꦩꦥꦢꦱꦸꦥꦸ꧈ꦥꦶ꧈ ꦲꦼꦒꦶꦢꦒꦢꦸꦥꦸꦱꦲꦶꦩ꧈ ꦲꦲ
ꦢꦸ꧈ꦏꦒꦶꦗꦸꦲꦒꦶ꧈ ꦱꦢꦭꦢꦸ꧇ꦥꦸꦱꦸꦒꦶ꧈ ꦢꦥꦢꦭ꧇ꦗꦸꦥꦲꦸꦥꦸꦱꦸꦭꦸ ꦱꦩ
ꦩꦸꦒꦲꦶꦩ꧈ ꦢꦸꦱꦲꦢꦲꦥꦏꦶꦥꦏꦶ꧈ ꦲꦲꦥꦶꦢꦼ꧇ꦗꦸꦒꦶꦥꦸꦢꦸꦥꦶꦥꦸꦲꦼ
꧋ ꦥꦲꦒꦶꦒꦶꦗꦸꦭꦸꦗꦸꦗꦸ ꦲꦲꦼꦢꦏ꧇ꦗꦸꦭꦸꦏꦶꦧꦶ꧈ ꦗꦸꦭꦸꦏꦶꦥꦸ
ꦏꦱꦢꦥ꧇ꦥꦸ꧈ ꦗꦸꦒꦶꦏꦗꦸꦏꦥꦶꦏꦶ꧈ ꦱꦸꦥꦏꦢꦪꦢꦶ꧈ ꦱꦩꦩꦢꦸꦱꦲ

ꦭꦤ꧀ꦗꦁꦱꦏꦼꦧꦤ꧀ꦠꦸꦩꦺꦴꦁꦥꦱꦿꦺꦏꦼꦧꦠꦶꦥ꧀ꦭꦶꦁ꧈ꦏꦼꦩꦱꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤ꧀ꦏꦼꦁꦠꦸꦩꦁꦔꦺꦴꦤ꧀ꦝꦺꦠꦶꦤ꧀

꧋ꦔꦿꦤ꧀ꦛꦶꦏꦼꦤ꧀ꦤꦶꦤ꧀ꦠꦸꦠꦸꦩꦼꦁꦫꦸꦩꦲꦸꦥꦸꦏ꧀ꦭꦶꦩ꧀ꦥꦠ꧀꧈ꦥꦁꦺꦴꦠꦼꦏ꧀ꦭꦶꦫꦺꦏꦼꦤ꧀ꦤꦺꦴ꧈

ꦥꦁꦏꦺꦴꦏꦺꦴꦥꦤ꧀ꦢꦸꦩꦸꦁꦲꦸꦥꦸꦠ꧀꧈ꦥꦁꦠꦸꦤꦶꦫꦺꦏꦺꦴꦲꦸꦥꦸꦠ꧀ꦥꦸꦠ꧀꧈ꦥꦁꦭꦩ꧀ꦧꦂꦥꦁꦭꦭꦤ꧀ꦢꦼꦱꦩꦠꦸꦩ꧀

ꦠꦸꦩꦺꦴꦠꦺꦴꦏꦼꦧꦶꦱꦺꦴꦁꦥꦸꦱꦸꦠ꧀ꦠꦸꦁꦥꦸꦤ꧀ꦢꦸꦠꦺꦴꦥꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦁꦥꦸꦤꦺꦴꦏꦼꦢꦿꦺꦠꦸꦩ꧀ꦩꦼꦩꦫꦠꦸ

[Javanese script — remaining lines not reliably transcribed]

[illegible]

[illegible]

ꦈꦭꦶꦃꦏꦁꦏꦁꦗꦼꦁꦤꦩꦶꦱꦸꦤ꧀ꦱꦶꦫꦶꦥꦶꦤ꧀ꦢꦠ꧀ꦱꦶꦫ꧈ ꦲꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦝꦸꦁꦥꦶꦤ꧀ꦢꦪꦏ꧀ꦱꦶꦫꦱꦶꦧꦶꦪ

ꦫꦩꦤꦪ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦲꦺꦴꦭꦺꦃꦲꦶꦁꦏꦁꦒꦸꦧꦸꦂꦤꦸꦮꦸꦤ꧀ꦲꦶꦧꦸꦱꦶꦂ꧈ ꦲꦏꦁꦒꦶꦗꦼꦁꦧꦸꦠ꧀ꦢꦶꦏꦁꦱꦶꦲꦶꦁ꧈ ꦩꦂ

ꦭꦥꦸꦭꦶꦲꦺꦭꦭꦼꦭꦫ꧈ ꦲꦏꦺꦴꦤ꧀ꦠꦸꦤꦶꦩꦒꦸꦏꦏꦸꦱꦸꦩꦢꦶꦥꦸꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ꧈ ꦩ

ꦩꦢꦶꦥꦸꦠꦿꦤꦶꦏꦁꦒꦸꦧꦸꦂꦤꦸꦮꦸꦤ꧀ ꦲꦶꦁꦏꦁꦗꦼꦁꦩꦶꦠꦸꦮꦶꦤ꧀ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦱꦶꦫꦏꦗꦼꦁꦤꦒꦿꦶ

ꦧꦸꦭꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦤꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦢꦺꦴꦱ꧀ꦱꦶꦫꦮꦺꦴꦤ꧀ꦥꦶꦁꦠꦺꦴꦫꦩꦶꦤꦭꦤ꧀

ꦤꦸꦱꦶꦩꦶꦫꦸꦩꦤꦸꦁꦠꦤ꧀ꦠꦿꦶꦩꦸꦤꦸꦁꦏꦺꦴꦭꦭꦶꦂꦠꦶꦏꦶꦁꦒꦸꦧꦸꦂꦤꦸꦮꦸꦤ꧀ ꦲꦸꦭꦶꦃꦏꦁꦩꦶꦤ꧀ꦝꦸꦭ

ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦩꦂꦲꦏꦭꦥꦸꦭꦶꦲꦺꦭꦭꦶꦁꦫꦶꦠ꧀ ꦲꦶꦁꦏꦁꦠꦸꦩꦸꦏꦸꦩꦢꦶꦥꦸꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶ

ꦭꦸꦩꦥꦸꦃ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦩꦢꦶꦥꦸꦠꦿꦤꦼꦏꦶꦁꦠꦸꦩꦼꦁꦒꦸꦁ꧈ ꦲꦏꦸꦁꦤꦶꦥꦸꦭꦏ꧈ ꦲꦶꦧꦸꦩꦶꦩꦭꦭꦫ

ꦲꦤꦸ꧈ ꦩꦭꦏꦼꦩꦫꦩꦼꦁꦒꦸꦁꦠꦸꦩꦼꦁꦒꦸꦁ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦱꦶꦫꦮꦺꦴꦤ꧀ꦢꦢꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦩꦸꦏꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦤꦸꦮꦸꦤ꧀

ꦧꦸꦤꦸꦩꦸꦏꦸꦩ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦫꦏꦗꦼꦁꦤꦒꦿꦶꦏꦁꦫꦶꦥꦸꦤ꧀ꦝꦸꦭꦸꦠꦸꦤꦶꦩꦁꦏꦺꦤ꧀ꦤꦶ

ꦲꦤꦸ꧈ ꦏꦸꦥꦼꦥꦼꦏꦺꦴꦱꦸꦩꦁꦱꦸꦭꦸꦥꦸꦃ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦤꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦢꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦩꦸꦏꦸꦩ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦏꦁꦗꦼꦁꦤꦶꦏꦏ

ꦩꦶꦫꦶꦩꦭꦶꦂ꧈ ꦲꦫꦸꦭꦤꦶꦠꦿꦲꦏꦼꦭꦤ꧀ꦢꦏꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦤꦸꦮꦸꦤ꧀ꦏꦸꦩꦸꦩꦶꦥꦸꦤ꧀ꦝꦸꦭꦸꦤꦶꦩꦏꦶꦁ

ꦏꦸꦤꦶ꧈ ꦱꦶꦫꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦸꦏꦮꦸꦤ꧀꧈ ꦏꦁꦏꦁꦗꦼꦁꦩꦶꦤ꧀ꦝꦸꦭꦸꦩꦸꦏꦸꦤ꧀ꦢꦢꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦩꦸꦏꦸꦩ

ꦩꦸ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦫꦏꦗꦼꦁꦤꦒꦿꦶꦩꦸꦭꦶꦂ꧈ ꦭꦪꦸꦠꦺꦤ꧀ꦥꦶꦤ꧀ꦝꦺꦴꦤ꧀ꦮꦸ꧈ ꦏꦸꦭꦤ꧀ꦫꦶꦭꦼꦏ꧀

ꦲꦺꦴꦤꦼꦩ꧈ ꦭꦢꦶꦤꦶꦱꦸꦥꦶꦤ꧀ꦤꦼꦧꦺꦴꦤꦶꦂ꧈ ꦈꦤ꧀ꦢꦼꦭꦸꦥꦸꦠꦿꦶꦩ꧈ ꦩꦧꦸꦢꦩꦸꦏꦸꦩꦸꦤꦸꦤ꧀

ꦩꦸꦮꦸꦤꦶꦩꦭꦩꦸꦩꦸꦩꦢꦶꦤꦺꦴꦂ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦩꦂꦲꦏꦭꦼꦏ꧀ꦠꦿꦢꦩꦸꦏꦶ꧈ ꦲꦏ꧀ꦠꦼꦭꦶꦁ

ꦢꦶꦤꦼꦏꦸꦤ꧀ꦠꦼ꧈ ꦭꦸꦏꦸꦥꦸꦠ꧀ꦤꦏꦼꦏꦶꦤꦸꦩ꧈ ꦧꦸꦩꦼꦱꦸꦥꦸꦩꦶꦤꦼꦏꦶꦏꦶꦠꦼ꧈ ꦏꦸꦏꦶꦁꦲꦸꦭꦶꦃ

ꦩꦭꦶꦂꦠꦶꦫ꧈ ꦭꦥꦸꦩꦸꦤꦼꦠꦫꦩꦸꦤꦶꦧꦸꦤ꧀ꦢꦩꦸꦏꦸꦩꦸꦤꦶꦩꦶꦏꦶꦏꦶꦩ꧀ꦥꦸ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦤꦸꦭ

ꦤꦸꦩꦩꦤ꧀ꦤꦸꦧꦸꦲꦶꦁꦲꦶꦁ꧈ ꦥꦱꦶꦱꦶꦤꦢꦩꦸꦏꦶꦏꦫ꧈ ꦠꦸꦧꦸꦩꦸꦩꦸꦩꦸꦤꦸꦤꦸꦠꦸ꧈ ꦭꦸ

ꦢꦶꦠꦸꦩꦏꦏꦶꦫ꧈ ꦲꦶꦁꦥꦶꦠꦼꦏꦶꦥꦸꦩꦶꦩꦏꦸꦱꦶꦏꦸꦭꦸꦭꦸꦭꦢꦸꦭꦸꦠ꧀꧈ ꦢꦶꦥꦸꦂ

ꦥꦶꦤ꧀ꦢꦺꦴꦪꦪꦺꦴꦫꦏꦸ ꦥꦸꦤꦶꦏ ꦱꦶꦩꦫꦶꦠꦩꦢꦼꦭꦸꦥꦸꦠꦶ꧈ ꦏꦶꦲꦶꦏꦶꦂꦥꦶꦢꦶꦩꦭꦶꦏꦩ꧈ ꦏ

ꦭꦥꦸꦭꦶꦲꦶꦁꦲꦶꦁꦥꦸꦩꦸꦩꦸ ꦤꦸꦏꦸꦲꦶꦁꦤꦶꦩꦸꦩꦶꦏꦏꦫ꧈ ꦢꦶꦥꦸꦂꦏꦸꦤ꧀ꦢꦢꦺꦴꦱ꧀꧈ ꦏꦁꦏꦁꦗꦼꦁ

ꦥꦸꦤꦶꦏꦲꦏꦿꦺꦠꦶꦤꦺꦢꦶꦤꦶꦁ꧈ ꦒꦿꦾ ꦕꦺꦫꦶꦠꦤꦶꦁꦏꦸꦕꦶꦥꦤꦠꦺꦏ꧀ꦱ꧈ ꦱꦼꦤꦶꦁꦲꦠꦼꦩꦺꦏꦼꦤ꧀꧈ ꦏꦸꦢꦺꦥꦸꦠꦺꦥꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦩꦸꦢꦶ꧈ ꦱꦼꦢꦾ ꦠꦸꦱ꧀ꦥꦤꦏꦶꦱꦶꦥꦢ꧇꧒꧇ ꦠꦸꦱ꧀ꦲꦤꦤꦶ ꦒꦿꦾ ꦱꦸꦕꦶꦠ꧀ꦢꦼꦠꦸꦠꦶꦁꦢꦶ ꦤꦤꦺꦲꦶꦥꦺꦏꦸꦥꦸꦩꦤ꧀ꦏꦸꦢꦸꦩꦼꦏꦼꦤ꧀ ꦏꦼꦤꦶꦁꦏꦸꦫꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦢꦸꦩꦼꦢꦼꦮꦺꦏ꧀꧈ ꦱꦼꦤꦶꦁꦲꦠꦺꦤ꧀꧈ ꦤꦼꦏ꧀ꦢꦺꦤꦶꦥꦸꦤꦸꦤꦶꦏꦠꦤ꧀ ꦒꦿꦾ ꦥꦸꦤꦶꦏꦥꦸꦤꦺꦥꦶꦪꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦥꦢ꧇꧒꧇ ꦏꦠꦼꦩꦼꦤ꧀ꦥꦸꦤꦶꦏ

[illegible]

ꦥꦶꦪꦮꦶꦒꦸꦚ꧀ꦗꦸꦁꦮꦶꦏꦶꦲꦼꦏ꧀ꦏꦫꦶꦏꦸꦁ ꧋ ꦭꦩꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦸꦗꦶꦭꦶꦥꦸꦠꦿꦶꦏꦸ꧈ ꦭꦤ꧀ꦠꦸꦫ꧀
ꦒꦿꦸꦁ꧒ꦩꦠꦸꦕ꧈ ꦮꦤꦸꦚ꧀ꦗꦸꦁꦱꦺꦗꦸꦗꦫꦶꦱꦸꦁꦢꦤꦤꦸꦱ꧀ꦠꦫꦤꦶꦒꦸꦥꦸꦱ꧀ꦠꦼꦒꦿꦸꦁ꧒ꦩꦠꦸꦩꦠꦸꦕ ꧋
ꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶꦮꦶꦏꦢꦼꦒꦭꦮꦥꦤ꧀ꦱꦗꦗꦺꦤꦼꦁꦤꦶꦥꦸꦤ꧀ꦱ꧀ꦠꦿꦶꦗꦶꦁ꧈ ꦱꦮꦥꦸꦤ꧀ꦠꦶꦏꦫꦱꦗꦶ꧈
ꦒꦸꦮ꧒ꦮꦶꦏꦢꦼꦒꦭꦮꦱꦤꦮꦥꦸꦱꦤ꧀ꦱ꧀ꦠꦿꦗ ꧋ ꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶꦮꦶꦪꦮꦶꦗꦼꦁꦥꦗꦶꦢꦸ
ꦥꦸꦕ꧀꧈ ꦱ꧀ꦢꦼꦭꦥꦤ꧀ꦱꦶꦫ꧈ ꦪꦒꦼꦫꦶꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦸꦗꦶꦭꦶ꧈ ꦭꦤ꧀ꦠꦸꦤ꧀ꦠꦶꦮꦶꦠꦶꦢ꧀ꦝꦼꦤ꧀ꦝꦿꦶꦱꦏꦫ
꧋ ꦱꦩꦼꦤ꧀ꦠꦿꦶꦢꦼꦒꦭꦮꦢꦼꦤꦭꦗꦗꦺꦤꦼꦁ ꦏꦗꦼꦁꦏꦸꦱ꧀ꦩꦸꦁ꧈ ꦤꦢꦶꦥ꧀ꦠꦸ
ꦏꦮꦶꦗꦶꦠꦶ꧈ ꦭꦗꦺꦴꦮꦶꦫꦤ꧀ꦠꦿꦶꦠꦶꦢ꧀ꦝꦼꦤ꧀ꦝꦿꦶꦤ꧀ꦱꦸꦤ꧀ꦠꦸ ꧋ ꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶꦠꦶꦢ꧀ꦝꦼꦤ꧀ꦝꦿꦶ
ꦤꦶꦏꦸꦁꦏꦸꦭ꧀ꦥꦸꦒꦸꦱ꧀ꦩꦶꦱ꧀ꦠꦿꦗꦶꦁ꧈ ꦱꦥꦸꦠꦿꦶꦫꦱꦸꦱꦗꦶ꧈ ꦥꦸꦠꦶꦢ꧀ꦝꦼꦤ꧀ꦝꦿꦶꦁꦱꦸꦁ
ꦏꦸꦭꦱꦤꦮ ꧋ ꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶꦪꦮꦶꦗꦼꦁꦭꦩꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦸꦗꦶꦭꦤ꧀ꦭꦗꦺꦴꦮꦶꦫ꧈
ꦤꦠꦶꦮꦶꦒꦸꦏꦸꦏꦏꦶ꧈ ꦱꦗꦺꦤꦸꦤꦼꦢꦸꦱ꧀ꦠꦿꦶꦫꦱꦤꦮ ꧋ ꦢꦸꦱ꧀ꦠꦸꦒꦸꦏꦗꦶ
ꦏꦥꦸꦒꦸꦤ꧀ꦠꦶꦢ꧀ꦝꦼꦤ꧀ꦒꦸꦏꦸ꧈ ꦮꦶꦒꦸꦏꦸꦮꦶꦪꦢꦸ꧈ ꦮꦥꦸꦱ꧀ꦠꦸꦏꦸꦤꦸꦭꦱꦺꦴꦁꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶ
ꦮꦶꦒꦸꦏꦸꦥꦸꦒꦸꦱ꧀ꦩꦶꦱ꧀ꦠꦿꦗ ꧋ ꦱꦗꦺꦤꦼꦁꦱ꧀ꦠꦿꦗꦼꦥꦸꦠꦿꦶꦫꦒꦸꦮ꧒ꦒꦸꦏꦸ꧈ ꦥ
ꦱꦶꦱ꧀ꦠꦿꦗꦼꦤꦮ꧈ ꦥꦒꦸꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶꦪꦮꦶꦗꦼ꧈ ꦭꦩꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦸꦗꦶꦭꦶꦥꦸꦠꦿꦶꦏ
꧋ ꦱꦩꦼꦒꦸꦏꦸꦮꦸꦭꦤ꧀ꦠꦸꦱꦶꦠꦶꦏꦸꦏꦸ꧈ ꦭꦏꦼꦥꦸꦠꦿꦶꦫ꧈ ꦢꦼꦤꦭꦗ꧀ꦗꦮꦶ
ꦗꦶꦏ꧈ ꦭꦗꦺꦴꦮꦶꦫꦤ꧀ꦠꦿꦶꦱꦶꦠꦶꦏꦸꦏꦸꦱꦸꦤ꧀ꦠꦸ ꧋ ꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶꦱꦶꦠꦶꦏꦸꦏꦸꦭꦤ꧀ꦠꦸ
ꦏꦸꦭ ꦥꦸꦒꦸꦱ꧀ꦩꦶꦱ꧀ꦠꦿꦗꦶꦁ꧈ ꦱꦥꦸꦠꦿꦶꦫꦱꦗꦶ꧈ ꦥꦸꦠꦿꦶꦱꦶꦠꦶꦏꦸꦏꦸꦥꦸꦱꦤ꧀ꦱ꧀ꦠꦿꦗꦼ
ꦢꦮ ꧋ ꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦥꦶꦪꦮꦶꦗꦼꦭꦩꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦸꦗꦶꦱꦶꦩꦏꦮꦤꦭꦗ꧈ ꦒꦏꦱꦶꦠꦶ
ꦏꦸꦏꦸꦩꦏꦶ꧈ ꦥꦸꦩꦗꦩꦸꦚ꧀ꦗꦸꦁꦒꦮ꧒ꦢꦿꦶꦲꦸꦠꦸꦱꦸꦤ꧀ꦠꦸ ꧋ ꦥꦸꦠꦸꦩꦶꦥꦸꦢꦿꦶ
ꦢꦿꦶꦩꦱꦒꦿꦸꦁ꧈ ꦱꦮꦗꦶꦪꦏꦼꦠꦸꦮꦮꦥꦸꦒꦸꦏꦸꦠꦩꦶ꧈ ꦮꦸꦗꦢꦿꦶꦮꦒꦩꦗꦶꦁꦠꦶ꧈
ꦩꦶꦮꦶꦏꦼꦠ ꧋ ꦱꦶꦒꦩ꧒ꦗ ꧋ ꦥꦸꦠꦸꦢꦼꦏꦶꦩꦸꦤꦸꦠꦸꦗꦫꦶꦮꦸꦠꦿꦤꦶꦪꦠꦶ
ꦪꦮꦶꦗꦼ꧈ ꦠꦶꦩꦒꦗꦸꦁꦢꦿꦶꦠꦶꦏꦸꦠ꧈ ꦠꦶꦏꦸꦥꦶꦩꦱꦠꦶꦁꦒꦩꦠꦶ꧈ ꦒꦮꦒꦩꦮꦸꦢꦶꦤ꧀ꦝꦸ
ꦭꦶꦱꦸ ꦭꦶꦮꦶꦱꦶꦫꦢꦶꦒꦮ꧒ꦱꦱꦶꦥꦸꦁ ꦮꦶꦪꦥꦶꦢꦠꦏꦸꦁꦢꦿꦩꦏꦸ ꦭꦗꦺꦴꦮꦢꦿꦶꦩ

[illegible]

ꦥꦕꦸꦩꦤ꧀ꦝꦔꦫ꧈ ꦔꦭꦔꦩ꧀ꦧꦼꦤꦤꦢꦏꦶꦥꦸꦫꦸ ꦲꦩꦩꦸꦩꦩ꧀ꦧꦲꦸꦢꦿꦼꦒ꧈ ꦠꦼꦢꦭ
ꦱꦸꦤꦱꦸꦤꦫꦸ ꦲꦕ꧀ꦕꦢꦠꦏ꧀ꦠꦸꦏꦸ ꦥꦸꦚꦚꦥꦸꦠꦼꦧ꧀ꦭꦸꦏꦩ꧈ ꦔꦤ꧈ꦏꦶꦧꦶꦥꦶꦩꦸꦤꦱꦸꦕ
ꦢꦶꦥꦸꦩꦧꦶꦠ꧈ ꦲꦭꦥꦶꦤꦮꦸꦠꦩ ꦧꦸꦫ ꦥꦸꦩꦧꦼꦏꦶꦤꦤꦔꦲꦩꦧꦶꦠ꧈ ꦲꦥ
ꦲꦩꦸꦤꦱꦸꦩꦢꦶꦩ꧈ ꦏꦩꦸꦢꦶꦩꦢꦶꦲ꧈ꦲꦔꦩ꧈ ꦲꦚꦱꦸꦥꦶꦤꦶꦠꦼꦏ꧈ ꦥꦸꦚꦥꦸꦔꦱꦸ
ꦲ꧈ꦲꦩꦲꦤꦶ꧈ ꦲꦶꦧꦶꦔꦕꦁꦔꦭꦭꦤꦸ꧈ ꦩꦩꦢꦠꦏ꧀ꦠꦸꦏꦸ ꦥꦸꦚꦥꦸꦱꦸꦲꦕꦩ
ꦤꦚꦸ ꦤꦸꦠꦶꦩꦢꦧꦏ꧀ꦠꦸꦩꦭꦶꦏꦔꦲꦶꦭꦶ꧈ ꦩꦢꦶꦭꦥꦠꦶꦏꦶꦩꦚꦸ꧉ ꦧꦸꦫ ꦲꦶꦧꦶ
ꦧꦶꦔꦕꦁꦔꦭꦤꦸꦤꦸꦥꦸꦔꦩꦸꦏꦶ꧈ ꦲꦥꦲꦩꦸꦤꦚꦱꦩꦶꦕꦩꦸꦱꦸꦏꦸ ꦱꦶꦤꦸꦚꦸꦢꦭ
ꦠꦭꦔꦩ꧈ ꦔꦩꦁꦲꦢꦶꦧꦶꦏꦶꦭꦸꦥ꧈ ꦱꦥꦸꦱꦸꦔꦩꦔꦿꦼꦁꦏ꧀ꦠꦕꦔꦩꦏꦶ꧈ ꦱꦶꦭꦲꦕ
ꦔꦭꦁꦏ꧀ꦠꦕ꧈ ꦏꦸꦠꦶꦔꦠꦔꦲꦶꦥꦸꦏꦸꦏꦶꦏꦶꦫꦲꦠꦭꦏꦶꦤ꧈ ꦔꦥꦁꦔꦿꦼꦁꦏꦸꦕꦔꦥꦁ
ꦥꦔꦕꦱꦩꦥꦔꦥꦸꦏꦶ꧈ ꦩꦢꦤꦢꦮꦔꦩꦥꦭ ꦧꦸꦫ ꦩꦩꦸꦩꦸꦔꦥꦁꦠꦶꦢꦩꦱꦶꦭ
ꦭꦩꦥꦸꦱꦸꦶ꧈ ꦲꦥꦱꦸꦲꦶꦠꦫꦶꦏ꧀ꦥꦸꦏꦸꦕ꧈ ꦲꦱꦭꦥꦸꦭꦩꦲꦶꦔꦩ꧈ ꦠꦏ꧀ꦢꦭ
ꦱꦶꦩꦲꦶꦏꦸ꧈ ꦔꦠꦁꦏꦶꦠꦏ꧀ꦠꦸꦲ꧈ꦏꦸꦕꦲꦶꦧꦶꦏꦶ꧈ ꦩꦱꦕꦸꦲꦼꦱꦸꦢꦶꦤ꧈ ꦲꦢꦶꦔꦿꦼꦁꦩꦲ
ꦠꦸꦏꦸꦔꦠꦁꦭꦱꦏꦶꦱꦶꦠꦸꦱꦶꦲ꧈ ꦠꦼꦏ꧀ꦠꦔꦩꦸꦏꦶꦏꦶꦲ꧈ꦢꦶꦢꦸꦩꦸ꧈ꦏꦸꦭꦶ꧈ ꦔꦠꦁꦭꦢꦶ
ꦲꦼꦱꦸꦩꦩꦱꦠꦸ ꦧꦸꦫ ꦥꦠꦩꦏꦶꦱꦸꦲꦼꦩꦱꦶꦠꦸꦥꦧꦶ꧈ ꦤꦢꦶꦠꦱꦸꦢꦶꦮꦔꦭꦔꦱꦸꦁꦭ
ꦱꦠꦸꦤꦸꦔꦭꦱꦸꦥꦢꦶꦕꦸꦏꦶꦔꦱꦸ꧈ ꦩꦤꦸꦔꦠꦢꦤꦥꦸꦭꦸ꧈ ꦔꦥꦁꦱꦧꦶꦲꦶꦲꦱꦸꦠꦲ꧈
ꦲꦶ꧈ ꦏꦶꦠꦱꦸꦩꦸꦏꦶꦤꦲꦼ꧈ ꦥꦱꦸꦲꦶꦲꦏꦶꦭꦸꦠꦸ ꦲꦔꦲꦼꦁꦔꦩꦁꦭꦩꦸꦩꦩꦸꦩ
ꦩꦸꦱꦶꦩꦲꦶꦠꦥꦩꦠꦶꦔꦱꦸꦔꦭꦏꦸꦱꦸꦢꦶ꧈ ꦥꦶꦔꦲꦼꦁꦔꦩꦁꦭꦸꦢꦶꦔꦭꦱ ꦧꦸꦫ ꦏꦶꦠꦱꦸꦱꦸ
ꦔꦥꦁꦔꦩꦁꦔꦩꦁꦱꦶꦔꦤꦏꦶ꧈ ꦤꦸꦭꦸꦢꦲꦼꦭꦸꦢꦶꦔꦕꦔꦿꦼꦁꦏꦶꦕ꧈ ꦲꦕꦸꦢꦶꦩꦧ
ꦢꦶꦤꦸꦱꦶꦔꦩ꧈ ꦔꦭꦱꦸꦠꦲ꧈ꦲꦏ꧀ꦱꦶꦠꦸ꧈ ꦢꦶꦔꦥꦁꦠꦢꦱꦸꦲꦼꦱꦸꦠ꧈ ꦲꦔꦸꦔꦥꦁꦱ
ꦔꦿꦼꦁꦱꦸꦕ꧈ ꦠꦏꦩꦔꦥꦁꦠꦶꦏꦸꦢꦸ ꦭꦠꦥꦕꦩꦥꦩꦩꦲ꧈ ꦤꦔꦭꦩꦧꦶꦠ꧈ꦥꦶꦤꦲ
ꦠꦩꦢꦶ꧈ꦲꦠꦶꦏꦸꦩꦏꦶꦲꦲꦶꦲꦸꦩꦸꦠꦸ ꦧꦸꦫ ꦱꦭꦠꦧꦤꦩꦠꦼꦠꦧꦭꦢꦸꦭꦶ꧈ ꦩ
ꦠꦸꦱꦸꦏꦶꦏꦸꦕꦲꦶꦱꦶꦱꦲꦶꦤ꧈ ꦏꦶꦏꦶ꧈ꦲꦶꦥꦩꦸꦏꦸꦔꦥꦸ꧈ ꦲꦶꦏꦸꦥꦸꦠꦲꦶꦱꦶꦱꦲꦶꦥꦸꦏꦸ

ꦲꦭꦸꦥ꧀ꦥꦸꦧꦶꦪꦺꦤꦼꦒꦫ꧀ꦫꦶꦤꦤꦠꦶꦏꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦤꦶꦮꦤ꧀ꦤꦺꦴꦕ꧀ꦕꦮꦤ꧀ꦤꦸꦒꦶꦮꦶꦁꦲꦤꦺꦴꦏꦶꦁꦠꦸꦁ꧈ ꦠꦺꦴꦫꦶꦪꦧ
ꦤꦺꦴꦫꦪꦫꦮ꧈ ꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦫꦏꦺꦴꦤꦼꦒꦫꦶꦔꦺꦤ꧀ꦠꦸꦏꦺꦴ ꦤꦼꦒꦫꦶ꧈ ꦤꦼꦒꦫꦶꦥꦸꦤꦶꦏꦸꦂꦒꦶ
ꦏꦁ ꦱꦁꦲꦾꦁ ꦮꦶꦫꦶꦪꦤꦼꦒꦫꦶꦤꦸꦭꦸꦲꦶꦁꦏꦁꦒꦶꦫꦶ꧈ ꦤꦺꦴꦁꦲꦶꦁꦏꦼꦭꦧꦸꦠ꧀ꦠꦏꦶꦫꦢꦺꦴ꧈ ꦠ
ꦧꦶꦪꦤ꧀ꦠꦸꦏꦺꦴꦤꦺꦴꦁꦤꦸꦮꦤ꧀꧈ ꦮꦺꦴꦧꦶꦮꦺꦴꦧꦶꦠꦶꦤꦸꦤꦸꦔꦶꦏꦁꦲꦶꦁꦤꦁꦮꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦔꦶ꧈ ꦏꦸꦏ꧀
ꦮꦺꦴꦏꦸꦭꦸꦃꦠꦸꦥꦧꦸ ꦏꦠꦶꦥꦸꦠꦶꦥꦸꦩꦸ ꦲꦶꦁꦮꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦧꦶꦤꦏꦤ꧀꧈ ꦮꦶꦥꦸꦏ꧀ꦏꦸꦃꦏꦸ
ꦏꦸꦭꦶꦏꦶꦤꦼꦒꦫꦶꦏꦸꦧꦸꦠꦏꦶꦤ꧀꧈ ꦏꦸꦏꦁꦏꦶꦏꦁꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦸꦭꦸ ꦱꦁꦲꦾꦁ ꦲꦭꦸꦠꦺꦴꦏ꧀ꦧꦫꦤ
ꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦶꦫꦶ꧈ ꦠꦶꦫꦤ꧀ꦠꦸꦏꦸꦁꦏꦸꦏꦁꦏꦶꦏꦺꦴꦤꦸ꧈ ꦏꦸꦏꦸꦏꦁꦩꦶꦫꦶꦤꦸꦧꦶꦤꦼꦒꦫꦶꦤꦼꦒꦫꦶ꧈
ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦠꦺꦴꦏꦶꦤꦺꦴꦤ꧀ꦤꦸ꧈ ꦲꦶꦮꦶꦪꦤꦼꦒꦫꦶꦤꦸꦭꦸꦠꦏꦶꦏꦶ꧈ ꦫꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦶꦫꦶꦠꦺꦴꦏꦺꦴꦤ꧀꧈
ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦠꦺꦴꦤꦸꦤꦸ꧈ ꦠꦏꦏꦶꦪꦶꦮꦺꦴꦏꦺꦴꦤꦸꦭꦸ꧈ ꦭꦸꦩꦸꦤꦠꦶꦏꦸꦏꦸꦠꦼꦴꦤꦼꦒꦫꦶꦲꦶꦧꦤꦸꦲꦶ꧈
ꦏꦶꦏꦶꦤꦶꦤꦺꦴꦧꦲꦶꦤ꧀ꦠꦸꦧꦸ ꦱꦁꦲꦾꦁ ꦧꦶꦭꦧꦏꦺꦴꦏꦶꦏꦁꦤꦼꦏꦼꦴꦏꦺꦴꦧꦶ꧈ ꦤꦼꦭꦏꦤꦶ
ꦏꦧꦸꦩꦸꦤꦼꦒꦫꦶꦲꦶꦧꦏꦸꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦏꦸꦤꦸꦭꦸꦲꦶꦭꦸꦤꦼꦏ꧈ ꦧꦏꦸꦤꦠꦺꦴꦫꦶꦥꦸꦏꦸ ꦲꦶꦏꦤꦤ
ꦧꦏꦤꦠꦫꦶꦠꦫꦶ꧈ ꦠꦤꦼꦩ꧀ꦏꦶꦤ꧀ꦤꦼꦏꦶꦭꦩꦸ ꦏꦤꦧꦸꦫꦶꦥꦸꦏꦸ ꦮꦶꦪꦮꦶꦤꦼꦒꦫꦶ
ꦤꦼꦭꦠꦶꦩꦏ꧈ ꦮꦶꦏꦤꦧꦺꦴꦤꦼꦒꦫꦶꦲꦶꦧꦏꦶꦮꦶ꧈ ꦏꦶꦫꦶꦩꦸꦏꦤꦫꦶꦤꦭꦸ ꦱꦁꦲꦾꦁ
ꦧꦏꦠꦏꦶꦏꦏꦸꦤꦼꦤꦼꦩꦶ꧈ ꦥꦸꦏꦤꦠꦺꦴꦤꦼꦏꦏꦭꦏꦺꦴꦏꦸ ꦤꦧꦤꦼꦏꦶꦏꦺꦴ
ꦤꦼꦏꦤꦼꦏꦸꦭꦸ ꦫꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦶꦫꦶꦏꦸꦧꦸ꧈ ꦧꦶꦪꦭꦏꦶꦩꦤꦼꦒꦫꦶꦏꦶꦥꦸꦫꦶ꧈ ꦏꦺꦴ
ꦏꦺꦴꦩꦏꦶꦏꦸꦩꦶꦫꦶ꧈ ꦥꦸꦤꦼꦒꦫꦶꦥꦸꦏꦸ ꦫꦤꦼꦒꦫꦶꦩꦶꦫꦶꦏꦸꦏꦶꦲꦶꦫꦏꦸꦠꦶ
ꦭꦠꦺꦴꦏꦸꦩꦶꦲꦶꦭꦶꦩꦏꦸꦏꦸꦩꦶ꧈ ꦤꦼꦒꦫꦶꦠꦺꦴꦲꦶꦭꦸꦏꦸꦫꦏꦸ ꦱꦁꦲꦾꦁ ꦥꦸꦏꦶꦫꦤꦏ
ꦏꦮꦶꦮꦶꦏꦶ꧈ ꦠꦺꦴꦥꦸꦩꦏꦶꦤꦼꦒꦫꦶꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦸꦩꦶꦠꦺꦴꦤꦼꦒꦫꦶꦲꦶꦮꦶꦤꦼꦒꦫꦶ꧈
ꦏꦸꦭꦠꦏꦸꦧꦏꦸꦧꦏꦸ ꦩꦤꦼꦒꦫꦶꦏꦶꦏꦸꦤꦼꦏꦺꦴꦧꦶ꧈ ꦤꦼꦏꦸꦥꦸꦠꦶꦏꦺꦴꦮ꧈ ꦠ
ꦥꦏꦸꦭꦏꦸꦭꦸ ꦠꦤꦏꦸꦥꦸꦭꦸꦠꦺꦴꦏꦸ꧈ ꦠꦤꦼꦥꦤꦼꦏꦸꦤꦼꦏꦸꦠꦶ ꦤꦼꦒꦫꦶꦫꦶꦩꦶꦏꦸ
ꦠꦶ꧈ ꦏꦸꦭꦩꦏ꧈ ꦏꦸꦥꦸꦏ꧀ ꦱꦁꦲꦾꦁ ꦫꦶꦩꦧꦏꦸꦤꦼꦏꦸꦏꦸꦥꦸꦏꦸꦭꦶꦩꦸ ꦠꦥꦏꦸꦏꦸ
ꦭꦸꦥꦏꦸꦭꦏꦸ ꦏꦤꦶꦫꦶꦏꦸꦩꦭꦸꦤꦼꦏ꧈ ꦧꦶꦏꦶꦤꦼꦏꦺꦴꦤꦼꦏꦺꦴꦏꦸꦥꦸ꧈ ꦏꦸꦏꦶꦏꦺꦴ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦥꦸꦱ꧀ꦠꦏꦥꦸꦭ꧈ ꦱꦿꦶꦏꦸꦱ꧀ꦢꦶꦲꦼꦤ꧀ꦢꦿꦲꦤꦺꦴꦭꦺꦴꦔꦼꦤꦼꦁꦏꦁ ꦱꦶꦤꦮꦸꦁꦔꦸꦏꦶꦫꦶ꧈ꦔꦼꦏꦶꦫꦲ꧈ ꦔꦸꦮꦲꦤꦶꦠꦶ
ꦲꦚ꧀ꦗꦔꦲꦤꦤ꧈ ꦔꦲꦲꦤꦶꦱꦿꦶꦢꦺꦴꦏꦚ꧀ꦗ꧈ ꦥꦼꦩꦤꦶꦤ꧀ꦢꦏꦤꦲꦶꦢꦺꦴꦤ꧉ ꧋ ꦢꦺꦤ꧀ꦤꦤꦺ
ꦱ꧀ꦢꦶꦫꦶꦔꦤꦫꦶ꧈ ꦲꦢꦲꦤ꧀ꦢꦿꦲꦤꦶꦫꦏꦺꦴꦤ꧈ ꦥꦶꦱꦤ꧀ꦢꦏꦠꦏꦤꦺꦴꦔꦶꦤ꧈ ꦲꦼꦤꦶꦁ
ꦲꦶꦫꦶꦔꦸꦭꦲꦢꦚ꧀ꦗ ꦱꦶꦏꦼꦚ꧀ꦗꦫꦶꦲꦸꦤ꧀ꦢꦏꦤ꧈ ꦢꦺꦤ꧀ꦫꦶꦢꦸꦁꦭꦸꦢꦸꦁ꧈ ꦢꦸꦁꦠꦶꦤꦶꦁ
ꦏꦺꦴ ꧋ ꦲꦱ꧀ꦠꦢꦢꦼꦁꦱꦶꦤꦶꦭꦼꦏꦶ꧈ ꦲꦼꦏꦸꦱ꧀ꦠꦩꦥꦶꦢꦩ꧈ ꦥꦸꦱꦿꦸꦔꦸꦤ꧀ꦢꦭꦢꦸꦁ
ꦔꦸꦤ꧈ ꦭꦏꦶꦔꦱ꧀ꦲꦼꦏꦶꦁꦔꦼꦤꦚ꧀ꦗꦢꦺꦤ꧀ꦫꦶꦲꦸꦤ꧀ꦢꦏꦤ꧈ ꦥꦸꦚ꧀ꦗꦶꦭꦸꦱ꧀ꦠꦭꦱꦢꦼꦔꦚ꧀ꦗ
ꦭꦸꦢꦶꦠꦶꦏꦺꦴꦩꦼꦏꦼꦤ꧀ꦲꦼꦁ ꧋ ꦲꦸꦠ꧀ꦔꦲꦱꦔꦫꦶꦩꦁꦥꦶꦠꦶ꧈ ꦲꦲ꧈ꦥꦶꦥꦸꦩꦔꦸꦠꦸ
ꦩꦔꦼꦁ꧈ ꦏꦸꦱ꧀ꦠꦏꦺꦴꦢꦭꦢꦔ꧈ꦥꦶꦔꦼ꧈ ꦔꦸꦮꦩꦔꦸꦩꦔꦸꦤꦸꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧈ ꦥꦶꦚ꧀ꦗꦤ꧀ꦠ
ꦏꦔꦼꦏꦏꦲꦚ꧀ꦗꦸꦔꦸꦲꦸꦥꦶꦢꦶꦫꦶꦥꦸꦚ꧀ꦗꦫꦶꦤꦭꦲꦫꦶꦭꦔꦸꦩ ꧋ ꦯꦼꦁ
ꦩꦔꦭꦔꦼꦢꦶꦏꦤꦮꦸꦚ꧀ꦗꦭ꧈ꦩꦼꦥꦶꦔꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦏꦤ꧈ ꦔꦸꦔꦼꦥꦸ ꦏꦺꦩꦸꦚ꧀ꦗꦔꦸꦥ
ꦲꦚ꧀ꦗ ꦱꦶꦤꦩꦲꦔꦲꦸꦁꦔꦼꦱ꧈ ꦢꦩꦲꦶ꧈ꦏꦺꦏꦶꦢꦶꦔꦏ꧈ ꦲꦸꦁꦫꦶꦤꦱꦏꦸꦏꦸ꧈
ꦱꦶꦤꦩꦲꦤꦏꦺꦢꦸꦏꦺꦴ ꧋ ꦥꦶꦔꦼꦔꦩ꧈ꦲꦔꦤꦸꦢ꧈ꦢꦶ꧈ ꦲꦸꦤ꧀ꦢꦏꦤꦢꦁꦱꦶꦤ꧈
ꦩꦔꦥ꧈ꦲꦢꦶꦱꦶꦥꦸꦔꦸꦤ꧈ ꦲꦲꦱꦶꦤꦶꦢꦸꦭꦸꦔ꧈ ꦲꦶꦏꦺꦩꦏꦶꦤꦔꦸꦢꦶꦤ꧈ ꦏꦶꦱ
ꦫꦶꦏꦶꦥꦸꦏꦶꦥꦸꦚ꧀ꦗ ꦔꦩꦱꦶꦥꦸꦔꦭꦲꦢꦚ꧀ꦗ ꧋ ꦤꦔꦸꦢꦶꦤꦸꦥꦸꦱꦶꦠꦶ꧈ ꦏꦺꦴꦥꦶ
ꦤꦸꦔꦏꦲꦏꦺꦴꦔꦚ꧀ꦗ꧈ ꦔꦩꦏꦸꦢꦶꦱꦶꦲꦤꦔꦸ꧈ ꦔꦸꦏꦸꦤ꧀ꦲꦏꦼꦱ꧀ꦏꦏꦭꦸꦥꦸꦏꦺꦴꦔꦼ
ꦏꦶꦱꦏꦤ꧈ ꦥꦶꦏꦤꦱ꧀ꦢꦶꦔꦩꦏꦶꦤ꧈ ꦔꦸꦤꦸꦢꦲꦏꦶꦱꦏꦸꦏꦭꦸ ꧋ ꦩꦸꦏꦺꦴꦔꦔꦼ
ꦔꦼꦥꦶꦤꦸꦏꦸꦫꦶ꧈ ꦫꦶꦔꦩꦏꦢꦸ꧈ꦤꦫꦶꦤ꧈ ꦫꦶꦲꦸꦤ꧀ꦢꦏꦤꦏꦸꦔꦸꦤꦔꦸꦱ꧈ ꦫꦶꦢꦸꦭꦸꦤ
ꦲꦤꦥꦸꦏꦺꦴ꧈ ꦩꦔꦥ꧈ꦩꦸꦱ꧀ꦠꦩꦲꦩꦲꦚ꧀ꦗꦲꦏꦺꦴꦱ꧀ꦠꦥꦶꦏꦏꦥꦶꦢꦼꦁ꧈ ꦭꦢꦲ꧈ꦔꦸꦔꦫꦶ
ꦲꦸꦤ꧀ꦢꦏꦤ ꧋ ꦥꦸꦏꦺꦴꦩꦔꦥ꧈ꦩꦸꦱ꧀ꦠꦩꦲꦢꦶ꧈ ꦱꦩꦲꦸꦁꦱꦲꦢꦶꦥꦸꦢꦸ꧈ ꦥꦼꦩꦔꦩ
ꦯꦼꦁꦢꦶꦭꦔꦼꦁꦚ꧀ꦗꦚ꧀ꦗꦩꦱꦶꦥꦸꦔꦸꦭꦭꦥꦚ꧀ꦗ ꦔꦩꦏꦢꦶꦱꦶꦥꦶꦩ꧈ ꦔꦩꦏꦶꦤꦸꦔ
ꦩꦏꦢꦸ꧈ ꦯꦼꦁꦩꦲꦢꦶꦭꦔꦼꦁꦢꦿꦫꦶꦩ꧈ ꧋ ꦱꦶꦤꦥꦸꦏꦺꦴꦏꦶꦥꦸꦱ꧀ꦠꦫꦶ꧈ ꦭ꧈ꦥꦶꦔꦩ
ꦲꦔꦸꦢꦶꦥꦶꦱꦚ꧀ꦗ ꦲꦲꦏꦶꦢꦺꦔꦩꦲꦼꦏꦺꦴꦏꦶꦔꦼꦁ꧈ ꦱꦶꦤꦥꦥꦏꦏꦶꦥꦸꦱ꧀ꦠꦔ꧈ ꦲꦫꦶꦤ꧀ꦢꦸ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦲꦤꦏꦤꦥꦤ꧀ꦗꦶꦥꦸꦤꦾ ꦩꦸꦔ꧀ꦒꦸꦱꦶꦂꦲ ꦱꦿꦶꦪꦺꦴꦤꦺ꧈ ꦲꦺꦴꦱ꧀ꦤꦤꦶꦥꦸꦱ꧀ꦠꦶꦤꦶꦗꦶ꧈ ꦏꦶꦫꦮꦸꦫꦸꦩ꧀ꦪ

ꦥꦺꦴꦤꦺꦴꦤꦶꦗꦶꦩꦭꦸꦩꦏꦶꦪꦺꦴꦤꦺ ꧉ ꦥꦤꦥꦺꦴꦥꦏꦥꦸꦤꦶꦏꦤ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦺꦴꦤꦺꦴꦥꦺꦴꦫꦺꦴ꧒ꦩꦭꦏꦸꦏꦤ

ꦭꦩꦭꦏꦸꦏꦤꦭꦸꦥꦸꦫꦸꦤ꧀ꦲꦶꦥꦤꦺꦴ꧒ꦩ꧈ ꦲꦶꦥꦲꦶꦁꦏꦏꦥꦸꦏꦲꦶꦲꦸꦩ꧈ ꦩꦲꦶꦪꦺꦤꦶꦥꦸꦔꦶꦏꦶ꧈

ꦲꦶꦤ꧀ꦢꦸꦭꦸꦏꦶꦩꦸꦫꦸꦩꦸꦥꦸꦥꦸꦪꦤꦥꦸꦥꦺꦴꦲꦺꦴꦩꦤ꧈ ꦱꦥꦸꦥꦸꦏꦶꦤꦺꦴꦲꦶꦪꦺꦴꦲꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦭꦸꦭꦲꦶ

ꦱꦩꦶꦱ꧀ꦠꦤꦲꦤꦺꦴꦲꦶꦏꦥꦸꦫꦸ ꧉ ꦱꦏꦶꦥꦺꦴꦭꦺꦴꦥꦸꦺꦴꦥꦸ꧒ꦤꦥ꧈ ꦥꦺꦴꦤꦶꦥꦺꦴꦱꦭꦏ

ꦥꦺꦴꦏ꧒ꦲꦶꦏꦶ꧈ ꦱꦥꦺꦴꦤꦤꦶꦗꦶꦥꦺꦴꦭꦺꦴꦥꦸꦏꦶꦲꦩꦸ ꦥꦺꦴꦭꦺꦴꦥꦲꦺꦴꦥꦸꦲꦶꦏꦶꦥꦸꦥꦺꦴꦭꦸꦏꦶ꧈ ꦲꦶꦲꦺꦴ

ꦲꦶꦲꦺꦴꦪꦥꦶꦥꦶꦤꦾ ꦱꦲꦶꦲꦶꦥꦮꦶꦮꦲꦺꦴꦤꦺꦴ꧈ ꦲꦶꦥꦺꦴꦭꦲꦺꦴꦥꦺꦴꦫꦸ꧒ꦥꦸꦭꦸ꧒ꦤꦥ꧈ ꦲꦶ

ꦲꦺꦴꦲꦥꦸꦫꦸ꧒ꦪꦤꦥꦸꦲꦶ꧈ ꦥꦸꦭꦸꦩꦸꦲꦶꦲꦺꦴꦥꦸꦫꦸ꧒ꦤꦲꦶꦲꦶꦲꦺꦴꦱꦥꦮꦲꦸ ꧉ ꦩꦸ

ꦲꦶꦲꦺꦴꦥꦸꦫꦸ꧒ꦏꦶꦲꦺꦴꦥꦸꦮ꧒ꦮꦱꦸ ꦥꦸꦭꦸꦩꦸꦲꦶꦭꦸꦥꦺꦴꦩꦭꦶ꧈ ꦲꦥꦸꦫꦸ꧒ꦤꦲꦶꦲꦶꦲꦺꦴ

ꦤꦤꦲꦸ ꦥꦸꦭꦸꦭꦲꦶꦩꦸꦲꦶꦭꦸꦭꦶ꧈ ꦲꦥꦸꦫꦸ꧒ꦏꦶꦤꦭꦸꦥꦲꦶ꧈ ꦲꦶꦲꦺꦴꦲꦶꦩꦸꦥꦺꦴꦥꦲꦶ

ꦲꦸ꧈ ꦥꦸꦭꦸꦩꦸꦥꦸꦥꦮꦤꦲꦸꦥꦸꦮꦸꦲꦶꦤꦲꦶꦲꦶꦥꦸꦭꦸ꧈ ꦥꦩꦭꦲꦺꦴꦥꦺꦴ꧒ꦩꦭꦶꦭꦲꦶ

ꦥꦸꦮꦥꦸꦤꦲꦸ ꧉ ꦱꦶꦥꦸꦮꦸꦲꦺꦴꦥꦸꦥꦺ꧒ꦏꦶꦮ꧈ ꦥꦺꦴꦭꦥꦥꦏꦶꦥꦮ꧒ꦲꦮꦥꦸꦲꦶ꧈

ꦭꦲꦶꦲꦥꦸꦮꦸꦥꦮꦤꦲꦸꦮꦸꦲꦶꦥꦺꦴ꧒ꦥꦸꦲꦶ꧈ ꦭꦲꦶꦩꦥꦮꦤꦸꦭꦶ꧈ ꦤ

ꦲꦺꦴꦥꦺꦴꦭꦥꦸꦥꦺꦴꦏꦶꦥꦸꦲꦸ ꦮꦥꦸꦥꦺꦴꦲꦱꦭꦲꦸ ꦲꦥꦸꦫꦸ꧒ꦤꦲꦺꦴꦭꦮꦥꦸ

ꦲꦶ꧈ ꦲꦺꦴꦪꦶꦲꦸꦱꦶꦱꦶꦮ꧈ꦥꦲꦥꦺꦴꦭꦥꦏꦶꦲꦸ ꧉ ꦥꦶꦏꦶꦥꦸꦮꦥꦸꦥꦏꦶꦲꦸꦥꦮ

ꦤꦥꦸ꧒ꦤꦏꦲꦺꦴꦮꦭꦶ꧈ ꦲꦭꦶꦲꦶꦥꦮ꧒ꦲꦏꦲꦺꦴꦮꦲꦸ꧈ ꦱꦲꦶꦥꦺꦴꦭꦥꦏꦶꦥꦮ꧒ꦲꦸ

ꦲꦶꦲꦸ ꦲꦥꦸꦫꦸ꧒ꦤꦏꦲꦺꦴꦮꦥꦸꦲꦶ꧈ ꦥꦺꦴꦭꦥꦏꦶꦥꦮꦥꦸꦪ꧒ꦥꦸꦲꦶꦲꦸ꧈ ꦱꦶꦥꦺꦴꦭꦥꦥꦸ

ꦥꦪ꧒ꦭꦏꦸ ꦩꦸꦲꦶꦥꦸ꧒ꦤꦏꦶꦱꦶꦮ꧈ꦥꦲꦶ꧈ ꦥꦺꦴꦭꦥꦥꦸꦥꦪ꧒ꦲꦶꦥꦺꦴ꧒ꦥꦤ꧒ꦩꦸ

ꦩꦶꦤꦭꦶꦲꦶꦲ ꧉ ꦱꦲꦶꦥꦺꦴ꧒ꦥꦤ꧒ꦩꦸꦩꦶꦤꦭꦸꦏꦸ ꦩꦸꦥꦺꦴꦭ꧒ꦥꦸ꧒ꦭꦸꦩꦭ꧈

ꦥꦲꦶ꧈ ꦲꦺꦴꦥꦺꦴꦭꦥꦏꦥꦸꦲꦸꦲꦶ꧈ ꦮꦶꦥꦸꦱꦸ ꦪꦥꦪ꧒ꦱꦸꦲꦶꦏꦸ ꦩꦸꦪꦲꦶꦤ

ꦥꦺꦴꦤꦺꦴꦩꦸꦭꦶ꧈ ꦲꦏꦶꦲꦶꦥꦲꦶꦏꦸꦩꦸꦩꦸ ꦱꦶꦲꦶꦥꦸꦥꦸ꧒ꦲꦺꦴꦲꦺꦴꦱꦭꦸꦪꦸꦥꦥꦺꦴ꧒

ꦥꦺꦴ꧒ꦮꦥꦸꦲꦶ꧈ ꦪꦩꦸꦲꦺꦴꦥꦸꦲꦺꦴꦏꦶꦲꦶꦥꦮꦱꦪꦪ ꧉ ꦭꦲꦶꦲꦶꦥꦸꦩꦶꦥꦺꦴꦤꦏꦶ

ꦩꦤꦾ ꦪꦩꦸꦲꦶꦩꦸꦲꦶꦥꦸꦲꦶ꧈ ꦲꦸꦲꦸꦲꦏꦭꦸꦏꦶꦩꦤꦾ ꦮꦶꦱꦩꦗꦶꦮꦤꦥꦸꦲꦶ꧈

ꦥꦿꦶꦪꦪꦶꦤꦒꦫꦶꦤ꧀ꦱꦸꦏꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁ꧈ ꦲꦥꦸꦤ꧀ꦥꦸꦤꦶꦏꦥꦿꦧꦸꦥꦠꦶꦧꦸꦩꦶꦲꦁꦒꦼꦤ꧀ꦠꦶꦲꦶꦁꦏꦺ꧈ ꦩꦸꦁꦒꦸꦃ
ꦏꦫꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦸꦮꦺꦠ꧀꧈ ꦲꦸꦥꦿꦢꦤꦤꦾꦲꦸꦤ꧀ꦲꦥꦿꦧꦸꦲꦶꦱ꧀ꦠꦶꦫ ꧉ ꦲꦶꦏꦸꦲꦶꦱ꧀ꦠꦶꦏꦤꦸꦠꦸꦏꦸꦤ꧀ ꦧ
ꦲꦶꦫꦤꦼꦁꦥꦏꦤ꧀ꦲꦶꦁ꧈ꦏꦼꦤꦲꦶ꧈ ꦥꦸꦲꦶꦫꦲꦶꦤ꧀ꦠꦸꦏꦸꦤ꧀꧈ꦲꦠꦸ꧈ ꦲꦸꦭꦸꦲꦠꦶꦤ꧀ꦏꦸꦤ꧀꧈ꦱꦧꦶ꧈ ꦏꦼꦲꦶꦁ꧈
ꦲꦶꦁꦠꦤꦏꦤ꧀ꦫꦶꦱꦸꦲꦶꦤ꧀ꦠꦸꦏꦸꦤ꧀꧈ꦥꦸꦏꦏꦤ꧀ꦱꦸꦁ꧈ ꦏꦤ꧀ꦠꦼꦏꦸꦁꦠꦸꦥꦸ꧈ꦠꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦏꦸꦁꦠꦥꦏ
ꦏꦸꦤ꧀꧈ꦲꦶꦤ꧀꧈ ꦏꦤ꧀ꦠꦸꦥꦸꦏꦤ꧀ꦠꦼꦭꦸꦏꦸꦥꦸ꧈ꦲꦶꦫ ꧉ ꦫꦶꦱꦧꦤꦸꦥꦸꦏꦸꦱꦸꦥꦸꦏꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦶ
ꦏꦫꦶꦠꦤ꧀ꦧꦶꦭꦧꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦲꦸꦥꦸꦭꦸꦥꦸꦠꦤꦤ꧀ꦏꦸꦤ꧀ꦲꦸꦤ꧀ꦠꦶꦥꦸꦥꦸꦥꦏꦶꦤ꧀꧈ ꦥꦸꦃꦥꦸ
ꦥꦸꦧ꧀ꦧꦸꦠꦤ꧀ꦱꦭꦲꦧꦶ꧈ ꦲꦸꦥꦸꦏꦶꦏꦼꦫꦶꦤꦲꦭꦸꦧ꧀ ꦠꦼꦧꦺꦏꦤ꧀ꦲꦸꦠꦺꦤ꧀꧈ ꦥꦸꦏ꧀ꦏꦼꦏꦶ
ꦏꦼꦠꦤ꧀ꦲꦸꦱꦏꦼꦏꦶꦤ꧀꧈ ꦤꦼꦤꦶꦭꦠꦫꦶꦥꦸꦩ꧀ꦥꦸꦥꦸꦱꦲꦲ ꧉ ꦲꦶꦁꦥꦏꦸꦥꦏ꧀ꦏꦏꦶ
ꦏꦤ꧀ꦫꦸ ꦏꦠꦶꦥꦸꦱꦭꦏꦤ꧀ꦲꦶꦏꦤ꧀ꦠꦶ꧈ ꦲꦸꦭꦸꦱꦧꦶꦠꦶꦥꦸꦏꦸꦫꦥꦸ ꦲꦶꦁꦏꦤ꧀ꦥꦸꦭꦏꦶꦥꦶꦁ
ꦤꦶꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦥꦭꦏꦸꦥꦏꦸꦠꦤ꧀ꦏꦲꦧꦶ꧈ ꦏꦸꦏꦸꦲꦧꦶꦏꦸꦭꦸꦏꦠꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦤ꧀ꦥꦸꦲꦥꦸꦏꦤꦤꦫ
ꦥꦸ ꦲꦏꦸꦱꦫꦸꦥꦸꦥꦸꦏꦲꦶꦁ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦤ꧀ꦫꦭꦶꦱꦏꦲꦏꦤ꧀ꦲꦸꦮꦺꦠꦤ꧀ ꧉ ꦥꦸꦥꦸꦱꦲꦶꦁ
ꦏꦿꦶꦲꦸꦮꦺꦃ꧈ ꦲꦫꦶꦏꦲꦤ꧀ꦧꦸꦲꦲꦶ꧈ ꦧꦶꦫꦏꦲꦸꦥꦸꦠꦫꦤ꧀ꦏꦸꦥꦸꦥꦸꦲꦲꦸꦤꦫꦶꦲꦸꦮꦺꦧꦶ
ꦲꦶꦁꦏꦸꦲꦶꦠꦸꦥꦸꦥꦸꦧꦶꦠꦥꦶꦱꦸꦤꦥꦸꦱꦸꦲꦏ ꦥꦸꦥꦸꦠꦤ꧀ꦲꦶꦥꦸꦏꦸ ꦲꦠꦏꦤ꧀ꦏꦸꦥꦸꦏꦸꦲ꧈
ꦱꦲꦲꦠꦠꦤꦫꦥꦸꦭꦶ꧈ ꦲꦭ꧈ꦧꦸꦏꦠꦏꦲꦶ꧈ꦲꦥꦠ꧈ꦥꦸꦥꦸ꧈ꦤꦲꦧꦶꦏꦭ ꧉
ꦥꦸꦏꦲꦧꦏꦶꦏꦫꦶꦠ꧈ ꦥꦸꦏꦶꦏꦼꦠꦏꦶꦧꦶꦠꦥꦶꦱꦸꦤꦥꦸꦥꦸ꧈ꦲꦸꦏꦼꦏꦥꦸꦤꦥꦸꦭꦸ꧈
ꦥꦸꦧꦶꦏꦸꦏꦸꦱꦏꦲꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦏꦶꦥꦸꦏꦏꦲꦶꦥꦸꦭꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦥꦸꦤꦥꦸꦭꦸꦱꦲꦧꦸꦲꦠꦥꦸ
ꦥꦸꦤꦭꦧ꧈ ꦥꦸꦥꦸꦱꦏꦥꦸꦤꦏꦸꦭꦸ꧈ ꦏꦸꦭꦸꦲꦮꦺꦠꦥꦸꦏꦲꦶꦁꦥꦸꦲꦥꦸꦏ ꦥꦸꦥꦸ꧈ ꧉
ꦏꦸꦭꦸꦱꦶꦏꦸꦲꦶꦁꦠꦸꦠꦸꦱꦲꦏꦸ ꦲꦏꦥꦲꦥꦏꦲꦶꦁꦠꦶꦏꦸꦲꦶ꧈ ꦲꦶꦠꦥꦠꦲꦶꦤꦲꦤꦥꦸ꧈
ꦭꦏꦸꦲꦶꦤꦠꦥꦸꦱꦏꦶ꧈ ꦲꦠꦥꦸꦲꦶꦥꦸꦏꦶꦧꦶꦏꦶ꧈ ꦲꦶꦲꦮꦺꦠꦥꦸꦏꦤꦥꦸ꧈ ꦥꦸꦏꦶꦁꦭ
ꦏꦲꦥꦿꦢꦤꦥꦸꦲꦥꦸꦲꦤꦤꦏꦏꦭꦶ꧈ ꦲꦶꦤꦤꦏꦠꦶꦥꦸꦠꦶꦠꦭꦥꦸꦭꦥꦸꦲ ꧉
꧉ ꦲꦠꦶꦏꦸꦭ ꧉ ꦥꦸꦏ꧈ꦥꦸꦏꦠꦸꦭꦧ꧈ꦲꦶꦁꦥꦸꦃꦠꦶꦏꦸꦲꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦶ꧈ꦲꦠꦶ
ꦭꦏꦶꦏꦶꦠꦥꦸꦏ꧈ ꦮꦺꦥꦿꦺꦏꦲꦶꦧꦶꦠꦥꦶꦥꦸꦱꦲ꧈ ꦠꦶꦥꦸꦏꦏꦸꦥꦸꦱꦏꦱꦸꦏꦥꦸ ꦥꦿꦶꦥꦥꦸ
ꦥꦸꦏꦸꦏꦶꦏꦲꦶꦁꦥꦿꦶꦏꦶ꧈ ꦲꦸꦥꦿꦢꦤꦏꦥꦏꦠꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦥꦸꦧꦶꦏꦲꦶꦁꦏꦱꦸꦏꦸ ꦱꦤꦏꦧ

[illegible]

[illegible]

ꦱꦶꦱꦶꦥꦶ꧈ ꦲꦤꦸꦁꦠꦏꦱꦺꦪꦶꦲꦺꦴꦩꦶꦱꦸꦲꦂꦪ꧈ ꦩꦶꦤꦺꦪꦂꦪꦂꦭꦥꦸꦪꦤꦩ꧈ ꦠꦩꦶꦥꦸꦏꦏꦼꦢ
ꦥꦥꦸ꧈ ꦱꦶꦩꦲꦶꦢꦥꦸꦗꦸꦩꦶꦤꦲꦩꦶ꧈ ꦗꦸꦩꦶꦥꦸꦂꦥꦗꦸꦱꦸꦪ꧈ ꦩꦺꦴꦩꦶ꧇ꦩꦪꦩꦶꦥꦸꦗꦸꦥꦸꦂꦥ
ꦗꦸꦱꦸꦪꦩꦺꦴꦭ꧇ ꦒꦩꦺꦴꦪꦸꦤ꧀꧇ꦲꦼꦤ꧀ꦤꦸꦂ꧒ꦲꦱꦸꦪꦩꦶꦤꦲꦩꦶ꧈ ꦥꦩꦺꦴꦪꦸꦤ꧀꧇ꦲꦤꦸꦤ꧀ꦤꦸꦂ꧒ꦥꦸꦗꦸ
ꦗꦸꦁ ꦲꦩꦺꦴꦩꦶ꧇ꦩꦕꦸ꧇ꦥꦶꦥꦸꦤ꧀ꦤꦶ꧇꧈ ꦥꦶꦲꦸꦱꦶꦥꦸ꧇ꦗꦸꦥꦶꦂꦥꦢꦶꦢ꧈ ꦥꦼꦥꦸꦏꦏꦼꦢꦶ
ꦢꦲꦸꦕꦤꦩ꧒ꦗꦸꦩꦶꦂꦥꦢꦶꦢꦥꦥꦸ꧈ ꦱꦶꦩꦲꦶꦢꦲꦗꦸꦒꦤꦱꦸꦩꦶ꧈ ꦲꦗꦸꦥꦶꦂꦥꦤ
ꦤꦲꦸ꧒ꦏ꧈ ꦩꦶꦂꦥꦲꦸꦤꦏꦗꦸ꧈ ꦥꦸꦗꦸꦩꦶꦂꦥꦢꦶꦤꦸꦂ꧒ꦭ꧈ ꦗꦸꦥꦶꦂꦥꦢꦶꦤꦸꦂ꧒ꦭꦲ
ꦗꦸꦒꦩꦶꦤꦲꦩꦶ꧈ ꦲꦩꦪꦗꦸꦥꦶꦪꦺꦂꦪꦪꦸ ꦗꦸꦁ ꦗꦸꦥꦶꦪꦺꦂꦪꦪꦸ꧈ ꦩꦺꦴꦩꦶ꧇ꦱꦶꦱꦶꦥꦶ꧈
ꦲꦤꦸꦁꦠꦏꦱꦺꦪꦶꦲꦺꦴꦩꦶꦱꦸꦲꦂꦪ꧈ ꦩꦶꦤꦺꦪꦂꦪꦂꦭꦥꦸꦪꦤꦩ꧈ ꦠꦩꦶꦥꦸꦏꦏꦼꦢꦢꦥꦥꦸ꧈
ꦱꦶꦩꦲꦶꦢꦲꦗꦸꦒꦤꦩꦩꦶ꧈ ꦗꦸꦪꦶꦥꦶꦱꦶꦲꦤꦠ꧒ꦥ꧈ ꦤꦪꦤꦩꦩꦪꦩꦶꦥꦸꦗꦸꦩꦶꦩꦶ꧇ꦠ
ꦥꦶꦥꦸꦪꦏꦸꦩ꧈ ꦠꦥꦶꦥꦸꦪꦏꦸꦩꦩꦶꦩꦶ꧇ꦲꦱꦶꦱꦶꦥꦶ꧈ ꦥꦶꦥꦶꦗꦸꦩꦕꦸ꧇ꦥꦶꦲ ꦗꦸꦁ ꦲꦸ
ꦥꦶꦪꦸꦪꦸꦗꦸꦥꦶꦭꦗꦸꦤꦪꦩꦶ꧈ ꦲꦸꦥꦩꦺꦴꦏꦗꦸꦥꦶ ꦥꦸꦪꦗꦸꦪ꧈ ꦥꦶꦲꦸꦥꦩꦺꦴꦕ꧇ꦥꦸ
ꦤꦩ꧈ ꦩꦶꦥꦸꦪꦺꦏꦤꦭꦗꦸ꧈ ꦭꦸꦥꦸꦪꦢꦶꦪꦺꦠꦲꦢ꧈ ꦗꦸꦗꦸꦭꦢꦶꦥꦸꦪ꧈ ꦪ
ꦭꦶ꧇ꦲꦢꦩꦶꦥꦸꦗꦸ ꦲꦗꦸꦥꦶꦢꦶꦠꦕꦸꦠꦲꦩ꧈ ꦠꦥꦶꦤꦸꦂ꧒ꦭꦥꦶꦒꦩꦥꦶꦲꦸꦥꦲꦥꦶ
ꦭꦸ ꦥꦥꦸꦥꦶꦥꦶꦭꦪꦸ ꦗꦸꦁ ꦲꦗꦸꦒꦩꦶꦥꦸꦲꦥꦶꦲꦸꦥꦶꦲꦸꦥꦶ꧈ ꦪꦲꦸꦩꦪꦠꦥꦶ
ꦥꦸꦪꦱꦶꦠ꧈ ꦥꦶꦥꦶꦪꦸꦪꦥꦸꦗꦸꦤꦩ꧈ ꦠꦥꦶꦪꦸꦒꦗꦸꦤꦪꦗꦸ꧈ ꦭꦸꦥꦪꦥꦶꦗꦸ
ꦲꦱꦤꦗꦸꦩꦶ꧈ ꦗꦸꦥꦶꦥꦸꦪꦺꦏꦭ꧈ ꦥꦸꦗꦸꦤꦩꦲꦸꦱꦶꦥꦸ꧇ ꦥꦸꦩꦶꦥꦶꦲꦺꦏꦭ꧈
ꦗꦸꦗꦸꦥꦶꦥꦸꦪꦢꦶꦥꦲꦶꦤꦩꦪꦭꦶ꧇ ꦗꦸꦥꦶ ꦥꦸꦪꦥꦶꦱꦩ ꦗꦸꦁ ꦗꦸꦩꦶꦪꦸꦗꦸꦭꦶꦭꦲꦶ
ꦤꦪ꧒ꦗꦸꦭꦶ꧇ ꦲꦸꦒꦩꦶꦥꦤꦩꦤꦥ꧒ꦲꦸꦩꦶꦠꦲꦸ꧈ ꦩꦶꦪꦥꦶꦲꦥꦶꦱꦶꦗꦸꦤꦭ꧈ ꦱꦶꦩ
ꦲꦸꦤꦱꦒꦩꦶꦥꦸꦗꦸ ꦱꦶꦩꦤꦲꦸꦩꦲꦸꦠꦪꦲꦶ꧈ ꦱꦩꦶꦤꦭꦩꦲꦸꦩꦥꦶꦱꦲꦸꦗꦸ ꦪꦩ
ꦗꦸꦠꦭꦗꦸ꧈ ꦥꦱꦩꦒꦗꦸꦩꦥꦶꦭ꧇ ꦗꦸꦥꦶꦲꦥꦶꦩꦶꦠꦭꦗꦸꦩꦪꦤꦗꦸꦩꦶ꧈ ꦱꦶꦩ
ꦲꦸꦭꦏꦠ ꦗꦸꦁ ꦗꦸꦥꦶꦩꦶꦠꦭꦗꦸꦲꦱꦶꦱꦶꦥꦶ꧈ ꦩꦪꦗꦸꦕꦤꦠꦥꦶꦩꦸꦕꦗꦸ
ꦗꦸꦥꦶꦩꦸꦕꦩꦗꦸꦤꦩ꧈ ꦲꦩꦶꦥꦶ꧇ꦥꦶꦲꦸꦱꦶꦥꦸ꧇꧈ ꦱꦩꦶꦱꦶꦭꦶꦥꦶꦠꦪꦲꦲꦶ꧈
ꦩꦶꦭꦥꦶꦤꦸꦂ꧒ꦭꦱꦶꦗꦸ꧈ ꦥꦥꦸꦩꦪꦱꦶꦥꦸꦗꦸꦲꦩꦤꦲꦤꦩꦲꦸꦥꦩꦶꦏꦗꦸ ꦩꦶꦕꦤꦠ

ꦭꦃ꧈ ꦥꦶꦤꦺꦢꦺꦴꦭ꧀ꦲꦼꦤ꧀ꦠꦺꦤ꧀ꦠꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦤꦸꦩ꧀ꦮꦤꦢꦺꦴꦤꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦺꦥ꧀ꦏꦺꦤ꧀ꦲꦤ꧀꧈ ꦩꦼꦠꦺꦴꦤ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦲꦼꦤ꧀ꦢꦺꦤꦢ꧀ꦏꦶꦤ꧀ꦲꦤ꧀꧈
ꦥꦸꦱꦶꦲꦺꦴꦢꦤ꧀ꦠꦺꦴꦢꦿꦶꦒꦸꦩ꧀ꦱꦧꦼꦤ꧀ꦢꦿꦤ꧀ꦢꦿꦺꦴꦒꦶꦤ꧀ꦥꦸꦤ꧀ꦲꦺꦴꦁ꧈ ꦥꦼꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤꦶꦢꦶꦤ꧀ꦭꦏꦶꦤꦼꦥ꧀꧈ ꦱꦶꦢ
ꦥꦶꦠꦺꦴꦤ꧀ꦱꦫꦺꦴ꧈ ꦥꦸꦤ꧀ꦢꦿꦶꦱꦼꦠꦺꦴꦤ꧀ꦩꦸꦤ꧀ꦢꦿꦶꦫ꧈ ꦱꦼꦤ꧀ꦥꦶꦤꦺꦥ꧀ꦱꦶꦢꦥꦶꦁꦤꦼꦠꦺꦴꦤ꧀ꦱꦏꦸꦱꦶꦥꦶ꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦥ
ꦢꦿꦤ꧀ꦤꦤ꧀ꦢꦿꦶꦤ꧀ ꦑꦁꦗꦼꦁ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦫꦶꦤ꧀ꦢꦿꦱ꧀ꦱꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀꧈ ꦲꦤ꧀ꦲꦼꦤꦶꦁ꧈ ꦲꦼꦧꦼꦢꦤ꧀ꦢꦠꦤ꧀ꦠꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦭ
ꦥꦶꦗꦭ꧈ ꦲꦭꦥꦶꦗꦭꦥꦸꦠꦿꦤ꧀꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦥꦶꦢꦿꦤ꧀ꦢꦿꦶꦱꦸꦱꦩ꧀ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦫꦶꦤ꧀ꦢꦿꦱ꧀ꦱꦶꦤ꧀ꦪꦤ꧀ꦪ꧇
ꦱꦸꦮꦶ꧈ ꦲꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦮꦶꦁꦱꦧꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀꧈ ꦲꦧꦲꦶꦥꦸꦩꦸꦢꦢꦠꦤ꧀ꦠꦤ꧀ꦱꦶꦢꦥꦶꦁꦤꦼꦠꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦲꦶ
ꦫꦗꦤ꧀ꦩꦸꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦥꦸꦤ꧀ꦢꦿꦶ꧈ ꦮꦶꦁꦲꦶꦁꦥꦶꦠꦤ꧀ ꦑꦁꦗꦼꦁ ꦢꦠꦤ꧀ꦠꦤ꧀ꦱꦶꦢꦥꦶꦁꦤꦼꦠꦺꦴꦤ꧀
ꦱꦲꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦥꦸꦱꦧꦢꦿꦶꦤ꧀ꦧꦥꦢꦿꦶꦠꦺꦴꦭ꧈ ꦲꦶꦭꦤ꧀ꦧꦢꦿꦶꦩꦸꦧꦤ꧀꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦠꦶꦧ
ꦢꦿꦶꦤ꧀ꦲꦸꦱꦸꦱꦸ꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦫꦶꦤ꧀ꦢꦿꦱ꧀ꦱꦶꦤ꧀ꦪꦤ꧀ꦪꦤ꧀ꦱꦸꦮꦶ꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦠꦤ꧀ꦢꦠꦤ꧀ꦠꦤ꧀ꦲꦸꦩꦸ꧈ ꦥꦶꦗꦭ
ꦲꦧꦤ꧀ꦱꦸ꧈ ꦲꦤ꧀ꦒꦺꦴ꧈ ꦠꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦩꦸꦥꦶꦠꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦠꦺꦴꦤ꧀ꦠꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦩꦸꦥꦶꦗꦭꦢꦠꦤ꧀ꦠꦤ꧀꧈ ꦠꦤ꧀ꦱꦸ
ꦭꦸꦩ꧀ꦲꦶꦤꦺꦤ꧀ꦮꦤꦫ ꦑꦁꦗꦼꦁ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦪꦥꦶꦠꦺꦴꦤ꧀ꦠꦤ꧀ꦥꦸꦲꦶꦤꦺꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀꧈ ꦥꦶꦲꦶꦤ꧀ꦪꦤ꧀ꦱꦶ ꦒꦶꦤ꧀ꦤꦺꦤ꧀ ꦒꦸꦤ꧀ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦫ
ꦏꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦧꦶꦁ ꦲꦶꦤ꧀ꦥꦺ꧇ꦢꦤ꧀꧇ꦲꦶꦤ꧀ꦱꦤ꧀꧇ꦱꦤ꧀꧇ꦢꦿꦤ꧀꧈ ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦫꦶꦤ꧀ꦢꦿꦱ꧀ꦱꦸꦥꦼꦤ꧀ꦠꦸ꧈ ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀
ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦩꦤ꧀ꦮꦶꦁꦱꦧꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦢꦿꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ ꦏꦺꦴꦤ꧀ꦫꦏꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦱꦲꦶꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦤꦺꦤ꧀ꦫꦥꦸ꧈ ꦫꦲꦺꦴꦤ꧀ꦪꦢꦿꦸꦒꦸꦭꦪꦏꦺꦴꦤ꧀꧈
ꦲꦭꦶꦲꦺꦴꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦪꦸꦢꦿꦸꦒꦸꦠꦶꦥꦸꦩꦮꦶꦁꦱꦧꦤ꧀꧈ ꦲꦿꦲꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦠꦺꦴꦤ꧀ ꦑꦁꦗꦼꦁ ꦲꦤ꧀ꦩꦤ꧀ꦱꦶꦁꦏꦺꦴꦤ꧀ꦱꦸꦥꦫ
ꦲꦶꦠꦸꦧꦶ꧈ ꦪꦤ꧀ꦲꦸꦪꦠꦸꦪꦸꦲꦶꦤ꧀ꦥꦶꦠꦤ꧀꧈ ꦲꦤꦺꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦭꦧꦶꦲꦤ꧀꧈ ꦥꦶꦏꦸꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦫꦶ
ꦲꦶꦥꦸꦲꦸꦢꦢꦤ꧀ꦢꦿꦲꦤ꧀ꦲꦶꦥꦤ꧀ꦢꦿꦶꦫꦥꦶꦱꦸꦥꦸꦱꦸꦪꦪꦸꦲꦩꦫ꧈ ꦥꦶꦲꦢꦿꦸꦲꦸꦥꦸ꧈ ꦲꦩ
ꦫꦲꦶꦤ꧀ꦥꦸꦥꦲꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦲꦶꦤ꧀ꦲꦭꦢꦿꦶꦮꦶꦱꦤ꧀꧇ ꦏꦺꦴꦤ꧀ꦱꦸꦫꦲꦠꦶꦤ꧀꧈ ꦫꦶꦥꦸꦱꦸꦪꦤ꧀ꦲꦤ꧀ ꦑꦁꦗꦼꦁ ꦲ
ꦩꦫꦶꦮꦶꦁꦱꦲꦸꦭꦸꦥꦶꦲꦭꦶ꧈ ꦪꦤ꧀ꦪꦲꦱꦥꦭꦶ꧈ ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦢꦤ꧀꧇ꦧꦏ꧈ ꦧꦢꦸ꧇ꦩꦧꦶꦢꦤ꧀
ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦤ꧀꧈ ꦪꦭꦲꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀ꦠꦶꦠꦸ꧈ ꦲꦤ꧀ꦥꦢꦿꦶꦫꦲꦶꦤ꧀ꦱꦶꦢꦱꦫꦶ꧈ ꦪꦭꦲꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦺꦴꦤ꧀
ꦫꦧ꧈ ꦏꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦢꦤ꧀꧇ꦭꦧꦱꦸꦪꦸ꧈ ꦪꦸꦩꦤ꧀ꦮꦶꦁꦩꦥꦭꦶꦲꦶꦤ꧀ꦫ꧈ ꦱꦶꦲꦶꦤ꧀ꦩꦭꦲꦶꦥꦢꦱ꧇
ꦏꦺꦴꦤ꧀ꦲꦸꦲꦺꦴꦤ꧀ꦲꦸꦭꦶꦥ꧈ ꦱꦶꦲꦸꦭꦲꦶꦤꦺꦤ꧀ꦠꦶꦫ ꦑꦁꦗꦼꦁ ꦱꦥꦸꦢꦩ꧇ꦲꦸꦢꦿꦱꦲꦶꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦫꦶ꧈ ꦥꦪ
ꦧꦢꦸ꧇ꦩꦧꦶꦢꦤ꧀ꦲꦶꦁꦲꦸ꧈ ꦱꦸꦱꦸꦠꦶꦲꦶꦤ꧀ꦱꦸꦩꦫꦢꦤ꧀꧇ꦱꦸ ꦪꦲꦩꦱꦭꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦥꦸꦱꦸꦫꦢ
ꦪꦱꦸꦏꦺꦴꦤ꧀ꦪꦲꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦲꦶꦤ꧀꧈ ꦠꦶꦠꦶꦥꦸꦥꦸꦲꦶꦤ꧀ꦥ꧈ ꦱꦸꦠꦶꦲꦶꦥꦸꦱꦸꦪꦸ꧈ ꦪꦸꦩꦤ꧀ꦲꦧꦲ

ꦱꦶꦩꦠꦶꦤ꧈ ꦲꦺꦤꦶꦁꦮꦶꦃꦮꦸꦤꦶꦁꦏꦿꦩꦏꦼꦮꦸꦤꦶꦁꦮꦶ꧈ ꦮꦤꦢꦼꦃꦮꦤꦏꦫ꧋ꦏꦼꦏꦶ
ꦮꦤꦏꦫꦥꦸꦏꦼꦏꦼꦧꦸꦤꦮꦶꦃ꧈ ꦮꦶꦤꦺꦤꦱꦶꦥꦸꦃꦢꦭꦱꦶꦤꦸꦤ꧇꧒꧇ꦭꦢꦭꦸ ꦢꦭꦭꦠꦼꦏꦼꦪꦮꦶꦂꦤ
ꦮꦸꦤꦢꦸ ꦮꦸꦤ ꦮꦸꦏꦮꦶꦤꦤꦸꦩꦸꦩꦸ꧈ ꦲꦺꦤꦶꦁꦮꦶꦃꦮꦺꦤꦶꦢꦭꦠꦼꦏꦼꦪꦮꦶꦂ꧈ ꦏꦸꦮꦶꦤꦼꦤꦸꦤꦮꦶ
ꦤꦤꦥ꧈ ꦮꦶꦏꦼꦭꦏꦮꦸꦮꦸꦏꦸꦮꦸꦤꦮꦸꦏꦢꦭꦠꦼꦏꦼꦤꦸꦤ꧇꧒꧇ꦭꦢꦭꦸꦮꦮꦶꦏꦶꦮꦶꦤꦸꦏꦼꦤꦸꦪꦸ
ꦲꦏꦤꦮꦶ꧈ ꦥꦸꦱꦶꦮꦶꦤꦤꦸꦢꦸ꧋ꦥꦸꦱꦼ꧋ꦥꦸꦤꦸꦮꦤꦶꦱꦼꦤꦼꦲꦤ ꦤꦮꦶ
ꦤꦸꦥꦸꦩꦸ ꦤꦼꦥꦃꦥꦸꦤꦼꦏꦶꦮ꧈ ꦏꦭꦸꦮꦤꦤꦸꦥꦶꦮꦸꦤꦼꦱꦶ꧈ ꦭꦏꦶꦤꦥꦶꦥꦸꦤꦶꦭꦏꦶꦤ
ꦮꦸꦢꦫꦭꦸ꧋ꦏꦸꦏꦶꦮꦮꦸꦤꦏꦸꦤꦤꦤꦮꦤꦼꦏꦼꦤꦸ꧈ ꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦭꦢꦭꦠꦢꦏ꧈ ꦮꦶ
ꦏꦶꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦭꦏꦶꦤꦤꦪꦮꦶ꧈ ꦏꦢꦏꦸꦩꦸꦮꦸꦏꦮꦸꦏꦮꦶꦤꦤꦶꦏꦶꦮꦸꦏ꧇꧒꧇ꦩꦸ꧋ꦤꦭꦮꦶꦃ
ꦮꦮꦸꦤꦏꦸꦤꦮꦸꦤꦤꦏꦸ꧈ ꦭꦮꦶꦃꦤꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦢꦫ꧈ ꦢꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦤꦼꦤꦶꦤꦮꦸꦏꦶꦤ꧈ ꦏ
ꦮꦶꦃꦥꦶꦭꦏꦸꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦏꦼꦤꦸꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦭꦢꦭꦸ꧋ꦥꦸꦏꦼꦤꦸꦤꦭꦤꦤꦤꦤꦱꦶꦥꦸꦃ꧈
ꦤꦼꦤꦸꦏꦮꦸꦏꦸꦏꦸ ꦢꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦤꦼꦤꦶꦤꦮꦸꦏꦶꦤ꧈ ꦱꦶꦤꦸꦏꦢꦥꦸꦏꦼꦤꦸꦤꦶꦤ
꧋ꦥꦸꦮꦸꦏ꧇꧒꧇ꦭꦢꦭꦥꦶꦏꦮꦶꦃꦮꦶꦥꦸꦭꦸꦏꦸꦪꦸꦮꦭꦤꦏꦏꦶꦮꦸꦤ꧈ ꦢꦶꦤꦤꦤꦼ
ꦱꦶꦏꦼꦤ꧈ ꦤꦏꦢꦏ꧇꧒꧇ꦏꦮꦸꦤꦮꦶꦮꦸꦤꦸꦮꦤꦶꦮ꧋ꦥꦸꦤꦸꦤꦮꦤꦶꦤꦤꦏꦤꦸꦏ
ꦲꦶꦥꦸꦏꦸꦤꦤꦤꦤꦮꦸꦏ꧈ ꦮꦲꦶꦮꦶꦃꦢꦭꦠꦼꦏꦼꦪꦮꦶꦂ꧈ ꦱꦶꦤꦸꦏꦢꦥꦸꦏꦮꦸꦤꦮꦶꦭꦤꦼ
ꦮꦶꦏ꧋ꦮꦸꦏꦮꦸꦏꦩꦸꦏꦮꦏꦤꦏꦢꦮꦸꦤꦸꦏꦸꦏꦸ꧈ ꦥꦸꦤꦼꦤꦮꦤꦶꦤꦃ꧈ ꦥꦸꦏꦢ
ꦮꦶꦏꦮꦸꦩꦸꦤꦶ꧈ ꦱꦶꦤꦸꦏꦢꦥꦸꦏꦮꦸꦤꦮꦶꦩꦸꦢꦮꦶꦏ꧋ꦮꦶꦮꦸꦤ꧇꧒꧇ꦭꦢꦮꦸꦩꦸꦏꦸꦮꦶꦏ
ꦲꦶꦃꦥꦸꦏꦸꦏꦸꦱꦶꦥꦸꦃꦮꦏꦸꦮꦸꦏ꧇꧒꧇ꦏꦸꦏꦸꦮꦸꦤꦏꦸꦮꦸꦤꦏꦼꦤꦶꦏꦶꦃ꧈ ꦏꦱꦶꦥꦸꦃꦮꦏꦸꦭꦸ
ꦏꦸꦮꦸꦏ꧇꧒꧇ꦏꦸꦏꦮꦶꦱꦶꦭꦢꦸ꧋ꦥꦸꦏꦠꦮꦸꦢ꧇꧒꧇ꦮꦸꦏ꧇꧒꧇ꦮꦏꦸꦥꦸꦮꦶꦥꦸꦤꦶꦥꦸꦏꦸꦤꦸꦤꦼꦤꦸ
ꦏꦮꦸꦏ꧇꧒꧇ꦏꦸꦏꦸꦤꦪꦏꦶꦮꦶꦏꦶꦮꦸꦏꦪꦮꦶ꧈ ꦱꦶꦤꦸꦏꦢꦤꦼꦤꦸ꧋ꦲꦤꦶꦏꦶꦤꦏꦸ꧋ꦮꦶ
ꦤꦸꦥꦸꦮꦸꦏꦠꦢꦶꦮꦸꦏꦮꦸꦏꦶꦤꦸꦏꦸ꧈ ꦮꦶꦤꦶꦤꦮꦶꦃꦏꦢꦸ꧈ ꦲꦤꦶꦢꦶꦤꦮꦸꦤꦮꦶ꧈
ꦭꦏꦤꦸꦮꦸꦏꦏꦮꦸꦏ꧇꧒꧇ꦏꦸꦏꦮꦶꦃꦭꦭ꧋ꦥꦸꦤꦮꦶꦤꦲꦤꦤꦸꦮꦶꦮꦤꦼꦤꦸ꧈ ꦤ
ꦤꦢꦥꦸꦏꦸ꧈ ꦮꦶꦥꦤꦶꦮꦸꦤꦮꦶꦏꦮꦶꦃ꧈ ꦥꦸꦏꦸꦤꦮꦶꦮꦸ꧇꧒꧇ꦭ ꦲꦤꦥꦏꦥꦲ
ꦤ꧋ꦭꦼꦏꦭꦼꦤꦮꦮꦭꦮꦸꦢ꧇꧒꧇ꦮꦤ꧇꧒꧇ꦮꦶꦥꦸꦏꦸꦱꦶꦏꦏꦮꦸꦭ꧇꧒꧇ꦏꦸ꧈ ꦪꦼ

LAOLITA i SESE nTAOLA.

Het verhaal van Sese nTaola.

OORSPRONKELIJKE TEKST IN DE BARE'E-TAAL (MIDDEN-CELEBES).

UITGEGEVEN DOOR

DR. N. ADRIANI,

afgevaardigde van het Nederlandsch Bijbelgenootschap voor Midden-Celebes.

Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

DEEL LI.

2e STUK.

Batavia. ALBRECHT & Co. | *'s Hage.* M. NIJHOFF.

1900.

LAOLITA i SESE nTAOLA.

Maro-ro Ta-Datu pai Indo i Datu; masae-sae ngkaro-ronja, mesono Indo i Datu: A, nato'o, merapi podi jaku, Ta-Datu, podi jaku, Ta Datu! Ndjo'umo Ta-Datu, nakeni watutunja, napajoro dopi ri lobo, singkandomu wa'a mpalilinja. Singkandomumo pura-pura, monuntu i Ta Datu, nato'o: Nu anu kupekitimasi komi, wa'a mpalili, kabilasa masajasa ara mpa'a, mangida sindate kapudemi; anu podi tapepali ngaja-ngaja. Ndjo'umo pura-pura, malai mepodi; bare'e masae nakenimo, samba'a sangaja, samba'a sangaja; buke banua santjuno: nu takule, nu katimba, nu antja, nu taripa, nu djongi, pura-pura anu mapodi napekoni Indo i Datu, dja sakodi napenami, sangaja saogu, sangaja saogu, be pura. Masae sakodi, bangkemo kompo Indo i Datu; kabangke ngkomponja se'i, bare'e masae mekakai jau, moana. Malaimo wo'u i Ta Datu, ndjo'u ri lobo, napajoro dopi, napebo wa'a mpalilinja. Singkandomu pura-pura, monuntu i Ta Datu, nato'o: Sindate puemi madju'a komponja, komi ndjo'umo, kabilasa masajasa ara mpa'a, môre rapu, monta'a kobati, montarasi umbu; pakoroka pura-pura!

Puramo setu moanamo kodjo Indo i Datu, ana tuama napesuwu; poananja se'i, wa'a mpalilinja mompasusu ananja, maka magasi mantjusu, be gana napasusu nenenja.

Masae-sae sakodi moapu tau, napobontjeka nenenja, wa'a mpalilinja, saeo-saeo, sambengi-sambengi. Ungka ri ria bare'emo kono napesusu, napobontje, bare'e naepe; aginja, nato'o, da napakapeni kina'anja. Masae sakodi, teburekamo tau pura-pura, djamo tau tu'anja maro-ro. Pompangkoninja se'i, bemo da narata anu napekoni-koni, magasi gaga mangkoni, puramo pae ntau tu'anja, ira ngkadju bare'emo wo'u. Ndjo'umo wo'u ri lobo i-nTa Datu, napajoro dopi, mogombo wa'a mpalilinja, motunda-tunda mompedongeka nuntu i Ta Datu: A, nato'o, nu anu da kuto'oka komi, bare'emo da tale'o anu napopangkoni anata se'i, kagasinja mangkoni puramo pae, ira ngkadju, nu ndjamo da nakoni? Se'i pai kapebo komi, bara re'e pangkita ndajami.

Mesono langkai tu'a: A, nato'o, ane kapeoasi songka, Pue, da kuto'o, da nakae buju saogu, da napowia lampa'ani ri pu'u mbuju, nakandjo'u sa'ana mompeole tau mongkae buju, da nakadungka da napompere; ane naepe kadungkanja, ne'emo nato'o komi da nakandjo'u. Naioka i nTa Datu, napokau tau mongkaesi buju; kalo'unja mongkaesi se'i, mesono i Ta Datu nato'oka ananja: Kita se'i, kede, da ndjo'u mompeole tau mongkaesi buju. Ndjo'umo sisi'a sa'ana, mesawi ri lampa'ani, masae sakodi nato'o i Ta-Datu: Sikomo, kede, ire'imo, popeasi jaku, jaku malai se'i. Malaimo papanja, maro-ro ananja, mompopeasi papanja, nadungkalaka buju

ndapompere ananja, matemo wo'u. Mewalili ri banuanja i Ta-Datu, nato'oka Indo i Datu: Matemo anata.

Ungka lai ria tudumo udja mbamba eo, tuwumo muni anangkodi, malai ri banua ntau tu'anja, maoro komponja. Naolesaka sima'i muni mepone: A, nato'o, jaku se'i, Papa, dja napalaika! — Bare'e, kede, napalaika, siko ntja bajore, napere ngkadju. Napoapuka, napangkonisi wo'u, bare'e mobali mangkoni-ngkoni, maparimo wo'u naepe ntau moapu-apu. Nato'o ntau: A, bare'e ndakoto, pura kina'a nakoni, maoro wo'u komponja.

Nakojuju i nTa Datu watutunja, mena'u ndjo'u ri lobo, napajoro dopi, singkandomu wa'a ntau, motunda, mogombo. Monuntu i Ta-Datu: Ewa mbe'i, nato'o, gombomi? bara ndakita wo'u anangkodi anu ewase'e gori nta'anja? Da napepalika wo'u. Be sowa nato'o, da napepate, dja nagogolili manto'o.

Mesono wo'u langkai tu'a: Ane ewasetu, nato'o, dakuto'oka komi, Pue, songka ndajaku kurata wo'u, ndate, nato'o, watu bangke saogu, da ndeku wo'u tau mompowiaka komi lampa'ani. — Napokau muni tau, nawangu lampa'ani, ndjo'u i Ta Datu sa'ana, sawi ri lampa'ani, napalaika wo'u ananja. Bare'e masae, madungka watu nakaesi ana majunu, napere mbatu anangkodi sangkani pai lampa'ani, naka'uwi sangkani, bare'emo narata. Teburekamo tau, nato'o: matemo.—

Bare'e masae tudumo udja mbamba eo, tuwumo muni anangkodi, nakitamo sima'i ri djaja pai mompasa'a watu bangke. Mosumo ri boboka, napebo nenenja, nato'o: Ine, se'i watu, bara ndapokudja? bara ndapobobaki, bara ewa mbe'i? Mesono nenenja: A, nato'o, tadjimo ri sambali bente, kede! Moapu muni tau, mananamo, nadika ri taru, naparibingka, ri padja, ri dula, sako ri baso napakabuke, sondomo tau mangkeni-ngkeni, samba'adja mangkoni-ngkoni. Ndjo'u mototа'i, nato'oka tau: Ne'e meari ri pu'u ntana, ri pu'u mbuju, jaku kupotota'i. Motota'i, naposalontjaka nontju, iaju, pengaja-ngaja anu bere'e napetaka nakeni ngkându nta'inja, kasondonja. Puramo motota'i mangkoni-ngkonimo wo'u, be owe-owe, bare'emo nakoto ntau.

Kaewantje'enja wungka eo, mena'umo wo'u Ta Datu mongkeni watutunja, napajoro dopi ri lobo, mogombo anu tu'a ri lipu, mompedongeka nuntu mPuenja. Napeoasi i nTa Datu: Bara ewa mbe'i, tato'o kita se'i? mapepa gaga mompatuwu anangkodi ewa ntjaretu; bara re'e wo'u nakita bara ndja da nasowanaka pau. Mesono langkai tu'a: Re'e kukita, Pue, ewa anu napeoasi se'i; sindate nunu bangke bara ntjetu da natowo, lampa'ani da napowia wo'u ri pu'unja, ndapotowo nunu bangke, kuto'o.

Napokau i nTa Datu ana majununja, nawangu lampa'ani, mepone i Ta-Datu sa'ana mompeole tau monowo, tongonja setu, napalaika ananja, nato'o: Se'ise'i da matemo kodjo anaku. Madungka nunu bangke, teburekamo tau, napere anangkodi, bare'emo mara koronja.

Ndjo'umo tau pura-pura ri nawu, soamo lipu, tudumo udja mbamba eo,

tuwu muni, meokomo napasa'a nunu bangke, ndjo'umo ri lipu ntau tu'anja. Kadjelanja ri sambali bente, bare'e nadonge oni ntau, mondji-ndji wo'u si'a mompedongeka tau, bare'e. Nadikamo wata nunu ri sambali bente, se'i tontji ma'i mangkoni wuanja. Mesuamo ri boboka, mepone ri banua, soamo, djamo tua'inja pintja ri rajanja, we'a kodi. A, nato'o, moliumo kodjo raja mpapaku pai neneku, bare'emo ntano napodjo jaku. Natima ntua'inja kura bangke, napokau moapu. Nato'o : A, ne'e ntjetu, ne'emo da kura bangke. Natima saogu anu bare'e bangke gaga: A, ne'e ntjetu. Salumbumo kura napombesawani: ne'e ntjetu, ne'e ntjetu. Masae-sae natima kura ewa timboju ogunja; ntje'e ndapopoapu da nakoni banganinja.

Mabali rajanja, bare'emo bangke pangkoninja. Ungka ri ria napaunda, manana mangkoni djamo tesa'iru nakoni be sako pura. Ro se'i, nato'oka tua'inja: Jalikaku rengkoku: salana papitu, siga papitu, badju papitu; pura-pura naporengko. Nato'oka tua'inja: Jaku se'i da ngkumalai, se'i neneku pai papaku mompalaika jaku, siko ntano i rė'imo. Mesono tua'inja: A, jaku da melulu. Ane bare'e napakarau tau tu'a, iomo! pelulu. Natima kampu wujawa bangke da napeari ntau samba'a, napokau tua'inja: Pewuntjamo iretu. Natutui, naparikosika mbadju, malaimo, nunu bangke napetaka, napoguma, nataka nakeni mpalai.

Palainja setu, mewalilimo papanja pai nenenja ungka ri nawu. Djelamo ri banuanja, nakitamo anangkodi nadika bemo lau, nato'o: A, malaimo ntano, sangaja-ngaja nakeni ntukakanja tuwu muni.

Meruntjupaka potundanja, mokalemo tanta'inja, mosawera, tudumo lai tana kale ntanta'inja, bare'emo tapeoko, sako manu bare'emo mototoro'o, ue bemo moili, kajuku bemo manawu, metaka ndeki tuwanja, ngoju bemo mewui, tau mômbo bemo mangkoni modjamâ, napompalika ntau bentenja.

Pelindja ntau santua'i pane, nunu bangke nakeni-keni, se'imo tontji melulu: alo, wakia, pune, puti'a, pa-pa. Masae-sae pelindjanja, nadonge kakere ngkadju, tau mongkambari pangale. Simpotomu narata, napoeheka — A, me'onto sarai jaku, nepa dakupoliu — Io, siko se'i ungka rimbe'i? — Jaku bemo napokono mpapaku pai neneku; djamo natadji-tadji. — A, jaku samba'a junumu, jaku wo'u natadji mpapaku pai neneku. — A, bare'e kusale, ane da rajamu, ma'i da ntapalai, boi ngkusuru — Bare'e kana, ndjo'umo kita.

Melindja-lindjamo sisi'a radua pai i Mongkambari Pangale, maka dja kadju mpangale namama-mama wungka eo. Melindja-lindjamo, anu katatogonja nasambunika, bare'e maintjani i Mongkambari Pangale. Mesono i Mongkambari Pangale: siko bale, da riunja, jaku dja napere-pere nunu, naigi-igi nggumamu madungka. Tônja melindja, nadonge oni ntau mowinti-winti buju, natitimpalu, ndjo'u madungka nawinti mbitinja, djela ri saogu, madungka. Naseko wo'u: A, pe'onto da kupoliu — A, komi pe'onto riunja, ndjo'u rimbe'i? — Kami dja melindja-lindja, djamo natadji mpapa pai nene mami napalaika — Jaku samba'a wo'u junumu, maka jaku wo'u natadji ntau tu'aku — Io kana! pelulu — Melulu wo'u i Mawinti Buju, tatogomo si'a, kâoponja be mara. Malaimo wo'u, nadonge kase-se, tau montompo-ntompo

lauro, narapa sambajâ, natompo-tompo setu pai napoto'o i Montompo Lauro, melulu wo'u si'a, kâlimanja bare'e naintjani nu jununja. Pelindja-lindjanja wo'u naratapa i Mokakambari Bomba, maka tetalanja mokambari bomba wungka eo, merapi dojunu, nawai; mombejunu wo'u tau alima setu, melindja-lindja. Nadonge kaku-ku, nakita i MantompiRano, tau mompolegaka rano, napotetala wungka eo. Kapapitunja i Mangaropo Tasi anu mompolegaka tasi, dja naropo wungka eo. Tau papitu setu ana ilu mombejunu pura-pura, sasio pai tau santua'i setu.

Masae-sae pelindjanja subu ri tasi djajanja, mogombomo, mombepeoasi: Imbé'i da kandjo'uta? Da ndjo'u ri tasi da tamonangumo; siko sangkudja mbuja ponangumu?—Jaku sambuja kukoto—Jaku ruambuja—Togombuja jaku—Patambuja, limambuja, onombuja. Napeoasi nu jununja si si'a nato'o: siko ewa mbe'i ponangumu? — Bare'e kuintjani wujanja, sangadi towote ri tana sambote ntasi silau, nepa da naowe donangu. Ako, taponangu; ane bemo ndakoto, tapesawi gumaku se'i, jaku domponanguka. Donangu ri tasi, bare'e mebia, majoa sangkani ponangunja; kandjo'unja se'i ma'imo tontji melulu, mangkoni wua nunu, maka kina'anja nakeni ndjo'u. Moga'a ntongo ponangunja, anu sambuja ponangunja memponemo, nepa anu ruambuja, togombuja, patambuja, dja masuntju peponenja, si'a monangu—nangu ngkalionja. Najawa mPajowi b angke, nalulu ri wo'onja, be narata tandonja, naowo ri tongonja, najali saowo, natadji owonja sindjaumo tapodjaja. Mate naowo Pajowi, ewa duata ogunja.

Nakeni ngkasae mponangunja, towotemo ri sambote ntasi, konomo ri sompoa i Ta nTolo, napokau jununja samba'a mantima apu. Koronja, rengkonja, pura-pura napetaka ntajawa ri tongo ntasi, najali, nakou, nakorusi labu. Djela ri Indo i nTolo, i Ta nTolo be ndate, malai moasu-asuka tau ndakoni, sa'e naparibontjo. Asunja papitu, bangke ewa njara: i Posempai, i Porapai, i Pangke ntadi, i Pesopo, i Pemama, i Tarangkaku, i Riposaka to'onja; djuku-djuku wuku ntau mangau ri tana, ri topo. Djelamo i Mangkambari Pangale, mempone nato'o: Jaku se'i ma'i montima apu. Madodo raja Indo i nTolo, nato'o: Hi, hi, hi, hi, tima ngkaliomu, be da kukoto. Ntanoka nakira-nakira Indo i nTolo i Mangkambari Pangale, ndjo'u montima apu ri rapu, ma'i mombangke Indo i nTolo, nasoko i Mangkambari Pangale, nasaloko labu Indo i nTolo, bemo ndale'o malai. Napopea-pea jununja ngkabongo. Masae-sae napakau wo'u i Mowinti Buju, napangenge wo'u Indo i nTolo, sanduntju nasaloko, bemo re'e da nale'o malai. Masae-sae napokau wo'u i Montompo Lauro, nepa i Makambari Bomba, nepa i Montompi Rano. Kapusanja i Mangaropo Tasi, pura-pura nasaloko, tesasantjaloko tesasamba'a. Be rata samba'a, napokau wo'u samba'a, bare'emo re'e mewalili, masae-sae ndjo'umo si'a ngkalionja, natima wo'u Indo i nTolo saloko, nasaloko wo'u si'a natadji pai jununja.

Bare'e masae ungka lai ria, nadongemo asu papitu i nTantolo ma'i meose, maka soa ntau naenga. Meokomo si'a, natadji saloko, nato'o: A, molegalega ntano bangkele tu'a, be majoa da mangkoni tau. Nakekeni witi mbangkele

tu'a, be bangke si'a, dja kodi-kodi jau paikanja maroso; napedasaka lai tana, liu-liu mate. Djelamo i Tantolo, mokumore asu, mena'umo lai tana, nasoko asu, natarangkaku, mate, sako Puenja mate, pura-pura napedasaka.

Puramo mate tau samboko, nasuwunaka tau ri bontjo malaimo pai jununja pura-pura setu. Ndate wo'u tau samba'a, i Lemo nTonda to'onja, we'a naparirakeani napatuwu i nTantolo pai Indo i nTolo montjarumaka ananja. Natima tau setu, malaimo pura-pura napojunu tau nalapasaka pane, tudu lai tasi mesawimo ri nunu, nawali mponangu ndji tasi.

Masae-sae tuwumo muni i Tantolo pai Indo i nTolo, nato'o: A, malaimo ntano kina'ata; sumpa wuju ngkai, sumpa wuju ngkele! Mempone ri kajuku laju mompetango tau malai, si'a ntano ri tongo ntasi mesawi ri nunu pura-pura, bare'emo re'e monangu, si'a momponanguka.

Napedasaka wuju ngkedje pai wuju leti i Tantolo pai Indo i nTolo, metakamo ri nunu ungka ri kajuku laju pompedasakanja, metaka wuju ndji ra'a ngguma nunu. Nano'o wai ma'i muni, naowo, se'imo kajuku laju mosumo tendo ri wawo ntasi, be mapu'a; natompo wuju, nalabu, nauase, be tindja, sakodi nasoko pai re'e walesu, ungka ri kalangka nunu pearinja, ntje'e mangkokoti, mabutu; kabutunja se'i tepidje, nakeni mpembangu kajuku laju napebesika napepondoka ri jopo patesandipu patesebu ri tongo ndaoa, bemo taintjani katudunja, tepakoro mate bemo tuwu muni. Mena'umo muni nadikamo lai wakanja owi tau nakeni, maka bare'emo maeka rajanja, kapate i Tantolo samboko. Nadika muni i Lemo nTonda lai wakanja, napalaika, bemo nakeni mpojunu. Malai, ri wiwi ntasi kalo'unja, masae sakodi pelindjanja djela ri bamba ue i Ta Datu samba'a, djamo wa'a mpadangka narata ri bambanja, ndjaumo wo'u bente i TaDatu pai Indo i Datu. Mesua ri boboka, sojomo eo, liu-liu ndjo'u ri balampa, nakoho i nTa Datu. Djamo kagampegampe tau sondo ma'i mompeole tau nepa kadjelanja. Djela santjuntju nakoho i nTa Datu wo'u, anu napangkohoka tau setu pura-pura, pajowi saowo jau, tudu ri ra mbente lai pu'u edja i nTaDatu, bare'e nakoto natadji ntau pura-pura pai bare'emo nakoto ntau kawaunja, madju'a tau. Nato'o i nTaDatu: anu mantadji, ntje'e da momporongo anaku, bare'e re'e dosaki bara dôlimporongo, bare'e.

Nato'oka wo'u si'a: Ane siko, kede, ndakoto montadji, da naporongo anaku, bare'e re'e oli mporongonja, djamo sambela morongo. Mesono: ane kami se'i ndakoto, io, ane bare'e, bare'e da nasuru. Napokau i Mangkambari Pangale, nawai gajangi: Ako, dju'i! Malaimo tau pura-pura, napapoliu ntau sondo i Mangkambari Pangale. Nasungke ata mbanua i Ta-Datu, ndate ri rakeani ananja we'a, i Datu to'onja, nadika ri pa'anja salapa, natibesiki, tudu lai pa'a i Mongkambari Pangale, sompe lai ria, ntje'e nu mompamongo. Ro mamongo natibesiki muni, sompe ri pa'a i Datu muni. Ro setu, ndjo'u mondju'i, mewali natadji, pura natadji mewalimo nato'oka i Ta-Datu: Romo, kabosenja, kuepepe bara nuntumi pane bara bali, bara bare'e, anu ntje'e, da napakanoto, nakanoto ndaja. Mesono i Ta Datu: Bare'emo kabali, kede, djamo dorongo, nasompomo olinja da

memponemo, dorongo sambengi se'i. Memponemo wo'u pura-pura, napolinggona, nawawa tau morongo; ndjai ria sambengi. Anu ri pu'u edja, sengke sa'e, madja'a rajanja, nato'o si'a da momporongo, mombegajangi, bare'e nawai i Ta Datu. Morongomo ntano i Mongkambari Pangale pai i Datu; bangke reme napalike i Ta Datu nato'oka si'a:

Pembangumo, bangke reme, kita se'i Pue bente.
Nipembangu pura-pura, i komi tali wanua.
Kabosenja ndipembangu, dompalakanamo jaku.
Patiwunga, patikondo, ndati ata nu pantjojo.
Da nadika tanda-tanda, da nakanoto ri raja.
Ane malelemo wunga, pindongo jaku madju'a.
Ane malelemo kondo, pindongo jaku madodo.
Metompa da malai, i siko da i re'imo.

Ndjo'umo posaeo, i Mongkambari Pangale nadika lai rongonja. Sojomo eo, tudumo wo'u ri lipu Ta-Datu samba'a; anu nadju'i i wengi, manawumo ndji bente Ta Datu setu, mawo-wo tau anu ri ra mbente i Ta-Datu. Mebômo i Ta Datu, nato'o: Pesuwu, pesuwu, bare'emo ndakoto kawaunja, bemo ndakoto moenga kawaunja. Kadjela ntau pane se'i, motunda ri balampa, napago i nTa Datu napeoasi: Nundja nakudja ntau mawo-wo? Mesono i Ta Datu: Peole pajowi saowo ungka i wengimo kanawunja lai pu'u edjaku sindjau, mate tau kawaunja, se'i pai kuto'oka tau: Anu maintjani mondju'i, anaku ndati wumbu rongonja, paja oli pai saki, bare'e bara ndja-ndja, ane bare'e nakoto, bare'e wo'u kasuru. Mombepamongoka i Datu ndati rakeani pai Mawinti Buju, ntje'e wou napokau mondju'i pajowi nawai gajanginja, nasabo.

Naseko tau, napapoliu, mepampanaka, nadju'i, ndeku ri raoa kapajanja, tudu lai bente i Ta Datu sambaka. Morongo ntano i Mawinti Buju pai Datu sadatunja, nadika lai ria; pusa setu jore tau, bangke reme mena, nalike i Ta Datu nato'o:

Pembangu bangke reme, kita se'i Pue mbente.
Nipembangu pura-pura, i komi tali wanua.
Kabosenja ndipembangu, mompalakanamo jaku.
Patiwunga patikondo, ndati ata nu pantjojo.
Da nadika tanda-tanda, da nakanoto ri raja.
Ane malelemo wunga, pindongo jaku madju'a.
Ane malelemo kondo, pindongo jaku madodo.
Metompa da malai, i siko da ire'imo.

Pura setu ndjo'umo wo'u, melindja posaeo, mapoli reme kandjo'unja, sojomo eo djela lai bente i Ta Datu sambente. Lai ria jau kanawu pajowi saowo nadjandji wo'u i nTa-Datu ananja da naporongo ntau mondju'i pajowi setu. Napokau i Montompo Lauro, nadju'i nggajangi wo'u. Morongo, bangke reme malai, nadikamo jununja lai rongonja. Ewa setu wo'u togongkanipa, tesasampondju'i pajowi, naporongo wo'u Datu sadatu nu jununja sajunu; kâonongkaninja nadju'i, manawumo ri tasi, bemo taintjani kapajanja.

Puramo jununja naporongo, ndjo'umo si'a santua'i, napesuwu ri kampu tua'inja napojunu. Nalulu djaja bangke riunja, naratamo panga ndjaja anu lore samba'a, anu makare-kare samba'a, ntje'i nalulu. Masae-sae pelindja ntau santua'i setu, djelamo ri kandepe bangkele tu'a nasambati mbajâ wawo atanja, kegumbumo wajâ takurewu ngaja-ngaja. Djelamo ri ara ntoto, moganda lai nontju, mesono i Bangkele Tu'a: A, nato'o, i sema moganda-ganda ri lau, bara i Sese nTaola pai i Gili mPinebetu'e? Maka ungka lai ria moto'omo santu'ai setu. Metiromo i Bangkele Tu'a nato'o: E io, kodjo, i Sese nTaola santua'i natadji mpapanja pai nenenja; ponemo, makumpuku! Djamo madusu pindongo, bare'e mangkoni-koni, mapeni wurokonja. Meponemo, napangkonisi, masae-sae karo-ronja, narata manta'u-nta'u, bangkemo mpodago, maboko. Mabokomo se'i ndjai ria malaimo wo'u, nadikamo tua'inja lai tu'anja, ndjo'umo ngkalionja Petompanja malai, nato'oka tu'anja:

Tu'a ndapoapukaku, kotupa da kupobaku.
A'i da mompalakana, dja siko da ri tu'ata.
Jaku se'i da laimo, siko, a'i, ire'imo.

Mesonomo tua'inja:

Ba ngkupodjo da i re'i, jaku da nu keni-keni.
Tu'a ndapalindokaku, siko, a'i, ire'imo.

Mombebali-balimo ndjairia, masae-sae menangimo i Sese nTaola, tua'inja nadika, kotupa papitu napobaku, malaimo. Pelindja-lindjanja gori mpopokononja ungka ri palainja, da me'onto. Sojomo eo djelamo ri bente ntau.

Ndisungkekaku boboka, komi se'e, Pue mbente;
Ewambe'i ngkasungke nu boboka, to linggona?

Bare'emo re'e tuwu tau samba'a ri ra mbente, matemo pura-pura nakoni nTontji Bangke tau sabente, djamo wukunja lau, bare'e ndakoto montjungke boboka, mesono angganja:

Kami djo wa'a ngkabû, singkangugu singkaû.
Ndisungkemo ngkaliomi, nu boboka nto linggona.

Nasungkemo ngkalionja, mesuamo ri ra mbente, liu-liu mempone ri lobo, naisu nu angga i Sese nTaola, sa'e maranindi palenja, mawomo raja nu angga mangkita-ngkita tau tuwu. Motundamo i Sese nTaola, najali kotupanja nabira, nakoni sambira; sambira nadika tapangkoni mawuro. Ro mangkoni, mamongo, moturu jore, be naepe pakaliwongo nu angga. Mawuro mangkoni mamongo, ndjo'u malai-lai. Eo mposaeo pelindjanja; ane narata ue, manginu, ane bare'e, bare'e; kasojo nu eo djelamo wo'u ri bente sabente, mekisungke boboka, nato'o:

Ndisungkekaku boboka, komi se'e Pue mbente
Ewambe'i ngkasungke, nu boboka to linggona?

Anu ri ra mbente, pura wo'u si'a nakoni nTontji Bangke, djamo angganja mesono:

Kami djo wa'a ngkabû, singkangugu, singkaû.
Ndisungkemo ngkaliomi, nu boboka nto linggona.

Mesuamo wo'u ngkalionja, mempone ri lobo, koronja naisu nu angga. Ro mangkoni kotupa sambira, mamongo, moturu jore, bangke reme mena, mangkoni mamongo, malaimo ndjo'u ri bente sambente wo'u, taunja nasangke nTontji Bangke wo'u, djamo wukunja mejabi. Ewa setumo onombente naliumo, djela ri kapapitunja napekisungke boboka, sangaja-ngaja dja angga mesono.

Ungka lai ria, puramo bakunja djamo kotupa saogu, pai da pura naini wo'u. Pesuanja lai ra mbente kapapitu, nakita laupa waka nTontji Bangke, bapare'e masae, sanga ngkoro ntau napepate bare'epa pura nakoni, metakapa sa'e lai wukunja, setu anu nâdjo napotunggai da nasangke da napangkoni ri tuwa nunu bangke, ri tongo mbente, maropu pue mbente. Nabira kotupa ri lobo, djapura nakoni djamo sambira mejabi, nato'o: Ewa mbe'imo jaku? puramo baku naini. Mamongo moturu, jore, mareme montangara ndaja, bara da malai, bara da meari maka baku puramo, bemore'e. — Melindja-lindja ri soma, nadonge tau mowotu natoo: A, ne'esa ewa ntje'i, Sese nTaola, bare'e masae da tekamou wo'u jangi, da ma'i Tontji Bangke da napipisi sanga ntau, ane pura naomo sanganja, wukunja napesuparika. Mesono i Sese nTaola: A, i mbe'i kare'e ntau setu? Napepali-pali bare'e nakita, masae-sae nepa ndjo'u ri ganda, nabobaki, bare'e tudu koduntu, nato'o: A, ne'e sa, da kono jaku! Mesono i Sese nTaola: A se'i ntano kare'e ntau. Nakitamo, laumo kodjo i Lemo nTonda, maka ntje'i dja natunggai da naporongo i nTjese nTaola, napalaika tau ri kare'e i Tantolo owi, ndjo'u ri lipu ntau, mewuntja lai ganda, boi da nakoni nTontji Bangke; dja nu ntje'i jabi ntau sabente pura-pura nakoni nTontji Bangke. Maeka rajanja napepesuwu, bare'epa djela Tontji. Napepali kira i Sese nTaola, nakae tana ri soma, ewa balombo, radua wajaunja, sambaka ndapesua, sambaka ndapesuwu, nepa sambakapa nakae wo'u ndapoinosa, tatogo ntano wajaunja nakae ikae. Pura setu napeoasi ri Lemo nTonda:

Imbe'i kanta mpapamu, Lemo nTonda tudjukaku.

Mesono i Lemo nTonda:

Peolemo pura-pura, ndjau ri raja mbanua.

Ndekumo i Sese nTaola ri raja mbanua, narata kodjo kanta, nakeni napopea kabangke ndeme lai ria ndapokelo Tontji Bangke. Bangkemo reme, mongaru ndjo'u ri ra mbente, mepoku mongaru, nadonge nTontji Bangke nato'o: O, laudja tau, bepa pura. Papitu jau Tontji Bangke, alima ananja kâononja papanja, kapapitunja nenenja. Mogombomo tontji papitu setu, mesonomo anu tua'i: Jaku da lo'u riunja, naudja jaku, nepa lo'u komi. Ndjo'umo ngkalionja, masae-sae tekamou jangi, tekamporo reme, naleru ogu eo kama'inja. Tudu lai tuwa nunu, maka lau pantjawi-ntjawi momua, napetiro i Sese-nTaola, metingara wo'u i Sese-nTaola, nakitamo ndate ri tuwa nunu. Mesonomo i Sese-nTaola:

Posompomo dja loma'i, nu siko se'i kuajangi.
Se'imo da nu pangkita, lawi bidjanja polinga.
Se'imo nu paintjani, lawi bidjanja powani.

Se'imo da nu pandata, nu pamantja, nu palangka.

Mesonomo wo'u i Tontji Bangke:

Njau bemo nu pebo, tulo'u da kumosompo.
Ane dja siko tulo'u, bapa maeka rajaku.

Mesonomo i Sese-nTaola:

Posompomo mpakaliga, ne'emo sondo nu imba.
Pakaligamo dosompo, ne'emo sondo nu to'o.

Mosompomo kodjo i Tontji Bangke, i Sese-nTaola djamo mokanta, mogajangi, mododoea i Tontji Bangke, rajanja da napesangke i Sese-nTaola, mosumo nasangke, mesuwumo i Sese-nTaola ri wajau ri sambalinja; penawusaka i nTontji Bangke, nagajangi, naka'uwi bare'emo mesuwu-suwu matemo. Kamatenja se'i nadju'imo, tudu ri sambote ntasimo. Mawengimo, napopea ngkasangkomponja sindate, napetiro laumo i Sese-nTaola mongaru, nakelo wo'u, manotomo raja ntau sindate, be nale'o nasangke i Sese-nTaola. Mesono anu tukaka: A, jaku jau da lo'u, bare'emo kukita tua'iku, mawomo rajaku.

Mawengimo jore tau, bangke reme membangu, pesawi-sawi nu eo mai'mo wo'u, liu-liu ndji tuwa nunu, napetiro i Sese-nTaola, nato'o: A, ntaninjamo engkonja, banjamo ewa nu mate; ndapoposompo wo'u, pitumbentemo kukoni, au bata-bata mo se'i! Mesonomo i Sese-nTaola:

Posompomo dja loma'i, siko se'i kuajangi.
Se'imo nu paintjani, lawi bidjanja powani.
Se'imo da nu pandata, nu pamantja, nu palangka.

Mesonomo wo'u i Tontji Bangke:

Njau bemo nu pebo, tulo'u da kumosompo.
Ane dja siko tulo'u, bapa maeka rajaku.

Mesono muni i Sese-nTaola:

Posompomo mpakaliga, ne'emo sondo nu imba.
Pakaligamo dosompo, ne'emo sondo nu to'o.

Mesonopa i Tontji Bangke:

Popeamo retu lau, da napenontjo ndajamu.

Dja ewantje'e kasaenja mombeluku, mombetoto, manawusaka i Sese-nTaola, ri sambira patambonja, ri sambira pesuwunja. Nagajangi Tontji, manawu, mate, naka'uwi nTontji i Sese-nTaola, nadju'i bakenja.

Kamate ntjare'e, djamo tatogo kasangkomponja ndatepa. Napetiro wo'u kapate ntua'inja, mawengimo, bangke reme mosompomo tukaka anu matemo pane. Ewa

se'emo anu tatogopa setu, kâononja nenenja, sandeme samba'a, sandeme samba'a. Djelamo lai papanja, ntje'i pomperipurisinja, bangke si'a, morasu-rasu, papitu wo'onja, ma'ai kabangkenja, wantjenja ewa penai, ane kono tau, patepondo koronja nawantje. Maso'a ra'a nunu bangke, kono napomua nTontji Bangke. Nakelo ma'i, metopa ri ndjai tuwa nunu. Mesono i Sese-nTaola:

> Posompo dja loma'i, siko se'i kuajangi.
> Se'imo da nu pangkita, lawi bidjanja mpolinga.
> Se'imo nu paintjani, lawinja bidja mpowani.

Mesono i Tontji Bangke, nato'o:

> Njau bare'e nu manto'o, lawinja da kumosompo.

Mesonomo muni i Sese-nTaola:

> Ne'emo sondo nu imba, posompomo mpakaliga.
> Gasa ngkedje ngkuajangi, posompomo jau ma'i.

Mesono i Lemo nTonda:

> Ne'e mowotu ntjolora, rongoku Sese-nTaola,
> Maratamo paratanda, ri koroku Sese-nTaola,
> Tanda mate, tanda balu, nakanoto ri rajamu.

Masae kodjo pombebalinja, se'i ma'imo Tontji Bangke mosompo madago napangkita pantimanja, nawantje ri wawo atenja, mesuwu atenja, nanawusaka i nTjese-nTaola koronja ri ra mbajau sambira, mawelamo, mate wongamo nu da pulimo, mokadjamo, maka radua matemo, kono wo'u Tontji Bangke nagajangi.

Mesono i Lemo-nTonda:

> Se'emo anu ngkuto'o, pai dja nu sapu ro.
> Siko borosapu gaga, kuseko, iba nu aja.

Mesuwumo ri ganda, ndjo'u montima mangko wujawa, natawa ue, nadika sintji wujawa lai rajanja, mewali nawebusi pitungkani, puramo mesua liu-liu ri lobo, ri ra ngganda. Kalumbangu, mekakore, liu-liu tuwumo i Sese-nTaola, nadju'i Tontji Bangke anu papitu wo'onja. Mangau kodjo sarai wa'a ngkondo pai wunga; nakita kangaunja: A, nato'o, matemo i Sese-nTaola! Imbe'imo djaja tandjo'u? Masae sakodi mata muni. A, tuwu ntano muni!

Memponemo ri lobo i Sese-nTaola, napoto'oka i Lemo-nTonda:

> Pesuwumo Lemo-nTonda, jaku da nu pamongoka.

Mesono i Lemo-nTonda:

> To'o maeka rajaku, da nu papesuwu jau.

Mesono i Sese-nTaola:

Ne'emo maeka rajamu, maka se'ipa jaku.
Ne'emo nu pokaeka, kapuramo tontji ntja djela.

Mesono i Lemo-nTonda:

Banjamo wo'u maeka, dja siko kupokaeka.

Mesono i Sese-nTaola:

Ne'e maea matamu, bare'e ntja sondo tau.
Banja dja pau manto'o, dja kita ntja morongo.
Pesuwumo jau ma'i, siko se'i ngkutunggai.

Mesono i Lemo-nTonda:

Ne'emo, da maea mata, kenimo i retu ganda.

Mesono i Sese-nTaola:

Bemo da ea mata, kukenimo i retu jau.

Ndjo'umo montima ganda, nakeni ri sorinja ganda. Mesonomo i Lemo-nTonda:

Pakadago potundamu, da papamaramo jaku.
Pakadago da motunda, i siko boi madungka.
Motunda molango mpa'a, jaku da mepapamara.

Mesonomo i Sese-nTaola:

Madagomo potundaku, pepapamaramo jau.

Mesuwumo mepapamaramo kodjo, dja tongawa, simbente madungka, malimpu maka simbente madolidi. Masae-sae membangumo ngkalionja, nepa mawangu, mesono i Lemo-nTonda:

Se'imo anu kuto'o, potundamo mpakoroso.

Mesono i Sese-nTaola:

Ne'emo jau ndato'o, simbente malipo noto
Se'i membangumo kita, pamongo da nu powia.

Napowiamo se'i, mesono i Lemo-nTonda:

Pura romo silau, djamo da mamongo jau.

Mamongomo, ro mamongo, mesono i Sese-nTaola:

Romo mamongo kita, pangkoni da nu powia
Maoromo wo'u jaku, pangkoni kapowia jau.

Napowiamo i Lemo-nTonda anu napangkoni, ntanoka dja nâdi jau, natampunisi, moadi, kambolo-mbolo pasoanja. Ro setu mesono i Lemo nTonda:

Se'i ro ngkupowia, djamo da mangkoni kita.

Ndjo'u mangkoni, mesono i Sese-nTaola:

Motunda doawe-awe, jowe kumantjuru mate.
Moawe kita radua, jowe kumampontjuruka.
Karata nia ndajaku, mangkoni dotuba jau.

Mangkoni ntano, pura setu mamongo. Mesono i Sese-nTaola:

Romo mangkoni kita, mamongo da nu powia.
Romo mangkoni jaku, da ndiu wo'u rajaku.
Kajuku ndakupendaki, da ndjo'u wo'u pepali.
Da nakadago ndajaku, da nu rakisimo jaku.

Mekirakisi i Sese-nTaola, natimbari kajuku, naposo, nakou, da narakisi ri banua, pura setu, meoasi ri Lemo-nTonda:

Imbe'i ue mpapamu, da nu popajunu jaku.

Mesono i Lemo-nTonda:

Kandjau ue i mpapa, ndjau ri ojo ngapa.

Mesono wo'u i Sese-nTaola:

Ako ndjo'u delindja, nakaronga rata kita.

Melindjamo tau samboko, djela ndjiria, mesono i Lemo-nTonda:

Se'imo ue ntji papa, napasambuni mbujawa.
Sungke da nakatongawa, dja moilala-ilala.

Madjidjingki raja i Sese-nTaola nato'o:

Powotunja setu lau, ilala-ilala, jaku!

Mesono i Lemo-nTonda:

Da nu ue mabaraka, da nakanoto ri raja.

Mesono i Sese-nTaola:

Manotomo ri rajaku, ue mabaraka jau.
A, montjomo nu to'o, ue mabaraka kodjo.
Banja ngkumoimba-imba, nepa se'i ngkupangkita
Manotomo ri rajaku, da ntamandiumo jau.
Ma'i ntapoawe-awe, jowe kumantjuru mate.

Mesono i Lemo-nTonda:

Se'i motundamo jaku, nda ta mandiumo jau.

Laumo, mandiu tau samboko, mekijali i Sese-nTaola upe ngkajuku pendakinja pane ri ra mbanua nato'o:

> Da nu gegesimo kaku, talikuku setu ndjau.
> Posuara ma'i jaku, da nu pakaosi jau.

Nagegesimo, pura nagegesi nato'o:

> Ne'emo sondo nu imba, da nta mesoremo kita.

Mesoremo ndeki wawo ntana, mampalaika ue; ndjo'u me'onto ri pala-pala mompakangau koronja, tau biasa me'onto lai ria; anu mombewore, mombewore, anu mompakangau, mompakangau.

Mombesalemo tau samboko, nato'o i Sese-nTaola:

> Da me'onto jau sâja, se'i ndjai pala-pala.
> Wujua kaosikaku, da naka ronga mangau.
> Da ntamalaimo kita, pe'ontoka moimba.
> Siko riu Lemo-nTonda, jaku ri puri da ntonda.
> Pelindja madago-dago, kupangkita nakadago.
> Madago-dago melindja, naka josa ngkupangkita.
> Soe palemu mokana, mokole tanda-tandanja.
> Palemu kanamu soe, tanda-tanda kamokole.
> Manotomo ngkupangkita, moilala bisumila
> Madagomo peawanja, siongkatu tudu tana.
> Ana Lamoa timbanja, sawi sipa mebambara.
> Manotomo kupangkita, ako ndjo'u djo melindja.

Melindjamo tau samboko, mempone ri banua motunda, nato'o i Sese-nTaola:

> Nu wore ntjakodi jaku, da nakadago ndajaku.
> Ane ro pe'ontomo, ndjo'u powia mamongo.

Mesono i Lemo-nTonda:

> Se'i ro ngkupowia, djamo da mamongo kita.

Mamongomo, ro mamongo, mesono i Sese-nTaola:

> Se'i romo mamongo, talemo ompa kasoro.
> Da nakanoto ndajaku, metompa da jore jaku.

Natale i Lemo-nTonda, ro, nato'o:

> Ro kutale silau, djo ma'i da jore jau.

Mesono i Sese-nTaola:

> Nakanoto nu intjani, sambuja da kuntandai.

Ro napetondoni se'i, moturumo jore. Masae-sae ngkajorenja se'i, bare'e mena-na, mosumo sambuja, bare'emo masae da mena, moiwomo i Datu-nToWawo Jangi, da napanga'esi i Sese-nTaola, maka nadonge bambari, i Lemo-nTonda naporongo, nato'o: be majoa ntano i Sese-nTaola da momporongo i Lemo-nTonda, si'a jau da rajanja, pai se'i i Sese-nTaola mompesindiu, setu pai napodjangai.

Kajore i nTjese-nTaola se'i dja rongonja mena-na, jabi santongo mbujamo, ma'imo kodjo i Datu nToWawo Jangi mompanga'esi. Napalike ndongonja i Sese-nTaola, nato'o:

Penawa Sese-nTaola, tuma'i tau degora.
Nakanoto nu intjani, ma'i dja moiwali.

Bare'e re'e mena-na, bepa narata gori mpenanja. Djela ri sambali bente iDatu nToWawo Jangi, bare'e re'e tau mêwa. Napelike wo'u ndongonja i Sese-nTaola, nato'o:

Djamo jore nu tunggai, makurapa naintjani.
Djamo jore nu tangara, makura penawa-nawa.
Se'imo iwali rata, siko bare'e menawa.

Djelamo ri pu'u edja i Datu nTo Wawo Jangi, naowemo i Lemo- nTonda mompalike ronganja, mesuamo ri ra mpeti pembajo. Nato'o ntau silau se'e:

Posompo Sese-nTaola, se'imo kami linggona.
Se'imo kami metunggai, posompo bale ma'i.

Au sindate bare'epa ntja re'e da mena, ndekumo mempone, sawi ri ra mbanua, narata, jore. A, nato'o, jore silau, aginja da ndekumo jau, ndatima rongonja. Napokaumo ana majununja: Timamo peti, pasa'amo, kenimo ndati Wawo Jangi.

Malaimo tau setu, nakeni, nepa ri jae ndjaja, mena i Sese- nTaola, penanja se'i, napokau rongonja, nato'o:

Tawa ue kupendo'u, rongoku i Lemo nTonda.

Paikanja djamo napokau ngkabongo; i sema da mantawa? djamo nakeni mpalai rongonja. Kanakeninja, nadikamo Sima-sima ri puse ndongonja, napa-sarumaka junu, ntje'e au maintjani.

Mompokau muni i Sese- nTaola:

Kupendo'u nakajosa, kukita tongo ndaoa.

Mesono Sima-sima:

Rongomu ne'emo nu to'o, ndjo'umo nakeni ntau.
Nakanoto nu intjani, i Datu nTo Wawo Jangi.
Setu ue toka-toka, nu pendo'u Sese-nTaola.

Mendo'umo, najali geri mata metaka-taka ri wiwi mata mombekekeni. Pura mendo'u, nakita bemo lau rongonja, djamo toka nakita, nadika ndongonja ri sorinja, mamongomo, napebomo eranja i Datu mPoiri, rongo ntua'inja, maka naporongomo i Gili mPinebetu'e, lai tu'anja, meari ri kare'enja.

Datu mPoiri eraku, narata mpepamo jaku.
Motungko jau makadja, rongoku ma'i narampa.
Motungko makadja jau, rongoku narampa ntau.

Nadonge i nDatu mPoiri oninja, bare'e manoto rajanja, napeoasi ri rongonja:

Sompenaka pondjaumo, rongoku i GilimPinebetu'e.
Se'i ma'i tewao-wao, bara nganga ntukakamu.

Mesono i Gili mPinebetu'e:

Nganga ntukakaku kodjo, sima'i mebo-bo.

Mesono i Datu mPoiri:

Ane nganga ntukakaku, da ndeku kupago jau.

Ndekumo kodjo i Datu-mPoiri, nakeni nu ngoju, djelamo ri Sese- nTaola, nato'o:

Nundja anu peboka, eraku i Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Kupeboka eraku, rongoku nakeni ntau.

Mesono i Datu-mPoiri.

Djamo jore nu tunggai, makurapa pangintjani.
Djamo jore nu tangara, makura penawa-nawa.

Mesono i Sese-nTaola:

Djamo siko mantangara, da nu mangkita djaja.

Mesono i Datu mPoiri:

Io jaku maintjani, pakoroka ntapalai.

Ndjo'umo, motunda ri wobo mbanua, mebomo i Datu mPoiri jununja, napatudjuki:

Da tunda ri kamaranja, da ndapompebo djaja.
Siko ndjai mokana jaku, ri djaja boi manawu.
Ngoju katudu loma'i, da ngkupodjaja malai.
Ngoju da nu paintjani, i Datu nTo Wawo Jangi.

Ndjo'umo tau saera, nakeni nu ngoju, teliko-liko ngoju, napepali peari i nDatu ri Wawo Jangi ri tongo ndaoa, masae-sae djela ri bente i Datu nTo Wawo Jangi, liu-liu ndjo'u ri balampanja, mebo tumpu mbanua, mekisompo:

Posompomo ntaloma'i, Datu nTo Wawo Jangi.
Siko tau borosapu, mangarampa rongo ntau.

Nadonge ntau sindate, rongo i nDatu nTo Wawo Jangi, tau papitu, napatakakamo rante ri talinganja, boi mombega'a, maka rongo ntau pura narampa i nDatu nTo Wawo Jangi. Bare'epa napesuwu ri peti i Lemo-nTonda, dja petinja nasokowaka, napero'u, bare'epa naloka; uase tebelentje, be tindja, puramo rajanja, kadju napobobaki, dja mopese; nu ndja napokudja-kudjaka peti? Djamo mapeni napero'uka! Nalike ndongonja papitu i Datu nTo Wawo Jangi, nato'o: Sindate i Sese-nTaola, ntjetu napopalikeka siko, nakanoto ndaja. Membangumo i Datu nTo Wawo Jangi, nato'o:

Nepa masusa rajamu, mekipoapuka jaku.

Moapumo rongonja papitu, pitungkura napoapuka, samba'a sangkura, samba'a sangkura, papitu toju manu napoirangkadju, simbente papitu manana, napokau ndongonja mondju'i:

Ndipondju'i ntjakalimo, ri suraja djarawata.

Mesonomo tau silau:

Posompomo mpakaliga, ne'emo sondo nu imba.

Mesono i Datu nTo Wawo Jangi:

Se'i da mangkoni jaku, nepa masusa rajamu.

Mesono i Sese-nTaola:

Banja ewase'i tuama, rongo ntau da narampa.
Se'imo da nu pangkita, lawi bidjanja mpolinga.
Se'imo nu paintjani, lawi bidjanja powani.

Mesono i Datu-nTo Wawo Jangi:

Nepa masusa rajamu, mangkoni da mondju jaku.
Se'i romo mangkoni, djamo da ngkumewuso'i.

Mesono i Sese-nTaola:

Banja ewase'i langkai, magasi mpebali-bali.

Mesono i Datu-nToWawo Jangi:

Banja wo'u ngkumebali, da mamongo wo'u sangkani

Mesono i Sese-nTaola:

A n e p u r a m o m a m o n g o, p a k a l i g a m o d o s o m p o.

Mompakoroka parewa i Datu-nTo Wawo Jangi, widu napetaka ri wo'onja, mompo'u komponja, mosalana, mosiga, mobadju, mopenai, motawala, puramo setu, nato'o:

O n t o b a k a m o m e b ô, t u l o ' u d a n g k u m o s o m p o.

Narantasi bamba ata sambali, merongke koronja kasondo mparewa napetaka. Mosompo, tedjondjo ri tana ungka ri wulili. Mekikae si Sese-nTaola: Kae jaku, bale! Bare'e nakae djamo nadju'i, lo'umo; ro setu, mesono i Sese-nTaola:

I s e m a d a m p e r i u k a, d a m e w u n u s e ' i, b a l e?

Mesono i Datu nTo Wawo Jangi:

K o m i t a u m e t u n g g a i, l a p a s a k a m o l o m a ' i.

Mesono muni i Sese-nTaola:

I k o m i t a l i w a n u a, n t j e ' e, d a p e r i u k a.

Napimpilaka i nTjese-nTaola kantanja, nawunu tawalanja i Datu-nTo Wawo Jangi, be kono, natempu, tudu lai tana, mewali rano kabangke mbajaunja. Desawa wo'u i Sese-nTtaola, nato'o:

P i m p i n a k a m p o d a g o, t u n d j o ' u n g k u s a w a m o.

Be wo'u kono si'a, tudu lai tana be magoro tana, ndeku meogu ri raoa, mewali buju, Puramo tawala, penaimo jau, mandabumo, mombetoto, ndjo'u ri tongo ndaoa, malente rajanja ri raoa, mena'u ri tana, todjo ri tana ndeku muni ri raoa, nakeni ngkasaenja, salakopi i Datu nToWawo Jangi, konomo nasaju, natando pa'anja sambali, ungka ri wulilinja napotando. Kanawunja lai tana, mebobomo rongonja papitu: Peolemo ana majunu! bara pa'a anu natunggai, bara ana metunggai. Ndjo'umo ana majunu mompeole, nakitamo, A, nato'o: pa'a i mpue jau silau, mawujn ewantje'e pai bangke. Masaemo wo'u, konomo natando pa'a sambali, nepa palenja, djamo wuso-wuso koronja pintja.

Mesono i Sese-nTaola:

A r a n u n d j a m a n g a j a, s i n g k a w e r a, s i n g k a r e n d j a?
J a m o k o r o d o l e - d o l e, i D a t u - n T o W a w o J a n g i.

Masae-sae nasaju ri le'enja, manawu koronja, djamo wo'onja merumpa-rumpa mambombo ri kantanja, nabira. Ndjo'u meorenaka, nawali ntodu, natempu i Sese-nTaola, manawu ri tana. Ndjo'u mompeole ana majununja: O, nato'o, bare'e ntaninja, wo'o i mPue! Ndeku i Sese-nTaola mantima rongonja ri peti, nakeni pai peti wailo'u, djela ri balampa, nato'oka eranja:

Da ntamalaimo kita, se'imo anu ndatima.

Dikamo lai tongonja, rongomu Sese-nTaola.

Ngoju katudu loma'i, da kupodjaja malai.

Tudumo kodjo ngoju mongkeni sisi'a, santjû-mo nakeni, kalo'unja ri tongo ndaoa.

Mesono i Datu-mPoiri:

Pakadagoka eraku, rongomu boi manawu.

Meogumo ngoju mangkeni sisi'a, motunda ri wawo ngoju, sompe ri ngoju, Masae-sae djelamo ri banua, be marameda, ngoju metawui-wuisi. Kadjelanja ri banua, mesonomo i Sese-nTaola:

Pesuwumo Lemo-nTonda, kami da nu pamongoka.

Mesuwumo ri ra mpeti, nagili ri rajanja. Nepa napowia anu ndapongo. Ro setu, nato'o:

Se'imo ro ngkupowia, mamongo ma'imo tima.

Natima i nTjese-nTaola, nakenika eranja, mamongo pai eranja, nato'o:

Jamo da mamongo jau, era, mamongo tulau.

Ro mamongo, da lo'umo wo'u i Datu-mPoiri, dompago rongonja, mompalakanamo.

Era jaku dalaimo, i komi da ire'imo.

Mompalakanamo jaku, Sese-nTaola eraku.

Ngoju ngkatudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Tudumo ngoju, si'a kalo'u ri banuanja, banua i Bangkele tu'a. Mompeoasimo i Gili-mPinebetu'e:

Nundjamo napeboka, eramu i Sese-nTaola?

Mesono i Datu mPoiri:

Rongonja narampa ntau, napepeboka jaku.

Mesono i Gili mPinebetu'e:

Waimbe'imo rongonja, eramu Sese-nTaola?

Mesono i Datu-mPoiri:

Ndatemo muni rongonja, eramu i Lemo-nTonda.

Mesono i Gili mPinebetu'e:

Ane ndate madago, siko ndekumo ngkabongo.

Mekipangkoni wo'u ri rongonja, mangkoni, ro mangkoni mamongo; jore malengimo rajanja, mombelulu tau nakeni ndeku.

Nato'o i nTjese-nTaola rindate:

Malenge ntu'u rajaku, pangkoni powia jau.

Mesono i Lemo-nTonda:

Se'i ro ngkupowia, djamo da mangkoni kita.

Mesono i Sese-nTaola:

Ue toka gana-gana, setu ri mangko wujawa.

Ane tokamo nu dika, djamo da mangkoni kita.

Mangkonimo, pura setu, ndjo'u mandiu ri ue mpapanja, mewalilimo mamongo, mekitale ompanja i Sese-nTaola:

Talemo ompa kasoro, Lemo-nTonda siko se'i.

Mesono i Lemo-nTonda:

Romo kutale ompa, rongoku Sese-nTaola.

Mesono i Sese-nTaola:

Ane romo tundjo'u, mamongo wawamo kaku.

Ro mamongo, nato'o wo'u:

Da nakanoto ndajamu, se'i da ngkujore jaku.

Nakanoto nu intjani, ruambuja kupodjandji.

Moturu, joremo; kajorenja se'i, moiwomo i Datu nTo-Mata Eo, nadonge bambari i Sese-nTaola momporongo i Lemo-nTonda, nato'o: be majoa, si'a da momporongo. Natangara manga'e, mâja manu, madago tontji membuka tangoa, malaimo wo'u, bara tesantjowu jununja. Se'imo i-Sese-nTaola, djamo kajore-jorenja, ma'imo wo'u tau metunggai, sambuja pusa, jabimo santongo mbuja, djelamo i Datu-nTo Mata Eo. Mompelike wo'u rongonja:

Sese-nTaola pembangu, se'i ratamo tau.

Nakanoto nu'intjani, i se'i tau iwali.

Bare'e-re'e mena, djelamo ri pu'u edja tau metunggai, nato'o:

Posompo Sese-nTaola, sei'mo kami to toka.

Bare'e-re'e mena, maraumo rongonja, nato'o:

Djamo jore nu tunggai, makura pangaintjani.

Djamo jore nu tangara, makura mponawa-nawa.

Mebo muni i Datu-nTo Mata Eo:

Posompomo dja loma'i, bale Sese-nTaola.

Kabare'enja mena se'i, mesuamo muni ri petinja i Lemo-nTonda, memponemo i Datu nTo Mata-Eo, nakitamo i Sese-nTaola: O, nato'o, jore ntano kodjo! Napokaumo jununja mongkeni peti, kare'e i Lemo-nTonda. Naokotaka, nakeni mpalai, mombetoto, mompaungku sako bare'e. Ndeki Pebete Eo nakeni i Lemo-nTonda, nepa ri jae ndjaja bare'epa djela ri wukunja, menamo i-Sese-nTaola:

Tawa ue ngkupendo'u, rongoku i Lemo-nTonda.

Mesono Sima-sima, napasipi lai pusenja:

Rongomu nemo nuto'o, mpandjo'u nakeni ntau.
Setu ue toka-toka, nadika i Lemo-nTonda.

Nepa nâmasi ue, napidja geri mata wiwi matanja, mombekekeni. Ro mendo'u nato'o i Sese-nTaola:

Motungko jau makadja, rongoku ma'i narampa.
Motungko makadja jau, rongoku narampa ntau.

Mamongomo ngkalionja, ro mamongo napebo eranja, mekilae:

Datu-mPoiri eraku, narata mpepamo jaku.

Nadonge i nDatu mPoiri nganganja, napeoasi ri rongonja i Gili-mPinebetu'e:

Sompenaka pondjaumu, rongoku i Gili-mPinebetu'e.
Simai tewao-wao, bara nganga ntukakamu.

Mesono i Gili-mPinebetu'e:

Nganga ntukakamu kodjo, sima'i mebo-bo.
Ane nganga ntukakamu, da ndekukupago jau.

Mompakoroka i Datu-mPoiri, puramo napebo ngoju, nato'o:

Ngoju pewuimo ma'i, se'imo jaku da malai.

Djelamo ngoju, ndekumo wo'u nakeni ndate eranja, djelamo napeoasi:

Nundja anu peboka, eraku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Rongoku narampa ntau, motungko makadja jau.

Kanoto ndajanja ewa ntjetu, mesawimo ri ngoju tau saera, nakeni ndeki Mata Eo. Mesono i Datu-mPoiri:

Kapali kaea mata, delulu jau tuama.
Kaea mata kapali, delulu jau langkai.

Era pompakorokamo, da ntakaronja melulu.

Mompakoroka wo'u, mombesori potundanja, napebo ngoju:

Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.
Ngoju kaligamo tudu, da ngkapodjaja melulu.

Djelamo ngoju, nakeni mpalai tau radua saera. Djelamo ri lipu i nDatu nTo Mata Eo, nepa posomponja wo'u. Nato'o i nTjese-nTaola, napebo i Datu-nTo Mata Eo:

Posompomo dja loma'i, Datu nTo Mata Eo.

Napalikemo wo'u rongonja papitu, rongo ntau narampa pura-pura, bare'e djamo samba'a rongonja.

Sikomo tau makodje, mangarampa rongo ntau.

Menamo i Datu-nTo Mata Eo, nato'oka rongonja papitu:

Nepa masusa rajamu, da mpakanoto rajaku.

Se'i manoto rajaku, ndeku poapuka jaku.
Poapumo mpakaliga, ne'e dja sondo ndaimba.

Moapumo tau papitu setu, manana, napokau mondju'i:

Pondju'i ntjakalimo, ri suraja djarawata.

Mondju'imo, ro nadju'i mangkoni, tepapitu toju manu napoirangkadju. Mesono i Lemo-nTonda ri ra mpeti:

Siko makodje mperampa, posompomo ma'i tana.
Se'imo da nu pangkita, lawi bidjanja polinga.
Se'i da nu paintjani, lawi bidjanja powani.
Bangkukita kakodjenja, rongoku Sese-nTaola.

Ro mangkoni mapari-pari tau, mesono i Datu nTo Mata Eo:

Ne'e masusa rajamu, da mamongo riu jaku.

Mamongo wo'u, romo, napoiwo ndongonja najali rengkonja pura-pura, napombetotoka i Sese-nTaola. Mosompomo tesantongo pa'anja ri tana, katedjondjonja nadju'i nTjese-nTaola, nepa napeoasi:

i Sema da wunu riu, Datu-nTo Mata Eo?
Dja komi taliwanua, da mewunumo riunja.

Mesono i Datu-nTo Mata Eo:

Tantamakamo mpodago, tundjo'u da ngkulapamo.

Nalapasaka tawala, be kono. Mesono i Sese-nTaola:

S e ' e d a s a w a m o j a k u, p a k a r o s o s e t u n d j a u.

Nawunu wo'u, be wo'u kono.

P u r a m o m e w u n u j a k u, m o m b e t o t o m o j a u.

Mombetotomo, malengi rajanja ri tana, ri raoa, malengi ri raoa, ritanamo. Masae-sae salanggoli i Datu nTo Mata Eo, natando pa'anja sambira, manawu, maka be majoa si'a, masala si'a. Anu silau mompeole, nakita: A, io kodjo, pa'a mPue jau, mawuju, maroso. Bare'e masae pa'anja sambira natompo, nepa palenja, wo'onja natodusi nTjese-nTaola, manawu.

Mokuômo rongonja papitu, balumo. Mempone i Sese-nTaola, liu-liu natima rongonja sangkani pai peti, nato'o i nDatu mPoiri:

N g o j u k a t u d u m o m a ' i, d a n g k u p o d j a j a m a l a i.

Djelamo ngoju, nakeni mpalai tau tatogo saera, djela ri banuanja nato'o:

P e s u w u m o L e m o - n T o n d a, j a k u d a n u p a m o n g o k a.
I s e ' i k a m i r a d u a, d a m a m o n g o p u r a - p u r a

Napakaroka pamongo, mesono i Lemo-nTonda:

S e ' i r o m o n g k u p o w i a, m a m o n g o m a ' i m o n t i m a.

Ndjo'umo montima, mamongo tau, puramo, montjongka i Datu mPoiri da mewalili. Mesono i Sese-nTaola, nato'oka eranja:

E r a s e ' i m o m a m o n g o, k i t a r a d u a d a m p o n g o.

Metompa malai i Datu mPoiri:

D o m p a l a k a n a m o j a k u, S e s e - n T a o l a e r a k u.
T u a ' i m u d a n g k u d a d u, b a n j a s e ' i r e ' e l a u.
K a t u d u m o n g o j u m a ' i, d a n g k u p o d j a j a m a l a i.

Mesawimo ri ngoju, be masae djelamo ri banuanja. Meoasi i Gili mPinebetu'e, nato'oka rongonja:

D a t u - m P o i r i s i n d j a u, n d a t e m o m u n i e r a m u?

Mesono rongonja:

N e ' e m o m a s u s a r a j a m u, n d a t e m o m u n i e r a m u.

Mesono i Gili-mPinebetu'e:

E w a s e ' e m a d a g o m o, d j a m o n t a m a r o - r o.

Maro-romo muni tau samboko, katatogonja i Bangkele tu'a. I Sese-nTaola mekipoapu ri rongonja, nato'o:

S e ' i m a o r o m o j a k u, p a n g k o n i p o w i a j a u.

Rongoku i Lemo-nTonda, pangkoniku pakoroka.
Djo malengi wo'u raja, melulu-lulu djo lawa.

Nâdi wo'u pangkoni, ro napakaroka, nato'o:

Se'i ro ngkupowia, djamo da mangkoni kita.
Re'i toka gana-gana, pangkoni se'i Sese-nTaola.

Mesono i Sese-nTaola:

Romo mangkoni kita, mamongomo nu powia.

Napowia i Lemo-nTonda, ro, nato'o:

Toka ganamo tundjau, djondjo mamongo jau.

Pura mamongo, mesono i Sese-nTaola:

Romo mamongo jaku, da ndjo'u dandiu jau.

Mesono i Lemo-nTonda:

Da ndjo'u kita radua, jowe kumampontjuruka.

Malai ri ue mandiu, pura mandiu, mempone ri banuanja. Montjongkoka wo'u da jore, nato'oka rongonja:

Se'i da joremo jaku, togombuja ntapodjandji.

Rongonja djamo sambela jorenja. Pusamo sambuja pai santongo nadongemo i Datu ri Kasojoa bambari i Sese-nTaola momporongo i Lemo-nTonda. A, nato'o, mawuti ntano i Sese-nTaola, ne'e ntano si'a momporongo we'a setu, jaku jau. Montjuwe toju manu, motangoa, moruntjupaka tangoa, melindja-lindja, metunggai i Sese-nTaola. Napalike ndongonja, bare'e nâja:

Pena Sese-nTaola, mosumo wo'u tau iwali.
Meratamo paratanda, ri koroku, Sese-nTaola.
Tanda iwali da ma'i, nakanoto nu intjani.
Djamo jore nu tunggai, makura pangaintjani.
Djamo jore nu tangara, makura penawa-nawa.

Masaepa pompelikenja, bare'e mena. Mesuamo ri ra mpeti i Lemo-nTonda, se'imo iwali ri pu'u edja liu-liu mai, be sako naompo boboka mbente i nTjese-nTaola. Mekisompomo,nato'o:

Posompomo loma'i, se'i komi metunggai.
Kadonge siko bambari, nepa karata kami.
E siko tau makodje, se'i ma'i kupeole.
Posompomo mpakaliga, se'imo da nu pangkita.

I sema da dosompo? Tau jore ndate. Kabare'enja nakita tau mosompo, mempone i Datu-nTo Kasojoa: O, jore ntano kodjo! Napokau ana majunu mompasa'a peti i Lemo-nTonda, ndjo'umo pura-pura.

Pusamo togo mbuja, menamo i Sese-nTaola, merapi ue, nato'o:

Tawa ue kupendo'u, noto ndajaku rongoku.

Mesono Sima-sima lai pontu mpusenja:

Rongomu ne'emo nu to'o, rongomu nakeni ntau.

Nakanoto ri rajamu, i Datu nTo Kasojoa.

Pendo'u Sese-nTaola, ue setu toka-toka.

Mendo'umo, pura setu, nato'o:

Motungko jau makadja, rongoku ma'i narampa.

Motungko makadja jau, rongoku narampa ntau.

Mamongo, ro mamongo, napebo eranja:

Datu-mPoiri eraku, narata mpepamo jaku.

Be josa mpodago nadonge nu eranja, napeoasi ri rongonja:

Sompenaka pondjaumu, rongoku i Gili-mPinebetu'e.

Sima'i tewao-wao, bara nganga ntukakamu.

Mesono i Gili-mPinebetu'e:

Nganga ntukakaku kodjo, sima'i mebo-bo

Mesono i Datu-mPoiri:

Ane nganga ntukakamu, da ndeku kupago jau.

Ngoju ngkatudu loma'i, da ngkupodjaja malai.

Tudumo wo'u ngoju, ndekumo wo'u, djela lai banua nu eranja, meoasi:.

Nundja anu peboka, eraku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Rongoku narampa ntau, ntje'e kupeboka jau,

Mesono i Datu-mPoiri:

Djamo jore nu tangara, makura mponawa-nawa.

Djamo jore nu tunggai, makura pangaintjani.

Mesono i Sese-nTaola:

Montjomo era nu to'o, jaku ntja pindongo.

Ane banja jore jaku, da nu dongemo bambari.

Delulu jau tuama, kapali kaea mata.

Delulu jau langkai, kaea mata kapali.

Mesono i Datu-mPoiri:

Ma'imo pompakoroka, da ndapalulu rongomu.
Imbe'imo totonja nato'o, nakanoto ndaja.

Mesono i Sese-nTaola:

Nakanoto nu intjani, i Datu-nTo-Kasojoa.

Mebo ngoju i Datu-mPoiri:

Ngoju katudu loma'i, da ngkupodjaja malai.

Nakeni nu ngoju, lo'umo ri Kasojoa nu Eo. Masae-sae, djelamo ri bente i nDatu-nTo Kasajoa, liu-liu motunda ri balamba, nato'o:

Posompomo tulo'u, i Datu-nTo Kasojoa.
I Datu ri Kasojoa, se'i malulu rongonja.
Marakia powiamu, mangarampa rongo ntau.

Mena i Datu-nTo Kasojoa, nalike ndongonja papitu, bare'e wo'u bata-bata rajanja mokaradua, kakodjenja manga'esi tau. Penanja nato'o:

Se'i menamo jaku, nepa masusa rajamu.

Mebo muni tau sindjau:

Posompomo mpakaliga, sikontja tau makodje.

Moapumo rongonja papitu, papitu kura napaunda, sangkura samba'a, papitu toju manu napoirangkadju.

Posompomo mpakaliga, ne'emo sondo nu imba.

Mesono i Datu-nTo Kasojoa:

Nepa masusa rajamu, se'i da mangkoni jaku.
Pondju'i ntja sakalimo, ri suraja djarawata.

Nadju'ikamo ndongonja, mangkoni, ro mangkoni, mamongo, najalika parewanja maroso porengkonja: mowidu ngkojoe, tongawa da kalo'unja, penainja ewa ata sanawa. Mosompomo, tudu lai tana, tedjondjomo — Kae jaku, bale! Nadju'i i nTjese-nTaola nu tambulinja ungka ri lompenja, karimbo mposomponja. Ro nadju'i, napeoasi:

I sema da wunu riu, to'o, da ku paintjani.

Mesono i Sese-nTaola:

Dja komi taliwanua, dewunu da mperiuka.

Mesono i Datu nTo Kasojoa:

Tantamakamo mpodago, tundjo'u da ngkulapamo.

Natantamaka, nalapasaka mombunu, ndjo'umo tawala be kono. Mesono i Sese-nTaola:

Tantamaka wo'u jau, se'i desawamo jaku.

Mesawa, be kono wo'u. Mesono wo'u i Sese-nTaola, nato'o:

Nakadago mposibali, da narabumo penai.

Narabumo kodjo penai, nalapasaka mombetoto, natempu-tempu, reko-reko mbô, reko-reko mbô, be kono, malengi ri tana, ndeki raoa, malengi ri raoa, lau ri tanamo, momberampai inosa. Nakeni ngkasaenja, masala-kopi i Datu-nTo Kasojoa, natando palenja, pa'anja, nepa nasaju ri le'enja, matemo, natodu wo'onja teripuri, manawu ri tana. Puramo setu, ndeku montima rongonja. Napebomo ngoju:

Ngoju katudu loma'i, da ngkupodjaja malai.

Nakeni ri banuanja, djelamo nadikamo peti, napokau rongonja:

Pesuwumo Lemo-nTonda, kami da nu pamongoka.

Mesuwu i Lemo-nTonda, napowia mamongo, nato'o:

Se'i ro ngkupowia, mamongo ma'imo tima.

Ndjo'u montima mamongo, natondjuka eranja:

Era, da mamongo jau, bepa da mompalakana.

Ro mamongo tau saera, mesono i Datu-mPoiri:

Mompalakanamo jaku, Sese-nTaola eraku.
Io palaimo lo'u, Datu mPoiri eraku.

Malaimo eranja, djela lai rongonja, napeoasi i ngGili-mPinebetu'e:

Datu mPoiri sindjau, ewa mbe'imo eramu?

Mesono i Datu-mPoiri:

Eraku ndatemo muni, ntje'e nu pekutana.

Manotomo rajanja, maro-ro wo'u tau samboko lai kare'enja pai tu'anja. I Sese-nTaola se'i djamo ewa owi powianja, ro mangkoni, mamongo, mandiu, joremo wo'u. Kajorenja se'i ma'imo i Datu-mPajompo Jangi sambira, montjongka, da merampa i Lemo-nTonda. Nalike ndongonja i Sese-nTaola:

Sese-nTaola pembangu, sima'imo wo'u tau.
Djamo jore nu tangara, makura mponawa-nawa.
Djamo jore nu tunggai, makura pangaintjani.

Sima'imo wo'u i Datu-nTo Pajompo Jangi sambira, mosu da djela, nalike, bepa djela ri gori mpena i nTjese-nTaola. Me'onto ri pu'u edja, mekisompo, nato'o i Datu-nTo Pajompo Jangi:

Sese-nTaola posompo, siko tau to bambari.

To bambari ngkakodje, nu posompo dja loma'i.

Bare'e mena lau tau, kende mempone ri banua i Sese-nTaola, rongonja mesuamo ri ra mpeti. Nakitamo tau jore, napasa'a kare'e ndongonja nakeni mpalai, bare'epa djela ri banuanja, naratamo gori mpenanja i Sese-nTaola; penanja, se'i nato'o:

Tawa ue ngkupendo'u, rongoku i Lemo-nTonda.

Mesono Sima-sima:

Rongomu ne'emo nu to'o, setu ue toka-toka.

Nakanoto ri rajamu, rongomu nakeni ntau.

Nakanoto nu intjani, i Datu-mPajompo Jangi.

Mesono i Sese-nTaola:

Motungko makadja jau, rongoku narampa ntau.

Motungko jau makadja, rongoku ma'i narampa.

Datu mPoiri eraku, narata mpepamo jaku.

Nadonge i nDatu-mPoiri, napeoasi ri rongonja:

Sompenaka pondjaumu, rongoku i Gili mPinebetu'e.

Sima'i ntewao-wao, bara nganga ntukakamu.

Ane i Sese-nTaola, pedongeka mpakajosa.

Mesono i Gili-mPinebetu'e:

Nganga ntukakaku kodjo, kudonge sima'i mebo-bo.

Ane nganga ntukakaku, da ndeku nu pago jau.

Mesono i Datu-mPoiri:

Ngoju katudu loma'i, da ngkupodjaja malai.

Ngoju ndikenimo jaku, da rata ndati eraku.

Ndekumo kodjo, nakeni ngoju; sampali naepesaka, djelamo lai eranja.

Nundja anu peboka, eraku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Kupeboka eraku, rongoku narampa ntau.

Mesono i Datu-mPoiri:

Djamo jore nu tunggai, makura mpangaintjani.

Djamo jore nu tangara, makura mpenawa-nawa.

Mesono i Sese-nTaola:

Montjomo anu nu to'o, jore jaku, era, kodjo.

Nakanoto nu intjani, i Datu-mPajompo Jangi.

Mombesorimo motunda tau saera, nakeni nu ngoju, masae-sae djelamo ri Pajompo Jangi, motunda ri balampa, mebo i Datu-mPajompo Jangi:

Posompo jau loma'i, i Datu-mPajompo Jangi.

Napalike ndongonja papitu wo'u, sakodi rongonja uaju, pai bare'epa nale'o naporongo. Mesono i Datu-mPajompo Jangi:

Pambai jaku merampa, bare'e da sae gaga.

Nepa masusa rajamu, se'i mena'umo jaku.

Mesono i Sese-nTaola:

Ne'emo sondo nu imba, bo da masusa impia.

Posompomo dja loma'i, Datu mPajompo Jangi.

Mesono i Datu nTo Pajompo Jangi:

Nepa masusa rajamu, dekipoapuka jaku.

Poapu maliga-liga, ne'emo sondo ndaimba.

Moapumo rongonja papitu, samba'a sangkura, samba'a sangkura, papitu toju manu napoirangkadju. Mananamo, napokau mondju'i:

Ndipondju'i ntjakalimo, ri suraja djarawata.

Ro mondju'i mangkoni, napangkoni ndongonja, nato'o:

Jowe kamawo ndajamu, da ndisumpu jau jaku.

Nasumpuka kodjo, samba'a santjumpu, samba'a santjumpu, dja butu ro nasumpu pitu ntjumpu, mangkoni ngkalionja. Ro mangkoni mekijali rengkonja; najali ntjamba'a samba'a; pitumpole badju, salana, siga napasua; marantasi rindi samba'a, mondi-ndi posomponja wu, ri, lai tana katudunja ngkalompe, djamo saowo ri wawo ntana, be madago mombeluku. — Kae jaku bale! — Nadju'i ntambuli i nTjese-nTaola, mombeoasi:

Sema dewunu riunja, nu baleku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Komi anu natunggai, lapasakamo loma'i.

Mesono i Datu nTo-Pajompo Jangi:

Tundjau ngkulapamo, pimpinaka mpakadago.

Mesono i Sese-nTaola:

Da ngkumesawamo jaku, pakadagomo kantamu.
Pakadagomo kantamu, da mesawamo jaku.

Nawunumo kodjo, nasubitaka, kasimbente, simbente pailasi, simbente makaliki. Mesono i Sese-nTaola:

Lega da tapaintjani, da mandabumo penai.

Mombetoto ri wawo ntana; malente ri tana, ri raoa, malente ri raoa, ri tana, ngasamo se'i, sala nggoli i Datu mPajompo Jangi, kono natando pa'anja nepa palenja, maka masala si'a, bare'e re'e joanja. Mesono i Sese-nTaola:

Bara nu ndja mangaja, i Datu-mPajompo Jangi?
Djamo koro dale-dale, sinkandjera singkawera.

Nepa natando le'enja meoretaka ri raoa wo'onja, metodu i Sese-nTaola manawu ri tana. Ndekumo i Sese-nTaola, natima rogonja, naparitongoti peti kare'e ndongonja, nepa napebo ngoju:

Ngoju tudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Tudu ngoju, nakeni mpalai, masae-sae djela ri banuanja, nato'o:

Pesuwumo Lemo-nTonda, kami da nupamongoka.

Mesuwu, napowia mamongo.

Se'i ro ngkupowia, mamongo ma'imo tima.

Ndjo'u montima mamongo, nakenika eranja:

Era io ntamamongo, se'i silau mamongo.
Era da mamongomo kita, se'i mamongo ngkutima.

Ro mamongo, mesono i Datu-mPoiri:

Romo mamongo jaku, dompalakanamo jau.
Io mpompalakanamo, rongomu wo'u ndapago.

Mebo ngoju i Datu-mPoiri:

Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Nakeni nu ngoju, djelamo lai rongonja. Napeoasi i ngGili-mPinebetu'e:

Datu-mPoiri sindjau, arambe'i eramu?

Mesono i Datu-mPoiri:

Ndatemo muni tukakamu, ne'emo kodi rajamu.
Ndatemo pai rongonja, eraku i Sese-nTaola.

Anu sindjau i Sese-nTaola mangkoni, mamongo pai rongonja, ro setu, montjongka da jore:

Se'i ro mamongo kita, pangkoni da nu powia.
Se'i ro ngkupowia, ma'imo da ngkoni kita.

Mesono i Sese-nTaola:

Romo mangkoni kita, mamongo da nu powia.

Mesono i Lemo-nTonda:

Njau be nu to'okaku, toka ganamo tundjau.
Ndjau setu toka-toka, pamongo Sese-nTaola.

Ndjo'u mamongo, ro setu nato'o:

Da nakadago ndajaku, kundjo'u mandiu jaku.

Ndjo'umo mandiu samboko ri ue nawaja, napasamboni, najali pasambonja, mandiumo, pura mandiu mosore, mamongo, mekitale rengko ngkajore, nato'o:

Se'i da turumo jaku, da nakanoto ndajamu.
Nakanoto nu intjani, onombuja kutandai.

Joremo wo'u; nepa togombuja naliu, nadonge i nTorokuku mBetu'e bambari i Lemo-nTonda naporongo i nTjese-nTaola. A, nato'o, mbamba i nTjese-nTaola, bare'e kupodjo, jaku da rongonja. Montjuwe manu, montangoa, naruntjupaka tangoa, natompo manu nasuwe tojunja, madago tontji mpanga'e ndjo'uma ungka ri tananja, tesaojo me'onto mandonge tontji madja'a, nepa madago, ndjo'u wo'u. Papitu mata i nTorokuku mBetu'e, sape ri lionja, ri patiga, ri tongo ndo'u, ri mangu-mangu, ewa mangkapa ogu mbetu'e papitu. Kadjelanja ri bente i nTjese-nTaola, mosumo gori mpenanja, ntanoka bare'epa djela lai ria. Napalike ndongonja:

Sese-nTaola pena, tau mosumo da rata.
Sima'i tau iwali, nakanoto nu intjani.
Djamo jore nu tunggai, makura pangaintjani.
Djamo jore nu tangara, makura mpenawa-nawa.

Bare'e mena, se'i iwalinja nakama'i-ma'i, osomo bente, boboka bare'e, ndjo'umo liu-liu ri banua i nTjese-nTaola:

Posompomo Sese-nTaola, sikomo tau makodje.
Sikomo tau makodje, bambari ngkadonge-donge.

Bare'e mena, bare'e naepe pompalike ndongonja, kende mempone i nTorokuku, napokau ana majunu mompasa'a peti kare'e i Lemo-nTonda, nakeni mpena'u, nakeni mpalai, tetoromo manga'e, morasimo. Lawa-lawamo, nepa mena i Sese-nTaola, mekitawa ue:

Tawa ue, Lemo-nTonda, ngkupendo'u nakajosa.

Mesono 'Sima-simanja:

Rongomu ne'emo nu to'o, setu ue toka-toka.
Djamo dą mendo'u jau, da nakajosa matamu.

Mendo'umo, nakita bare'emo lau rongonja, mesono:

Motungko jau makadja, rongoku ma'i narampa.
Motungko makadja jau, rongoku narampa-ntau.

Mesono Sima-simanja:

Nakanoto nuintjani, i Torokuku mBetu'e.

Mekilaemo si eranja, i Sese-nTaola:

Datu-mPoiri eraku, narata mpepamo jaku.

Nadonge i Datu-mPoiri, nato'oka rongonja:

Sompenaka pondjaumu, rongoku i Gili-mPinebetu'e.
Sima'i ntewao-wao, bara nganga ntukakamu.
Pedongeka mpakajosa, bara i Sese-nTaola.

Mesono i Gili-mPinebetu'e:

I Sese-nTaola kodjo, sindate mebo-bo.
Ndeku nupago jau, ane nganga nu eramu.

Mebo ngoju i Datu- mPoiri:

Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Meogu ngoju, mesawi i Datu- mPoiri, nakeni mpewui ngoju, djela lai eranja:

Nundja nu peboka, eraku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Rongoku narampa ntau, Datu-mPoiri eraku.

Mesono i Datu-mPoiri:

Djamo jore nu tangara, makura mpenawa-nawa.
Djamo jore nu tunggai, makura pangaintjani.

Mesono i Sese-nTaola:

Montjomo era nu to'o, jaku ntja pindongo.
Nakanoto nu intjani, i nTorokuku mBetu'e.

Manotomo raja i nDatu-mPoiri, napebo ngoju, sawi lai ria tau saera, nakeni ri kare'e i nTorokuku mBetu'e, ndjo'u ri balampa, motunda, mekisompo:

Posompo dja loma'i, i nTorokuku mBetu'e.
Siko papitu matamu, mangarampa rongo ntau.

Jorepa ndati banuanja, napalike ndongonja papitu, mena. Mesono i Lemo nTonda ri ra mpetinja:

Bepa kukita kakodjemu, Sese-nTaola rongoku.

Mesono i Torokuku-mBetu'e:

Nepa masusa rajamu, Sese-nTaola silau.

Jaku depa membangu, dekipoapuka jau.

Mesono tau silau:

Poapu maliga-liga, ne'emo sondo ndipowia.

Posompomo ma'i jau, ne'e dja mongaju-ngaju.

Se'imo da nu pangkita, lawi bidjanja polinga.

Se'imo nu paintjani, lawi bidjanja powani.

Mekidju'imo i Torokuku Betu'e:

Pondju'i ntja sakalimo, ri suraja djarawata.

Mondju'imo; ro setu, nato'o:

Romo mondju'i kami, da ngkoni palai ma'i.

Mâra-ara mangkoni sisi'a papitu, kauajunja rongonja. Ro mangkoni nato'o:
Mangkoni jaku lo'u, da ndipowia mamongo.

Napowiamo, mamongo i nTorokuku-mBetu'e. Ro mamongo mekijali parewanja:

Romo mamongo jaku, ndijalimo parewaku.

Najalimo papitu salana, siga, badju, moso'o-so'o wo'u papitu, maroso poparewanja, narantasi bamba ata, mosompo, ungka ri karikinja katetananja. Mekikae si Sese-nTaola, nadju'i ntambulinja, tesoremaka nato'o:

I sema dewunu riu, baleku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

I komi taliwanua, ntje'i dewunu riunja.

Mesono i Torokuku m-Betu'e:

Tundjo'u da ngkulapamo, tantamakamo mpodago.

Natantamaka, nawunu, nasubitaka be kono. Mesono i Sese-nTaola:

Da ngkumesawamo jaku, pimpinakamo tundjo'u.

Mewunu mpesawa, puramo tawala, penaimo, mombetoto, djamo kakere-kere

ra mbente; malengi ri raoa, metudumaka lai tana, malengi lai tana, ndeki raoamo. Masac-sae sala nggoli i Torokuku mBetu'e, natando palenja, pa'anja, koronja, djamo wo'onja merumpa-rumpa meoretaka ri raoa, natodu i Sese-nTaola. Matemo i Torokuku mBetu'e; ndeki banuanja i Sese-nTaola, natima rongonja, ndjo'umo ri eranja, nato'o:

Era rongoku se'imo, bara da ntamalaimo.
Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Tudumo ngoju, nakeni mpewalili tau tatogo. Djela ri banuanja, mempone, mesono i Sese-nTaola:

Pesuwumu Lemo-nTonda, kami da nu pamongoka.

Mesuwu, napowia mamongo, ndjo'u montima, napamongoka eranja. Mesono i Lemo-nTonda:

Se'i ro ngkupowia, mamongo ma'imo tima.

Mesono i Sese-nTaola:

Era iomo mamongo, palakana tapanto'o.

Mesono i Datu-mPoiri:

Romo mamongo jau, dompalakanamo jaku.

Kalo'unja dompago rongonja nakeni nu ngoju, djelamo ri banuanja, meoasi rongonja:

Datu mPoiri sindjau, eramu kantja mbe'imo?

Mesono i Datu mPoiri:

Pakadagomo rajamu, ndate muni tukakamu.

Mekipoapu si Lemo-nTonda i Sese-nTaola, nato'oka i Lemo-nTonda:

Puramo mamongo jaku, pangkoni powiakaku.

Mesono i Lemo-nTonda:

Se'i ro ngkupowia, se'i mangkonimo kita.

Ro mangkoni, mamongo, ro mamongo, mandiu, jurumo muni matanja, mekitale ompa i Sese-nTaola, nato'o:

Se'i da joremo jaku, danakanoto ndajamu.
Nakanoto nu intjani, pitumbuja kupodjandji.

Joremo kodjo, kajorenja patambujamo pusa, moiwomo i Momata Tibu; tibu matanja ruogu; bambari nadonge porongo i Lemo-nTonda, nato'o: A, ne'e i Sese-nTaola, jaku jau rongo i Lemo-nTonda, sangkudja wo'u kakodjenja, pai

kukoto. Nepa nakita mataku, mabalimo rajanja! — O ma'imo ri djaja, bara djamo tesambuja ojonja da mena i Sese-nTaola, djelamo ri pu'u edja, mekisompomo:

Posompo da loma'i, baleku Sese-nTaola.
Posompomo Sese-nTaola, se'imo nu polinggona.
Siko tau to bambari, se'epa ngkutunggai.
Momata Tibu to'onja, toto nTjese-nTaola.

Kabare'enja napetangani, najawataka bare'e wo'u, mempone, djamo natima i Lemo-nTonda ri ra ngkare'enja, malai. Bare'epa masae palainja, menamo i Sese-nTaola, napokau rongonja:

Tawa ue Lemo-nTonda, da ngkupangkita raoa.

Mesono Sima-sima:

Rongomu ne'emo nu to'o, mpandjo'u nakeni nggora.
Io pindongomo jau, ue tokamo tulau.

Nâmasi ue, narata, mendo'u, nakitamo rongonja bare'e, nato'o:

Motungko makadja jau, rongoku narampa ntau.
Motungko jau makadja, bamo naowe marampa.

Mebomo wo'u si'a i Datu-mPoiri, nadonge pebonja, mesawi ri ngoju, ma'i melae. Naulaja i Sese-nTaola ri wawo ngoju meogu, nakeni ri kare'e i Momata Tibu. Djela lai ria, mekisompo:

Posompo dja loma'i, siko se'i Momata Tibu.
Marakia powiamu, mangarampa rongo ntau.
Se'i wo'u nupangkita, lawi bidjanja molinga.
Se'i wo'u nuintjani, lawi bidjanja powani.

Mesono i Momata Tibu:

Njau bemo nupebo, tulo'u da ngkumosompo.

Mesono i Sese-nTaola:

Posompomo mpakaliga, ne'emo sondo nu imba.
Gasa ngkedje motunda, posompo ma'i bale.
Mariangkanimo gaga, narampa-rampa ntuama.

Mesono i Lemo-nTonda ri ra mpeti:

Ne'e mowotu ntjolora, rongoku Sese-nTaola.
Marata paratanda, ri koroku, Sese-nTaola.
Tanda balu, tanda mate, ri koroku Sese-nTaola.
Bo da kuto'o impia, dja maria mompalinga.

Mesono i Momata Tibu:

> Nepa masusa rajamu, dekipoapuka jau.

Mesono i Sese-nTaola:

> Ne'emo sondo nu imba, posompomo mpakaliga.

Mesono i Momata Tibu:

> Ane dja siko tulau, bapa maeka rajamu?

Mesono i Sese-nTaola:

> Iomo jau mosompo, ne'e nu sondo nu to'o.

Mesono i Momata Tibu:

> Bara djandjimo da mate, tulaumo jaku bale!

Mosompomo bare'emo tetana.

> Pewunumo jau ma'i, siko tau natunggai.

Mowunumo i Momata Tibu, be kono, mesawa i Sese-nTaola, be kono wo'u. Pura tawala, penaimo. Mandabu penai mombetoto. Mesono i Sese-nTaola:

> Da ndarabumo penai, kodje da napaintjani.

Djamo tepidji nono tepakoro ri ra mbente pombetotonja, kandidi-ndidi tana; masae setu, mawelamo Sese-nTaola, madungka, mate. Nato'o i Lemo-nTonda sindate ri ra mpeti:

> Se'i nu to'oka ro, pai nuto'o be montjo.
> Kuto'o tanda ngkabalu, pai siko da nu sapu.
> Datu mPoiri, sindjau, pelaemo saeramu.

Melae i Datu mPoiri, dja koronja mpintja ndjo'u napombeara pai Momata Tibu; dja nakekeni ri palenja, narapa, mabutu palenja, witinja, masempa ungka tanta'inja, sawi ri tanoananja, maposo matanja, mewali limbo ruogu ri wawo ntana. Mesono i Datu-mPoiri:

> Peole bara ba tindja, tagara ntasi metima.
> Tesakodi be mombali, petima ntagara ntasi.

Mesuwumo i Lemo-nTonda ri ra mpeti mompatuwu rongonja; toka-toka wujawa napepesuwu ri ra mpeti, nawebusika ri koronja, pitu ngkani wai lo'u wai ma'i, djuku-djuku sangkoro; tuwu muni i Sese-nTaola, pajamo welanja. Mesono iLemo-nTonda:

Siko sangkanimo mate, djo era nu mompelae.

Mesono i Sese-nTaola:

Banja kuoamo ro, tekajore jaku kodjo.

Mesono i Datu mPoiri:

Io era dalaimo, ngoju djaja imbe'imo?
Pakadagoka eraku, rongomu, boi manawu.

Napalaikamo petinja i Lemo-nTonda napakatongawamo koronja. Mesono i Datu-mPoiri;

Ri djaja boi mawaro, era mpakadago-dago.

Mesono i Sese-nTaola:

Madagomo potundaku, bare'emo da manawu.

Nakeni nu ngoju tau tatogo, djèlamo ri banua, nato'o i Sese-nTaola:

Powia mamongo jau, Lemo-nTonda sindjau
Powia mpepamongoka, da napantangara songka.

Mesono i Lemo-nTonda:

Se'i ro ngkupowia, mamongo ma'imo tima.

Ndjo'u i Sese-nTaola, napamongoka eranja:

Silau era mamongo, songka da ndapanganto'o.

Nato'o i Datu-mPoiri da mamongo riunja nepa nato'o:

Se'i karo-rota, banja da panto'o songka.
Se'i ro mamongo, djamo songka da nato'o.
Eraku Sese-nTaola, siko da manto'o songka.

Mesono i Sese-nTaola:

Se'i songkamo ngkuto'o, sangkani-ngkanimo kita.
Datu-mPoiri eraku, rongomu nu tima jau.
Rongomu lo'u montima, pedongeka ngkupaimba.

Naioka i nDatu-mPoiri:

Io da lo'umo jaku, Sese-nTaola eraku.
Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Kalo'unjamo djela lai ria, napeoasi ndongonja, i Gili mPinebetu'e:

Datu-mPoiri sindjau, ara mbe'imo eramu?

Mesono i Datu-mPoiri:

Eraku ndate ratamo, siko ne'emo ntja mawo.
Se'i jaku napokau, djo ma'i montima siko.
Nakonoto nu intjani, ndeku da sangkani-ngkani.
Ipane naimba-imba, sangkani-ngkanimo kita.
Pompakoroka poiwo, kita da ntamalaimo.

Mesono i Gili-mPinebetu'e:

Romo kupakoroka, da laimo ntametompa.

Metompa si Tu'anja i Bangkele Tu'a:

Tu'a da ngkamalaimo, komi se'i ire'imo.

Mesono i Bangkele Tu'a:

A, ne'e malai anaku, tora-tora wo'u jaku.
To'oka Sese-nTaola, jaku wo'u tora-tora.

Mesono i Gili-mPinebetu'e:

Taowemo mombebali, tu'a kami da malai.

Mesono i Bangkele Tu'a:

Io, kupe'ontokamo, pelindja madago-dago.

Napebo ngoju i nDatu-mPoiri:

Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Tudumo ngoju, nakenimo tau samboko pai rengkonja. Djelamo ndate ria, mesonomo i Datu mPoiri:

Ise'i ratamo kami, Sese-nTaola eraku.

Mesono i Sese-nTaola:

Rongoku i Lemo-nTonda, eramu nu pamongoka.
Koho, da nu pamongoka, eramu nu Lemo-nTonda.

Nakohomo eranja, nato'o:

Dago ntjakodi era, sikomo se'i jau.

Ro mamongo nato'o i Sese-nTaola:

Romo mamongo kita, pangkoni da ndipowia.
Ndjo'umo pai eramu, da mpowia retu ndjau.

Ro napowia nato'o:

Se'i ro ngkupowia, dja nu da mangkoni kita.

Ndjo'umo mangkoni sisi'a aopomo se'i, mabosu komponja, nato'o:

Romo mangkoni kita, pamongo da ndipowia.

Mesono i Lemo-nTonda:

Njau be ndito'o jau, toka ganamo tundjau.
I setu komi radua, toka gana pura-pura.

Ndjo'u mamongo sisi'a saera, samboko. Ro mamongo nato'o:

Malimûmo rajaku, da ndjo'u da ndiu jau.
Dandiu da ntamendaki, onu wo'u da najali.
Kajuku da ndipepali, mbe'i pandika mpapami?

Ndjo'u mantima i Lemo-nTonda, nato'o:

Jaku da ndjo'u da ntima, se'i jaku mangangkita.
Se'i kajuku i mpapa, kou da ntapompembasa.

Nakoumo kajuku, ro nakou, mebomo rongonja i Sese-nTaola:

Kajuku ma'imo tima, da ndjo'u ri ue kita.
Ri ue da ndapembasa, ri pala-pala i mpapa.
Da ndjo'u sangkani-ngkani, se'i kita santua'i.
Datu mPoiri eraku, da ntamalaimo jau.

Mesono i Datu-mPoiri:

Ako ndjo'u kupanto'o, da eraku Sese-nTaola.

Ndjo'umo ri ue, me'onto ndjai pala-pala nadika ri pandiu.

Sungke pasambo sindjau, ue da ngkapangasangku.

Mesono i Lemo-nTonda:

Ue lo'umo ndisangku, da nu parakisi jaku.

Nasangku ue, nakeni ndati pala-pala. Mesono i Lemo-nTonda, nato'oka rongonja:

Potaliku ma'i kami, komi se'i da mendaki.

Mendakimo, pura narakisi, nato'o i nTjese-nTaola, nato'oka rongonja:

Rembisaka sampogeno, tanda ngkoromu maleko.

Leko-leko ntudu tana, ntjawi sipa mebambara.

Nawontjeani wujua i Lemo-nTonda.

Wuju i Lemo-nTonda, papitu wontjeaninja.
Romo mandiu kami, komi palaimo ma'i.

Puramo tuama, we'a mandiu; mosore tuama ndeki pala-pala. Pura mandiu we'a, nato'o:

> Kaosi wujua mami, kajuku da nakajali.
> Da naka ronga mangau, wujua kaosikaku.

Nakaosi wujua ntuama radua, pura nakaosi mbe'a, nato'o:

> Da ntamalaimo jau, ro nu kaosi jaku.
> Da laimo pura-pura, kita da ndjoi banua.

Malaimo djela ri banua, nato'o i Sese-nTaola:

> Se'i-se'i ratamo kita, mamongo wo'u powia.

Mesono i Lemo-nTonda:

> Se'i ro ngkupowia, mamongo ma'imo tima.

Mamongomo; ro mamongo nato'o i nTjese-nTaola:

> Ane romo mamongo, songka wo'u da nato'o.
> E, Lemo-nTonda sindjau, da manto'o songka jau.
> Sindjau i Lemo-nTonda, da mombeto'oka songka.
> E, siko Lemo-nTonda, anu da manto'o songka.
> Siko anu da intjani, songka da nto'oka kami.

Mesono i Lemo-nTonda:

> Pedongeka kaliwongo, ane jaku da manto'o.

Mesono i Sese-nTaola:

> To'o mpakadago-dago, se'i kapedongekamo.

Mesono i Lemo-nTonda:

> Se'ipa songka ndajaku, da mpatuwumo papamu.

Mesono i Sese-nTaola:

> Ane siko manganto'o, bemo kasapu pindongo.
> Bara re'e dja ajapa, tima da ndapangarapa.

Nauamo peti, bungge, pandika ajapa da naparuru nenenja pai papanja, napetondani kare'enja. Mesono i Lemo-nTonda:

> Ane rata mawo ndaja, djo waka mpale i mpapa.
> Ue mataku molepe, djo waka mpale i nene.
> Merata mawo ndajaku, djo waka mpale mpapaku.

Jalimo keni ri ma'i, jaku se'i maintjani.

Najalimo i Lemo-nTonda, nakeni ri wombo mbanua ajapa mpapanja pai nenenja tau pura-pura simbente, puramo narapa-rapa.

Da ndatale lai tana, setu lai ojo ngapa.
Lai ria kasoanja, wuku da ndapasambaka.

Lo'umo nakeni lai soma, natale lai ria; pura setu nato'o:

Wuku nenemu papamu, da nu patanika jau.

Narurumo ntau se'i, ri nunu kaposambakanja, masae naparuru, nepa singkandomu, mesono i Lemo-nTonda, nato'oka rongonja:

Puramo napasambaka, djamo siko mantangara.
Ndatima mangko wujawa, ue da ndapangantawa.
Mangko da ndaparadua, se'i nakaronga wungka.
Nu wuku ntapasambaka, ndaka'uwi nu ajapa.
Ane ntje'e, da ntadjaga, boi ntesebu ri tana.

Naka'uwi, ro setu nato'o:

Siko se'i samba'a, da mompatuwu papata.

Ndjo'umo sisi'a samboko, nawebusi ue ri ra mangko wuku ntau mate, nabaku so, so, so, nato'o:

Pitungkani gana-gana, da ntapangkita tandanja.

Kapitungkaninja nawebusi, molengkomo wukunja, menesi ewa udja mbamba eo, mompepali posuntjunja boi salasuntju mombekekeni, mombemama, gorinja ntjamba'a ntjamba'a, rodomo wo'u, Kaewase'enja, nato'o i Lemo-nTonda:

Webusi wo'u sangkani, da nakaronga mewali.

Nawebusi wo'u, molengkomo wo'u, manotomo kataunja pai nepa wukunja kangkodo-ngkodo, bepa lau inosanja dja wuku mpintja. Mesono i Lemo-nTonda:

Pakagana pitungkani, da nakagana mpewali.

Nawebusi ue ri mangko, sintji i Lemo-nTonda peranga namatai inta, panta nto tu'anja, nadika lai mangko napatuwuka tau mate pura-pura. Ganamo pitungkani, kalumbangu tau pura-pura, djo lene wawo ntau ri wawo ntana, dja matanja meruku, nepa katuwunja se'i, bare'epa mompeole tongo ndaoa se'i. Ganamo parewa ngkoronja, mesono i Sese-nTaola:

Setu puramo membangu, pebontjeka riu jau.

Napebontjeka ri kura bangke; tuwu-tuwu mpodago, mowotumo. Nato'o i Lemo-nTonda:

Setu ane mananamo, tila-tilaka ri-tabo.

Napodjuju-djujuka sa'e, natangkauka bontje nasiruka, bangke sa'e, kodi sa'e, pura-pura tuwu kabosenja, watua, natilaka kumu.

Liwu tilaka kumunja, anu tu'a wungka-wungka.
Liwu tila wungka-wungka, ndjoi wa'a anu tu'a.

Puramo natilaka, malaimo ndjai banuanja, napoapuka mpodago, mangkoni sangkani pai tau tu'anja. Mowotumo papa pai nene i Lemo-nTonda: A, nato'o, ane be djela siko, kede, be maintjani katuwuta:

Ane be rata anaku, bare'e da tuwu jaku.
Sikoane be ma'i, bare'e da tuwu kami.

Mesono i Sese-nTaola:

Montjomo anu ndito'o, djamo jaku ro kodjo.
Montjomo nito'o jau, kuma'i mompatuwu tau.

Mesono muni tau tu'anja:

Dja siko ma'i anaku, mompatuwu jaku.

Madago muni katuwu ntau pura-pura, tepopogelemo muni.

A, se'e wo'u ngkuto'oka, kabosenja pura-pura.
Songka da ndito'o jau, da nakanoto ndajaku.
Dja siko da nto'o songka, anaku Sese-nTaola.

Mesono i Sese-nTaola:

Powotu sa, Lemo-nTonda, jakumo da nto'o songka.

Mesono i Lemo-nTonda:

I siko sintja tuama, da manto'o songka ndaja.
I siko Sese-nTaola, da manto'o-nto'o songka.

Mesono i Sese-nTaola:

Se'i panto'o ndajaku, da do'a-salama jau.
Nenemu pai papamu, ntado'asalama jau.
Bepa rata lai nanggi, anu matemo sangkani.
Modo'a-salama kita, songka djamo imba-imba.
E, Lemo-nTonda sindjau, songkamo tau mombadju.

Nasongkamo tau dombadju, ndjo'u, anu mombadju, mombadju, anu melulu, melulu. Napebomo i Sungko-nTada, watua mPapanja, tau manoto kodjo rajanja:

E Sungko-nTada mai'mo, da kupanto'oka siko.

Djelamo i Sungko-nTada, nato'o:

Pue, se'imo jaku, songka ndito'omo jau.

Mesono i Sese-nTaola:

Songka da nu pedongeka, da lo'u malulu bengga.
Siko anu maintjani, nda lo'u mantjo'o ulaki.

Ndjo'umo i Sungko nTada melulu. Nato'o i Sese-nTaola, napokau rongonja:

Ndipare'e pai rampa, Lemo-nTonda gana-gana.

Mesono i Lemo-nTonda:

Lawi gana toka-toka, rongoku Sese-nTaola.
Se'i pura toka gana, impiamo da matanja?

Mesono i Sese-nTaola:

I raneo da mantjabo, matanja naipuamo.

Masae-sae djelamo i Sungko-nTada:

Pue, i se'imo jaku, bengga mâjamo silau.

Mesono i Sese-nTaola:

Pakadago mangantaka, bo'i lapa Sungko-nTada.

Mesono i Sungko-nTada:

Bengga lawi be maila, madagomo kupandika.
Nu bengga manaja-naja, madagomo kupantaka.

Ungka lai ria bangke reme dompakanana, nato'o i Lemo-nTonda:

Sese-nTaola sindjau, bengga ndisampamo jau.
Labe ndatima samba'a, da ndasambale bengga.

Napokaumo i Sungko-nTada ndjo'u montima labe, mompare'e engko mpontjambale.

Nato'o i Sese-nTaola:

Pelindjamo, Sungko-nTada, tima labe ri winanga.
Lo'umo montima labe, Sungko nTada ne'e masae.

Ndjo'umo i Sungko-nTada, djela lai winanga nasale labe, nato'o:

Labe komi da mandake, bengga ndeku ndisambale.

Mesono i Labe:

Ako djamo da melindja, kabosenja mekitima.

Mandakemo i Sungko-nTada pai labe, djelamo nato'o:

I se'i ratamo labe, kami ndipokau pane.
Kupekitima labe, se'i bengga ndisambale.

Mesono i Labe:

Kabosenja ndipokau, lo'umo napungu jau.

Mesono i Sese-nTaola:

Sungko-nTada tau noto, bengga lo'u pakaroso.

Mesono i Sungko-nTada:

Pue romo silau, labe da ma'imo jau.

Mesono i Sese-nTaola:

Labepa ma'i jau, da lo'umo pai jaku.

Lo'umo, nasambalemo bengga, pura setu, nasampa, nateo ri balampa. Nato'o Sese-nTaola:

Ndiiomo Sungko-nTada, nditeo ri balampa.
Pakoroka, Sungko-nTada, sa'e doapu ri tana.
Imbe'imo anu tu'a, da ma'imo pura-pura.
Da mampoasa baula, ndapampoapu ri kura.

Djelamo anu tu'a, mesono:

Pue se'imo kami, to'o da kapaintjani.

Mesono i Sese-nTaola:

Tundjau ntja Sungko-nTada, anu da maga'ataka.
Iraneomo matanja, reme mpodo'asalama.
Dja atenja setu ndj'au, ri banua dompoapu.
Kuto'o ndipaintjani, da ndasole ri kawali.

Naore ate mbaula ndeki banua, memponemo wo'u i Sese-nTaola pai Sungko-nTada, mesono i Sese-nTaola:

Setu ndjo'u Lemo-nTonda, poapu mpakadagoka.
Nakanoto nditangara, da i raneo saga'a.

Nawaikamo, napoapuka tau ri ra mbanua. Mapari-pari moapu tau saga'a, anu da nakoni ngkinowia. Mananamo anu napowia, mesono i Sese-nTaola:

Ane ro nipowia, da ngkonimo wo'u kita.
Se'i ro ngkapowia, djamo ma'i da natima.
Iomo sa, Sungko-nTada, ndjo'u maoko kina'a.
Datu-mPoiri eraku, pakadago potundamu.

Môkomo i Sungko-nTada kina'a mpuenja i Sese-nTaola, i Datu-mPoiri, i Tadatu; labe mewalilimo ri winanga, dja ada mpontjambale nawaika. Mesono i Tadatu:

Komi wa'a maniaku, da nta mangkonimo jau.

Mangkonimo pura-pura si'a, ro mangkoni, napokau i Sungko-nTada:

> Romo kami mangkoni, tawa ue mpewuso'i.

Natawa i nTjungko-nTada, wungka, nato'o i Sese-nTaola:

> Dula da ma'i nu oko, i Sungko nTada manoto.
> Ane puramo nu dika, mamongo wo'u nu tima.

Ndjo'u montima mamongo, ro nadika, mesono i Ta Datu:

> Maniaku intjindjau, se'i da mamongo jaku.
> Ane wungkamo ndatila, da mongomo wo'u kita.

Ro mamongo, jurumo matanja:

> Romo mamongo jaku, doturu-turumo jau.

Bangke reme, menamo tau, mata mposusamo; kamate-mate nu tau tu'anja pai katuwunja muni, setu naposusaka, porongo i Sese-nTaola pai i Lemo-nTonda napakanoto wo'u. Napokaumo muni i Sungko-nTada montima labe.

> Sungko-nTada tau noto, labe da lo'u nu to'o.
> Labe da lo'u nditima, komi tatogo delindja.

Mompakoroka i Sungko-nTada sisi'a tatogo, bare'e kaintjani to'o nu junu-nja, djamo kawatuanjamo se'i:

> Da ndito'o pura-pura, labe depa katuwunja.

Wai lo'u i Sungko-nTada, djela lai winanga nato'oka labe:

> Komi labe ri winanga, katima ndeku dombasa.
> Nakanoto ndintjani, da ndikeni barasandji.
> Labe komi wungka-wungka, da mandake pura-pura.

Mogombomo wa'a nu labe nato'o: Kita se'i napekitima ngkabosenja da ndeku mosambengi, jore ndatiria, bangke reme modo'a-salama. Naiokamo, nato'o da ndjo'u; mesono i Sungko-nTada:

> Labe pompakorokamo, rajaku djo masusamo.

Mompakoroka wa'a labe, ndjo'u moparewa pura-pura, nakeni kora'a pai barasandji. Mandakemo ndeku, djelamo, nato'o i Sungko-nTada:

> Pue sima'imo labe, jaku riunja mandake.

Napeoasi i nTjese-nTaola:

> Sangkudja labe tuma'i, to'o dakupaintjani.

Mesono i Sungko-nTada:

Labe sampuju uaju, nakanoto ri rajamu.

Mesono i Sese-nTaola:

Manotomo ri rajaku, ue patokamo jau.

Napatokamo ue, mempone labe, nato'o i nTjese.nTaola:

Wai ompa Lemo-nTonda, ngkupantale nakatoka
Ri wombo dangkupantale, da napotunda nu labe.

Nawai natale ri tambale, sawimo labe nato'o i Sese-nTaola:

Djai wombo Sungko-nTada, wuso'i sawi samba'a.

Sawi samba'a nawuso'i, sawi samba'a nawuso'i. Mesono i Sese-nTaola:

Labe kaliu loma'i, se'imo da potundami.

Mesono labe:

Tabe damoliu jaku, da motunda retu ndjau.
Boi da ngkapomasala, kabosenja da moliunaka.

Mesono i Sese-nTaola:

E, bare'e da masala, jaku se'i mantangara.

Moliumo labe, motundamo. Nato'o i Sese-nTaola:

Ndipodjidjiri motunda, komi labe pura-pura.
Ndipowia pamongonja, komi se'i Lemo-nTonda.

Mesono i Lemo-nTonda:

Se'i ro ngkupowia, mamongo ma'i nditima.

Napokau mPuenja i Sungko-nTada:

Ndjo'u tima Sungko-nTada, keni ma'i gana-gana.

Nakeni i nTjungko-nTada natilaka labe, mamongo labe, wungka tesampongo labe sampuju uaju pura-pura. Mesono i Sese-nTaola:

Djidjiri madago-dago anu gana ntja tokamo.
Labe pamongo jau, wungka tokamo tulau.
Rongoku i Lemo-nTonda, dula da ndipakoroka.

Narata ngkawenginja labe, momparidulamo i Lemo-nTonda kina'a nu labe pai jununja. Mompokau i Sese-nTaola:

Domparidulamo jau, kina'a labe sindjau.
Tawa ue, Sungko-nTada, lai mangko gana-gana.
Sa'e ri pobangga pale, ue da nu pangawangke.
Io ndioko jau, toka ganamo tulau.
Ue nditeomo kaku, da kapangandika jau.
Dula ndiokomo ma'i, jaku se'i maintjani.
Wungka labe sindjau, era dotundamo jau.
Sungko-nTada wawa ma'i, oko pai dula mami.
Se'i motundamo jaku, okomo kaku dulaku.

Naokoka dula, mangkoni tau saera pai labe:

Se'i motundamo jaku, labe dangkonimo jau.

Mangkonimo labe, ro mangkoni:

Puramo mangkoni kami, dula ma'imo ndijali.

Nakeni ri rajanja, da ndapompakoroka tau ri ra mbanua.

Dula puramo ndioko, ndiwawa wo'u mamongo.
Se'imo wungka ndatila, labe da mamongo kita.

Pura mamongo, mawengimo, nato'o:

Kupekitimaka komi, dobarasandji sakodi.

Mesono labe:

Ane komi manganto'o, kami se'i kabosenja.
Dja ne'e ngkapomasala, barasandji da ngkabasa.

Mesono i Sese-nTaola:

Io djamo da ndibasa, labe komi be da sala.

Mobarasandjimo labe, kawô-wô nganganja, ndaponika tau rua mboko i Sese-nTaola pai i Lemo-nTonda, i Datu-mPoiri pai i Gili-mPinebetu'e. Djela ri ungka mpobarasandjinja, nape'ontoka.

Ane pura mobasa, doturu-turumo jau.

Joremo wo'u labe, bangke reme nato'o i Sese-nTaola:

Ndipari-pari moapu, komi se'i Lemo-nTonda.

Anu moapu, moapu, napasongka tau ri tana ri ra mbanua. Manana, naparidula, mata ntjusamo. Nato'o i Sese-nTaola:

Sungko-nTada ma'imo, da ngkupanto'oka siko.

Mesono i Sungko nTada:

Pue se'imo jaku, ndito'omo ma'i jau.

Mesono i Sese-nTaola:

Ue wo'u da nu tawa, ndjai mangko gana-gana.

Natawa ue wungka-wungka, napantawa tabo. Pura, mesono i Sungko-nTada:

Se'i romo ngkutawa, ue toka gana-gana.

Mesono i Sese-nTaola:

Jaku da ndjo'u rindjau, nu pantondju-ntondju kaku.
Datu-mPoiri eraku, siko ntondo retu ndjau.

Môko sisi'a tatogomo, napompekabeka labe dulanja, wungkamo.

Era da tundamo kita, se'i wungkamo ndatila.
Sungko-nTada wawa ma'i, se'i motundamo kami.

Nawawamo i nTjungko-nTada, nato'o i Sese-nTaola:

Labe komi to pombasa, kita modo'a-salama.

Mombasamo labe, manianja wo'u dongkabe pale. Mesono i Sese-nTaola:

Se'i mombasamo labe, kita dontanande pale.

Montanande pale tau pura-pura, ndahamimo palenja, kapura mpombasa.

E Lemo-nTonda sindate, ma'imo sa, kabe pale.

Ro nakabe, mangkonimo pura-pura, mamongo mompalakanamo labe, nato'o:

Mompalakanamo kami, se'i komi kabosenja.

Mesono i Sese-nTaola:

Io pompalakanamo, duangamu da ndipago.
Iomo sa Sungko-nTada, timaka bengga da mata.
Da nakeni ri duanga, tanda mpodo'asalama.

Malaimo labe napopoiwo ngaja-ngaja. Naliumo podo'asalama, manotomo porongonja, bare'emo jore mewuja-wuja, djamo ewa tau wungka eo. Masae-sae porongonja, mangepemo i Lemo-nTonda pai i Gili-mPinebetu'e katiananja. Mesono i Sese-nTaola:

Pedongeka Lemo-nTonda, se'i kupanto'o songka.
Nakanoto ri rajamu, jaku mawo ri papaku.

Mesono i Lemo-nTonda:

Ane siko manganto'o, djamo kita da mogombo.
Gombo pai nene, papa, kadago mpompalakana.
Da kundjo'u pai jaku, kupangkita maniaku.

Mesono i Sese-nTaola:

Da ndjo'u kita aopo, se'imo songka ntato'o.
Da molimbu ndjai wombo, songka nepa da nato'o.

Ndjo'umo ri wombo. Mesono i Lemo-nTonda:

Nene da ndjo'u rindjau, i komi pai papaku.

Ndjo'umo kodjo, bare'e nasapu, motundamo singkandomu ri wombonja. Mesono i Lemo-nTonda:

Nene komi pai papa, maniami mawo raja.
Mawo raja maniami, nakanoto nuintjani.

Mesonomo nenenja:

Ane ntje'i anaku, ndapakorokamo baku.
E se'i komi anaku, ndasongka tau mombadju.
Rata ri reme madago, dompalakana mpodago.

Nasongkamo ndapare'e baku, mombadju tau, ganamo baku napombadju nato'o:

E se'i ganamo baku, dompalakanamo jau.
E de komi anaku, mompalakanamo jau.
Anaku i Lemo-nTonda, rongomu Sese-nTaola.
Se'i wo'u sambobopa, jaku da nditora-tora.

Mesono i Sese-nTaola pai i Lemo-nTonda:

Montompaka kami dalai, ana majunu ndiwai.

Mesono nenenja pai papanja:

Masala komi radua, da masongka pura-pura.

Mesono i Sese-nTaola:

Anu da ndidika sa'e, djamo komi da masuka.

Nato'o ntau tu'anja:

Patampuju da kakeni, anu sondo da ire'i.
Patampuju da melindja, anu sondo da ndadika.

Mompalakanamo tau malai:

Ratamo reme madago, kami dompalakanamo.

Mesono Ta-Datu pai Indo i nDatu:

Anaku ndipelindjamo, ri djaja madago-dago.
Rimbe'imo ntapodjaja, se'imo ngkupekutana.

Mesono i Sese-nTaola:

Djaja da tudu ri tasi, nakanoto nu intjani.

Mesonomo Indo i Datu:

E Lemo- nTonda anaku, dja da mawomo rajaku.
Ne'e ndikasolorani, wai ndjo'u wai ma'i.

Malaimo i Sese- nTaola samboko, saera santua'i. Palainja se'i nato'oka manianja:

Nakanoto nu intjani, djaja da tudu ri tasi.
Ane tudu lai daga, djaja depa ndatangara.

Kalo'unja se'i, tudumo lai tasi, mesono i Lemo- nTonda:

Tudumo ri tasi kita, nundjamo tapowia?

Mesono rongonja:

Ne'e masusa rajami, se'i jaku maintjani.
Nepa masusa ri raja, se'i jaku mantangara.
Duanga Lapi Tambaga, pesuwu ri kamaranja.
Mbe'i duanga i ngkai, pesuwu jau ma'i.

Kajore-jorenja owi maria mbuja, dja moadjo-adjo tanoananja lai ngkainja Toranda Ue, mekipowia duanga. Masae-sae nepa ro, nadika lai ria nato'o: Ane kupebo, da djela ngkalionja duanga pai parewanja. Pebonja se'i, djelamo wo'u kodjo, naolesaka i Lemo-nTonda dja saunda ri wawo ntasi, duanga lapi tambaga, bare'ere'e tau mesawi. Napokau da mosu:

Duanga Lapi Tambaga, pakamosu ma'i tana.
Pakamosu wai ma'i, duanga da kapesawi.

Napakamosu wai ma'i, mosumo kodjo djela ri wiwinja, bare'e mosore.

Ndipesawi Sungko-nTada, siko da mombawanaka.
Ane sawi rindate, siko da mangkabe-ngkabe.

Dja sa-rû pempone i Sungko- nTada, nepa mepone tau patampuju pai tatogo.

E Gili- mPinebetu'e, tondamo eramu setu.

Memponemo 'pura-pura sawimo, nato'o i Sese- nTaola:

Duanga Lapi-Tambaga, petawanaka mokana
Ndjo'u ndjai kandalanja, ndapangkita wawontana.

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda nu mokole.
Duanga Lapi Tambaga, oloanja tana Maka.
Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napelindja duangata, duanga Lapi Tambaga.

Dja ganda pai tawa-tawa mompelindja duanga, nadonge wa'a ntau ri wiwi ntasi: A, duanga i nTjese-nTaola jau! Bare'ere'e tau moguli djamo naringko-ringko, sombanja bare'e, pantidoanja tatogo.

Nadongemo i Tokaroudja poringko ngganda, malosemo rajanja nato'o: A, ne'emo i Sese nTaola da momporongo i Lemo-nTonda, jaku jau! Moiwomo da mangajawa i Sese-nTaola, da narampa rongonja pai duanganja:

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napelindja nduangata, duanga Lapi Tambaga.

Mesono i Sungko nTada:

Bara nundja sima'i, mawengi sambali jangi.
Sima'i bara nundja, ri oloa nu nduanga?
Pesoba mpetatarapo, nakajosa nakanoto.

Metaropomo i Sungko-nTada, nato'o:

Se'i rongkutaropo, duanga mpagora kodjo.
Pelindja Lapi Tambaga, da nakarongamo rata.

Molontjomo duanga, simpotomu ri wawo ntasi, joremo i Sese- nTaola, mesono gora:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.

Mesono i Sungko- nTada:

Se'i kami be monjomba, pagonja Sese-nTaola.

Mompalike i Lemo- nTonda rongonja:

Pena Sese-nTaola, ole se'imo pagora.
Sese-nTaola pena, pagora se'imo rata.
Djamo jore nutunggai, makura pangaintjani.
Djamo jore nutangara, makura mponawa-nawa.

Ma'imo i To karoudja, bara togoatu duanganja. Mopanaguntumo, matemo junu i Sese-nTaola, i Sungko-nTada manawu lai tasi. Ungka lai ria menamo i Sese-nTaola, naehe i To karoudja:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.

Membangumo i Sese-nTaola, nato'o:

Kapali wo'u danjomba, ane i Sese-nTaola.
Sangadinja kumotopi kumompule dangkumonjomba.
Se'imo da nu pangkita, lawi bidjanja polinga.
Se'imo nu paintjani, lawi bidjanja powani.
Paraka'i samparadja, ndjai dulungi nduanga.
Samparadja paraka'i, ri dulungi nduangani.

Natendeka kodjo samparadja nduanga i nTokaroudja, mombeka'imo duanga, natendeka wo'u i Sese-nTaola ri dulungi i nTo karoudja, nato'oka eranja;

Datu mPoiri eraku, da ntamotilamo jau.
Jaku ri Tokaroudja, siko anu pura-pura.

Mompakaroso tau saera, nasempa-sempa da mata tau, mosikeri, melimba ri duanga mpagora, mate i To karoudja pai jununja pura-pura, maka masala, i Sese-nTaola anu be masala, najawataka. Mewalili ri duanganja tau saera, napatuwu jununja patampuju, ndjo'umo:

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda kamokole.
Pelindja Lapi Tambaga, kita nakaronga djela.
Duanga Lapi Tambaga, oloanja tana Maka.

Molontjo duanga, djamo polontjo-lontjonja, dja maro-ro tau ri duanga; anu juru mata jore, anu bare'e, mena. i To karaudja se'i, udja napobandera.

Nadonge i Ligi nToja poliu i nTjese-nTaola, moiwo wo'u si'a, nato'o: Da kujawataka tau setu, da kutima duanganja pai rongonja. Napokau tau mantjowuntjowu, napakaroka duanga. Masae-sae, djela ri eo ngkadagonja, mekatudu lai tasi, sintjawi pai jununja i Ligi-nToja; peole-ole, ewa benu ri wawo ntasi kasondo nduanganja! Mesono tau ri kapala:

Sima'i bara ndja, ri oloa nduangata?
Bara duanga mpagora, ri dulungi, ri oloa.
Taropo da nakajosa, bara duanga mpagora.

Mesono i Sungko-nTada:

Se'i ro ngkutaropo, duanga mpagora kodjo.
Ane duanga mpagora, da patotoka oloa.

Mesono i Lemo-nTonda:

Maeka ntu'u rajaku, mamusu ri tampanau.

Mesono i Sese-nTaola:

Ne'e maeka rajamu, se'i ndjo'u pai jaku
Sangadi ngkupatundu'i duangaku pai gora

Moturumo, jore, molontjo-lontjo duanga, masae-sae mosu, napalike i Lemo-nTonda :

Penamo Sese-nTaola, se'i mosumo pagora.

Bare'e mena, mosu duanga i Ligi nToja nato'o:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.

Mesono i Sungko-nTada:

Se'i kami be monjomba, pagonja i Sese-nTaola.
Be monjomba se'i kami, pagonja dja Pue mami.

Mopanaguntu i Ligi-nToja, se'imo i Sungko-nTada pai jununja mesawa; pombepanaguntunja se'i, matemo junu i nTjungko nTada patampuju, nasombulaka mpeluru, be manawu i Sungko-nTada.

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.

Menamo i Sese-nTaola, membangu mesono:

Kapali wo'u da njomba, ane i Sese-nTaola.
Sangadi ngkumompule, ngkumotopi da ngkumonjomba.

Maewapa i Sungko-nTada, mombetila-tilamo i Sese-nTaola saera:

Datu-mPoiri eraku, da tamotilamo jau.
Jakumo i Ligi-nToja, siko da tau sondonja.
Paraka'i samparadja, ri dulungi, Sungko-nTada!

Natendeka i nTjungko-nTada, natende wo'u i Ligi-nToja, mombekekenimo wo'u duanganja. Nato'o i Sese-nTaola:

Ligi-nToja nupangkita, lawi bidjanja polinga.
Ligi-nToja nuintjani, lawi bidjanja powani.

Mesombulaka, mombegajangi, mate i Ligi-nToja, tau sondonja napepate i nDatu-mPoiri, djamo radua malapa mompetumbuka rongo i Ligi-nToja kapate ndongonja. Melimbamo tau saera ri duanganja, napatuwu jununja.

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda nu ṅokole.
Pelimba Lapi Tambaga, oloanja tana Maka.
Duanga siko pelindja, nakaronga rata kita.

Molontjo, napalaika tau mate, tapopolanto ri wawo ntasi. Nadonge i Bangkarondo bambari kama'i i nTjese-nTaola, nato'o: A borosapu jau tau setu, momporongo i Lemo-nTonda, da kutima duanganja, kudongemo gandanja setu. Nadongemo dja'inja matemo, napepate i nTjese-nTaola. Dopajawa si'a, natudja baku, moiwo tau togontjowu, ro napakoroka pura-pura nadjudjulaka duanga, pura melanto, ndjo'umo kauju-uju, anu mosumomba, mosumomba, anu mogadjo, mogadjo, anu mowose, mowose. Lawa-lawapa nakita i Sungko-nTada, nato'o:

Bara nu ndja si ma'i, mawa-wa sambira tasi.
Ri oloa nduangani, Pueku Sese-nTaola?

Mesono Sese-nTaola:

Pesoba mpetataropo, nakajosa mpakanoto.
Nakajosa nakanoto, bara duanga mpagora.

Mesono i Sungko-nTada:

Se'i ro ngkutaropo, duanga mpagora kodjo.
Nakanoto ndintjani, i Bangka Rondo sima'i.

Mesono i Sese-nTaola:

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Nakaronga momberata, kita pai duanganja.
Polontjo Lapi-Tambaga, nakaronga momberata.
Sangadi ngkupatundu'i, duangaku pai gora.
Ane i Sese-nTaola, biasanja mombegora.

Molontjo duanga moturumo si'a jore; mosu-mosu gora, napalike i Lemo-nTonda:

Penamo Sese-nTaola, se'i mosumo pagora.
Se'i kompoku bangkemo, ri djaja sondo marendo.
Se'i dja masusa raja, sondo wo'u to pejawa.
Penamo Sese-nTaola, djo jore nu pakoroka.

Se'i i Lemo-nTonda pai i Gili-mPinebetu'e tongawamo kabangke ngkomponja, anu naepe palainja. Mosu-mosumo i Bangka Rondo, mebo-bo:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.
Ponjomba Pue nduanga, i se'imo kami rata.

Mesono i Sungko-nTada:

Kapali wo'u da njomba, watua nTjese-nTaola.

Mombepanaguntu riunja junu i nTjese-nTaola pai i Bangka Rondo, djamo ruampuju manawu, bare'e nakoto mosu, karoso mpaewa ntau. Ungka ri ria menamo i Sese-nTaolá, mesono i Bangka Rondo:

Ponjomba Sese-nTaola, se'i kami da megora.
Sese-nTaola sindjau, peole se'imo jaku.
Ponjomba da kupangkita, se'imo tau metima.

Mesono i Sese-nTaola:

Kapali wo'u danjomba, ane i Sese-nTaola.
Paraka'i samparadja, ndjai dulungi nduanga.

Melimba, mosombulaka i Datu-mPoiri ri tau sondo, djamo narapa-rapa mata jau. Pura mate, i Bangka-Rondo wo'u napepate i nTjese-nTaola, mewalili ri duanganja, napatuwu ana majunu ruampuju.

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda nu mokole.
Duanga Lapi Tambaga, oloanja tana Maka.
Duanga siko pelindja, nakaronga rata kita.
Pelindja Lapi-Tambaga, kita nakaronga rata.
Jaku lawi biasaku, mamusu i tampanau.
Sangadi ngkupatundu'i, duangaku pai gora.

Polontjo nduanga se'i, nadongemo wo'u i Sandopo Dada, moiwomo wo'u si'a, patantjowu tau napokau. Mekatudu, natudumaka duanga lai tasi. Mombelawapa pai Duanga Lapi-Tambaga, napeoasi i nTjese n-Taola:

Bara nu ndja sima'i, makuni sambali jangi.
Pesoba mpetataropo, Sungko-nTada tau noto.
Taropo ma'i oloa, bara duanga mpagora.

Mesono i Sungko-nTada:

Se'i ro ngkutaropo, duanga mpagora kodjo.

Mesono muni i Sese-nTaola:

Ane duanga mpagora, ndapakonoka oloa.
Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napelindja duangata, nakaronga momberata.

Polontjo nduanga se'i, joremo muni i Sese-nTaola; masae-sae simbentemo josa tau. Napelike ndongonja, i Sese-nTaola:

Pembangumo Sese-nTaola, se'imo mosu pagora.
Nakanoto nu intjani, i Sandopa Dada sima'i.

Bare'epa mena; mosu-mosumo duanga, mesono i Sandopo Dada:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.
Siko kadonge bambari, se'i ma'i ngkutunggai.
Ponjombaka Pue duanga, i se'i kami degora.

Mesono i Sungko-nTada:

Sako kami be danjomba, ndipaintjani pagora!

Mombepanaguntu mesawa waima'i waindjo'u, djamo sampuju tau mate. Malenge raja nape'ontoka. Masae-sae menamo i Sese-nTaola:

Sese-nTaola iwali, ponjomba, se'imo kami!

Mesono i Sese-nTaola:

Kapali wo'u danjomba, ane i Sese-nTaola:
Sangadinja ngkumotopi, ngkumompule dangkumonjomba.
Se'imo da nupangkita, i Sese-nTaola polinga.
Se'imo napaintjani, i Sese-nTaola powani.
Datu-mPoiri eraku, tau sondo da tilamu.
Jaku i Sandopo Dada, ntje'e dakupotadaka.

Mombepanowamo ri tongo ntasi, mesombulaka i Sese nTaola ri duanga i Sandopo Dada, moropu tau, bare'emo re'e tapalai tapotunda, mombegajangi, napepate i nTjese-nTaola i Sandopo Dada, tau sondo napepate i nDatu-mPoiri. Kapatenja se'i, mewalili ri duanga mompatuwu jununja sampuju. Romo setu molontjo duanga:

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda nu mokole.
Duanga Lapi Tambaga, oloanja tana Maka.
Pelindja Lapi Tambaga, kita nakaronga rata.

Napalaika duanga ntau mate, polontjo-lontjonja wo'u mosu-mosu ri tana ntau tu'anja, moiwomo wo'u i Mobangka Toe, wawo ntalikunja kadju toe, maeta sangkani ewa boti patani, to ri wusu. Mekatudu lai tasi limantjowu taunja, napopolanto duanga, nalapasaka ganda mpanga'e.

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napolontjo nduangata, duanga Lapi-Tambaga.

Masae-sae mosumo, meoasi i Sungko-nTada, nato'oka Puenja:

Sima'i bara nu ndja, maeta sambali tana.
Ri oloa nduangata, Pueku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Sungko nTada tau tonga, taropo da nakajosa.

Mesono i Sungko-nTada:

Se'i ro ngkutaropo, josa pagoramo kodjo.

Mesono Puenja:

Ane pagoramo jau, da ngkupatundu'i jau.

Nakanoto taintjani, tapatundu'i sangkani.

Joremo wo'u i Sese-nTaola, masae-sae kajorenja mosu iwali nalike ndongonja:

Penamo Sese-nTaola, se'i mosumo pagora.
Ne'emo jore ndatangara, se'imo pagora rata.
Ne'emo jore nditunggai, pagora mosumo ma'i.

Djelamo kodjo, nato'o i Mobangka Toe:

Ponjomba Pue nduanga, se'imo kami pagora.
Bare'e danjomba kami, nakanoto nintjani.

Mombepanowa tau ri wawo ntasi. Mokere-kere, patesopu tau, be mara duanga, naleru ndangasu. Natolilingi nu duanga sondo, beko-beko ri wawo ntasi ewa naiko, mombeajamo napesuaka kaba, bare'emo mate junu i Sese-nTaola. Masae-sae menamo i Sese-nTaola, mesono i Lemo-nTonda:

Djamo jore nutunggai, makura pangaintjani.
Djamo jore nu tangara, makura mponawa-nawa.

Mesono i Sese-nTaola:

Banjamo jore ngkutunggai, kumeguru lai i ngkai.
Nakanoto nu intjani, mompapura pangintjani.
Banja jore kutangara, montima kedo manasa.

Mosumo i Mobangka Toe, nato'o:

Sese-nTaola sindjau, i se'i ratamo jaku.
Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami degora.

Mesono i Sese-nTaola:

Ba ngkupodjo da monjomba, da ndipangandonge gora.
Sangadinja kumotopi kumompule, da ngkumonjomba.
Datu-mPoiri eraku, da motila wo'u jau.
Jakumo i Bangka Toe, era djamo pepeole.

Mombetoto mombegajangi, masae-sae mate i Bangka Toe, mewalilimo i Sese-nTaola saera, napolontjo duanganja napalaika tau mate ri wawo ntasi.

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Duanga Lapi Tambaga, olo'anja tana Maka.

Naliunaka lipu i Mobangka Labu tau bangke koronja, talikunja labu, napanaguntu, natalikusi, be tindja ewa sisi motabo.

Moiwomo si'a da najawataka i Sese-nTaola, onontjowu tau napokau, moduangamo ri tampanau, lawa-lawapa mesono i Sese-nTaola:

Bara nu ndja sima'i, ri oloa nduangani.
Nakanoto nu intjani, mawengi sambali tasi.

Pesoba nditataropo, nakajosa mpakanoto.

Motaropomo i Sungko-nTada:

Se'i ro ngkutaropo, pagoramo tulau kodjo.

Mesono i Sese-nTaola:

Ane duanga mpagora, pasipontuka oloa.
Pelindja Lapi Tambaga, nakaronga momberata.

Mesono i Lemo-nTonda:

Ne'e mosu gaga, maeka ntu'umo raja.

Mesono i Sese-nTaola:

Ne'e maeka rajamu, se'i ndjo'u pai jaku.
Jakumo lawi biasa, m'omusu i tampanau.

Molontjomo kodjo duanga, polontjonja se'i, moturu i Sese-nTaola jore. Kamosu mpagora, nalike ndongonja:

Pembangu Sese-nTaola, se'imo wo'u pagora.
Sese-nTaola pena, pagora se'imo rata.

Bare'epa mena. Mosu gora, nato'o:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.
Ponjomba Pue-nduanga, pagora se'imo rata.

Mesono i Sungko-nTada:

Be da kupodjo danjomba, watua i Sese-nTaola.

Mombepanowa, natolilingi nduanga sondo, nape'ontoka, nakapusi ndangasu mpanaguntu. Menamo i Sese-nTaola, mesono i Mobangka Labu:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.

Mesono i Sese-nTaola:

Kapali wo'u da njomba, ane i Sese-nTaola.
Sangadinja ngkumompule, ngkumotopi da ngkumonjomba.
Se'imo da nu pangkita, i Sese-nTaola polinga.

Se'imo nu paintjani, i Sese-nTaola powani.
Anu lawi biasaku, sigadja ri tampanau.
Nakanoto nu intjani, ngkupatundu'i sangkani.
Patundu'i sangkanipa, se'e anu ngkupolinga.
Paraka'i samparadja, ri dulungi Sungko-nTada.

Naparaka'i samparadja, napelimba i Sese-nTaola, nalapasaka mombegajangi, kesi-kesi nagajangi, masae-sae tindja, mate i Mobangka Labu. Djamo tau radua nalapasaka, nato'oka: Palaimo ri dja'imu, petumbuka kakodje i nTjese-nTaola. Ro setu napolontjo duanga, naringko ganda:

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Duanga Lapi-Tambaga, oloanja tana Maka.
Napandonge ntenge lipu, tanda i Sese-nTaola.
Pelindja Lapi-Tambaga, kita nakaronga rata.
Anu lawi biasaku, mamusu i tampanau.

Mesono i Lemo-nTonda:

Sese-nTaola sindjau, maeka wo'u rajaku.
Anu kupoeka ndaja, maria ngkani nagora.

Naliunaka wo'u kare'e i Patiri Malela moiwomo, nakeni jununja pituntjowu, tudu ri tasi, meuju duanga, naringko-ringko gandanja. Masae-sae nakita i Sese-nTaola, nato'o:

Bara nu ndja sima'i, mareka sambali tasi.
Ri oloa nu duanga, sima'i bara nu ndja?
Pesoba mpetaropo, Sungko-nTada pakanoto.

Nataropo i nTjungko-nTada:

Se'i ro ngkutaropo, duanga mpagora kodjo.
Nakato ndaintjani, gora Patiri Malela.

Mesono i Sese-nTaola:

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Da napelindja nduanga, ntaparonga momberata.
Gora dja sondomo gaga, mejawa-jawa ri djaja.

Moturumo jore i Sese-nTaola, mosumo gora, nakitamo koro ntau ri duanganja, nalike ndongonja i Sese-nTaola:

Penamo Sese-nTaola, se'i mosumo pagora.
Djamo jore nu tangara, gora djo sondo mejawa.
Jaku maeka rajaku, nagora ri tampanau.

Se'imo i Patiri Malela mosumo mpodago, nato'o:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.
Ponjomba Pue-nduanga, pagora se'imo rata.
Se'i pai ngkumegora, darampa i Lemo-nTonda.

Mesono i Sungko-nTada:

Bare'e kami danjomba, watua i nTjese-nTaola.

Mombepanowa jabi satu ngkani, sape natolilini, dja rangasu mpanaguntu nanangi tau montundju nawu salimpu. Dja masae pombepanaguntunja, mena i Sese-nTaola:

Ponjomba Sese-nTaola, se'imo kami pagora.
Siko anu ngkutunggai, nakanoto nu intjani.

Mesono i Sese-nTaola:

Kapali wo'u danjomba, ane i Sese-nTaola.
Sangadinja kumompule, ngkumotopi da ngkumonjomba.
Maria ngkanimo gaga, najawa nggora ri djaja.
Tau masala adanja, jonto kakegasa-gasa.

Mesono i Lemo-nTonda:

Ne'e mowotu ntjolora, rongoku Sese-nTaola.
Merata paratanda, ri koroku, Sese-nTaola.
Tanda balu tanda mate, nakanoto ri rajamu.
Bo da kuto'o impia, dja mariamo ngkaninja.
Da pakaroso eraku, da mampatadaka tau.
Datu-mPoiri sindjau, ndatangara rajamu.
Djamo pai se'i jaku, tanda ngkoro kuratamo.
Tanda balu tanda mate, bamo ngkukoto morame.
Se'imo kami radua, tanda balu pura-pura.

Mesonomo i Sese-nTaola:

Djamo meratamo tanda, ewase'i kami tuama.
Da njomba kaea mata, nagora ntau ri djaja.
Paraka'i samparadja, setu ri ngudju nduanga.
Nakadago ndapelimba, ndjai duanga ntjisi'a.

Kandjo'unja mosumo, melimba, mombegajangi moropu tau, djamo i Patiri Malela be mate, badja malela kakabanja. Masae-sae matemo i Sese-nTaola, melae i Datu-mPoiri, matemo wo'u si'a. Ndjo'u i Lemo-nTonda pai i Gili mPinebetu'e pai jununja patampuju, motumangi tau sabalu, simbente wo'u mate rongonja, masumpu rajanja; i sema da maewa? Montangisi, rongonja kambole-mbole ri duanga i Patiri Malela.

Mesono i Lemo-nTonda:

Patuwukaku puemu, duanga Lapi Tambaga.

Mesombulaka duanga Lapi Tambaga, mesua ri duanga i Patiri Malela, mewali kodi riunja. Matemo i Patiri Malela, tuwumo Puenja i Sese-nTaola pai i Datu-mPoiri, melimbamo muni ri duanganja tau setu, napopolontjo, nato'o:

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda ngkamokole.
Duanga Lapi Tambaga, oloanja tana Maka.
Pelindja siko duanga, bemo re'e da mejawa.
Pelindjamo duangaku, bemo da najawa ntau.

Molontjomo duanganja, masae-sae sakodi, meoasi i Sese-nTaola:

Datu mPoiri eraku, i mbe'i sompoa mpapamu?

Mesono i Datu-mPoiri:

I ndjau udjungi ntana, pontu ntjompoa i mpapa.
I ndjau kadju moroga, se'e kandjo'u ntjompoa.

Mesono i Sese-nTaola:

Rata ri ngudjunja kita, tudjumo pontunja se'e.

Mesono i Datu-mPoiri:

I ndjau kadju modede, pontu ntjompoa i nene.
Manoto ri rajaku, kadju modede i ndjau.

Mesono i Sese-nTaola:

Duanga siko pelindja, nakarata ndjai ria.
Pelindja siko duanga, ndjai ria nakarata.

Ndjo'umo duanga, be masae mosompo. Nakitamo bare'e tuwu tau, mate pura-pura, sako djaja matemo.

Ndapedasi ganda-ganda, ndatintingi tawa-tawa.
Napandonge tanda-tanda, ntjiri nene pai papa.

Kadjela nu ananja se'i, nepa marantasi kale ntanta'inja, manawu kajuku, mototoro'o manu, moili ue, mowotumo tontji, nepa nato'o ntau: Peolemo tau sima'i melulu djaja mapu, bara tau kudja ma'i moganda-ganda, motawa-tawa? Deoko tau tu'anja, napokau tau ndjo'u momberata; mosu, napeoasi: Tau kudja komi? Mesono i Datu-mPoiri:

Jaku ana sangkani, nakanoto nu intjani.

T o ' o k a n d a t e i p a p a, a n a n a t i m a n u n g o j u.

Mondadu tau napokau pane, mombeilawu mewalili, nato'o: O, bara i ngkapue sangkani nakeni ri ngoju. Napetumbuka papanja pai nenenja, o potumangi nu nenenja, kamawo ndajanja, pogele mpapanja, kawongko ndajanja! o ntje'e ntano pai nakarantasi kale ntanta'inja, pai nakanawu kajuku, pai napoili ue, pai napototoro'o manu! O de de de anaku! djelamo ntano kodjo, mâwomo ntu'u rajaku. Meokomo papanja pai nenenja, mekatudumo lai tasi. Mosu, meoasimo i Datu-mPoiri:

T o k u d j a m a ' i n t j i n d j a u, m a ' i m a n g a o l e j a k u?

Mesono tau tu'anja:

N a k a n o t o r i r a j a m u, m a ' i m e o l e a n a k u.

Mesono i Sese-nTaola:

D a t u - m P o i r i e r a k u, n e n e p a p a m u s i n d j a u.
N a k a n o t o n d i n t j a n i, t e t e t o ' o n u a n a m i.

Mesono papa pai nene i Datu-mPoiri:

N t j e ' e k e d e, a n a k u, p a k a m o s u m a ' i j a u.

Napakamosu kodjo, djela lai wiwi ntasi:

N e n e, i s e ' i m o j a k u, p a k a n o t o m o r a j a m u.
N e n e i s e ' i m o k a m i, n d i p a k a n o t o r a j a m i.
S e ' i n d a n u p a i n t j a n i, s a m b a ' a m o m a n i a m i.
N e n e a k o n t a p a l a i, d a n d a k e m o p a i k a m i.
D a n d e k u r i b a n u a m i, n a p a n g k i t a m a n i a m i.

Mena'umo ri tana sisi'a aopo, dja i Sungko-nTada mompojunu ana majunu, nadika lai duanga, sawi ri banua, nato'o:

A d a n j a n d i w a i m a ' i, p a p e p o n e m a n i a m i.

Nawaimo nenenja, mesono:

S e ' i r o m o n g k u w a i, k e d e p e p o n e m o m a ' i.

Nawaimo suraja samponga papepone nu manianja. Mesono i Datu-mPoiri:

S e s e - n T a o l a e r a k u, d a n t a m e p o n e m o j a u.

Meponemo tau se'i sawimo ri banua.

K o m i n e n e p a i p a p a, n d i w a i p a p o t u n d a n j a.

Nawaimo dula samponga, napapotunda manianja i Gili mPinebetu'e. Motunda sisi'a pura-pura, nato'o:

Ndito'o mpa wo'u sangaja, ndipatani pamongonja.

Napowia pamongo, rengko mpamongo natima galanja, bare'emo napewalilika.

Ane pura mombewai, bare'emo salawati.
Se'i ndikitamo kami, ewa mbe'i tangarami?

Mesono tau tu'anja:

Bara tangara dokudja, kede to'o pura-pura.
Bara de'onto sarai, se'e ndito'oka kami.

Mesono i Datu-mPoiri:

De'onto tetogombengi, tangara ndajaku se'i.

Mesono nenenja:

Ja mawo ntu'u rajaku, kede ri komi anaku.

Mesono i Datu-mPoiri:

Nene montjo ndito'o, dja togombengi kakoto.
Eraku i Sese-nTaola, si'a nato'o mawonja.

Mesono nenenja:

Datu-mPoiri anaku, ndado'asalama jau.

Nasongkamo wo'u sakodi podo'asalamanja kambanja mekibasa ananja masaesae nepa kadjelanja, mawo gaga rajanja djela ri matanja, nasongka mekitima labe.

Datu-mPoiri da liga, labe da ndjo'u nu tima.

Napakoroka i nDatu-mPoiri, napebo ngoju:

Ngoju katudu loma'i, da ngkupodjaja malai.
Ngoju da nu paintjani, labe ndjo'u tapepali.

Tudumo ngoju, napesawi i nDatu-mPoiri, nakeni ndjo'u ri labe:

Labe da ndipaintjani, komi se'i ngkupepali.
I komi ma'i ngkutima, da ndjo'u maliga-liga.

Mompakoroka labe, maka djamo samba'a, mesono i Datu-mPoiri:

Ma'i potunda sindjau, se'i ndjoi mokana.
Jaku maintjani djaja, ne'e siko bata-bata.

Motunda ri sorinja, bemo mesapu i labe:

Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Tudumo ngoju, nakeni tau radua setu, masae-sae djelamo ri banua nenenja pai papanja.

Sere tokamo tundjau, wuso'i mbiti nu labe.
Ompamo ma'i nditale, tapapotunda nu labe.
Romo mamongo labe, djamo dula da ndakabe.
Toka gana pura-pura, djamo da ndaoko dula.

Napaokokamo, mangkoni labe.

Ndibasamo jau labe, kami dontanande pale.
Ro mobasamo labe, nene ndikabemo pale.
Ane pura ndasumila, djamo da mangkoni kita.
Se'i romo mangkoni, tawa ue mpewuso'i.
Pura mewuso'i kami, mamongo wo'u ndiwai.
Labe puramo mamongo, se'i dula da ndioko.
Pura modo'asalama, labe da ndjo'u ndawawa.
Datu-mPoiri eraku, labe ndjo'u wawa jau.

Mebo ngoju i Datu-mPoiri:

Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Ndjo'umo nakeni nu ngoju, djelamo, nadika labe, mompalakana i Datu-mPoiri:

Jaku da ngkumalaimo, labe siko ire'imo.

Mewalilimo i Datu-mPoiri, nasongkamo wo'u dompalakana ri papanja pai nenenja.

Nene da ndipaintjani, dompalakanamo kami.
Kami da lo'u ndiwawa, rata-rata ri duanga.

Mompakoroka, montangara doga'a wo'u; djela lai tasi, mesawimo:

Nene doga'amo kita, kami se'i da melindja.
Ndipalaimo anaku, tora-tora wo'u jaku.
Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda nu mokole.
Duanga Lapi Tambaga, oloanja tana Maka.
Pelindja Lapi Tambaga, kita nakaronga rata.
Lapi Tambaga pelindja, nakaronga rata kita.

Molontjomo duanga, bare'emo najawataka mpagora, bara nu ndja. Mosumo ri kare'e mpapa pai nene i Sese-nTaola, meoasi i Datu-mPoiri:

Mbe'imo pontu ntjompoa, eraku Sese-nTaola?

Mesono i Sese-nTaola:

Simpontu udjungi ntana, pontu ntjompoa i mPapa.
Ri udju ntana i se'e, pontu ntjompoa i nene.
Se'e ndjaumo sompoa, kadju anu roga-roga.
Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napelindja duangata, duanga Lapi Tambaga.
Kita se'i Lemo-nTonda, mantiro-ntiro sompoa.
Ndipembangu pura-pura, kita boi da madju'a.
Ndipembangu pura-pura, se'i mosumo labua.

Membangu pura-pura ana majunu patampuju nalikesi, mena, djelamo ri sompoa.

Nawusaka samparadja, ri dulungi Sungko-nTada!

Nalapasaka panaguntunja. Nepa nadonge ntau ri lipu kakero-kero mpanaguntu, marantasi kale ntanta'inja, moilimo ue, mewuimo ngoju, manawu kajuku, mototoro'o manu, mompopoke manu tina, mowotumo tau, tontji, asu, mesonomo Ta Datu: Ndipeolemo wo'u ana majunu, bara tau kudja tulau, bara tau dekoni, bara tau ndapangkoni. Lawa-lawapa tau nepa kadjelanja, napetiromo, nato'o: E, be da nakoto da mosu, tau mekoni setu, banja tau ndapangkonisi. Ndjo'u mompetumbuka i Ta Datu, nato'o: A, be manoto, bara mbambamu. Napokaumo radua anu maintjani raoa, nakanoto ndaja. Djelamo, mopanaguntu tau djamo mesusumbo'o, ewase'imo pelindjanja, mosumo, napeoasi: Tau kudja komi?

Mesono i Sese-nTaola:

Nakanoto ndintjani, kami banja iwali.
Nakanoto ri rajamu, owi ndipepate jaku.

Liu nadonge, manotomo rajanja: E, i ngkapue jau, anu natowo-towoka kadju, nakaeka buju, nakaeka watu, ntje'e jau!

Mesono i Datu-mPoiri:

Danakanoto to'onja, se'i i Sese-nTaola.

Naintjanimo, mewalili ndeku. Mena'u tau pura-pura, nano'osaka mombeno'o mompeole tau djela, kasae mpombeno'onja tudumo lai tasi. Manotomo raja i nTa Datu pai Indo i nDatu, nato'o: E, anata owi sindjau, da lo'u jau, mawo

rajaku. Nalapasaka, mekatudu lai wiwi ntasi, lo'u mompago ananja, laumo ri winanga tau sambente; anu ri duanga bare'epa mena'u, mombebali ri sompoa, nato'o:

Mawomo ntu'u rajaku, pena'umosa anaku.

Mesono i Sese-nTaola:

Jaku bare'e dena'u, setu ndipokarau.
Kumantora nene, papa, se'e pai ngkukarata.

Mesono i Ta-Datu:

Ne'e makodi rajamu, da kulangari nu ntau.

Mesono i Sese-nTaola:

Meliu ntja powiami, jaku mate togongkani.

Mesono i Ta-Datu:

Montjomo kede nuto'o, siko kapepate kodjo.
Kusoro sampole bente, da kulangarika kede.

Mesono i Sese-nTaola:

E, bare'e da ngkupodjo, tau se'i sondo-sondo.
Dja kuma'i mawo ndaja, nakanoto nditangara.
Dja ma'i mawo rajaku, danakanoto ndajamu.

Mesono i Ta-Datu:

Kede ne'e ewase'e, kusoro sampole bente.

Mesono i Sese-nTaola:

Bo da ngkuto'o impia, djo mapari mpampowia.

Mesono i Ta-Datu:

Kede pena'umo jau, siko pai nu eramu.

Mesono i Sese-nTaola:

Bepa kupodjo dena'u, dja jaku pai eraku.
Sangadi ndasompo jaku, depa tulo'u dena'u.

Mesono i Ta-Datu:

Da pena'u pura-pura, setu komi radua.

Mesono i Sese-nTaola:

Sangadi kati wujawa, depa dena'u ri tana.
Sangadi kati ndiwai, depa da mena'u kami.

Mesono i Ta-Datu:

Depa ndeku ndatima, popea ne'e mawila.
Sangadi radua kati, nakanoto ndintjani.

Masae-sae sakodi, nato'o i nTa-Datu:

Se'i kati ratamo, kede pepapamaramo.

Mesono i Sese-nTaola:

Gentju ntjakodi duanga, nakamosu ri tana.
E, ine, kambu mbujawa, jowe katudu ri tana.
E, ine, na'umo kami, kambu mbujawamo ma'i.

Nakambumo mbujawa pena'unja lai tana, so, so, wujawa nakambu. Mesono i Sese-nTaola:

Ndikeni mpelindja kami, ndati lai raja ngkati.
Kami ri raja ngkatimo, da nikeni mpalaimo.
Riu da mompalakana, jaku se'i pai duanga.
Duanga Lapi-Tambaga, kita da mompalakana.
Siko pagomo langgamu, se'i da ndakemo jaku.

Mepajanakamo duanga, lo'umo ri raja ntasi lai To Randa Ue.

Nene komi delindjamo, kita deokotakamo.
Da ndakemo pura-pura, kita da ndeki banua.

Mandakemo mpesindiu tau tu'a, djelamo ri edjanja, nato'o i Sese-nTaola:

E, komi se'i masala, ndikambu wo'u mbujawa.
Kambu wujawamo ma'i, nakajali ntjala mami.

So, so, so, nasebu ma'i wujawa tebureka lai tana. O, se'imo i Lemo-nTonda pai i Gili-mPinebetu'e baga-bagamo komponja, mosumo poananja.

Talemo ompa kasoro, retu ndjau pakanoto.
Tale naparato-rato, retu ndjau pakadago.
Papitu kambi mbujawa, ompa kasoro i mpapa.
Ntje'e da gala mami, nakanoto ndintjani.
Ndiwai papotundanja, maniami Lemo-nTonda.

Nawai papotundanja, nato'o:

> Lemo-nTonda maniaku, ma'imo komi ri ndjau.

Ndjo'u motunda ri kasoro.

> Datu mPoiri eramu, si'a ntondo ne'e ndjau.
> Se'i motundamo kami, mbe'imo mamongo mami?
> Se'i toka-toka gana, masadia masandjata i Duru walo.
> Ndjo'u kabe Sungko-nTada, e, siko tau timama.
> E, se'i kami aopo, tila wungka ponto koro.
> Se'i wungkamo ndatila, da ntamamongomo kita.
> Puramo mamongo kita, pangkoni wo'u powia.
> Maniaku Lemo-nTonda, komi da mompakoroka.
> I siko pai eramu, pakoroka pangkoni ntau.

Napowia, sarai pompowianja.

> Se'i pura ngkupowia, pangkoni ma'imo tima.
> Peokomo Sungko-nTada, ndjo'u môko kina'a.

Môko, napôkoka, ue natawa.

> Wungka anu nu tila, da ntamangkoni kita.

Mangkonimo, ro mangkoni nato'o:

> Se'i romo mangkoni, tawa ue tewuso'i.

Natawamo ue mewuso'i tau:

> Ro mewuso'i jaku, okomo dula tulau.

Naoko dula, pura setu:

> Puramo dula naoko, powia wo'u mamongo.

Mesono i Lemo-nTonda:

> Se'i ro ngkupowia, mamongo ma'imo tima.
> Da ntamamongomo jau, Datu-mPoiri eraku.
> Ane pura mamongo, songka kajore ndato'o.

Moturumo jore, mawengimo. Ewase'i dja karoronja wungka eo. Masaesae sakodi, madju'a kompo i Lemo-nTonda, doana. Mesono i Sese-nTaola:

> Nene se'i maniami, jaku be da kuintjani.
> Ma'i da ndipakoroka, maniami Lemo-nTonda.
> Pakoroka mpakadago, boi dja da moanamo.

Napasilolongani nenenja, djela ri gori mpoananja, moana, tuama napoana. Nakita dadanja mena-na ewa eo, se'i pai napopoto'o i Tanda Eo. Masae-sae mokale wo'u ana i Gili-mPinebetu'e, doana wo'u si'a, natarente, tuama wo'u napoana, ewa wuja nakita ri tongo ndadanja, setu pai napopoto'o i Tanda-Wuja. Mesono i Sese-nTaola:

Da ndakobatimo jau, makumpumi setu lau.
Tuama ntano sindjau, i Tanda Eo anaku.
Togombengi ane gana, dabasado'a salama.

Ganama katogombenginja nasongka mekibasa do'a-salama ana ngkodi.

Datu-mPoiri sindjau, labe ndjo'u tima jau.
Siko ndjo'u da mantima, ane ntje'e da maliga.
Ngoju katudu loma'i, da ngkupodjaja malai.

Tudumo ngoju, ndjo'u mangkeni i Datu-mPoiri, djelamo ri kare'e nu labe.

Da ndipaintjani labe, jaku ma'imo pakabe.
Labe nakanoto ndaja, ndjo'u modo'a-salama.
Labe pompakorokamo, rajaku djo masusamo.

Mesono i Labe:

Anu kupoipu ndaja,, nu ndja nu tapodjaja?

Mesono i Datu-mPoiri:

Ne'e maipu rajami, se'i jaku maintjani.
Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Nakeni mpewui ngoju, kandjo'unjamo doawe tau motunda.

I se'i ratamo jaku, Sese-nTaola eraku.
Wuso'i witi nu labe, Sungko-nTada siko setu.
Datu-mPoiri eraku, kenimo labe ri ndjau.
Ri ompa ro natale, da nu potunda nu labe.
Djudjulaka pamongonja, eraku Sese-nTaola.
Datu-mPoiri eraku, toka ganamo silau.
Se'i pamongo ngkukabe, kita da mamongo, labe.
Ane puramo mamongo, dula wo'u da naoko.
Oko dula Sungko-nTada, da nakaronga mebasa.
Labe pombasamo jau, dula tokamo tundjau.
Do'a-salama nu ana, nakanoto nu pobasa.
Manotomo ri rajata, kabosenja da ngkubasa.

Mobasamo kodjo labe, puramo basanja nato'o i Sese-nTaola:

Se'i romo nabasa, Lemo-nTonda wawa ana.

Ma'i i Lemo-nTonda mongkeni ananja pai Gili-mPinebetu'e, nakabe pale nu labe, pura nakabe, nato'o:

Djamo da mangkoni kita, palemu ro natima.

Mangkoni, ro mangkoni:

Romo mangkoni kami, Sungko-nTada dula jali.

Ndjo'u i Sungko-nTada, najali dula.

Djamo da mamongo kita, ane puramo ndatila.
Labe da ngkuto'o jau, Motanda Eo anaku.
Nakanoto pura-pura, samba'a i Tanda Wuja.

Mesono i Labe:

Madagomo kabosenja, tanda-tanda nu mokole.

Mesono i Sese-nTaola:

Komi, labe, da intjani, bara bare'e kapali?

Mesono i Labe:

Bare'e wo'u deasa, tanda-tanda ngkatuama.

Mesono i Sese-nTaola:

Ane ewase'i madago, ane beda measamo

Mompalakanamo i Labe:

Madago pompau-mpau, dompalakanamo jaku.
Be da kuintjani djaja, da ndjo'u wo'u ndawawa.

Mesono i Sese-nTaola:

Datu-mPoiri eraku, labe ndjo'u wawa jau.

Mebo ngoju i Datu-mPoiri, ndjo'u mompakoroka labe, kandjo'unja be masae djela ri kare'e nu labe, nadika labe, mewalilimo ri banuanja sarai dja. Maroromo wo'u.

Masae-sae anangkodi setu bangke, nata'akamo gantji, napogantji-gantjika, nato'omo to'o mpapa pai nene, napokau Papanja:

Gantji da ndita'akaku, Sese-nTaola papaku.

Nata'aka, napogantjikamo mena'u ri tana mompojunuki ana majunu mogantji, wongomo wo'u, masae-sae karo-ronja, bangkemo kodjo, kabangkenja se'i montangomo dosusa, da napasuna ananja. Mesono i Sese-nTaola:

Se'i wo'u ndasongka, dopasuna Lemo-nTonda.
Da mosunamo anata, se'e wo'u ndatangara.
Nenemu nu maniamu, songka mpolimbuka jau.
Nene papaku sindjau, songka kita ma'i jau.

Wai ma'imo nenenja, papanja, montjongka.

Se'i da napaintjani, da masuna anaku.
Ntje'e se'i ntagombo, pai komi da manto'o.
Ane bangke nakotomo, djamo da nasuna kodjo.
Djo ana ndapekutana, bara ndakoto nataha.
E, Tanda Eo anaku, ma'imo riu rindjau.

Ma'imo kodjo ananja, napeoasi:

Nundja kantjanja papa, anu ndipekutana?

Mesono Papanja:

Ntje'e ndipekutana jaku, songka da nasuna jau.
I se'i kami radua, katahamo pura-pura.

Mesono i Sese-nTaola:

Dompewea pakasondo, songka mokole ndato'o.

Mompari-pari tau mompare'e ngaja-ngaja; anu bare'e re'e, napepali ri tau kare'enja, ganamo napepali, nepa nato'o remenja, mewojo, mekajuku, meira.

To'o sangkudja mbengipa, reme se'i da posusa.
Nakanoto ndatangara, pitu mbengipa matanja.
Manotomo ndaintjani, pitumbengipa ndadjandji.
Ndipoga'a pura-pura, siri nene pai tu'a.
Pura ganamo parewa, djo remenja ndapopea.

Puramo singkandomu tau, djelamo ri matanja, reme mpopariu ndjo'u ri ue.

Anaku i Tanda Eo, ma'imo kede dorengko.
Ma'imo komi radua, ndjo'umo ri ue kita.

Ndjo'umo, nariu, ngkinowia napesuari ra ngguba, ndjo'umo wo'u ana we'a papitu bidadari, ma'i mosusa singkandomu.

Ma'imo kede mendaki, se'imo i Bidadari.

Mesono i Tanda Eo:

Ane dja i Bidadari, ne'emo jaku mendaki.

Mesono nenenja:

Ane be nu podjo ndaja, ma'imo jaku dawasa.

Mesono i Tanda Eo:

Ane dja komi tundjau, dendaki ne'emo jaku.

Meoasi nenenja:

Ara i sema kantjanja, siko depa da membasa?

Mesono i Tanda Eo:

Sangadi i Tarandâ, jaku depa da membasa.

Meoasi nenenja:

I mbe'i wo'u kantjanja, kare'e i nTarandâ?

Mesono i Tanda Eo:

Ri tana ngKaloe-loe, i ndate kuole-ole.
Sisi'amo radua, dja ndate pai tu'anja.
Songka da ndeku ndatima, nene nakaronga ria.
Datu-mPoiri pelindja, i Tarandâ ndeku tima.

Mebo ngoju i Datu-mPoiri:

Ngoju katudumo ma'i, da ngkupodjaja malai.

Ndeku nakeni nu ngoju, sawi ri Tana ngKaloe-loe. Djela lai ria, nato'o:

Jaku ma'i mopatima, i Tarandâ mbalia.
Kutima lo'u dosusa, da ndipaintjani, tu'a.

Mesono i Tarandâ:

Maeka ntu'u rajaku, tu'a da nakeni ntau.

Mesono i Datu-mPoiri:

Ne'e maeka rajamu, siko kurapa anaku.

Mesono tu'anja:

Makumpuku palaimo, papamu dangkeni siko.

Lo'umo i Tarandâ, nakeni i nDatu mPoiri, mesawi ri ngoju, liu-liu nakeni ri ue.

Se'imo i Ta Randâ, ma'imo kede membasa.
I Tarandâ sindjau, da kumendakimo jaku.

Napokono mendaki, maka i Tarandâmo se'i ana we'a ma'ai kadolidinja, si'a anu mendaki i Tanda Eo, i Tanda Wuja narakisi mBidadari. Ro setu, lo'u lai ue ndadjunu, napêli labe i Tanda Eo, nato'o:

Ane dja labe patuntu, ne'emo jaku nadjunu.

Mopolu-polumo lai ue, be napodjo nadjunu nu labe, nato'o:

Sangadi Tua ri Maka, da djunu jaku ndasuna.
Kede ndjo'u djo lawa, se'i masusamo raja.
Tua'iku Tanda Wuja, be kuwai pura-pura.
Labe dja teasantongo, da nadjunu ba ngkupodjo.

Nato'o nenenja:

Masusa Sese-nTaola, daronga jau ndisongka.

Mesono i Sese-nTaola:

Datu-mPoiri eraku, labe Tua tima jau.
Motungko wo'u makadja, powia-wia nu ana.
Sangadi Tua ri Maka, nadjunu si'a ndasuna.

Kandjo'u i nDatu-mPoiri, nakeni nu ngoju, bare'e wo'u masae djela ri tana Maka. Narata i Tua ri Maka nato'o:

Jaku dja ma'i maliga, dja komi ma'i ngkutima.
Ndjo'u da djunu anaku, danakanoto ndajamu.
Tua da ntamalai, kita se'i kawengimo.

Bare'e mesapu i Tua ri Maka, mompakoroka, sintjawi ri ngoju pai Datu-mPoiri, ndjo'umo liu-liu nakeni ri ue.

Se'imo i Tua rata, da madjunu siko ana.
Masaemo potunda Tua, ndidjunumo jau.

Nadjunumo i nTua ri Maka, ro setu, mandiu, mosore, nato'o:

E, Tarandâ sindjau, ma'i sa kaosi jaku.
Ane dja si Bidadari, ne'e sa komi ri ma'i.

Ndjo'umo i Tarandâ, mongkaosika wujuanja, ro nakaosi nato'o:

Nene dorengkomo jaku, ndijalimo parewaku.

Nawaika salana, napasua badju, napataka siga, gajangi, nasalampe kumunja natonda i Tarandâ, ma'imo tau mompasa'a, moponda.

Mesono i Tanda Eo:

I se'i jaku naponda, i Tarandâ dantonda.
Kami da ri raja ngguba, Tarandâ ne'e lawa.
Wa'a mpapaku sindjau, da ndipakonimo tau.

Napangkonimo labe, tau djela pura-pura, ro setu, nato'o:

Komi labe pura-pura, dongkolontigi mosuna.

Mokolontigimo tau pura-pura, ro nakolontigi samba'a natundju panaguntu sambela, samba'a wo'u, sambela muni, mawengimo, jore tau, bangke reme mena.

Da ndipondamo wo'u kami, ri ue monambasi.

Mawuro naomesi ndawuso'ika kedje, ma'imo tau mompaponda, djela lai ria nakeni ri ue, motota'i, motojoi, mandiu, naponda wo'u wai ma'i, djela ri banua.

Eo se'e ndatekamo, kami se'i ndisunamo.

Mesono i Ta Datu:

Komi labe pura-pura, anaku ndjo'u mosuna.

Mesono wa'a labe:

Da kasunamo anami, kabosenja se'i kami.
Se'imo mpakorokamo, anami pompakadago.
Patoka gana-gana, ndjo'u dakamopasuna.

Napasilolongamo ada mpasuna, nato'o:

Ndjau toka gana-gana, tubu pontanande da.
Ndjau toka ganamo, labe pompakorokamo.

Ndjo'u labe, napopatunda ri tabo ngkajuku anu da ndasuna se'i. Djela ndjai ria meoasi labe:

Kami labe mekutana, i mbe'inja ana tukaka?
Nakanoto nditangara, i Tanda Eo tukaka.
Nakanoto ndintjani, i Tanda Wuja tu'ai.

Motundamo riunja i Tanda Eo nasunamo ro, nato'o:

Se'i pura ndasuna, tundju ewanga sampu'a.

Motunda wo'u i Tanda Wuja, nasuna wo'u, ro nasuna, natundju wo'u sambela.

Romo nasuna kami, pangkoni wo'u ndiwai.

Nawaikamo kodjo au ndakoni, pura mangkoni, nato'o: Laukamo reme, da mompalakana labe. Moradulamo, ndauraka labe pangkoni nakajukusi, ngajangaja napoirangkadju, nakeni ri banuanja. Ro setu, pusamo posusa, togombengipa modo'asalama, mewalilimo tau pura-pura, anu meari modo'asalama, nepa malai wo'u. Puramo tau malai, mesono i Tanda Eo:

Rajaku ngkalia-lia, natambo ntau meliwa.
Kalia-lia rajaku, i se'i natambo ntau.

Meoasi nenenja:

Kalia-lia rajamu, kede to'o-to'okaku.

Bare'e mesono, bare'e wo'u mangkoni gaga, djamo moturu-turu tau santua'i, malente rajanja napalaika ntau, malai wo'u i Tarandâ, wa'anja anu malai napomawo.

Meoasi wo'u nenenja:

Tau nalia ndajamu, kede to'o da kupaintjani.

Mesono i Motanda Eo:

Anu kupolia ndaja, to'onja i Ta Randâ.
I Taranda mbalia, ntje'e anu ngkupolia.

Meoasi nenenja:

Da nu porongo anaku, ntje'e nia ndajamu?

Mesono i Tanda Eo:

Nia ndaja kuporongo, nene pai ngkupanto'o.

Mesono nenenja:

Ane ewase'e ntano, da ngkapebolaikamo.
Io kede da ngkasongka, naka gana toka-toka.

Mesono ananja:

Ane toka pura gana, jaku da ronga ndiwawa.

Napasilolongani nenenja pai papanja, wa'a ndja'inja da mompare'e sangajasangaja, au ndakeni ndapebolaika. Ro setu nato'o i Tanda Eo pai Tanda Wuja:

Se'i kami radua, da morongo pura-pura.

Mesono i Sese-nTaola:

Mopea eo madago, siko kede ndawawamo.

Meoasi ananja:

Da ndipawawa jaku, sangkudjambengipa jau?

Mesono Papanja:

Pitumbengipa ewase'i, siko depa da ndakeni.
Pitumbengi gana-gana, siko depa ndawawa.

Napopeamo, masae-sae popeanja, gana pitumbengi nato'o:

Pitumbengi ntja ganamo, jaku se'i ndiwawamo.
Pitumbengi kagananja, nu ndjamo ntapodjaja?
Nu kede ise'i kami, djaja be da kuintjani.
Ane djaja nipepali, jaku se'i maintjani.
Rata ri reme madago, nene dompakorokamo.

Djela ri reme mpalainja nato'o:

Puramo mompakoroka, djamo djaja da ndisongka.
Nene nakanoto ndaja, poragia ntapodjaja.

Mowotumo tengko, napedongeka oninja, mesono i Tanda Eo:

Naseko ntengkomo ndjau, poragia da djajaku.

Mompakoroka tau, ro, napebo djaja:

Poragia mpodandepe, mantoja langimo se'e.
Poragia ntapodjaja, kila ntapoa'ajawa.

Tudumo kodjo poragia ri pu'u edja, sawimo i Tanda Eo santua'i pai tau tu'anja, pai tau mebolaisi pura-pura.

Ndapedasimo ganda-ganda, tin tingimo tawa-tawa.
Ndatundju pai ewanga, debolai potandanja.
Ndapandonge ntenge lipu, tanda-tanda ngkamokole.

Nakeni mporagia, santjandamo, se'i Sumajai majawa, junu i Tarandâ nato'o:

Sindate bara nu ndja, mopajawa ndati djaja.
Pepokau i nTarandâ, i kita se'i najawa.
Neneku i Lemo-nTonda, da ndiwaika tombonja.

Be nasapu nenenja, wujawa nasangku ri mangko, so, so, naburesaka tau, naowe muni mangkokoti i Sumajai, madagomo pelindja ntau si ndeku.

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.

Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda ngkamokole.
Poragia mpodandepe, mantoja langimo se'e.
Poragia ntapodjaja, kila ntapoa'ajawa.

Ungka ri pangkokoti nTjumajai bemo madago djaja, se'i-se'i madagomo, nawalinto'o:

Sindjaumo wo'u samba'a, mopajawa ndjai djaja.

Molengko-lengko, mebunde-bunde wo'u poragia nakokoti nTjumajai samba'a wo'u:

Neneku i Lemo-nTonda, ronga ndiwai tombonja.

Nasebuku muni wujawa samangko, so, so, naowemo.

Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda-tanda ngkamokole.
Poragia mpondandepe, mantoja langimo se'e.
Poragia ntapodjaja, kila ntapoa'ajawa.

Madago muni djaja, pituntju Sumajai mejawa, siwia-wia jau pajawanja, pitu ngkani najawa ro, bare'emo najawataka, liu-liu djelamo ri lipu i nTarandâ santu'a. Ndjo'umo ri lobo, motundamo lai ria. Mesonomo tu'a i nTarandâ: A, masusa kita naperata ntau sondo, aginja da ndapare'e tau, ndakeni au ndapongo. Meokomo i Sese-nDoliadapi, i Sese-mPantawa, i Sese-ngKudu, i Sese ngKuni, i Sese ngKuja, i Sese ngKuranga, kapapitunja i Tarandâ, ndjo'u ri lobo mompamongoka linggona.

Tarandâ da nusongka, lo'u da mepamongoka.
E, Sese nDoliadapi, siko anu maintjani.
I komi anu manoto, lo'u dombawa mamongo.

Napakoroka mamongo, lo'u tau alima mompamongoka mokole, i Tarandâ maea matanja da ndjo'u, i Sese-ngkudu meari lai puenja. Pura napamongoka tau djela, mesono i Sese-nTaola pai i Lemo-nTonda:

Komi tau pepamongoka, kami da ndipolinggona.

Ro mamongo, mompalakana i Sese-nDoliadapi, nato'o:

Se'i da ndipaintjani, mompalàkanamo kami.

Mewalili sisi'a alima, napetumbuka:

Da nakanoto ndajamu, linggona tau silau.
Kami se'i nato'oka, tau da napolinggona.

Ane da ndapolinggona, se'e djamo ndasongka.

Nasongkamo kodjo, ngkinowia nakenika kina'anja napangkoni, napamongoka wo'u.

Se'i ro ngkupowia djamo ndakeni konisa,
E Sese-nDoliadapi, siko anu maintjani.
Siko da lo'u samba'a, da manga'ara kina'a.

Napokau wo'u ana majunu monteo kina'a, ro setu:

Kina'a se'i ratamo, kede ndipôkokamo.
Wa'a ngkabosenja rata, se'i ri dula palangka.

Pura napôkoka, wungka natila.

Wungkamo ndipangambai, se'i da ngkonimo kami.
Ro mangkonimo kami, dula se'i ndjo'n ndijali.
Dula romo ndioko, bepa ndit ila mamongo.

Nakabe mamongo, natilaka, wungkamo.

Mamongo romo ngkawai, da ngkamalaimo kami.
Io pompalakanamo, banua wo'u ndipago.

Ro mangkoni mamongo se'i, motunda tau ri lobo, nato'o i Motanda Eo:

Nene papa sindjau, ronga ndiwawamo jaku.
Porengkomo mpakadago, siko se'i ndawawamo.
Pura morengko jaku, da ntamelindjamo jau.

Meokomo pai nenenja, papanja, nawawa ri banua ndongonja.

Ndipedasi ganda-ganda, nditintingi tawa-tawa.
Napandonge ntenge lipu, tanda tau mopawawa.

Mena'u ri lobo, liu-liu ri banua i Tarandâ, meponemo pura-pura ungka mposoa mbanua, sawi ri banua, nabira langka poturu-turunja. Nato'o ntau tu'anja:

Nakanoto ndintjani, se'i mopawawa kami.
Nakanoto nditangara, se'i kami mompawawa.
Kawawa ma'i dorongo, tu'a raja mpakanoto.
Se'imo ndipanganto'o, io djamo da morongo.
Io dja ndawawanaka, desua ndati langkanja.

Nawawanakamo, nakeni ndati Tarandâ, morongomo. Pura ewantje'e:

Da kametompamo jau, da ndjoi lobo sindjau.

Moturumo tau ri lobo, bangke reme nakenimo saki mporongo, tombonja

pai olinja nadjudjulaka. Mewali, napangkoni, mompalakanamo da malai. Nato'o i Sese-nTaola pai i Lemo-nTonda:

E Tanda Eo anaku, da mompalakanamo jaku.
Nakanoto nu intjani, kami metompa da lai.
Djamo siko mantagara, tua'imu Tanda Wuja.

Mesono i Tanda Eo:

Io nene, palaimo, djo kami ire'imo.
Ane djamo i tua'i, se'i jaku maintjani.
Ane ndjo'u dompawawa, se'imo i Tarandâ.
Toka-tokamo i ndjau, da rongo i nTanda Wuja.
Nakanoto nuintjani, to'onja i Kota Lolowe.

Mekibo pinorâ, papanja:

Kede peboka kami, poragia nakama'i.

Mebo poragia i Tanda Eo:

Poragia mpodandepe, mantoja langimo se'i.
Poragia ndapodjaja, kila ndapoa'ajawa.
Nene komi da laimo, da ndipodjaja se'imo.

Mewalilimo ri banuanja tau mewawa, pinorâ napodjaja. Ro setu nato'oka tua'inja i nTanda Eo:

Tua'iku, da ngkusongka, damporongo i Kota Lolowe.
Eramu i Tarandâ, kami ndjo'u dompawawa.
Ntje'e nu to'okaku, bamo da mesapu jau.
Djamo da kadago ndaja, siko depa da nawawa.

Nadongemo raja ntau setu, mesongkamo ndawawa. Bare'e lawa ndjo'u ri banua nawawamo, morongomo.

Kota Lolowe sindjau, pakanotomo rajamu.
Jaku se'i mopawawa, tua'iku i Tanda Wuja.
I se'i komi papanja, jaku ma'i mompawawa.
Se'i da ndipaintjani, komi nene papa mami.
Da mamporongo anami, tete da ndipaintjani.

Mesono Papa pai Nene i Kota Lolowe:

Ane ewase'e rajamu, bamo da mesapu jaku..
Ane sikomo manto'o, bamo desapu pindongo.

Joremo ndjairia sambengi, bangke reme meari lai rongonja.

Tama jaku da laimo, i Tanda Wuja da ire'imo.
Mompalakanamo jau, jaku ndjoi banuaku.

Mesono Papa i Kota Lolowe:

Io pompalakanamo, sikomo pai rongomu.
I siko pai rongomu, io palaimo ndjo'u.

Malaimo tau mompawawa, melindja ntana, be ntja lawa. Masae-sae ngkaro-karonja, nakeni nta'unja, mbujanja, mbenginja, naepe ananja i Tarandâ. Kanaepenja ana, madodo rajanja, napoipu i Tanda Eo.

Maipu ntja rajaku, i Tarandâ sindjau.
Madodo kodjo rajanja, anu ngkapoipu ndaja.
Tu'a da ndisongka jau, da nakanoto ndajaku.
Setu rongomu madju'a, sangadi da ndaposusa.
Nenemu pai papamu, da lo'u mompago jau.

Meoasi ri Tu'anja i Tanda Eo:

Susa nu ndja to'onja, to'o da ngkupangasongka.
Ara susamo nu ndja, da kupagoka i papa.

Mesono Tu'anja:

Nakanoto ri rajamu, dompakawurake jau.

Mompalakana i Tanda Eo:

Tu'a da lo'umo jaku, dompago i papa silau.
Poragia podandepe, mantoja langimo se'e.
Poragia ngkupodjaja, jaku dalai ri papa.

Djelamo poragia, mempone, malai, pata ri banua mpapanja pai nenenja.

E Tanda Eo anaku, ma'i masusa rajamu?

Mesono i Tanda Eo:

Ma'iku masusa kodjo, i Tarandâ madodo.
Se'e pai ngkukarata, manoto kasusa ndaja.
Susa da ndipaintjani, nene pai ngkukama'i.

Meoasi nenenja:

Susa nu ndja jau, kede, da nu to'okaku.

Mesono ananja:

Susa mpompakawurake, panto'o i ntu'a ndate.

Mesono nenenja:

Manotomo nu paimba, kede ndjamo ndapowia?
Ja mo da mpowia rengko, anaku i Tanda Eo.

Morandomo inodo alomi, inodo mompi, wawu aono napepali, kapapitunja loka sambuli, bualo. Moadjo-adjo i Tanda Eo, ndjo'u ri tau tu'anja, ri rongonja, napombeto'oka, nawali ntjusa napakanoto remenja.

Bara pura napowia, nene rengko maniami?

Mesono nenenja:

Toka ganamo sindjau, rengko ndongomu anaku.

Mesono ananja:

Ane toka madagomo, ntje'e kupakanoto.
Manotomo ri rajaku, toka ganamo tundjau.

Meoasi nenenja:

Mata ntjusa da ndito'o, pewalinja nakanoto.
Reme da ndaimba-imba, da kanoto mpewalinja.

Mesono ananja:

Reme nakanoto ndjaja, pitumbengipa matanja.
Manotomo ri rajaku, komi da ndekumo jau.

Mesono tau tu'anja:

Io djamo da malai, da ndekumo pai kami.
Io pompakorokamo, reme se'i laukamo.
Poragia mpodandepe, mantoja langimo se'i.
Poragia ngkapodjaja, kila da poa'ajawa.
Poragia i se'imo, nene papa da laimo.

Mepone ri poragia, saraidja ndatemo ri Tana ngKaloe-loe. Singkandomumo tau gana-ganamo pura-pura parewa, rengko, nato'o:

Dja se'e anu madago, dolangka mpealo-pealo.

Dopi natarasi ewa alo aono, re'e ambanja, re'e apanja. Djelamo i Sese-nTaola pai i Lemo-nTonda.

E, Tarandâ anaku, pakaroso sa rajamu.

Membangu ri poturu-turunja i Tarandâ:

Ane pura toka gana, djo reme mpomparilangka.
Raneo reme madago, kede domparilangkamo.

Djela ri nenenja ndapoparewa buja, naparilangka, togombengi napesua ri ra langka, bare'e nawai motata'i, bare'e nawai motojoi, mandiu bare'e, pusamo, naporâ, nabolosi parewa buja, moabe.

Da morâmo anaku, i Tarandâ sindjau.

Mogolili togongkani langka, sape, nepa mena'u ri tana, lau wawu aono modede, kapapitunja loka bualo sambuli, bare'e naiti djamo kawuli-wulinja, nata-'anaka pai karatu monggowa mokakaratu.

Rengko ngkaratu mpotaro, napomentje mbalilajo.
E, Tarandâ mbalia, pomentje da ngkupangkita.

Djelamo i Matia Eo, kasangkompo i Tanda Eo, napokau ngkainja ndati Ogu Eo, napokare'e potaro i Tarandâ, nasangke nTo-Ea inosanja, naunde-unde ndongonja:

Potaro i nTarandâ, siongkotu tudu tana.

Metendelaka i Tanda Eo ri tana ngKakoe-loe.

Motungko jau makadja, rongoku i Tarandâ.
Nasangke jau nTo Ea, bemo ndjau inosanja.
Nene ndipatuwukaku, rongoku setu lau.

Nawali mpelawo wo'u, natima muni inosanja, napesua muni, tuwumo napa-kadago rajanja, me'onto.

Potaro ndipe'ontoka, ndjo'umo dompandajora.

Ndjo'umo ri ue, karatu ganda nakeni. Pura mandiu tau, moparewa muni, mewalili ri kuani.

Da me'ontomo rindjau, dangkawe tanoanamu.
E, komi tadu mburake, tanoana da ndikawe.

Nakawemo tanoana, napotaroka rengko, mopantjua, winalu natila, nakoni pai manu pai wawu, ro mopantjua, malaimo ri banua, lai ria meari, mosongka peari, ndaparomu ajapa, labu, winalu, manu ndaô ngudjunja, kajuku ndapongasi ri wo'onja. Nakitamo i Matia Eo, tukaka i Tanda Eo ana we'a napatuwu ngkainja, bare'epa sako nagegeri; da i Lemo-nTonda nepa uju ngkadânja metaka ri basau, natadji ri ue, mându ri tasi, natima ngkainja, napatuwu, mewali napomatia ri eo, se'i pai napopoto'o i Matia Eo. Pangkitanja se'i, bere'emo masilolonga raja i nTanda Eo, mongkita ana we'a setu geli-gelimo rajanja, ntaninjamo, nato'o da naporongo, ma-

dolidi. Mearimo tau, pura wungka tadunja nâri, mangkonimo ngkinowia dowurakepa sakodi mompalakana pai wurake, bangke reme wurake napoapuka, malaimo, pusamo susa. Mompalakana wo'u i Matia Eo si Tarandâ pai Tanda Eo:

Jaku mompalakanamo, eraku i Tarandâ.
E, Tanda Eo sindjau, da ngkumalaimo jaku.

Malaimo, tiniu napodjaja, malai wo'u i Sese-nTaola pai i Lemo-nTonda. Puramo tau tebureka, moanamo i Tarandâ, i Tanda Oa to'o nu ananja, tuama jau. Ungka ri kaliu ntjusa, bare'e masae moana wo'u i Tanda Wuja, tuama wo'u napoana i ngKota-Lolowe, i Tanda Ua to'onja.

Masae-sae sakodi ungka lai ria, mosusa ngkai i Matia Eo naliwuki, da ndagegeri makumpunja-Meliwa ndeku ri tau mosusa i Tanda Eo. Djela ri remenja ndjo'u ri poragia, nakeni ri banua ngkai i Matia Eo, meoasi:

Ngkai da ndipaintjani, dja ma'i meliwa-kami.
Ngkai komi ngkupasabi, makumpumi da ndiwai.
Ntje'e ma'i ngkuto'o, jaku se'i da morongo.

Mesono ngKai i Matia Eo:

Kede djo ipu rajaku, kasangkompo tukakamu.

Mesono i Tanda Eo:

Manotomo kuintjani, nalego-lego i ngkai.

Mesono ngKai i Matia Eo:

Jaku be melego-lego, tukakamu i Matia Eo.

Malosemo raja i Tanda Eo malai:

Dja ndilego-lego jaku, mompalakanamo jau.

Mewalilimo ri tana ngKaloe-loe, mepone ri banuanja, djamo sarai jau, liu-liu ndjo'u ri nenenja nato'o:

Nene da ndipaintjani, jaku se'i da malai.
Nene da ndipantangara, da mesawaka i papa.

Ndjo'u mompoiwalika ana ntau mejawataka papanja owi, ndeku riunja si'a montima tua'inja i Tanda Wuja, ntje'e da napojunu pai patampuju jununja. Djela ri banuanja ri Tana ngKaloe-loe, djamo sarai pe'ontonja, be sako napeole ananja djamo mamongo pintja, bata-batamo raja i nTarandâ. Mewalili lai nenenja:

Nene papoiwo kami, se'i kami da malai.

Napapoiwo nu nenenja, mekatudu lai tasi, mebo duanga mpapanja:

I mbe'imo duanga i mPapa, se'i kami da mpodjaja.

Mesuwumo duanga setu napokau:

Pêntjumo wai ma'i, nakamosu ngkupesawi.

Mesawimo pura-pura:

Tundju wo'u mpesampu'a, mariangi Tanda Wuja.
Duanga Lapi Tambaga, siko se'i ngkapodjaja.
Nakanoto nu tangara, lindja mosu da megora.
Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Nakadonge ntenge lipu, tanda-tanda ngkamokole.

Pitungkani wo'u pagoranja, ana i nTokaro Udja, i Sandopo Dada, i Mobangka Toe, i Mobangka Labu, i Ligi-nToja, i Patiri-Malela, kapapitunja i Anakoda ri Tarinate. Djamo mesawa-sawa ri ana ntau mompegora. Papanja owi matemo pura-pura, si'a dja tuwu. Djela ri saogu duanga nato'o:

Ponjomba da kupangkita, se'imo kami metima.
Da kupangkita panjomba, se'imo kami pagora.

Napapanjomba ntau wo'u, mesono:

Kapali wo'u danjomba, bidja i nTjese-nTaola.
Danjomba wo'u kapali, da magora ngkutunggai.

Mombegora, dja pura mate anu naliunaka, kapapitunja i Anakoda ri Tarinate nadonge ana i nTjese-nTaola ma'i mompesawaka papanja, nato'o masae-sae bare'e narata bali mpegoranja.

Sima'i bara nu ndja, ri oloa nduanga?
Pesoba mpetataropo, duanga mpagora kodjo.

Mesono i Sungko-nTada:

Se'i romo ngkutaropo, duanga mpagora kodjo.

Mesono i Tanda Eo:

Ane duanga mpagora, ndapakakono oloa.
Tundju wo'u ntesampu'a, mariangi Tanda Wuja.
Pedasimo ganda-ganda, tintingimo tawa-tawa.
Nakadonge ntenge lipu, tanda-tanda ngkamokole.
Ndipelindja duangata, nakaronga momberata.

Nalapasaka, sako tasi lekemo, malele kadju mosu ri wiwi ntasi, sako duanganja marameda, dja mosu nararamo sisi'a.

Ponjombamo Tanda Eo, se'i kami pagora

Mesono i Tanda Eo:

Kapali wo'u da njomba, ana i Sese-nTaola.
Da njomba wo'u kapali, dagora ntja kutunggai.
Paraka'i samparadja, ndjai dulungi nduanga.

Natendeka samparadja, napepombeka'imo. Mopanaguntumo tau, mate junu i Tanda Eo pai i Tanda Wuja pura-pura, mombegajangi santua'i setu pai Anakoda ri Tarinate, tau molemba apu. Napesua i Tanda Eo pai Tanda Wuja badju ue, bare'e sako naepe apu dja tekamporo sakodi. Ri kalengi ndajanja se'i, napokau i Matia Eo Manu Tadia, mowantje kajuku mangura, naulaja ri tiniunja, mena'u wo'u si'a, napetiro tua'inja, nakita bemo ndakoto. Madago muni raja i Tanda Eo manginu kajuku, mombegajangi muni pai i Anakoda ri Tarinate, bare'e wo'u tindja samba'a, djamo karameda ndajanja pai bare'emo nakoto. Masae-sae kaewantje'enja:

Njawamo kupangandika, se'i ndjai sima-sima.
Gajangika limbajonja, a'iku i Tanda Eo.
Njawanja napangandika, limbajonja gajangika.

Ndatiriamo wo'u pewalili i Matia Eo. Matemo i Anakoda ri Tarinate nawali mpatuwu junu i Tanda Eo pura-pura, mewalilimo ri sompoa mpapanja, nadika duanga, mena'u tau pura-pura. Memponemo ri banua mpapanja, malaimo-duanga, mewalili lai wakanja. Mosambengi lai papanja, ndjo'u wo'u ri rongonja djamo ruambengi, tua'inja nadika. Palainja, nato'oka rongonja:

Ne'e maipu rajamu, kabare'enja rodo jakū.

Mesono i Tarandâ:

Nu lego-legomo jaku, kukita setu ta'amu.

Mesono i Tanda Eo:

Bare'e melego-lego, rongomu i Tanda Eo.

Mesono i Tarandâ:

Bo da nulego i mpia, engkomu ntani-ntaninja.

Mesono i Tanda Eo:

Bare'e ntaninja kana, gori nu engko ntuama.

Malaimo wo'u ri Matia Eo. Djela ndatiria, nato'o:

Owi nuntuku sangkani, se'i wo'u ngkutunggai.

Mesono ngkainja:

Kapali bare'e mâja, i komi sandaja-ndaja.

Mesono i Tanda Eo:

Manotomo kupantjapu, panto'o setu mbambamu.
Jaku nato'o melego, ma'imo Matia Eo.
Aginja siko mebali, nakanoto naintjani.

Mesono i Matia Eo:

Jaku se'i tukakamu, nakanoto ri rajamu.
Jaku papaku uali, nakanoto nu intjani.

Mewali i Matia Eo bidadari, maka Papanja uali. Mesono i Tanda Eo:

Ja nu lego-lego jaku, jonto ngkabata ndajaku.

Mesono i Matia Eo:

Ne'e nu pomata ndaja, neneta samba'a-mba'a.
Neneta samba'a-mba'a, dja ntamoga'a ri papa.
Ane ngkumelego jaku, da lo'u siore jau.

Mesono i Tanda Eo:

Ako da lo'u siore, nuntu da nu pangandonge.

Lo'umo ri poragia, me'onto riunja ri rongonja.

Mesono i Matia Eo:

Eraku i Tarandâ, rongomu se'i madja'a.
Pakadagoka rajamu, rongo patudjuki jau.
A, mapuru ntja rajaku, i Tarandâ sindjau.

Mesono i Tarandâ:

Montjomo kalewa ntunda, pindongo kajakunja.
Montjomo kalewa ngkondo, kajakunja pindongo.

Mondji-ndji i Tanda Eo, mesono i Matia Eo:

Ara da liumo jaku, da lo'u ri maniamu.

Ndjo'umo ri lipu i nTaDatu, mesindiu i Tanda Eo nato'o:

Matia Eo sima'i, nene nato'o anami.

Djelamo i Matia Eo, nato'o:

Banja mbamba kupepali, nene jaku anami.
Jaku papaku uali, nene da ndipaintjani.
Jaku dja ana ngkadoe, ana ri saole bone.
Jaku dja ana natadji, ana ri saoleani.

Mesono i Lemo-nTonda:

Montjo nuto'oka jaku, i siko kodjo anaku.
Anaku i Tanda Eo, kede be ndalego-lego.

Mesono i Tanda-Eo:

Ndilego-legomo mpia, i owi ntja ba ngkukita.
Montjomo nipombambami, ba ngkukita poanami.
Djo mbamba ndipebalika, poanami ba ngkukita.
Ane montjo poanamu, da ngkukita bangke jaku.
Rajami da nakanoto, sangadi da ngkumorongo.
Nakanoto ndintjani, da ngkuporongo i a'i.

Mesono tau tu'anja:

Kukudja da mpetangani, dja motunggai ndajami.

Mesono i Tarandâ:

Ara mawo ntja rajaku, rongoku i Tanda Eo.
E, Tanda Eo sindjau, peole se'i anamu.

Bare'emo re'e i Tanda Eo mompeole ananja, sako mesono bare'e. Nato'o i Matia Eo:

Bara mawo wo'u raja, eraku i Tarandâ.

Bare'emo napêli, mewali morongomo pai kasangkomponja, bare'emo nakoto napetangani ntau tu'anja. Ndjai riamo kalele ngkadju, kagonu ntana, pebete nu ue ungka ma'i tana. Napapalaika ntau tu'anja, malaimo i Tanda Eo bara ndeki jangi bare'emo manoto kapajanja, bara tuwupa, bara matemo, bare'emo taintjani. Lairia kapusanja.

HET JAVAANSCH

VAN

MALANG-PASOEROEHAN,

DOOR

D. VAN HINLOOPEN LABBERTON,

ambten. t/b. van den Alg. Secretaris.

Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

DEEL LI.

3e Stuk.

Batavia. — *'s Hage.*

ALBRECHT & Co. — M. NIJHOFF.

1900.

HET JAVAANSCH

VAN

MALANG-PASOEROEHAN,

DOOR

D. VAN HINLOOPEN LABBERTON,

ambten. t/b. van den Alg. Secretaris.

Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

DEEL LI.

3e STUK.

Batavia. ALBRECHT & Co. | *'s Hage.* M. NIJHOFF.

1900.

HET JAVAANSCH VAN MALANG-PASOEROEHAN.

INLEIDING.

Gedurende de laatste jaren van mijn verblijf in de residentie Pasoeroehan verzamelde ik de hieronder afgedrukte collectie dáár gebezigde termen, welke van den Sålå-norm afwijken.

Om redenen van technischen aard worden de Javaansche woorden met Latijnsche letter in plaats van het eigene letterschrift weergegeven. Aan den eenen kant is dit jammer, daar de Javaan een fraai en duidelijk letterschrift bezit, aan de andere zijde zijn vooral geringe dialectische verschillen in ons schrift handiger door 'n enkel diakritisch teeken weer te geven.

Door het bezigen van 't Europeesch schriftstelsel wordt de woordenlijst bovendien toegankelijker voor den breeden zoom van Javaansch-sprekende Europeanen in Oost-Java, welke uit geringe bekendheid met en 't daardoor niet op prijs stellen van de Javaansche literatuur, zich niet tot het aanleeren van de toch zeer eenvoudige tjarakan genoopt gevoelden.

Intusschen heb ik gemeend bij de rangschikking der woorden de volgorde van de tjarakan te mogen behouden, wat met het oog op de tandletters d en t en de tongletters ḍ en ṭ wenschelijk is en uit een lexicografisch oogpunt de voorkeur verdient, daar het de vergelijking met andere werken van denzelfden aard vergemakkelijkt. Trouwens zoodoende volg ik het voorbeeld o. a. door Kiliaan in zijne woordenlijst achter deel I der Madoereensche Spraakkunst en door Dr. Brandes in diens Pararaton gegeven.

De volgorde is dus: hå, nå, tjå, rå, kå; då, tå, så, wå, lå; på, ḍå, djå, jå, njå; må, gå, bå, ṭå, ngå; waarbij alleen de medeklinkers in aanmerking genomen worden, en de klinkers eerst bij woorden met dezelfde medeklinkers, en dan in de orde a, e, i, o, oe, ĕ, medetellen.

De pĕpĕt, waarvoor in onze taal, jammer genoeg, geen afzonderlijk teeken bestaat is door ĕ weergegeven.

Ten slotte dient nog aangestipt te worden, dat de stomme h aan 't begin der woorden is weggelaten, doch in 't midden der woorden, als klinker-overdrager behouden is gebleven, ook dáár waar ze niet uit wignjan ontstond. Ahé klinkt dus aë (bijna = aai).

De uitgesproken h is door h voorgesteld, terwijl de ingeslikte k door q is weergegeven.

Over de inrichting der woordenlijst nog het volgende. De voorop-geplaatste woorden zijn de in Malang (Pasoeroehan) gebruikelijke, terwijl men achter het = teeken de correspondeerende Sålå-termen zal aantreffen, waarop dan de vertaling in het Nederlandsch volgt, met zoo noodig een voorbeeld ter verduidelijking.

In die voorbeelden heb ik getracht mij van themaboekzinnetjes vrij te houden en levend Javaansch te geven.

De verwijzing „Dial. Djap." beteekent: „Het dialect van Djapårå" door A. H. J. G. Walbeehm, in Verhandelingen Bat. Gen. v. K. en W., deel XLIX, terwijl „Taalsoorten" op het dusgenaamde werk van denzelfden Javanicus ziet. „de Nooij" slaat op diens „Javaansche woordenlijst, bevattende woorden in Midden-Java in gebruik, vergeleken met het Javaansch in de residentie Soerakarta." Waar de achtergeplaatste letters den naam der regentschappen of districten minder duidelijk weergaven, heb ik de namen voluit geschreven.

Hier en daar heb ik gemeend tegen de eischen der lexicologie te mogen zondigen, door een of ander afgeleid woord niet bij den grondvorm op te geven, soms omdat de grondvorm niet zeker was, elders omdat alleen de afgeleide term eene dialectische wijziging had ondergaan, terwijl de grondvorm onveranderd was gebleven.

Zooals door vergelijking met de beide genoemde dialecten-studiën moge blijken, zijn heel wat niet of zelden in Sålå-Javaansch gebruikte termen aan de overige Javaansch-sprekende bevolking geläufig, eene stemopname, in zake *taal* van eenig gewicht, zou waarschijnlijk niet de meeste stemmen op de Sålå norm vereenigd zien.

Echter zijn de verschillen bij eene nadere beschouwing veel minder ingrijpend, dan het zich oppervlakkig liet aanzien, we kunnen zelfs zeggen dat het Javaansch over geheel Java eene bewonderenswaardige éénvormigheid vertoont, wat wel eenige verwondering wekt bij eene zoo sedentaire en door natuurlijke grenzen zoozeer gesplitste bevolking. De oorzaak hiervan mag wel gezocht worden in de degelijke basis, die het gespoken woord vond in den rijkdom eener geliefde literatuur, die over het geheele eiland in wajang en dongèng zich uitgaf, en voortleefde, en zoo een sterk besef wekte van eenheid in oorsprong en cultuur. Waar wij onze middelnederlandsche literatuur hebben veronachtzaamd en verlaten, leeft bij den Javaan eene oude beschaving in tĕmbang en kawi voort.

Komt ge den dèsa-man aan boord met wat ik zal noemen eenen literarischen term voor eenige zaak, dan zal hij ze onder den naam „kawi" in z'n copia verborum inlijven, 't is een woord uit zijn taalschat, hij erkent en behoudt het.

Ondanks de eenheid van taal zal men bij 't oppervlakkig aanhooren van 't Javaansch van beoosten de Ardjoenå meenen vrij belangrijke verschillen met 't Sålå Javaansch te moeten constateeren; de reden hiervan is, dat juist verschillende vrij veel voorkomende en vrij vaak herhaalde termen in beide spraken verschillen.

Ik weet niet of de stelling beaamd zal worden, dat eene taal hare eigenaardigheid en hare kracht niet zoozeer ontleent aan de substantiva en werkwoorden, als aan de hulpwoordjes als voegwoorden, bijwoorden en voornaamwoorden: echter houd ik het voor onweersprekelijk, dat de kennis dier termen van groot gewicht is voor het spoedig begrijpen en deugdelijk aanleeren eener taal.

In de eerste plaats zullen we dan nagaan het verschil in woordenkeus tusschen het Malangsche en Sålå'sche taalgebruik, om daarna de verschillen in uitspraak kortelijk te bespreken, en in de derde plaats de 't meest op den voorgrond komende verschillen van grammaticalen aard aan te geven.

I. Woordenkeus.

Zooals uit het bovengezegde reeds valt af te leiden vindt het Malangsche idioom juist in enkele der meest gebruikelijke woorden eene uitdrukking. Zoo vindt men bijvoorbeeld de in Sålå onbekende termen: mĕné (morgen), kon (gij), sĕḍiloet (eventjes), babas (vervolgens), nḍaq, soms gaq (niet of neen), naming en tapi (maar), kasi of sampé (tot aan), kåjå åpå (hoe is 't, wat dunkt je er van), moelå (in den zin van: hoe is 't mogelijk, och kom dat kan niet), gĕlĕq-gĕlĕq (telkens, herhaaldelijk), liptjå (iets vergeten hebben of zijn), rèq (als vocatief: jongen) e. d.

Daarentegenover staat dat verschillende Sålå-termen slechts weinig of in 't geheel niet gebezigd worden als: kĕprijé, kĕpripoen, kijé, koewé, tolé, ĕnggèr, kowé, daq-, bandjoer, kongsi, nganti, ora.

De taal krijgt hierdoor terstond een ander cachet.

Het moge hier vergund zijn een enkel woordje te zeggen over den zoo overschatten Madoereeschen invloed, dien men ten onrechte wel eens meent dat zich op het Oost-Javaansch in zoo sterke mate zou hebben doen gevoelen. De hierboven opgesomde idiomatische termen, welke van dagelijksch en alledaagsch gebruik zijn, zouden uitteraard hun ontstaan aan dien invloed te danken kunnen hebben. Welnu, in de taal der Madoereesche bijwoners luiden ze: mĕné = lågghoeq; kon = båqån; sĕḍiloet = sĕkĕdjäq; babas = pas of ladjhoe; nḍaq of gaq = taq en ĕndjåq; naming en tapi = anangeng en tapè; kasi en sampé = nandhoek en sampè; kåjå åpå; = ḍåqråmma; moelå = tarmèq; gĕlĕq-gĕlĕq = sĕgghóet en sĕrrèng; liptjå = lopà, kĕlopai; rèq = tjong.

Daar tapi en sampé uit het Maleisch zijn overgenomen, ziet men dat van invloed van het Madoereesch geen sprake kan zijn.

In de woordenlijst zal men hier en daar 'n enkel woord aantreffen, dat een homonym met dezelfde of een nabijkomende beteekenis in 't Madoereesch heeft; ook daar mag echter eene oppervlakkige gelijkheid niet tot verkeerde gevolgtrekkingen leiden.

Zoo komt de term loembrah = Soerakarta: loemrah overeen met het Madoereesche: loembrà; echter is de inlassching van 'n lipletter na 'n sluit-m

zoo natuurlijk (vlg. ons: arm, armpje), dat men daarbij waarlijk niet aan overname uit eene andere taal behoeft te denken.

Trouwens ook de pasisir-dialecten kennen eene dergelijke invoeging, daar Dial. Djap. loemprah geeft, eene inlassching van de harde lipletter dus, terwijl er ten slotte op kan gewezen worden, dat ook het Soendaneesch loembrah heeft.

Bij maq of simaq = bapaq zou men wat eerder den Madoereeschen term ĕmaq te hulp roepen. Echter geeft Kiliaan hierbij afkorting van het Jav. råmå, ramaq, terwijl blijkens de Nooy het besproken woord ook in Koetoe, Pånårågå en Blorå gebezigd wordt.

De homonymen die men zal aantreffen, wijzen meer op gelijkheid van afstamming der woorden dan op ontleening. Zoo staat naast den kråmå-term anglah, ziek blijkens het Wdb van Kiliaan wel een Madoereesch aloes-woord anglò, doch de Madoereesche bijwoners in 't Malangsche gebruiken alos, en kasar het woord sakèq, zoodat overname buitengesloten mag worden geacht.

Trouwens de betrekkelijk moeilijke vermenging van Javanen en Madoereezen kon al à priori doen vermoeden, dat de wisselwerking tusschen beide spraken gering zou zijn. De Madoereezen toch vormen eigen dèsa's, welke in overeenstemming met de grondrente-theorie in den regel op minder vruchtbare of minder gunstig gelegen plaatsen zich bevinden; zij blijven zich door hunne gebruiken onderscheiden, terwijl eene zekere niet te miskennen animositeit beide naties gescheiden houdt.

Daar zij de mindere van den Javaan in cultuur en bovendien in 't Pasoeroeansche in de minderheid zijn, beijveren zij zich in den regel het Javaansch aan te leeren, en doen dikwijls zelfs kwalijk slagende pogingen om voor Javanen door te gaan.

Instede van een wisselwerking tusschen beide spraken zal men bij onderzoek eerder een invloed van 't Javaansch op de taal der immigranten kunnen constateeren.

Overigens verwijs ik voor hetgeen woordenkeus aangaat naar de Woordenlijst, terwijl ik mij verplicht voel te dezer plaatse mijn dank te brengen aan den Heer A. H. J. G. Walbeehm, die zoo welwillend was om de geheele lijst woord voor woord na te gaan, en van wien ik menigen wenk en aanwijzing mocht ontvangen. Waar mijne opgave voor het Soerakartasche Javaansch van het Wdb. afwijken, dank ik deze opgaven aan aanwijzingen van genoemden Javanicus.

II. Uitspraak.

Onder de verschillen in uitspraak met den Sålå-standaard is zeer opvallend de onvolkomen uitspraak van e en o in open lettergrepen, in vele gevallen waar ze in 't Soerakarta'sch volkomen worden uitgesproken.

Blijkens Walbeehm's „Schrift en Uitspraak in 't Javaansch" wordt de e in open lettergreep in 't Sålå'sch slechts onvolkomen uitgesproken, indien in de volgende

lettergreep voorkomt een pĕpĕt, een onvolkomen i of oe klank, dan wel een onvolkomenen e klank. Voor het Malangsch moet deze opgave aangevuld worden met de gevallen, dat de volgende lettergreep een a (dus gesloten) of å (dus open), dan wel een onvolkomen oe of o klank bevat.

Om 't kortelijk samen te vatten heeft de e slechts de volkomen uitspraak (é) 1o. in de open eindlettergreep, 2o. in de open voorgaande lettergreep, indien de volgende een volkomen é of ó, dan wel een volkomen i bevat.

Wij krijgen aldus het volgend lijstje:

a. ènaq; èman; kèsah; — rèmå; dèså;
e. èlèq; èntèng; — kéné;
i. éling; — kèli;
o. blèṭoq; — béjó;
oe. èmoet, èwoeh; — sèwoe;
ĕ. èngĕt, sèkĕt.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de è klank tegenover de onvolkomen oè wel een weinig naar de volkomen é kan overloopen, hetgeen tegenover die a en å geheel is uitgesloten.

Omtrent den o-klank dient het volgende opgemerkt.

In 't Sålå'sche is deze klank onvolkomen tegenover pĕpĕt, volkomen i of oe-klank, dan wel onvolkomen o, in de volgende lettergreep. In 't Malangsch spraakgebruik wordt ze ook onvolkomen tegenover de a en tegenover de onvolkomen en de volkomen e.

In tegenstelling met de e klank blijft de o tegenover de å volkomen, hetgeen misschien zijn oorzaak kan vinden in de overeenkomst die tusschen onvolkomen o en å in de uitspraak bestaat.

Wij krijgen voor de o het volgende lijstje:

a. pòlah; kòtaq; sòbat; — blórå.
e. kòpèt — òmbé.
i. kóbis; lópis; tóbil; — stòri, kòri
o. kòdòq; — bódó
oe. póhoeng; — wòloe
ĕ. mbòtĕn.

Omtrent de i kan worden opgemerkt dat ze in gesloten lettergrepen, vooral zoo men nadruk op het woord wil leggen, wel volkomen wordt uitgesproken, zonder dat dit evenwel invloed heeft op de uitspraak van de klinker in den voorgaande lettergreep.

Om de invloed van achtervoegsels op de uitspraak na te gaan zullen wij hier het lijstje weergeven in het evengenoemde werkje „Schrift en Uitspraak” op pag. 41 aan te treffen.

	Sålå	Malang.
a.	kâràng; kárângĕn;	

	ngárángå; kárângàn;	
	ngárângi; kâràngáné;	
	kárângipoen; kárângànipoen;	
i.	gitìq gitíqĕn;	
	gitiqå; gitiqé;	
	gitiqan; nggitiqi;	
	gitìqipoen; gitìqané;	
	gitíqanipoen.	
oe.	toémpoeq; toémpoéqĕn;	
	toémpoéqå; toémpoéqé;	
	toémpoéqan; noémpoéqi.	
	toémpoèqipoen; toémpoèqané;	
	toémpoéqanipoen.	
e.	soewèq; soewèqĕn;	soewèq; soewèqĕn;
	soewéqå; soewèqé;	soewèqå; soewèqé;
	soewéqan; njoewèqi;	soewèqan; njoewèqi;
	soewèqipoen; soewèqané;	soewèqipoen; soewèqané;
	soewéqanipoen.	soewèqanipoen.
	gawé-gawénĕn.	
o.	sòròt; sòròtĕn;	sòròt; sòròtĕn;
	sórótå; sòròté;	sòròtå; sòròté;
	sórótan; njòròti;	sòròtan; njòròti;
	sòròtipoen; sòròtané;	sòròtipoen; sòròtané;
	sórótanipoen.	sòròtanipoen.
	paró-parónĕn.	
e-e.	méliq; mèliqa;	
	mèlíqé; mèlíqan;	
	mèlìqipoen; méliqané;	
	mèlíqanipoen.	
e-oe.	éwoèh; èwóehå;	èwoèh; èwoéhå;
	èwoéhé; èwoéhan;	èwoèhé; èwoèhan;
	èwoèhané.	èwoèhané.
e-e.	sèsèr; sèsèrĕn;	sèsèr; sèsèrĕn;
	sésérå; sèsèré;	sèsèra; sèsèré;
	séséran; sèsèripoen;	sèsèran; sèsèripoen;
	sèsèrané; séséranipoen.	sèsèrané; sèsèranipoen.
o-i.	kóbìs; kòbísĕn;	kóbìs; kóbísĕn;
	kòbíså; kòbísé;	kóbíså; kóbìsé;
	kòbìsan; kóbìsipoen;	kóbìsan; kóbìsipoen
	kóbìsané; kòbísanipoen.	kóbìsane; kóbísanipoen.
o-oe	póhoèng; pòhóengĕn;	póhoèng; póhoéngĕn;

pòhóengå; pòhóengé; póhòengĕ; póhóengé;
pòhóengan; póhoèngipoen; póhòengan; póhóengipoen:
póhoèngané; pòhóenganipoen. póhòengané; póhóenganipoen·

Verder moeten we in zake uitspraak nog van een paar bijzonderheden gewag maken.

Zoo gaat somtijds een eind t over in q, wellicht het gevolg eener ietwat luie uitspraak. Bv. sènggèq = sènggèt; kĕṭèqan = kĕṭètan; poq = loenas naast pot (vgl Wdb). Echter komt dit ook wel in Sålå voor, waar bijv. djarik naast djarit in gebruik is. De vorm met het possessive suffix é schijnt daarbij wel het medium te zijn.

Zoo zegt men in het Malangsche in den regel ḍoewiqé = ḍoewité, doch ḍoewitmoe, ḍoewitkoe, ḍoewitånå.

Dezelfde achteloosheid is wel de oorzaak van de wijziging van -aq in -ĕq in de laatste lettergreep van vele woorden als: tjĕdĕq, tjidĕq = tjĕḍaq (echter in krâmå, tjĕlaq = tjĕlaq); ḍĕḍĕq = ḍĕḍaq; 'mbĕq = kĕbaq, sĕlĕq = sĕlaq; gĕlĕq waarschijnlijk van gĕlaq. (1)

Hierbij valt een verschil met 't Sålå-spraakgebruik op te merken in de omstandigheid dat er in deze woorden een ingeslikte k op de pĕpĕt volgt, terwijl de k in 't Sålå'sch na pĕpĕt steeds vol wordt uitgesproken. In enkele woorden, die ook in 't Sålå'sch ĕk hebben blijft de k behouden als: ambĕk, ambĕk-ambĕkan; in andere valt ze via q geheel weg. Zoo zegt men in 't Malangsche nimmer bĕktå, bĕkså, tĕksih, doch steeds bĕtå, bĕså, tasih. Echter schijnt ook in 't Sålå'sch wel bĕtå voor bĕktå enz. gebezigd te worden, doch dan alleen in de spreektaal.

Naast de verzwakking van -aq tot -ĕq komt de wijziging van sommige open eindlettergrepen. Zoo hebben èlèq (ook te Soerakarta) = ålå; kĕnèq = kĕnå; mèloq = mèloe; baliq = bali; althans in de uitspraak den Sålå-vorm dier woorden geheel verdrongen.

In verschillende verwantschapsnamen vindt men diezelfde sluitende werking zoo aḍiq = aḍi; bibiq = bibi; waq = wå.

Opmerking verdient voorts sĕḍiloet = saḍèlå dat, wellicht uit 'n tusschenvorm met eind-q is ontstaan.

Vervolgens dient gewezen op het wegvallen van de rĕ in sommige woorden. Zoo b.v. sĕngéngé = srĕngéngé; sĕnèni naast srĕngĕni. Het Sålå'sch kent ditzelfde in kĕpijé uit kĕprijé en pjaji uit prijaji.

De eindletters der woorden zijn steeds scherp en behouden de scherpe uitspraak veelal ook tegenover suffixen. Zoo wangkit, wangkité; tang-lĕt, tanglĕti.

---

(1) Vergl. Walbeehm, Zindeelen § 647 en het daar aangehaalde Kiliaan, Madoereesche Spraakkunst § 32. Van nadruk kan in casu geen kwestie zijn, daar de aq-vormen in geheel niet voorkomen.

De gewild-trage uitspraak die een zachte lip of tandletter doet hooren op het eind van een woord komt ook in het Oost-Javaansch in 't geheel niet voor, in dit opzicht komt het dus evenals het Sålå-Javaansch overeen met het Hollandsch, waar men ook geen zachte eind-medeklinkers (media) heeft.

Een scherp gehoor moge eenig verschil wanen te ontdekken in sĕbab en sĕbap, eene uitspraak als in 't Soendaneesch sĕbab of in 't Engelsche cab zal hij niet aantreffen.

Voorts hellen i, -ih en -iq soms over naar é.

De i wordt in dipoen en ipoen bijna als é uitgesproken: b. v. sampoen dépoen bĕtå.

De eind-ih en -iq klinken vulgair nagenoeg als een korte doch volkomen é, doch hernemen hun klank in de afleidingen. Kĕḍiq, pitiq, ḍisiq, aḍiq, inggih, masih, klinken dus keḍé', pité', ḍisé', aḍé', inggé', masé'.

Ten slotte dient aangestipt, dat in vele woorden waar het Sålå'sche spraakgebruik de anuswara inlascht, deze in 't Oost-Javaansch niet vernomen wordt, dus såkå, saking, roemåså, asring, masoq en nimmer sångkå, sangking, roemångså, angsring.

In den volksmond blijft voorts de å-klank ook voor een suffix weleens behouden. Zoo bijv. kåntjåkoe, tånggåmoe, i. pl. van kantjakoe en tanggamoe.

III. Grammatische verschillen.

In de eerste plaats verdient hier vermelding de vorming van den causatief in Ngoko door -nå in plaats van -aké.

In sommige grammatica's wordt opgegeven dat in het Oost-Javaansch akĕn in het Ngoko, aké in het Krâmå gebezigd zou worden.

Voor het Javaansch ten Oosten van de Ardjoenå is dit bepaald onjuist. Naast nå als Ngokoo vorm wordt -aké wel eens als 'n soort Madijå gebezigd doch geldt akĕn als Kråmå.

B. v. Boekoené wis kó-leboqnå, tah doeroeng? Boekoené ĕmpoen rikå lĕbĕtaké, nåpå dèrèng? Sĕråtipoen poenåpå sampoen sampéjan lĕbĕtakĕn, poenåpå tasih dèrèng?

Vervolgens dienen we te bespreken de verwisseling van taalsoort welke vele woorden ondergaan. Dat kan geen verwondering wekken, als men nagaat dat het ontstaan der verschillen in taalsoort van betrekkelijk jongen datum is Klåpå als Ngoko, kĕtjambil als Kråmå te vinden is niet vreemd, daar dit ook in enkele Pasisir-dialecten het geval is.

De portée van 't Kråmå-inggil wordt door de bevolking in Oost-Java niet juist gevoeld, daar men er om bizonder beleefd te zijn ook over zich zelven sprekende Kråmå-inggil termen zal bezigen. Zoo zegt de dèsa-man: kagoengan dălem, waar hij „gaḍahan kaoelå" niet beleefd genoeg acht, en vraagt hij met 'n onderdanigen blik: „abdi baḍé ḍahar roemoehoen", waar hij zeer goed zegt „koelå baḍé nĕḍa roemijin". Een woord als siram kan men

op Oost-Java gewoonweg Kråmå achten. „Noen, koelå baḍé adoes sĕkĕḍap", zou op gemeenzaamheid wijzen.

Verschillende woorden door het Wdb. met Kawi betiteld zijn in de spreektaal in gebruik. Zoo bijv. jŏga als Kråmä van anaq (vlg. joegå, ajoegå in de Pararaton). Poetrå beteekent speciaal prins, vorstenkind en zal dus b. v. nooit als Kråmå-inggil van de kinderen van een Europeaan gebezigd worden.

In verband met het niet-voelen van de kracht van het Kråmå-inggil zal men hem dan ook zelden K. i. termen in Ngoko hooren bezigen. Hij zegt b. v.: Tånggåkoe mang di oendang njang djĕro." waar hij de kawĕdanan b'edoelt.

Apå 'ndaramoe wis rawoeh," klinkt hem gemaakt. Hij zegt: ndaramoe wis tĕkå, ah?"

Bij Kråmå termen als jogå, liptjå, tanglĕd, vraagt men onwillekeurig Kråmå of Kråmå desa? In 't oog van den Javaan uit Sålå, immers de nagari, stellig het laatste, waar wij het dialect op zich zelf beschouwen, mag 't er Kråmå genaamd worden, immers de prijaji bedient zich van deze woorden zoowel als de dèsa-man,

De vervorming van vele Ngoko-woorden om ze wat Kråmå-achtig te maken als giḍang naast goeḍang, silam naast soelam, tikang naast toekang, aan welk euvel blatèran's (kruisingen van Javaan en Madoerees) wel mank gaan worden daartegen beslist afgekeurd.

Het verdient opmerking, dat de nietgeschoolde Javaan den term „Kråmå als taalsoort niet kent (wel het woord tåtåkråmå e. d.); hij noemt de beleefde taal basa, en de Kråmå en Kråmå-inggil termen frischweg Kawi. Zie taalsoorten, pag. 29.

De populaire opvatting is er dan ook in overeenstemming met de huidige theorie, dat het Ngoko de eigenlijke taal is; uit beleefdheid bezigt men enkele andere termen, terwijl er bij 'n grootere mate van beleefdheid wat minder gebruikelijke termen worden gekozen, voorbeelden sub (a), dan wel de Kråmå termen nog eens gekramaniseerd, voorbeelden sub (b).

(a) Vandaar roemoehoen, låmå en såmå als ietwat beleefder naast roemijin, lami en sami;

(b) Zoo minantĕn naast mĕnawi (vgl. Gunning, Roorda's Pandji-verhalen, de aanteekening op blz. 12 regel 14), santoen naast sasi, sĕdantĕn naast sĕdåjå.

Door deze korte mededeelingen is het onderwerp lang niet uitgeput; daar ik sedert Java's Oosthoek verliet, had ik geen gelegenheid meerdere gegevens te verzamelen. Men beschouwe het gegevene slechts als eene, zij 't wankele schrede op den weg, die leiden moet naar de plaats vanwaar wij de schoone taal van millioenen van Neêrland's onderdanen in hare verscheiden uitingen geheel zullen kunnen overzien.

Ten slotte zij mij veroorloofd er nog de aandacht op te vestigen, dat ook

deze inleiding door mij eerst na mijn vertrek uit het Pasoeroehansche kon worden opgesteld, zoodat ik mij ook daarbij gedeeltelijk op mijn geheugen heb moeten verlaten.

D. VAN HINLOOPEN LABBERTON.

WOORDENLIJST.

1. ahé = bahé, slechts, maar. Ook de vorm wahé wordt gebruikt. Vgl. Dial. Djap. 4.

2. ènaq = kĕpènaq. B. v.: Awaqkoe ĕndaq ènaq = ik gevoel mij niet lekker. Vgl. Dial. Djap. 16.

3. èntjèr = tjoewèr, dun vloeibaar.

4. èntjĕloq, mèntjloq = mèntjòq, op 'n tak zitten v. e. vogel. Dial. Djap. 12.

5. andéné = oepamané, indien.

6. ĕndroeq = oenṭoeq gangsir. Wdb. geeft in deze beteekenis alleen op poenṭoeq.

7. èntĕn = ontĕn, Madyå van ånå, zijn. De vorm ontĕn is niet in gebruik.

8. èntos = èṭès, n. l. als Kasar voor biså, kunnen. Meestal wordt het met de ontkenning gebezigd. B. v. Wong åpå ikoe; koq ĕnḍaq èntos, Wat is dat voor een kerel, die niet in staat is dit uit te voeren.

9. anil = singsot, fluiten m. d. mond. Het woord singsot wordt niet gebruikt. Vgl. Dial. Djap. 150.

10. anḍĕg = anḍĕg-anḍĕgan = djoempritan, plaats om op te houden, vrijplaats (bij kinderspelen).

11. oendjoeq, slechts in gebruik in de beteekenis van aanbieden, niet als K. i. van ombé, drinken. Vgl. inoem.

12. inoem, nginoem, Krâmå van ngombé, Ngoko drinken. Het wordt ook van dieren gebezigd. B. v. nginoemi kapal, de paarden drenken.

13. harah of hòeròeh = hårå, als uitroep. Met geaspireerde h. Dial. Djap. 63.

14. arèq = botjah. Ook als vocatief. Nandi, rèq? waar ga je heen. Het Kråmå van arèq is botjah. Waarschijnlijk is arèq eene verkorting van laré via larèq. Zie Dial. Djap. 55.

15. arèjan van 't Maleische arian. Koeli's die in dagloon werken in tegenstelling met tĕbasan en borongan = op stukwerk zijn.

16. èr mawar, roos. Rĕgoelo komt echter meer voor, daarnaast ook roes. Dial. Djap. 71.

17. ikå, gindsch (adj.). Het woord kaé wordt niet gebruikt, evenmin als kijé of koewé. Dial. Djap. 75.

18. oekĕl = toekĕl, streng garen, enz. Dial. Djap. 82. de Nooy, Pm.

19. ikliq, ngikliq, gichelen.

20. oedoen = woedoen, bloedzweer. Oedoenĕn. Wdb. geeft dit ook voor Soerakarta op, wat wellicht minder juist is.

21. oedoeq, sĕgå oedoeq, met klappermelk gekookte rijst.

22. idĕq, trappen. Djĕdjĕq, 'n trap geven. Wdb. geeft naast idaq op idĕk en idĕg. Idĕqidĕq, eene massage van de ruggegraat, waarbij de patient voorover gaat liggen en een ander op zijn rug heen en weer loopt en met zijne teenen de ruggegraat bewerkt.

23. oedoet, ngoedoet = njĕrèt, opium schuiven. Vgl. rokoqan.

24. oedĕl = woedĕl, navel. Zoolang er nog een gedeelte van de navelstreng

aanwezig is, poesĕr genaamd, na het afvallen van dat gedeelte (poepaq poesĕr), waarbij 'n slamĕtan gegeven wordt, luidt de naam oedĕl.

25. iså = bisâ. De vorm bisâ wordt in Madyâ gebezigd. de Nooij, Bl.

26. asin, ngasin = masin, de grond likken, v. e. sapi.

27. astå, Krâmâ van tangan Ngoko, hand, onderarm. Ook Kr. van bahoe als vlaktemaat.

28. èwèg, di èwègèwèg, door elkaar geschud.

29. oewĕt, 't touw van een priktol (kèkèqan). Dial. Djap. 105. Vgl. Jansz, Supplement. de Nooy.

30. oelah = gawé, doen, uitvoeren. B. v. Oelah åpå kon? Mbotĕn oelah-oelah. Dial. Djap. 110. 642. Vgl. de Nooij, olah = lagi, Bl.

31. iloq, 'n standje maken, sĕnèni.

32. oelĕt-oelĕt oewé = loewé, loewing. Elders de naam van een kinderspel, waarbij een stuk of wat kinderen in een rij achter elkander loopen, daarbij den voorman vasthoudende.

33. along = bĕgdjå, zegen, voorspoed, en angoer, liever.

34. apé = arĕp, willen, verlangen (spreektaal). Apé nandi, kon, waar wil je heen. de Nooy. Kw., Dj., Bel., Pd. (Bn).

35. opèn, opèni = roemat, verzorgen. B. v. É! kon ngopèni pétiqmoe, ådjå sampé mĕlajoe, hola! pas op je kippen, laat ze niet wegloopen. Roemat, zie Dial. Dj. 285.

36. ipoeq-ipoeq, 's nachts gaan visschen. Njoeloeh = des nachts krekels zoeken. Dial. Dj. 128.

37. èpèq, saboeq èpèq = sĕtagèn. Dial. Djap. 129. De saboeq èpèq is een 1 kilan breede gordel van lawon, die 5 malen om het lichaam gewonden wordt. de Nooy, Tg., Dj., Rmb., Bl., Kd.,

38. áḍàh = aḍòeh, uitroep van pijn. Beide woorden worden gebezigd. Dial. Dj. 133. 't Accent valt op de laatste lettergreep.

39. aḍah, aḍahi = waḍahi. de Nooy, Wånågiri.

40. aḍiq = aḍi, jongere broer of zuster. Dial Dj. 134. de Nooy. Dj. Bl. Vgl. baliq, bibiq.

41. oeḍĕng, Ngoko, ikĕt, Krâmâ, ḍĕstar Kr. i., hoofddoek. Sa-oeḍĕng = sa-katjoe. Dial. Dj. 140.

42. oedjoeng 'n soort van tournooi, waarbij 2 inlanders elkander met gelijke stukken pĕndjalin (spaansch riet) slaan. De toeschouwers staan er in een kring omheen, terwijl een paar arbiters of herauten de pĕndjalins uitdeelen. De strijders, met ontbloot bovenlijf, geven elkaar beurtelings een haal over rug of flank, die vaak diepe striemen achterlaat. Aan het toebrengen van elken slag gaan des noodige grimassen en chijnslagen vooraf. Het spel is zeer animeerend, doch eindigt vaak in 'n hevige vechtpartij.

43. ajah = alah, als uitroep. Vgl. Dial. Djap. 145.

44. ojag, ngojag = ambalĕdig, vervolgen, nazetten. B. v. ngojag maling.

45. ajang = wah als uitroep. Te S. k.: jang, doch daar als een uitroep van afkeer.

46. oemat = koemat. 't Krâmâ

is echter steeds kimat. Zie Dial. Dj. 154. de Nooij. Dj. Padangan (Bn).

47. ampĕr, ngampĕr, riet aandragen. Wong ampĕran, de molenkoeli's op eene suikerfabriek.

48. ampiq-ampiq = toetoep kejong, het driekante stuk gĕḍèg boven in de zijgevels van een huis.

49. ĕmpoet, 'n lekkernij van gerooste djagoeng met goelå en klåpå.

50. ambat, ngambat = nariqi, 'n vliegertouw inhalen. de Nooy (Kḍ).

51. ĕmbat I. = daloeroeng, onderligger v. e. brug; II. = pir, veer van een rijtuigje. Zie Dial. Djap. 696. Vgl. de Nooy.

52. èmbong = dalan, de groote weg. 't Krâmå is cf. S. k.: mĕrgi. Vgl., loeroeng en dalan.

53. omong = kåndå. Vgl. Dial. Dj. 165.

54. agoeng ook = kaṭah. Volgens Wdb. Kawi. B. v. ånå wong pirå kono? — wontĕn tijang agoeng, er zijn er veel. Kaṭah wordt echter meer gebruikt.

55. aṭiq = nganggo; gàq aṭiq = tanpå, zonder. Het woord tanpå is geheel onbekend. Het Kråmå luidt 'mbotĕn mawi.

56. angoeq = loewoeng, liever.

57. ongkos = wragad, (on-) kosten. Dial. Djap. 182.

58. èngklèq = ĕngklèq, hinken.

59. anglah of angglah = sakit, Kråmå van lårå, ziek. Volgens Wdb. Kawi. Dial. Djap. 189 en 183. de Nooy, Bodjanegårå.

60. anggaq = doengarèn, zich vreemd voordoen.

61. nontoq = nonton. Taq nontoq wahé, ik ga maar eens kijken.

62. nanḍĕs = tĕlas, op. Het woord tĕlas wordt zelden gebruikt. Kĕmpoet wordt in 't geheel niet verstaan. Zie Taalsoorten, I tanḍĕs. de Nooy, tanḍĕs, Dj.

63. nikah = ningkah, trouwen. Dial. Djap. 205.

64. noen, eene samentrekking van noewoen. I. bij wijze van titel: Mbotĕn wontĕn, noen, 't Is er niet, meneer. Ook te S. k. wordt het aldus gebruikt, doch dan vooraan: Noen, mbotĕn wontĕn.

II. present! B. v. Bidin! — Noen.

65. naming = nanging, 't voegwoord: maar. Vgl. tapi. B. v. Inggih, kahoelå sampoen tanglĕt, ṭiròsé wontĕn, naming dipoen pådòsi, mbotĕn kĕpanggih, ik heb er al naar gevraagd, men zeide dat er waren, maar toen er naar gezocht werd, vond men niets.

66. tji = kĕṭip, dubbeltje; s'a-tji. Étjé wordt wel verstaan, en in 't Maeisch gebezigd; kĕṭip is in dien zin niet gebruikelijk. Dial. Djap. 55.

67. tjahoes = sahoes, saus.

68. tjatjaq = djadjal, 'n aanmoediging, 'n beleefde last. B. v. Tjatjaq, gå réné = och, breng het even hier.

69. tjĕnṭing = kĕnḍit, vrouwegordel. Zie kĕnḍit onder klilin.

70. tjĕrĕq of tjiḍĕq = tjĕḍaq, dichtbij. Ook tjĕḍĕq, Sk. tjĕḍĕk, zie Taalsoorten IV bij tjĕlaq. de Nooij, tjarĕq. Bodjanĕgårå.

71. tjòrèq = rèq, lucifers. Vgl. korèq.

72. tjrèwèt, ruzie en standjes makend; ook v. e. voorwerp dat last en moeite veroorzaakt. Zoo zal een fabrieks-smid (toekang bĕsi; iemand die in de desa dat beroep uitoefent pandé) van een stoompompje dat herhaaldelijk stuk gaat zeggen, Donkiné (Eng. donkey) koq tjrèwèt tĕmĕn.

73. tjoeroeng, 'n heele bos pisang, lirang.

74. tjikar =grobag, sapi-kar. Het woord grobag wordt evenmin als pĕdati gebruikt, hoewel 't Krâmâ van tjikar luidt pĕndatos. de Nooy, Ngoetĕran, (M).

75. tjĕkoq, planten (b. v. jonge rietplantjes) water geven, door bij elk plantje een emmertje uit te gieten, Vgl. Wdb.

76. tjoekit =tjoekil, lospeuteren met een scherp voorwerp. Ook het werktuig heet zoo. Zie tjoekil. de Nooy, tjoekit=soedjèn. Mgl.

77. tjoekil, een bamboe koker, boemboeng, waaraan aan de bovenzijde een stuk bamboe als handvat gelaten is, wat gemak geeft bij 't water scheppen uit een slootje bijv. om plantjes te besproeien (tjĕkoq).

78. tjatoe =tatoe, gewond. Dial. Djap. 235.

79. tjitah =sĕmbagi. Vgl. Dial. Djap. ĕntjit.

80. tjoewèr =tjrèwèt, veel praats hebben.

81. tjlilingan =nolèh-nolèh. Vgl. Dial. Djap. 673.

82. tjop, een klein blikken lampje.

83. tjoepoe, ook: de dekseltjes der petroleumblikken.

84. tjapil =tjaping, de platte conische zonnehoed. Tjaping wordt in dien zin niet gebezigd. de Nooy, Koetaardja, Wânâgiri, M., N.,

85. tjĕplèqan =lèpèq, schoteltje.

86. tjiplĕs of kĕtjiplĕs, de groote varkensluizen, die wel in de ooren en tusschen de teenen van honden zitten.

87. tjidĕq =tjĕdaq, dichtbij. Vgl. tjĕrĕq.

88. tjĕbaq =tĕbaq, met de vlakke hand iets pakken. Dial. Djap. 252.

89. tjatòqan =kĕtèqan, hansop.

90. tjingkir =tjangkir, kopje. Dial. Djap. 257. de Nooy. Dj. Bl.

91. tjongkèng of tjantèlan, 't zadel met houten verhevenheden om manden aan te hangen bij een paard.

91. rantjangan =ragangan, geraamte v. e. vlieger, ook v. e. huis. Dial. Djap. 259. de Nooy, Bl.

92. rantaqrantaq = trontong-trontong, 't opkomen van de zon: De Sâlâ-term is daar Krâmâ-Ngoko en niet Kawi zooals Wdb. opgeeft.

93. rikâ =dikâ, pers. vnw. 2e. persoon Madyâ. de Nooy, Tg, Poerwarĕdja, Kb, Mg., Tm.

94. rokoq, ngrokoq, rooken van sigaren of strootjes. B. v. âdjâ kon rokoqan. Vgl. oedoed. Zie Dial. Djap. 267.

95. roewé, roewéroewé, loshangend haar van een kind, dat nog geen gĕloeng heeft. Van een volwassene zegt men ook hier oeré. Vgl. Wdb. roewèg en rèwog.

96. roedjoe, verkorting van wa-

roedjoe = soemĕndi, kakangné (resp. joené) (woe) ragil, de op één na jongste. Vgl. Dial. Djap.

97. rajat = semah, echtgenoote, Krâmâ van bodjo. Het woord semah wordt hier niet gebruikt.

98. rĕmis = krotjo?, kleine schelpdiertjes, welke in de sambĕl gebruikt worden.

99. ribang, verkorting van wora-waribang, de kĕmbang sĕpatoe.

100. kani = kənil. Santĕn kani = santĕn kanil

101. kon = kowé, gij, samentrekking uit kohĕn. (Zou Pararaton 16 regel 30 wellicht luiden kon daq-ilanga-kĕn).

102. kanâ = ĕmboeh, ik weet het niet. Afkorting van wikanâ, zie Taalsoorten XI b. Als Krâmâ van kanâ (ĕmboeh) geldt kirangan. Vgl. Dial. Djap. 309.

103. kanan kèri = kiwâ tĕngĕn.

104. koentjit = koentjir, haarvlecht v. e. chinees. Vgl. koesir. Dial. Djap. 394.

105. koendangan, uitgenoodigd voor een slamĕtan. Andjagong, onb.

106. kèntol = kèmpol, kuit.

107. kitjé = pétjé, éénoogig, ook één oog sluiten.

808. kĕtjil, sa-kĕtjil, één kemiri noot. Twee bij elkaar is sa-gĕndog.

109. kĕtjambil, Krâmâ van klâpâ Ngoko. Dial. Djap. 319.

110. korèq = rèq, lucifers.

111. kĕrèt, Europeesche hark.

112. krosoq, gedroogde tabaksbladeren; gekscherend voor slechte tabak.

113. krĕpèq = kĕpèq, bamboe mand met deksel, ook de klonṭong met zulke manden wordt aldus genaamd.

114. krẹpjaq = klonṭong, de houten bellen van sapi's of pikoel paardjes.

115. krang, vrij groote schelp-dieren, elders kétjé genaamd.

116. kirangan = kilap, ik weet het niet, Krâmâ van ĕmboeh. Doekâ dalĕm komt in dezen zin wel, kilap niet voor. Dial. Djap. 126. Zie Taalsoorten.

117. krangkèng, ook houten raamwerk in eene suikerfabriek waarin zakken gelegd worden met bezinksel, om 't sap ervan te laten uitdruipen.

118. kèkèqan, tol van hout, priktol. Gangsingan is onbekend, 'n bromtol heet boemboeng.

119. kodoer, sa-kodoer = goelâ rèn sa-boentĕl. Vgl. Dial. Djap. sa-kodjor 377.

120. kitir, 'n stokje in 'n larongat geplaatst, waar de laron's tegen-opklimmen. Ook in Midden-Java is dit spelletje in zwang, doch Wdb. geeft het niet op, In Rĕmbang is kitir de laron, die er bovenop gespietst wordt.

121. kâtrol = katrol, kèrèqan.

122. kètèl, ketel van tĕmbâgâ. Tjèrèt heet een ketel van koeningan. Een blikken ketel heet tjèrèt gĕmbrèng.

123. kasi = kongsi. Het woord kongsi wordt in dien zin niet gebruikt. Vgl. de Nooij.

124. koesir = gombaq, uitgespaarde haarlok in 't midden van 't achterhoofd.

125. koesoeq = zacht wrijven. Naast kosoq en gosoq = wrijven.

126. kaspé, 'n soort kĕtèlâ po-

hoeng. Vgl. de Nooij, wånågiri.

127. kawis, 'mbotěn dados kawis, Kr. van ndaq dadi åpå, 't is niets, 't doet er niet toe.

128. koewåwå = een lid van het dèså-bestuur, belast met de zorg voor het water.

129. koewawi, Kråmå van kělar = in staat tot. N. b. ook in de beteekenis: gereed. B. v. Ḍáhàripoen sampoen koewawi.

130. kòwoeng = gloḍog, koker voor rijstdiefjes.

131. kålå, ngaḍang kålå, 'n waarschuwing dat er een slang op den weg is. Aḍang = afwachten, ergens zijn waar men niet hoort.

132. kělèt, ngěletti, afkluiven. Ambrakòti. B. v. Ló! arèq ikoe, baloeng di kělèti aé. Zie ook bòlèng = villen.

133. klòtòq, 'n vischsoort, die gaṭěl is bij 't eten.

134. klilin = kliling; wong klilin = gěrḍoe-wachters; gòt klilin = de diepe goot welke rondom een riettuin gegraven wordt. Is de tuin nogal uitgestrekt dan komen er ook in 't midden breede en diepe afvoergoten: kěnḍit. Voorts wordt elke bouw in 20 bakken verdeeld (kòṭaq of baq) door gòt malang en gòt moedjoer.

135. klåpå, Ngoko, kokospalm. Als Kr.-term geldt kětjambil. Vgl. Dial. Djap. de Nooij: krambil, (Kråmå) Tg, Pěkal., Sěm., Djap. Rěmbang.

136. klojèng-klojèng = bingoeng.

137. kěpěr, 'n kleine vlinder.

138. kèpèt = kopèt, niet tjèbok (tjèwok). Deze term wordt wel als scheldwoord voor Europeanen gebezigds låndå k.

139. koeḍoe, Morinda citrifolia. Men duidt met het woord koeḍoe zoowel den boom als de rijpe vrucht aan. Vgl. de Nooy, Bl. De jonge vrucht heet běntis; half rijp heet ze patjé.

140. koeḍoeng = toeḍoeng. Vgl. Dial. Djap.

141. kadjó = goemoen zich, verbazen. De Sålå-term is aan den kleinen man onbekend.

142. kòdjòr, lang brandhout (2 à 3 ḍěpå) voor de inlandsche steenbakkerijen. Slechts wildhout (géén djati) valt onder deze benaming; v.n.l. ḍaḍap en minḍi. Vgl. Dial. Djap.

143. kåjå åpå = kěprijé. De Sålåterm wordt in 't geheel niet gebruikt, evenmin als kěpripoen, waarvoor kados poendi.

144. kajoe, toekang kajoe = oenḍagi, timmerman. Dit woord wordt nagenoeg niet begrepen. Vgl. Dial. Djap.

145. kěměkělěn, aldoor lachen; van kamikěkělěn wellicht? Zie Wdb. kěkěl en zie nginkliq.

146. kěmpěl = kěmpal. Kråmå van koempoel en van kloempoek. Beide Kr. vormen zijn in gebruik. Vgl. Dial. Djap.

147. koembah ook = wasoeh. Dit woord is hier onbekend, evenals de derivatieven, als pěmbasoeh, waarvoor toekang pěnatoe. B.v. Ngoembah popoq = luiers wasschen.

148. kombong, kombongan = prandjèn, kippenhok.

149. kĕmbang sĕgrat=tĕgĕrat. De kĕmbang poekoel àmpàt, mirabilis jalappa.

150. kĕbå, 'n zak van bastvezels (loeloep) van de waroe. 't Woord kandi is hier onbekend. Vgl. Dial. Djap. Kĕbå agĕl = 'n zak van agĕl gemaakt; kĕbå gòni=goni, zak van ramévezels.

151. kòbòt =klòbòt, de schutbladeren van den djagoeng-kolf, welke tot 't draaien van sigarettes gebezigd worden. In Rĕmbang heet de jonge vrucht kobot.

152. koṭaq, in suikerriettuinen $^1/_{20}$ bouw. Dial. Djap. 395.

153. kĕṭèqan =kĕṭètan. I. met de vingers klappen.

II. chineesch telraam; ook: het telraam bij 'n biljart.

154. kang =ingkang. Kang steeds in Kråmå (of deftig Ngoko); sing Ngoko.

155. kongkon, ook akon, dus: gelasten. Kråmå kèngken.

156. kongsèn=mĕntering, monteering.

157. dari, ḍaḍar, opkomen van de maan, wellicht een verkorting van dadari. Vgl. Dial. Djap. No. 603, dadar in plaats van ḍaḍar. B. v. Wajah méné koq doeroeng dari boelàné.

158. drap, draven van een paard. Vgl. Dial. Djap.

159. dikĕp, dĕkĕp, iemand van achteren naderen en hem de handen voor de oogen houden. B. v. Ajo, dikĕpĕn agé! Wdb. geeft deze beteekenis van dĕkĕp niet op. de Nooy, Karang-anjar, (Kb).

160. dowå =dongå, gebed. De afleidingen van dongå worden wèl gebezigd, dongaqnå, dongaqaké.

161. doewé baji = manak. Dit woord wordt alleen voor het jongen van beesten gebruikt, en in verachtelijke zin voor menschen.

162. dalan, voetpad. Zie voorts èmbong.

163. dolan =dolin. Beide woorden worden voor „om geld spelen, dobbelen" gebruikt; dolan-dolan: wandelen, spelen.

164. dĕlaq =ḍangak, omhoogzien.

165. dĕlèq, dĕlèqi =golèqi.

166. dloewèq, dloewaq-dloewèq=drèngas-drèngès, grijns lachen.

167. dalĕm, 't bezittel. vnw. van den 1sten persoon in 't Kråmå-inggil; 't gebruiken van Kråmå-inggil termen, waar men tegen meerderen over zich zelf spreekt, is bij den kleinen man zeer algemeen. Naast Kråmå poenikå gaḍahan kawoelå, stelt men poenikå kagoengan dalĕm.

168. dom, Ngoko van djaroem Kråmå, naald. Vgl. Dial. Djap. en zie toeding.

169. doengarèn =dingarèn, vreemd, zonderling.

170. tah I.=tå. B. v. Rénéjå tah ḍisé (ḍisik), kom nu eerst maar hier.

II. =åpå; bij 't stellen van 't alternatief. B. v. gĕlĕm, tah ĕnḍàq? wil je, of niet? Vgl. de Nooy, Rmb. Bl.

171. tahan, ook = in de gevangenis zijn.

172. toenoe = bakar, roosten op arĕng van djagoeng, iwak enz.; bĕnĕm is 'n speciale term voor 't roosten in de asch van kĕtèlå.

173. tantjĕb, ook: 'n spel, waarbij 'n arit wordt omhoog geworpen, die met de punt in de grond terecht moet komen.

174. tèndå, 'n zeil boven 'n kraampje op de pasar, en ook de kap van een Europeesch wagentje.

175. tandaq, dansmeid, evenals ronggèng, 't Ngoko van talèdèq Krâmå. Ook 't dansen (van vrouwen) zelf heet zoo, van mannen bĕså (bĕqså), Krâmå Ngoko. Wdb. geeft dit woord als Krâmå inggil van djogèd.

176. tandjĕq, boeng van pring, welke recht (loeroes) uit den grond komt; zoo ze krom (bèngkong) is, katèq. Vgl. Dial. Djap. tandjaq, 434.

177. trèntjèng, de regen is bijna opgehouden, de zon doet moeite om weêr door te breken. Vgl. Wdb.

178. trantanan, 'n klein kind, dat poogt te gaan staan, doch telkens weer valt.

179. trĕtĕg = krĕtĕg, brug, vgl. djåmbåtan.

180. tiròsé = tjariosipoen. Krâmå van djaréné „naar zijn zeggen", „hij zegt, dat", „men zegt, dat."

181. tĕras I. een veld de eerste maal ploegen, vgl, sĕngkal en broedjoel.

II. een goot in 'n suikerriettuin traceeren door één spade (lĕmpag) diep te spitten. Het verder uitgraven heet djĕblos of djĕbloq.

III, kĕtråsĕn, 'n vrucht b. v. 'n mangga (pòh) te grof schillen, zoodat er een gedeelte van het vruchtvleesch medegaat.

182. trami = trimah. Krâmå van trimå. Nĕdå nrami = dank u. In 't Ngoko trimå akoe.

183. trombol, van 'n rietplant 'n deel afsteken om 't elders over te planten, sĕblangan. Vgl. Wdb.

184. taq, 1e persoon. voornemende wijs enz., daq wordt niet gebruikt.

185. toko, ook waroeng tjinå.

186. tokoeh, 'n vliegertouw.

187. toeding, ook: 'n bladwijzer van pring toetoel bij 't kòrän-lezen in gebruik.

188. tåtå-tåtå = dandan. Vgl. Dial. Djap. de Nooy.

189. tatab, tatåban, ook van karren die tegen elkander aanrijden, van persoonen, die in 't donker tegen elkander aanbonzen.

190. tas = ĕntas. Vgl. mĕntas. B. v. Åpå kon ikoe tas tĕkå? Inggé (inggih) ènggal doegi, Ben je nu net gekomen? Ja, zoo even. Vgl. de Nooy, tĕs.

191. tismaq = tĕsmaq. bril. Vgl. Dial. Djap.

192. tálah = tå. Om er meer klem aan te geven wordt de eerste a gerekt, en spreekt men ongeveer uit tālĕ. B. v. Ajo, kĕbåtan tālĕ, gauw, haast je wat. Ah! ådjå ngono tálah.

193. tloendaq = trataban, vloerplanken van een paardestal.

194. tlĕsiq, de bamboe omwanding van een gratkuil.

195. tlémpé, vlechtwerk van dunge-

schilde pring, kèpang. Kèpangan heet hier vlechtwerk van klåpå bladeren, elders lĕmpiran genaamd. Dial. Djap. 689.

196. tapi = nanging, maar, evenwel. Het woord is uit het Maleisch ingeslopen en wordt vooral tegenover Europeanen veel gebruikt. 't Is Kr. - Ng., doch nanging klinkt gekleeder. Vgl. naming. Vgl. voorts Dial. Djap. 455.

197. tapèqné = nanging. B. v. Tapèqné akoe ḍaq soedi, ḍaq, maar ik heb er in 't geheel geen lust in.

198. tèḍèng = toeḍoeng, 'n hoed waarvan de helft vol is, zooals ze door pĕtinggi's (loerah's, dorpshoofden) gedragen wordt. Zie ook songkoq. de Nooy, Bl.

199. toempi, de gedeelten van den ros (de knoop van de geleding), die bij 't splijten (sigar) van de pring aan den binnenkant blijven zitten en door 't sisiq verwijderd worden.

200. tèmpo I. = mångså, tijd.

II. = inah, uitstel. Vgl. Dial. Djap. 463.

201. tĕmpah = sĕbar, zaaien. In Rĕmbang het verdeelen van de winih onder de plantsters.

202. tèmpak = tèmpang, schoppen, doch met den voet van terzijde. Djĕdjĕq, recht vooruit schoppen.

203. toempang, noempang, ook = mĕnang. B. v. Olèhmoe dolin tĕki, såpå sing noempang? wie won 't bij ullie tĕkispel?

204. tèmpongan, de sarong kort dragen, zooals huisjongens doen.

205. timbrah = gĕmbrèng, 'n blik. Het petroleum blik heet gĕmbrèng. Toekang timbrah. Dial. Djap. 474.

206. toembroeq = bidjig, met den kop stooten, soedjah.

207. tèmboq, ook: 'n dammetje in 'n wangan (sloot of greppel), kleiner dan 'n bĕndoeng. Nèmbòqi, 'n wangan afdammen om het water tot het niveau der velden op te stuwen.

208. tòmblòq, 'n mandje; nòmblòq = amèq wĕḍi, krikil, zand halen uit de rivier. Dial Dj. 479.

209. tĕmboengan ook = bĕndoeng, dam. Ook te Soerakarta moet het woord in dezen zin voorkomen. Tĕmboengi, 'n dam maken. Zie tèmboq.

210. toegĕl, noegĕl, ook: 'n veld voor de tweede maal ploegen, nu haaks op de eerste voor. Zie tĕras en nglawĕd.

211. tĕbĕq = tĕbaq, met de vlakke hand slaan op iets.

212. tĕbas, tĕbasan, ook: op 't stuk werken van koeli's; betaling voor het geheele werk, bòròngan, ook in de overige afleidingen. B. v. (Påḍå) Rénéjå rèq! barang ikoe pĕrloe di ḍoennå såkå ing tjikaré, taq tĕbasnå pisan: tĕloeng rispis kabèhé. de Nooy, Wånåsåbå.

213. tĕbang = rĕmbang, ṣuikerriet snijden. Het woord rĕmbang is in dien zin hier geheel onbekend. Dial. Djap. de Nooij. Dj.

214. tang, ngĕtang, het vastzetten van de spaken van een wiel.

215 tangkĕp Kr. Ng. = tjĕkĕl. B. v. Tijang kang 'mbòtĕn bĕtå (bĕqtå) tèng di tangkĕp ing gĕrdoe, wie geen lichtje bij zich heeft wordt door de gardoe-wakers opgepakt.

216. tanglĕd =takèn, Krâmâ van takon, dragen.

217. tènggor=kĕtatab en tinggor. Dial. Djap. 492.

218. toenggoeq =toenggoe en djâgâ. Toenggoeq en toenggoe worden dooréén gebruikt. B. v. Toenggoenĕn kónó, en toenggoeqĕn kónó, wacht daar ginds!

219. sé, 't Hollandsche „zeg" als interjectie. B. v. Kòq nakal tĕmĕn sé, arèq ikoe! Dat is me 'n lastpost, hoor, die jongen! Vgl. Dial. Djap 495

220. sahos, njahosakĕn pĕsakitan=ngladosakĕn pĕsakitan, de beklaagden vóórbrengen.

221. sĕnèni=sĕngĕni, berispen, 'n standje maken. In stede van srĕgĕn wordt sĕngĕni gezegd.

222. sĕnènggâ=sahinggâ. Zie Dial. Djap. 190.

223. sĕriqné, toedjoené. Vgl. Dial. Djap. Soms met ellips van een deel van den zin. B. v. Sĕriqné gâwâ barang iki ing salakoemoe, neem dit meteen mede nu je toch daarheen gaat.

224. soerâḍaḍoe=sâraḍaḍoe, soldaat.

225. sroenṭoel, 'n zwam, z. g. kikvorscheieren (Leuconostoe mesenteroïdes), die zich vormen kan in rietsap en gelatineuse, bloemkoolvormige, tamelijk harde klonters vormt. Door inlanders wordt ze wel gegeten.

226. sikĕp (sikĕb) 1. als 'n huis door kwaadwilligen in brand gestoken, niet branden wil door de kracht der tegenbeden; 2. als de gasten op 't bruiloftsmaal zeer weinig eten, daar ze door de sarat verzadigd zijn; 3. twee buisjes over elkander dragen, 'n zwarte of blauwe badjoe over 'n witjasje, sikĕpan; 4. 'n wapen verborgen bij zich dragen.

227. sòdòq =rada, nog al, 'n weinig. B. v. Ajo, sodoq rónó tah, ga nog wat verder naar ginds toe. Vgl. sarodoq, Dial. Djap. 270.

228. sĕtâ I. Kr. van dojan, lusten. Vgl. Dial. Djap. B. v. Koelâ 'mbòtĕn sĕtâ.

II. spreektaal voor sĕrtâ.

III. =tĕroes, B. v. Kiriqé sĕtâ réné, 'nḍaq gĕlĕm baliqbaliq, die hond komt maar aldoor hierheen en wil maar niet weer weg.

IV. lârâ sĕtâ, de akar wangi.

229. sĕtral 'n lamp met 'n centraal licht. Vgl. sĕtroli. Dial. Djap. 536.

230. siṭoq=sidji, één. Bij 't tellen echter steeds dji, ro, loe enz.; sing siṭòqé=de andere. Wdb. geeft siṭoq als S. k. spreektaal. Vgl. de Nooy, sitoq.

231. sĕtip, gomelastiek; ook élastiq. Vgl. Dial Djap.

232. sĕtop I. als de modang van 'n hoofddoek van zijde gemaakt wordt, heet het daarvoor gebruikte vierkante lapje sĕtop.

II. =loḍong, n. l in den zin van stopflesch.

233. sĕsĕp, njĕsĕp, ook=gĕras, poreus van den grond.

234. sèwèq, Ngoko van djarit, Krâmâ, kleedje, kain. de Nooy, Sĕm., Dj., Rĕmb., Madioen.

235. sowangan=sewangan, 't muziek-instrument ('n strak gespannen bamboe-vezel) aan een vlieger.

236. sĕlå = Doelkangidah. Het woord apit beteekent: één tegen twee wedden.

237. sĕlah, lange rijtuigzweep.

238. soeloeh I. rijp worden aan den boom, van vruchten. Van pisang: als er al 'n paar stuks in 'n tros rijp zijn.

II. njoeloeh, bij nacht visschen, vogels of djangkrik vangen.

239. silir I. = ninis, silir-silir, afkoelen als men bezweet is.

II. siliran, Kråmå van angin, Ng., de wind. Vgl. Dial. Djap.

240. sladah, lĕngå sladah, sla-olie.

241. slamboe = klamboe.

242. salong I. = lèqé, jèn.

II. = salah sidji of sawĕnèh. B. v. salong djoepoeqĕn.

243. sopåqan I. bij 'n haarvlecht valsch haar doen. Vgl. Dial. Dj.

II. 'n stukken pikoelan maken door er 'n latje tegen aan te binden.

244. såjå = krojoq, met z'n velen iemand aanvallen. B. v. Saqnå arèqé, mang mlakoe ånå ing kono di såjå ing kåntjåkantjané, arèqé mèh bongkå, Kasian toch dat jongetje, toen hij zooeven daar liep, werd hij door al z'n makkers tegelijk aangevallen, hij heeft er bijna 't leven bij ingeschoten.

245. sajan = sangsåjå. Sajan . . . . , sajan, hoe langer hoe meer. B. v. sajan gĕḍé sajan malĕs. (Zie aldaar).

246. saboeq èpèq = sĕtagĕn Zie èpèq.

247. sèbĕt = sabĕt, pĕtjoet. Vgl. Dial. Dj.

248. soeṭil = soesoeq, ijzeren lepel of braadspaan. Vgl. Dial. Dj.

249. singkrih = singkir; singkrihnå, iets uit den weg zetten.

250. songkoq of tèḍèng, hoed waarvan de helft vol is, door petinggi's, mandoer's enz. gedragen. Vgl de Nooy.

251. singkal, njingkal, ploegen op de sawah, die onder water staat. Vgl. broedjoel en tras.

252. sènggèq = sènggèt, plukstok.

253. wantoe = poeroen, durven, dapper. Vgl. Dial Djap. de Nooy, Tg, Pk, Smr, Dj R, Bagĕlen, Banjoemas.

254. warah, kennis geven. Ngoko van bèdjå, Kr. Zie Taalsoorten XI warah. de Nooy, Ws.

255. waq, oom of tante (oudere broer van den vader). Titel voor wie te oud is om kang te heeten.

256. wadoel = toetoer-toetoer, zeggen, bespreken, kwaad spreken. Echter niet alleen in ongunstige beteekenis. B. v. É! ḍiq! kon mĕnjang omahé kakangkoe, wadoelnå akoe ĕntas olèh baji, Hé, loop jij eens even naar mijn broer en zeg hem dat ik daareven een kindje gekregen heb.

257. wawal = wangkil, 'n schoffeltje dat op de gågå gebruikt wordt.

258. wilis, Kråmå van itoeng, tellen. Daarnaast wordt ook ètang gebruikt en wilang.

259. wingi, sakwingi (met luidenden *k*), Kråmå van wingi Ngoko, gisteren. Wellicht ontstond deze kråmåvorm uit sawĕg wingi.

260. wangkit (wangkid) = watĕs, grens. Beide woorden worden gebruikt. B. v. Nḍi wangkité sawahmoe?

261. lahi = nakal, kuren hebben, van een paard. Ook als substantief. Wdb. geeft het woord op, hoewel 't te S. K. niet in gebruik moet zijn. Dial. Djap. 644.

262. lintjing = lintjip, spits.

263. lĕntraq-lĕntroeq, langzaam loopen, van een paard. Zie Wdb. lĕntrèh-lĕntrèh, langzaam loopen.

264. lintriq, naam van een spel met inlandsche kaarten, minder ingewikkeld dan het tĕki. Ook naam van een baṭiq-patroon.

265. landrat = landraad. Vgl. Dial. Djap. Landratakė, overleggen. B. v. Koelå baḍé landratakė kalih rajat koelå roemijin, ik wil 't eerst eens met mijn vrouw overleggen.

266. lòtjan, 'n zijden slènḍang.

267. lĕtjĕt I. schuw, kĕsit.

II. = pintĕr.

268. loeroeh = loeroe, zoeken. Ajo loeroehånå arèq ikoe.

269. larat = banḍang, op hol zijn, van een paard, sapi enz. Het woord banḍang wordt hier alleen in de beteekenis van platte mand gebruikt; 't werkwoord beteekent: iets met z'n tweeën in zoo'n mand wegdragen. Vgl. de Nooij, Tg.

270. loeroeng = dalan simpangan, zijweg. Vgl. èmbong, dalan.

271. lĕkĕr, 'n opgerold touw.

272. ladi, ladèn, helper, bediende, duivelstoejager; ladèn toekang gĕni = hulpstoker.

273. loedroeg = baḍoet, grappenmaker, nar. Vgl. de Nooy Wdb.

274. lòtrèq, 'n kleedingstuk verloten. Te S. K. is lotrèhi = loterij. B. v. Wis, oeḍĕngkoe taq lòtrèqnå, ĕngkó kòn taq bajar = Basta! ik zal m'n hoofddoek verloten, zoo aanstonds betaal ik je.

275. lawĕt, nglawĕt = 'n veld voor de derde maal ploegen. Zie tĕras en toegĕl.

276. lalar, nglalar = rondloopen zonder bepaald doel. B. v. Ó, wong ikoe roepáné ngónó, nglalar èmbong ahé, gaq doewé pagawèjan tah, kåjå åpå, Kijk me zoo'n kerel toch eens aan, dat schuimt maar aldoor de wegen af, zou hij in 't geheel geen werk hebben of hoe zit 't er mee.

277. liptjå = kĕsoepèn Kråmå van lali, vergeten zijn. Vgl. Dial. Djap. kletjå, en Taalsoorten lepjå. Het woord kĕsoepèn wordt niet gebruikt.

278. lopor, voorrijder.

279. lèḍog = blĕṭoq, modder. Zie Dial. Djap. 223.

280. ladjĕng, ook iem. uitnoodigen om binnen te komen. B. v. Sampejan ladjĕng sĕkĕḍap, joe, Loop eens even aan, joe.

281. lamoeq = lĕmoet, muskiet. Vgl. voorts djingklong; lamoeqan, 'n stukje arĕng op iemands voet leggen en aansteken. Vgl. de Nooy.

282. loempoer I. = aarde, zand. II. = lètjèq, verloopen van een schroef.

283. lĕmpir = lĕmbar, kĕbèt. Vgl. Dial. Djap. 'n Pisangblad.

284. lĕmpag, de Europeesche spade. sa-lĕmpag = een spit diep ($^1/_2$ voet).

285. loembrah = loemrah, volgens gewoonte, als gebruikelijk. Kråmå limbrah. Vgl. Dial. Djap. loemprah.

286. ligas, ligasan=lagaran, op 'n ongezadeld paard rijden.

287. poh, is hier Ngoko, naast pĕlĕm Krâmâ, mangga.

288. pantjaq =nijâgâ, gamĕlan-speler; 't woord nijâgâ wordt niet gebruikt. Zie Wdb. op pandjaq.

289. pĕnatoe of toekang pĕnatoe, waschman. Pĕmasoeh is geheel onbekend.

290. poenas=loenas. Vgl. pòq.

291. pèndèq=tjĕkaq, kortom.

292. pĕndatos I. Krâmâ van tjikar, sapi-kar.

II. Krâmâ van dòkar, rijtuigje. Het woord pĕdati komt niet voor.

293. pândjâ, mândjâ=riet planten. Vgl. Wdb. en vgl. de Nooy.

294. pĕntong, pĕntongan=kĕntongan, de houten visch in de gĕrdoe, waarop alarm geslagen wordt.

295. pètjoq=kampaq, bijl. Dial. Djap. 724.

296. pòtjòq, mòtjòq, djagoeng snijden.

297. pĕtjoeq, pikhouweel. Dial. Djap. 724, pĕtjòq

298. patjoel of patjoel kolong, 'n groote hak met geheel ijzeren blad en houten steel. De Vorstenlandsche patjoel met ijzeren snede aan een houten blad wordt hier niet gebruikt. Zie lĕmpag.

299. potjol =pintĕr goenĕman, goed van de tongriem gesneden.

300. pòr = wis notoq. B. v. Klèpé ndaq kĕnèq di boekaq manèh, wis pòr, 't Ventiel kan niet verder opengedraaid worden.

301. prahoe, mĕrahoe =plantgeulen welke in 't midden dieper zijn dan aan de kanten, zoodat de planten gevaar loopen te veel water te krijgen.

302. prèhi =liboer, vrij. Vgl. prèman

303. prèman I. de door Europeanen of Chineezen bewerkte riettuinen, waarschijnlijk oorspronkelijk in vergelijking met de contracttuinen. B. v. Nandi kon koq kĕsoesoe ngónó? Wong wis râdâ awan, akoe njang prèman, arĕp njóbâ, Waar ga je zoo haastig heen? 't Is immers al vrij laat, ik wil naar het rietveld om er te werken. Tjobaqan, rènoso =de bewerking volgens 't z. g. Reynososysteem met de spade (lĕmpag), tegenover broedjoelan =een geploegde tuin, waarin het maken der plantgeulen (dan kahir genaamd) met den patjoel geschiedt. Het woord tjobaqan dateert blijkbaar nog uit den tijd toen 't z. g. Reynososysteem hier pas bij wijze van proef werd ingevoerd.

II, 'n soldaat in civiel gekleed. B. v. Lòkoq pakejan prèman.

304. pĕrmingsi of pĕrmisi, 1. vergunning, 2. verlof en 3. ontslag. Als Krâmâ-term komt wel pĕrmijos voor.

305. pòq =loenas, afbetaald van een schuld of een voorschot. Vlg. Wdb. pòq en pot.

306. pidĕq=tjataq, paardevlieg, horzel. Vgl. Dial. Dj. pitaq.

307. potong, 't woord snijden wordt op velerlei wijzer vertaald. Zoo zegt men hier motong pring=bamboe ter halver hoogte kappen, dus de bongkot laten

staan, zooals met òri bijna steeds gebeurt; motong bajaran = korten op de betaling; motong ramboet = 't haar knippen; prijaji potongan = 'n prijaji zonder gĕloeng, met kort geknipt haar, in den hoofddoek wordt dan wel 'n saamgebalde zakdoek als surrogaat gebezigd. Ngĕṭoq wordt gezegd van pring, gĕḍang, wringin enz.; nĕbang voor rietsnijden en wilde pisang; njĕmbĕleh voor babi, wĕdoes, sapi, pitiq, bèbèq, banjaq; motjoq voor djagoeng (Krâmâ gandoem); ani-ani of 'ndĕrĕp voor pari.

308. pis I. Bij 't gelijk-op trekken aan een touw zingt men: Koentoel pis, koentoel baris.

II. 't kruidjeroer-mij niet (dat hier tamelijk zeldzaam is en niet als b. v. in de Preanger de grasperken met z'n scherpe doorntjes onveilig maakt) heet pis koetjing. Onder 't uitspreken van 't woord pis klapt men met den vinger tegen de blaadjes, die zich dan sluiten. Ook te Soerakarta schijnt sub II voor te komen, doch Wdb. geeft het niet op.

309. pĕsijar = dolan-dolan, wandelen, flaneeren. Waarschijnlijk komt het ook te S. k. voor, doch dan bĕsijar.

310. pĕlat, 'n ijzeren plaat (plaatijzer).

311. pèlas = pès, vleesch koekoesĕn in 'n pisangblad. Vgl. de Nooy.

312. pĕloes, 'n soort wĕloet, doch grooter en om zijn bijten gevreesd.

313. pèpèt, de rug van een visch. Vgl. Wdb. kèpèt.

314. pagĕr tèmboq of pagĕr bâtâ, muur. Vgl. Dial. Dj. 478.

315. paṭi, maṭi = dawĕt, bereiden. Vgl. de Nooy.

316. pĕtal, van een haak, die losschiet = oewal. Ook b. v. van asoe gantjèt: wis pĕtal.

317. ḍinĕs = bĕnĕr. B. v. Olèhmoe njamboet gawé, sing ḍinĕs. Vgl. Dial. Djap.

318. ḍòkar of dòkar pìr, 'n rijtuigje, 'n deeleman, 'n sáḍó (dos-à-dos). De lage rijtuigjes, waarvan de bodem lager is dan de as, en die daarom op steile hellingen wel bij voorkeur gebezigd worden, heeten krètèg.

319. ḍis, amèq ḍis = amèq porsĕkot sarḍaḍoe, dienst nemen.

320. ḍoewòq = tjiraq, 'n spel met kĕmiri-noten. Dial. Dj. 819.

321. ḍipan = rĕsban, divan.

322. ḍoeḍah, pisang uit den grond halen, waar men ze heeft laten rijpen. Waarschijnlijk ook te S. k. in die beteekenis, zie Wdb.

323. ḍaḍoeq, droog rietblad. Het wordt tot brandstof op de fabriek gebezigd en uitgezochte bladeren worden door de bevolking tot wĕlit verwerkt.

324. ḍòdjlòg, de springende gang welke de slecht gedresseerde Javaansche paardjes voor karretjes dikwijls aannemen, vooral als het bergop gaat. Wellicht eene samenstelling van dó en djlóg.

325. ḍĕmpĕl, lĕngâ ḍĕmpĕl = lĕngâ djaraq. Onder den naam van lĕngâ ḍĕmpĕl verkoopt men op de pasars een zuivere soort olie, welke op welriekende bloemen gegoten wordt, voor ze in de gĕloeng gedaan worden.

326. ḍĕgḍĕgan = tabtaban, kloppen van het hart.

327. djahit, mĕndjahit of toekang mĕndjahit = gĕrdji, kleermaker. Dit laatste woord is hier geheel onbekend.

328. djantroeng, 'n soort van kindjĕng = kĕnḍĕlå(?) Vgl. de opgave van Rhemrev in 't Wdb.

329. djoeroetoelis = tjariq. Dit laatste evenals in Djapara speciaal van de dèså-schrijvers.

330. djar, djarnå = tjiqbèn, laat maar blijven.

331. djaroem, Kr. van dom, Ng., naald; 'ndondomi Ng., 'ndjaroemi Kr., naaien. Vlg. Wdb. te S. k. Kawi; djaroem kras. K. N. = ḍòngkraq, dommekracht. Het laatste woord wordt hier niet gebezigd.

332. djèq moelå = mĕsṭi bahé. Vgl. de Nooy, Bn. Lasĕm, Rĕmbang en zie moelå.

333. djikang, met beide beenen opgetrokken zitten. Met één been of knie omhoog, mĕṭikrang. Vgl. Wdb. djĕgang en pĕṭikrang.

334. djawab = nĕmboeng, djaloeq-djaloeq. B. v. Apå kon wis djawab njang toewan? heb je er mijnheer al over gesproken? Te S. k. speciaal in den zin van verzoeken. b. v.: Andjoepoeq barang tanpå djawab, wat hier ook zoo zou luiden, n. l. 'ndjoepoeq barang 'ndaq nganggo (Kr. 'mbotĕn mawi) djawab.

335. djalĕr, ook = galĕr, 'n roode plek in 't gelaat hebben, door 'n klap. Vgl. gamĕng en zie Wdb. op galĕr, waar genoemde beteekenis niet opgegeven wordt. Vgl. de Nooy, Blorå.

336. djĕḍèr, 't geluid van een zweep, ook van 'n schot, ook wèr, met rollende r. B. v. mariné (S. k. 'mbandjoer) taq djoepoeq bĕḍilkoe: djĕḍèrrr! bongkå tjèlèngé, toen haalde ik mijn geweer, paf! dood lag de tjèlèng. In 't vormen van onomathopee's leggen wij 't naar mijne meening tegen de Javanen af. Vgl. zijn brèng! brèng! met ons klankloos: rombombom, zoo gaat de trom.

337. djĕḍìng, gemetselde bak, zoowel onder als boven den grond. Dial. Dj. 831.

338. djambàtan, Kråmå van krĕtĕg of trĕtĕg, Ngoko, brug.

339. djomblong, zitten te suffen, 'n stommerik. Koelon-Jav. djomblong of blĕngoq, welke woorden niet in 't Wdb. zijn opgenomen. Zie djomblong aldaar.

340. djigoeng, 'ndjigoeng = mapan(?), rechts of linksom maken.

341. djĕblos, 'n goot graven op suikerrietvelden, nadat de richting eerst door 'n voor van een spit diep is aangegeven. Zie tĕras.

342. djiṭoq = giṭoq, de tweede en derde halswervel. Zie Wdb. op giṭoq. de Nooy, Padangan, Lasĕm.

343. djìngklong, de groote muskiet.

344. jogå, Kr. van anaq, Ngoko, kind. Kr. I. poetrå.

345. njang of mĕnjang. I. cf. S.

k, naar. Echter valt op te merken dat marang en aring niet gebruikt worden.

II. = mlakoe, toemindaq, gaan, uitvoeren. B. v. Wongikoediprèntahi pětinggi, koq ndaq gělěmnjang, 'mbangkang ahé. Dial. Djap. 852 en 73.

346. měné = bésoeq ésoeq, morgen. Měné isoeq, měngko měné, morgen ochtend. Tahoen měné = 't volgend jaar.

347. moentji, naam voor eene huishoudster (ménagère) van zekeren leeftijd.

348. mindring, op afbetaling.

349. mènděl, Kr. van měněng, zwijgen, in rust blijven; kènděl, Kr. van lèrèn, ophouden, stoppen; cf S. k. Taals. I. Dial. Djap. 19 minděl.

350. měntas, uitsluitend: uit het water komen. Vgl. tas, juist daareven; ěntas, ngěntas, iets van het vuur zetten, kleeren die te drogen hangen, binnenhalen.

351. montog = panas ing ati, gěṭing. Zie Dial. Djap. 23 montor, montor montor = opvlammen.

352. mòtji = tèkó, trekpot van verglaasd aardewerk.

353. mari, Ngoko, mantoen, Kr. = rampoeng, klaar, gereed, af. Het woord rampoeng is ongebruikelijk, marèqnå = gawé rampoeng; mariné = 'mbandjoer, vervolgens. Zie babas. Vgl. de Nooy.

354. moerni = toelèn. Mas moerni = mas toelèn. Vgl. Dial. Djap. 225.

355. měrtjing = isin, beschaamd, schaamachtig.

356. miroedå, Kråmå van minggat, uitsnijden, er van door gaan. Wdb. geeft het op als Kawi.

357. mèrat, naar huis gaan (steelsgewijze). Zie miroedå. Dial. Dj. 65 mèran. Mèràting rasoel, de hedjrah.

358. mrěsoel = anḍoegal (nakal).

359. mèrang, Kr, isin Ng. Vgl. Wdb. op mirang en op erang, waar mèrang in deze beteekenis Kawi geheeten wordt. Zie Taalsoorten VI bij lingsěm.

360. mòròng, 't Chineesche trekpotje van roode aarde. Vgl. tèkó en mòtji. de Nooy, Tjr.

361. maq of simaq = bapaq, vader. Waarschijnlijk onder invloed van 't Madoereesche ěmmaq, dat echter ook weer met 't Jav. ramaq van råmå verband houdt; bapaq = bapaq koewalon; maq = bapaq pijambaq. Vgl. de Nooy, sěmaq, Koetoe, Pånåràgå, Blora.

362. makan = ěmpå, de sneê van een scherp wapen, en = měmpan, er in gaan.

363. mokèl, moṭèl = moekah, de påså verbreken door te eten.

364. modin = kahoem, de dèsapriester. Het laatste woord is in dien zin niet in gebruik.

365. masaq = olah-olah, eten bereiden.

366. masiq = tasiq, těksih. Kråmå van misih, isih. De vorm těksih komt niet voor; masiqdèrèng, Kråmå van doeroeng, nog niet.

367. mosoq = donoq, och kom! hoe kom je daarbij! 't zal wel niet. In plaats van mångså, wordt måså of

mosoq gebruikt, waarnaast voorts moelå.

368. moelå = mongsoq, mångså, uitroep van verbazing. In Kråmå milå. B. v. Milå wontĕn? Er zijn er immers geen?

369. molahi, Ng. mèlahi Kr. = miwiti. Zie Wdb. op moelå.

370. moelar, Kr. van nangis, schreien.

371. mèloq = miloe, medegaan. Deze vorm is niet onder èloq opgenomen, daar dit woord in dien zin niet gebruikt wordt, wel iloe. Vgl. de Nooy op èloq.

372 mĕlèqan, feest, waarbij om geld gespeeld wordt.

373. malĕs, ook = kĕsèd, lui. Dit woord is hier onbekend.

374. maḍaran, Kråmå van wĕtĕng, Ng., buik. Vgl. Wdb. paḍaran Kr. i. en zie Dial. Dj. 890.

375. maḍang, rijst eten. Wdb. stelt het als spreektaal voor: mangan, echter is dit woord transitief, terwijl maḍang geen direct object toelaat.

376. maboeq, I = mĕndĕm, bedronken.

II = moering moering, boos kijken, knorrig. B. v. Toewan ikoe koq maboeq lan gègèr wahé. Deze tweede beteekenis, welke hier thans de meest gewone is, zal wel uit de eerste zijn afgeleid, terwijl bij die overdracht de Europeanen wel als instrumentalis zullen hebben dienst gedaan.

377. moeng, moengnå = amoeng, slechts. B. v. Sing rikå gåwå moengnå ikoe bahé.

378. mang = mahoe, daareven. Dit laatste woord wordt niet gebruikt. Vgl. Wdb. op mahĕng, spreektaal.

379. mangkin = mangké; sĕmangkin = sapoenikå, thans.

380. moengkĕr = mloengkĕr, djingkroeng, in 'n bocht liggen te slapen. Grondw. waarschijnlijk oengkĕr. Zie Wdb.

381. mèngsla-mèngslé, als 'n stuk zeep, dat glibberig is en heen en weer glijdt. Grondwoord?

382. minggoe, saminggoe = pĕnḍaq nga*h*at. Minggon, wekelijks. Vgl. Dial Djap.

383. gandoem, Kr. van djagoeng, Ng. Vgl. de Nooij. Pånårågå, Wånågiri.

384. gĕnḍàqan = ḍĕmĕnan, liefje, ook wanneer 't geen overspel is.

385. ganḍang = sinḍèn, tĕmbang zingen. Vgl. Dial. Djap. Het woord sindèn wordt niet gebruikt.

386. gandjaq = ĕntèni,

387. gandjing = gantjèt. Kiriq gandjing = asoe gantjèt.

388. gĕnṭó, dit woord komt in 't geheel niet voor; bangsat treedt er voor in de plaats.

389. gåréné (van gåwåhå maréné) = prènèqnå, brengt het hier. Vgl. Dial. Djap.

390. grantang, de oelĕr pring, boeboeq.

391. goeraq, of oeraq = goesah, toenḍoeng, wegjagen; goesah wordt alleen gebruikt van dieren. Dial. Dj. 67. de Nooij, Maospati.

392. gĕrdin = kaṭil, ook: ledikant.

393. grat, sawah grat, 'n onbewaterbaar rijstveld.

394. grĕma, danshuis, toekang grĕma, bordeelhouder. Vgl. Wdb. gĕrmå.

395. gragal = krakal, grof grint.

396. gàq, of ĕndaq, niet. Ora wordt niet gebruikt. B. v. gaq roeh, 'ndaq gĕlĕm, gaq ånå. Dial. Djap. 62.

397. got = kalèn.

398. goetèq = doewèq. Ook tèq en ṭèq. Zie Wdb. aldaar en voorts goṭèq, Taalsoorten.

399. gas, lĕngå gas, petroleum. Ook te S. k.?

400. gèwèhi, 'nggèwèhi = ngwènèhi, geven. Zie ook kèqånå. Dial. Dj. 80.

401. glinḍing = kèsèr, 'n kar met houten wielen uit één blad gesneden, in den regel met één sapi bespannen.

402. galar, zitting van 'n ambèn van gespleten bamboe, echter niet aanéén-gesloten, dan toch heet 't ploepoeh. Wdb. maakt deze onderscheiding niet.

403. gĕlĕq, gĕlĕq gĕlĕq = kĕrĕp, herhaaldelijk, telkens weer, kort na elkander. Kĕrĕp komt alleen voor in de beteekenis dicht opéèngesloten, dus niet arang. Vgl. Wdb. gĕlaq, spoedig, gauw.

404. goeloengan, ook = tatal, houtkrullen bij 't schaven.

405. gĕmbĕl = kĕmpĕl, dicht opéén als de vruchten van een klåpå.

406. gamĕng, 'n roode plek in 't gelaat, door 'n klap veroorzaakt. B. v. Awas kon, taq tjapĕng, gamĕng kon, pas op jij, ik zal je 'n klap geven, dat je bont en blauw ziet.

407. gògòl, I. cf. S. k., iets met 'n linggis oplichten.

II. sawahbezitter (deelgerechtigde).

III. 't achterste span sapi's als er meerdere spannen voor elkaar bijv. voor 'n Europeesche ploeg (broedjoel wĕsi, broedjoel låndå) loopen.

408 gabrĕq = gapoeq, vermolmd.

409 gang, 'n reeks koṭaq's in 'n riettuin, tusschen twee langsgoten (moedjoer) over de geheele lengte van het veld.

410. bah of babah = 't kan mij niet schelen. B. v. Bah bongkå, bah oerip, 't kan me niet schelen of hij dood of levend is.

411. boentjit, kleinste vogel uit een nest. Dial. Dj. 982.

412. bèndĕr, sabèndĕr, ongeveer 'n bahoe grond, bunder.

413. bènto = gĕnḍĕng. Vgl. de Nooy.

414. bèndi = bendi, rijtuigje op twee wielen met één zitbank.

415. banḍat, 'n lus van pĕndjalin of tali pring om zakken in te dragen.

416. bòtjah, Kr. van arèq, jongen, knaap.

417. bòtjòr = borot.

418. brĕndoeng, 'n gebroken tjoekil (watervat van bamboe), die met 'n touw weer bijeengebonden is.

419. boeroe = mahoe, pas, daareven.

420. bĕrĕg = bĕdĕdĕg, hooghartig. Dial Dj. 999.

421. bratoe = moedjoer, 'n aandeel vragen in iemands winst. Als bij

een hazardspel de een den ander alles afgewonnen heeft, vraagt de verliezer wel 'n bratoe. Zie Wdb. onder oedjoer. Bovengenoemde beteekenis van moedjoer wordt niet opgegeven, 't woord wordt daar vertaald door: gelukkig zijn in 't spel.

422. broedjoel = waloekoe, ploeg. Dit woord wordt niet gebruikt dan voor 't sterrenbeeld lintang waloekoe; mbroedjoel = maloekoe, echter speciaal ploegen op drogen grond. Vgl. singkal. 't Kråmå van broedjoel is echter waloedjĕng.

423. brobah = ngowahi; blijkbaar uit het Maleisch overgenomen.

424. barang, sĕmbarangan, de een of ander, onverschillig welk. B. v. Wong siṭoq kongkon maréné, sĕmbarangan ahé.

425. brèng, klanknabootsend woord voor tromgeroffel. Het zal wellicht niet dialektisch zijn. Elders zegt men hiervoor ḍèng, drèng. Vgl. voorts het opgemerkte onder djĕḍèr, waaraan nog de volgende woordspelingen zouden zijn toe te voegen, de eerste is gebaseerd op 't gebruik van een bel door Europeanen in plaats voor een blok om de werklieden tot hun arbeid te roepen: Wong låndå kòq pintĕr: nèng! nèng! — kĕnèng! (= hij heeft ze te pakken), wong djåwå: dĕng! dĕng! — gĕndĕng! Op 't geluid van de spoorfluit is gebaseerd: Sĕpoer ikoe kòq ndjaloeq: wit! doewit! wahé.

426. borongan, ook: op 't stuk werken. Vgl. tĕbasan.

427. baq, Holl., bak, afdeeling van een rietveld, waarvan er twintig op 'n bahoe gaan. Vgl. koṭaq en gang.

428. boekoe = boeq, boek. Zie Dial. Dj. 1011.

429. bĕkoenoeng = bĕrgoendoeng, dwingen.

430. bĕkasĕm = pinḍang, 'n spijs. Vgl. Dial. Dj. 1018.

431. bĕtå = bĕktå. Het wordt nimmer met k uitgesproken, evenzoo steeds bĕså voor bĕksa, 't tandaq van mannen.

432. batĕq = doedoet, trekken aan een touw.

433. bòlah, Ng. van bĕnang Kråmå, garen. Te S. k. is bĕnang garen van Inlandsch maaksel, bolah Europeesch garen op klosjes.

434. blahoe I = biroe, blauw.

II. = kleeren met blauwsel behandelen.

B. v. Ĕndi nilå wĕrdi ikoe mang, taq angkàté 'mblahoe pakejan.

435. boelan = rĕmboelan, de maan.

436. blinḍis, blinḍasblinḍis, naakt loopen, van een klein kind. B. v. É! nàq, kon njang oemàhé kakangmoe, blinḍasblinḍis ahé sĕḍiloet. Te S. k. figuurlijk in den zin van: naakt uitgeschud.

437. blitjoeq = garap, voor den gek houden. Dit laatste is hier onbekend. Zie voorts voor bedriegen: bĕlit, bĕling.

438. baliq = bali, terugkeeren. Dial. Dj. 1037.

439. baloq = bènggol, tweeduitstuk (thans drieduitstuk = 2½ cent, daar de ḍuit in Pasoeroehan niet circuleert).

440. bloedoeqan, of bloeḍoeqan, bĕnĕman, vuurtje.

441. bĕlit, 'mbĕlit = ngapoesi, bedriegen. Vgl. Dial. Djap. kopiq en zie bĕling!

442. bligang-bligoeng, de schouders optrekken van de kou, van een kind dat naakt loopt.

433. blèṭoq = blĕṭoq, modder.

444. bloṭong = raboeq, mest. Zwavelzure ammonia heet bloṭong oejah.

445. bòlèng, 'mbòlèng = ngĕlèti, villen. Vgl. kĕlèt en zie Wdb. op bòlèng: in stukken hakken van een geslacht beest.

446. bĕling, 'mbĕling = ngapoesi, bedriegen.

447. bĕlong = sawah sòròtan, 'n bevloeibare sawah.

448. bloengkĕr, krullen in 't haar, ook van 'n hond, die ineengerold slaapt. Zie Wdb. blĕngkĕr = hoepel.

449. blangsi, of glangsi, een gevlochten zak van panḍan of mènḍong, waarin men de z. g. zaksuiker der suikerfabrieken laat uitstroopen en na herhaald bijvullen, verscheept.

450 baḍé, I. = damĕl. B. v. Wĕlit lami poenikå, jèn 'mbotĕn dipoen baḍé malih, kawoelå tĕḍi, als die oude wĕlit niet meer gebruikt wordt, wil ik ze gaarne hebben.

II. = raadsels opgeven, er naar raden. baḍéjan = tjangkriman, raadsel. Dit woord is onbekend.

451. basin = batjin.

452. bijasah, of biasa (met a's volgens de Maleische uitspraak) = pintĕr. B. v. Bijasah tĕmĕnan. Vgl. Dial. Djap. 1054. Bijasané, naar gewoonte.

453. boeboer = djĕnang, in 't bizonder de stijfselbrei van den waschman.

454. bibit = widji, vgl winih, suikerrietstekken, jonge koffieplantjes. Vgl. Dial. Djap.

455. babas, daarop, vervolgens. Bandjoer komt niet voor. In plaats van babas ook mariné. Kråmå ladjĕng en mantoenipoen. Noeli wordt niet gebruikt.

456. bĕṭoeq = djĕṭoeq. Saisoeq bĕṭoeq, 'n heelen ochtend. Aeq, voor natas bij bĕngi, moepoet bij dinå.

457. bĕṭĕq = bĕṭaq, ngliwĕt. Zie Taalsoorten.

458. bongkå, populair voor mati. Zie Wdb. in voce. B. v. Adjå ånå ing nisòré klåpå kon, lèq kĕtiban bongkå.

459. bongkar, wordt gebruikt van 'n oemah, kamar, tèmboq, tandoeran. Boebrah zegt men van een klein huis.

460. boengkil, ook = bonggol, 't ondereinde van den pisangstam. 't Binnenste heet ook hier arès.

461. bangkijah = gapjaq, klompjes met leeren riempjes. De gamparan wordt met 'n houten knop (boengkoel) door de teenen vastgehouden.

462. ṭèq = doewèq. Vgl. de Nooij, oṭèq, Smr.

463. ngoenoel, zeer hard loopen van een paard, bijna op hol (larat). B. v. Bantĕré 'nḍaq loembrah,

'nḍaq kĕnèq di pĕkĕq blåkå djaran ikoe koq ngoenoel ahè, 't loopt ontzettend hard, je kunt het in 't geheel niet inhouden, dat paard holt maar al door.

464. ngrajoet = ambijĕt, vol geladen.

465. ngĕtam = nandang, aan iets beginnen.

466. nglonṭoq = mĕḍoq.

467. ngipi = ngimpi. Kr. soepĕnå, niet als Wdb. opgeeft r. njoenjoepĕnå.

468. ngĕ̄paq = nganggar, spelen zonder geld te hebben, of zonder te betalen.

469. ngĕmèl, 'ndaqwå, aanklagen.

470. ngimbal = nglakoqaké ḍisiq, ngatĕraké ḍisiq. Zie Dial. Dj. 162.

REGISTER

OP

DE PROZA-OMZETTING VAN DE

BABAD TANAH JAWI

(*uitgave van 1874*),

DOOR

DR. J. BRANDES.

Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

DEEL LI.

4e STUK.

Batavia. ALBRECHT & Co. | *'s Hage.* M. NIJHOFF.

1900.

REGISTER

OP

DE PROZA-OMZETTING VAN DE

BABAD TANAH JAWI

(*uitgave van 1874*),

DOOR

DR. J. BRANDES.

Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

DEEL LI.

4e STUK.

Batavia.
ALBRECHT & Co.

's Hage.
M. NIJHOFF.

1900.

INHOUD.

Zooals uit den titel blijkt, bevatten de volgende bladzijden een register op de bekende proza-omwerking van een Babad Tanah Jawi, die indertijd in 1874 door J. J. Meinsma in het licht werd gegeven.

Deze proza-omwerking werd naar alle waarschijnlijkheid vervaardigd op een versie, waarvan de zangen begonnen met de woorden, die in de onderstaande opgave voorkomen, met dien verstande evenwel dat in het exemplaar voor het bijeenlezen daarvan gebruikt, in het eerste gedeelte stukken zijn ingevoegd, die in het bij de bewerking gebezigde niet voorhanden waren.

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible] (**Pajajaran**).
5. [illegible]
6. [illegible] (*Sakeṇḍer*).
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]
11. [illegible]
12. [illegible]
13. [illegible]
14. [illegible]
15. [illegible]
16. [illegible]
17. [illegible]
18. [illegible]
19. [illegible]
20. [illegible]
21. [illegible]
22. [illegible]
23. [illegible]
24. [illegible]

25. [illegible]

26. [illegible]

27. [illegible]

28. [illegible]

29. [illegible]

30. [illegible]

31. [illegible]

32. [illegible]

33. [illegible] (**Majapahit**).

34. [illegible] (*Gunungsari*).

35. [illegible]

36. [illegible]

37. [illegible]

38. [illegible]

39. [illegible]

40. [illegible]

41. [illegible]

42. [illegible]

43. [illegible]

44. [illegible]

45. [illegible]

46. [illegible]

47. [illegible]

48. [illegible]

49. [illegible]

50. [illegible]

51. [illegible]

52. [illegible]

53. [illegible]

54. [illegible]

55. [illegible] (**Dĕmak**).

56. [illegible]

57. [illegible]

58. [illegible]

59. [illegible]

60. [illegible]

61. [illegible]

62. [illegible]

63. [illegible]

64. [illegible]

65. [illegible]

66. [illegible]

67. [illegible]

68. [illegible]

69. [illegible]

70. [illegible]

71. [illegible]

72. [illegible]

73. [illegible]

74. [illegible]

75. [illegible]

76. [illegible]

77. [illegible]

78. [illegible]

79. [illegible]

80. [illegible]

81. [illegible]

82. [illegible]

83. [illegible]

84. [illegible]

85. [illegible]

86. [illegible]

87. [illegible]

88. [illegible]

89. [illegible]

90. [illegible]

91. [illegible]

92. [illegible]

93. [illegible]

94. [illegible] **Mataram;** Senapati).

95. [illegible]

96. [illegible]

97. [illegible]

98. [illegible]

99. [illegible]

100. [illegible]

101. [illegible]

102. [illegible]

103. [illegible]

104. [illegible]

105. [illegible]

106. [illegible]

107. [illegible]

108. [illegible]

109. [illegible]

110. [illegible]

111. [illegible]

112. [illegible]

113. [illegible]

114. [illegible]

115. [illegible]

116. [illegible] (Krapyak).

117. [illegible] (Sultan Agung).

118. [illegible]

119. [illegible]

120. [illegible]

121. [illegible]

122. [illegible]

123. [illegible]

124. [illegible]

125. [illegible]

126. [illegible]

127. [illegible]

128. [illegible]

129. [illegible]

130. [illegible]

131. [illegible]

132. [illegible]

133. [illegible]

134. [illegible]

135. [illegible]

136. [illegible]

137. [illegible]

138. [illegible]

139. [illegible] (Mangkurat I).

140. [illegible]

141. [illegible]

142. [illegible]

143. [illegible]

144. [illegible]

145. [illegible]

146. [illegible]

147. [illegible]

148. [illegible]

149. [illegible]

150. [illegible]

151. [illegible]

152. [illegible]

153. [illegible]

154. [illegible]

155. [illegible]

156. [illegible]

157. [illegible]

158. [illegible]

159. [illegible]

160. [illegible]

161. [illegible]

162. [illegible] **(Kartasura,** Mangkurat II).

163. [illegible]

164. [illegible]

165. [illegible]

166. [illegible]

167. [illegible]

168. [illegible]

169. [illegible]

170. [illegible]

171. [illegible]

172. [illegible]

173. [illegible]

174. [illegible]

175. [illegible]

176. [illegible]

177. [illegible]

178. [illegible]

179. [illegible]

180 [illegible]

181. [illegible]

182. [illegible]

183. [illegible]

184. [illegible]

185. [illegible]

186. [illegible]

187. [illegible]

188. [illegible]

189. [illegible]

190. [illegible]

191. [illegible]

192. [illegible]

193. [illegible]

194. [illegible]

195. [illegible]

196. [illegible]

197. [illegible]

198. [illegible]

199. [illegible]

200. [illegible]

201. [illegible]

202. [illegible]

203. [illegible]

204. [illegible]

205. [illegible]

206. [illegible]

207. [illegible]

(Mangkurat III).

208. [illegible]

209. [illegible]

210. [illegible]

211. [illegible]

212. [illegible]

213. [illegible]

214. [illegible] (Pakubuwana I).

215. [illegible]

216. [illegible]

217. [illegible]

218. [illegible]

219. [illegible]

220. [illegible]

221. [illegible]

222. [illegible]

223. [illegible]

224. [illegible] (Mangkurat IV).

225. [illegible]

226. [illegible]

227. [illegible] (Pakubuwana II)

228. [illegible]

229. [illegible]

230. [illegible]

231. [illegible]

232. [illegible]

233. [illegible]

234. [illegible]

235. [illegible]

236. [illegible]

237. [illegible]

238. [illegible]

239. [illegible]

240. [illegible]

241. [illegible]

242. [illegible]

243. [illegible]

244. [illegible]

245. [illegible]

246. [illegible]

247. [illegible]

248. [illegible]

249. [illegible]

250. [illegible]

251. [illegible]

252. [illegible]

253. [illegible]

254. [illegible]

255. [illegible]

256. [illegible]

257. [illegible]

258. [illegible]

259. [illegible]

260. [illegible]

261. [illegible]

262 [illegible]

263. [illegible]

264. [illegible]

265. [illegible]

266. [illegible]

267. [illegible]

268. [illegible]

269. [illegible]

270. [illegible]

271. [illegible]

272. [illegible]

273 [illegible]

274. [illegible]

275. [illegible]

276. [illegible]

277. [illegible]

278. [illegible]

279. [illegible]

280. [illegible]

281. [illegible]

282. [illegible]

283. [illegible]

284. [illegible]

285. [illegible]

286 [illegible]

287. [illegible]

Voor dezen babad-tekst zij de lezer verwezen naar de uitgave van de Pararaton, bl. 177, noot 1, waar reeds bekend gesteld werd, dat de zoogenaamde Babad Pĕtjina, door de firma VAN DORP te Samarang uitgegeven, er een gedeelte van is.

De genoemde prozabewerking, waarover hier te spreken is, heeft op velerlei wijzen sints haar verschijnen in druk, reeds de aandacht getrokken; hieronder volgen daarom de noodige verwijzingen naar wat als zoodanig van belang geacht kan worden.

Kon. Instituut v. d. T. L. en Vk. v. N. Ind., hds. no. 237. De copie (?) van de door Meinsma uitgegeven Babad Tanah Djawi, 1e, 2e en 3e stuk (a en b).

Kon. Instituut v. d. T. L. en Vk. v. N. Ind., hds. no. 237a. Het origineel van no. 237 of die copie, 1e tot en met het begin van het 5e stuk.

Universiteits-bibliotheek te Leiden, hds. no. 1833, no. LXX in A. C. Vreede, Catalogus van de Javaansche en Madoereesche handschriften der Leidsche Universiteits-bibliotheek, Leiden 1892, 8o, omschreven: „Dit keurig op velijn papier geschreven hds. is groot 3 deelen 1138 blz. folio; het is de door Meinsma uitgegeven tekst (zie diens Inleiding bl. 4) van de p r o z a bewerking *Babad Tanah Djawi*, 's Hage, Nijhoff, 1874."

Universiteits-bibliotheek te Leiden, hds. no. 2175 (6), no. LXXI, in idem, „Dit fragment (23 blz. 4to) bevat eenige bladzijden van de B. T. Dj. (voorgaande codex)."

Ned. Bijbelgenootschap, een hds. in 4o, bl. 3—30. Bijbelgenootschap no. 236 (I). Voorin „118 Ned. Bijbelgen. [illegible]". Babad Tanah Djawi, de proza-omwerking, ed. Meinsma, bl. 1—37. Dit fragment bevindt zich in het andere einde van het handschrift van de (groote) Sadjarah of Babad Bantĕn van genoemd genootschap. Het werd door een Europeaan afgeschreven, vermoedelijk door van der Vlis zelf. 118 is het nummer volgens de lijst van de door deze nagelaten manuscripten.

Kon. Instituut v. d. T. L. en Vk. van N. Ind., hds. no. 562, folio, 107 bl., „Babad" en „Senopati." De door Meinsma uitgegeven proza-omwerking van de

Babad Tanah Djawi, 1e ed., bl.129—210, met een gedeeltelijke vertaling in het Hollandsch, van bl. 129—202, daarnaast op de rechter bladzijde geschreven; de Javaansche tekst links.

Meinsma (J. J.), Babad Tanah Djawi, in proza, Javaansche geschiedenis loopende tot het jaar 1647 der Javaansche jaartelling, met aanteekeningen, uitgegeven door het Koninklijk Instituut voor de Taal- Land en Volkenkunde van Ned. Indië. Eerste stuk. Tekst. 's Gravenhage 1874. Tweede stuk. Aanteekeningen. (Hierbij een register van de plaatsnamen). ibid. 1877.

id. Tweede druk. Eerste stuk. 's Gravenhage 1884. (Verbeterde herdruk van bl. 1—338).

id. Tweede druk (van het tweede gedeelte van het eerste stuk, bl. 339 en volgg., uitgegeven door A. C. Vreede, 's Gravenhage 1899, als 2e stuk (2e druk)).

Vreede (A. C.), De aanteekeningen van Meinsma op de Babad Tanah Djawi, Bijdr. T. L. en Vk. v. N. Ind., 4e volgr., IV, 579.

Brandes (J.), De tekst van de proza-bewerking van de Babad Tanah Djawi gecastigeerd, Tijdschr. Ind T. L. en Vk., XXXII, 556. (Volgens eene nauwkeurige opgave van Dr. J. H. G. Gunning ontbreken bl. 69 r. 6—71 r. 7; 75 r. 5 v. o. — 76 alinea; 138 alinea — 144 alinea; 493 r. 6—495 alinea).

Brandes (J.), Eenige foutieve eigennamen in de door Meinsma uitgegeven proza-omwerking van de Babad Tanah Djawi. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XXXV, 127.

Mounier (D. L.), Babad (naar het Javaansch). Indisch Magazijn, 1e Twaalftal, III, 33; IV, 145; 2e Twaalftal, V en VI, 186. (Loopt tot en met het verslaan van den wilden buffel door Jaka Tingkir).

Meinsma (J. J.), De Javaansche vorsten vóór de stichting van Madjapait. Bijdr. T. L. en Vk. van N. Ind., Nieuwe reeks, VII, 260.

Brandes (J.), Pararaton (Ken Arok), of Het boek der koningen van Tumapĕl en van Majapahit, uitgegeven en toegelicht. Verh. Bat. Gen. XLIX, Batavia 1896. 8°. Voornamelijk bl. 91 en volgg. en 183 en volgg.

Brandes (J.), Arija Panangsang's rechten en zijne pogingen tot herstel daarvan. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII.

Rouffaer (G. P.), De val van de kraton van Padjang door toedoen van Senapati (± 1586), volgens de Babad Tanah Djawi. Met een voorwoord van —. Bijdr. T. L. en Vk. van N. Ind., 6e volgr., VI, 284 —314. (Uitgave van hds. no. 562 Kon. Inst. T. L. en Vk. v. N. Ind., zie boven).

Haan (F. de), Uit oud Batavia I, Kota Tahi. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII.

Brandes (J.), Van oud Batavia, Losse mededeelingen. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII.

Chijs (J. A. van der), Kapitein Jonker, 1630 (?) —1689. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XXVIII.

Brandes (J.), Iets over een ouderen Dipanĕgara in verband met een prototype van de voorspellingen van Jayabaya. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XXXII, 368.

Meinsma (J. J.), Het fort te Kartasoera in 1741. Bijdr. T. L. en Vk., v. Ned. Ind. Nieuwe reeks, VI, 367.

Meinsma (J. J.), Geschiedenis van Kartasoera volgens de Babad in prozabewerking, door den Heer C. F. Winter Sr. Bijdr. T. L. en Vk. v. N. Ind., 4e volgr., IV, 565.

Brandes (J.), Yogyakarta. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XXXVII, 415.

De uitgave die voor het maken van het register gebruikt werd, is die van 1874. In den lateren herdruk is de tekst over de bladzijden verloopen. Daarop dient gelet te worden. De cijfers in het register gelden slechts voor den eersten druk.

De namen zijn gerangschikt volgens het Javaansche alphabet, en getranscribeerd op een wijze, die wel geen toelichting meer vereischen zal (*c*, *j* en *ñ* voor de rij der palatalen; *ṭ*, *ḍ* en *ṇ* voor die der lingualen; en *y* voor j, om deze van *j* = dj te onderscheiden).

Van hoofd- of groote letters in den Javaanschen trant was daarbij natuurlijk in het geheel geen sprake. Ten opzichte van het toepassen er van volgens een Europeesche methode, dient opgemerkt dat daarbij de eenvormigheid niet altijd is gehandhaafd. Waar dit uit voortsproot is duidelijk. Omschrijvingen en titels, die als zoodanig geen hoofdletter verdienen, treden herhaaldelijk op in de plaats van een eigennaam, ja worden herhaaldelijk als eigennaam gebruikt, en zouden in het laatste geval haar juist moeten hebben. Het is niet altijd mogelijk een juiste grens te trekken, en dit substitueeren zou men het haast kunnen noemen, heeft even goed plaats bij personen van zeer lagen rang als bij hooger of hoogstaanden. Plaatsnamen op hun beurt zijn herhaaldelijk afgeleid bijv. van riviernamen, ook dezen wel eens van plaatsnamen, men zou haast gedwongen zijn om alle geographische termen met een hoofdletter te gaan schrijven. Evenmin als dit wenschelijk is bij titels, wanneer er niets dan een rangbenaming is bedoeld, evenmin gaat dat aan bij die aardrijkskundige uitdrukkingen, waarvan de meesten, zoo goed als die titels, door de Javanen nog verstaan en als gewone woorden gebruikt worden, zoodat zij ook in die samengestelde namen hun nog duidelijk zijn, en zij ze als zoodanig ook nog voelen, vaak ook door andere woorden van gelijke beteekenis vervangen, vertalen zou men kunnen zeggen.

Dit laatste speelt bijv. de Javanen een zeer groote rol. Op het stuk van synonymiek, die bij hen zeer sterk ontwikkeld is, zijn zij ware virtuoozen, en mettertijd zal men dan ook zien tot welke belangrijke ontdekkingen men komt, vooral wat de namen van de oudere perioden hunner geschiedenis betreft, als men daarop behoorlijk is gaan letten.

Anderdeels heeft die synonymiek op den duur aanleiding gegeven tot differentiatie. Zooveel mogelijk is bij het samenstellen van dit register op beiden

gelet, zóó dat deze gerangschikte lijst van eigennamen in de eerste plaats een klapper zal zijn op het gedeelte van de Babad in de genoemde uitgave vertegenwoordigd. Dit sluit daarom intusschen niet uit, dat het zeer wel mogelijk is dat nadere bestudeering van de Babad zal uitwijzen, dat de samensteller niet altijd juist vereenigd of geplitst heeft, gevallen van dieper liggende eenheid, waarbij volgens de voorstelling van de Babad op de betrokken plaatsen werkelijk andere personen bedoeld worden, en dus de eenheid niet meer wordt gevoeld, buitengesloten.

Op krama en ngoko behoefde bij het samenstellen van de lijst niet altijd in de puntjes gelet te worden. Door de bank is, waar de uitdrukking verschillend gegeven werd, aan het ngoko de voorkeur geschonken, daartegenover zal men er ook vinden, bepaaldelijk als de zegswijze in dien vorm constant is, of zoo goed als constant, men denke aan het gebruik van krama-woorden om het krama-inggil aan te vullen, welke in hun krama-uiterlijk zijn opgenomen. Het is te hopen, dat de keuze steeds zoo is uitgevallen, dat zij ten gemakke van den gebruiker van de lijst zal strekken.

Afgeleide eigennamen zoeke men, evenals de samengestelden, op den vollen vorm of het volle complex. Slechts bij reduplicatie, aan het begin van den naam, is daarvan afgeweken. In zulk een geval late men de reduplicatie vallen, en zoeke men op het stamwoord. Dit geschiedde niet uit willekeur, maar omdat men namen van dezen vorm nu eens met, dan weer zonder reduplicatie tegenkomt.

Afwijkende spellingen en veelvormigheid van schrijfwijze geven bij het gebruiken van de volgorde van het Javaansche alphabet, en de gewoonte de vokalen eerst in tweeder instantie te tellen, zooals hier is geschied, betrekkelijk zeer weinig gevallen, dat een naam op meer dan een plaats vermeld zou moeten worden. Mocht hier of daar ten opzichte van eenvormigheid van spelling het register te kort schieten, men duide het den verzamelaar niet al te zeer euvel, de gewoonte zulke spellingen telkens en telkens weer naast elkander gebruikt te zien, maakt den lezer langzamerhand op dit punt ziende blind.

Waar een persoon meer dan een naam heeft gedragen, is in dit register alles omtrent hem vereenigd onder den laatsten naam, dien hij voerde. De weg tot dien naam wordt steeds aangewezen door een verwijzing bij de andere namen, die ieder op de vereischte plaatsen in de lijst voorkomen.

Onder het hoofd Regenten zijn de regentschappen niet alphabetisch, maar in afdeelingen geographisch geplaatst; waar men daar ** in de opsomming aantreft, is in den tekst de betrokken persoon niet met name genoemd.

Voorts dient nog opgemerkt te worden, dat uit den aard der zaak slechts gesproken wordt van Mangkurat I, Mangkurat II, Mangkurat III, Mangkurat IV, en niet van Tĕgal Wangi, Pangeran adipati anom of Mangkurat, Mangkurat Mas, Sunan Prabu. Men moet die bijnamen wel kennen, maar het zijn slechts bijnamen; allen droegen zij den naam Mangkurat, die in waarde, behoudens voor zoover het spraakgebruik er later onderscheid tusschen gemaakt heeft, overeen-

komt met of gelijk is aan Pakubuwana en Mangkubuwana, om hier ook niet te gewagen van Mangkunĕgara en Pakualam.

Daar het een zeker gemak kan geven, zij hier nog vermeld, dat de tekst in de proza-omwerking in drie stukken is verdeeld, bl. 1—222, bl. 223—482, en bl. 483—688.

In het eerste stuk loopt het verhaal tot kort na het aanvaarden van de regeering door Sultan Agung.

Het tweede stuk behandelt de verdere regeering van Sultan Agung, en die van Mangkurat I (Tĕgal Wangi) en Mangkurat II (Pangeran Adipati Anom, Mangkurat).

Het derde die van Mangkurat III (Sunan Mas, Mangkurat Mas), Pakubuwana I (Pugĕr) en Mangkurat IV (Sunan Prabu), die van den laatsten vorst tot in het jaar 1723 A. D.

Hieruit kan men eenigszins de verdeeling van het behandelde over den tekst nagaan. In bijzonderheden is dit zeker verder gemakkelijk met het register uit te vinden.

Herhaaldelijk geeft de tekst bij de feiten, die hij vermeldt, ook jaartallen.

Daar ook dezen gezamentlijk een zeker overzicht geven, volgen zij hieronder, opgelezen volgens de volgorde der bladzijden, waarop men ze aantreft, en zooals zij daar voorkomen. Een nader onderzoek of er ook fouten in schuilen, is niet ingesteld. Het jaar A. D. naast het Javaansche is de meest waarschijnlijke parallel van de cijfers, die aangetroffen werden.

Bl.	A. J.	A. D.	Omschrijving van het gebeurde.
81	1453		Dood van Sunan Parwata.
102	1471		Dood van Arya Panangsang.
114	1532	1611	Pamanahan in Mataram.
121	1503	1583	Pajang krijgt den sultanstitel.
124	1533	1612	Dood van Pamanahan.
201	1509	1588	De kuṭa bacingah gebouwd.
208	1551	1629	Verovering van Paṭi.
209	1552	1630	Dood van Panĕmbahan Senapati.
217	1565	1643	Dood van Panĕmbahan Krapyak.
227	1568	1646	Wirasaba veroverd.
241	1570	1648	Paṭi veroverd.
255	1571	1649	Batavia te vergeefs belegerd. Het gezantschap daarna.
259	1578	1655	Dood van Sultan Agung.
270	1578	1655	Dood van Ratu Malang.
277	1594	1671	Uitbarsting van de Mĕrapi.

305	1599	1676	Dood van Pangeran Purbaya.
313	1600	1677	Vlucht van Mangkurat I.
353	1601	1678	Verovering van Kĕḍiri door Mangkurat II.
380	1604	1681	Ontmoeting van Mangkurat II met Pugĕr.
481	1623	1699	Huwelijk van Pang. adip. anom met Raden Impun.
482	1625	1701	Dood van Sindurĕja, den patih.
482	1627	1703	Dood van Mangkurat II.
502	1628	1704	Pugĕr verlaat het rijk.
520	1629	1705	Pakubuwana I (Pugĕr) wordt koning.
529	1629	1705	Mangkurat III verlaat Kartasura.
554	1630	1706	Knòl tegen Surapati.
560	1631	1707	Pasuruhan veroverd.
566	1632	1708	Mangkurat III te Batavia gebracht.
575	1633	1709	Dood van Dipati Jangrana van Surabaya.
577	1634	1710	De moskee van Dĕmak hersteld.
578	1639	1715	Mas Damar huwt.
598	1643	1718	Nederlaag bij Soerabaya.
633	1643	1718	Dood van Pakubuwana I.
680	1645	1720	Dood van Arya Mataram.
684	1646	1721	Vlucht van Purbaya, enz. naar Lumajang.

Moet het voorafgaande dienen om het register en de proza-bewerking, voor zoover zij is uitgegeven, nader toe te lichten, daartoe kan ook nog medewerken wat men achter het register nog als bijlagen vindt. De strekking daarvan gaat evenwel verder, want het eerste stuk, daar medegedeeld, is een inhoudsopgave van (een andere versie of verbatie van) de Babad Tanah Jawi, doorloopende tot aan het contract van Verijssel (1743 A. D.), en dus veel meer gevende dan de gedrukte tekst, waarover het register gaat, en het daarop nog volgende spreekt zelfs van den tijd Pakuḥuwana VII.

Bedoelde inhoudsopgave werd ontleend aan een handschrift van het Bataviaasch Genootschap, nl. Jav. hds. no. 71, zie den Catalogus van de Maleische, Javaansche en Kawi handschriften van Dr. A. B. Cohen Stuart, achter den eersten vervolg-catalogus der boeken van het Bat. Gen. v. K. en W., 1872. De daar gegeven titel, Babad Kartasoera, is ontleend aan het tweede gedeelte van het boek, dat over Kartasura handelt. Het is intusschen bekend, dat Surakarta eerst in 1746 gesticht werd, en deze babad geeft dus de periode van Kartasura niet in zijn geheel. De drie laatste jaren van den Kartasuraschen tijd, 1743—1746, worden erin gemist. Een beter afgerond geheel zou men hebben gehad, als ook dezen er nog in besproken waren geworden, en alsdan zou deze babad ook direct zich aangesloten hebben aan de zoogenaamde Babad Mangkubumi (Mangkubumen, Giyanti), die met de stichting van de latere residentie, Surakarta, begint. Op de gewone

wijze zal beneden de tekst naar zijn uiterlijk gekenschetst worden, vóór dat de inhoudsopgave gegeven wordt.

Het andere stuk, ontvangen van den Heer G. P. Rouffaer, is van een geheel anderen aard, in vele opzichten minder vertrouwbaar, in andere daarentegen niet minder leerzaam. Het belangrijkste gedeelte is zonder twijfel dat, hetwelk handelt over de inrichting van kraton en rijk tijdens Pakubuwana II. Zonder twijfel is dit grootendeels uit de Babad Tanah Jawi en de Babad Giyanti opgelezen, of bewerkt onder raadpleging daarvan. Het stuk, dat den titel Sĕrat Pustaka Raja Puwara (1) draagt, zou dan ook een uittreksel zijn uit de Sĕrat Babad Sĕngkala agĕng, waarmede wel niets anders bedoeld kan zijn dan Babad Tanah Jawi (in welken vorm dan ook), met de vervolgen er op, die niet daarom „groot" heet, omdat deze meer aan feiten zou bevatten, dan de andere versies, een quaestie, waarover in Pararaton, bladz. 178, gehandeld is. Beter dan uit eenig ander stuk, dat tot nog toe publiek gemaakt werd, kan men er uit leeren hoe kraton en rijk ingericht en verdeeld waren, en van het gedeelte over de regeering van Pakubuwana II loopende, volgt er op het stuk zelf, beneden dan ook nog een dubbele klapper, 1° op de namen der afdeelingen, waarbij men Valentyn, Oud en Nieuw-Oostindien, IV, 1e stuk; Hartingh's Memorie (in de Jonge, Opkomst, X, 330—375), en J. A. van den Broek, Oud-Oost Indië, de erfenis der Kompagnie, Haarlem 1893, 8°, vergelijke, en 2° op de namen der personen er in voorkomende.

Het spreekt van zelf dat wat men in het eerste gedeelte van de Pustaka Raja Puwara aantreft door redeneering, om niet te zeggen phantaseering, verkregen werd. Daarop wijst reeds het naast elkander opgeven van de jaartallen in zonnejaren en in maanjaren, maar evenzeer als de goede bronnen den vervaardiger voor den ouden en ouderen tijd ontbraken, had hij ze wel tot zijne beschikking voor de dichterbij gelegen perioden. En al mag hij fouten gemaakt hebben, hier en daar lacunen hebben aangevuld, waar de babad de gegevens niet verstrekte, daarbij kan hij ook uit andere vertrouwbare bronnen hebben geput, wat over het algemeen een kennismaking met het geheel wenschelijk maakt, en een bestudeering en beschouwing ervan aanbevelenswaardig.

Werd zooeven gezegd, dat goede bronnen voor den ouderen tijd den vervaardiger van het stuk ontbraken, er moet daarbij op gewezen worden dat in het gedeelte over Majapahit zonder twijfel gebruik gemaakt is van de zoogenoemde Sĕrat Raja Kapakapa, die tot nog toe slechts opgedoemd is in nieuwere vormen, bijv. een tekst in Asmarandana en een andere in Ḍanḍanggula, waarnevens ook een nog jongere prozabewerking bestaat, die Sĕrat Wadu aji getiteld is. Eigentlijk is de inhoud niet anders dan eene opsomming van verschillende titels met eenige omschrijving, in een zeker aantal strophen, niet zeer talrijk. Maar

(1) De Pustaka Raja Puwara door Rangga Warsita ontworpen als vervolg op zijn Pustaka Raja Purwa is een ander boek, daarvoor zie men slechts Poestâkârâdjâ poerwâ, Jogjakarta 1884, I, bl. 30 en volgg.

deze tekst, hoezeer in bijzonderheden niet zoo maar aan te nemen als in alle deelen juist en te vertrouwen, als vertegenwoordiger van een boek van dien naam, dat eertijds werkelijk eens bestaan moet hebben, moet toch de traditie omtrent den inhoud van dat geschrift nog behoorlijk leveren, want het blijkt uit eene passage van de Nâgarakrĕtâgama, het lofdicht op Hayam wuruk van Prapañca, dat het werkelijk over rangen en de daaraan verbondene verplichtingen liep. Zang LXXXV van dat gedicht luidt namelijk:

tanggalning cetra tekang balagaṇa pulung ratyâhĕm apupul,
mantri mwang taṇḍa len gusti sahana nguniweh wadwâ haji tumut,
milwang mantryatuha mwang juru buyut atawâ wwang ring parapurî,
astam sang kṣatriya wiku haji karuhun sakweh dwijawara,
dóning ahöm ri tan lamlamani sabala sang çrî nâtha ring ulah,
kapwânût tâjaring râja kapakapa sang angkĕn cetra winaca,
haywângambah ri tan lakwanika manĕkĕteng wastrâdyaraṇa,
dewaswâdinya tâtan purugĕn ika maran swastâng purasabhâ.

Met de maand Cetra begon het jaar. Op den eerste van die maand werd er tijdens de regeering van Hayam wuruk een algemeene ambtenarenvergadering gehouden, waarop de Raja Kapakapa werd voorgelezen, opdat een ieder zijn plichten en rechten goed zou kennen, en daar niet buiten gaan zou. Zoo iets leveren de nieuwe Raja Kapakapa ons ook.

Tot voldoende duidelijkheid worden daarom verder achter de klappers op het genoemde gedeelte van de Pustaka Raja Puwara, ook nog de Raja Kapakapa, in Asmarandana en in Ḍanḍanggula, en de Sĕrat Wadu aji medegedeeld. Genoemde tekst in Ḍanḍanggula wordt steeds gevonden achter dien in Asmarandana, maar zou ouder kunnen zijn dan deze. Over het algemeen verdient het de aandacht, dat voor de oudere nieuw-Javaansche stukken, voornamelijk van zedekundigen aard of ethischen inhoud, steeds de Ḍanḍanggula (= Artati) is gebruikt, en voor andere concepties van didactische strekking zou men aan deze maat dus ook de voorkeur hebben kunnen schenken. Op zich zelf intusschen kan het gebruikt zijn van de Ḍanḍanggula het bewijs van hoogere oudheid nog niet leveren, en betwijfelen mag men het althans, dat zelfs deze redactie, zooals zij ons toegankelijk is, tot een zoo hooge oudheid als Majapahit terug zou gaan, ook al komt het steeds meer en meer uit, dat het Javaansch reeds in dien tijd niet meer was wat men oud-Javaansch pleegt te noemen. Ook deze redactie in Ḍanḍang gula maakt den indruk in veel jongeren tijd te zijn opgesteld, en het Javaansch dien van modern, al is het dat ook niet in den uitersten graad. Desniettemin doet zij zich door haren inhoud als ouderwetscher voor dan de versie in Asmarandana. Men lette slechts op den titel *mañcanĕgara* voor den (opper) *patih*, vgl. Pararaton, i. v., en hetgeen men aantreft in het begin van de Pûrwâdhigama, een geschrift, naar waarschijnlijkheid van den Majapahitschen tijd dagteekenende, zie Groeneveldt, Cat. der arch. verz. Bat. Gen., 1887, bl. 369 noot, nl. *nihan pra-*

tyeka sang bhujangga çiwâ pinakasthâwira ring nâgara, sang kumĕmit mamangku sang hyang adhigama çâstrasâroddhrĕta, lwirnira sang pinakaprabhrĕti, sang ârya dharmâdhyakṣa, lyan sangke sira wwalu kwehnya, ndyata, sang ârya tirwan, sang ârya kaṇḍamuhi, sang ârya pamwatan, sang ârya pañjang jiwa, sang ârya manghuri, sang ârya jambi, sang ârya lekan, sang ârya tangar, ndah samangkana lwirning linggihnira, kapwa bhujangga haji sira kabeh, yekâ mangharĕp linggih ring nâgara ngaranira. De *arya jamba* en de *arya leka* zijn in de Ḍaṇḍanggula versie twee functionarissen, evenals in dit citaat (*ârya jambi* en *ârya lekan*), maar in de redactie in Asmarandana tot een persoon versmolten, *tĕgĕse kang jambaleka*, waartegenover echter staat, dat in beiden de *dĕmang* op den *tumĕnggung* volgt, terwijl de Pararaton zegt *sor tumĕnggung dening dĕmung samangka.* Ook *wirasinga, wiraraja, singasari* en *pamotan* herinneren onwillekeurig en levendig aan dat boek, en geven in het verband, waarin zij hier voorkomen, naar het schijnt den sleutel voor het toepassen van deze en dergelijke uitdrukkingen in de namen der pangeran's, bijv. in de Mataramsche periode. De meeste Javaansche namen toch zijn, zooals reeds meer dan eens gezegd is, titelnamen, dat zijn namen, die een vast ambt aanduiden en daarbij dan ook schijnen te behooren, wijzigingen en onwillekeurig verloopen daarbij niet buitengesloten zijnde. Een in 't oog loopend voorbeeld daarvan schijnt dan ook te zijn het *suratani* van de Raja Kapakapa, *bubuhanira, anglĕpaskĕn kagungane, lan angrĕksa kaḍatun*, of *nglĕpasken kagungan aji, lan rumĕksĕng purantara*, dat doet denken aan den *lurah tamtama* van Sultan Pajang, die Suratanu heette, zie het Register, waar men verder nog zie de namen Arya Tiron, Pulangjiwa en Jabaleka, bijv. Het *arya papati* van de Ḍaṇḍanggula bewerking is wel het oudere *upapati*, voornamelijk in de jongere oud-Javaansche d. w. z. midden-Javaansche wetboeken aan te wijzen.

Voor den tekst van de Raja Kapakapa is gebruik gemaakt van het handschrift van het Ned. Bijbelgenootschap no. 80 I (verzameling Gericke), voor dien van de Wadi aji (= *wadwa haji*) van een exemplaar almede ontvangen van den heer G. P. Rouffaer. Ook bij deze beiden is geen sprake van een kritische uitgave. Daarvoor zouden meer handschritten toegankelijk moeten zijn, vooral met het oog op die plaatsen, waar men tot wijziging zich zeer geneigd zou gevoelen, maar door wegneming van de moeielijkheid, deze allicht niet zou oploosen, maar wel verduisteren.

Ten slotte vindt men op de laatste bladzijde eene opsomming van de door Hollanders naar Mataram gedane hofreizen, daar deze stukken vooral in verband met de Babad, als hoogstbelangrijk te beschouwen zijn. Of de gegeven lijst niet nog voor aanvulling vatbaar zou zijn, moet aan anderen ter beoordeeling worden overgelaten. Waaruit zij werd saamgelezen, en waar men er het noodige over vinden kan, blijkt uit de verwijzingen, waarbij te voegen is Javaansche Reijse, gedaan van Batavia over Samarangh na de Koninckleijcke Hoofdplaats Mataram,

door de Heere N. N. in den Jare 1656; waar inne den wegh uit Samarangh na Mataram, mistgaders de Zeden, Gewoonten en Regeringe van den Sousouhounan, Grootmachtigste Koninck van 't Eyland Java nauwkeurig worden beschreven, Tot Dordrecht, Anno 1666, 4°, twee stukken, die ook gedrukt werden in Bijdr. T. L. en Vk. van Ned. Indië, IV, bl. 302 en volgg., en in quintessence teruggevonden worden bij Valentijn, Oud- en nieuw Oost-Indiën, IV, 1e stuk, bl. 30. Over „een hofreis naar Mataram om en bij het jaar 1648 A. D.," door lieden van Bantĕn, vindt men eene mededeeling in Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII, 387.

J. BRANDES.

Dipapraja om een eind te maken aan het ernstig gemeende gevecht tegen Wiranĕgara voor Pasuruhan 444; zendt bericht van het gebeurde naar Kartasura. 447; Mangkurat II zegt den adipati, dat hij zich aan hem houden moet, 447; wordt van Pasuruhan teruggeroepen, 457; hij moet doen of hij verslagen is door Surapati 457; krijgt van Mangkurat II, Ratu wetan, een gewezen vrouw van hem, de prinses van Giri, 458; een zijner vrouwen door Mangkurat III verkracht, Raden ayu Pakuwati, 496; zendt naar Jangrana van Surabaya 497; gaat met hem tot Pugĕr, 497; verlaat Kartasura met voorkennis van Mangkurat III, 500; verovert Madura, 510; Jangrana komt bij hem, 510; schrijft aan Surapati, 511; zendt Jangrana naar Surabaya, 512; zoons van hem zijn Sasradiningrat en Suradiningrat, dezen zendt hij met de troepen over land, terwijl hij zelf over zee naar Sĕmarang gaat, 512; komt te Sĕmarang, 519; roept Pangeran Pugĕr tot koning uit, 520; wordt Panĕmbahan Cakraningrat 521; en wĕdana van de bupati pasisir en Madura, 521; bij Pakubuwana's I troonsbestijging, 521; trekt met Pakubuwana tegen Salahtiga, 534; wordt gezonden om Mangkurat III na de verovering van Kartasura verder te vervolgen, 548; met Knol tegen Wiranĕgara gezonden, 553; zendt Purbaya bericht, dat men verloren heeft, 555; tegen Surapati's zonen gezonden, 558; wordt op den terugreis ziek en sterft te Kamal, 562; te Sampang begraven, 562; zijn gebied wordt verdeeld onder zijn zoon Sasranĕgara, onder den naam Pangeran Cakraningrat, en zijn twee kleinzoons Suryawinata en Sasrawinata, 567.

C a k r a n i n g r a t (Pangeran—), *Sasranĕgara*, zoon van Panĕmbahan Cakraningrat van Madura, volgt zijn vader op over een derde van Madura met den naam Pangeran *Cakraningrat*, 567; Cakrajaya zendt om hem, 601; opstand op Madura, 601; zijn schoonzoon Arya Dikara is tegen hem opgestaan, 601; zendt zijn broeder Suradiningrat tegen hem, 601; verneemt den afval van Suradiningrat, 602; zendt om hulp naar Bali, 603; zijn volk verloopt, hij wil zich overgeven, 603; komt aan boord van het schip van kapitein Kartas, deze kust zijn vrouw, hij steekt hem overhoop, 604; wordt daarna met zijn kinderen gedood, 604; zijn hoofdvrouw en kleine kinderen naar Surabaya gebracht, 604; hij wordt opgevolgd door Raden Suradiningrat onder den naam Cakradiningrat, 605.

C a k r a n i n g r a t (pangeran—). *Suradiningrat* (raden—), zoon van Panĕmbahan Cakraningrat van Madura, en broeder van Cakraningrat (=Sasranĕgara), 512; krijgt van Pakubuwana I bevel het leger van Mangkurat III bij Dĕmak te verslaan, 522; wordt door Pakubuwana I tegen Salahtiga gezonden, 533; wordt door zijn broeder Cakraningrat tegen Arya Dikara van Pamĕkasan gezonden, 601; wil Cakraningrat verdringen, 602; zendt bericht aan Brikman en Cakrajaya, dat Cakraningrat wil afvallen, 602; krijgt bevel hem te vatten, 602; verovert de kuta Madura, 604; volgt onder den naam *Cakraningrat* zijn broeder Pangeran Cakraningrat (Sasranĕgara) op, 605; krijgt bevel Dewa Kĕtut op Madura te verslaan, 618; vraagt om zijn broeder Raden Cakranĕgara te mogen zenden, 618; krijgt

Sampang (bupati —), zie Cakraningrat.

BIJLAGE I.

OVERZICHT EN INHOUDSOPGAVE VAN EEN BABAD TANAH JAWI, LOOPENDE TOT 1743 A. D.

Bat. Gen., Jav. hdss. no. 71, folio, 2 dln (630 + 588 bldz.).

De datum, in de eerste strophe voorkomende: Jumungah Lĕgi Kulawu 9 Mulud X Ehe 1764 (A. Jav.), windu Kulawu, beantwoordt aan Vrijdag 24 Juni 1836 A. D.

Begin van den tekst.

[illegible]

[illegible]

Slot van den tekst.

[illegible]

Begin der zangen.

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible] (**Pajajaran**).
9. [illegible]
10. [illegible] (*Sakeṇḍer*, 10—23).
11. [illegible]
12. [illegible]
13. [illegible]

14. [illegible]

15. [illegible]

16. [illegible]

17. [illegible]

18. [illegible]

19. [illegible]

20. [illegible]

21. [illegible]

22. [illegible]

23. [illegible]

24. [illegible]

25. [illegible]

26. [illegible]

27. [illegible]

28. [illegible] **(Madjapahit).**

29. [illegible]

30. [illegible] (*Gunung sari*).

31. [illegible]

32. [illegible]

33. [illegible]

34. [illegible] **(Dĕmak).**

35. [illegible]

36. [illegible]

37. [illegible]

38. [illegible]

39. [illegible]

40. [illegible]

41. [illegible]

42. [illegible]

43. [illegible]

44. [illegible]

45. [illegible]

46. [illegible]

47. [illegible]

48. [illegible]

49. [illegible]

50. [illegible]

51. [illegible]

52. [illegible]

53. [illegible]

54. [illegible]

55. [illegible]

56. [illegible]

57. [illegible]

58. [illegible] (**Pajang**).

59. [illegible]

60. [illegible]

61. [illegible]

62. [illegible]

63. [illegible]

64. [illegible]

65. [illegible]

66. [illegible]

67. [illegible]

68. [illegible]

69. [illegible]

70. [illegible]

71. [illegible]

72. [illegible]

73. [illegible]

74. [illegible]

75. [illegible]

76. [illegible]

77. [illegible]

78. [illegible]

79. [illegible]

80. [illegible] (**Mataram**, Senapati).

81. [illegible]

82. [illegible]

83. [illegible]

84. [illegible]

85. [illegible]

86. [illegible]

87. [illegible]

88. [illegible]

89. [illegible] (Krapyak).

90. [illegible]

91. [illegible]

92. [illegible] (Sultan Agung).

93. [illegible]

94. [illegible]

95. [illegible]

96. [illegible]

97. [illegible]

98. [illegible]

99. [illegible]

100. [illegible]

101. [illegible]

102. [illegible]

103. [illegible]

104. [illegible]

105. [illegible]

106. [illegible]

107. [illegible]

108. [illegible]

109. [illegible]

110. [illegible]

111. [illegible]

112. [illegible]

113. [illegible]

114. [illegible]

115. [illegible]

116. [illegible]

117. [illegible]

118. [illegible]

119. [illegible] (Mangkurat I).

120. [illegible]

121. [illegible]

122. [illegible]

123. [illegible]

124. [illegible]

125. [illegible] (**Kartasura**, Mangkurat II).

126. [illegible]

127. [illegible]

128. [illegible]

129. [illegible]

130. [illegible]

131. [illegible]

132. [illegible]

133. [illegible]

134. [illegible]

135. [illegible]

136. [illegible]

137. [illegible]

138. [illegible]

139. [illegible]

140. [illegible]

141. [illegible]

142. [illegible]

143. [illegible]

144. [illegible]

145. [illegible]

146. [illegible]

147. [illegible]

148. [illegible]

149. [illegible]

150. [illegible]

151. [illegible]

152. [illegible]

153. [illegible]

154. [illegible] (Mangkurat III).

155. [illegible]

156. [illegible]

157. [illegible]

158. [illegible]

159. [illegible]

160. [illegible]

161. [illegible]

162. [illegible]

163. [illegible]

164. [illegible] (Pakubuwana I).

165. [illegible]

166. [illegible]

167. [illegible]

168. [illegible]

169. [illegible]

170. [illegible]

171. [illegible]

172. [illegible]

173. [illegible]

174. [illegible]

175. [illegible]

176. [illegible]

177. [illegible]

178. [illegible]

179. [illegible]

180 [illegible]

181. [illegible]

182. [illegible]

183. [illegible]

184. [illegible]

185. [illegible]

186. [illegible]

187. [illegible]

188. [illegible]

189. [illegible] Mangkurat IV).

190. [illegible]

191. [illegible]

192. [illegible]

193. [illegible]

194. [illegible]

195. [illegible]

196. [illegible]

197. [illegible]

198. [illegible]

199. [illegible]

200. [illegible]

201. [illegible]

202. [illegible]

203. [illegible]

204. [illegible]

205. [illegible]

206. [illegible]

207. [illegible]

208. [illegible] (Pakubuwana II).

209. [illegible]

210. [illegible]

211. [illegible]

212. [illegible]

213. [illegible]

214. [illegible]

215. [illegible]

216. [illegible]

217. [illegible]

218. [illegible]

219. [illegible]

220. [illegible]

221. [illegible]

222. [illegible]

223. [illegible]

224. [illegible]

225. [illegible]

226. [illegible]

227. [illegible]

228. [illegible]

229. [illegible]

230. [illegible]

231. [illegible]

232. [illegible]

233. [illegible]

234. [illegible]

235. [illegible]

236. [illegible]

237. [illegible]

238. [illegible]

239. [illegible]

240. [illegible]

241. [illegible]

Inhoudsoverzicht.

De cijfers vooraan geven de geslachten aan, die achteraan eensdeels de zangen, waarin deze tekst verdeeld is, anderdeels de strophen van die zangen.

1. [illegible]	Z.	1,	2.
2. [illegible]			
3. [illegible]			
4. [illegible]			
5. [illegible]			
6. [illegible]		1,	3.
1. [illegible]		1,	4.
2. [illegible]			
3. [illegible]			
4. [illegible]			
5. [illegible]			
o [illegible]		2,	20.
[illegible] 30 [illegible]		3,	1.
7. [illegible]		3,	6.
8. [illegible]		3,	9.
9. [illegible]			

10. [illegible] Z. 3, 9.

11. [illegible]

12. [illegible]

13. [illegible]

14. [illegible] 3, 10.

15. [illegible]

16. [illegible] 3, 11.

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible] 5

17. [illegible]

18. [illegible] 3, 12.

19. [illegible] 3, 13.

20. [illegible]

21. [illegible]

22. [illegible]

23. [illegible] 3, 14.

24. [illegible]

25. [illegible]

26. [illegible]

27. [illegible] Z. 3, 14.

28. [illegible]

29. [illegible] 3, 15.

30. [illegible]

31. [illegible]

32. [illegible]

33. [illegible] 5. 3, 16.

1. [illegible]
2. [illegible] 3, 17.
3. [illegible]
4. [illegible] 3, 18.
5. [illegible]

34. [illegible] 5. 3, 19.

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible] 3, 22.
4. [illegible]
5. [illegible]

35. [illegible] 3, 23.

36. [illegible] 3, 25.

37. [illegible]

38. [illegible] 4, 8.

1. [illegible] Z. 3, 8.

2. [illegible]

o [illegible] 3, 16.

[illegible]

39. **Pajajaran.** [illegible]

[illegible] 3, 24.

[illegible] 10, 7.

[illegible] 10, 10.

[illegible]

[illegible] 23, 31.

40. [illegible] 24, 3.

41. [illegible] 24, 4.

42. [illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible] 24, 5.

43. **Madjapahit.** [illegible]

[illegible] 28, 11.

[illegible] 28, 17.

[illegible]

[illegible] 30, 8.

44. [illegible] 31, 15.

45.	[illegible]	Z. 31,	16.
46.	[illegible]	31,	17.
47.	[illegible]		
48.	[illegible] 10.	31,	18.

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]

49.	[illegible]	40,	12.
50.	[illegible] 6.	40,	13.
o	**Demak**. [illegible]	44,	16.

1. [illegible] — 49, 2.
2. [illegible]

	3. [illegible]	Z. 49,	2.
	4. [illegible]		
	5 [illegible]	49,	3.
	6. [illegible]		
	[illegible] 2 [illegible]	49,	4.
o	[illegible]		
	[illegible]		
51.	[illegible] 7 [illegible] 6 [illegible]	57,	16.
	[illegible] 1 [illegible]	57,	17.
o	**Pajang.** [illegible]	58,	7.
	[illegible] 2		
	1. [illegible]	61,	20.
	2. [illegible]	76,	22.
52.	[illegible]	58,	11.
53.	[illegible] 7	58,	13.
	1. [illegible]		
	2. [illegible]	58,	15.
	3. [illegible]		
	4. [illegible]		
	5. [illegible]		
	[illegible] 2 [illegible]		
54.	[illegible]	62,	34.

[Javanese script] Z. 63, 17.

o **Mataram**, Senapati. [Javanese script] 80, 1.

[Javanese script]

[Javanese script] 10.

1. [Javanese script] 82, 21.

2. [Javanese script] 82, 31.

3. [Javanese script] 83, 2.

4. [Javanese script] 83, 46.

5. [Javanese script] 83, 49.

6. [Javanese script] 84, 30.

7. [Javanese script] 86, 21.

8. [Javanese script] 86, 24.

9. [Javanese script] 88, 14.
[Javanese script]

10. [Javanese script] 89, 20.

[Javanese script]

1. [Javanese script] 86, 10.

2. [Javanese script] 86, 11.

3. [Javanese script]

4. [Javanese script] 86, 12.

5. [Javanese script]

6. [Javanese script]

7. [illegible] Z. 86, 13.

8. [illegible] 86, 15.

9. [illegible]

55. **Krapyak.** [illegible] 89, 39.

[illegible] 5

1. [illegible] 91, 22.

2. [illegible] 91, 23.

3. [illegible] 91, 26.

4. [illegible]

5. [illegible]

[illegible] 1 [illegible] 91, 1.

56. **Sultan Agung.** [illegible] 92, 5.

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

[illegible] 17

1. [illegible] 92, 25.

2. [illegible] 92, 26.

3. [illegible] Z. 92, 28.

4. [illegible] 93, 5.

5 [illegible] 93, 19.

6. [illegible] 95, 15.

7. [illegible] 97, 12.

8. [illegible] 98, 1.

9. [illegible] 100, 2.

10. [illegible] 100, 23.

11. [illegible] 101, 3.

12. [illegible] 102, 26.

[illegible] 102, 33.

13. [illegible] 108, 1.

14. [illegible] 113, 4.

15. [illegible] 114, 12.

16. [illegible] 115, 1.

17. [illegible] 115, 12.

57. Mangkurat I. [illegible] 118, 31.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible] 120, 24.

2. [illegible]

3. [illegible]	Z. 120,	24.
4. [illegible]		
5. [illegible]		
[illegible] 6.	120,	25.
[illegible] 11.		
1. [illegible]	118,	21.
2. [illegible]	118,	24.
3. [illegible]	121,	21.
4. [illegible]	123,	11.
5. [illegible]	123,	13.
6. [illegible]		
7. [illegible]	123,	16.
8. [illegible]	123,	20.
9. [illegible]	123,	23.
10. [illegible]	123,	26.
11. [illegible]	123,	27.
[illegible]	124,	4.

o **Kartasura.** Mangkurat II. [illegible] Z. 125, 3.

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1, [illegible]

[illegible]

[illegible] 12,

1. [illegible] 128, 1.
2. [illegible] 129, 15.

[illegible] (*Trunajaya*). 131, 24.

3. [illegible] 132, 6.
4. [illegible] 133, 1.
5. [illegible] 137, 11.
6. [illegible] 139, 12.
7. [illegible] 140, 1.
8. [illegible] 142, 18.
9. [illegible] 143, 13.
10. [illegible] 143, 33.
11. [illegible] 148, 11.
12. [illegible] 152, 34.

o Mangkurat III. [illegible] 152, 34.

[illegible]

[illegible] — Z. 152, 34.

1. [illegible] — 153, 5.

2. [illegible]

3. [illegible] — 153, 6.

4. [illegible]

[illegible] 5[illegible]

1. [illegible] — 156, 11.

2. [illegible] — 156, 20.

3. [illegible] — 159, 20.

4. [illegible] — 161, 26.

5. [illegible] — 162, 28.

58. **Pakubuwana I.** [illegible] — 164, 1.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible] — 164, 17.

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible] — 164, 18.

6. [illegible]

[illegible] 43[illegible]

1.	[illegible]	Z. 165,	1.
2.	[illegible]	165,	10.
3.	[illegible]	165,	21.
4.	[illegible]	166,	27.
	[illegible]	166,	35.
5.	[illegible]	171,	1.
6.	[illegible]	171,	19.
7.	[illegible]	171,	21.
8.	[illegible]	171,	30.
9.	[illegible]	176,	1.
10.	[illegible]	176,	18.
11.	[illegible]	177,	21.
12.	[illegible]	178,	1.
13.	[illegible]	178,	12.
14.	[illegible]	181,	26.
15.	[illegible]	182,	1.
16.	[illegible]	182,	2.
17.	[illegible]	182,	5.
18.	[illegible]		

19.	[illegible]	Z. 182,	5.
20.	[illegible]		
21.	[illegible]	182,	6.
22.	[illegible]	182,	7.
23.	[illegible]		
24.	[illegible]		
25.	[illegible]	182,	8.
26.	[illegible]	182,	9.
27.	[illegible]	182,	13.
28.	[illegible]	182,	15.
29.	[illegible]	182,	18.
30.	[illegible]	182,	20.
31.	[illegible]	182,	21.
32.	[illegible]		
33.	[illegible]	182,	22.
34.	[illegible]	182,	34.
35.	[illegible]	183,	1.
36.	[illegible]	183,	37.
37.	[illegible]	185,	1.
38.	[illegible]	185,	5.
39.	[illegible]	185,	13.
40.	[illegible]	187,	1.

41. [illegible] Z. 187, 26.

42. [illegible] 188. 38.

43. [illegible] 188, 41.

59. **Mangkurat IV.** [illegible] 189, 16.

[illegible]

1. [illegible] 202, 12.

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]
[illegible] 202, 13.

5. [illegible]

6. [illegible]

7. [illegible] 8 [illegible]

8. [illegible]

9. [illegible]

10. [illegible]

11. [illegible] 202, 15.

[illegible] 21

1. [illegible] 191, 1.

2. [illegible] 192, 16.

3. [illegible] 192, 11.

4. [illegible] 192, 20.

5. [illegible] Z. 194, 6.

6. [illegible] 195. 9.

7. [illegible] 196, 16.

8. [illegible] 196, 18.

9. [illegible] 196, 21.

10. [illegible] 197, 15.

11. [illegible] 197, 23.

12. [illegible] 198, 5.

13. [illegible] 198, 16.

14. [illegible] 198, 19.

15. [illegible] 198, 20.

16. [illegible] 198, 22.

17. [illegible] 200, 1.

18. [illegible] 201, 17.

19. [illegible] 202, 3.

20. [illegible] 202, 8.

21. [illegible] 202, 10.

57. **Pakubuwana II.** [illegible]

[illegible] 2. [illegible]

[illegible] Z. 203, 1.

[illegible]

[illegible] 203, 9.

1. [illegible] 206, 3.

2. [illegible]

3. [illegible]

[illegible] 48.

1. [illegible] 207, 14.

2. [illegible] 207, 17.

3. [illegible] 208, 11.

4. [illegible] 208, 19.

5. [illegible] 208, 24.
   [illegible]

6. [illegible] 210, 10.
   [illegible] 212, 4.
   [illegible]

7. [illegible] 213, 11.

8. [illegible] 213, 10.

9. [illegible] 213, 11.

10. [illegible]

11. [illegible] 213, 16.

12.	[illegible]	Z. 213,	20.
13.	[illegible]	214,	3.
14.	[illegible]	214,	11.
15.	[illegible]	215,	12.
16.	[illegible]	215,	21.
17.	[illegible]	2 6,	8.
18.	[illegible]	218,	13.
19.	[illegible]	218,	18.
20.	[illegible]	218,	21.
2 .	[illegible]	218,	25.
22.	[illegible]	222,	10.
23.	[illegible]	223,	1.
24.	[illegible]	224,	12.
25.	[illegible]	224,	31.
26.	[illegible]	225,	16.

[illegible]

27. [illegible] Z. 227, 11.

[illegible]

28. [illegible] 228, 2.

29. (*Mangkurat V = Sunan kuning Mas Garĕṇḍi*). [illegible] 229, 1.

[illegible]

30. [illegible] 233, 14.

[illegible]

31. [illegible] 234, 1.

[illegible]

32. [illegible] 234, 7.

[illegible]

33. [illegible] 235, 14.

[illegible]

[illegible]

34. [illegible] Z. 237, 5.

35. [illegible] 238, 3.

36 [illegible] 238, 6.

37. [illegible] 238, 7.

[Javanese script]

38. [Javanese script] — Z. 238, 15.

39. [Javanese script] — 238, 22.

40. [Javanese script] — 238, 28.

41. [Javanese script] — 239, 15.

[illegible]

42. [illegible] — Z. 240, 1.

43. [illegible] — 240, 13.

44. [illegible] — 240, 19.

[illegible]

45. [illegible] Z. 241, 8.

[illegible]

[illegible]

46. [illegible] Z. 241, 14.

[illegible]

47 [illegible] 241, 18.

[illegible]

48. [illegible] 241, 24.

[illegible]

[illegible]

SĔRAT PUSTAKA RAJA PUWARA.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦭꦤꦱ꧀ꦠꦸꦩꦼꦁꦒꦸꦁꦒꦸꦁꦏꦭꦤ꧀ꦱꦥꦶꦭ꧉ ꦱꦩꦤ꧀ꦢꦶꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦲꦚ꧀ꦗꦼꦁꦲꦤ꧀ꦢꦺꦤ꧀ꦢꦺꦤ꧀ꦢꦺꦤ꧀ꦒꦸ

ꦥꦔꦒꦺꦁꦥꦔꦼꦥꦼꦁꦒꦮꦶꦤꦔꦸꦤꦼꦏ꧀ꦲꦚ꧀ꦗꦼꦤꦼꦁꦱꦶꦥꦸꦢ꧀ꦢꦩꦼꦭ꧀ꦱꦭꦸꦢꦢꦶꦁꦢ꧉

꧓ ꧅ ꦲꦶꦁꦏꦁꦮꦸꦭꦤ꧀ꦠꦶꦁꦏꦺꦴꦱꦶꦁꦮꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦼꦗꦼꦲꦶꦭꦸꦲꦸꦫꦸꦁꦲꦸꦭꦸꦲꦸꦭꦸꦂ ꦏꦭꦱꦲꦸꦫꦸꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦤꦺꦴꦁꦒꦶꦲꦶꦁꦏꦸꦂ

ꦧꦸ꧇꧑꧐꧐꧐꧐꧇ ꦱꦏꦧꦼꦃꦠꦲꦸꦤ꧀ꦏꦭꦤ꧀ꦱꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦲꦶꦁꦤꦶꦁꦒꦶꦤ꧀ꦢꦼꦁꦔꦸꦥꦢꦶꦤꦶꦁ

ꦤꦼꦒꦫꦶꦫꦶꦠ꧀ꦏꦶꦁꦏꦁꦲꦶꦭꦼꦤ꧀ꦢꦶꦮꦺꦴꦤ꧀ꦤꦼꦁꦲꦶꦁꦢꦶꦥꦸꦃ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦠꦸꦩꦼꦏꦱꦶꦁꦔꦸꦤꦶꦁ

ꦭꦸꦱ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦢꦼꦂꦲꦶꦁꦏꦸꦤ꧀ꦠꦸꦫꦸꦭꦶꦤ꧀ꦢꦶꦒꦸꦁꦒꦸꦁꦥꦸꦲ꧉

꧔ ꧅ ꦥꦸꦤꦶꦏꦺ꧈ ꦏꦭꦱꦲꦸꦫꦸꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦤꦺꦴꦁꦒꦶꦲꦶꦁꦏꦸꦂꦧꦸ꧇꧑꧐꧐꧐꧐꧇ ꦱꦏꦧꦼꦃ

ꦠꦲꦸꦤ꧀ꦏꦭꦤ꧀ꦱꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏ꧉

꧕ ꧅ ꦤꦒꦫꦏꦭꦤ꧀ꦠꦤ꧀꧈ ꦏꦭꦱꦲꦸꦫꦸꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦤꦺꦴꦁꦒꦶꦲꦶꦁꦏꦸꦂꦧꦸ꧇꧘꧐꧐꧐꧇ ꦱꦏꦧꦼꦃ

ꦠꦲꦸꦤ꧀ꦏꦭꦤ꧀ꦱꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦔꦸ꧈ ꦏꦭꦱꦥꦸꦤꦶꦏ꧈

ꦤꦒꦫꦶꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦁꦏꦸꦠꦸ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦁꦥꦸꦭꦸꦲꦸꦤ꧀ꦢꦶꦩꦼꦁꦏꦸꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏ

ꦭꦶꦁꦥꦸꦤꦶꦁꦢꦸꦥꦸ꧉

꧗ ꧅ ꦥꦸꦤꦶꦏꦺ꧈ ꦏꦭꦱꦲꦸꦫꦸꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦤꦺꦴꦁꦒꦶꦲꦶꦁꦏꦸꦂꦧꦸ꧈ ꦱꦏꦧꦼꦃꦠꦲꦸꦤ꧀

ꦏꦭꦱꦲꦸꦫꦸꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦤꦺꦴꦁꦒꦶꦏꦸ꧇꧗꧐꧐꧐꧇ ꦱꦏꦧꦼꦃꦠꦲꦸꦤ꧀꧈ ꦏꦭꦱ

ꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦢꦶꦥꦸꦃ꧈ ꦱꦩꦤ꧀ꦢꦶꦩꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸ

ꦏꦸꦤꦶꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁ꧉

꧘ ꧅ ꦥꦸꦤꦶꦏ꧈ ꦏꦭꦱꦲꦸꦫꦸꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦤꦺꦴꦁꦒꦶꦲꦶꦁꦏꦸꦂꦧꦸ꧇꧖꧐꧐꧐꧇ ꦏꦭꦱꦤꦶꦁꦏꦸ

ꦠꦲꦸꦤ꧀ꦏꦭꦱꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁ

ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏ꧈ ꦱꦩꦤ꧀ꦢꦶꦩꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸꦤꦶꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁ

ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏ꧉

꧙ ꧅ ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏ꧈ ꦏꦭꦱꦲꦸꦫꦸꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦤꦺꦴꦁꦒꦶꦲꦶꦁꦏꦸꦂꦧꦸ꧇꧓꧑꧐꧐꧐꧇ ꦱꦏꦧꦼꦃ

ꦏꦭꦱꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏ꧈ ꦱꦩꦤ꧀ꦢꦶꦩꦤ꧀ꦢꦸꦏꦸ

ꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦸꦤꦶꦏꦶꦤꦶꦏꦸꦤꦶꦁꦏꦸꦭꦶꦁꦏꦼꦤ꧀ꦢꦼꦁꦲꦶꦁꦏꦁ꧉

꧘ ꧋ꦏꦭꦶꦮꦺꦴꦤ꧀ꦢꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦫꦶꦁꦒꦃꦱꦏꦸꦏꦸꦃꦲꦤꦺꦴꦁꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦿꦗꦤ꧀꧇꧗꧐꧐꧐꧇ꦕꦕꦃ ꦲꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦶꦤ꧀ꦝꦃꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦶꦤꦼꦏꦮꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦁꦲꦶꦁꦥꦸꦤꦠꦸꦫ꧀ꦱꦶꦥꦃꦤꦥꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦢꦤ꧀꧈ ꦱꦺꦭꦤ꧀ꦲꦚ꧀ꦕꦺꦴꦧꦱꦺꦴꦧ꧀ꦝꦺꦴꦠꦸꦏꦶꦭꦤ꧀ꦥꦿꦗꦤ꧀꧉

꧙ ꧋ꦥꦤꦶꦏꦂꦱꦺꦏꦼꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦫꦶꦁꦒꦃꦱꦏꦸꦏꦸꦃꦲꦤꦺꦴꦁꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦿꦗꦤ꧀꧇꧑꧐꧐꧐꧇ꦮꦺꦴꦱ꧀ ꦥꦿꦕꦃꦲꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦶꦤ꧀ꦝꦃꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦶꦤꦼꦏꦮꦺꦴꦤ꧀ꦢꦺꦴꦁꦲꦶꦁꦥꦸꦤꦠꦸꦫ꧀ꦱꦶꦥꦃꦏꦭꦶꦮꦺꦴꦤ꧀ꦢꦤ꧀꧈ ꦭꦤ꧀ꦲꦶ ꦏꦤꦥꦸꦤ꧀ꦠꦼꦏꦺꦴꦏ꧀ꦠꦺꦴꦮꦤ꧀ꦢꦺꦴꦮꦺꦴꦠꦿꦺꦴꦥꦿꦗꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦕꦃꦲꦸꦒꦺꦴꦭꦲꦤꦺꦴꦧ꧀ꦗꦤ꧀꧉

꧑꧐ ꧋ꦱꦼꦏꦼꦥꦤ꧀ꦝꦺꦕꦃ꧈ ꦏꦥꦫꦶꦁꦒꦃꦱꦏꦸꦏꦸꦃꦲꦤꦺꦴꦁꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦿꦗꦤ꧀꧇꧔꧐꧐꧇ꦕꦕꦃꦲꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦶꦤ꧀ꦝꦃꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦶꦤꦼꦱꦺꦏꦸꦭꦤꦺꦴꦏꦶꦫꦺꦴꦲꦤꦺꦴꦧ꧀ꦗꦤ꧀ꦢꦶꦕꦃꦥꦿꦱꦺꦴꦧꦶꦱꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦕꦃꦥꦶꦱꦶꦥꦶꦱꦸꦧꦿꦗꦁꦥꦸꦢꦺꦱꦶ꧈ ꦱꦺꦭꦤ꧀ꦲꦤ꧀ꦝꦺꦴꦏ꧀ꦲꦶꦁꦥꦸꦤꦠꦸꦫ꧀ꦲꦶꦁꦏꦠꦸꦏ꧀ꦏꦺꦴꦏꦺꦴ ꦱꦺꦴꦧꦤ꧀꧉

꧑꧑ ꧋ꦥꦿꦶꦪꦪꦶꦏꦼꦤ꧀ꦏꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦫꦶꦁꦒꦃꦱꦏꦸꦏꦸꦃꦲꦤꦺꦴꦁꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦿꦗꦤ꧀꧇꧖꧑꧒꧇ꦕꦕꦃ ꦥꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦶꦤ꧀ꦝꦃꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦶꦤꦼꦥꦸꦠꦿꦲꦺꦴꦱꦺꦴꦧ꧀ꦏꦲꦺꦴꦧꦺꦏꦮꦏ꧀ꦏꦺꦴꦤꦥꦶꦠꦸꦮꦤ꧀ꦠꦸꦫ꧀ꦕꦸꦥꦸ ꦥꦸꦠꦿꦲꦺꦴꦧꦤ꧀꧈ ꦱꦺꦭꦤ꧀ꦏꦺꦴꦥꦶꦥꦶꦤꦺꦴꦱꦶꦁꦗꦿꦤꦤꦶꦱꦏꦸꦏꦸꦃꦲꦺꦴꦧꦤ꧀꧈ ꦱꦥꦤꦺꦴꦏ꧀ꦏꦺꦴ ꦠꦸꦫ꧀ꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦤ꧀꧉

꧑꧒ ꧋ꦥꦿꦶꦪꦪꦶꦏꦼꦤ꧀ꦏꦺꦤ꧀ꦱꦼꦏꦼꦥꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦫꦶꦁꦒꦃꦱꦏꦸꦏꦸꦃꦲꦤꦺꦴꦁꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦿꦗꦤ꧀꧈ ꦱꦼꦧꦸꦏ ꦭꦶꦮꦏꦔꦶꦱꦥꦿꦶꦪꦪꦶ꧇꧖꧑꧒꧇ꦕꦕꦃꦲꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦶꦤ꧀ꦝꦃꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦶꦤꦼꦥꦸꦠꦿꦲꦺꦴꦱꦺꦴꦧ꧀ꦏꦥꦸꦠꦿꦲꦺꦴ ꦤꦾꦸꦥꦤꦺꦴꦧꦪꦥꦿꦗꦤꦲꦶꦁꦥꦶꦏꦶꦫꦤ꧀꧈ ꦱꦺꦭꦤ꧀ꦏꦺꦴꦥꦶꦥꦶꦤꦸꦥꦸꦠꦿꦲꦶꦁꦏꦤꦸꦮꦤ꧀ꦠꦸꦏꦺꦴꦲꦺꦴ ꦲꦤ꧀꧉

꧑꧓ ꧋ꦥꦿꦺꦴꦗꦶꦏꦼꦤ꧀ꦥꦿꦺꦴꦗꦶꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦫꦶꦁꦒꦃꦱꦏꦸꦏꦸꦃꦲꦤꦺꦴꦁꦩꦤ꧀ꦠꦿꦶꦥꦿꦗꦤ꧀꧇꧖꧔꧐꧇ ꦕꦕꦃꦲꦤ꧀꧈ ꦏꦥꦶꦤ꧀ꦝꦃꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦶꦤꦼꦥꦸꦠꦿꦶꦏꦺꦴꦮꦤꦏꦏꦿꦼꦕꦏꦏꦺꦴꦥꦸꦫꦏꦕꦃꦲꦤꦏꦏꦸꦤ꧀ꦝꦶꦥꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁ ꦕꦃꦥꦶꦥꦿꦶꦪꦪꦶꦏꦼꦤ꧀ꦥꦲꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦏꦭꦮꦤ꧀ꦠꦸꦫ꧀ꦏꦏꦸꦃꦭꦺꦴꦥꦶꦗꦮꦺꦴꦤ꧀꧈ ꦱꦼꦧꦸꦥꦶꦏꦫꦺꦴꦥꦶꦲꦤ꧀ꦝ ꦏꦿꦶꦲꦤ꧀ꦝꦥꦸꦤ꧀ꦠꦸꦫ꧀ꦲꦶꦁꦥꦿꦗꦤ꧀꧉

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦱꦥꦤꦤꦢꦧꦶꦠꦒ꧀ꦒꦸꦲꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦱꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦫꦺꦴꦲꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦱ꧀ꦠꦶꦤ꧀ꦠꦺꦴꦲꦶꦒ꧀ꦒꦸꦤ꧀ꦫꦶꦏꦶꦫꦸꦲꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦫꦺꦴꦫꦶꦤ꧀ꦠꦼ

ꦢꦏꦺꦴꦧꦺꦴꦫꦸꦒ꧀ꦒꦸꦁ꧈ ꦲꦺꦴ꧔꧖꧐꧈ ꦲꦶꦱꦺꦴꦧꦏꦶꦢꦫꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦥꦿꦸꦱꦲꦶꦤꦤ꧀ꦠꦸꦠꦺꦴ꧉

꧅ꦥꦤꦲꦺꦴꦱꦶꦠꦶꦤꦺꦴꦠꦶꦩꦶꦏꦶꦠꦶꦥ꧈ ꦤꦲꦶꦤ꧀ꦠꦸꦤꦶꦏꦸꦧ꧀ꦫꦶꦤꦺꦴꦭꦤ꧈ ꦥꦸꦤꦺꦴꦤ꧀ꦱꦶꦠꦶ

ꦲꦺꦴ꧑꧐꧐꧈ ꦲꦶꦱꦺꦴꦧꦏꦸꦱꦠꦸꦠꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦤꦸꦁ꧉

꧅ꦫꦺꦴꦭꦶꦲꦶꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦠꦸꦲꦶꦥꦫꦶꦠꦤꦸꦁ꧉

꧅ꦫꦺꦴꦠꦤ꧀ꦠꦸꦲꦶꦥꦶꦤꦢꦿꦶ꧉

꧅ꦢꦿꦶꦗꦸꦗꦸꦧ꧀ꦫꦶꦤꦠꦸꦁ꧈ ꧖꧐꧈ ꦩꦶꦗꦶ꧉

ꦥꦸꦤꦺꦴꦤ꧀ꦫꦺꦴꦭꦶꦲꦶꦥ꧀ꦲꦶꦏꦏꦥꦠꦺꦴꦱꦸꦁ꧈ ꦱꦶꦠꦶ꧈ ꧔꧑꧐꧐꧈ ꦏꦶꦲꦶꦢꦤ꧀ꦠꦸꦱꦠꦸꦠꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦤꦸꦁ꧈

ꦥꦲꦶꦥ꧀ꦱꦏꦥꦤꦫꦺꦴꦠꦶꦠꦺꦴꦤ꧀ꦩꦶꦗꦸꦗꦶꦱꦸꦱꦸ꧈ ꧔꧐꧐꧐꧈ ꦲꦶꦥ꧀ꦱꦸꦲꦶꦠꦧꦺꦴ

ꦱꦸꦁ꧉ ꦱꦥꦤꦤꦢꦧꦶꦠꦒ꧀ꦒꦸꦲꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦱꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦫꦺꦴꦲꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦱ꧀ꦠꦶꦤ꧀ꦠꦺꦴꦲꦶꦒ꧀ꦒꦸꦤ꧀ꦫꦶꦏꦶꦫꦸꦲꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦫꦺꦴꦫꦶ

ꦤꦼꦢꦏꦺꦴꦧꦺꦴꦫꦸꦒ꧀ꦒꦸꦁ꧈ ꦲꦺꦴ꧔꧖꧐꧈ ꦲꦶꦱꦺꦴꦧꦏꦶꦢꦸꦠꦸꦱ꧀ꦠꦸꦥꦿꦸꦱꦲꦶꦤꦤ꧀ꦠꦸꦠꦺꦴ꧉

꧅ꦥꦤꦲꦺꦴꦱꦶꦠꦶꦤꦺꦴꦠꦶꦩꦶꦏꦶꦠꦶꦠꦶꦒꦸꦁ ꦤꦲꦶꦤꦫꦶꦤꦢꦭꦤꦒꦸꦩꦢ꧈ ꦥꦸꦤꦺꦴꦤ꧀ꦱꦶ

ꦠꦶ꧈ ꦲꦺꦴ꧑꧐꧐꧈ ꦲꦶꦱꦺꦴꦧꦏꦸꦱꦠꦸꦠꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦤꦸꦁ꧉

꧅ꦫꦺꦴꦭꦶꦲꦶꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦠꦸꦲꦶꦥꦶꦤꦒꦤꦺꦴ꧉

꧅ꦫꦺꦴꦠꦤꦒꦸꦁꦤꦲꦶꦥꦸꦒꦩꦶꦲꦶꦗ꧉

꧅ꦢꦿꦶꦗꦸꦗꦸꦧ꧀ꦫꦶꦤꦠꦸꦁ꧈ ꧖꧐꧈ ꦩꦶꦗꦶ꧉

ꦥꦸꦤꦺꦴꦤ꧀ꦩꦶꦫꦺꦴꦭꦶꦲꦶꦥ꧀ꦲꦶꦏꦏꦥꦠꦺꦴꦱꦸꦁ꧈ ꧔꧑꧐꧐꧈ ꦏꦶꦲꦶꦢꦸꦱꦠꦸꦠꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦤꦸꦁ꧈ ꦥ

ꦲꦶꦥ꧀ꦱꦏꦥꦤꦸꦠꦸꦠꦸ꧈ ꧔꧐꧐꧐꧈ ꦲꦶꦥ꧀ꦱꦸꦲꦶꦠꦧꦺꦴꦱꦸꦁ꧉

ꦱꦥꦤꦤꦢꦧꦶꦠꦒ꧀ꦒꦸꦲꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦱꦏꦺꦴꦧꦶꦏꦺꦴꦫꦺꦴꦲꦥ꧀ꦲꦶꦤ꧀ꦱ꧀ꦠꦶꦤ꧀ꦠꦺꦴꦲꦶꦒ꧀ꦒꦸꦤ꧀ꦫꦶꦏꦶꦫꦸꦲꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦫꦺꦴꦫꦶꦤ꧀ꦠꦼ

ꦢꦏꦺꦴꦧꦺꦴꦫꦸꦒ꧀ꦒꦸꦁ꧈ ꦲꦺꦴ꧔꧖꧐꧈ ꦲꦶꦱꦺꦴꦧꦏꦶꦢꦸꦠꦸꦱ꧀ꦠꦸꦥꦿꦸꦱꦲꦶꦤꦤ꧀ꦠꦸꦠꦺꦴ꧉

꧅ꦥꦤꦲꦺꦴꦲꦶꦱꦺꦴꦧ꧈ ꦤꦲꦶꦤ꧀ꦠꦸꦤꦶꦏꦸꦧꦺꦴꦠꦲꦺꦴꦭꦤ꧈ ꦥꦸꦤꦺꦴꦤ꧀ꦩꦶꦧꦫꦶꦠꦶ꧈ ꦲꦺꦴ꧑꧐꧐꧈

ꦲꦶꦱꦺꦴꦧꦏꦸꦱꦠꦸꦠꦺꦴꦱ꧀ꦠꦸꦤꦸꦁ꧉

꧋ꦱꦭꦶꦥꦤꦃꦏꦾꦠꦥꦠꦶꦥꦮꦠꦸꦏ꧈

꧋ꦱꦠꦭꦏꦾ꧈ꦠꦥꦠꦶꦂꦮꦸꦭꦶꦥꦺꦴꦃꦤꦏ꧈

꧋ꦧꦿꦶꦏꦏꦺꦂꦥꦿꦶꦭꦏꦾ꧇꧖꧐꧇ꦩꦶꦏꦶ꧉

ꦒꦗꦶꦤꦺꦱꦭꦶꦥꦤꦃꦏꦗꦥꦠꦫꦁꦥꦾ꧈꧔꧑꧐꧐꧇ꦲꦶꦥꦸꦫꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦭꦺꦴꦂꦗꦤ꧀ꦱꦼꦥꦸꦭꦸꦃ꧈ꦲꦥꦲ꧀ꦤꦗꦲꦭꦱꦒꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦥꦶꦤꦁꦥꦭꦶꦩꦔꦔ꧇꧕꧐꧐꧐꧇ꦥꦤ꧀ꦔꦥꦠꦮꦤ꧀ꦲꦾ꧈ꦧꦶꦥꦤꦠꦺꦤ꧀ꦗꦏꦶꦏꦏꦤ꧀ꦝꦏꦶꦥꦠꦺꦏꦶꦥꦲꦺꦴꦲꦶꦂꦤꦶꦠꦾꦒꦩ

ꦮꦏꦾ꧈ꦫ꧔꧖꧐꧈ꦥꦼꦤ꧀ꦮꦸꦂꦗꦤ꧀ꦢꦭꦺꦴꦂꦗꦤꦶꦥꦸꦤꦭꦺꦴꦂꦗꦤ꧀꧉

꧋ꦥꦲꦫꦏꦥꦿꦸꦩꦶꦪꦶ꧈ꦏꦥꦲꦿꦧꦶꦔꦏꦺꦭꦩꦸꦂꦫ꧈ꦒꦗꦶꦤꦺꦮꦸꦭꦶꦔꦶꦤ꧀꧈ꦫ꧑꧐꧐꧈ꦥꦼꦤ꧀ꦮꦸꦫꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦭꦺꦴꦂꦗꦤ꧀ꦱꦼꦥꦸꦭꦸꦃ꧉

꧋ꦱꦭꦶꦥꦤꦃꦏꦾꦠꦥꦠꦶꦏꦺꦭꦭꦶꦏꦫ꧉

꧋ꦱꦠꦭꦏꦾꦠꦥꦠꦶꦂꦲꦂꦤꦫꦭ꧉

꧋ꦧꦿꦶꦏꦏꦺꦂꦥꦿꦶꦭꦏꦾ꧈꧖꧐꧈ꦩꦶꦏꦶ꧉

ꦒꦗꦶꦤꦺꦱꦭꦶꦥꦤꦃꦏꦗꦥꦠꦫꦁꦥꦾ꧈꧔꧑꧐꧐꧈ꦲꦶꦥꦸꦫꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦭꦺꦴꦂꦗꦤ꧀ꦱꦼꦥꦸꦭꦸꦃ꧈ꦲꦥꦲ꧀ꦤꦗꦲꦭꦱꦒꦶꦏꦺꦴꦤ꧀ꦥꦶꦤꦁꦲꦶꦔꦔ꧈꧕꧐꧐꧐꧈ꦥꦤ꧀ꦔꦥꦠꦮꦤ꧀ꦲꦾ꧈ꦧꦶꦥꦤꦠꦺꦤ꧀ꦗꦏꦶꦏꦏꦤ꧀ꦝꦏꦶꦥꦠꦺꦏꦶꦥꦲꦺꦴꦲꦶꦂꦤꦶꦠꦾꦒꦩꦮ

ꦏꦾ꧈ꦫ꧔꧖꧐꧈ꦥꦼꦤ꧀ꦮꦸꦂꦗꦤ꧀ꦢꦭꦺꦴꦂꦗꦤꦶꦥꦸꦤꦭꦺꦴꦂꦗꦤ꧀꧉

꧋ꦥꦲꦫꦥꦫꦮꦧꦶ꧈ꦏꦥꦲꦿꦧꦶꦔꦧꦶꦏꦫꦮꦏ꧈ꦒꦗꦶꦤꦺꦮꦸꦭꦶꦔꦶꦤ꧀꧈ꦫ꧑꧐꧐꧈

ꦥꦼꦤ꧀ꦮꦸꦫꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦭꦺꦴꦂꦗꦤ꧀ꦱꦼꦥꦸꦭꦸꦃ꧉

꧋ꦱꦭꦶꦥꦤꦃꦠꦿꦠꦥꦠꦶꦧꦶꦏꦥꦺꦴꦃꦤ꧉

꧋ꦱꦠꦭꦏꦾꦠꦥꦠꦶꦥꦺꦴꦃꦫꦲꦂꦫꦫꦭ꧉

꧋ꦧꦿꦶꦏꦏꦺꦂꦥꦿꦶꦭꦏꦾ꧈꧖꧐꧈ꦩꦶꦏꦶ꧉

ꦒꦗꦶꦤꦺꦮꦸꦭꦶꦱꦭꦶꦥꦤꦃꦏꦗꦥꦠꦫꦁꦥꦾ꧈ꦩꦶꦔꦶꦤ꧀꧈꧔꧑꧐꧐꧈ꦲꦶꦥꦸꦫꦸꦮꦸꦤ꧀ꦢꦭꦺꦴꦂꦗꦤ꧀ꦱꦼ

ꦮꦸꦁ꧈ ꦲꦤꦼꦲꦤ꧀ꦱꦶꦁꦲꦤ꧀ꦮꦤ꧀ꦏꦼꦏꦼꦥꦏ꧀ꦏꦼꦥꦶꦏꦠ꧀ꦗꦸꦁꦒꦸꦢꦶꦫꦶꦥꦸꦫꦶꦥꦸ꧈ ꦲꦸ꧇꧐꧐꧐꧈ ꦩꦼꦧꦼꦠ꧀ꦥꦸꦩꦼꦥꦼꦫꦸꦥꦏ꧀
ꦮꦸꦁ꧈ ꦧꦸꦲꦶꦮꦸꦭ꧀ꦩꦼꦲꦤ꧀ꦱꦶꦁꦏꦶꦤ꧀ꦝꦺ ꦩꦼꦮꦤ꧀ꦱꦼꦏꦶꦠ꧀ꦩꦼꦭ꧀ꦝꦺꦩꦶꦏ꧀ꦩꦼꦏꦼꦧꦼꦭ꧀ꦏꦼꦩꦶꦲꦼꦥꦸ
ꦧꦸꦏꦸꦠꦼꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦠꦼ꧇꧔꧖꧐꧈ ꦩꦺꦥꦸꦲꦶꦧꦸꦠꦼꦥꦼꦥꦤ꧀ꦤꦩꦼꦱꦤ꧀ꦮꦸꦭꦶꦠꦸ꧉

꧋ꦥꦲ ꦠꦠꦭꦏꦶꦏꦺ꧈ ꦠꦼꦥꦶꦥꦸꦏ ꦠꦠ꧀ꦲꦼꦮꦶꦤ꧀꧈ ꦕꦼꦠꦼꦮꦶꦥꦸꦏꦶꦏꦶ ꧇ꦠ꧑꧐꧐꧇ ꦩꦼꦱ
ꦥꦸꦥꦶꦱꦭꦸꦠꦼꦥꦸꦮ꧉

꧋ꦏꦶꦭꦼꦥꦼꦤ꧀ꦏꦼꦥꦼꦥꦶꦲꦶꦠꦸꦭꦶꦭꦶꦏꦼꦤ꧀꧉

꧋ꦏꦠꦮꦤ꧀ꦏꦼꦥꦼꦠꦲꦶꦧꦸꦮꦶꦲ꧉

꧋ꦧꦿꦶꦲꦼꦲꦼꦥꦿꦶꦮꦤ꧀ꦏꦿꦼꦤ꧀ ꧇꧖꧐꧇ ꦲꦶꦏꦼ꧈꧉

ꦕꦼꦠꦼꦮꦶꦏꦭꦶꦩꦼꦥꦼꦤ꧀ꦱꦥꦼ ꦠꦸꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦏꦶ ꧇꧔꧑꧐꧐꧇ ꦏꦶꦩꦼꦧꦸꦥꦸꦥꦶꦱꦭꦸꦠꦼꦥꦸꦮ꧈
ꦲꦼꦲꦤ꧀ꦱꦶꦁꦲꦤ꧀ꦮꦤ꧀ꦏꦼꦏꦼꦥꦏ꧀ꦏꦼꦥꦶꦏꦠ꧀ꦗꦸꦁꦒꦸꦢꦶ꧈ ꦥꦸꦥꦸ ꧇ꦲꦸ꧐꧐꧐꧇ ꦩꦼꦧꦼꦠ꧀ꦥꦸꦩꦼꦥꦼꦫꦸꦥꦏ꧀ꦮꦸꦁ꧈
ꦧꦸꦲꦶꦮꦸꦭ꧀ꦩꦼꦲꦤ꧀ꦱꦶꦁꦏꦶꦤ꧀ꦝꦺ ꦩꦼꦮꦤ꧀ꦱꦼꦏꦶꦠ꧀ꦩꦼꦭ꧀ꦝꦺꦩꦶꦏ꧀ ꦩꦼꦏꦼꦧꦼꦭ꧀ꦏꦼꦩꦶꦲꦼꦥꦸꦧꦸꦏꦸꦠꦼ
ꦥꦸꦤ꧀꧇ꦠ꧔꧖꧐꧇ ꦩꦺꦥꦸꦲꦶꦧꦸꦠꦼꦥꦼꦥꦤ꧀ꦤꦩꦼꦱꦤ꧀ꦮꦸꦭꦶꦠꦸ꧉

꧋ꦥꦲ ꦠꦏꦭꦤ꧀ꦏꦭꦶꦥ꧈ ꦠꦼꦥꦶꦥꦸꦧꦶꦤ꧀ꦲꦼꦮ꧈ ꦕꦼꦠꦼꦮꦶꦥꦸꦏꦶꦏꦶ ꧇ꦠ꧑꧐꧐꧇ ꦩꦼꦱ
ꦥꦸꦥꦶꦱꦭꦸꦠꦼꦥꦸꦮꦸꦁ꧉

꧋ꦏꦶꦭꦼꦥꦼꦤ꧀ꦏꦼꦥꦼꦥꦶꦮꦸꦒꦤ꧀ꦲꦠ꧉

꧋ꦏꦠꦮꦏꦭꦶꦮꦶꦤ꧀ꦏꦼꦠꦶ꧉

꧋ꦧꦿꦶꦲꦼꦲꦼꦥꦿꦶꦮꦤ꧀ꦏꦿꦼꦤ꧀ ꧇꧖꧐꧇ ꦲꦶꦏꦼ꧉

ꦕꦼꦠꦼꦮꦶꦏꦭꦶꦩꦼꦥꦼꦤ꧀ꦱꦥꦼ ꦠꦸꦥꦸ ꧇꧔꧑꧐꧐꧇ ꦏꦶꦩꦼꦧꦸꦥꦸꦥꦶꦱꦭꦸꦠꦼꦥꦸꦮꦸꦁ꧈ ꦧꦸꦲꦶ
ꦮꦸꦭ꧀ꦩꦼꦲꦤ꧀ꦱꦶꦁꦏꦶꦤ꧀ꦝꦺꦩꦼꦮꦤ꧀ꦱꦼꦏꦶꦠ꧀ꦩꦼꦭ꧀ꦝꦺꦩꦶꦏ꧀ꦩꦼꦏꦼꦧꦼꦭ꧀ꦏꦼꦩꦶꦲꦼꦥꦸꦧꦸꦏꦸꦠꦼꦥꦸꦤ꧀
꧇ꦠ꧔꧖꧐꧇ ꦩꦺꦥꦸꦲꦶꦧꦸꦠꦼꦥꦼꦥꦤ꧀ꦤꦩꦼꦱꦤ꧀ꦮꦸꦭꦶꦠꦸ꧉

꧋ꦥꦲ ꦠꦏꦭꦤ꧀ꦏꦭꦶꦠꦶꦏꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦥꦶꦥꦸ ꦠꦏꦼꦮꦸꦮ꧈ ꦕꦼꦠꦼꦮꦶꦥꦸꦏꦶꦏꦶ ꧇ꦠ꧑꧐꧐꧇
ꦩꦼꦱꦥꦸꦥꦶꦱꦭꦸꦠꦼꦥꦸꦮꦸꦁ꧉

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

꧋ꦲꦶꦏꦶꦥꦚ꧀ꦕꦤ꧀ ꦱꦶꦧꦶꦤꦤ꧀ꦤꦺ꧀ ꧑꧐꧐꧉ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦠꦺꦴꦏ꧀ꦏꦸ ꦢ ꦣꦸꦫꦶꦪꦥꦏꦶꦲꦶꦏꦸꦫꦸꦔꦤ꧀

ꦮꦺꦴꦏꦶꦭꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱꦶꦏꦸꦤꦴꦤꦗ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꦕꦴ꧐꧉ ꦱꦤ꧀ꦠꦸꦏꦶꦫꦺꦤꦱꦥꦤꦤꦤ꧀ꦠꦸ

ꦮꦺꦴꦂꦏꦠꦏꦶꦫꦺꦤꦱꦏꦸꦮꦺꦴ꧉

꧋ꦲꦶꦏꦶꦧꦥꦚ꧀ꦤꦤ꧀ ꦱꦶꦧꦶꦤꦤ꧀ꦤꦺ꧀ ꧒꧐꧐꧐꧉ ꦲꦺꦴꦏꦸ꧈ ꦥꦤꦤ꧀ꦤꦠꦺꦴꦮꦸꦱꦤꦶꦏꦸꦤꦤ꧀

ꦮꦺꦴꦏꦶꦭꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱꦶꦏꦸꦤꦴꦤꦗ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꧓꧐꧐꧐꧉ ꦥꦱꦠꦸꦥꦤꦤꦤ꧀ꦠꦸ꧉

꧋ꦲꦶꦏꦶꦤꦤ꧀ ꦱꦶꦧꦶꦤꦤ꧀ꦤꦺ꧀ ꧔꧐꧐꧉ ꦥꦤ꧀ꦮꦺꦴꦧꦠꦼꦤ꧀ꦠꦺꦴꦏ꧀ꦏꦸ ꦢ ꦣꦸꦫꦶꦪꦥꦏꦶꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦏꦶꦢꦤ꧀

ꦮꦺꦴꦏꦶꦭꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱꦶꦏꦸꦤꦴꦤꦗ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꦕꦴ꧔꧐꧉ ꦏꦭꦶꦫꦺꦤꦠꦸꦱ ꦲꦧꦶꦤꦥꦸꦤꦤꦤ꧀

ꦠꦸ꧈ ꦮꦺꦴꦂꦏꦠ꧀ ꦕꦴ꧐꧈ ꦲꦸꦮꦺꦴ꧉

꧋ꦲꦶꦏꦶꦏꦮꦺꦴꦥꦿꦼꦠꦸꦤ꧀ ꦱꦶꦧꦶꦤꦤ꧀ꦤꦺ꧀ ꧔꧐꧐꧈ ꦲꦶꦗꦼꦠꦼꦤ꧀ꦠꦺꦴꦏ꧀ꦏꦸ ꦢ ꦣꦸꦫꦶꦪꦥꦏꦶꦲꦶꦥꦸꦤ꧀ ꦤꦤ꧀

ꦧꦶꦤꦢꦣꦸꦫꦶ꧈ ꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꦕꦴ꧔꧐꧈ ꦥꦤꦤꦤ꧀ꦠꦸ꧉

꧋ꦲꦶꦏꦶꦲꦸꦫꦥꦏꦸꦤ꧀ ꦱꦶꦧꦶꦤꦤ꧀ꦤꦺ꧀ ꧔꧐꧐꧈ ꦲꦶꦗꦼꦠꦼꦤ꧀ꦠꦺꦴꦏ꧀ꦏꦸ ꦢ ꦣꦸꦫꦶꦪꦥꦏꦶꦲꦶꦏꦸꦫꦸꦥꦏꦸꦤ꧀ ꦮꦺꦴꦏꦶ

ꦭꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱꦶꦏꦸꦤꦴꦤꦗ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꦕꦴ꧐꧐꧈ ꦏꦭꦶꦫꦺꦤꦠꦸꦥꦸꦤꦤꦤ꧀ꦠꦸ꧉

꧋ꦲꦶꦏꦶꦧꦶꦤꦥꦚ꧀ꦕꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦧꦶꦤꦤ꧀ꦤꦺ꧀ ꧓꧐꧐꧐꧈ ꦲꦺꦴꦏꦸ꧈ ꦢ ꦣꦸꦫꦶꦪꦥꦏꦶꦥꦚ꧀ꦗꦿꦸꦥꦢꦶ꧈ ꦮꦺꦴꦏꦶ

ꦭꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱꦶꦏꦸꦤꦴꦤꦗ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꦕꦴꦕꦴ꧐꧈ ꦧꦶꦮꦺꦴꦏꦠꦸꦭꦶꦮꦺꦴꦤꦱꦥꦤꦤꦤ꧀ꦠꦸ꧉

꧋ꦲꦶꦏꦶꦏꦥꦸꦲꦶꦏꦸꦤ꧀ ꦱꦶꦧꦶꦤꦤ꧀ꦤꦺ꧀ ꧖꧐꧐꧈ ꦏꦥꦒꦠꦼꦤ꧀ꦠꦺꦴꦏ꧀ꦏꦸ ꦢ ꦣꦸꦫꦶꦪꦮꦺꦴꦤꦏꦠꦸꦒꦶ

ꦲꦸꦫꦸꦤ꧀ ꦮꦺꦴꦏꦶꦭꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱꦶꦏꦸꦤꦴꦤꦗ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꦤꦕꦴ꧐꧈ ꦱꦠꦸꦭꦶꦮꦺꦴꦤꦱꦥꦤꦤ

ꦤ꧀ꦠꦸ꧉

꧋ꦲꦶꦏꦶꦲꦸꦤꦤꦤ꧀꧈ ꦤꦺ꧀ꦱꦶꦧꦶ꧈ ꦤ꧑꧐꧐꧈ ꦲꦺꦴꦏꦸ꧈ ꦥꦤꦤ꧀ꦏꦭꦱꦢꦣꦸꦫꦶꦥꦸꦤꦸꦮꦺꦴꦤ꧀

ꦭꦥꦤ꧀ꦤ꧀ꦱꦶꦏꦸꦤꦴꦤꦗ ꦲꦏꦸꦏꦸꦤ꧀ ꧖꧕꧑꧈ ꦏꦥꦒꦠꦱ ꦲꦮꦺꦴꦤꦱꦮꦺꦴꦱꦥꦸꦤꦤꦤ꧀

ꦠꦸ꧉

꧋꧑꧐꧋ꦲꦶꦏꦶꦧ ꦤꦤ꧀ꦥꦗꦧꦶꦏꦥꦿꦸꦥꦤꦭꦧꦶꦗꦸꦠꦸꦮꦺꦴꦧꦒꦒꦢꦲꦶꦧꦶ꧈ ꦥꦱꦶꦱꦶꦲꦶꦏꦶꦲꦺꦴꦥꦥꦏ

ꦏꦸ꧈

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

꧋ꦲꦶꦁꦧꦸꦗꦼꦁꦱꦶꦢꦼꦤ꧀ꦝꦤꦤ꧀꧈ ꧑꧐꧐꧈ ꦫꦶꦪꦭ꧀ꦭꦸꦮꦂꦒꦼꦠ꧀꧈ ꦥꦔꦤ꧀ꦝꦺꦠꦤꦶꦁꦢꦺꦤ꧀ꦢꦱꦭꦩꦸꦁꦒꦸꦃ꧈ ꦢ
ꦤꦺꦥꦸꦤ꧀ꦩꦤ꧀ꦢꦶꦫꦶꦁꦲꦶꦁꦩꦭꦶꦁꦥꦸꦂꦏꦼꦤ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦥꦔꦸꦫꦼꦠꦩꦸꦁꦱꦶꦢꦼꦤ꧀ꦝꦤꦤ꧀꧈ ꧒꧐꧐꧈ ꦢꦺꦤꦶꦫꦠꦒꦼꦠ꧀꧈ ꦢꦤꦺꦥꦸꦤ꧀ꦩꦤ꧀ꦢꦶꦫꦶꦁꦲꦶꦁꦩ
ꦭꦶꦁꦥꦸꦂꦏꦼꦤ꧀꧉

꧋ꦲꦶꦁꦭꦸꦩꦸꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦢꦼꦤ꧀ꦝꦤꦤ꧀꧈ ꧒꧕꧐꧐꧈ ꦩꦭꦶꦁꦤꦺꦴꦒꦼꦩ꧀ꦠꦼꦠꦒꦼꦠ꧀꧈ ꦢꦤꦺꦥꦸꦤ꧀
ꦩꦤ꧀ꦢꦶꦫꦶꦁꦲꦶꦁꦩꦭꦶꦁꦥꦸꦂꦏꦼꦤ꧀꧉

꧋ꦲꦶꦁꦒꦼꦒꦩꦸꦁꦱꦶꦢꦼꦤ꧀ꦝꦤꦤ꧀꧈ ꧒꧐꧐꧐꧈ ꦢꦺꦤꦶꦫꦤꦠꦒꦼꦂꦒꦼꦠ꧀꧈ ꦥꦔꦤ꧀ꦠꦺꦏꦶꦠꦶꦠꦸꦏꦸꦮꦶ
ꦫꦶꦁꦏꦿꦺꦠꦼꦏ꧀꧉ ꦥꦤꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦢꦥꦸꦩꦸꦁ꧈ ꦭꦤ꧐꧈ ꦤꦺꦴꦤ꧀ꦠꦸꦏꦠꦼꦠ꧀ꦩꦼꦤ꧀ꦢꦤꦫꦸꦥꦶꦪꦃ
ꦠꦼꦏ꧀꧉ ꦥꦩꦥꦼꦤ꧀ꦢꦺꦲꦶꦁꦩꦭꦶꦁꦥꦸꦂꦏꦼꦤ꧀꧈ ꦤꦒ꧐꧈ ꦩꦠꦼꦏꦭꦶꦁꦢꦩꦤꦫꦸꦥꦶꦪꦃꦠꦼꦏ꧀꧉ ꦥ
ꦲꦶꦥꦠꦶꦏꦶꦱꦶꦠꦿꦸꦤꦶꦏꦸꦩꦶꦠꦶꦩꦶ꧈ ꦭ꧈ ꦤꦺꦴꦩꦼꦤ꧀ꦠꦶ꧉

꧋ꦲꦶꦁꦮꦼꦤ꧀ꦢꦺꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦢꦼꦤ꧀ꦝꦤꦤ꧀꧈ ꧒꧐꧐꧐꧈ ꦢꦺꦤꦶꦫꦤꦠꦒꦼꦂꦒꦼꦠ꧀꧈ ꦥꦔꦤ꧀ꦠꦺꦏꦶꦠꦶꦠꦸꦏꦸꦮꦺ
꧖ꦠꦺꦴꦩꦶꦏꦶꦒꦿꦺꦠꦼꦏ꧀꧈ ꦥꦤꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦢꦥꦸꦩꦸꦁ꧈ ꦭ꧐꧐꧇ ꦤꦺꦴꦤ꧀ꦠꦸꦏꦠꦼꦠ꧀ꦤꦿꦸꦥꦶꦪꦃꦠꦼꦏ꧀꧈ ꦥ
ꦩꦥꦼꦤ꧀ꦢꦺꦲꦶꦁꦩꦭꦶꦁꦥꦸꦂꦏꦼꦤ꧀꧈ ꦤꦒ꧐꧇ ꦩꦠꦼꦏꦭꦶꦁꦢꦩꦤꦫꦸꦥꦶꦪꦃꦠꦼꦏ꧀꧈ ꦥꦲꦶꦥꦠꦶꦏꦶ
ꦱꦶꦠꦿꦸꦤꦶꦏꦸꦩꦶꦁ꧈ꦭ꧇ ꦤꦺꦴꦩꦼꦤ꧀ꦠꦶ꧉

꧋ꦲꦶꦁꦏꦫꦺꦤ꧀ꦢꦠꦩꦸꦁꦱꦶꦢꦼꦤ꧀ꦝꦤꦤ꧀꧈ ꧓꧐꧐꧐꧇ ꦤꦩꦒꦼꦂꦒꦼꦠ꧀꧈ ꦥꦔꦤ꧀ꦝꦺꦠꦤꦶꦁꦤꦺꦴꦤ꧀ꦏꦺ
ꦒꦸ꧈ ꦠꦺꦴꦏꦶꦥꦤꦺꦴꦤ꧀ꦩꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦏꦼꦠꦶꦤꦒꦼꦒꦼꦠ꧀꧈ ꧒ꦭ꧐꧈ ꦩꦭꦶꦁꦏꦸꦠꦼꦩꦼꦤ꧀ꦢꦏꦸꦤꦩ
ꦤꦫꦸꦥꦶꦪꦃꦠꦼꦏ꧀꧈ ꦥꦩꦥꦼꦤ꧀ꦢꦺꦲꦶꦁꦩꦭꦶꦁꦥꦸꦂꦏꦼꦤ꧀꧈ ꧖꧐꧇ ꦩꦥꦒꦼꦩ꧀ꦤꦫꦸꦥꦶꦪꦃꦠꦼꦏ꧀꧈ ꦥꦲꦶ
ꦥꦠꦶꦏꦶꦱꦶꦠꦿꦸꦤꦶꦏꦸꦩꦶꦠꦶꦩꦶ꧈ ꧖꧇ ꦤꦺꦴꦩꦼꦤ꧀ꦠꦶ꧉

꧋ꦲꦶꦁꦏꦧꦸꦱꦶꦩꦸꦁ꧈ ꦱꦶꦢꦼꦤ꧀ꦝꦤꦤ꧀꧈ ꧒ꦭ꧐꧐꧇ ꦩꦭꦶꦁꦤꦺꦴꦒꦼꦤꦺꦴꦏꦸꦠꦼꦠꦼꦠ꧀ꦒꦼꦠ꧀꧈ ꦥꦔ
ꦤ꧀ꦠꦺꦏꦶꦠꦶꦠꦸꦏꦸꦮꦼꦤꦩꦏꦏꦏ꧈ ꧒꧇ ꦠꦤꦶꦁꦝꦺꦠꦤꦶꦒꦿꦺꦠꦼꦏ꧀ꦥꦃ꧈ ꦥꦤꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦤ꧀ꦢꦥꦶꦤ꧀ꦢꦒꦼꦥ
ꦠꦼꦩꦸꦁ꧈ ꦭ꧑꧘꧇ ꦥꦶꦏꦸꦠꦼꦠ꧀ꦤꦩꦼꦤꦶꦏꦶꦒꦼꦤꦿꦸꦥꦶꦪꦃꦠꦼꦏ꧀꧈ ꦥꦠꦶꦏꦶꦱꦶꦠꦿꦸꦤꦶꦏꦸ
ꦩꦶꦠꦶꦩꦶ꧈ ꦩꦤꦺꦴꦩꦼꦤ꧀ꦠꦶ꧈ ꦥꦩꦥꦼꦤ꧀ꦢꦺꦲꦶꦁꦩꦭꦶꦁꦥꦸꦂꦏꦼꦤ꧀꧈ ꦏꦏꦒ꧈ ꦩꦠꦼꦏꦭꦶꦁꦲꦶꦭ
ꦤꦿꦸꦥꦶꦪꦃꦠꦼꦏ꧀꧉

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦥꦸꦤꦶꦥꦸꦫꦶꦁ꧈ ꦥꦸꦤꦺꦴꦏꦺꦱꦼꦏꦺꦴꦥꦼꦱꦼꦭꦼꦥꦸꦤꦺ(ꦥꦿꦤꦠꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦱꦶꦱꦶꦱꦶꦱꦶꦱꦶ꧉

꧋ꦥꦿꦠꦤꦭꦤ꧀ꦱꦶꦱꦶꦠꦶꦠꦤ꧀ꦥꦸꦫꦶꦫꦶꦱꦶꦏꦤ꧀ꦏꦤꦶꦥꦸꦤꦤꦤ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦏꦁꦱꦶꦲꦶꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀ ꧇꧔꧐꧐꧐꧇ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦱꦸꦥꦼꦠꦶꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀ ꧇꧓꧐꧐꧐꧇ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧉

꧋ꦲꦶꦁꦥꦸꦫꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧑꧐꧐꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦠꦼꦩꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧓꧕꧗꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦱꦤꦒꦫꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧘꧐꧐꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦥꦿꦏꦤꦤ꧀꧈ ꦏꦤꦤꦏꦤꦶ꧈ ꦏꦸꦤꦥꦸꦫꦤ꧀꧈ ꦱꦥꦪꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧓꧓꧘꧕꧐꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦥꦱꦶꦏꦿꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦥꦸꦏꦿꦶꦥꦸꦤꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦥꦸꦤꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦱꦼꦏꦿ꧈ ꦱꦤꦤꦶꦧꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦏ ꦫꦶꦏꦤ꧀꧈ ꦱꦥꦪꦥꦭꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧕꧒꧔꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦏꦤꦤꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀ ꧓꧗꧐꧐꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦏꦸꦠꦸꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧕꧕꧖꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈ ꦥꦸꦤꦶꦁꦱꦶꦠꦶꦥꦸꦫꦶꦫꦶꦏꦤ꧀ꦏꦤꦶꦥꦸꦤꦤꦤ꧀ ꦱꦥꦪꦱꦶꦱꦶ꧈ ꧕꧖꧓꧖꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈ ꦥꦸꦤꦶꦫꦶꦱꦶꦤꦏꦸꦱꦶꦱꦶ꧈ ꧔꧔ꦥꦤ꧔꧈ ꦥꦸꦫꦶ

ꦱꦶꦏꦤ꧀ꦤꦶꦥꦫꦶꦱꦶꦥꦸꦤꦏꦸꦱꦼꦠꦼꦏꦸꦥꦸꦫꦶꦥꦸꦥꦸꦱꦶꦥꦶꦪ꧉

꧋ꦥꦿꦠꦤꦭꦤ꧀ꦱꦶꦱꦶꦠꦶꦥꦸꦫꦶꦫꦶꦏꦤ꧀ꦏꦤꦶꦲꦶꦥꦸꦤꦤꦤ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦠꦠꦿꦤ꧀꧈ ꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧕꧐꧐꧐ ꧇ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧉

꧋ꦲꦶꦁꦠꦠꦿ꧈ ꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧔꧐꧐ ꧇ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧈

꧋ꦲꦶꦁꦠꦏꦶꦥꦸꦤꦤꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦠꦼꦥꦸꦫꦶꦤꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦥꦸꦤꦶꦥꦸꦤꦶ꧈ ꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀꧈ ꧔꧐꧐꧓ ꧇ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧉

꧋ꦲꦶꦁꦥꦸꦥꦏ꧈ ꦲꦶꦁꦏꦲꦶꦫꦶꦥꦶ꧈ ꦲꦶꦁꦥꦸꦏꦫꦶ꧈ ꦱꦥꦪꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀ ꧇꧖꧐꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧉

꧋ꦲꦶꦁꦏꦸꦏꦸꦥꦭ꧈ ꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀ ꧇꧖꧐꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧉

꧋ꦥꦸꦤꦿꦶꦲꦶꦁꦥꦿꦤꦤ꧀꧈ ꦲꦶꦁꦥꦸꦫꦶꦏꦸꦤꦤ꧀꧈ ꦱꦥꦪꦱꦶꦠꦶꦱꦱ꧀ ꧇꧖꧘꧘꧈ ꦫꦺꦪꦭ꧀꧉

DE VERDEELING VAN KRATON EN RIJK TIJDENS PAKUBUWANA II.

Kraton en nĕgari agĕng.

Susuhunan (de vorst).
Ratu eyang (grootmoeder).
Ratu ibu, of ratu agĕng (moeder).
Ratu kĕñcana (de vorstin).
Pangeran adipati anom (de kroonpins).
Kĕpatihan.
Wĕdana sĕntana kiwa.
Wĕdana sĕntana tĕngĕn.
Wĕdana bumi (Kĕḍu).
Wĕdana bumija (Kĕḍu).
Wĕdana siti agĕng ingkang kiwa (tusschen Dĕmak en Pajang).
Wĕdana siti agĕng ingkang tĕngĕn (tusschen Dĕmak en Pajang).
Wĕdana sewu (Pagĕlen).
Wĕdana numbak añar (Pagĕlen).
Wĕdana panumping (Pajang).
Wĕdana panĕkar (Pajang).
Wĕdana kĕparak kiwa.
Wĕdana kĕparak tĕngĕn.
Wĕdana gĕḍong kiwa.
Wĕdana gĕḍong tĕngĕn.
Kapilih kiwa.
Kapilih tĕngĕn.
Abdi dalĕm katanggung.
Abdi dalĕm priyantaka.
Bujangga, carik.
Abdi dalĕm panḍe.
Abdi dalĕm kamasan.
Abdi dalĕm niyaga.
Abdi dalĕm gĕnḍing.
Abdi dalĕm sungging.
Abdi dalĕm jalagarwa.
Abdi dalĕm jagal.
Abdi dalem tukang unḍagi.
Abdi dalĕm sayang.
Abdi dalĕm sĕnepi.
Abdi dalĕm gĕrji.
Pĕngulu, kĕtib, modin, suranata.
Abdi dalĕm tiyang pinggir.
Lĕmbahrawa.
Tuwaburu.
Pacaratan.
Tĕrsana.
Tĕmpuran.
Gunung kidul.
Mataram.
Gaḍing Mataram.
Wĕdana mardika.

Mañcanĕgara kilen.

Bañumas.
Bañjar.
Pasir.
Ayah.
Kali Bĕbĕr.
Roma.
Karang bolong.
Pamĕrḍen.
Worahwarih.
Tĕrsana.
Kariñcing.
Bobot sari.
Kartanĕgara.
Lĕbak siyu.
Bala pulang.
Bĕntar.

Ḍaya luhur.

Mañcanĕgara wetan.

Panaraga.
Kaḍiri.
Madiyun.
Pacitan.
Kaduwang.
Magĕtan.
Caruban.
Pace.
Kartasana.
Sarĕngat.
Blitar.
Jipang.
Garobogan.
Warung.
Sela.
Balora.
Rawa.
Kalangbret.
Japan.
Wirasaba.
Barĕbĕg.
Jagaraga.

Pasisir kilen.

Pĕkalongan.
Barĕbĕs.
Wiradesa.
Bĕntar.
Lĕbak siyu.
Tĕgal.
Jagasura.
Pamalang.
Batang.
Kĕṇḍal.
Kaliwungu.
Dĕmak.

Pasisir wetan.

Japara.
Kudus.
Cĕngkal sewu.
Paṭi.
Juwana.
Rĕmbang.
Pajangkungan.
Tuban.
Sidayu.
Lamongan.
Garĕsik.
Surabaya.
Pasuruhan.
Bangil.
Basuki.
Balambangan.
Bañuwangi.
Madura.

DE NAMEN DER BEAMBTEN TIJDENS PAKUBUWANA II.

Arsawijaya (Ngab.), mantri Jagasura, 2.
Udasana (Ngab.), mantri Rĕmbang.
Adiwarna (Ngab.), — Sungging.
Udajaya (Ngab.), mantri Sela.
Adimanggala (Rangga), wĕdana Kaliwungu.
Astrayuda (Ngab.), — Tĕrsana.
Asmaradana (Ngab.), kliwon kĕparak kiwa.
Awangga (Ngab.), wĕd. Kĕṇḍal.
Amangkunĕgara (kangjĕng gusti Pangeran adipati anom).
Agulagul (Dĕm.), — niyaga.
Angunangun (Ngab.), mantri G. Kidul.
Angabei (kangjĕng Pangeran), wĕdana sĕntana kiwa.
Anggadipa (Ngab.), kĕbayan bumi.
Nonong (Ngab.), — gĕṇḍing.
Narawita (Ngab.), — kliwon carik.
Natataruna (Ngab.), — katanggung.
Natayuda (Tum.), wĕdana kĕparak tĕngĕn.
Nitayuda (Rad.), kapilih kiwa.
Cakranĕgara (Rad. Ariya), wĕdana Pamalang.
Cakraningrat (Pang.), wĕdana Madura.
Cakrajaya (Tum.), wĕdana Batang, var. Cakranĕgara.
Citrasoma (dip.), wĕdana Japara.
Citrawisma (Ngab.), kĕbayan kĕparak tĕngĕn.
Rĕksanĕgara (Tum.), — Tĕgal, 1.
Rĕksapraja (Ngab.), mantri Bĕntar, Ḍaya luhur.
Ratu agĕng (kangjĕng).
Ratu kĕñcana (kangjĕng).
Rosa (Ngab.), — jagal.
Rajaniti (Tum.), priy. Gaḍing Mataram.
Ranggamĕnggala (Ngab.), kĕbayan panumping.
Kaṇḍuruwan (Tum.), wĕdana panĕkar (Pajang).
Kartanĕgara (Rad. Tum.), wĕdana sewu (Pagĕlen).
Kartasari (Ngab.), kliwon Warung.
Kartasuta (Ngab.) — Roma, 2.
Kramajaya (Ngab.), — Tĕrsana.
Katawĕngan (Tum.), wĕdana Kĕḍiri, Kĕpatihan.
Kapulungan (Dĕm.), — Lĕbak siyu.
Darpamĕnggala (Ngab.), kĕbayan numbak añar.
Dipanĕgara (kangjĕng Pangeran Ariya), kliwon sĕntana kiwa.
Dipayuda (Ngab.), — Pamĕrden.
Dĕmang (Rad.), wĕdana Caruban.
Ḍongkol (Dĕm.), — Kali Bĕbĕr, 2.
Tohjaya (Ngab.), mantri Lamongan.
Taṇḍa wiramantri (Ngab.), mantri Kalangbret.
Tarunawijaya (Rangga), mantri Barĕbĕg.
Tirtawiguna (Tum.), wĕdana gĕdong tĕngĕn.
Tirtayuda (Dem.), kliwon bumi.
Tuban (Ngab.), kĕbayan gĕḍong kiwa.
Santayuda (Ngab.), mantri Cĕngkal sewu.
Sĕcadirana (Ngab.), wĕdana Surabaya, 2.
Suranata (Rad. Tum.), wĕdana Dĕmak, 1.
Suranĕgara (Rad. Tom.), wĕdana pujangga.
Suradiningrat (Tum.), wĕdana Tuban.
Saradipa (Ngab.), — gĕrji.
Suradijaya (Tum.), wĕdana Bĕlora.

Surawikrama (Ngab.), wĕdana Garĕsik, 2.
Surawijaya (Ngab.), mantri Jagasura, 1.
Surawijaya (Ngab.), mantri Pace.
Surawiguna (Ngab.), kliwon pujangga.
Suralaya (Rad. ariya), wĕdana Bĕrĕbĕs, Wiradesa, Bĕntar, Lĕbak siyu.
Suralĕgawa (Ngab.), mantri Sarĕngat, Blitar.
Suryadiningrat (Tum.), wĕdana Sidayu.
Suramĕnggala (Ngab.), — Bobot sari.
Suramĕnggala (Ngab.), — Kariñcing.
Suramĕnggala (Ngab.), mantri Jagasura, 4.
Surĕngrana (Rad. Ngab.), wĕdana Surabaya, 1.
Sukarini (Ngab.), mantri Jagasura, 3.
Sadinaya (Ngab.), — Roma, 1.
Sĕntanpi (Ngab.), — sĕnepi.
Sutanĕgara (Tum.), wĕdana Kĕdawung.
Sutawijaya (Rad.), wĕdana mardika.
Sasranĕgara (Tum.), — Tĕgal, 3.
Sasrawinata (Tum.), — Pasuruhan, Bangil.
Sastrapati (Ngab.), mantri Wirasaba.
Selakarti (Ngab.), — jalagarwa.
Salisingan (Ngab.), kliwon panĕkar.
Suputri (Rad. Ariya), wĕdana Madiyun, 2.
Suyuda (Rangga), — Balapulang.
Sumaningrat (Rad. Ariya), wĕdana Magĕtan.
Sumadinala (Ngab.), kliwon gĕḍong tĕngĕn.
Somawijaya (Ngab.), — Tĕmpuran.
Sumaguna (Ngab.), — sayang.
Subrata (Rad. Tum.), wĕdana Pranaraga.
Singanĕgara (Ngab.), — Kĕrtanĕgara.
Singaranu (Rad.), kliwon siti agĕng ingkang kiwa, later wĕdana numbak añar.
Wanasidi (Ngab.), — Tuwaburu.
Wanasigra (Ngab.), — Pacaratan.
Wanajaya (Ngab.), — Pacaratan.
Wanayuda (Ngab.), — Tuwaburu.
Wirañcana (Ngab.), — kliwon sewu.
Wiranĕgara (Tum.), — Tĕgal, 2.
Wirakañcana (Ngab.), —, kĕmasan.
Wirataruna (Rad.), kliwon siti agĕng ingkang tĕngĕn.
Wiratmaka (Ngab.) — saragĕni tĕngĕn.
Wirasraya (Ngab.), — Pacitan.
Wirasastra (Ngab.), — saragĕni kiwa.
Wirawangsa (Ngab.), kliwon panumping.
Wirajaya (Tum.), wĕdana kĕparak kiwa.
Wirayuda (Ngab.), — Worahwarih.
Wiramantri (Rad.), kĕbayan siti agĕng ingkang kiwa.
Wiraguna (Rad. Tum.), wĕdana panumping (Pajang).
Wangsakusuma (Rad.), wĕdana Kartasana.
Wangsayuda (Ngab.), — gaḍing Mataram, 2.
Wangsayuda (Ngab.), mantri G. Kidul.
Lĕmbarawa (Dĕm.), — pĕngagĕng Lĕmbarawa.
Pringgalaya (Rad. Tum.), wĕdana siti agĕng ingkang kiwa.
Padmanĕgara (Rad. Tum.), wĕdana Dĕmak, 2.
Pulangjiwa (Ngab.), mantri Rawa.
Jĕnĕng (Kyai), kĕbayan kaparak kiwa.
Jalĕgong (Ngab.), — Tuwaburu.
Japan (Ngab.), — panḍe.
Japan (Ngab.), — mantri Japan.
Jayanĕgara (Tum.), wĕdana Garĕsik, 1.
Jayaningrat (Dip.), wĕdana Pĕkalongan.
Jayaraga (Ngab.), — pangukir.
Jayadirana (Ngab.), kliwon numbak añar.
Jayasĕntika (Ariya), wĕdana Kudus.
Jayasudarga (Rad. Tum.), wĕdana numbak añar.
Jayasamudra (Tum.), wĕdana Mataram, 2.

Jayawinata (Tum,) wědana Mataram, 1.
Jagawadana (Ngab.), kliwon kaparak těngěn.
Jayawikrama (Tum.), wědana Juwana.
Yudaněgara (Rad. Tum.), wědana Bañumas, Bañjar, Pasir, Ayah, (Pañjěr?).
Maospati (Děm.), — kali Běběr, 1.
Martadiwangsa (Ngab.), kěbayan sewu.
Martadipa (Ngab.), kěbayan paněkar.
Martataka (Ngab.), kěbayan bumija.
Martalaya (Rad. Tum.), wědana Madiyun, 1.
Martapura (Ngab.), kliwon Garobogan.
Martapraya (Ngab.), mantri G. Kidul.
Madurětna (Rad.), — kapilih těngěn.
Matahun (Tum.), wědana Jipang.
Mělaya (Děm), — niyaga.
Malayakusuma (Rad. Ariya), wědana siti agěng ingkang těngěn.
Mangunoněng (Tum.), wědana Paṭi.
Mangunněgara (Tum.), wědana gědong kiwa.
Mangundipura (Ngab.), kliwon geḍong kiwa.
Mangunyuda (Ngab.), kliwon Bañumas.
Mangkudirana (Ngab.), kliwon bumija.
Mangkupraja (Rad. Tum.), wědana bumi.
Mangkuyuda (Rad Tum.), wědana bumija.
Mangkubumi (kangjěng Pangeran Arya), kliwon sěntana těngěn.
Ganḍen (Ngab.), — tukang unḍagi.
Gañjur (Ngab.), — priyantaka.
Butaijo (Rad.), kěbayan siti agěng ingkang těngěn.
Buminata (kangjěng Pangeran Ariya), wědana sěntana těngěn.
Bangsapatra (Ngab.), kliwon carik.

De volgende betrekkingen waren niet vervuld of de namen der personen niet vermeld.

—, wědana Jagaraga.
—, wědana Basuki, Balambangan, Bañuwangi.
—, — Karang bolong.
—, kěbayan gěḍong těngěn.

RAJA KAPAKAPA.

In Asmarandana.

[illegible]

[illegible]

RAJA KAPAKAPA.

In Ḍanḍanggula.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Bijlage IV.

WADU AJI.

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꦲꦸꦒꦸꦪꦩꦁꦒꦸꦠꦺꦴꦠꦺꦴꦫꦸꦤ꧈ ꦧꦶꦥꦸꦂꦮꦺꦴꦤ꧀ꦢꦤ꧀ꦠꦺꦴꦥꦶꦁ
ꦏꦶꦤ꧀ꦝꦼꦁꦲꦸꦤ꧀ꦏꦁ꧉

꧕꧘꧈ ꦩꦤ꧀ꦢ꧀ꦮꦫꦲꦸꦤ꧀ꦏꦁ꧈ ꦥꦤꦺꦤꦶꦫꦤ꧀ꦏꦁ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦏ꧀ꦏꦸꦤꦺꦤ
ꦤꦫꦢ꧀ꦮꦥꦸꦂꦮꦠꦮꦶꦲꦏꦧꦼꦂꦏꦏꦮꦶꦏꦥꦶꦏꦥ
ꦤꦫꦢ꧀ꦮꦸꦂ꧉

꧕꧙꧈ ꦥꦱꦶꦥꦤ꧀ꦏꦁ꧈ ꦠꦶꦠꦶꦮꦶꦏꦁ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦏ꧀ꦏꦸꦮꦶꦠ
ꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦃꦏꦶꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦢꦿꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦶꦱꦶꦥꦼꦱꦶꦥꦲꦧ꧀
ꦏꦮꦶꦏꦁ꧉

꧖꧐꧈ ꦥꦤꦧ꧀ꦫꦸꦗꦼꦁꦏꦁ꧈ ꦥꦠꦶꦤꦧ꧀ꦫꦸꦗꦼꦁꦏꦁ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦏ꧀ꦏꦸꦮꦶꦠ
ꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦃꦏꦶꦏꦠꦶꦤꦧ꧀ꦫꦸꦠꦏꦠꦮꦶꦭꦧꦶꦠꦶꦒ
ꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦱꦺꦴꦂꦢꦶ꧉

꧖꧑꧈ ꦩꦥꦸꦥꦸꦁꦒꦏꦁ꧈ ꦩꦮꦶꦠꦶꦗꦼꦁꦏꦁ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦏ꧀ꦏꦸꦮꦶꦠ
ꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦃꦏꦶꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦢꦿꦥꦗꦸꦁꦮꦸꦫꦸꦒꦸꦠꦺꦴꦠꦺꦴꦫꦸ
ꦢꦶ꧉

꧖꧒꧈ ꦩꦱꦶꦠꦶꦪꦏꦁ꧈ ꦩꦱꦶꦠꦶꦪꦸꦏꦁ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦏ꧀ꦏꦠꦺꦠꦺ
ꦮꦏꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦢꦿꦥꦗꦸꦁꦮꦸꦫꦸꦒꦸꦠꦺꦴꦠꦺꦴꦏꦿꦺꦴꦤ꧉

꧖꧓꧈ ꦥꦠꦶꦒꦸꦁꦏꦁ꧈ ꦥꦠꦶꦠꦶꦗꦸꦁꦏꦁ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦏ꧀ꦏꦠꦺꦠꦺ
ꦮꦏꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦢꦿꦠꦶꦪꦸꦧꦶꦥꦸꦂꦢꦶꦢꦿꦢꦶꦧꦼꦲꦥꦪꦸ
ꦮꦶꦗꦸꦮꦶꦪꦸꦩꦮꦶꦠꦸꦤꦸꦠꦸꦂꦤꦸꦥꦤꦸꦥꦠꦸꦒꦏꦁ꧉

꧖꧖꧈ ꦥꦮꦶꦧꦮꦶꦒꦏꦁ꧈ ꦥꦿꦮꦶꦗꦼꦁꦒꦏꦁ꧈ ꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦺꦴꦤ꧀ꦲꦶꦏꦸꦮꦺꦴꦤ꧀ꦠꦼꦏ꧀ꦏꦸꦮꦶꦠ
ꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦃꦏꦶꦤꦸꦭꦸꦫꦸꦢꦿꦥꦿꦮꦶꦗꦼꦁ꧈ ꦧꦮꦶꦩꦤꦸꦏꦶ
ꦩꦤꦧꦶ꧉

꧕꧈ ꦥꦱꦶꦱꦶꦫꦤ꧀꧈ ꦱꦼꦧꦼꦤ꧀ꦫꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦶꦏꦶꦂꦏꦁꦏꦥꦂꦏꦠꦸꦥꦸ꧈
ꦏꦁꦏꦺꦴꦩꦁꦤꦁꦒꦺꦴꦕꦤ꧀ꦲꦁꦱꦼꦫꦶꦱꦸꦱꦶꦁꦱꦼꦫꦸ꧉

꧖꧈ ꦱꦼꦱꦶꦱꦶꦫꦤ꧀꧈ ꦱꦼꦱꦶꦱꦶꦫꦤ꧀꧈ ꦧꦺꦴꦠꦼꦱꦼꦱꦶꦱꦶꦫꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸ
ꦤꦶꦏꦁꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦏꦶꦂꦏꦁꦏꦥꦂꦏꦠꦸꦥꦸ꧈ ꦏꦁꦏꦺꦴꦩꦁꦤꦁꦒꦺꦴꦕꦤ꧀
ꦏꦁꦲꦸꦮꦺꦴꦮꦺꦴꦤꦁꦲꦸꦮꦺꦴꦮꦺꦴꦤꦁꦲꦁꦱꦼꦫꦸ꧉

꧗꧈ ꦥꦔꦸꦭꦸꦥꦤ꧀ꦤꦤ꧀꧈ ꦥꦁꦭꦸꦫꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁꦥꦶꦏꦶꦂꦏꦁꦏꦁ
ꦲꦸꦥꦿꦶ꧈ ꦏꦁꦏꦺꦴꦩꦁꦤꦁꦒꦺꦴꦕꦤ꧀ꦥꦁꦭꦸꦫꦤꦁꦲꦁꦱꦼꦫꦸ꧉

꧘꧈ ꦥꦫꦭꦩꦲꦁꦤ꧀꧈ ꦝꦼꦔꦥꦤꦁꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁꦩꦼꦠꦼꦫ꧈ ꦏꦁ
ꦤꦁꦮꦶꦏꦸꦩꦶꦢꦸꦩꦸꦱꦤꦶꦥꦤ꧉

꧙꧈ ꦔꦥꦔꦭ꧀꧈ ꦔꦏꦁꦏꦺꦴꦏꦶꦁꦏꦸꦱꦶ꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁꦩꦼꦠꦼ
ꦫ꧈ ꦏꦁꦤꦁꦮꦶꦏꦸꦩꦶꦢꦸꦩꦲꦸꦠꦸꦠꦸꦤ꧈ ꦥꦶꦏꦶꦏꦁ
ꦥꦿꦶꦭꦥꦱꦲꦸꦩꦸꦩꦤ꧀꧉

꧑꧐꧈ ꦥꦭꦤ꧀ ꦤꦱꦶꦭꦶꦥꦤꦲꦶꦥꦱꦶ꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁ
ꦩꦼꦠꦼꦫ꧈ ꦏꦁꦥꦸꦫꦶꦩꦲꦸꦠꦸꦠꦸ꧈ ꦏꦁꦤꦤꦱꦶꦠꦶ꧈ ꦱ
ꦥꦏꦶꦠꦤꦶꦥꦸꦤ꧀꧈ ꦫꦤꦥꦶꦏꦂꦭꦥꦏꦼꦮꦥꦥꦭ
ꦱꦶꦠꦶꦥꦤ꧈ ꦥꦭꦲꦩꦼꦩꦼꦠꦶꦩꦤꦤ꧀꧉

꧑꧑꧈ ꦫꦱꦿꦶꦥꦤꦿꦶꦫ꧈ ꦫꦱꦿꦶꦲꦫꦫꦁꦏꦼꦤ꧀ꦏꦱꦭꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁ
ꦤꦲꦸꦤꦸꦱ ꦕꦠꦶꦠꦺꦫꦱꦿꦶꦏꦁꦲꦸꦫꦫꦁꦏꦼꦥꦱꦤ꧀꧈
ꦏꦁꦕꦼꦩ꧈ ꦫꦱꦿꦶꦥꦲꦸꦤꦥ꧉

꧑꧒꧈ ꦏꦫꦸꦭꦤ꧀꧈ ꦥꦥꦲꦢꦤ꧀꧈ ꦠꦼꦒꦼꦱꦶꦥꦸꦤ꧀ꦲꦶꦁꦏꦁꦤꦲꦸꦤꦸꦱꦸ
ꦤꦤꦕꦶꦠꦶꦠꦶꦩꦶꦥꦗꦱꦕꦤ꧀꧈ ꦏꦁꦕꦼꦩ꧈ ꦫꦱꦿꦶꦥ
ꦤꦔꦱꦤ꧀꧉

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

꧑꧙	[illegible]	[illegible]
꧒꧐	[illegible]	[illegible]
꧒꧑	[illegible]	[illegible]
꧒꧒	[illegible]	[illegible]
꧒꧓	[illegible]	[illegible]
꧒꧔	[illegible]	[illegible]
꧒꧕	[illegible]	[illegible]
꧒꧖	[illegible]	[illegible]

OPSOMMING

van hofreizen door Hollanders naar Mataram gedaan.

1614	Mei	van Zurck, van Eindhoven.	de Jonge IV, XI, 16, 57.
1616		Druif.	de Jonge IV, XXXIV, 54.
1618	Juni	van Maseijck (*tot Karta, doch niet toegelaten*).	de Jonge, IV, XLIV, 88.
1622	Juni—Sept.	de Haan.	de Jonge, IV, CXLVIII, 284.
1623	Mei—Juli	de Haan.	de Jonge, V, LXVI, 30.
1624	Aug.—Oct.	Vos.	de Jonge, V, LXVI, 40.
1626		(*Toegang geweigerd.*)	de Jonge, V, LXXI, 108.
1630		Franssen (*tolk, over Samarang naar Mataram, niet toegelaten*).	de Jonge, V, XCIII, 172.
1632		Maseijck (*Japara, niet toegelaten*). N.B. Antonio da Paulo.	de Jonge, V, CVIII, 192.
1633		(*een assistent naar Tĕgal*).	de Jonge, V, CX, 206.
1634		van Brouchum (*naar Tĕgal, met bevel niet aan wal te gaan.*	de Jonge, V, CXI, 216.
		Geen hofreizen.	
1646		Wondenaar (*naar Samarang*).	de Jonge, V, CXXVI, 283.
1646		Harmansz.	de Jonge, V, CXXVII, 284.
1648	26 Mei	van Goens.	Leupe, Bijdr. IV, 303.
1649		van Goens.	de Jonge, VI, 11.
1650	3 Nov.	van Goens.	Leupe, Bijdr. IV, 304.
1651	1 Maart	van Goens.	de Jonge, VI, XLV.
1652	17 Sept.	van Goens.	de Jonge, VI, XLVI.
1653		van Gendt.	de Jonge, VI, XLIX.
1654	10 Aug.	van Goens.	de Jonge, VI, LIV.
1655		van Zeelst, Kieft.	de Jonge, VI, LVII.
1667		Wagenaer.	de Jonge, VI, LXVII.
1668		Verspreet.	de Jonge, VI, LXVII.
1669		de Jongh.	de Jonge, VI, LXVIII.
1676		Speelman.	. . . . . .
1744		Sterrenberg.	de Jonge, X.
1746		van Imhoff.	Bijdr. I.